Tartalomjegyzék

Bevezetés

---

1. Jeruzsálem pusztulása
2. Üldözés az els• századokban
3. A hitehagyás
4. A valdensek
5. Wiclif János
6. Husz és Jeromos
7. Luther elszakad Rómától
8. Luther az országgy•lés el•tt
9. A svájci reformátor
10. A reformáció el•rehaladása Németországban
11. A fejedelmek tiltakozása
12. A francia reformáció
13. Hollandia és Skandinávia
14. A kései angol reformátorok
15. A két “tanú” jövendölése
16. A zarándokatyák
17. A hajnal hírnökei
18. Egy amerikai reformátor
19. A sötétségen átsugárzó fény
20. A nagy vallási ébredés
21. Az elutasított intés
22. A beteljesedett próféciák
23. Mi a szentély?
24. A szentek szentjében
25. Isten változhatatlan törvénye
26. Egy reformációs munka
27. Újkori ébredések
28. A vizsgálati ítélet
29. A b•n eredete
30. “Ellenségeskedést szerzek…”
31. A gonosz lelkek munkája
32. Sátán csapdái
33. Az els• nagy csalás

34. A spiritizmus
35. A pápaság célkit•zései
36. A közelg• küzdelem
37. A Szentírás véd•bástya
38. Az utolsó figyelmeztetés
39. A nyomorúság ideje
40. Isten népe megszabadul
41. A Föld pusztulása
42. A küzdelem véget ér

Bevezetés

A b•nbeesés el•tt Ádám szemt•l szemben beszélhetett Alkotójával. Amióta azonban az embert törvényszegése elszakította Istent•l, nem részesülhet ebben a nagy kiváltságban. De a megváltás terve utat nyitott, s ezen az úton a föld lakói most is érintkezhetnek a mennyel. Isten a Szentlélek által kapcsolatba lépett az emberrel, és a kinyilatkoztatások útján, amelyeket kiválasztott szolgáinak adott, mennyei fény sugárzik a világra. »Szentlélekt•l indíttatva szólottak az Istennek szent emberei« (2Pt 1:21).

Az emberi történelem els• huszonöt évszázadában nem volt írott kinyilatkoztatás. Azok, akik Istent•l tanultak, közölték ismereteiket másokkal, és ezek az ismeretek az egymást követ• századok során apáról fiúra szálltak. Az els• írott kijelentés Mózes korában született. Kés•bb az ihletett kinyilatkoztatások ihletett könyvvé formálódtak. Ez a munka tizenhat hosszú évszázadon át tartott - Mózest•l, a teremtés és a törvény történészét•l Jánosig , az evangélium fennkölt igazságainak feljegyz•jéig.

A Bibliát, amely bár Istent nevezi meg szerz•jének, emberi kezek írták. Különböz• könyveinek sokféle stílusában számos író számtalan jellemvonása tükröz•dik. A kinyilatkoztatott igazságok sora »Istent•l ihletett« (2Tim 3:16), de emberi nyelven szólal meg. A végtelen Isten - Szentlelke által - fényt hintett szolgái értelmébe és szívébe. Álmokat és látomásokat adott, szimbólumokat és képeket mutatott. Azok pedig, akiknek az igazságot kinyilatkoztatta, e gondolatokat emberi szavakba öntötték.

A Tízparancsolatot Isten maga mondta el, és saját kezével írta le. Ezeket az igéket nem ember, hanem Isten fogalmazta meg. A Biblia emberi nyelven kifejezett, de Istent•l származó igazságai az isteni és az emberi egybefonódását tükrözik. Ugyanilyen összefonódásról tanúskodik Krisztus természete is, aki Isten Fia és ember Fia is volt. A Bibliára is érvényes az, ami Krisztusra, hogy »az Ige testté lett, és lakozék miközöttünk« (Jn 1:14).

A Biblia könyvei, amelyeket más-más korszakban él•, rangban és foglalkozásban, szellemi és lelki képességekben nagyon különböz• emberek írtak, a stílusok széles skáláját tükrözik, mint ahogy sokféle a benne foglalt témakörök jellege is. Különböz• írók különböz• kifejezési formákat alkalmaztak. Ugyanazt az igazságot sokszor az egyik író megkapóbban tárta fel, mint a másik. Egy-egy témakörben - amelyet számos író több oldalról más-más összefüggésben mutat be - a felszínes, a figyelmetlen, elfogult olvasó talán ellentmondást vagy következetlenséget lát, a gondolkozó, istenfél•, nyitott szem• kutató viszont felfedezi a benne rejt•zköd• harmóniát.

Az igazság a különböz• emberek írásai nyomán a maga sokoldalúságával jelenik meg. Az egyik íróban a téma egyik vonása kelt mélyebb benyomást; • azokat a pontokat ragadja meg, amelyek saját élményeivel, felfogóképességével és értékelésével vannak összhangban. A másik író valami mást emel ki. A Szentlélek irányítása nyomán mindegyik azt tárja fel, ami az • lelkét a legmélyebben érintette. Az igazságnak más és más oldala mutatkozik meg általuk, egymással tökéletes összhangban. Az így

kinyilatkoztatott igazságok tökéletes egészet alkotnak, és az élet minden körülményében és eseményében kielégítik az ember szükségleteit.

Istennek tetszett, hogy igazságát emberi eszközök útján közölje a világgal, és Szentlelke által képessé és alkalmassá tett embereket erre a munkára. • irányította gondolataikat mondani- és írnivalójuk kiválasztásakor. A kincset földi edényekbe rejtette, de az így is mennyei kincs. A bizonyságtételt az emberi nyelv tökéletlen kifejezései tolmácsolják, de az akkor is Isten bizonyságtétele, és Isten engedelmes, hiv• gyermeke Isten dics•séges hatalmát látja meg benne, amely tele van kegyelemmel és igazsággal.

Igéje által Isten az emberekre bízta azt az ismeretet, amely szükséges az üdvösséghez. A Szentírást Isten akaratának hiteles, tévedhetetlen kinyilatkoztatásaként kell elfogadnunk. A Szentírás a jellem mércéje, a tanításaink zsinórmértéke és tapasztalataink próbaköve. »A teljes írás Istent•l ihletett, és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre, hogy tökéletes legyen az Isten embere, minden jó cselekedetre felkészítette (2Tim 3:16-17).

Az a tény azonban, hogy Isten az Ige által kinyilatkoztatta akaratát az embereknek, nem teszi szükségtelenné Szentlelkének állandó jelenlétét és eligazítását. Ellenkez•leg! Megváltónk azért ígérte meg a Lelket, hogy szolgáinak feltárja az Igét; hogy a Lélek megvilágítsa és gyakorlativá tegye az Ige tanításait. És mivel Isten Lelke ihlette a Bibliát, a Lélek tanítása soha nem állhat ellentétben az Ige tanításával.

Isten nem a Biblia helyettesítésére adta - és nem is adhatja - Lelkét: hiszen a Szentírás világosan kijelenti, hogy Isten Igéje minden tanítás és ismeret próbája. János apostol így mondja: »Ne higgyetek minden léleknek, hanem próbáljátok meg a lelkeket, ha Istent•l vannak-é; mert sok hamis próféta jött ki a világba«. (1Jn 4:77.) Ésaiás pedig kijelenti: » Vissza a tanításhoz és a kinyilatkoztatáshoz! Aki nem ezt mondja, annak nincs hajnala"« (Ésa 8:20).

A Szentlélek munkájára nagyon rossz fényt vet azoknak a tévelygése, akik azzal az indokkal, hogy a lélek világosságát megkapták, szükségtelennek tartják Isten Igéjének eligazítását. Ezek az emberek saját benyomásaikat követik, amelyeket a lelkükben megszólaló mennyei hangnak tartanak. De az a lélek, amely irányítja •ket, nem az Isten Lelke. Az Ige mell•zése és az érzelmek követése csak zavart kelt, félrevezet és romlásba dönt. Csak az ördög szándékait mozdítja el•. Mivel a Szentlélek szolgálata létfontosságú Krisztus egyházában, Sátánnak egyik cselfogása az, hogy a széls•ségesek és fanatikusok tévelygése útján a Lélek munkáját lejáratja, és Isten népével elfelejteti azt az er•forrást, amelyet az `Úr kínál.

A Lélek az egész evangéliumi korszak során Isten Igéjével összhangban végzi munkáját. A Szentlélek mind az Ó-, mind az Újtestamentum írása idején a szent kánonban foglalt kinyilatkoztatásokon kívül is adott eligazítást. A Biblia elmondja, hogy egyes emberek miként kaptak intést, dorgálást, tanácsot és eligazítást a Szentlélek által olyan dolgokban, amelyek nincsenek feljegyezve a Szentírásban. Említés történik különböz• korok prófétáiról, akiknek a kijelentéseib•l semmit sem jegyeztek fel. A szentírási kánon lezárulása után a Szentlélek továbbra is tanította, intette és vigasztalta Isten gyermekeit.

Jézus ezt ígérte tanítványainak: »Ama vigasztaló... a Szentlélek, akit az én nevemben küld az Atya, az mindenre megtanít majd titeket, és eszetekbe juttatja mindazokat, amiket mondottam néktek«. »Mikor elj• amaz, az igazságnak Lelke, elvezérel majd titeket minden igazságra..., és a bekövetkezend•ket megjelenti néktek«. (Jn 14:26; 16:13). A Szentírás világosan tanítja, hogy ezek az ígéretek korántsem korlátozódtak az apostolok idejére, hanem minden korban érvényesek voltak Krisztus egyházára. A Megváltó így bátorítja követ•it: »Tiveletek vagyok minden napon a világ végezetéig« (Mt 28:20). Pál pedig kijelenti, hogy a Lélek ajándékait és megnyilatkozásait »a szentek tökéletesbítése céljából szolgálat munkájára, a Krisztus testének építésére« kapta a gyülekezet: »míg eljutunk mindnyájan az Isten Fiában való hitnek és az • megismerésének egységére, érett férfiúságra, a Krisztus teljességével ékesked• kornak mértékére«. (Ef 4:12-13).

Az apostol így imádkozott az efézusi hiv•kért: »A mi Urunk Jézus Krisztusnak Istene, a dics•ségnek Atyja adjon néktek bölcsességnek és kijelentésnek Lelkét az • megismerésében; és világosítsa meg értelmetek szemeit, hogy tudhassátok, hogy mi az • elhívásának a reménysége..., és mi az • hatalmának felséges nagysága irántunk, akik hiszünk«. (Ef 1:17 19). Az isteni Lélek szolgálata - az értelem megvilágosítása és a Szentírás mélységes dolgainak megértése - volt az az áldás, amelyet Pál itt az efézusi gyülekezetnek kért.

A Szentlélek csodálatos pünkösdnapi megnyilatkozása után Péter arra buzdította az embereket, hogy térjenek meg, és keresztelkedjenek meg Krisztus nevében b•neik bocsánatfára. Majd pedig ezt mondta: » Veszitek a Szentlélek ajándékát. Mert néktek lett az ígéret és a ti gyermekeiteknek, és mindazoknak, kik messze vannak, valakiket csak elhív magának az Úr, a mi Istenünk«. (Acs 2:38-39).

Az Úr Jóel próféta által megígérte, hogy Isten nagy napjának eljötte el•tt a Szentlélek különlegesen fog megnyilatkozni (Jóel 2:28). Ez a prófécia részben már teljesedett a Lélek pünkösdnapi kiáradásakor, de a teljes megvalósulás, az isteni kegyelem kiteljesedése, az evangéliumhirdetés végs• eseményeit fogja kísérni.

A jó és a rossz közötti nagy küzdelem hevessége egészen az id•k végéig fokozódik. Sátán minden korban kinyilvánította, hogy haragszik Krisztus egyházára. Isten pedig kegyelmével és Lelkének hatalmával meger•sítette népét, hogy meg tudjon állni az ördög hatalmával szemben. Krisztus apostolai a lélek különleges világosságát kapták, amikor hirdetniük kellett az evangéliumot a világnak, és le kellett írniuk a kés•bbi korok számára. Az egyház végs• szabadulásának közeledtekor azonban Sátán még nagyobb er•vel dolgozik. Leszáll, és »nagy haraggal teljes, úgy, mint aki tudja, hogy kevés ideje van« (Jel 12:12). »A hazugságnak minden hatalmával, jeleivel és csodáival« (2Thessz 2:9). fog dolgozni. Ez a lángelme, aki egykor Isten angyalai között a leghatalmasabb volt, hatezer éven át, teljes erejével csalt és pusztított. Sátán e küzdelmes korszakok alatt szerzett minden ügyességét, ravaszságát és tökélyre vitt kegyetlenségét latba veti Isten népe ellen a végs• harcban. E vészterhes id•kben Krisztus követ•inek figyelmeztetniük kell a világot az Úr második adventjére; és egy olyan népet kell felkészítenünk, amely meg tud állni »szepl• nélkül és hiba nélkül« (2Pt 3:14) Krisztus el•tt, amikor eljön. Ebben az id•ben legalább annyira szükség lesz Isten kegyelmének és hatalmának különleges megnyilatkozására, mint amennyire szükség volt az apostoli korban.

A jó és a rossz között régóta folyó küzdelem jelenetei feltárultak a Szentlélek világosságának fényénél e lapok írója el•tt. Id•r•l id•re bepillanthattam abba a nagy küzdelembe, amely Krisztus - az élet Fejedelme, megváltásunk szerz•je -, valamint Sátán - a gonoszság fejedelme, a b•n szerz•je -, Isten szent törvényének els• áthágója - között folyt a különböz• korszakokban. Sátán Krisztus elleni gy•lölete Krisztus követ•ivel szemben is megmutatkozott. A let•nt korok egész történelmén nyomon követhet• az isteni törvény elveivel szembeni gy•lölet, ugyanaz a csaló fortély, amely által a tévelygés igazságnak t•nik, Isten törvénye helyébe emberi törvények lépnek, és a Teremt• helyett az ember a teremtményt imádja. Sátán minden korban igyekezett Isten jellemét hamis színben feltüntetni, és az emberekben hamis fogalmakat kelteni róla, hogy ne szeressék a Teremt•t, hanem gy•löljék, és féljenek t•le; hogy törvényét félretegyék, és azt gondolják, hogy mentesek követelményeit•l. Sátánnak ez a törekvése, és az, hogy üldözze azokat, akik csalásának ellent mertek állni, a pátriárkák, a próféták és az apostolok, a mártírok és a reformátorok történelmében egyaránt nyomon követhet•.

A végs• nagy küzdelemben Sátán ugyanazt a taktikát követi, ugyanazt a lelkületet tanúsítja és ugyanazért a célért dolgozik, mint minden el•bbi korban. Ugyanaz ismétl•dik majd meg, azzal a különbséggel, hogy a jöv• küzdelmét olyan felfokozott tempó fogja jellemezni, amilyennek a világ soha nem volt tanúja. Sátán csalásai szövevényesebbek, támadásai eltökéltebbek lesznek. Ha lehetséges volna, tévútra vinné még a választottakat is (Mk 13:22).

Amikor Isten Lelke feltárta el•ttem Igéjének nagyszer• igazságait, valamint a múlt és a jöv• jeleneteit, azt a parancsot kaptam, hogy mondjam el másoknak is, amit kinyilatkoztatott, és tárjam fel a let•nt korokban folyó nagy küzdelmet; f•ként úgy mutassam be, hogy megvilágítsa a jöv• gyorsan közeled• harcát. E célból igyekeztem kiválogatni és csoportosítani az egyháztörténelem eseményeit, hogy nyomon követhessük azoknak a próbatételt jelent• igazságoknak a kibontakozását, amelyeket a világ a különböz• korokban kapott, amelyek fellobbantották Sátán haragját és a világhoz ragaszkodó egyház gy•löletét. Ezeket az igazságokat meg•rizte azoknak a bizonyságtevése, akik »életüket nem kímélték mindhalálig«.

E feljegyzésekben megpillanthatjuk a reánk váró küzdelem el•revetített árnyékát. Isten Igéjének fényénél és Lelkének világosságánál olvasva •ket, leleplez•dnek el•ttünk, a Sátán csalásai, és azok a veszélyek, amelyek el•l ki kell térniük azoknak, akik az eljövend• Úr el•tt »feddhetetlenül« akarnak megállni.

Az a nagyszer• eseménysor, amely a múlt reformációjának útját jelezte, és a protestáns világ által jól ismert és egyetemesen elfogadott történelem, olyan tényeket tartalmaz, amelyeket senki sem tagadhat le. Ezt a történelmet a könyv kereteihez mérten röviden, szükségszer• tömörséggel vázoltam, és a tényeket annyira összes•rítettem, amennyire az érthet•ség megengedi. Egy-egy történetíró szavait idéztem olyan esetekben, amikor az idézet röviden és érthet•en megvilágítja a témát, vagy jól összegezi a részleteket. Olykor nem hivatkoztam név szerint az íróra, mert nem tekintélye miatt idéztem szavait, hanem mert megállapítása találó és megragadó képet nyújt a témához. Azok tapasztalatainak és nézeteinek az ismertetéséhez, akik korunkban viszik el•re a reformáció munkáját, ugyancsak igénybe veszem nyomtatásban megjelent m•veiket.

Ennek a könyvnek nem annyira az a célja, hogy a korábbi id•k küzdelmeir•l új igazságokat mondjon el,

hanem inkább az, hogy a bekövetkezend• eseményeket érint• tényeket és elveket kihangsúlyozza. De ha a múltat a világosság és a sötétség er•i közti küzdelem részeként vizsgáljuk, akkor a róla szóló feljegyzések új jelent•séget kapnak; általuk fény szóródik a jöv•re, és megvilágítja azok ösvényét, akiknek a let•nt korok reformátoraihoz hasonlóan - még földi javaik veszélyeztetésével is - tanuságot kell tenniük »Isten igéjé«-r•l, és »a Jézus Krisztus bizonyságtételé «-r•l.

Feltárni az igazság és tévelygés közötti nagy küzdelem jeleneteit; leleplezni Sátán ármánykodását, és megmutatni, hogyan lehet neki eredményesen ellenállni; bemutatni a b•n problémájának megnyugtató megoldását, megvilágítva a b•n eredetét és végs• elrendezését, hogy egyértelm•en kit•njék: Isten mindig igazságosan és jóakarattal bánik teremtményeivel; bemutatni törvényének szent és változatlan voltát - ez e könyv célja. Hogy befolyására lelkek szabaduljanak meg a sötétség hatalmából, és részesüljenek »a szentek örökségében... a világosságban«, annak dics•ségére, aki szeretett minket, és önmagát adta értünk - ez a szerz• buzgó imája.

E. G. W.

1. Jeruzsálem pusztulása

»Vajha megismerted volna te is, csak a te mostani napodon is, amik néked a te békességedre valók! De most elrejtettek a te szemeid el•l. Mert f•nek reád napok, mikor a te ellenségeid tekörülted palánkot építenek, és körülvesznek téged, és mindenfel•l megszorítanak téged, és a földre tipornak téged, és a te fiaidat tebenned; és nem hagynak tebenned követ kövön; mivelhogy nem ismerted meg a te meglátogatásodnak idejét« (Lk 19:42-44).

Jézus az Olajfák-hegyének ormáról letekintett Jeruzsálemre. Csodaszép, békés kép tárult szeme elé. Húsvét volt. Jákób fiai minden országból odasereglettek, hogy megtartsák a nagy nemzeti ünnepet. A kertek, a sz•l•k és a zarándokok sátraival borított zöld lejt•k közül emelkedtek ki Izrael f•városának teraszos dombjai, méltóságteljes palotái és masszív bástyái. »Sion leánya« mintha csak g•gösen szólt volna: királyn•ként trónolok, és nem tör•döm azzal, hogy kinek mi fáj. Olyan szép volt Sion, mint századokkal el•bb, és azt hitte, hogy most is a menny kedveltje, akit Isten éppúgy véd, mint régen, amikor a királyi lantos ezt énekelte: »Szépen emelkedik az egész föld öröme, a Sion hegye... a nagy királynak városa« (Zsolt: 48:3). Jó kilátás nyílt a templom pompás épületeire. A lenyugvó nap sugarai megvilágították hófehér márványfalait, és megcsillantak a kapu, a torony és az oromzat aranyán. Ott állt a zsidó nemzet büszkesége, amelynek "szépsége tökéletes". Vajon Izrael melyik gyermeke tudott e képre az öröm és csodálat borzongása nélkül tekinteni?! Jézust azonban egészen más gondolatok foglalkoztatták. »Mikor közeledett, látván a várost, síra azon« (Lk 19:41). A diadalmas bevonulást kísér• határtalan ujjongás közepette, amikor lengtek a pálmaágak, amikor a boldog hozsánna felkeltette álmából a dombok visszhangját, és ezrek hangja kiáltotta ki Jézust királynak, a világ Megváltóját hirtelen elfogta valami titkos fájdalom. •, az Isten Fia, Izrael ígérete, akinek a hatalma legy•zte a halált és el•hívta a sír foglyait, könnyezett; nem közönséges fájdalomtól, hanem mardosó, elfojthatatlan lelki gyötrelemt•l.

Nem önmagát siratta, bár jól tudta, milyen útra lépett. El•tte feküdt közelg• gyötrelmének színhelye: a Gecsemáné. Odalátszott a Juh-kapu is. Ezen vezetett át századok óta az áldozatra szánt állatok útja; ez a kapu el•tte is ki fog tárulni, amikor "mint bárány... mészárszékre vitetik" (Ésa 53:7). Nem messze volt a Golgota, a keresztrefeszítés helye. Az ösvényre, amelyet Krisztus nemsokára taposni fog, s•r• sötétség, a rémület sötétsége borul, amikor életét b•náldozatként bemutatja. De ebben a boldog órában nem ezek a képek vetették árnyukat az Üdvözít•re. Nem a saját emberfölötti gyötrelmének sejtelme felh•zte be önzetlen lelkét. Jeruzsálem pusztulásra szánt ezreiért sírt, azokért, akik vakságuk és megátalkodottságuk miatt nem részesülhetnek áldásában és megment• kegyelmében, amely jövetelének célja.

Jézus el•tt nyitott könyv volt a választott nép történelme, az a több mint ezer év, amely alatt Izrael Isten különleges pártfogását és oltalmazó gondoskodását élvezte. Ott volt a Mórija-hegye, ahol az oltárhoz kötözött engedelmes áldozat - az ígéret gyermeke - Isten Fiának áldozatát el•képezte. Ott vált hitelessé a hiv•k atyjával kötött szövetség áldása, a dics•séges messiási ígéret (1Móz 22:9. l6-l8). A pusztító angyal kardját ott fordította el az áldozat lángja, amely Ornán szér•jéb•l az ég felé szállt (1Krón 21) - a Megváltó áldozatának és közbenjárásának találó szimbólumaként. Isten a földön semmit sem tisztelt meg

úgy, mint Jeruzsálemet. »Siont választotta ki az Úr, azt szerette meg magának lakhelyül« (Zsolt 132:13). Hosszú századokon át a szent próféták ott mondták el int• üzenetüket. A papok ott lóbálták meg tömjénez•jüket, és a tömjénfelh• a hiv•k imáival együtt ott szállt Isten elé. Az áldozatként naponta bemutatott bárányok vére ott mutatott el•re, az Isten Bárányára. Jahve ott nyilatkoztatta ki jelenlétét a kegyelem királyi széke felett a dics•ség felh•jében. Ott nyugodott a földet és a mennyet összeköt• titokzatos létra (lMóz 25:12; Jn 1:52),amelyen Isten angyalai le s föl szálltak, és amely utat nyitott a világnak a szentek szentjébe. Ha Izrael mint nép h•séges maradt volna a mennyhez, Jeruzsálem, Isten kiválasztott városaként örökre fennmaradt volna. (Jer 17:21-25). De a kiváltságos nép története sok hitehagyásról és lázadásról ad hírt. Elvetették Isten kegyelmét, visszaéltek kiváltságaikkal, és semmibe vették lehet•ségeiket.

Bár Izrael fiai "Isten követeit kigúnyolták, az • beszédeit megvetették, és prófétáival gúnyt •ztek" (2Krón 36:16), • mégis »irgalmas és kegyelmes Isten«-ként nyilatkozott meg el•ttük, aki »késedelmes a haragra, nagy irgalmasságú és igazságú« (2Móz 34:6). Újra és újra elutasították, irgalma mégsem fogyott el. Isten mélységesebb szánalommal és szeretettel, mint amit apa érezhet fia iránt, elküldte »hozzájuk követeit jó idején, mert kedvez vala az • népének és az Ó lakhelyének« (2Krón 36:15). Amikor az intés, a kérlelés és a feddés kevésnek bizonyult, elküldte nekik a menny legnagyobb ajándékát, és ebben az egy ajándékban az egész mennyet odaadta!

Maga Isten Fia jött el, hogy meggy•zze a konok várost. Krisztus volt az, aki Izraelt mint jó term• sz•l•t kihozta Egyiptomból (Zsolt 80:9). Saját kezével •zte ki a pogányokat el•le. »Nagyon kövér hegy«-re telepítette »sz•lejét«. Gyámolító gondoskodással körülvette, és elküldte szolgáit, hogy gondozzák. »Mit kellett volna még tennem sz•l•mmel - kiáltotta -, mit meg nem tettem vele?« (Ésa 5:1-4) Amikor várta, hogy sz•l•t teremjen, vadsz•l•t termett, mégis csendes sóvárgással remélte, hogy gyümölcsöt terem, ezért személyesen jött el sz•l•jébe, hátha megmentheti a pusztulástól. Körülásta, megmetszette, ápolgatta. Fáradhatatlanul igyekezett, hogy megmentse a sz•l•t, amit saját kezével ültetett.

A világosság és dics•ség ura három évig járt népe között. »Széjjeljárt jót tévén és meggyógyítván mindeneket, kik az ördög hatalma alatt voltak. « Bekötözte a megtört szív•eket, szabadon bocsátotta a megkötözötteket, visszaadta a vakok látását, a bénákat járóvá, a süketeket hallóvá tette; megtisztította a bélpoklosokat, feltámasztotta a halottakat, és a szegényeknek az evangéliumot prédikálta (Acs 10:38; Lk 4:18; Mt 11:5). Minden rend• és rangú embert egyaránt kedvesen hívott: »Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterheltettetek, és én megnyugosztlak titeket« (Mt 11:28).

Bár jóért rosszal és szeretetéért gy•lölettel fizettek neki (Zsolt 109:5), rendületlenül végezte irgalmas munkáját. Soha nem küldte el azt, aki áldásért hozzá fordult. E hontalan vándor, aki nap mint nap elt•rte a gyalázatot és ínséget, azért élt, hogy kielégítse az emberek szükségleteit, könnyítsen bajukon és felkínálja nekik az élet ajándékát. Irgalmát, amelyet gazdagon mért, konok szívvel elvetették, de • újra felkínálta, még nagyobb szánalommal és kimondhatatlan szeretettel. Izrael mégis elfordult legjobb barátjától és egyetlen segít•jét•l. A Megváltó szeretetét és kérlelését semmibe vették, tanácsait elutasították, intéseit kinevették.

A remény és bocsánat ideje gyorsan múlt. Isten sokáig késleltetett haragjának pohara már majdnem

megtelt. A hitehagyás és lázadás korszakaiban gyülekez• felh•k, a keservekt•l fekete fellegek már-már rászakadtak a b•nös népre. És •t, az egyetlent, aki meg tudta volna menteni •ket közelg• végzetükt•l, semmibe vették, sértegették, elvetették és nemsokára keresztre feszítették. Amikor Krisztus a Golgota keresztjén függött, Izrael napja, az Istent•l megáldott, kedvelt nép napja leáldozott. Egyetlen lélek elvesztésével olyan kincs vész el, amelynek értéke egy egész világnyi nyereséget messze túlszárnyal. De amikor Krisztus letekintett Jeruzsálemre, az egész város, az egész nemzet pusztulását látta maga el•tt - a városét, a nemzetét, amely egykor Isten választottja, féltve •rzött kincse volt.

A próféták siratták a hitehagyó Izraelt, és azt a rettenetes pusztulást, amely b•nei miatt sújtotta. Jeremiás kívánta, hogy szeme könnyek forrásává váljon, és éjjel-nappal sirathassa népe lányának megöletteit és az Úr fogságba vitt nyáját (Jer 9:1; 13:17). Mekkora lehetett akkor Jézus fájdalma, akinek prófétai látása nemcsak éveket, de korszakokat fogott át! Látta a pusztító angyalt, amint felemelte kardját a város ellen, amely oly sokáig Jahve lakóhelye volt. Az Olajfák-hegyér•l, épp arról a helyr•l, amelyet kés•bb Titus és serege elfoglalt, látta a völgyön túl a szent pitvarokat, szemlélte az oszlopcsarnokokat és könnyfátyolos szemmel nézte a félelmes képet: az ellenséges seregt•l körülvett falakat. Hallotta a harcra menetel• katonák lépteinek zaját. Hallotta az ostromolt városban kenyérért síró anyák és gyermekek hangját. Látta a szent és gyönyör• templomot, a város palotáit és tornyait lángokban állni, és látta, hogy helyükön csupán parázsló romhalmaz maradt.

Tekintetével átfogva a korszakokat, minden országban ott látta a szövetség szétszórt gyermekeit, »mint roncsokat a sivatag szélén«. A város fiaira már-már rászakadó földi büntetésben a harag poharának els• cseppjeit látta; ezt a poharat a végítéletkor fenékig ki kell üríteniük. Isteni szánalom és sóvárgó szeretet fejez•dött ki e szomorú szavakban: »Jeruzsálem, Jeruzsálem! Ki megölöd a prófétákat, és megkövezed azokat, akik tehozzád küldettek, hányszor akartam egybegy•jteni a te fiaidat, miképpen a tyúk egybegy•jti kis csirkéit szárnya alá; és te nem akartad. « Ó, te nép, ki minden más népnél nagyobb kegyben részesültél, bárcsak felismerted volna meglátogatásodnak idejét, és azt, ami békességedet szolgálja! Feltartóztattam az igazságszolgáltatás angyalát, megtérésre szólítottalak, de hiába. Nemcsak szolgáknak, követeknek és prófétáknak álltatok ellen, hanem Izrael Szentjének, Megváltótoknak is. Ha elpusztultok, csak magatokra vethettek. »Nem akartok hozzám j•ni, hogy életetek legyen« (Mt 23:37; Jn 5:40).

Krisztus a megátalkodott, hitetlen, lázadó és Isten büntet• ítélete elé siet• világ szimbólumát látta Jeruzsálemben. Az elbukott emberiség keserveinek súlya nehezedett lelkére. Ez csalta ajkára azt a mérhetetlenül fájdalmas kiáltást. Ismerte a b•n történetét, amelyre rányomta bélyegét az emberi szenvedés, könny és vér. Szíve szánalomra indult a föld nyomorgó, szenved• lakói iránt. Mindenkin szeretett volna segíteni. De még az • keze sem fordíthatta vissza az emberi keservek árját. Csak kevesen akartak a segítség egyedüli forrásából meríteni. Jézus kész volt meghalni azért, hogy az üdvösséget lehet•vé tegye számukra. De kevesen keresték nála az életet. A menny Királya sír! Az örök Isten Fia nyugtalan, és meggörnyed a fájdalom súlya alatt! Az egész mennyet megdöbbentette ez a jelenet. Ez bizonyítja, hogy milyen rettenetes dolog a b•n, ez tanúsítja, hogy még a végtelen hatalom számára is milyen nehéz feladat a b•nöst megmenteni az isteni parancsolatok áthágásának következményeit•l. Amikor Jézus tekintete az utolsó nemzedékre esett, hasonló csalások útveszt•jében látta a világot, mint amelyek Jeruzsálem pusztulását okozták. A zsidók nagy b•ne az volt, hogy megtagadták Krisztust; a

keresztény világ nagy b•ne pedig az, hogy elveti Isten törvényét, a menny és föld kormányzatának alapját. Jahve parancsait lebecsülik és semmibe veszik. A b•n foglyainak milliói Sátán rabszolgái, akik a második halál elszenvedésére vannak kárhoztatva, még meglátogatásuk napján sem hajlandók meghallgatni az igazság igéit. Rettenetes vakság! Érthetetlen elvakultság!

Két nappal a páska ünnepe el•tt Krisztus, leleplezve a zsidó f•emberek képmutatását, utolsó alkalommal távozott a templomból, és tanítványaival ismét kiment az Olajfák-hegyére, leült velük a városra tekint• füves lejt•n. Még egyszer rátekintett falaira, tornyaira és palotáira. Még egyszer elnézte a vakítva csillogó templomot, a szépség diadémját, a szent hegy koronáját.

Ezer évvel el•bb a zsoltáríró azért a kegyért dics•ítette Istent, hogy Izrael szent templomát választotta lakóhelyéül: »Mert hajléka van Sálemben, és lakhelye Sionban. « »A Juda törzsét választfa: a Sion hegyét, amelyet szeretett. És megépíté szent helyét, mint egy magas várat« (Zsolt 76:3; 78:68-69). Az els• templomot Izrael történelmének legvirágzóbb korszakában emelték. Dávid király e célra temérdek kincset gy•jtött össze. Az építkezés Isten tervei alapján történt (1Krón 28:12.19). A munkát pedig Izrael legbölcsebb királya, Salamon fejezte be. Ez a templom volt a legnagyszer•bb épület, amelyet a világ valaha is látott. Az Úr mégis ezt mondatta Aggeus prófétával a második templomról: »nagyobb lészen a második háznak dics•sége az els•nél«. »Megindítok minden népet, és eljön, akit minden népek óhajtanak, és megtöltöm e házat dics•séggel, azt mondja a Seregeknek Ura« (Agg 2:9.7).

Nabukodonozor elpusztította a templomot, és Krisztus születése el•tt mintegy ötszáz évvel újjáépítette egy olyan nép, amely egy emberölt•n át tartó fogság után visszatért a feldúlt. szinte lakatlan országba. A köztük lev• id•s emberek, akik látták Salamon templomának dics•ségét, azt siratták az új épület alapk•letételénél, hogy az messze el fog maradni az els• mögött. Érzéseiket a próféta hatásosan ecseteli: »Ki van még életben köztetek, aki látta ezt a házat az • els• dics•ségében?... Avagy nem olyan-é ez a ti szemetekben, mintha semmi volna?« (Agg 2:3; Ezsd 3:12). De az Úr ekkor azt üzente nekik, hogy az újabb ház dics•sége nagyobb lesz, mint az egykorié.

A második templom azonban nem ért fel az els• pompájával; Isten jelenlétének az els• templomban látott jelei sem szentelték meg. Nem mutatkozott meg természetfölötti er•, hogy megpecsételje felszentelését. A dics•ség felh•je sem töltötte be az újonnan emelt templomot. Nem szállt alá t•z az égb•l, hogy megeméssze az oltárra helyezett áldozatot. A sekina (dics•ség) nem jelent meg többé a kérubok között a szentek szentjében. A frigyládát, a kegyelem királyi székét és a bizonyság tábláit nem lehetett ott látni. Mennyei hang nem tájékoztatta a kérdez•sköd• papot Jahve akaratáról.

Századokon át a zsidók hiába próbálták bizonyítani, miként teljesedett Isten ígérete, amelyet Aggeus által adott. Elvakította •ket a g•g és hitetlenség, és nem fogták fel a próféta szavainak igazi értelmét. A második templomot nem Jahve dics•ségének felh•je tisztelte meg, hanem annak a jelenléte, akiben az Istenségnek egész teljessége lakozott testileg - aki maga volt a testben megjelent Isten. Amikor a Názáreti tanított és gyógyított a szent udvarokban, a »Népek Vágya« jött el templomába. Krisztus jelenléte - és csakis az • jelenléte - tette a második templomot az els•nél dics•bbé. Izrael azonban eltaszította magától a menny ajándékát. A dics•ség örökre eltávozott a templomból, ezzel az alázatos tanítóval együtt, aki azon a napon kilépett az arany kapun. Beteljesültek a Megváltó szavai: »Pusztán

hagyatik néktek a ti házatok« (Mt 23:38).

A tanítványok félelemmel vegyes csodálkozással hallgatták Krisztus jövendölését a templom lerombolásáról, és szerették volna jobban megérteni, mit jelentenek szavai. Több mint negyven éven át sok-sok kincset, munkát, építészeti szaktudást fordítottak a templom pompájának emelésére, Nagy Heródes b•ven adott erre a célra római vagyont és zsidó kincset, s•t még a világ császára is gazdagította ajándékaival. Szinte mesébe ill• méret•, súlyos fehér márványtömböket építettek be a templomba, amelyek erre a célra érkeztek Rómából. A tanítványok ezekre a kövekre hívták fel Mesterük figyelmét, amikor ezt mondták: »Nézd, milyen kövek, és milyen épületek! « (Mk 13:1)

Jézus válasza ünnepélyes és lesújtó volt: »Bizony mondom néktek: Nem marad itt k• kövön, mely le nem romboltatik« (Mt 24:2).

Jézus tanítványai Jeruzsálem lerombolásával kapcsolták össze azokat az eseményeket, amelyek a földi dics•séggel körülvett Krisztus személyes megjelenését fogják kísérni: az egyetemes birodalom trónjának elfoglalását, a konok zsidók megbüntetését és a római iga letörését. Az Úr megmondta nekik, hogy eljön másodszor is. Ezért, amikor Jeruzsálem megítélésér•l beszélt, a tanítványok erre a jövetelre gondoltak. És amikor az Olajfák-hegyén körülvették a Megváltót, megkérdezték: »Mikor lesznek meg ezek? És micsoda jele lesz a te eljövetelednek, és a világ végének?« (3. vers).

Isten irgalmasan eltakarta a jöv•t a tanítványok el•l. Ha akkor teljesen felfogták volna azt a két rettenetes dolgot: a Megváltó szenvedését és halálát, valamint városuk és templomuk elpusztulását - porig sújtotta volna •ket a rémület. Krisztus csak a vázát adta meg azoknak a kiemelked• eseményeknek, amelyek a történelem lezárulása el•tt bekövetkeznek. Szavait akkor nem értették meg teljesen; de kés•bb fény derült rájuk, mert népének szüksége van a bennük rejl• eligazításra. A prófécia, amit Krisztus mondott, kett•s jelentéstartalmú volt. Miközben el•revetítette Jeruzsálem pusztulásának az árnyékát, az utolsó súlyos napok félelmetes eseményeit is jelezte.

Jézus kinyilatkoztatta a tanítványoknak a hitehagyó Izraelt sújtó ítéletet, különösen azt a megtorló büntetést, amely a Messiás elutasítása és megfeszítése miatt éri •ket. Félreérthetetlen jelek fogják megel•zni a félelmes, végs• eseményeket. A rettegett óra hirtelen és szélsebesen jön. A Megváltó figyelmeztette követ•it: »Mikor azért látjátok majd, hogy az a pusztító utálatosság, amelyr•l Dániel próféta szólott, ott áll a szent helyen (aki olvassa, értse meg), akkor akik Judeában lesznek, fussanak a hegyekre« (Mt 24:15-l6; Lk 21:20-21). Amikor a bálványimádó rómaiak kit•zik hadijelvényeiket

a szent térségen, amely több száz méteres sávban vette körül a város falait, akkor Krisztus követ•i meneküljenek. Amikor az int• jel felt•nik, akik meg akarnak menekülni, ne késlekedjenek! Látva a menekülésre int• jelet, azonnal engedelmeskedjenek egész Júdeában és magában Jeruzsálemben is. Aki éppen a háztet•n van, ne menjen be a házba, még azért sem, hogy a legértékesebb kincseit megmentse! Aki a mez•n vagy a sz•l•ben dolgozik, ne id•zzön azzal, hogy visszatér a fels• ruhájáért, amelyet levetett arra az id•re, amíg a nap hevében dolgozik! Egy pillanatig se tétovázzon, nehogy a többiekkel együtt elpusztuljon!

Heródes uralkodása idején Jeruzsálem nemcsak nagyon megszépült, de a fekvéséb•l adódó természetes er•sségének növelésére emelt tornyokkal, falakkal és er•dökkel látszólag bevehetetlenné is vált. Ha valaki ebben az id•ben nyilvánosan megjövendölte volna a város pusztulását, azt mondták volna róla - akárcsak annak idején Nóéról -, hogy •rült vészjósló. De Krisztus ezt mondta: »Az ég és a föld elmúlnak, de az én beszédeim semmiképpen el nem múlnak« (Mt 24:35). Jézus megjövendölte a b•nös Jeruzsálem vesztét. A város népének konok hitetlensége tette végzetét elkerülhetetlenné.

Az Úr kijelentette Mikeás próféta által: »Halljátok ezt, kérlek, Jákób házának fejei és Izrael házának vezérei! Akik utáljátok az ítéletet, s minden igazságot elcsavartok; akik vérrel építitek a Siont, és Jeruzsálemet hamissággal! Kinek fejedelmei ajándékért ítélnek, és papjaik jutalomért tanítanak, és prófétáik pénzért jövendölnek, és mégis az Úrra támaszkodnak, mondván: Avagy nincsen-é közöttünk az Úr?! Nem következik mireánk veszedelem! « (Mik 3:9-11)

Ezek a szavak híven jellemzik Jeruzsálem romlott és önigazult lakóit. Azt állították, hogy szigorúan megtartják Isten törvényét, és közben a törvény minden elvét áthágták. Gy•lölték Krisztust, mert tisztasága és szentsége leleplezte gonoszságukat. •t okolták minden bajukért, pedig azok b•neik miatt zúdultak rájuk. Tudták, hogy Jézus b•ntelen, mégis azt mondták, hogy nemzeti létük biztonsága érdekében meg kell halnia. »Ha ekképpen hagyjuk •t - mondták a zsidó vezet•k -, mindenki hinni fog •benne: és elj•nek majd a rómaiak és elveszik t•lünk mind e helyet, mind e népet« (Jn 11:48). Ha pedig feláldozzák Krisztust, talán újra er•s, egységes nép lehetnek. Így okoskodtak, és a f•pappal együtt •k is azt vallották, hogy inkább egy ember vesszen el, mintsem az egész nemzet.

A zsidó vezet•k így építették »vérrel... a Siont, és Jeruzsálemet hamissággal« (Mik 3:10). Megölték Megváltójukat, mert helytelenítette b•neiket, de önigazultságukban mégis Isten kedves népének tartották magukat, és elvárták, hogy az Úr megszabadítsa •ket ellenségeikt•l. »Azért timiattatok mez•vé szántatik a Sion - folytatta a próféta -, és k•halommá lesz Jeruzsálem, a templom hegye pedig erd•s heggyé« (12. vers).

Miután Krisztus meghirdette Jeruzsálem pusztulását, az Úr majdnem negyven évig halogatta a város és a nemzet megbüntetését. Isten csodálatos hosszút•réssel hordozta azokat, akik evangéliumát elvetették, és Fiát megölték. A terméketlen fügefáról szóló példázat szemléltette, hogy miként bánik Isten a zsidó néppel. A parancs elhangzott: "Vágd ki azt: miért foglalja a földet is hiába?" (Lk 13:17). Az irgalmas Isten azonban mégis megkímélte egy kis ideig. Még voltak sokan a zsidók között, akik nem ismerték Krisztus jellemét és munkáját. A gyermekek még nem részesültek szüleik lehet•ségeiben, és nem kapták meg azt a világosságot, amelyet szüleik eldobtak maguktól. Az apostolok és munkatársaik prédikálása útján Isten rájuk is fényt hintett, és megláthatták, miként teljesedett a prófécia nem csupán Krisztus születésével és életével, hanem halálával és feltámadásával is. Isten nem ítélte el a gyermekeket szüleik b•neiért. Amikor azonban a gyermekek a szüleiknek adott világosság ismeretében az általuk kapott újabb világosságot elvetették, részesei lettek szüleik b•neinek, és betöltötték b•neik mértékét.

Az a türelem, amelyet Isten Jeruzsálem iránt tanúsított, még konokabbá, még megátalkodottabbá tette a zsidókat. Jézus tanítványait kegyetlen módon gy•lölték és így elvetették a kegyelem utolsó hívását. Isten ezután visszavonta védelmét t•lük, és hatalmával nem fékezte többé Sátánt és angyalait. A nemzet annak

a hatalmába került, akit vezet•ül választott magának. Fiai eldobták maguktól Krisztus kegyelmét, amelynek segítségével legy•zhették volna gonosz indulataikat, és most ezek gy•zték le •ket. Sátán felkeltette lelkük leghevesebb és legdurvább szenvedélyeit. Nem mérlegeltek. Meggondolatlanul cselekedtek. Elragadta •ket az indulat és az elvakult düh. Kegyetlenségük sátánivá tette •ket. A családon és a nemzeten belül a legmagasabb és a legalacsonyabb osztályok egyaránt gyanakodtak, irigykedtek, gy•lölködtek, viszálykodtak, lázadtak és gyilkoltak. Sehol nem volt biztonság. Barátok és rokonok elárulták egymást. Szül•k megölték gyermekeiket, a gyermekek pedig szüleiket. A nép vezet•i nem tudtak uralkodni magukon. A szabadjára engedett szenvedélyek zsarnokká tették •ket. A zsidók annak idején elfogadták a hamis tanúzást, hogy elítélhessék Isten ártatlan Fiát. Most a hamis vádak az • életüket is bizonytalanná tették. Tetteikkel már régóta ezt vallották: "Vigyétek el el•lünk Izraelnek Szentjét!" (Ésa 30:11). Most teljesült kívánságuk. Nem nyugtalanította •ket az istenfélelem. Sátán állt a nemzet élén, és neki hódoltak a legmagasabb polgári és vallási hatalmasságok.

A szemben álló pártok vezérei id•nként összefogtak, hogy kifosszák és megkínozzák nyomorult áldozataikat; majd újra egymás seregeinek estek, és irgalmatlanul gyilkoltak. Még a templom szentsége sem tudta megfékezni iszonyú kegyetlenségüket. Az imádkozókat az oltár el•tt ölték meg, és a templomot beszennyezték a holttestek. Elvakult és istenkáromló g•gjükben e pokoli tettek felbúj tói nyíltan kijelentették, hogy nem tartanak Jeruzsálem pusztulásától, mert Jeruzsálem Isten városa. Hogy hatalmukat még jobban megszilárdítsák, hamis prófétákkal, akiket megvesztegettek, azt hirdettették - miközben római csapatok ostromolták a templomot -, hogy a nép számíthat Isten szabadítására. Az utolsó percig tömegek tántoríthatatlanul hitték, hogy a Magasságos közbelép, és leveri ellenségeiket. De Izrael korábban elutasította az isteni védelmet, és most már nem volt oltalom. Szegény, bels• viszályoktól szétszabdalt Jeruzsálem! Utcáit egymás kezét•l megölt lakóinak vére festette pirosra, miközben ellenséges seregek rombolták er•dítményeit, és gyilkolták harcosait!

Krisztus minden jövendölése, amelyet Jeruzsálem pusztulásáról mondott, az utolsó bet•ig teljesedett. A zsidók meggy•z•dtek int• szavának igaz voltáról: »Amilyen mértékkel mértek, olyannal mérnek néktek« (Mt 7:2).

Vészt és pusztulást jósló jelek és csodák történtek. Az éjszaka közepén természetellenes világosság fénylett a templom és az oltár felett. Napnyugtakor hadiszekerek és csatára gyülekez• harcosok képe jelent meg a felh•kön. A templomban éjszaka szolgáló papokat titokzatos hangok rémisztgették; a föld remegett, és tömegek kiáltását lehetett hallani: "Meneküljünk innen!" A nagy keleti kapu, amelyet k•be mélyesztett hatalmas vasrudak rögzítettek, olyan nehéz volt, hogy húsz ember is alig tudta becsukni. Ez a kapu éjfélkor kinyílt, látszólag magától.

Hét éven át egy ember állandóan le s fel járkált Jeruzsálem utcáin, és hirdette, hogy milyen bajok fogják a várost érni. Éjjel és nappal folytonosan ismételgette az eszel•s gyászdalt: »Egy hang keletr•l, egy hang nyugatról! Egy hang a négy szél fel•l! Egy hang Jeruzsálem és a templom ellen! Egy hang a v•legény és a menyasszony ellen, egy hang az egész nép ellen! «' Ezt a különös embert bebörtönözték és megkorbácsolták, de panasz nem hagyta el ajkát. A bántalmazásra és gyalázkodásra csak ez volt a válasza: »Jaj, jaj Jeruzsálemnek!«, »jaj, jaj lakosainak!«. Int• hangja nem hallgatott el addig, mígnem az ostrom alatt, amelyet megjövendölt, megölték.

Jeruzsálem pusztulásakor egyetlen keresztény sem vesztette életét. Krisztus el•re intette tanítványait, és mindazok, akik elhiszik szavait, figyeljenek a megígért jelre. »Mikor... látjátok Jeruzsálemet hadseregekt•l körülvéve - mondta Jézus - akkor tudjátok meg, hogy elközelgett az • elpusztulása. Akkor akik Judeában lesznek, fussanak a hegyekre; és akik annak közepette, menjenek ki abból« (Lk 21:20-21).

A rómaiak Cestius vezetésével körülzárták a várost, és amikor minden kedvez•nek látszott a támadásra, váratlanul abbahagyták az ostromot. Amikor az ostromlott város, reménytelennek tartva az ellenállást, már azon a ponton volt, hogy megadja magát, a római hadvezér minden látható ok nélkül visszavonta seregét. Az irgalmas, gondvisel• Isten úgy irányította az eseményeket, hogy népe

javát szolgálják. A várakozó keresztények megkapták az ígért jelet, és most itt volt az alkalom mindazok számára, akik a Megváltó figyelmeztetését komolyan vették. Az események úgy alakultak, hogy sem a zsidók, sem a rómaiak nem gátolhatták meg a keresztények menekülését. Cestius visszavonulása láttán a zsidók kirontottak Jeruzsálemb•l, és üldöz•be vették a visszavonuló sereget. Mialatt ez a m•velet mindkét katonaságot teljesen lefoglalta, a keresztények elhagyhatták a várost. Ugyanakkor a vidék megtisztult az ellenségt•l, amely esetleg megpróbálta volna feltartóztatni •ket. Az ostrom idején a zsidók összegy•ltek Jeruzsálembe, hogy megtartsák a sátoros ünnepet, és így az egész országból a keresztények akadálytalanul elmenekülhettek, és •k siettek is késedelem nélkül biztonságos helyre - Pella városába, amely túl a Jordánon, Perea földjén van.

A Cestiust és seregét üldöz• zsidó csapatok olyan szenvedéllyel estek neki az utóhadnak, hogy már-már teljesen elpusztították •ket. A rómaiak csak nagy nehézség árán tudtak visszavonulni. A zsidók majdnem veszteség nélkül menekültek meg, és zsákmányukkal diadalmenetben tértek vissza Jeruzsálembe. Ez a látszólagos siker azonban csak veszedelmet hozott rájuk, mert arra ösztönözte •ket, hogy makacsul ellenálljanak a rómaiaknak, akik hirtelen leírhatatlan bajt hoztak a pusztulásra ítélt városra.

Irtózatos veszedelem zúdult a városra, amikor Titus vette ostrom alá Jeruzsálemet. A római sereg a páska ünnepén zárta körül Jeruzsálemet, amikor a zsidók milliói gy•ltek össze falain belül. Az élelmiszerkészlet, amely gondos •rzés mellett évekig ellátta volna a lakosságot, el•z•leg elpusztult a szemben álló pártok féltékenysége és bosszúja következtében. Most pedig át kellett élniük az éhínség minden borzalmát. Egy mérték búzát egy talentumért árultak. Olyan kínzó volt az éhség, hogy az emberek övjük és sarujuk b•rét, pajzsuk borítóját harapdálták. Éjszaka sokan kilopóztak, hogy a város falain kívül term• vad növényeket szedjenek, annak ellenére, hogy közülük sokan fogságba estek, és kegyetlen kínzások között haltak meg; azoktól pedig, akiknek sikerült visszatérni, sok esetben ellopták azt, amit életük kockáztatásával gy•jtöttek. A hatalmat birtoklók a legembertelenebb kínzásokat alkalmazták,hogy kicsikarják az ínség sújtotta lakosság utolsó sz•kös, talán eldugott tartalékát. És e kegyetlenséggel nem ritkán éltek jól táplált emberek, akik pusztán élelmet akartak halmozni a kés•bbi id•kre.

Ezrek haltak éhen, és pusztultak el pestisben. Úgy t•nt, mintha Jeruzsálem lakóiból kihalt volna minden emberi érzés. Férjek raboltak feleségükt•l, feleségek pedig férjükt•l. Gyermekek id•s szüleik

szája el•l kapták el az élelmet. A próféta kérdésére: »Elfeledkezhetik-é az anya gyermekér•l?« - e pusztulásra ítélt város falain belül történtek adták meg a választ: »Irgalmas anyák kezei megf•zték gyermekeiket, hogy azok eledeleik legyenek az én népem leányának romlásakor« (Ésa 49:15; JSir 4:10). A tizennégy évszázaddal korábban mondott figyelmeztet• prófécia újból beteljesedett: »A közötted való finnyás és kedvére nevekedett asszony (aki meg se próbálta talpát a földre bocsátani az elkényesedés és finnyásság miatt) irigy szemmel tekint az • szeretett férjére, fiára, leányára,... és gyermekei miatt, akiket megszül; mert megeszi ezeket titkon, mikor mindenb•l kifogy, a megszállás és szorongattatás alatt, amellyel megszorongat téged a te ellenséged a te városaidban« (5Móz 28:56-57).

Róma vezérei rémületbe akarták ejteni a zsidókat, hogy félelmükben adják meg magukat. A foglyokat, akik elfogásukkor ellenállást tanúsítottak, megkorbácsolták, megkínozták és a város falai el•tt keresztre feszítették. Naponta emberek százait ölték meg így, és ez a szörny• öldöklés addig tartott, míg a Jósafát völgyében és a Golgotánál s•r•söd• keresztekt•l alig lehetett mozogni. Ilyen iszonyú formában fogant meg a Pilátus ítél•széke el•tt kimondott átok: »Az • vére mirajtunk és a mi magzatainkon« (Mt 27:25).

Titus szívesen véget vetett volna ennek a rettenetes öldöklésnek. Szerette volna megkímélni Jeruzsálemet a teljes pusztulástól. Elborzadt a völgyekben emelked• hullahegyek láttán. Az Olajfák-hegyér•l megigézve nézte a pompás templomot, s megparancsolta, hogy egyetlen kövéhez se merjenek nyúlni. Miel•tt megkísérelte volna ennek az er•dítménynek az elfoglalását, komolyan kérte a zsidó vezet•ket, ne kényszerítsék arra, hogy vérrel szennyezze be a szent helyet. Ha elhagyják a templomot, és máshol szállnak harcba, egyetlen római sem fogja megsérteni a templom szentségét. Maga Josephus is kérlelte •ket, hogy tegyék le a fegyvert, és mentsék meg magukat, városukat és istentiszteleti helyüket. E szavakra azonban metsz• átok volt a válasz. Miközben könyörögve állt el•ttük, dárdákat hajigáltak rá, utolsó emberi közbenjárójukra. A zsidók elutasították Isten Fiának kérlelését is, és most az intés és kérlelés még jobban megszilárdította azt az elhatározásukat, hogy a végs•kig ellenállnak. Titus hiába igyekezett a templomot megmenteni. Nagyobb volt nála az a Valaki, aki azt mondta, hogy k• kövön nem marad.

A zsidó f•emberek elvakult konoksága és az ostromlott városban elkövetett utálatos b•nök elborzasztották és felháborították a rómaiakat. Titus végül úgy döntött, hogy rohammal veszi be a templomot. Elhatározta azonban, hogy - ha egy mód van rá - megmenti a pusztulástól. De a katonák nem tör•dtek parancsával. Amikor éjszakai pihen•re sátrába tért, a zsidók kirontottak a templomból, és megtámadták a katonákat. A küzdelem hevében egy katona t•zcsóvát repített át a csarnok egyik ajtaján, és a szent épület cédrussal bélelt kamrái tüstént lángra lobbantak. Titus a helyszínre rohant; tábornokai és légionáriusai követték. Megparancsolta katonáinak, hogy oltsák el a tüzet. De rá se hederítettek. Az •rjöng• katonák izzó parazsat dobáltak a templommal összefügg• kamrákba, és a szent épületben menedéket keres• zsidó tömeget kardélre hányták. A templom lépcs•in patakokban folyt a vér. Ezer és ezer zsidó pusztult el. A csatazajt túlharsogta ez a kiáltás: »Ichabod!« - a dics•ség eltávozott.

»Titus, aki úgy látta, hogy lehetetlen a tomboló katonákat megfékezni, tisztjei kíséretében belépett a szent építménybe, és körültekintett. A pompa csodálattal töltötte el •ket, s mivel a lángok még nem csaptak át a szentélybe, még egy utolsó kísérletet tett megmentésére. Odarohant és ismét parancsot adott a katonáknak, hogy fékezzék meg a t•zvészt. Liberalis százados megpróbálta legénységét vezérkarával

engedelmességre bírni, de még a császár iránti tiszteletüket is túlszárnyalta a zsidókkal szembeni •rjöng• gy•lölet, a csata heves izgalma és a kincs utáni telhetetlen vágy. A katonák látták, hogy körülöttük minden ragyog a lángok vad fényében káprázatosan csillogó aranytól, és azt remélték, hogy a szentélyben mérhetetlen kincs van. Egy katona észrevétlenül ég• fáklyát dugott az ajtó nyílásába, s abban a pillanatban az egész épület lángba borult. A fojtogató füst és a vakító láng visszavonulásra kényszerítene a tiszteket, és sorsára hagyták a csodálatos épületet.

Megdöbbent• látvány volt ez a rómaiaknak. És mit érezhettek a zsidók? A város fölé emelked• hegycsúcs lángban állt, akár egy vulkán. Az épületek egymás után omlottak össze borzasztó robajjal és elnyelte •ket a tüzes mélység. A cédrustet• olyan volt, mint egy lánglepel; az arannyal borított tornyok vörös fényben ragyogtak; a kaputornyok láng- és füstoszlopokat lövelltek az ég felé. A környez• hegyeket megvilágította a t•z, és az emberek csoportokba ver•dve, a félelemt•l remegve figyelték, miként terjed a pusztító láng. A fels•város falain és magaslatain emberek szorongtak. Arcuk sápadt volt a kétségbeesést•l és gyötrelemt•l; mások pedig komoran nézték az értelmetlen bosszút. Az ide-oda futkosó római katonák kiabálása, a lángok közt haldokló felkel•k üvöltése összekeveredett a t•z pusztító ropogásával és a lezuhanó gerendák robajával. A hegyek visszhangozták a magaslatokon sikoltozó emberek hangját; a falak mentén végig sikoltozás és jajveszékelés hallatszott; az éhségt•l haldokló emberek összeszedték maradék erejüket, hogy gyötrelmüknek, vigasztalanságuknak még utoljára hangot adjanak.

»A mészárlás belülr•l nézve még borzalmasabb volt, mint a küls• látvány. Válogatás nélkül gyilkoltak férfiakat és n•ket; id•seket és fiatalokat; felkel•ket és papokat; azokat, akik harcoltak és azokat, akik kegyelemért könyörögtek. A megöltek száma meghaladta a gyilkolókét. A légionáriusoknak hullahegyeken kellett átmászniuk, hogy az utóhadjáratot folytathassák. «'

Nem sokkal a templom elpusztulása után az egész város a rómaiak kezébe került. A zsidó vezet•k elhagyták bevehetetlen bástyáikat, és Titus nem talált rajtuk senkit. Csodálkozva bámulta a tornyokat, és elismerte, hogy Isten adta kezébe •ket, mert nincs olyan er•s gépezet, amellyel be lehetett volna venni ezeket a roppant er•dítményeket. A hódítók mind a várost, mind a templomot földig lerombolták, és a szent építmény helyét felszántották, »mint szántóföldet« (Jer 26:18). Az ostrom alatt és az azt követ• mészárlás

során több mint egymillió ember pusztult el. A túlél•ket pedig fogságba vitték, rabszolgának adták el, Rómába hurcolták, hogy emeljék a gy•z• diadalmenetének pompáját, vadállatok elé dobták az amfiteátrumban, vagy szétszórták •ket, hogy vándorként járják a világot.

A zsidók maguk kovácsolták bilincseiket. Maguknak töltötték meg a bosszúállás poharát. A nemzet teljes pusztulásában, a szétszóródásukkal járó megpróbáltatásokban csak azt aratták, amit saját kezükkel vetettek. Ezt mondja a próféta: »Romlásodra lett Izrael, hogy ellenem törekedtél«, »mert elbuktál álnokságod miatt« (Hós 13:9; 14:2). Sokszor mondják, hogy a zsidók szenvedése tulajdonképpen büntetés, amely Isten parancsára sújtja •ket. Az •scsaló így akarja saját m•vét leplezni. A zsidók csökönyösen visszautasították Isten szeretetét és kegyelmét. Isten ezért visszavonta t•lük oltalmát, és hagyta, hogy Sátán tetszése szerint uralkodjék rajtuk. A Jeruzsálem pusztulásakor véghezvitt borzalmas

kegyetlenségek tanúsítják, hogy Sátán mennyire hatalmába keríti azokat, akik meghódolnak el•tte.

Nem is tudjuk, milyen sokkal tartozunk Krisztusnak azért a békéért és oltalomért, amit élvezünk. Isten fékez• hatalma akadályozza meg, hogy Sátán teljesen hatalmába kerítse az emberiséget. Az engedetlen és hálátlan embernek számos oka lenne a köszönetre azért, hogy az irgalmas és türelmes Isten féken tartja Sátán kegyetlenségét és rosszindulatát. De amikor az ember átlépi Isten türelmének határát, a korlátok led•lnek. Nem Isten hajtja végre a b•nösön a törvényszegése miatt kimondott ítéletet, hanem Isten magára hagyja irgalmának visszautasítóját, hogy azt arassa, amit vetett. Minden elutasított fénysugár, minden semmibe vett és figyelmen kívül hagyott intés, minden szabadjára engedett szenvedély, Isten törvényének minden megszegése egy-egy elvetett mag, amely biztosan meghozza a maga termését. Ha a b•nös konokul ellenáll Isten Lelkének, a Lélek végül visszavonul t•le, és többé nincs olyan hatalom, amely el tudná az ember gonosz indulatait fojtani, és a b•nöst Sátán gonoszságától és gy•löletét•l meg tudná védeni. Jeruzsálem pusztulása félelmes és komoly figyelmeztetés mindazoknak, akik játszanak Isten felkínált kegyelmével, és ellenállnak az irgalmas Isten kérlel• szavának. Soha semmilyen bizonyságtevés nem adott ennél er•sebben hangot annak, hogy Isten mennyire gy•löli a b•nt, és hogy a b•nös nem kerülheti el Isten büntetését.

A Megváltó próféciájának, amely Jeruzsálem pusztulását jövendöli meg, lesz egy másik teljesedése is, amelynek Jeruzsálem rettenetes elpusztítása csak halvány árnyéka. A kiválasztott város sorsában annak a világnak a pusztulását láthatjuk, amely Isten kegyelmét elutasítja, és törvényét lábbal tiporja. A b•n történelmének hosszú századai alatt földünk tanúja volt az emberi szenvedés sötét fejezeteinek. Amikor az ember elt•n•dik ezen, lelke elalél, és a szíve belesajdul. Irtózatos következményei lettek annak, hogy az ember elvetette a menny uralmát. De még ennél is sötétebb az a kép, amely a jöv•be mutat. A múlt történelme: a kavargások, küzdelmek és lázadások hosszú sora, »a vitézek harci saruja és a vérbe fert•ztetett öltözet« (Ésa 9:5) - mi ez annak a napnak a rémségeihez képest, amelyen Isten teljesen visszavonja fékez• Lelkét a gonoszoktól, és nem tartja többé féken az emberi szenvedély és a sátáni düh viharát! Sátán uralmának következményeit akkor úgy fogja látni a világ, mint soha azel•tt.

De azon a napon - mint Jeruzsálem pusztulásakor is - megszabadul Isten népe, mindenki, aki »az él•k közé beíratott« (Ésa 4:2). Krisztus eljön másodszor is - amint kijelentette -, hogy összegy•jtse h•ségeseit: »Akkor sír a föld minden nemzetsége, és meglátják az embernek Fiát elj•ni az ég felh•iben nagy hatalommal és dics•séggel. És elküldi az • angyalait nagy trombitaszóval, és egybegy•jtik az • választottait a négy szelek fel•l, az ég egyik végét•l a másik végéig« (Mt 24:3()-31). És akkor azok, akik nem engedelmeskedtek az evangéliumnak, elhamvadnak az Úr szájának leheletét•l, és elpusztulnak eljövetelének fényét•l (2Thessz 2:8). A gonoszok elpusztítják önmagukat, miként az •si Izrael, amely gonoszsága miatt veszett el. B•nös életük miatt olyan idegen számukra a menny harmóniája, természetüket annyira megrontotta a b•n, hogy Isten dics•ségének megnyilatkozása t•zként megemésztené •ket.

Vigyázzunk, nehogy figyelmen kívül hagyjuk azt a leckét, amelyet Krisztus szavai rejtenek magukban! Krisztus figyelmeztette tanítványait Jeruzsálem pusztulására, és megmondta, mi fogja jelezni e veszély közeledtét, hogy tudják, mikor kell menekülniük. A világ figyelmét is felhívta a végs• pusztulás napjára, és megadta e nap közeledtének jeleit, hogy mindenki, aki akar, megmenekülhessen az eljövend• haragtól.

Jézus kijelenti: »Lesznek jelek a napban, holdban és csillagokban; és a földön pogányok szorongása« (Lk 21:25; Mt 24:29; Mk 13:24-26; Jel 6:12-17). Akik figyelnek eljövetelének jeleire, azok megtudják, »hogy közel van, az ajtó el•tt« (Mt 24:33). »Vigyázzatok azért!« - figyelmeztetnek szavai (Mk 13:35). Akik megfogadják az intést, azok nem maradnak sötétségben, és az a nap nem találja •ket váratlanul. Azoknak pedig, akik nem vigyáznak, »az Úrnak napja úgy j• el, mint a tolvaj étjel« (lThessz 5:2-5).

A világ ma semmivel sem ad nagyobb hitelt a korunkat int• üzenetnek, mint annak idején a zsidó nép azoknak a szavaknak, amelyeket a Megváltó Jeruzsálemr•l mondott. Bármikor köszönt az emberiségre az Úr napja, a gonoszokat váratlanul éri. Amikor az élet megy tovább a maga egyformaságával; amikor az embereket leköti a szórakozás, az üzlet, a kufárkodás, a pénzszerzés; amikor a vallásos vezet•k dics•ítik a világ haladását és tudását, és az emberek biztonságban érzik magukat, akkor, miként a tolvaj lopakodik az •rizetlen lakásba, olyan váratlanul pusztulnak el a könnyelm•ek és a gonoszok. »Semmiképpen meg nem menekednek« (3. vers).

---

2. Üldözés az els• századokban

Amikor Jézus kinyilatkoztatta tanítványainak Jeruzsálem végzetét és a második advent eseményeit, megjövendölte azt is, hogy Isten népének mi lesz a sorsa Urunk mennybemenetelét•l kezdve, egészen addig, amíg hatalommal és dics•séggel visszatér, hogy megszabadítsa népét. A Megváltó az Olajfák-hegyér•l letekintve már látta az apostoli egyházra nemsokára rázúduló viharokat. Bepillantva a távolabbi jöv•be, szeme elé tárultak azok a vad, pusztító viharok, amelyek az üldözés sötét századaiban megtépázzák követ•it. Néhány rövid, de súlyos kijelentéssel megjövendölte, hogy e világ urai milyen rettenetes sorsra ítélik Isten egyházát (Mt 24:9. 21-22). Krisztus követ•inek ugyanazt a megalázó, meggyalázott, fájó utat kell taposniuk, amelyen Mesterük járt. A világ Megváltója elleni gy•lölet mindazok ellen fel fog lángolni, akik az • nevében hisznek.

Az •skeresztény egyház történelme tanúsítja a Megváltó szavainak teljesedését. A föld és a pokol hatalmai Krisztus ellen sorakoztak fel akkor, amikor csatasorba álltak Krisztus követ•i ellen. A pogány világ tudta, hogy az evangélium diadala a pogány templomok és oltárok elsöprését jelenti. Ezért összegy•jtötte er•it, hogy a kereszténységet megsemmisítse. Fellángolt az üldözés tüze. A keresztényeket megfosztották javaiktól, és ki•zték otthonukból. A keresztények »sok szenvedésteljes küzdelmet« álltak ki (Zsid 10:32). »Megcsúfoltatások és megostoroztatások próbáját állották ki, s•t még bilincseket és börtönt is« (Zsid 11:36). Sokan vérükkel pecsételték meg bizonyságtevésüket. El•kel•ket és rabszolgákat, gazdagokat és szegényeket, m•velteket és m•veletleneket egyaránt irgalmatlanul lemészároltak.

Ezek az üldözések, amelyek Néró uralkodása alatt, Pál apostol vértanúhalála idején kezd•dtek, kisebb vagy nagyobb hevességgel századokon át tartottak. A keresztényeket a legrettenetesebb b•ncselekményekkel vádolták - hamisan. Azt mondták, hogy miattuk vannak a csapások - az éhínség, a járvány, a földrengések. Közutálat és gyanakvás tárgyává lettek. A besúgók pedig jutalom ellenében készek voltak elárulni az ártatlanokat, akiket azután a birodalom elleni lázadókként, a vallás ellenségeiként és a társadalom tehertételeiként elítéltek. Sokat közülük a vadállatok elé dobtak, vagy élve elégettek az amfiteátrumokban. Egyeseket keresztre feszítettek; másokat vadállatok b•rébe bújtattak, és az arénába dobva széttépettek a kutyákkal. Büntetésük sokszor nyilvános ünnepségek f• szórakozása volt. Hatalmas tömegek gy•ltek össze, hogy élvezzék ezt a látványt. A haldoklók kínlódását kinevették és megtapsolták.

Krisztus menedéket keres• követ•ire úgy vadásztak, mint a vadállatokra. Kénytelenek voltak elhagyott, néptelen helyeken elrejt•zni. »Nélkülözve, nyomorgattatva, gyötörtetve, akikre nem volt méltó e világ«, bujdostak »pusztákon és hegyeken, meg barlangokban és a földnek hasadékaiban« (37:38. v.) A katakombák ezreknek nyújtottak menedéket. A Róma környéki hegyek alatt hosszú járatokat vágtak a talajban és a sziklákban. Sötét és bonyolult folyosóhálózat vezetett a város falain túl több mérföldnyire. Krisztus követ•i e föld alatti menedékhelyeken temették el halottaikat; és itt találtak otthonra is, amikor meggyanúsították és törvényen kívül helyezték •ket. Amikor az Életadó életre kelti a nemes harc

megharcolóit, Krisztus ügyének sok-sok mártírja jön majd el• azokból a sötét üregekb•l.

Jézusnak e tanúi a leghevesebb üldözések idején is makulátlanul meg•rizték hitüket. Minden kényelemt•l megfosztva, a napfényt•l elzárva, a föld sötét, de békés ölén találtak otthonra. Panasz nem hagyta el ajkukat. Hitr•l, béket•résr•l, reménységr•l tanúskodó szavakkal bátorították egymást, hogy el tudják viselni a nélkülözést és a gyötrelmeket. Semmilyen földi áldás elvesztése nem tudta •ket rákényszeríteni arra, hogy Krisztusba vetett hitüket megtagadják. Minden próba és minden üldözés csak egy-egy lépés volt, amellyel közelebb jutottak a megnyugváshoz és a jutalomhoz.

Sokan Isten régebbi szolgáihoz hasonlóan, »kínpadra vonattak, visszautasítván a szabadulást, hogy becsesebb feltámadásban részesüljenek« (35.v). Mindez Mesterük szavaira emlékeztette •ket, aki azt mondta, hogy amikor Krisztusért üldözik •ket, legyenek nagyon boldogok, mert nagy lesz jutalmuk a mennyben; mert korábban így üldözték a prófétákat is. És •k örültek, mert Krisztus méltónak találta •ket arra, hogy az igazságért szenvedjenek, és gy•zelmi énekük felhangzott a lobogó lángok között. Hitszemükkel felfelé néztek, Krisztust látták és az angyalokat, amint a legmélyebb érdekl•déssel tekintenek le a mennyb•l, és helyesl•n figyelik kitartásukat. Isten trónjától egy hangot hallottak: »Légy hív mindhalálig, és néked adom az életnek koronáját!« (Jel 2:10).

Sátán hiába próbálta er•szakkal megsemmisíteni Krisztus egyházát. Nem sz•nt meg a nagy küzdelem, amelyben Jézus tanítványai feláldozták életüket, amikor ezek a h•séges zászlóviv•k elhullottak •rhelyükön. Vereségük gy•zelem volt. Isten munkásait megölték, de az ügy biztosan haladt el•re. Az evangélium tovább terjedt, és követ•inek száma n•tt. Behatolt még a »római sasok« számára megközelíthetetlen területre is. Egy keresztény, aki vitába szállt az üldözést szorgalmazó pogány uralkodókkal, ezt mondta: »Ha meggyilkoltok, megkínoztok, elítéltek bennünket... Igazságtalanságotok tanúsítja, hogy ártatlanok vagyunk... Kegyetlenségtekb•l nincs..., hasznotok.« Ez még inkább vonzott másokat meggy•z•désükhöz. »Minél több embert kaszaboltok le közülünk, annál többen csatlakoznak hozzánk. A keresztények vére magvetés. «'

Ezrek kerültek börtönbe, és ezrek áldozták fel életüket, de mások léptek a helyükbe. A keresztény hit mártírjainak, akiket Krisztus gy•z•knek nevezett, az üdvösségük biztosítva van. A nemes harcot megharcolták, és Krisztus eljövetelekor megkapják a dics•ség koronáját. A szenvedés, amelyet elviseltek, a keresztényeket közelebb vitte egymáshoz és Megváltójukhoz. Életük példája és haláluk tanúvallomása el nem halkuló bizonyságtevés volt az igazságról; és Sátán alattvalói a legváratlanabb órában - hátat fordítva addigi életüknek - Krisztus zászlaja alá sorakoztak.

Sátán ezek után úgy próbált Isten kormányzata ellen sikeresebben harcolni, hogy zászlaját a keresztény egyházban t•zte ki. Ha Krisztus követ•it Sátán rá tudja szedni arra, hogy Isten szemében gy•löletes dolgot cselekedjenek, akkor erejük és bátorságuk alábbhagy, állhatatosságuk megtörik, Sátán pedig könny•szerrel foglyul ejtheti •ket.

Sátán csellel próbálta elérni azt, ami er•szakkal nem sikerült. Az üldözés megsz•nt. Helyébe a földi jólét és a földi dics•ség veszélyt rejt• varázsa lépett. Számos bálványimádó elfogadta a keresztény hit egyes tanítását, miközben megtagadott más fontos igazságokat. Azt mondták, hiszik, hogy Jézus az Isten

Fia, és hisznek halálában és feltámadásában is, de nem ismerték el b•nös voltukat, és nem érezték, hogy szükségük van megtérésre, életük megváltozására. Tettek néhány engedményt, és azt javasolták, hogy tegyék ezt a keresztények is, és legyen egyesülésük alapja a Krisztusba vetett hit.

Az egyház nagy veszélybe jutott. Börtön, kínvallatás, t•z és kard ehhez képest áldást jelentett. Egyes keresztények szilárdan kitartottak, és kijelentették, hogy nem tudnak megalkudni. Mások szívesen feladták hitüket, vagy változtattak néhány vonásán, és egyesültek azokkal, akik részlegesen fogadták el a kereszténységet. Azt mondták, hogy ez az eljárásuk a pogányok igazi megtérésének eszköze lehet. Ezalatt Krisztus h•séges követ•i mérhetetlenül gyötr•dtek. Sátán a kereszténység színlelésének köpenyében befurakodott az egyházba, hogy megrontsa a keresztények hitét, és elterelje figyelmüket az igazság Igéjér•l.

A keresztények többsége végül beleegyezett a normák leszállításába, és a kereszténység egyezségre lépett a pogánysággal. A bálványimádók csatlakoztak az egyházhoz, és állítólag megtértek, de továbbra is ragaszkodtak a bálványimádáshoz, csak most imádatuk korábbi tárgyait felcserélték Jézus, s•t Mária és a szentek szobraival. A bálványimádás áporodott kovásza tehát bekerülve az egyházba tovább végezte a maga átkos munkáját. Egészségtelen tantételek, babonás rítusok és bálványimádó ceremóniák keveredtek az egyház hittételeibe és istentiszteletébe. Amikor Krisztus követ•i a bálványimádókkal szövetkeztek, a keresztény vallás megromlott, és az egyház elvesztette tisztaságát és erejét. Voltak azonban néhányan, akiket ezek a csalások nem vezettek félre. H•ségesek maradtak az igazság szerz•jéhez, és egyedül Istent imádták.

Azok, akik Krisztus követ•inek vallották magukat, mindig is két táborra oszlottak. Míg az egyik tábor a Megváltó életét tanulmányozva buzgón igyekezett megváltozni és Példaképe mintájára átalakulni, a másik tábor távol tartotta magát a tévedéseit leleplez•, világos, gyakorlati igazságoktól. Az egyház, amikor hitben még er•s volt, akkor sem csupán igazakból, tisztákból és •szintékb•l állt. Megváltónk azt tanította, hogy a szántszándékkal vétkez•ket nem szabad befogadni az egyházba, de • kapcsolatba lépett gyenge jellem• emberekkel; tanította •ket, és példát mutatott nekik, hogy alkalmuk legyen felismerni és kijavítani hibáikat. A tizenkett• között volt egy áruló. Krisztus Júdást is tanítványai közé fogadta, nem jellemhibái miatt, hanem azok ellenére. Júdás tehát együtt járt a tanítványokkal, hogy Krisztus tanításából és példájából megtanulja, milyen a keresztény jellem, és meglátva hibáit, megtérjen, és Isten segítségével lelke megtisztuljon »az igazság iránt való engedelmességben«. De Júdás nem járt abban a világosságban, amelyet az irgalmas Isten reá sugárzott. B•nnel telt életével kihívta Sátán kísértéseit. Jellemének rút vonásai kerültek túlsúlyba. Helyet adott lelkében a sötétség hatalmainak, és haragudott, ha hibáit Jézus megrótta. Így lett képes annak a félelmes b•nnek az elkövetésére: Mestere elárulására. Mindazok, akik a kegyesség színlelésével b•nt dédelgetnek magukban, éppígy gy•lölik azokat, akik b•nös életük elítélésével megzavarják békéjüket. Ha alkalom kínálkozik, Júdáshoz hasonlóan elárulják azokat, akik javulásuk érdekében megrótták •ket.

Az apostolok szembeszálltak a gyülekezetben azokkal, akik kegyességet színlelve titokban b•nt dédelgettek lelkükben. Ananiás és Safira csalt. Úgy tettek, mintha mindent odaáldoztak volna Istennek, pedig kapzsi lélekkel egy részt visszatartottak maguknak. Az igazság Lelke kinyilatkoztatta az apostoloknak e képmutatók valódi jellemét, és Isten büntet• ítélete megszabadította a gyülekezetet a

tisztaságán ejtett szennyfolttól. A képmutatókat és gonosztev•ket megrémítette az a megdöbbent• bizonyíték, hogy Krisztus Lelke, aki mindent lát, jelen van a gyülekezetben. Ezek az emberek nem tudtak sokáig közösségben maradni azokkal, akik szokásaikkal és jellemükkel híven képviselték Krisztust. És amikor Krisztus követ•it próba és üldözés sújtotta, csak azok kívántak Krisztus tanítványai közé lépni, akik készen voltak mindent elhagyni az igazságért. Ezért amíg az üldözés tartott, az egyház viszonylag tiszta maradt. De amikor megsz•nt a harc, a kevésbé odaadó hívek is csatlakoztak a gyülekezethez, és az út nyitva állt Sátán számára, hogy megvesse lábát a gyülekezetben.

A világosság Fejedelme és a sötétség fejedelme között nincs semmiféle szövetség, és követ•ik között sem lehet. Amikor a keresztények hajlandók voltak a félig megtért pogányokkal szövetségre lépni, akkor olyan útra léptek, amely egyre távolabb vezetett az igazságtól. Sátán ujjongott, hogy olyan sok krisztuskövet•t sikerült félrevezetnie. Ezután még nagyobb er•vel igyekezett hatni rájuk, és azt sugallta nekik, hogy üldözzék Isten h•ségeseit. Senki sem tudta olyan jól, hogyan lehet támadni az igazi keresztény hitet, mint azok, akik valamikor védték. Ezek a hitehagyó keresztények félig pogány társaikkal szövetkezve, harcot indítottak Krisztus legf•bb tanításai ellen.

Kétségbeesett harcot kellett vívniuk azoknak, akik híven és szilárdan ellenálltak a csalásoknak és az utálatosságoknak, amelyek papi öltözettel álcázva találtak utat az egyházba. Az egyház a Bibliát már nem tartotta a hit zsinórmértékének. A vallásszabadság elvét eretnekségnek nevezte, követ•it pedig gy•lölte, és törvényen kívül helyezte.

Hosszú és kemény küzdelem után az a néhány h•séges elhatározta, hogy megszakít a hitehagyó egyházzal minden kapcsolatot, ha az továbbra sem hajlandó megtisztítani magát minden hamisságtól és bálványimádástól. Tudták, hogy ha engedelmeskedni akarnak Isten szavának, feltétlen szükség van az elkülönülésre. Nem mertek tévelygést megt•rni, amely egyrészt az • számukra végzetes, másrészt olyan próbát mutat, amely veszélyezteti gyermekeik és unokáik hitét. A béke és egység kedvéért készek voltak minden olyan engedményre, amely nem veszélyezteti Isten iránti h•ségüket; de úgy érezték, hogy az elvek feláldozása túl drága ára volna a békének. Ha az egységet csak az igazság és az igaz élet megnyirbálásával lehet megszerezni, akkor legyen különválás, s•t háború!

Az egyház és a világ javát szolgálná, ha azok az elvek, amelyek annak idején az állhatatos lelkeket vezérelték, újraélednének azok szívében, akik magukat Isten népének vallják. Aggasztó az a közömbösség, amely a tantételekkel, a keresztény hit oszlopaival szemben mutatkozik. Tért hódít az a vélemény, hogy elvégre is ezek nem létfontosságúak. Ez a romlottság Sátán eszközeinek a kezét er•síti. Most ezrek, akik magukat Krisztus követ•inek vallják, szívesen fogadják azokat a hamis elméleteket és végzetes tévedéseket, amelyeket a h•ségesek a múltban életük kockáztatásával elutasítottak és lelepleztek.

Az •skeresztények tagadhatatlanul különleges emberek voltak. Feddhetetlen életük és rendíthetetlen hitük állandó rosszallásként hatott, amely megzavarta a b•nösök »nyugalmát«. Kevesen voltak, és nem dicsekedhettek vagyonnal, ranggal, sem megtisztel• címmel, de a gonoszok féltek t•lük, amikor tanításaikat hallották, és jellemüket megismerték. Gy•lölték •ket, miként a gonosz Kain is gy•lölte Ábelt. Akik a Szentlélek befolyásának ellenállva halálra adták Isten népét, ezt ugyanazért tették, amiért Kain

megölte Ábelt. Pontosan ez volt az oka annak is, hogy a zsidók elvetették, és keresztre feszítették a Megváltót - mert jellemének tisztasága és szentsége állandóan megfeddte önzésüket és romlottságukat. Azok, akik szeretik és követik a b•n útját, gy•lölik és támadják a h• tanítványokat Krisztus korától kezdve, napjainkig.

Hogyan lehet akkor az evangéliumot a békesség üzenetének nevezni? Amikor Ésaiás megjövendölte a Messiás születését, a Megváltót a »békesség Fejedelmé«-nek nevezte. Amikor az angyalok meghirdették a pásztoroknak, hogy Krisztus megszületett, ezt énekelték a betlehemi síkság felett: »Dics•ség a magasságos mennyekben az Istennek, és a földön békesség, és az emberekhez jó akarat!« (Lk 1 :14). Látszólag ellentmondás van a prófétikus kinyilatkoztatások és Krisztus e szavai között: »Nem azért jöttem, hogy békességet bocsássak, hanem hogy fegyvert« (Mt 10:34). De ha igazán megértjük e kijelentéseket, tökéletes összhangot találunk a kett• között. Az evangélium a békesség üzenete. A kereszténység olyan életforma, amely - ha elfogadják és követik - békét, összhangot és boldogságot teremt az egész földön. Krisztus vallása szoros testvéri közösségbe vonja mindazokat, akik elfogadják tanításait.Jézus azért jött e földre, hogy megbékítse az embert Istennel, és ezáltal egymással is. A világ jórészt Sátánnak, Krisztus legelkeseredettebb ellenségének hódol. Az evangélium olyan életelveket kínál az embereknek, amelyek homlokegyenest ellenkeznek szokásaikkal és vágyaikkal. Ezért szembefordulnak az evangéliummal. Gy•lölik a tisztaságot, amely leleplezi és elítéli b•neiket. Üldözik és pusztítják azokat, akik hangoztatják az evangélium jogos és szent követelményeit. Az evangélium tehát azért nevezhet• kardnak, mert magasztos igazságai gy•löletet és ellenségeskedést váltanak ki képvisel•i ellen.

Az a titokzatos gondviselés, amely megengedi, hogy az igazak szenvedjenek a gonoszok kezét•l, elbizonytalanít sok gyenge hit• embert. Egyeseknek még az Istenbe vetett bizalma is megrendül, mert Isten elt•ri, hogy a legbecstelenebb embereknek jól menjen a dolguk, míg a legjobbak és legerkölcsösebbek e gonoszok kegyetlenségét•l szenvednek és gyötr•dnek. Miként t•rhet el Isten, aki igazságos és irgalmas, és akinek a hatalma végtelen, ilyen igazságtalanságot és sanyargatást? - kérdezik. Ez a probléma nem ránk tartozik. Isten elég bizonyítékát adta szeretetének. Nem szabad kételkednünk jóságában csak azért, mert nem értjük intézkedéseit. A Megváltó, el•re látva, hogy a próba és sötétség óráiban milyen kételyek fognak a tanítványok lelkére nehezedni, ezt mondta nekik: »Emlékezzetek meg ama beszédekr•l, amelyeket én mondtam néktek. Nem nagyobb a szolga az • uránál. Ha engem üldöztek, titeket is üldöznek majd« (Jn 15:20). Jézus többet szenvedett értünk, mint amennyit bármelyik követ•je szenvedhet a gonosz emberek kegyetlensége miatt. Akiknek kínzást és mártírhalált kell szenvedniük, azok csupán Isten drága Fiának nyomdokaiba lépnek.

»Nem késik el az ígérettel az Úr« (1Pt 3:9). Isten nem felejti és nem hanyagolja el gyermekeit, csak hagyja hogy a gonoszok kimutassák valódi jellemüket, nehogy azoknak, akik követni kívánják Isten akaratát, téves fogalmaik legyenek róluk. Az igazak még azért is kerülnek a szenvedések kohójába, hogy •k maguk is megtisztuljanak; hogy példájukból mások is meglássák, milyen kézzelfogható a hit és a kegyesség; hogy következetességük kárhoztassa a gonoszt és a hitetlent.Isten hagyja, hogy a gonosz boldoguljon, és kimutassa Istennel szembeni gy•löletét, hogy amikor betelik gonoszságának mértéke, és elpusztul, ebben a pusztulásban mindenki Isten igazságos és irgalmas voltát ismerje fel. Az isteni bosszúállás napja sietve közeleg. Mindazok, akik áthágták Isten törvényét, és sanyargatták népét,

megkapják cselekedeteik méltó büntetését. Isten minden kegyetlenséget és jogtalanságot, amit h•séges gyermekei ellen elkövettek, úgy büntet meg, mintha Krisztus ellen tették volna.

De van egy még fontosabb kérdés is, amellyel korunk gyülekezeteinek foglalkozniuk kell. Pál apostol kijelenti, hogy »mindazok is, akik kegyesen akarnak élni Krisztus Jézusban, üldöztetni fognak« (2Tim 3:12). Akkor miért van az, hogy napjainkban olyan ritkán üldözik a keresztényeket? Ennek csak az az oka, hogy az egyház alkalmazkodik a világ normájához, és ezért nem vált ki ellenkezést. Korunk vallásában nincs meg az a tisztaság és szentség, amely Krisztus- és az apostolok-korabeli keresztények hitét jellemezte. A kereszténység azért olyan népszer• a világ el•tt, mert kiegyezik a b•nnel; mert Isten szavának nagyszer• igazságait közömbösen veszi; mert olyan kevés az életadó kegyesség az egyházban. Éledjen csak fel az •skeresztény egyház hite és ereje, az majd életre kelti a gy•lölet szellemét, és felszítja az üldözés tüzét!

---

3. A hitehagyás

Pál apostol a thesszalonikai gyülekezethez intézett második levelében megjövendölte a nagy hitehagyást, amely nyomán létrejön a pápai hatalom. Pál kijelentette, hogy Krisztus napja addig nem jön el, »mígnem bekövetkezik el•bb a szakadás, és megjelenik a b•n embere, a veszedelemnek fia, aki ellene veti és fölébe emeli magát mindannak, ami Istennek vagy istentiszteletre méltónak mondatik, annyira, hogy maga ül be mint Isten az Isten templomába, Isten gyanánt mutogatván magát«. Az apostol továbbá arra figyelmezteti testvéreit, hogy »m•ködik... már a törvényszegés titkos b•ne« (2Thessz 2:3-4.7). Már ilyen korán látta, hogy tévelygések csúsznak az egyházba, amelyek utat készítenek a pápaság kialakulásához.

Lassan-lassan, el•ször csak lopva és csendben, majd pedig, amikor meger•södött, és hatalmába kerítette az emberek lelkét, nyíltabban végezte megtéveszt• és istenkáromló munkáját »a törvényszegés titkos b•ne«. A pogányság szokásai szinte észrevétlenül utat találtak a keresztény egyházba. A megalkuvás és a behódolás szellemét egy ideig fékezte a vad üldözés, amelyet az egyház a pogányságtól elszenvedett. De amikor az üldözés megsz•nt, és a kereszténység bekerült a királyok udvarába és palotájába, felcserélte Krisztus és az apostolok alázatosságát és egyszer•ségét a pogány papok és uralkodók pompájával és hivalkodásával, Isten kívánalmait pedig emberi elméletekkel és hagyományokkal. Nagy volt az öröm, amikor Konstantin a negyedik század elején névlegesen megtért, és a világ a látszatszentség öltönyében besétált az egyházba. Ekkor felgyorsult a bomlasztás. A látszólag vereséget szenved• pogányság lett a gy•ztes. Az • szelleme irányította az egyházat. Tanításai, szertartásai és babonái összekeveredtek Krisztus névleges követ•inek istentiszteletével.

A pogányság és a kereszténység közötti megegyezésb•l kelt életre a próféciában megjövendölt »b•n embere«, aki szembefordult Istennel, és fölé helyezte magát. Sátán mesterm•ve a hamis vallás, az a gigászi egyházszervezet, mely ékesen tanúskodik arról, hogy Sátán akarja tetszése szerint uralni a földet.

Sátán a megkísértés pusztájában egyezkedni akart Krisztussal. Odament Isten Fiához, megmutatta neki a világ minden országát és azok dics•ségét. Felkínált neki mindent, egy feltétellel: ha elismeri a sötétség fejedelmének fels•bbségét. Krisztus megdorgálta a vakmer• kísért•t, és el•zte. Sátán nagyobb sikerrel jár, amikor az embert kísérti meg ugyanezzel. Az egyházat rávette arra, hogy világi haszonért és dics•ségért keresse a föld nagyjainak kegyét és pártfogását.

A katolicizmus egyik f• tantétele, hogy a pápa Krisztus egyetemes egyházának látható feje, az egész világ püspökeinek és papjainak legf•bb ura. S•t, mi több, a pápának az Istenség címeit és képességeit tulajdonítja. Például: »Úr Isten a pápa«,' aki csalatkozhatatlan. A pápa mindenkit•l hódolatot követel. Sátán a római egyház útján ugyanazzal az igénnyel lép fel, mint a megkísértés pusztájában; és roppant tömegek hódolnak meg el•tte.

De azok, akik félik és tisztelik Istent, éppúgy fogadják ezt a vakmer• igényt, miként Krisztus, aki így válaszolt e ravasz ellenség követel•zésére: »Az Urat, a te Istenedet imádd, és csak néki szolgálj« (Lk

4:8). Isten soha még csak nem is célzott Igéjében arra, hogy embert jelölt ki az egyház fejének. A pápai fels•bbség tana éles ellentétben áll a Szentírás tanításaival. A pápának nem lehet hatalma Krisztus egyházán, csak bitorolhatja.

A katolikusok egyre-másra eretnekséggel vádolták a protestánsokat, és azzal, hogy szántszándékkal szakadtak el az igaz egyháztól. De ezek a vádak inkább •ket illetik. •k tették le Krisztus zászlaját, és •k távoztak el attól a hitt•l, »amely egyszer a szenteknek adatott« (Jud 3).

Sátán jól tudta, hogy az emberek a Szentírás fényében felismerhetik csalásait, és leküzdhetik hatalmát. A világ Megváltója is az Igével állt ellen Sátán támadásainak. Minden egyes támadásnál Krisztus feltartotta az örök igazság pajzsát, és így szólt: »Meg van írva. « Az ellenség minden egyes indítványával szemben az Ige bölcsessége és hatalma volt a válasz. Hogy Sátán meg tudja •rizni az emberek feletti hatalmát, és megalapozza a pápai bitorló tekintélyét, el kellett zárnia a Szentírást az emberek el•l. A Biblia Istent dics•íti, és a véges embert az •t megillet• helyre teszi; ezért Sátán a Biblia szent igazságait elhallgattatta és eltitkoltatta. A római egyház is ezt a taktikát követte. Évszázadokig megtiltotta a Biblia terjesztését. Az embereknek tilos volt a Szentírást olvasni vagy házukban tartani. Elvtelen papok és f•papok úgy magyarázták tanításait, hogy állításaikat alátámasszák velük. Így történt, hogy a pápát majdnem mindenki Isten földi helytartójának ismerte el, akinek hatalma van az egyház és az állam felett.

Miután a Bibliát, a tévelygés leleplez•jét eltávolították, Sátán azt csinálhatta, amit akart. A prófécia kinyilatkoztatta, hogy a pápaság »véli, hogy megváltoztatja az id•ket és a törvényt« (Dán 7:25). És ezt tétovázás nélkül meg is tette. Hogy a pogányságból áttérteknek a bálványimádást pótolják, és így el•segítsék a kereszténységbe való névleges felvételüket, fokozatosan bevitték a szobrok és ereklyék imádását a keresztény istentiszteletbe. Egy egyetemes zsinaton hozott rendelet végül bevezette a bálványimádás rendszerét. Hogy a szentségtörés teljes legyen, Róma vakmer•en kitörölte a törvényb•l a második parancsolatot, amely megtiltja a bálványimádást, - és a tízes szám meg•rzésére kettéosztotta a tizedik parancsolatot.

Ez az irányzat, amely a pogányoknak engedményeket tett, a menny tekintélyének további mell•zéséhez is kaput nyitott. Sátán megszenteletlen egyházvezet•k útján meghamisította a negyedik parancsolatot is. Megpróbálta eltörölni az •si szombatot, azt a napot, amelyet Isten megáldott és megszentelt (lMóz 2:2-3); és helyébe a pogányok által, »a Nap tiszteletre méltó napja«-ként ünnepelt napot akarta tenni. Ezt a változtatást el•ször nem nyíltan kísérelték meg. Az els• századokban minden keresztény az igazi szombatot tartotta. Féltve •rizték Isten dics•ségét, és mivel hitték, hogy Isten törvénye változhatatlan, buzgón vigyáztak el•írásainak sérthetetlenségére. Sátán azonban nagyon körmönfontan dolgozott eszközei által célja megvalósításáért. Hogy az emberek figyelme a vasárnapra terel•djék, Krisztus feltámadásának tiszteletére ünnepelték. Istentiszteleteket tartottak azon a napon, de azért a szórakozás napjának is tekintették; a szombatot pedig még mindig szent napként ünnepelték.

Krisztus els• adventje el•tt Sátán arra ösztönözte a zsidókat, hogy a szombat ünneplését a legszigorúbb követelményekkel nehezítsék meg, és tegyék teherré. Sátán így készítette el• terve megvalósítását. El•nyt húzva abból a hamis képb•l, amit • festett a szombatról, ezt a napot, mint zsidó intézményt, ellenszenvessé tette. Míg a keresztények a vasárnapot általában örömnapként tartották meg, Sátán arra

késztette •ket, hogy a szombatot böjtnapnak, a szomorúság, a gyász napjának tartsák, és így fejezzék ki gy•löletüket a zsidó vallással szemben.

A negyedik század elején Konstantin császár kiadott egy rendeletet, amelyben a vasárnapot általános ünneppé tette az egész római birodalomban.; A Nap napját a pogány alattvalók ünnepelték, és a keresztények is tisztelték. A császár így akarta a pogányság és a kereszténység szemben álló érdekeit diplomatikusan összehangolni. Erre az egyház püspökei buzdították, akiket f•tött a becsvágy és a hatalomvágy, akik felismerték, hogy a pogányok, ha a keresztények ugyanazt a napot ünneplik, mint •k, könnyebben lesznek névlegesen keresztények, és ezzel el•mozdítják az egyház hatalmát és dics•ségét. De számos istenfél• keresztény, amíg lassan-lassan a vasárnapot bizonyos fokig szentnek tartotta, a negyedik parancsolatnak engedelmeskedve a szombatot még mindig az Úr szent napjaként ünnepelte.

Az •scsaló azonban még nem fejezte be munkáját. Elhatározta, hogy a keresztényeket zászlaja alá gy•jti, és helytartója, a büszke f•pap által gyakorolja hatalmát, aki Krisztus képvisel•jének tartotta magát. Félig megtért pogányok, becsvágyó f•papok és a világot szeret• egyházi tisztségvisel•k által valósította meg szándékát. Id•r•l id•re széles kör• zsinatokat tartottak, amelyekre az egyházi méltóságok a világ minden tájáról összegy•ltek. Az Isten által alapított szombat jelent•ségét szinte minden zsinaton csökkentették egy kicsit, a vasárnapot pedig egyre inkább felmagasztalták. Így ezt a pogány ünnepet végül isteni intézményként tisztelték, míg a Biblia szombatját a zsidó vallás maradványának nyilvánították, és ünnepl•jét átkozottnak mondták.

A nagy hitehagyónak sikerült fölébe emelni »magát mindannak, ami Istennek vagy istentiszteletre méltónak mondatik« (2Thessz 2:4). Volt bátorsága megváltoztatni Isten törvényének azt az egyetlen olyan el•írását, amely az egész emberiség el•tt félreérthetetlenül mutat az igaz és él• Istenre. A negyedik parancsolatban Isten a menny és föld Teremt•jének nevezi magát. Ez különbözteti meg minden hamis istent•l. A teremtés munkájának emlékeként szentelte Isten a hetedik napot az ember számára nyugalomnappá. A szombatnak az a rendeltetése, hogy az embert mindig az el• Istenre, létének forrására, tiszteletének és imádatának tárgyára emlékeztesse. Sátán igyekszik az embert rávenni Isten elleni h•tlenségre és törvényével szembeni engedetlenségre, ezért különösen a negyedik parancsolat ellen folytat harcot, amely Istenre mint Teremt•re mutat.

A protestánsok ma azt hangoztatják, hogy Krisztus vasárnapi feltámadása a keresztények szombatjává tette a vasárnapot. Erre azonban nincs semmi szentírási bizonyíték. Krisztus és az apostolok nem méltatták ilyen tiszteletre ezt a napot. A vasárnap keresztény intézményként való megtartása »a törvényszegés titkos b•né«-hez vezethet• vissza (2Thessz 2:7), amely már Pál korában tapasztalható volt. Hol és mikor fogadta örökbe az Úr a pápaságnak ezt a gyermekét? Mivel lehet elfogadhatóan megindokolni egy olyan változtatást, amelyet a Szentírás nem hagy jóvá?

A hatodik században a pogányság helyet adott a pápaságnak. Az egész egyház fejének Róma püspökét nyilvánították. A pápaság fölöttébb meger•södött. Hatalmi székhelyét a császári f•városba tette. A sárkány a fenevadnak »adá az • erejét... és az • királyi székét, és nagy hatalmat« (Jel 13:2).4 Ekkor kezd•dött el a Dániel és a Jelenések próféciájában megjövendölt 1260 éves pápai elnyomás (Dán 7:25; Jel 13:5-7). A keresztényeknek választaniuk kellett: vagy feladják feddhetetlenségüket, és elfogadják a

pápai szertartásokat és vallásgyakorlatot, vagy elsorvadnak a föld alatti börtönökben, vagy meghalnak a kínpadon, a máglyán vagy a hóhér bárdja alatt. Ekkor teljesedtek Jézus szavai: »Elárulnak pedig titeket szül•k és testvérek is, rokonok és barátok is; és megölnek némelyeket tiközületek. És gy•löletesek lesztek mindenki el•tt az én nevemért« (Lk 2l:l6-l7). Hevesebb üldözés szakadt rá a h•ségesekre, mint bármikor azel•tt, és a világ hatalmas harcmez•vé vált. Krisztus egyháza évszázadokig az elszigeteltségben és az ismeretlenség homályában talált menedéket. A próféta ezt mondja: »Az asszony pedig elfuta a pusztába, hol Istent•l készített helye van, hogy ott táplálják •t ezerkétszázhatvan napig« (Jel 12:6).

A római egyház hatalomra jutása a sötét középkor kezdetét jelezte. Hatalma növekedésével mélyült a sötétség. Az emberek hite Krisztus, az igazi fundamentum helyett a római pápa személyére épült. B•neik bocsánatát és örök üdvösségüket nem Isten Fiától, hanem a pápától, valamint a pápa által felhatalmazott papoktól és f•papoktól várták. Azt tanulták, hogy földi közbenjárójuk a pápa, és hogy a pápa közvetítése nélkül senki sem közeledhet Istenhez. Azt is mondták, hogy a pápa Istent helyettesíti, és ezért feltétlen engedelmességgel tartoznak neki. E követelményekkel szembeni engedetlenség elég ok volt arra, hogy a vétkesek testet és lelkét a legszigorúbb büntetéssel sújtsák. Így terelték az emberek figyelmét Istenr•l gyarló, téved• és kegyetlen emberekre; s•t mi több, magára a sötétség fejedelmére, aki általuk gyakorolta hatalmát. A b•nt a szentség köntösébe bújtatták. Amikor a Szentírást elnémítják, és egyes emberek magukat teszik Isten helyére, akkor a következmény csak csalás, megtévesztés és eldurvulás lehet. Az emberi törvények és hagyományok felmagasztalását erkölcsi romlottság követte. Mindig ez a következménye annak, ha Isten törvényét félredobják.

Veszélyes napok voltak ezek Krisztus egyháza számára. Kevesen hordozták híven Krisztus zászlaját. Bár az igazság nem maradt bizonyságtev•k nélkül, id•nként mégis úgy t•nt, hogy a tévelygés és a babona diadalmaskodik, és az igaz vallást szám•zi a földr•l. Isten evangéliuma elt•nt a szem el•l, a vallási formák pedig megsokszorozódtak, és az emberekre szigorú követelmények terhe nehezedett.

Nemcsak arra tanították •ket, hogy a pápát tartsák közbenjárójuknak, hanem arra is, hogy saját cselekedeteikkel jóvá tehetik b•neiket, hogy hosszú zarándokutakkal, vezeklésekkel, az ereklyék imádásával, templomok, szentélyek és oltárok felállításával, nagy egyházi adományokkal - ilyen és hasonló tettekkel kell lecsillapítaniuk Isten haragját, vagy megszerezniük kegyét; mintha Isten olyan volna, mint az ember, aki semmiségekkel megharagítható, és ajándékokkal vagy vezekléssel megbékíthet•.

A római egyház egyre nagyobb befolyásra tett szert, pedig az erkölcstelenség még az egyház vezet•i között is eluralkodott. A nyolcadik század vége táján a római katolikusok kezdték azt mondogatni, hogy Róma püspökei már az egyház els• századaiban is birtokolták azt a lelki hatalmat, amelyet akkor maguknak igényeltek. Szükség volt azonban arra, hogy ennek az állításnak valamiképpen hitelt szerezzenek. A hazugság atyja szívesen szolgált indítvánnyal. A szerzetesek hamis •si iratokat gyártottak. Azel•tt soha nem hallott zsinati rendeletek kerültek el•, amelyek szerint a pápának a legrégibb id•kt•l kezdve egyetemes érvény• f• hatalma van. És az igazságot megtagadó egyház mohón kapott ezeken a csalásokon.'

Azt a néhány h•ségest, aki az igazi fundamentumra épített (lKor 3:10-11) elbizonytalanította és hátráltatta a munkát gátló hamis tanítás. Egyesek szívesen mondogatták ugyanazt, mint Jeruzsálem falának épít•i Nehémiás korában: »Fogytán van ereje a teherhordónak, a rom pedig sok, és mi képtelenek vagyunk építeni« (Neh 4:10). Elcsigázva az üldözés, megtévesztés, romlottság és minden egyéb akadály elleni folytonos harctól, amit Sátán a haladás fékezésére kigondolt, a h•séges épít•k közül is néhányan elcsüggedtek. A békesség kedvéért, valamint vagyonuk és életük biztonsága érdekében leléptek az igazi fundamentumról. Mások azonban, nem félve ellenségeik támadásaitól, bátran kijelentették: »Ne féljetek t•lük! A nagy és rettenetes Úrra emlékezzetek! « (14. v.) És folytatták a munkát. Mindegyikük oldalán ott volt a kard (Ef 6: 17).

Minden korban ugyanez a gy•lölköd•, az igazsággal szemben álló lelkület f•tötte Isten ellenségeit. De Isten szolgáinak ébereknek és kitartóknak kell lenniük. Krisztus szavai, amelyeket az els• tanítványokhoz intézett, követ•inek az id•k végén is szólnak: »Amiket pedig néktek mondok, mindenkinek mondom: Vigyázzatok!« (Mk 13:37).

Mintha a sötétség egyre jobban s•r•ködött volna. A képimádás általánossá vált. Gyertyákat égettek a képek, a szobrok el•tt, és imádkoztak hozzájuk. Elterjedtek a legképtelenebb és legbabonásabb szokások. Az embereket annyira hatalmába kerítette a babona, hogy a józan észre már nem hallgattak. Maguk a papok és püspökök is élvhajhászók, érzékiek és romlottak voltak. A nép pedig, amely t•lük várt eligazítást, óhatatlanul tudatlanságba és erkölcsi romlottságba süllyedt.

A pápai hatalom növelésére a XIV, században VII. Gergely pápa egy újabb lépést tett: kihirdette, hogy a római egyház tökéletes. Közzétett tételei egyikében kijelentette, hogy a Szentírás szerint az egyház soha nem tévedett, és soha nem is fog tévedni. De ezt az állítást szentírási bizonyítékok nem kísérték. Az önhitt f•pap arra is jogot formált, hogy császárokat eltávolítson. Kijelentette, hogy egyetlen határozatát sem változtathatja meg senki, neki viszont joga van mások döntéseit megváltoztatni.'

A csalatkozhatatlanság e védelmez•jének zsarnokságát nagyszer•en illusztrálja az a történet, amelyb•l megtudjuk, miként bánt a pápa IV. Henrik német császárral. A pápa kiátkozta és trónjától megfosztotta ezt az uralkodót, mivel olyan merész volt, hogy a pápa tekintélyét semmibe vette. Henrik, megrémülve fejedelmei h•tlenségét•l és fenyegetéseit•l, akik a pápai rendelkezés nyomán fellázadtak ellene, szükségesnek látta, hogy megbéküljön Rómával. Feleségének és egyik h•séges szolgájának kíséretében a tél közepén átkelt az Alpokon, hogy megalázkodjék a pápa el•tt. Henriket, amikor megérkezett a palotához, ahova Gergely visszavonult, kísér•it•l megfosztva egy küls• udvarba vezették, és ott a kemény téli hidegben fedetlen f•vel, mezítláb, szánalmas öltözékben várta, hogy a pápa maga elé bocsássa. A pápa csak háromnapi böjt és a gyónás után kegyeskedett megbocsátani neki. De Henrik még így sem vehette vissza uralkodási jelvényeit, és nem gyakorolhatta császári hatalmát addig, amíg a pápa erre engedélyt nem adott. Gergely pedig diadalittasan azzal hencegett, hogy kötelessége letörni a királyok g•gjét. Micsoda éles ellentét van e dölyfös f•pap pöffeszked• büszkesége és annak a Krisztusnak a szelídsége és alázatossága között, aki szívünk ajtajánál bebocsátást kér, hogy bocsánatot, békét hozva beléphessen, és aki így tanította tanítványait: »Aki közöttetek els• akar lenni, legyen a ti szolgátok« (Mt 20 : 27) .

Az egymást követ• századok Róma egyre több tévtanításának voltak tanúi. A pogány filozófusok tanításai már a pápaság megalakulása el•tt figyelmet keltettek, és befolyást gyakoroltak az egyházra. Sokan, akik névlegesen megtértek, még mindig ragaszkodtak pogány filozófiájuk tanításaihoz, és nemcsak •k maguk tanulmányozták továbbra is, hanem másokat is ösztönöztek rá, hogy így befolyásukat kiterjeszthessék a pogányokra. Ekképpen súlyos tévedéseket vittek be a keresztény vallásba. Kiemelked• volt ezek között az ember természetes halhatatlanságában és a halál utáni öntudatos állapotban való hit. Róma ezzel a tantétellel alapozta meg a szentek segítségül hívásának és Sz•z Mária imádásának tanát. Ebb•l származik az az eretnekség is, amely szerint a megátalkodottak örökké gyötr•dni fognak. Ez a tanítás már korán bekerült a pápai tanok közé.

Így elkészült az út annak a másik pogány koholmánynak a bevezetéséhez is, amelyet Róma purgatóriumnak nevez, és a hiszékeny, babonás tömegek rémítgetésére használ. Ezzel az eretnekséggel alapozta meg azt az állítását, hogy van egy kínzóhely, ahol azok, akik nem szolgáltak rá az örök kárhozatra, addig szenvednek a b•neik miatt, amíg meg nem tisztulnak, és bebocsátást nem kapnak a mennybe.'

Rómának szüksége volt még egy koholmányra ahhoz, hogy hasznot húzhasson tagjának rettegéséb•l és b•neib•l. Ezt a búcsú tana szolgáltatta. A pápa teljes b•nbocsánatot ígért a múltban és a jelenben elkövetett, valamint a jöv•ben elkövetend• b•nökre, és a büntetés elengedését ígérte mindazoknak, akik részt vesznek a keresztes háborúkban. E háborúkkal az volt a pápa célja, hogy kiterjessze földi uralmát, megbüntesse ellenségeit, és kiirtsa azokat, akik meg merik tagadni lelki t• hatalmát. Ez a tan arra is kioktatta az embereket, hogy az egyháznak fizetett pénzzel egyrészt megszabadulhatnak b•neikt•l, másrészt kiszabadíthatják elhunyt barátaik lelkét a kínzó lángokból. Ilyen eszközök alkalmazásával Róma megtöltötte kincstárát, és el•segítette Krisztus állítólagos képvisel•inek csillogását, fény•zését és kicsapongását. Krisztusnak pedig nem volt fejét hova lehajtania.'

Az úrvacsora bibliai szertartását kiszorította a miseáldozat, ami egyenl• a bálványimádással. A papok azt állították, hogy a szertartások alatt az egyszer• kenyér és bor Krisztus valóságos testévé és vérévé alakul át.' Istenkáromló vakmer•séggel nyíltan állították, hogy van hatalmuk Istent - a mindenség Alkotóját - teremteni. A keresztényeknek halálbüntetés terhe mellett hitet kellett tenniük e borzasztó, mennyet sért• tanítás mellett. Tömegeket dobtak a lángok közé, akik erre nem voltak hajlandók.'"

A XIII. században jött létre a pápaság legiszonyatosabb gépezete: az inkvizíció. A sötétség fejedelme ösztönözte erre a pápai hierarchia vezet•it. Titkos tanácskozásaikon Sátán és angyalai befolyásolták a gonosz embereket, de láthatatlanul köztük volt Isten angyala is, és félelmetes feljegyzést készített méltánytalan intézkedéseikr•l és tetteikr•l. E feljegyzések túl iszonyatosak ahhoz, hogy az ember elhordozza •ket. »A nagy Babilon... részeg vala a szentek vérét•l. « A mártírmilliók szétroncsolt teste bosszúért kiáltott Istenhez a hitehagyó hatalom ellen.

A pápaság a világ kényura lett. Királyok és császárok hajoltak meg a római pápa rendeletei el•tt. Úgy t•nt, hogy a pápa az emberek földi és örökkévaló sorsát a kezében tartja. Róma tanításait évszázadokon át embermilliók fogadták el fenntartás nélkül, szertartásait tisztelettel gyakorolták, ünnepeit általánosan megtartották; papságát tisztelték, és b•kez•en támogatták. A római egyháznak azóta sem volt ennél

nagyobb tekintélye, pompája és hatalma.

De »a pápaság dele a világ éjféle volt«." A Szentírás szinte teljesen ismeretlen volt, nemcsak a nép, de a papság körében is. A régi id•k farizeusaihoz hasonlóan a pápai vezet•k gy•lölték a világosságot, amely leleplezte b•neiket. Miután eltávolították Isten törvényét, az igazság normáját, korlátlan hatalmat gyakoroltak, és gátlástalanul vétkeztek. Eluralkodott a csalás, a kapzsiság és a tékozlás. Az emberek semmiféle b•ncselekményt•l nem riadtak vissza, ha általa vagyonhoz vagy magas álláshoz juthattak. A pápák és f•papok palotái a legnagyobb erkölcstelenség színhelyei voltak. Egyes pápák olyan felháborító b•nöket követtek el, hogy a világi uralkodók megpróbálták eltávolítani ezeket az egyházi méltóságokat. Európa századokon át egy helyben topogott a tudományok,a m•vészetek és a m•veltség terén. A kereszténységet erkölcsi és szellemi bénultság szállta meg.

A világ állapota a római uralom alatt Hóseás próféta szavainak félelmetes és letagadhatatlan teljesedését mutatta: »Elvész az én népem, mivelhogy tudomány nélkül való. Mivelhogy te megvetetted a tudományt, én is megvetlek téged... És mivelhogy elfeledkeztél Istened törvényér•l, elfeledkezem én is a te fiaidról. « »Nincs igazság és nincsen szeretet és nincsen Istennek ismerete a földön. Hamisan esküsznek és hazudnak, és gyilkolnak és lopnak és paráználkodnak, betörnek. és egyik vér a másikat éri« (Hós 4:6.1-2). Ez lett a következménye annak, hogy szám•zték Isten Igéjét.

---

4. A valdensek

Az igazság fényét nem lehetett teljesen kioltani abban a sötétségben sem, amely a pápai fennhatóság hosszú id•szaka alatt borult a földre. Istennek minden korban voltak tanúbizonyságai - olyan emberek, akik hitték, hogy Krisztus az Isten és ember közötti egyetlen közbenjáró; akik az élet egyedüli szabályának a Bibliát tartották, és megszentelték az igazi szombatot. Az utókor soha nem fogja megtudni, hogy milyen sokat köszönhet a világ ezeknek az embereknek. Eretneknek bélyegezték •ket. Indítékaikat megkérd•jelezték, jellemüket befeketítették, írásaikat betiltották, elferdítették vagy megváltoztatták. •k mégis szilárdan kitartottak, és hitüket századról századra minden eljövend• generáció számára szent örökségként tisztán •rizték meg.

A mennyei könyvek megörökítették mindazt, amit Isten népe a Róma hatalomra jutása utáni sötét századokban átélt. Nem sokat írtak róluk. Üldöz•ik vádiratain kívül nem sok nyomát találjuk létezésüknek. Kómának az volt az elve, hogy a tantételeit•l és rendelkezéseit•l való eltérés minden emlékét fel kell számolni. Róma minden eretnek személyt és írást igyekezett megsemmisíteni. Ha gazdag vagy szegény, nagy vagy kicsi kétségbe vonta vagy megkérd•jelezte a pápai dogmák létjogosultságát, ez elég volt ahhoz, hogy életével fizessen érte. Róma minden olyan feljegyzést el akart tüntetni, ami a kiszakadtakkal szembeni kegyetlenségér•l tanúskodott. Pápai zsinatok intézkedtek arról, hogy a t•z martaléka legyen minden ilyen feljegyzést tartalmazó könyv vagy írás. A nyomtatás feltalálása el•tt kevés könyv volt, és azokat is nehéz volt meg•rizni; ezért nem sok akadálya volt annak, hogy a katolicizmus megvalósítsa szándékát.

A Róma fennhatóságához tartozó területen egyetlen vallásközösség sem élvezhette sokáig zavartalanul lelkiismereti szabadságát. A pápaság, mihelyt hatalomhoz jutott, kinyújtotta kezét, hogy szétmorzsoljon mindenkit, aki nem volt hajlandó elismerni; és egyik egyház a másik után hódolt meg el•tte.

Nagy-Britanniában már nagyon korán gyökeret vert az •kereszténység. Az evangéliumot, amelyet Anglia •slakói az els• századokban elfogadtak, akkor még nem fert•zte meg a pápai egyház hitehagyása. A pogány császároktól elszenvedett üldözés volt az egyetlen »ajándék«, amelyet Nagy-Britannia els• gyülekezetei Rómától kaptak. Az üldözés ezeket a távoli partokat is elérte. Sok keresztény, aki elmenekült az angliai üldözés el•l, Skóciában talált menedéket. Az igazságot, amely innen Írországba is eljutott, ezek az országok örömmel fogadták.

Amikor a szászok betörtek Nagy-Britanniába, a pogányság jutott uralomra. A hódítók méltóságukon alulinak tartották, hogy foglyaiktól tanuljanak, ezért a keresztények kénytelenek voltak a hegyekben és mocsaras vidékeken menedéket keresni. A világosság egy ideig ugyan elrejtve, de tovább fénylett. Egy évszázaddal kés•bb Skóciában olyan fénnyel ragyogott fel, hogy távoli országokba is bevilágított. A szett élet• Colomba és munkatársai elhagyták Írországot, és missziómunkájuk központjává Iona magányos szigetét tették, ahol maguk köré gy•jtötték a szétszóródott hiv•ket. Valaki közülük a bibliai szombatot is megtartotta. Így a nép megismerte ezt az igazságot is. Ionában egy iskola létesült, ahonnan nemcsak

Skóciába és Angliába küldtek misszionáriusokat, hanem Németországba, Svájcba, s•t Olaszországba is.

Róma azonban Nagy-Britanniára szegezte tekintetét, és elhatározta, hogy fennhatósága alá vonja. Misszionáriusai a hatodik században vállalkoztak a pogány szászok megtérítésére. A büszke barbárok szívesen fogadták •ket, és a hittérít•k sokezrüket rábírták a katolikus vallás követésére. E munka során a pápai vezet•k és híveik szembe találták magukat az •skeresztény hit követ•ivel. Éles volt közöttük a különbség. Az utóbbiak egyszer•ek, alázatosak voltak; jellemük, tanításaik, viselkedésük bibliai volt. Az el•bbiek viszont a katolicizmus babonájáról, pompájáról és g•gjér•l tanúskodtak.

Róma megbízottja követelte, hogy ezek a keresztény gyülekezetek ismerjék el a pápa fennhatóságát. A britek szelíden azt válaszolták, hogy •k minden embert szeretni akarnak, de a pápának nincs joga ahhoz, hogy uralkodjék az egyházon, és csak annyira tudnak engedelmeskedni neki, amennyire az Krisztus bármelyik követ•jét megilleti. Róma újra és újra megkísérelte engedelmességre bírni •ket, de ezek az alázatos keresztények, Róma megbízottainak hivalkodásán elcsodálkozva, rendületlenül azt válaszolták, hogy Krisztuson kívül nem ismernek más mestert. Ekkor mutatkozott meg a pápaság valódi szelleme. A római vezet• ezt mondta: »Ha nem akarjátok fogadni a testvéreket, akik békét hoznak nektek, akkor fogadni fogjátok az ellenséget, aki háborút hoz nektek. Ha nem akarjátok velünk együtt hirdetni a szászoknak az élet útját, akkor •k fognak halálos csapást mérni rátok. «' Ezek nem üres fenyegetések voltak. Róma háborút indított, cselszövéshez és megtévesztéshez folyamodott a bibliai hit e bizonyságtev•i ellen, mígnem Nagy-Britannia gyülekezetei megsemmisültek, vagy behódoltak a pápai hatalomnak.

A Róma hatáskörén kívül es• területeken még hosszú évszázadokig léteztek a pápaság rontásától majdnem teljesen mentes keresztény közösségek. Körülöttük pogányok éltek, és amint múlt az id•, e pogányok tévelygéseinek hatása alá kerültek, de a Bibliát továbbra is hitük egyetlen szabályának tartották, és számos bibliai igazsághoz ragaszkodtak. Hittek Isten törvényének örökérvény•ségében, és megtartották a negyedik parancsolatot, a szombatot. Ezt a hitet valló és gyakorló gyülekezetek léteztek Közép-Afrikában és Ázsia örményei között.

A valdensek els•ként helyezkedtek szembe a pápai hatalom túlkapásaival. Éppen ott szálltak szembe a legtántoríthatatlanabbul a pápaság tévedéseivel és romlottságával, ahol a pápa felállította székhelyét. Piedmont gyülekezetei századokon át meg•rizték függetlenségüket. De végül eljött az az id•, amikor Róma megkövetelte, hogy behódoljanak. A zsarnokság ellen vívott eredménytelen küzdelmek után ezeknek a gyülekezeteknek a vezet•i kelletlenül elismerték annak a hatalomnak a fennhatóságát, amelynek – úgy t•nt - az egész világ hódolattal adózik. Néhányan azonban nem voltak hajlandók sem a pápai, sem a f•papi tekintély el•tt meghódolni. Eltökélték, hogy h•ségesek maradnak Istenhez, és meg•rzik hitük tisztaságát és egyszer•ségét. Ennek szakadás lett a vége. Az •si hit következetes vallói kiváltak az egyházból. Egyesek elhagyták szül•földjüket, az Alpokat, és más országokban emelték magasra az igazság zászlaját, mások a hegyek félrees• szorosaiban és sziklás búvóhelyein kerestek menedéket, és ott imádták Istent tovább szabadon.

Az a hit, amelyet a valdens keresztények századokon át vallottak és tanítottak, éles ellentétben állt Róma tanításaival. Vallásos hitüket Isten szavára, a kereszténység igazi rendszerére alapozták. De azok

az egyszer• parasztok, akiket eldugott rejtekhelyükön, a világtól elzárva, nyájuk és sz•l•jük között lekötött a mindennapi munkájuk, nem maguktól jöttek rá arra, hogy a hitehagyó egyház dogmáival és eretnekségeivel szemben mi az igazság. Nem új vallásuk volt. Vallásos meggy•z•désüket atyáiktól örökölték, és kiálltak az apostoli egyház hitéért - azért »a hitért, amely egyszer a szenteknek adatott« (Jud 3). A »pusztai egyház«, és nem a »világ nagy f•városában« trónoló büszke papi kormányszervezet volt Krisztus igaz egyháza, az igazság kincseinek •rz•je. Isten e kincseket azért bízta népére, hogy továbbadják a világnak.

Az egyik f• ok, ami az igaz egyházat a Rómától való elszakadásra késztette, az volt, hogy Róma gy•lölte a Biblia szombatját. Miként a prófécia el•re jelezte. a pápai hatalom földre vetette az igazságot. Isten törvényét porba taposta, és az emberi hagyományokat és szokásokat dics•ítette. A pápaság a hatáskörébe tartozó közösségeket már korábban arra kényszerítette, hogy a vasárnapot szent napként tiszteljék. A tévelygés és a babonaság még Isten igaz gyermekei közül is sok embert annyira megzavart, hogy jóllehet a szombatot megünnepelték, de vasárnap sem dolgoztak. Ezzel azonban a pápai vezet•k még nem elégedtek meg. Nemcsak a vasárnap megszentelését követelték, hanem a szombat elvetését is. A legkeményebb szavakkal illették azokat, akik a szombatot tiszteletben merték tartani. Csak azok tudtak háborítatlanul engedelmeskedni Isten törvényének. akik elmenekültek Róma hatalma el•l.

Európa népei közül a valdensek az els•k között voltak, akik a Szentírást lefordították.' Évszázadokkal a reformáció el•tt már volt anyanyelvükre átültetett, kézzel írt Bibliájuk. Az igazságot hamisítatlanul ismerték, és ez elég ok volt arra, hogy szerfelett gy•löljék és üldözzék •ket. A valdensek a római egyházat a Jelenések könyvében jellemzett hitehagyó Babilonnak nevezték, és életük kockáztatásával is bátran ellenálltak rontásainak. Míg egyesek a sokáig tartó üldözés nyomására felhígították vallásukat, lassanként feladva megkülönböztet• elveit, mások szilárdan kitartottak az igazság mellett. A sötét és hitehagyó századokon át éltek olyan valdensek, akik nem ismerték Róma fennhatóságát, a képek imádásától mint bálványimádástól elzárkóztak, és megtartották az igazi szombatot. A támadások legádázabb viharában is meg•rizték hitüket. A savoyaiak lándzsáitól megsebezve és Róma máglyáitól megperzselve, de rendíthetetlenül védték Isten Igéjét és méltóságát.

A hegyek magas véd•bástyái mögött, amelyek minden korban menedéket adtak az üldözötteknek és elnyomottaknak - a valdensek rejtekhelyet találtak, és táplálták az igazság fényl• lángját a középkor sötétsége közepette. Itt az igazság tanúbizonyságai az •si hitet ezer évig •rizték.

Népének Isten a rájuk bízott súlyos igazságokhoz méltó, fenséges szentélyt adott. E h•séges szám•zöttek szemében a hegyek Jahve, az igaz Isten változhatatlanságának jelképei voltak. A felettük változatlan méltósággal tornyosuló csúcsokra mutatva beszéltek gyermekeiknek Istenr•l, akinél nincs változás, sem változásnak árnyéka, és akinek szava megáll, akárcsak az örökkévaló hegyek. Isten mozdulatlannak teremtette a hegyeket, és felövezte •ket er•vel.

Csak a végtelen hatalmú Isten keze mozdíthatja ki •ket helyükb•l. Törvényének, amellyel a mennyet és a földet kormányozza, Isten a hegyekhez hasonlóan szilárd alapot vetett. Az ember kezet emelhet embertársaira, és elveheti életüket; de ez a kéz éppúgy nem tudja helyükb•l kimozdítani és a tengerbe dobni a hegyeket, mint ahogy nem képes Jahve egyetlen törvényét sem megváltoztatni, vagy akarata

köve•inek tett egyetlen ígéretét sem érvényteleníteni. Isten szolgáinak a hegyek változhatatlanságához hasonló szilárd h•séggel kell ragaszkodniuk a törvényhez.

A mély völgyeket koszorúzó hegyek Isten teremt• hatalmának állandó bizonyságai, és oltalmazó gondviselésének csalhatatlan bizonyítói voltak. Az itt él• zarándokok megtanulták szeretni Jahve jelenlétének néma szimbólumait. Nem panaszkodtak nehéz sorsuk miatt. A hegyek rejtekében soha nem voltak magányosak. Megköszönték Istennek, hogy menedéket nyújtott számukra az emberek haragja és kegyetlensége el•l. Örültek, hogy szabadon imádhatták. Ellenségeik üldözései el•l sokszor találtak biztos oltalmat a hatalmas hegyek között. Számos fenséges, magas szikláról zengett Istent dics•ít• énekük. és Róma hadai nem tudták elnémítani háladalukat.

E krisztuskövet•k tiszta, egyszer• és buzgó lelki életet éltek. A háznál, a földnél, a barátnál, a rokonnál, még az életüknél is többre értékelték az igazság elveit. Ezeket az elveket igyekeztek szilárdan belevésni a fiatalok szívébe. Gyermekeiket már egész kicsi korukban megismertették a Szentírással. Megtanították •ket arra, hogy szentnek tartsák Isten törvényét. A Biblia ritkaságszámba ment. Ezért drága igéit megtanulták kívülr•l. Sokan hosszú részeket el tudtak mondani mind az Ó-, mind az Újtestamentumból. Istenfogalmuk a természet fenséges képeivel és a mindennapi élet apró áldásaival egyaránt összefonódott. A kicsiny gyermekek megtanultak hálával feltekinteni Istenre, minden ajándék és minden vigasz forrására.

A melegszív•, kedves szül•k sokkal bölcsebben szerették gyermekeiket, mintsem hogy elkényeztessék •ket. Próbákkal és viszontagságokkal teli élet várt rájuk, talán mártírhalál. Gyermekkoruktól fogva a nehézségek elviselésére és engedelmességre nevelték •ket, de egyben arra is, hogy tudjuk, ;mit ,akarnak, és mit kell tenniük.

Már nagyon korán megtanították •ket a felel•sséghordozásra, az óvatos beszédre és a hallgatás bölcsességére, és arra, hogy az ellenségeik hallatára kimondott egyetlen meggondolatlan szó nemcsak a saját, hanem sok-sok testvérük életét is veszélybe sodorhatja; mert az igazság ellensége zsákmányt •z• farkasként üldözte azokat, akik vallásszabadságot mertek igényelni.

A valdensek feláldozták földi jólétüket az igazságért, kitartó türelemmel és kemény munkával keresték meg kenyerüket. Nagy gonddal használtak ki minden tenyérnyi term•földet, a völgyeket és a kevésbé termékeny hegyoldalakat is term•vé tették. A takarékosság és a szigorú önmegtagadás hozzátartozott a neveléshez. Ez volt gyermekeik egyedüli öröksége. Megtanulták. hogy Isten az ember életkörülményeit iskolának szánta, és hogy életfeltételeik megteremtéséhez munkára, el•relátásra, figyelemre és hitre van szükségük. Ez az iskola vesz•dséges és fárasztó volt, de egészséges. Pontosan olyan, amilyenre a bukott embernek szüksége van. Olyan iskola, amellyel Isten gondoskodott nevelésünkr•l és fejl•désünkr•l. Miközben az ifjúságot kemény munkához és nélkülözéshez szoktatták, nem hanyagolták el értelmük m•velését Bem. Megtanították •ket arra, hogy minden képességük Istené. és hogy képességeiket m•velni és fejleszteni kell Isten szolgálatára.

A valdensi gyülekezetek tisztasága és egyszer•sége az apostoli egyház emlékét idézte fel. Elutasították a pápa és az egyházi méltóságok fennhatóságát, és egyetlen dönt•. csalhatatlan tekintélynek a Bibliát

tartották. Lelkipásztoraik, ellentétben Róma nagyúri papjaival, Mesterük példáját követték, aki »nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy • szolgáljon«. Isten nyáját szent Igéjének zöld legel•ire és él• forrásaihoz terelgetve táplálták. Nem fényes templomokban, nem impozáns katedrálisokban gy•ltek össze. hanem az emberi ragyogás és g•g emlékm•veit•l távol, a hegyek árnyékában, az Alpok völgyeiben vagy - veszély idején - valamilyen sziklás erd•ben, hogy Krisztus szolgáitól hallgassák az igazság igéjét. A lelkipásztorok nemcsak hirdették az evangéliumot, hanem meglátogatták a betegeket, kérdés-felelettel tanították a gyermekeket, intették a vétkez•ket. elrendezték a vitákat, er•sítették az összhangot és testvéri szeretetet. Béke idején a nép önkéntes adományaiból éltek; de a sátorkészít• Pálhoz hasonlóan, mindegyikük tanult valamilyen mesterséget vagy szakmát, amellyel, ha szükség volt rá, el tudta tartani magát.

Az ifjúságot a lelkipásztor tanította. Figyelmet szenteltek az általános m•veltség különböz• ágainak, de a Biblia volt tanulmányuk f• tárgya. Máté és János evangéliumát kívülr•l megtanulták számos apostoli levéllel együtt. A tanulók a Szentírás másolásával is foglalkoztak. Egyes kéziratok magukban foglalták az egész Bibliát, mások pedig csak rövid szemelvényeket, amelyekhez a hozzáért•k egyszer• szövegmagyarázatot f•ztek. Így kerültek el• az igazság rejtett kincsei, amelyeket azok rejtettek el, akik magukat Isten fölé akarták emelni.

Néha fáklyaténynél, a föld mély, sötét üregeiben, türelmes, lankadatlan munkával, versr•l versre, fejezetr•l fejezetre másolták a szent iratokat. Így haladt a munka tovább, és Isten kinyilatkoztatott akarata tiszta aranyként tündökölt. Hogy az érte elviselt próbák miatt mennyivel fényesebben, tisztábban és er•teljesebben fénylett, azt csak azok tudták felmérni, akik ezt a munkát végezték. Mennyei angyalok vették körül ezeket az állhatatos munkásokat.

Papok és f•papok megkísérelték az igazság Igéjét a tévelygés, az eretnekség és a babona omladékai alá temetni. De az igazság a sötét századokon át is romlatlanul megmaradt. Nem az ember bélyegét, hanem Isten kézjegyét viselte magán. Egyes emberek fáradhatatlanul munkálkodtak, hogy a Szentírás világos, egyszer• mondanivalóját elhomályosítsák, és azt a látszatot keltsék, hogy a Szentírás ellentmond önmagának. De akárcsak a bárka a hullámzó mélység felett, Isten szava is átrészeli a vihart, amely pusztulással fenyegeti. Miként a bánva gazdag arany és ezüst érceket rejteget a felszín alatt, és mindenkinek le kell ásni, aki fel akarja tárni értékes tartalékait, a Szentírásban is ott vannak az igazság kincsei, amelyek csak a buzgó, alázatos, imádkozó kutatónak tárulnak fel. Isten a Bibliát tankönyvként adta az egész emberiségnek - gyermeknek, ifjúnak és feln•ttnek -, hogy minden életkorban tanulmányozzák. Igéjét önmaga kinyilatkoztatásaként adta. Minden újólag felismert igazság a Szerz•je jellemének egy-egy újabb kitárulkozása. A Szentírást Isten azért adta, hogy tanulmányozása nyomán az ember közelebbi kapcsolatba kerüljön Teremt•jével, és világosabb képet kapjon akaratából. A Szentírás az Isten és ember közötti kapcsolat eszköze.

Míg a valdensek az Úr félelmét a bölcsesség kezdetének tartották, tudták azt is, hogy értelmük csiszolásához és felfogóképességük élénkítéséhez fontos kapcsolatot tartaniuk a világgal. Tudták, hogy meg kell ismerniük az embereket, és a munkás életet. Hegyi iskoláikból egyes fiatalokat Franciaország és Olaszország nagyvárosainak f•iskoláiba küldtek, ahol tágabb tere volt a tanulásnak, gondolkozásnak és szemlél•désnek, mint szül•földjükön, az Alpokban. Ezek a fiatalok számos kísértésnek voltak kitéve.

Láttak erkölcstelenséget, szembekerültek Sátán ravasz cselszöv•ivel, akik rájuk akarták kényszeríteni a legszövevényesebb eretnekségeket és legveszélyesebb tévedéseket. De a gyermekkoruk óta kapott tanítások felkészítették •ket mindezekre.

Az iskolákban, ahova kerültek, nem volt szabad senkit sem beavatniuk titkaikba. Öltözékük úgy készült, hogy alá tudták rejteni legnagyobb kincsüket - a Szentírás drága kéziratát. A hónapok és évek kemény munkájának gyümölcsét magukkal vitték, és amikor a gyanú felkeltése nélkül megtehették, egy-egy részt óvatosan azoknak az útjába helyeztek, akiket fogékonynak láttak az igazság befogadására. A valdens fiatalok már anyjuk ölében felkészültek erre a munkára. Tudták, mi a feladatuk, és h•ségesen teljesítették. Híveket nyertek meg az igaz hitnek ezeken a f•iskolákon, és gyakran megtörtént, hogy az igazság elvei átitatták az egész iskolát. A pápa vezet• emberei még a legalaposabb kutatással sem tudtak az úgynevezett bomlasztó eretnekség forrásának nyomára akadni.

Krisztus lelkülete misszionáriusi lelkület. A megújult szív legf•bb vágya, hogy másokat is a Megváltóhoz vezessen. Ez a szellem hatotta át a valdens keresztényeket is. Érezték: Isten nemcsak azt kívánja t•lük, hogy a tiszta igazságot a saját gyülekezeteikben meg•rizzék. Azt is ünnepélyes kötelességüknek tartották, hogy fényükkel világítsanak a sötétségben lev•knek. Róma bilincseit Isten szavának hatalmas erejével igyekeztek széttörni. A valdensek misszionáriusnak képezték ki lelkészeiket. A lelkészjelölteknek el•ször evangélistákként kellett tapasztalatokat szerezniük. Három évig tartó misszionáriusi szolgálat után vállalhatták csak valamelyik hazai gyülekezetük gondozását. Ez a szolgálat, amely már az induláskor önmegtagadást és áldozatot kívánt, alkalmas volt arra, hogy a lelkészt felkészítse a próbákkal teli életre. A szent munkára felszentelt fiatalokat nem földi gazdagság és dics•ség várta, hanem kemény munka, veszély és talán mártírsors. A misszionáriusok is kettesével indultak el, miként Jézus tanítványai. A fiatalhoz általában egy id•sebb és tapasztaltabb ember társult. A fiatalt társa irányította, aki felel•s volt kiképzéséért, és akinek utasításait követnie kellett. A munkatársak nem mindig voltak együtt, de sokszor találkoztak, hogy imádkozzanak, tanácskozzanak, és er•sítsék egymás hitét.

Küldetésük céljának elárulása missziójuk biztos kudarcát jelentette volna. Ezért jól eltitkolták, hogy mit is akarnak. Minden lelkésznek volt valamilyen szakmája vagy mestersége, és a misszionáriusok polgári foglalkozás leple alatt végezték munkájukat. Többnyire keresked•k vagy házalók voltak. »Selymet, ékszert vagy egyéb olyan cikket vittek magukkal, amelyhez akkortájt nem lehetett egykönnyen hozzájutni, csak a távoli piacokon. Ott, ahol a misszionáriusokat elzavarták volna, a keresked•ket szívesen fogadták. «' Ezek az emberek bölcsességért könyörögve szívüket állandóan Istenhez emelték, hogy olyan kinccsel tudjanak szolgálni, amely értékesebb az aranynál és a drágak•nél. Titokban magukkal vitték a Biblia teljes vagy töredékes másolatait, és amikor csak alkalom kínálkozott, felhívták vev•ik figyelmét ezekre a kéziratokra. Sokszor ébresztettek érdekl•dést Isten Igéje iránt, és boldogan hagytak néhány kéziratot azoknál, akik igényelték.

E misszionáriusok munkája a hegyek lábánál elterül• síkságon és völgyekben kezd•dött, de e sz•k határokat messze túllépte. Meztelen lábbal, az út porával belepett durva ruhában, Mesterükhöz hasonlóan, a nagyvárosokat is bejárták, és messze földekre is eljutottak. Mindenütt hintették a drága magot. Utjukon gyülekezetek létesültek, és mártírok vére tett bizonyságot az igazságról. Az ítélet napja

fog fényt deríteni arra a gazdag aratásra, amely munkájukat kísérte. A hith• emberek munkája nyomán sok lélek gy•lt az Úr cs•rébe. Isten Igéje titokban, csendben bejárta a keresztény világot,és boldog fogadtatásra talált az emberek otthonában és szívében.

A valdensek a Szentírásból nemcsak azt tanulták meg, hogy Isten miként bánt az emberekkel a múltban, és mit nyilatkoztatott ki a jelen felel•ségeir•l és feladatairól, hanem felismerték a jöv• veszélyeit és örömeit is. Hitték, hogy e föld történelme nemsokára lezárul, és miközben könnyek között imádkozva tanulmányozták a Bibliát, még mélyebben átérezték drága kijelentéseit, és kötelességüket, hogy másoknak is el kell mondaniuk a megment• igazságot. A megváltás terve világosan tárult eléjük a Biblia szent lapjairól, és mert hittek Jézusban, szívükben öröm, reménység és béke lakozott. Amikor a fény bevilágított értelmükbe, és boldoggá tette szívüket, szerették volna sugarait azokra is hinteni, akik a pápai tévelygés sötétségében élnek.

Látták, hogy a tömegek hiába követik a pápa és a papság tanítását, és hiába sanyargatják testüket, hogy lelkük b•neire bocsánatot kapjanak. Azt tanították nekik, hogy jó cselekedeteik árán jutnak üdvösséghez, ezért mindig csak önmagokat nézték, saját b•nös állapotukkal foglalkoztak; tudták, hogy ki vannak téve Isten haragjának. Megsanyargatták lelküket és testüket, de nem találtak enyhülést. Így kötözték meg Róma tanai az engedelmes lelkeket. Emberek ezrei hagyták el barátaikat és rokonaikat, hogy életüket zárdák celláiban éljék le. De sivár lakhelyük hideg, nyirkos kövén hiába feküdtek arcra borulva. A gyakori böjtöléssel, kegyetlen önkorbácsolással, éjfali ájtatossággal, hosszú zarándoklásokkal. megalázó vezekléssel és félelmes önsanyargatással hiába keresték lelkük békességét. B•ntudattól meggyötörten, telve Isten bosszúálló haragjától, sokan egyre jobban szenvedtek, mígnem kimerülten összeroskadtak és egyetlen reménysugár nélkül hullottak a sírba.

A valdensek arra vágytak, hogy e kiéhezett lelkeknek megtörjék az élet kenyerét, felfedjék a békesség üzenetét, amelyet Isten ígéretei rejtenek magukban, és hogy elvezessék •ket Krisztushoz. üdvösségük egyedüli reményéhez. Azt a tanítást, amely szerint jó cselekedetekkel Istent ki lehet engesztelni törvényének áthágásáért, tévedésnek tartották. Aki emberi érdemekben bízik. nem veszi észre Krisztus végtelen szeretetét. Jézus életét áldozta az emberért, mert bukott embert semmilyen cselekedete sem teheti kedvessé Isten el•tt. A keresztény hitre a megfeszített és feltámadt Megváltó érdemei adnak alapot. A lélek éppúgy függ Krisztustól. mint a végtagok a testr•l. és éppoly szoros kapcsolatban van vele, mint a sz•l•vessz• a sz•l•t•vel

A pápák és papok tanításaiból sokan arra a következtetésre jutottak, hogy Isten, s•t Krisztus is szigorú. rideg és félelmes; hogy a Megváltó semmi szánalmat nem érez az elbukott ember iránt, és ezért van sz•kség a papok és a szentek közbenjárására. Azok az emberek. akiknek a lelkében Isten Igéje tényt gyújtott, vágyakoztak arra, hogy ezeket a lelkeket Jézushoz, könyörületes, szeret• Megváltójukhoz vezessék. Jézus kitárt karral vár és kér mindenkit, hogy jöjjön hozzá b•nterhével, gondjával és gyengeségével együtt. A valdensek el akarták távolítani azokat az akadályokat, amelyeket Sátán azért halmozott az ember elé, hogy ne lássa meg az ígéreteket. és megvallva b•neit, ne forduljon Istenhez bocsánatért és békességért.

A valdens misszionárius buzgó szívvel tárta fel az evangélium drága igazságát az érdekl•d•knek.

Vigyázva vette el• a nagy gonddal másolt Szentírást. A legboldogabb akkor volt, ha reményt tudott ébreszteni a b•nt•l sebzett, •szinte lélekben, aki csak egy bosszúálló, büntetni akaró Istent ismert. Remeg• ajakkal és könnyes szemmel, sokszor térdet hajtva tárta Fel embertársainak a b•nös egyedüli reménységét kinyilatkoztató drága ígéreteket. Az igazság világossága így jutott el sok elsötétült lélekbe, és szertefoszlatta a sötét felh•ket, mígnem az Igazság Napja bevilágított szívükbe, és gyógyulás volt sugaraiban. Sokszor megtörtént, hogy a Szentírás egyes részeit a misszionáriusok újra és újra felolvasták, mert a hallgatók újra és újra hallani akarták, mintha meg akartak volna gy•z•dni arról, hogy jól hallottak-e. Különösen ezeket a szavakat ismételtették el szívesen: »Jézus Krisztusnak, az • Fiának vére megtisztít minket minden b•nt•l« (lJn 1 :7). »Amiképpen felemelte Mózes a kígyót a pusztában, akképpen kell az ember Fiának felemeltetnie. Hogy valaki hiszen •benne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen« (Jn 3:14-15).

Sok ember szemér•l lehullott a hályog. Felismerték, hogy Róma állításaival ellentétben sem ember, sem angyal nem járhat közbe a b•nösért. Az igazi világosság láttán örvendezve kiáltották: »Krisztus az én napom, vére az én áldozatom; oltára a gyóntatószékem!« Teljesen rábízták magukat Krisztus érdemeire, és ezeket a szavakat mondogatták: »Hit nélkül... lehetetlen Istennek tetszeni« (Isid 11 :6); »Nem is adatott emberek között az ég alatt más név, mely által kellene nékünk megtartatnunk« (Acs 4: 12).

E szegény, vihartól hányatott lelkek alig tudták felfogni, hogy a Megváltó igazán szereti •ket. De miután elhitték, megkönnyebbültek. Nagy fényözön sugárzott rájuk, és a mennyben érezték magukat. Bizalommal tették kezüket Krisztus kezébe, lábukat megvetették a Korszakok Szikláján. Minden halálfélelmük eloszlott. Most már kívánták a börtönt és a máglyát, ha azzal dics•íthetik Megváltójukat.

Titkos helyeken tehát el•került Isten Igéje, és olvasták - néha csak egyetlen léleknek, máskor pedig a világosságra és igazságra vágyakozók kis csoportjának. A szomjas lelkek sokszor egész éjszakát töltöttek el az Ige mellett. A hallgatók néha úgy elcsodálkoztak, hogy a kegyelem hírnökének nemegyszer abba kellett hagynia az olvasást, amíg hallgatói fel tudták fogni a megváltás hírét. Sokszor lehetett ilyen kérdéseket hallani: »Isten igazán elfogadja áldozatomat? Engem is szeret? Megbocsát nekem?« A választ az Ige adta meg: »Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterheltettetek, és én megnyugosztlak titeket« (Mt 11 :28).

Hitükkel megragadták az ígéretet, és boldogan mondták: »Nem kell többé zarándokolni. Nincs többé fárasztó gyaloglás a kegyhelyekhez! Mehetek Jézushoz úgy, ahogy vagyok, b•nösen, szennyesen, és • nem utasítja el a b•nbánó imát! ‚Megbocsáttattak néked a te b•neid.' Az enyémre, még az enyémre is van bocsánat! « Szent öröm töltötte el az emberi szíveket, és Jézus nevét dics•ítette a magasztaló ének és a hálaadás. E boldog lelkek visszatértek otthonukba, hogy sugározzák a fényt; hogy elmondják másoknak is új élményüket: megtalálták az igazi, az él• Utat. Különös és ünnepélyes er• áradt a Szentírásból. Egyenesen azok szívéhez szólt, akik vágyakoztak az igazság után. Ez Isten hangja volt, és meggy•z•dést ébresztett a hallgatókban.

Az igazság hirdet•je ment tovább az útján, de szerény megjelenése, nyíltsága, buzgósága és mélységes odaadása gyakran volt beszéd tárgya. Sok esetben hallgatói meg sem kérdezték, honnan jött, hová megy. Olyan nagy hatással volt rájuk, hogy el•ször a csodálkozás, azután pedig a hála és az öröm miatt nem

jutott eszükbe, hogy érdekl•djenek iránta. Amikor unszolták, hogy kísérje •ket haza, azt válaszolta, hogy meg kell látogatnia a nyáj elveszett juhait. Talán egy mennyei angyal volt? - kérdezgették az emberek.

Sok esetben soha nem látták viszont az igazság hírnökét. Más vidék felé vette útját, vagy talán élete hátralev• napjait börtönben töltötte. Az is lehet, hogy csontjai ott fehérlettek, ahol bizonyságot tett az igazságról. De az igéket, amelyeket hátrahagyott, nem lehetett elnémítani, mert az emberek szívében tovább végezték a munkát. E munka áldott gyümölcseit csak az ítéletkor fogjuk igazán meglátni.

A valdens misszionáriusok betörtek Sátán birodalmába, és nagyobb éberségre késztették a sötétség hatalmait. A gonoszság fejedelme szemmel tartott minden próbálkozást, amelynek az igazság terjesztése volt a célja, és ráijesztett szolgáira. A pápa vezet• emberei ezekben az egyszer• vándorárusokban ügyük veszélyeztet•it látták. Ha az igazság fénye akadálytalanul világíthat, elsöpri a tévelygéssel terhes felh•ket, az embereket beburkoló fellegeket, és figyelmüket Istenre irányítja, végül pedig megszünteti Róma fennhatóságát.

Az •si egyház hitét •rz• nép puszta léte is állandó bizonyságot tett Róma hitehagyásáról, és ezért felszította a legelkeseredettebb gy•löletet és üldözést. Az a tény, hogy a h•ségesek nem voltak hajlandók beszolgáltatni a Szentírásokat, szintén olyan sértés volt, amit Róma nem tudott elt•rni. Elhatározta, hogy eltörli •ket a föld színér•l. És elkezd•dött a legiszonyúbb keresztes hadjárat Isten népe ellen a hegyek között. Az inkvizítorok nyomukat követték, és sok ártatlan Ábel vesztette el életét a gyilkos Kainok keze által.

Term•földjeiket újra és újra letarolták, lakóhelyüket és kápolnáikat halomra döntötték; olyannyira, hogy egy ártatlan, szorgalmas nép otthonából és virágzó szántóföldjeib•l nem maradt más, csak pusztaság. Miként a ragadozó állat a vér ízére még jobban felb•szül, a katolikusok dühe is hevesebb lett áldozataik szenvedése láttán. A tiszta hitnek sok ilyen tanúját •zték át a hegyeken, majd le a völgybe, mígnem az üldözöttek menedéket találtak a hatalmas erd•k és sziklacsúcsok rejtekében.

Semmi vádat nem tudtak felhozni e törvényen kívül helyezett osztály erkölcse ellen. Még ellenségeik is békeszeret•, csendes, jámbor embereknek tartották •ket. Nagy vétkük az volt, hogy nem akarták a pápa akarata szerint imádni Istent. Ezért a b•nért zúdítottak rájuk minden megalázást, sértést és kínzást, amit csak ember vagy ördög kitalálni képes.

Egyszer, amikor Róma elhatározta e gy•lölt közösség kiirtását, a pápa kiadott egy bullát, amely eretnekeknek bélyegezte tagjait, és kiszolgáltatta •ket az öldökl•knek.' Nem lustasággal, becstelenséggel vagy rendbontással vádolták •ket, hanem azzal, hogy a kegyesség és szentség látszatával megrontották »az igazi nyáj juhait«. Ezért a pápa elrendelte, hogy »a rosszindulatú embereknek ezt a gonosz és utálatos szektáját«, amennyiben »nem hajlandók eskü alatt megtagadni hitüket, össze kell zúzni, mint a mérges kígyót«.6 Vajon gondolt-e arra ez a g•gös nagyúr, hogy ezekkel a szavakkal még találkozni fog? Tudta-e vajon, hogy szavait beírták a mennyei könyvekbe, és felelnie kell értük az ítéletkor. »Amennyiben megcselekedtétek eggyel emez én legkisebb atyámfiai közül, énvelem cselekedtétek meg« (Mt 25:40).

Ez a bulla felszólította az egyház minden tagját, hogy vegyen részt az eretnekek ellen indított keresztes hadjáratban. E kegyetlen »munka« vállalására való ösztönzésképpen »feloldozást adott mindennem• általános és különleges egyházi fenyíték és büntetés alól. Felmentette minden esetleges eskü alól mindazokat, akik csatlakoztak a keresztes hadjárathoz. Az illegálisan szerzett vagyont törvényesítette, és b•nbocsánatot ígért mindazoknak, akik eretneket ölnek meg. Minden - a valdenseknek el•nyös - szerz•dést eltörölt;cselédeiknek megparancsolta, hogy hagyják ott •ket. Megtiltotta, hogy a valdenseknek bárki is bármilyen segítséget nyújtson. Az embereket felhatalmazta arra, hogy javaikat elkobozzák. «' Ez az okirat világosan leleplezi a színfalak mögötti szellemet. Nem Krisztus hangja, hanem a sárkány üvöltése szólalt meg benne.

A pápa vezet• emberei nem akarták jellemüket Isten törvényének magas mércéjéhez igazítani, hanem olyan normát állítottak fel, amely •hozzájuk igazodik, és elhatározták, hogy ezt a normát mindenkire rákényszerítik, mert Róma így akarta. A lehet• legiszonyatosabb tragédiák játszódtak le. Romlott, istenkáromló papok és pápák azt a munkát végezték, amelyet Sátán rájuk bízott. Az irgalmat nem ismerték. Ugyanaz a gyilkos indulat igyekezett megszabadítani a földet Isten gyermekeit•l, amely keresztre feszítette Krisztust, megölte az apostolokat és a vérszomjas Nérót felbujtotta korának h•ségesei ellen.

Ez az istenfél• nép Megváltóját megdics•ít• béket•réssel és állhatatossággal viselte a hosszú évszázadokon át rázúduló üldözést. Jóllehet keresztes hadjáratokat indítottak ellenük, és könyörtelenül mészárolták •ket, de továbbra is elküldték misszionáriusaikat, hogy a drága igazságot terjesszék. Halálra kergették •ket, •k pedig vérükkel öntözték az elvetett magot, és a mag meghozta termését. Így tettek bizonyságot a valdensek századokkal Luther születése el•tt. Sok-sok országban szétszóródva, elvetették annak a reformációnak a magvait, amely Wiclif idejében kezd•dött el, Luther korában szélesedett és mélyült, és amelyet tovább kell vinniük az id•k végéig azoknak, akik szintén készek arra, hegy mindent elszenvedjenek »az Isten beszédéért és a Jézus Krisztus bizonyságtételéért« (Jel 1:9).

---

5. Wiclif János

A reformáció el•tt voltak olyan id•k, amikor a Bibliának csak nagyon kevés példánya létezett, de Isten nem engedte, hogy mindegyik elvesszen. Az igazságot nem lehetett örökre véka alá rejteni. Isten az élet Igéjér•l éppolyan könnyen le tudta törni a bilincseket, mint a börtönök vaskapuiról a reteszeket, hogy kitárva •ket kiszabadítsa szolgáit. Európa különböz• országaiban Isten Lelke arra indított embereket, hogy az igazságot mint elrejtett kincset keressék. Figyelmük gondviselésszer•en a Szentírásra terel•dött, és feszült érdekl•déssel tanulmányozták a szent iratokat. Készek voltak elfogadni a világosságot, bármi legyen is az ára. Bár nem láttak mindent világosan, de felismertek sok, régen eltemetett igazságot. A menny követeiként elindultak, hogy szétszaggassák a tévelygés és a babona láncait, és felszólítsák a régóta fogságban sínyl•d•ket, hogy vívják ki maguknak a szabadságot.

Isten Igéje hosszú századokon át lepecsételt könyv volt, és - a valdensek bibliafordítását kivéve - csak az iskolázottak által ismert nyelveken szólalt meg. De eljött az id•, amikor más népekhez is eljutott az anyanyelvükre lefordított Szentírás. A világ túljutott az éjfélen. A sötétség órái múlóban voltak, és számos országban felt•ntek a közelg• hajnal el•jelei.,

A XIV. században Angliában felkelt »a reformáció hajnalcsillagai. Wiclif János nemcsak az angliai, hanem az egész keresztény világ reformációjának el•hírnöke volt. Róma elleni súlyos tiltakozását nem lehetett többé elhallgattatni. E tiltakozás olyan harc megindítója volt, amely emberek, egyházak és népek egyenjogúsítását eredményezte.

Wiclif sokrét• m•veltségre tett szert. Számára az Úr félelme volt a bölcsesség kezdete. A f•iskolán kegyes életér•l, rendkívüli képességeir•l és tudományos felkészültségér•l egyaránt ismert volt. Tudásszomja arra ösztönözte, hogy megismerkedjen a tudomány minden ágával. Jártas volt a skolasztikus filozófiában, az egyházi szabályokban és a polgárjogban, különösen saját hazája törvényeiben. Kés•bbi munkájában megmutatkozott, hogy milyen értékes volt fiatalkori tanulása. Kora spekulatív bölcseletének alapos ismerete képessé tette arra, hogy e bölcselet tévedéseit leleplezze. A nemzeti és egyházi jogban való jártassága pedig felkészítette a polgári és vallási szabadságért vívott nagy küzdelemre. Tudta forgatni az Isten Igéjéb•l vett fegyvereket, és az iskolában megtanulta azt is, hogyan fegyelmezze értelmét. De ismerte a teológusok mesterkedéseit is. Lángelméje, sokoldalú és alapos tudása tiszteletet ébresztett mind barátban, mind ellenségben. Követ•i megelégedéssel látták, hogy h•s elöljárójuk a legkiválóbb a nemzet vezet• egyéniségei között. Ellenségei pedig nem vethettek árnyat a reform ügyére védelmez•je tudatlanságának és gyengeségének kipellengérezésével.

Wiclif már f•iskolai hallgató korában tanulmányozni kezdte a Szentírást. Azokban a régi id•kben, amikor a Biblia csak az ókori nyelveken volt olvasható, csak a tanult emberek találhatták meg az utat az igazság forrásához, amely el volt zárva a tanulatlan néprétegek el•tt. Így az út már elkészült Wiclif kés•bbi reformátori munkája számára. M•velt emberek tanulmányozták Isten Igéjét, és megismerték a benne kinyilatkoztatott nagy igazságot, hogy Isten kegyelme ingyen van. Tanításaik nyomán az igazság

elterjedt, és sokan eljutottak az él• kinyilatkoztatásokhoz.

Amikor Wiclif figyelme a Szentírásra terel•dött, azzal az alapossággal kezdte kutatni, amellyel korábban az iskolai m•veltséget is elsajátította. Addigi nagy hiányérzetét sem iskolai tanulmányai, sem az egyház tanításai nem tudták kielégíteni. Isten Igéjében találta meg azt, amit korábban hiába keresett. Meglátta a benne kinyilatkoztatott megváltási tervet, és felismerte, hogy az ember egyedüli közbenjárója Krisztus. Az • szolgálatára szentelte életét, és elhatározta, hogy hirdetni fogja azokat az igazságokat, amelyeket felismert.

A kés•bbi reformátorokhoz hasonlóan Wiclif, amikor munkáját elkezdte, nem is sejtette, hogy ez az út hová vezet. Nem tudatosan helyezkedett szembe Rómával, de az igazság iránti szeretete elkerülhetetlenül szembeállította a tévedéssel. Minél világosabban látta a pápaság tévedéseit, annál buzgóbban tanította a Biblia igazságait. Felismerte, hogy Róma felcserélte Isten Igéjét az emberi hagyományokkal. Bátran ráolvasta a papságra a Szentírás szám•zését. Követelte, hogy adják a nép kezébe a Bibliát, és állítsák vissza tekintélyét az egyházban. Wiclif tehetséges, buzgó tanító és ékes beszéd• prédikátor volt. Mindennapi élete szemléltette azokat az igazságokat, amelyeket prédikált. Szentírás-ismeretével, érvelésének meggy•z• erejével, tiszta életével, törhetetlen bátorságával és rendíthetetlen becsületességével megnyerte az emberek tiszteletét és bizalmát. Sokan, amikor észrevették a római egyház gonoszságát, elégedetlenek lettek addigi vallásukkal, és leplezetlen örömmel üdvözölték a Wiclif által feltárt igazságokat. A pápa vezet• embereit pedig elöntötte a harag, amikor észrevették, hogy e reformátor befolyása túlszárnyalja az övékét.

Wiclif hamar felismerte a tévelygést, és rettenthetetlenül tiltakozott a Róma tekintélyével szentesített sok-sok visszaélés ellen. Amíg a király lelkésze volt, bátran állást foglalt az olyan adó fizetése ellen, amelyet a pápa követelt az angol királytól. Wiclif kimutatta, hogy mind a józan ész, mind pedig a kinyilatkoztatás ellenzi a pápának világi uralkodók feletti vélt hatalmát. A pápa követelései nagy felháborodást keltettek. Wiclif tanításai befolyásolták a nemzet irányítóit. A király és a nemesek közösen tiltakoztak a pápa földi hatalomra tartott igénye ellen, és nem voltak hajlandók neki adót fizetni. Ezzel súlyosan megnyirbálták a pápa angliai f•hatalmát.

Egy másik visszatetsz• dolog, ami ellen a reformátor hosszú és elszánt harcot vívott, a kolduló szerzetesek rendje volt. Ezek a barátok elözönlötték Angliát, és károsan befolyásolták az ország fejl•dését és virágzását. Létezésük rányomta sorvasztó bélyegét mind az iparra, mind a m•vel•désre, mind pedig az erkölcsre. A szerzetesek semmittevése és koldulása nemcsak kiszipolyozta a nép er•forrásait, hanem a hasznos munka lebecsülését is maga után vonta. Az ifjúságot megmételyezte és megrontotta. A szerzetesek befolyására sokan kolostorba vonultak, nemcsak szüleik beleegyezése nélkül, de még tudtuk nélkül, s•t parancsuk ellenére is. Az egyik korai római egyházatya, a szerzetesi rendszer követeléseit a gyermeki szeretet és kötelesség követelményei fölé helyezve kijelentette: »Még ha atyád sírva az ajtód el•tt feküdne is, és ha anyád a testére mutatna, amely hordott téged és az eml•kre, amelyek szoptattak, te akkor is taposd el szüleidet, és haladéktalanul kövesd Krisztust!« »E szörny• embertelenség - ahogy Luther kés•bb jellemezte -, amely inkább a farkast és a zsarnokot jellemzi, mintsem a keresztény embert«, - a gyermekek szívét megkeményítette szüleikkel szemben. A pápai vezet•k a régi farizeusokhoz hasonlóan így hatástalanították hagyományaikkal Isten parancsát.

Otthonokat dúltak fel, és szül•ket fosztották meg gyermekeikt•l.

Még az egyetemi hallgatókat is megtévesztették a szerzetesek alakoskodásai. Rávették •ket, hogy lépjenek be rendjükbe. Kés•bb sokan megbánták ezt a lépést, látva, hogy elrontották életüket, és megszomorították szüleiket. De ha egyszer már csapdába estek, képtelenek voltak szabadságukat visszaszerezni. Sok szül•, félve a szerzetesek befolyásától, nem volt hajlandó fiát egyetemre küldeni. Felt•n•en lecsökkent a nagy m•vel•dési központok hallgatóinak száma. Az iskolák sorvadoztak, és eluralkodott a tudatlanság.

A pápa ezeket a szerzeteseket felhatalmazta a gyóntatásra és a b•nök megbocsátására. Ez nagy baj forrása lett. Ezek a barátok nyereségvágyból olyan készségesen adtak feloldozást, hogy mindenféle b•nöz• hozzájuk folyamodott. Ennek pedig súlyos következményei lettek: a b•nözés elhatalmasodott. A kolduló barátok - elnézve a betegek és a szegények szenvedését - a nyomorúság enyhítésére hivatott adományokat maguknak tartották meg. Fenyegetésekkel követelték a nép alamizsnáit, és kárhoztatták azok istentelenségét, akik rendjükt•l megtagadták az adományokat. A szerzetesek vagyona - szegénységi fogadalmuk ellenére - egyre n•tt. Fény•z• építményeik és dúslakodó asztalaik még nyilvánvalóbbá tették a nemzet fokozódó szegénységét. S míg •k b•völködtek

és szórakoztak, maguk helyett tudatlan embereket küldtek a néphez, akik csodálatos meséket, legendákat és tréfákat tudtak mondani az emberek szórakoztatására, és hallgatóik még alaposabban a hálójukba kerültek. A barátok pedig továbbra is kezükben tartották a babonás tömegeket, és elhitették velük, hogy vallási kötelességük csupán a pápa f•hatalmának elismeréséb•l, a szentek imádásából és a szerzetesek megajándékozásából áll. Ez elég ahhoz, hogy helyük legyen a mennyben.

M•velt és kegyes emberek hiába próbálták megreformálni ezeket a szerzetesrendeket. A tisztábban látó Wiclif azonban a baj gyökerére tapintott, amikor kijelentette, hogy maga a rendszer rossz, és azt kell megszüntetni. Az emberek kezdtek vitatkozni és kérdez•sködni. Miközben a szerzetesek járták az országot, és árulták a pápa bocsánatát, sokan kételkedtek a b•nbocsánat pénzen való megvásárlásának lehet•ségében, és megkérdezték, hogy vajon ne Istent•l kérjenek-e inkább bocsánatot, mint a római pápától. Nem kevés volt azoknak a száma, akiket aggasztott a szerzetesek telhetetlensége, kielégíthetetlennek látszó kapzsisága. »Róma szerzetesei és papjai szétrágnak bennünket, mint a rák - mondták. - Istennek meg kell szabadítania minket, különben a nép elpusztul. « Ezek a kolduló barátok - hogy leplezzék kapzsiságukat - azt állították, hogy a Megváltó példáját követik, hiszen Jézus és tanítványai is a nép alamizsnáiból éltek. Állításukkal saját ügyüknek ártottak, mert hatásukra sokan a Bibliához fordultak - amit Róma a legkevésbé akart -, hogy megtudják, mi az igazság. Az emberek figyelme az igazság forrására terel•dött, amelyet Róma szeretett volna elrejteni.

Wiclif tanulmányokat írt és adott ki a szerzetesek ellen; nem annyira azért, hogy vitába bocsátkozzék velük, hanem hogy felhívja az emberek figyelmét a Biblia tanításaira és Szerz•jére. A b•nök megbocsátására és az egyházi kiközösítésre a pápának sincs több joga, mint az egyszer• papoknak - mondta -, és tulajdonképpen senkit sem lehet kiközösíteni, csak azt, aki magára vonta Isten ítéletét. Ennél hatásosabb módszert nem is választhatott volna a pápa által emelt lelki és földi hatalom mamutépítményének megdöntésére, amely milliók lelkét és testét tartotta fogva.

Wiclifnek újra meg kellett védenie az angol korona jogait Róma túlkapásai ellen. Királyi követként két évet töltött Németalföldön, hogy a pápa megbízottaival tanácskozzék. Itt kapcsolatba került francia, olasz és spanyol egyházi személyekkel, és alkalma nyílt a kulisszák mögé nézni. Sok mindent megtudott, ami Angliában rejtve maradt volna el•tte. Tudomást szerzett sok olyan dologról, ami segítségére volt kés•bbi munkájában. A pápai udvar e képvisel•i útján képet kapott a papi kormányszervezet valódi jellegér•l és céljairól. Amikor visszatért Angliába, még nyíltabban és buzgóbban hangoztatta korábbi tanításait, kimondta, hogy Róma istenei: a kapzsiság, a hivalkodás és a megtévesztés.

Egyik tanulmányában azt mondta a pápáról és adószed•ir•l: »Megfosztják szegényeinket a megélhetést•l, és évente sok ezer márkát vesznek el a király pénzéb•l szentségekre és lelki dolgokra. Ez pedig átkozott eretnekség, amelyet az egész kereszténységgel jóváhagyatott, fenntartva a szentségárulást. Ha királyságunknak egy hatalmas arany hegye lenne, és e g•gös világi pap pénzbeszed•jén kívül soha senki más nem venne el bel•le, akkor is id•vel elfogyna a hegy, mert ez az ember minden pénzt kihord országunkból, és nem küld vissza semmit, csupán Isten átkát a szentségárulásért. «4

Röviddel Angliába való visszatérése után Wiclif megkapta a királytól a lutterworth-i parókiát. Ez azt bizonyította, hogy legalább a király nem neheztel rá nyílt beszédéért. Wiclif befolyása érezhet• volt az udvar intézkedéseiben, valamint a nemzeti meggy•z•dés formálódásában.

A pápa nemsokára szórni kezdte rá villámait. Három bullát küldött Angliába - az egyetemnek, a királynak és a f•papoknak -, amelyekben megparancsolta, hogy azonnal és ellentmondást nem t•rve hallgattassák el az eretnekség tanítóját. A bullák megérkezése el•tt azonban az ügybuzgó püspökök kihallgatásra maguk elé rendelték Wiclifet. A birodalom legtekintélyesebb fejedelmei közül ketten elkísérték a törvényszékre. A nép, amely körülvette az épületet, berontott, és annyira megfélemlítette a bírákat, hogy az eljárást egy id•re felfüggesztették, és Wiclifet békében elengedték. Nem sokkal kés•bb az id•s III. Edward, akit a f•papok a reformátor ellen próbáltak befolyásolni, meghalt, és Wiclif korábbi pártfogója lett a birodalom uralkodója.

A pápai bullák azonban egész Angliát az eretnek letartóztatására és bebörtönzésére kötelezték. Ezek az intézkedések egyenesen a máglya felé mutattak. Biztosnak látszott, hogy Wiclif nemsokára áldozatul esik Róma bosszújának. De aki valamikor ezt mondta: »Ne félj... én pajzsod vagyok« (lMóz 15:1), ismét kinyújtotta kezét, hogy megvédje szolgáját. Valaki meghalt, de nem a reformátor, hanem a pápa, aki megparancsolta elpusztítását. XI. Gergely halt meg, és a Wiclif ügyének tárgyalására összegy•lt egyházi személyek szétszéledtek.

A gondvisel• Isten irányította továbbra is az eseményeket, és lehet•vé tette a reformáció terjedését. Gergely halálát két rivális pápa megválasztása követte. Most két - állítólag csalatkozhatatlan - vitatkozó hatalmasság követelt engedelmességet. Mindkett• arra szólította a kegyes híveket, hogy segítsenek neki a másik elleni háborúban. Követeléseiknek az ellenségeik elleni rettenetes egyházi átokkal és támogatóik mennyei megjutalmazásának ígéretével akartak érvényt szerezni. Ez az eset nagyon meggyengítette a pápaság tekintélyét. A verseng• pártok minden energiájukkal egymást támadták, így Wiclifnek egy ideig békét hagytak. Egyházi átkok és vádaskodások röpködtek egyik pápától a másikig, és az ellenfelek

vérontással adtak súlyt ellentétes követeléseiknek. B•nök és botrányok özöne árasztotta el az egyházat. Ezalatt a reformátor a lutterworth-i parókia csendes magányában szorgalmasan fáradozott azon, hogy az emberek figyelmét a vitatkozó pápákról Jézusra, a Béke Fejedelmére irányítsa.

A skizma a vele járó viszályokkal és romlottsággal, amely a népnek megmutatta, milyen is a pápaság, el•készítette a reformáció útját. Wiclif egy tanulmányában, amelyet »On the Schism of the Popes« (A pápák szakadása) címmel adott ki, arra kérte a népet, hogy ítélje meg, vajon nem igazat mond-e ez a két pap, amikor egyik a másikat kárhoztatja és antikrisztusnak nevezi. »Isten nem t•rhette tovább - mondta -, hogy az ördög csak egy ilyen papon uralkodjék, hanem ... megosztást támasztott kett•jük között, hogy az emberek Krisztus nevében a kett•t könnyebben legy•zhessék. «'

Wiclif - Mesteréhez hasonlóan - a szegényeknek prédikálta az evangéliumot. Nem elégedett meg azzal, hogy a világosságot csupán lutterworth-i parókiájának egyszer• családjai között hintse el. Azt akarta, hogy eljusson Anglia minden részébe. Ennek megvalósítására megszervezett egy prédikátorokból - egyszer•, istenfél• emberekb•l - álló testületet, akik szerették az igazságot, és semmire sem vágytak úgy, mint arra, hogy terjesszék. Ezek az emberek mindenhova elmentek. Tanítottak a piactereken, a nagyvárosok utcáin és a vidéki d•l•utakon. Felkeresték az id•seket, a betegeket és a szegényeket. Elmondták nekik Isten kegyelmének örömhírét.

Wiclif mint az oxfordi egyetem teológiaprofesszora, Isten Igéjét az egyetem tantermeiben is prédikálta. Olyan lelkiismeretesen mutatta be az igazságot tanítványainak, hogy »az evangélium doktora« címet kapta. De életének f• munkája a Szentírás angol nyelvre való lefordítása volt. Egyik m•vében, amelynek címe: »On the Truth and Meaning of the Scripture« (A Szentírás igazsága és jelent•sége), beszámolt szándékáról, a Szentírás lefordításáról. Azt akarta, hogy Angliában mindenki anyanyelvén olvashasson Isten csodálatos tetteir•l.

Munkája azonban hirtelen megszakadt. Bár még hatvanéves sem volt, a szakadatlan er•feszítés, tanulás és ellenségeinek támadásai megviselték erejét, és id• el•tt megöregedett. Súlyos betegség támadta meg. Betegségének híre nagyon megörvendeztette a szerzeteseket. Azt gondolták, hogy Wiclif keservesen meg fogja bánni az egyház ellen elkövetett b•nt, és siettek szobájába, hogy meghallgassák b•nvallomását. A négy szerzetesrend képvisel•i négy civil rend•rrel együtt a haldoklónak hitt ember köré gy•ltek. »A sír szélén

állsz - mondták. - Bánd meg hibáidat, és vonj vissza el•ttünk mindent, amit ellenünk mondtál! « A reformátor csendben figyelt; kérte ápolóját, ültesse fel. Majd higgadtan nézve azokat, akik azt várták, hogy tanait visszavonja, megszólalt határozott, er•s hangon, amely már oly sokszor megremegtette •ket: »Nem halok meg, hanem élni fogok, és újra közhírré teszem a szerzetesek gonosz cselekedeteit. «8 A szerzetesek elképedve és megszégyenülve kisiettek a szobából.

Wiclif szavai valóra váltak. Életben maradt, hogy honfitársai kezébe adja a leghatásosabb fegyvert Róma ellen: a Bibliát, amely az emberek felszabadításának, felvilágosításának és evangélizálásának a mennyei eszköze. Wiclif munkáját számos nagy akadály fékezte. Betegségek terhét hordozta, és tudta, hogy már csak néhány évet dolgozhat. Látta a támadásokat, amelyekkel szembe kell szállnia, de Isten

Igéjének ígéretei bátorították, és rettenthetetlenül ment el•re. Ezt a tapasztalatokban gazdag embert a gondvisel• Isten meg•rizte szellemi képességeinek teljében, és alkalmassá tette arra a munkára, amely f•m•ve volt. Míg az egész keresztény világ forrongott, a reformátor lutterworth-i parókiáján - ügyet sem vetve a kívül tomboló viharra - belevetette magát a munkába, amelyet vállalt.

A munka - a Biblia els• angol nyelv• fordítása - végül elkészült. Isten Igéje kitárulkozott Anglia népe el•tt. A reformátor nem félt már sem börtönt•l, sem a máglyától. Olyan világosságot adott az angol nép kezébe, amelynek soha nem szabad kialudnia. Azzal, hogy a Bibliát honfitársainak adta, többet tett a tudatlanság és a b•n béklyóinak széttöréséért, országának felszabadításáért és felemeléséért, mint amit a csatatereken aratott legdics•bb gy•zelmek tettek.

Mivel a könyvnyomtatás még ismeretlen volt, csak lassú és fárasztó munkával készültek a Biblia másolatai. Oly nagy volt az érdekl•dés a könyv iránt, hogy sokan szívesen vállalták másolását, de csak nehezen tudták kielégíteni az igényeket. Egyik-másik gazdagabb megrendel• az egész Bibliát akarta. Mások csak egy-egy részt vettek meg. Sok esetben több család közösen vásárolt egy példányt.

Wiclif Bibliája tehát csakhamar utat talált az emberek otthonába.

A Szentírás a józan észre hatott, és kigyógyította az embereket a pápai dogmák iránti passzív engedelmességb•l. Wiclif ekkor a protestantizmus tanításait hirdette - hogy az üdvösség a Krisztusba vetett hit gyümölcse, és csak egyedül a Szentírás tévedhetetlen. A prédikátorok, akiket • maga küldött, terjesztették a Bibliát a reformátor írásaival együtt, mégpedig olyan eredményesen, hogy az új hitet Anglia lakosságának majdnem a fele elfogadta.

A Szentírás megjelenése rémületet keltett az egyház hatalmasságaiban. De Wiclifnél hatalmasabb er•vel találták szembe magukat, amely ellen saját fegyvereikkel nem sokra mentek. Angliában ekkor még semmiféle törvény nem tiltotta a Bibliát, mert soha azel•tt nem jelent meg a nép nyelvén. Kés•bb életbe léptettek és szigorúan érvényesítettek ilyen törvényeket. Közben - a papok er•feszítései ellenére is - egy ideig alkalom nyílt Isten Igéjének terjesztésére.

A pápa vezet• emberei ismét a reformátor elhallgattatását tervezték. Egymás után háromszor idézték törvény elé, de minden eredmény nélkül. El•ször egy püspöki zsinat eretneknek nyilvánította Wiclif írásait; és megnyerve maguknak a fiatal királyt, II. Richárdot, kieszközöltek egy olyan királyi rendeletet, amely a kárhoztatott tanok védelmez•it mind börtönre ítélte.

Wiclif a parlamenthez fellebbezett. Bátran emelt vádat a papi kormányszervezet ellen a nemzeti tanács el•tt, és az egyház által szentesített visszaélések dolgában reformot követelt. Meggy•z• er•vel rajzolta meg a Szentszék jogtalan uralmát és romlottságát. Ellenségei zavarba jöttek. Wiclif barátai és párthívei meghódolásra kényszerültek, és várható volt, hogy a barátait elveszt•, magára maradt id•s reformátor is meghajol a korona és a püspöksüveg együttes tekintélye el•tt. Ehelyett azonban a katolikusok szenvedtek vereséget. Az országgy•lés, amelyet felrázott Wiclif lelkesít• felhívása, hatálytalanította az üldöz• rendeletet, és a reformátor ismét szabad volt.

Harmadszor is törvény elé állították; ezúttal a birodalom legmagasabb egyházi bírósága elé, amely nem kegyelmezett az eretnekségnek.

A katolikusok azt gondolták, hogy Róma most végre diadalmaskodni fog, és a reformátor munkájának megálljt parancsol. Ha szándékukat meg tudják valósítani, Wiclif kénytelen lesz megtagadni tanait, vagy a törvényszékr•l egyenesen a máglyára vezet az útja.

Wiclif azonban nem hátrált meg. Nem akart alakoskodni. Bátran kitartott tanai mellett, és visszautasította üldöz•i vádjait. Nem gondolt saját helyzetére. Hallgatóit a mennyei törvényszék el•tt látta, és álokoskodásaikat és megtévesztéseiket az örökkévaló igazság mérlegén. A tanácskozóteremben érezni lehetett a Szentlélek erejét. Isten foglyul ejtette a hallgatók lelkét. Mintha a földbe gyökerezett volna a lábuk. Az Úr tegezéb•l lövell• nyílként hasítottak szívükbe a reformátor szavai. Az eretnekség vádját, amit felhoztak ellene, meggy•z• er•vel visszafordította vádolóira. Azt kérdezte t•lük, hogyan merik terjeszteni a tévedéseket? Nyereségért áruba bocsátani Isten kegyelmét?!

»Mit gondoltok - mondta végül -, kivel harcoltok? A sír szélén álló öregemberrel? Nem! Az igazsággal - azzal az igazsággal, amely er•sebb nálatok, és le fog gy•zni titeket. « E szavakkal hagyta ott a zsinatot. Egyetlen ellenfele sem próbálta útját állni.

Wiclif munkája már csaknem véget ért. Az igazság zászlaja, amelyet oly sokáig hordozott, már-már kihullott kezéb•l. De még egyszer bizonyságot kellett tennie az evangéliumról. Az igazságnak pontosan a tévelygés birodalmának er•djéb•l kellett megszólalnia. Wiclifet Rómába, a pápai ítél•szék elé idézték, amely oly sokszor ontotta a szentek vérét. Tudta, milyen veszély fenyegeti, mégis engedelmeskedett volna az idézésnek, ha egy szélütés nem tette volna lehetetlenné utazását. Bár hangja nem volt hallható Rómában, de levél útján szólhatott, és elhatározta, hogy élni fog ezzel a lehet•séggel. Parókiájáról a reformátor levelet írt a pápának, amelyben tisztelettudó hangon és keresztény szellemben, de élesen megrótta a Szentszék fény•zését és hivalkodását.

» Végtelenül örülök - mondta -, hogy minden ember el•tt, de különösen Róma püspöke el•tt bizonyságot tehetek hitemr•l; s mivel azt józannak és igaznak tartom, feltételezem, hogy • azt a legnagyobb készséggel jóvá fogja hagyni, ha pedig tévedés, helyesbíti.

Mindenekel•tt hiszem, hogy Krisztus evangéliuma azonos Isten teljes törvényével... Hiszem és vallom, hogy Róma püspökét, mivel • Krisztus helytartója itt a földön, mindenkinél jobban köti az evangéliumban foglalt törvény. Krisztus tanítványai között a nagyság nem a földi méltóságban vagy a dics•ségben állt, hanem Krisztus életének és magatartásának pontos követésében... Krisztus földi élete idején nagyon szegény volt. Megvetett és elutasított minden földi hatalmat és dics•séget...

A hiv• ember csak annyiban követheti a pápát vagy bármelyik szentet, amennyiben azok az Úr Jézus Krisztust követik. Mivel Péter és a Zebedeus fiúk akkor, amikor Krisztus intelmei ellenére földi dics•séget kívántak, vétkeztek, e tévelygésükben nem szabad •ket követni...

A pápának minden földi hatalmat és uralmat a világi hatalmakra kell hagynia, és hatékonyan kell erre

befolyásolnia és intenie az egész papságot, mert Krisztus és apostolai is így tettek. Ezért, ha e dolgok bármelyikében hibáztam, a legalázatosabban alávetem magam a büntetésnek, még a halálnak is, ha a szükség úgy kívánja. Ha a magam személyével azt tehetném, amit akarok vagy szeretnék, akkor minden bizonnyal megjelennék Róma püspöke el•tt; de az Úr meglátogatott, és azt mondta, hogy inkább Istennek engedelmeskedjem, mint embereknek. «

Befejezésül ezt írta: »Imádkozzunk Istenhez, indítsa arra pápánkat, VI. Urbánt, hogy - miként kezdetben tette -, úgy éljen és cselekedjen papságával együtt, mint az Úr Jézus Krisztus, hogy hatékony tanításuk nyomán mások is híven ugyanezt tehessék. «

Wiclif tehát bemutatta a pápának és bíborosainak Krisztus szelídségét és alázatosságát. De nemcsak nekik, hanem az egész keresztény világnak bebizonyította, hogy milyen kirívó különbség van köztük és Mesterük között, akit állítólag képviselnek.

Wiclif felkészült arra, hogy h•ségéért életével kell fizetnie. A király, a pápa és a püspökök összefogtak ellene, hogy elpusztítsák, és biztosnak látszott, hogy legfeljebb még néhány hónap, és a máglyára kerül. De bátorsága rendíthetetlen volt. »Miért mondjátok azt, hogy a mártíromság dics•ségét távol kell keresni? - kérdezte. Hirdessétek Krisztus evangéliumát a g•gös f•papoknak, és ti is mártírok lesztek! Hogyan?! Éljek és hallgassak?... Soha! Jöjjön a vihar, felkészültem rá. «"

A gondvisel• Isten azonban még mindig oltalmazta szolgáját. Az az ember, aki egész életében mindennapos veszélyek közepette bátran kiállt az igazságért, nem lett az igazság gy•löl•inek zsákmánya. Wiclif sohasem igyekezett elrejt•zni a veszély el•l, és az Úr megoltalmazta. Most, amikor ellenségei már biztosra vették, hogy Wiclif a kezükben van, Isten nem engedte, hogy ártsanak neki. Lutterworth-i gyülekezetében, amikor éppen úrvacsorát akart osztani, szélütést kapott, és nemsokára meg is halt.

Isten jelölte ki Wiclif munkáját. Az igazság igéjét szájába adta, és •rséget állított mellé, hogy az Igazság eljuthasson a néphez. Életét és munkálkodását lehet•vé tette addig, amíg le nem fektette a nagyszer• reformációs munka alapját.

Wiclif a sötét középkor homályából lépett el•. Senki nem járt el•tte, akinek a munkájához igazíthatta volna reformjának rendszerét. Isten - miként Keresztel• Jánost is - különleges feladat elvégzésére hívta el. Új korszak el•hírnöke volt. Az igazság, amelyet bemutatott, mégis egységes és egész, amelyet az utána következ• reformátorok sem múltak felül, és amelyet egyesek még száz év múlva sem értek el. Az alap olyan széles és mély, a váz olyan szilárd és valóságos volt, hogy az utána jöv•knek nem kellett rajta változtatniuk.

A Biblia volt a forrása a Wiclif által elindított nagy mozgalomnak, amely a lelkiismeret és a gondolkozás felszabadítását, és a Róma diadalszekeréhez oly sokáig hozzákötött nemzetek szabadon bocsátását célozta. A Biblia volt annak az áldásnak a forrása, amely a XIV. század óta az élet vizeként árad a korszakokon át. Wiclif szilárdan hitt abban, hogy a Szentírás Isten akaratának ihletett kinyilatkoztatása, a hit és gyakorlat hiteles szabálya. Úgy nevelték, hogy a római egyházat mennyei, csalatkozhatatlan tekintélynek tartsa, és feltétlenül tisztelje ezer éven át elfogadott tanításait és szokásait.

De • mindezekt•l elfordult, és Isten szent szavára figyelt. Ez volt az a tekintély, amelyet az emberekkel el akart ismertetni. Kijelentette, hogy nem a pápa által megszólaló egyház, hanem az Ige által megszólaló Isten az egyedüli igaz tekintély. Nemcsak azt tanította, hogy a Biblia Isten akaratának tökéletes kinyilatkoztatása, hanem azt is, hogy a Szentlélek a Biblia egyedüli magyarázója, és minden ember a Szentírás kutatása nyomán tudhatja meg, mi a feladata. Így az emberek figyelmét a pápáról és a római egyházról Isten Igéjére irányította.

Wiclif a legnagyobb reformátorok egyike volt. Az utána jöv•k kevesen értek fel hozzá m•veltségben és a gondolatok tisztaságában; csak kevesen képviselték olyan szilárdan, és védték olyan bátran az igazságot, mint •. Tiszta élet, fáradhatatlan szorgalom a tanulásban és munkában, megvesztegethetetlen becsületesség, krisztusi szeretet és h•ség a szolgálatban - ez jellemezte az els• reformátort, aki értelmileg sötét és erkölcsileg romlott korban született.

Wiclif jelleme a Szentírás nevel•, átalakító hatalmáról tanúskodik. A Biblia formálta olyanná, amilyen volt. Amikor az ember igyekszik megérteni a kinyilatkoztatás nagy igazságait, minden képessége megélénkül és megacélosodik. Ez az er•feszítés csiszolja az agyat, élesíti a felfogóképességet, és éretté teszi az ítél•képességet. Nincs olyan tanulás, amely annyi nemes gondolatot, érzést és vágyat tudna ébreszteni az emberben, mint a Biblia kutatása. Ez a tanulás céltudatossá, türelmessé, bátorrá és állhatatossá tesz; csiszolja a jellemet és megszenteli a lelket. A Szentírás buzgó, áhítatos kutatása, amely közvetlen kapcsolatot teremt a végtelen Isten és a kutató ember értelme között, nagyobb, lángesz•bb gondolkodókat, nemesebb elveket valló embereket adott a világnak, mint az emberi filozófia nyújtotta legnagyszer•bb nevelés. »A Te beszéded megnyilatkozása világosságot ad, és oktat« - mondja a zsoltáríró (Zsolt 119:130).

Wiclif tanításai egy ideig még terjedtek. Követ•i, a lollardok, nemcsak Angliát járták be, hanem más országokat is, és hirdették az evangéliumot. Most, hogy vezérük eltávozott, a prédikátorok még nagyobb buzgósággal dolgoztak. Tömegek gy•ltek össze,hogy hallgassák tanításaikat. A nemesség közül is megtértek egynéhányan, s•t még a királyné is hiv• lett. Sok helyen a nép viselkedése felt•n•en megjavult, és a katolicizmus bálványimádást tükröz• szimbólumait eltávolították a templomokból. Az üldözés könyörtelen vihara azonban csakhamar rátört azokra, akik a Bibliát, mint útmutatót el merték fogadni. Az angol uralkodók, akik Róma támogatásával akarták meger•síteni hatalmukat, tétovázás nélkül feláldozták a reformátorokat. Anglia történelmében el•ször fordult el•, hogy máglyahalálra ítélték az evangélium követ•it. Egyik mártírhalál a másikat követte. Az igazság megbélyegzett és megkínzott képvisel•i csak a seregek Urának sírhatták el panaszukat. Az egyház ellenségeiként és a birodalom árulóiként üldözve tovább prédikáltak titkos helyeken is, menedéket keresve ott, ahol tudtak: a szegények szerény otthonában, sokszor barlangok és üregek rejtekén.

A vallásos hit megromlása elleni csendes, buzgó, komoly, türelmes tiltakozás még századokon át hangzott a tomboló üldözés ellenére is. A régi id•k keresztényei csak részben ismerték az igazságot, de megtanulták szeretni és követni Isten szavát, és türelmesen szenvedtek érte. Az apostoli kor tanítványaihoz hasonlóan, sokan feláldozták földi javaikat Krisztus ügyéért. Akik otthonukban maradhattak, szíves-örömest nyújtottak menedéket szám•zött testvéreiknek; és amikor •ket is el•zték, készségesen vállalták a szám•zöttek sorsát. Igaz, hogy ezrek, megrémülve üldöz•ik dühét•l, hitük

feláldozásával vásárolták meg szabadságukat, és vezekl• öltözetben távoztak börtönükb•l, hogy közhírré tegyék hitük megtagadását. De nem volt kevés azoknak a száma sem - és voltak köztük nemesi származású és szegény, egyszer• emberek egyaránt -, akik föld alatti börtöncellákban, »Lollard-tornyok«-ban, vagy kínzások és lángok között tettek bizonyságot az igazságról, és örültek annak, hogy Isten méltóvá tette •ket arra, hogy Krisztus szenvedéseiben részesüljenek.

A katolikusok nem vihették véghez szándékukat az él• Wicliffel, és gy•löletüknek nem szerezhettek elégtételt addig, míg teste csendben nyugodott a sírban. A konstanzi zsinat által hozott rendelet értelmében azonban halála után több mint negyven évvel kihantolták csontjait, és nyilvánosan elégették, hamuját pedig egy közeli patakba szórták. »Ez a patak - mondja egy régi író - hamvait az Avonba vitte, az Avon a Severnbe, a Servern a tengerszorosokba, azok pedig a nagy óceánba. Wiclif hamvai így szimbolizálják tanait, amelyek elterjedtek az egész világon. «' Ellenségei aligha eszméltek rá, hogy milyen sokat mond rosszindulatú tettük. Wiclif írásai késztették arra a csehországi Husz Jánost is, hogy megtagadja a katolicizmus számos tévedését, és reformációt kezdjen. Így szóródtak szét az igazság magvai ebben a két, egymástól oly távol es• országban. Csehországból a munka más országokba is elterjedt. Az emberek figyelme Isten régen elfelejtett Igéjére terel•dött. A mennyei kéz elkészítette a nagy reformáció útját.

---

7. Luther elszakad Rómától

«Luther Márton a legkiemelked•bb azok között, akik által Isten a katolicizmus sötétségéb•l a tisztultabb hit világosságára vezette az egyházat. A buzgó, lánglelk•, mélyen vallásos Lutherre, aki az istenfélelmen kívül nem ismert más félelmet, és aki a vallásos hit alapjaként csak a Szentírást ismerte el, korának nagy szüksége volt. Általa Isten csodálatos munkát végzett, hogy az egyházat megreformálja és a világot felvilágosítsa.

Az evangélium els• hírnökeihez hasonlóan Luther is szegény család sarja volt. Gyermekéveit egy német parasztember szerény otthonában töltötte. Apja a bányászélet naponkénti fárasztó munkájával kereste meg fia iskoláztatásának költségeit. Ügyvédnek szánta. Isten azonban azt akarta, hogy magasztos templomát építse, amely oly lassan növekedett a századok során. Luthert a végtelen bölcsesség sok viszontagságok, nélkülözések és a kemény fegyelmezés iskolájában készítette fel élete fontos küldetésére.

Luther apja világos látású, jellemes, céltudatos, becsületes, egyenes ember volt. Azt tette, amit a meggy•z•dése diktált, nem félve a következményekt•l. Rendkívül józan ítél•képessége bizalmatlanná tette a szerzetességgel szemben. Szerfölött bosszankodott, amikor Luther az • beleegyezése nélkül belépett egy kolostorba, és csak két év elteltével békült meg fiával. Nézetei azonban akkor sem változtak meg.

Luther szülei nagy gondot fordítottak gyermekeik nevelésére és iskoláztatására. Igyekeztek megtanítani •ket Isten ismeretére és a keresztény erények gyakorlására. Az apa gyakran imádkozott fia hallatára azért, hogy a gyermek ne felejtse el az Úr nevét, és egy napon álljon igazságának ügye mellé. Ezek a szül•k megragadták az erkölcsi és szellemi m•vel•dés minden lehet•ségét, amit csak fárasztó munkával telt életük megengedett. Lelkiismeretesen és rendületlenül igyekeztek gyermekeiket istenfél•, hasznos életre felkészíteni. A határozott és szilárd jellem• szül•k néha túl szigorúak voltak, de a reformátor, aki jóllehet tudta, hogy egyes dolgokban tévedtek, fegyelmezésüket inkább helyeselte, mint elítélte.

Az iskolában, ahova kicsi korában járt, keményen, s•t kegyetlenül bántak Lutherrel. Szülei olyan szegények voltak, hogy amikor egy másik városban járt iskolába, egy ideig kénytelen volt élelmét házról házra járva énekléssel megkeresni. Sokszor éhezett. Az akkori nyomasztó, vallásos, babonás elképzelések félelemmel töltötték el. Esténként nehéz szívvel feküdt le. Félt a sötét jöv•t•l. Állandó rettegésben élt, mert Istent nem jóságos mennyei Atyának, hanem szigorú, könyörtelen bírónak, kegyetlen zsarnoknak vélte.

Luther ilyen súlyos és csüggeszt• körülmények között is céltudatosan igyekezett kimagasló erkölcsi és szellemi tökéletességre, amit értékesnek tartott. Sokat szeretett volna tudni. Komolysága és gyakorlatiassága inkább a maradandó és hasznos, mint a látványos és felszínes dolgok utáni vágyat

táplálta benne.

Tizennyolc éves korában, amikor beiratkozott az erfurti egyetemre, helyzete kedvez•bb lett, és kilátásai biztatóbbá váltak, mint fiatalabb korában. Szülei takarékossággal és szorgalommal rendezett anyagi helyzetet teremtettek, és minden szükséges segítséget meg tudtak adni neki. Józan barátainak befolyására pedig némiképp csökkent korábbi iskoláinak nyomasztó hatása. Szorgalmasan tanulmányozta a legjobb szerz•k írásait, igyekezve legfontosabb gondolataikat emlékezetében elraktározni, és a bölcsek bölcsességét magáévá tenni. Korábbi tanárainak szigorú fegyelmezése ellenére is megmutatkozott benne a jöv• kiváló embere, és a kés•bbi kedvez• hatások következtében szellemileg rohamosan fejl•dött. Biztos emlékez•tehetsége, eleven képzel•ereje, jó logikája és fáradhatatlan szorgalma csakhamar társai élére emelte. A fegyelmezett tanulással megszerzett szellemi érettsége, élénk gondolkozása és jó felfogóképessége felkészítette a küzdelmes életre.

Luther félte az Urat. Ebb•l fakadt kitartó céltudatossága és Isten el•tti mélységes alázata. Állandóan tudatában volt annak, hogy Isten segítsége nélkül semmit sem tehet. A napot mindig imával kezdte, és szüntelenül eligazításért, segítségért fohászkodott. »Aki jól imádkozik - mondta sokszor -, az a tanulás nagy részét elvégezte. «'

Egy napon az egyetem könyvtárában böngészgetve Luther felfedezett egy latin Bibliát. Soha azel•tt nem látta ezt a könyvet. Azt sem tudta, hogy létezik. Hallott ugyan részleteket az evangéliumokból és az apostoli levelekb•l a nyilvános istentiszteleten, de azt gondolta, hogy az az egész Biblia. Életében most látta el•ször a teljes Szentírást. Áhítattal vegyes csodálkozással lapozgatta a szent iratot. Érverése meggyorsult, és szíve hevesebben dobogott, amikor saját szemével olvasta az élet igéit. Néha megállt és felkiáltott: »ó, bárcsak Isten adna nekem egy ilyen könyvet!«

Mennyei angyalok álltak mellette, és az Isten trónjától áradó fénysugarak felfedték el•tte az igazság kincseit. Mindig félt attól, hogy megsérti Istent, de soha nem érezte ennyire, hogy milyen b•nös.

A b•nt•l való szabadulás és az Istennel való megbékélés utáni mélységes vágy végül arra késztette, hogy kolostorba vonuljon, és szerzetesi életet éljen. Itt a legmegalázóbb munkát kellett végeznie. Azt is megkövetelték t•le, hogy házról házra járva kolduljon. Abban a korban volt, amikor az ember megbecsülésre és elismerésre sóvárog. Ezek az alantas szolgálatok mélységesen sértették természetes érzéseit. De türelmesen elviselte ezt a megalázást, mert azt hitte, hogy erre b•nei miatt szükség van.

Minden percet, amit napi feladatai megengedtek, tanulással töltött. Inkább nem aludt, és még a sz•kös étel elfogyasztására is sajnálta az id•t. Mindennél nagyobb örömet talált Isten Igéjének kutatásában. Rábukkant egy Bibliára, ami a kolostor falához volt láncolva, és ide s•r•n eljárt. Amikor még inkább meggy•z•dött a maga b•nös voltáról, arra törekedett, hogy saját cselekedetei által b•nbocsánatot szerezzen, és békét találjon. Szerfölött önmegtartóztató életet élt. Böjtöléssel, virrasztással és önsanyargatással igyekezett megzabolázni b•nös természetét, amelyen a szerzetesi élet semmit sem javított. Nem riadt vissza egyetlen olyan áldozattól sem,amely által szíve megtisztulását és Isten tetszésének elnyerését várhatta. »Igazán kegyes szerzetes voltam - mondta kés•bb. Szigorúbban követtem rendem szabályait, mint azt ki tudnám fejezni. Ha egy szerzetes egyáltalán elnyerheti a

mennyet szerzetesi cselekedetei által, én minden bizonnyal jogot szereztem rá... Ha ez még sokáig tartott volna így, halálra sanyargattam volna magam. « E kínzó önfegyelmezés következtében legyengült, és ájulást okozó görcsöket kapott, amelyek kihatásaiból soha nem gyógyult meg. De minden igyekezete ellenére sem lett könnyebb lelkének terhe. Már a kétségbeesés határán volt.

Amikor Luther úgy érezte, hogy minden elveszett, Isten egy barátot és segít•t adott mellé. A kegyes Staupitz megnyitotta el•tte Isten Igéjét. Kérte, hogy ne önmagára nézzen, hanem b•nbocsátó Megváltójára, Jézusra; és ne foglalkozzon az Isten törvényének áthágásáért járó örök büntetéssel. »Ne gyötörd magad b•neid miatt, hanem vesd magad a Megváltó karjába! Bízzál benne, az • igaz életében, a halála általi engesztelésben! ... Hallgasd Isten Fiát! • emberré lett, hogy biztosítson Isten pártfogásáról. Szeresd •t, aki el•bb szeretett téged! «4 Így beszélt a kegyelem hírnöke. Szavai mély nyomot hagytak Luther szívében. Sok-sok harc után, amelyet sokáig melengetett hibáival vívott, fel tudta fogni az igazságot, és nyugtalan lelkébe béke költözött.

Luthert pappá szentelték, és a kolostorból a wittenbergi egyetem meghívta professzorának. Wittenbergben eredeti nyelven szorgalmasan tanulmányozta, majd pedig tanította a Bibliát. A zsoltárokat, az evangéliumokat és az apostoli leveleket tömegek hallgatták nagy elragadtatással. Staupitz, Luther barátja és felettese, a szószéki szolgálatra, Isten szavának prédikálására buzdította. Luther vonakodott, érdemtelennek érezve magát arra, hogy Krisztus nevében szóljon az emberekhez. Csak hosszú küzdelem után engedett barátai kérlelésének. A Szentírásban már jártas volt, és Isten kegyelme nyugodott rajta. Ékesszólása lebilincselte hallgatóit; buzgalma érintette szívüket, az igazság világos és energikus feltárása pedig meggy•zte •ket.

Luther ekkor még a pápai egyház h• fia volt, és nem is gondolt arra, hogy ez valaha másként lesz. A Gondviselés utat készített neki egy római látogatásra. Gyalog ment, és útközben kolostorokban szállt meg. Az egyik olaszországi kolostor gazdagságán, pompáján és fény•zésén mélyen elcsodálkozott. A fejedelmi jövedelmet élvez• szerzetesek pompás lakosztályokban laktak, a legdíszesebb és legdrágább ruhákba öltözködtek, roskadozó asztalokról lakomáztak. Luther fájó kétségek között állította szembe e képpel saját önmegtagadását és viszontagságait, és elbizonytalanodott.

A távolban végre megpillantotta a hét halmon épült várost. Mélyen megindulva borult a földre, és így kiáltott: » Szent Róma, köszöntelek!«' És belépett a városba. Meglátogatta a templomokat, hallgatta a papok és szerzetesek csodálatos elbeszéléseit, és elvégzett minden megkövetelt szertartást. Mindenütt olyan látvány tárult elé, ami csodálkozással és iszonyattal töltötte el. A papság minden osztályában romlottságot látott. F•papok ajkáról illetlen vicceket hallott, és elborzadt rettenetes szentségtörésükön, ami még a mise alkalmával sem maradt el. A szerzetesek és a polgárok közé vegyülve tékozlással és kicsapongással találkozott. Amikor a szent helyek felé fordult, szentségtörést látott. »Senki el sem képzelheti - írta -, micsoda b•nöket és becstelen cselekedeteket követnek el Rómában. Látni és hallani kell, hogy elhiggye az ember. Az a mondás járja: 'Ha van pokol, Róma afölé épült.' Olyan örvény ez, ami mindenféle b•nt bocsát ki magából. «

A pápa egyik újabb rendelete b•nbocsánatot ígért mindazoknak, akik térdelve megmásszák »Pilátus lépcs•jé«-t, amelyen a legenda szerint Megváltónk leereszkedett, miután távozott a rómaiak

tárgyalóterméb•l, és csodaképpen Jeruzsálemb•l Rómába került. Luther egy napon áhítatosan kapaszkodott fel ezen a lépcs•n, amikor hirtelen mennydörgésszer• hangon ezt hallotta: »Az igaz ember... hitb•l él« (Róm 1:17). Luther talpra ugrott, és szégyenkezéssel vegyes rémülettel sietett el onnan. Ez az ige soha nem csökken• súllyal élt ezután lelkében. Ett•l kezdve tisztábban látta, mint valaha, milyen nagy tévedés az emberi cselekedetek üdvözít• erejében bízni, és milyen nagy szükség van a Krisztus érdemeibe vetett állhatatos hitre. Szeme kinyílt, és soha többé nem volt vak a pápa megtévesztéseivel szemben. Amikor arcát elfordította Rómától, szívében is elfordult t•le, és ett•l kezdve egyre jobban mélyült a szakadék, mígnem Luther megszakított minden kapcsolatot a pápai egyházzal.

Amikor Luther Rómából visszatért, a wittenbergi egyetemen megkapta a hittudományok doktora címet. Most szabadabban szentelhette magát a szeretett Szentírás kutatásának, mint bármikor azel•tt. Ünnepélyesen megfogadta, hogy egész életében Isten Igéjét fogja figyelmesen tanulmányozni és becsületesen prédikálni, nem pedig a pápák mondásait és tanait. Most már nemcsak szerzetes és egyetemi tanár volt, hanem a Biblia hivatalos hirdet•je is. Isten elhívta, hogy pásztorolja nyáját, amely éhezett és szomjazott az igazságra. Luther határozottan kimondta, hogy a keresztényeknek csak a Szentírás tekintélyével alátámasztott tanítást szabad elfogadniuk. Ezek a szavak a pápai fennhatóság alapját ingatták meg, és a reformáció létfontosságú elvét hangsúlyozták.

Luther látta, hogy veszélyes dolog az emberi elméleteket Isten Igéje fölé emelni. Bátran támadta az okoskodó teológusok hitetlenségét, és ellenezte azt a filozófiát és teológiát, amely oly sokáig irányította és befolyásolta az embereket. Nem csupán értéktelennek bélyegezte ezeket a tanításokat, hanem ártalmasnak is tartotta •ket, és igyekezett hallgatói figyelmét a filozófusok és teológusok álokoskodásairól a próféták és apostolok által ismertetett igazságra irányítani.

Drága volt az az üzenet, amelyet tolmácsolt a szavain csügg• lelkes tömegeknek. Soha nem hallottak ilyen tanítást. A Megváltó szeretetének örvendetes híre, a Jézus engesztel• vére által ígért bocsánat és béke megörvendeztette szívüket, és az örökkévalóság reménységét ébresztette bennük. Wittenbergben fény gyúlt. Sugarainak el kellett jutniuk a föld legtávolabbi részeibe is, hogy az id•k végéig egyre fényesebben ragyogjanak.

De a fény és a sötétség nem férhet meg egymással. Az igazság és tévelygés között kibékíthetetlen ellentét van. Az egyik fenntartása és megvédése a másik megtámadását és megdöntését jelenti. A Megváltó kijelentette »Nem azért jöttem, hogy békességet bocsássak, hanem hogy fegyvert« (Mt 10:34). Néhány évvel a reformáció kezdete után Luther ezt mondta: »Isten nem vezet, hanem el•re taszít. Magával ragad. Nem vagyok a magam ura. Szeretnék nyugodtan élni, de belekényszerültem a kavargások és forrongások közepébe. «' A küzdelem már a küszöbön volt. Nem térhetett ki el•le.

A római egyház áruba bocsátotta Isten kegyelmét. A pénzváltók asztalát (Mt 21:12) az oltár mellett állította fel. A leveg• visszhangzott a vev•k és árusok kiabálásától. A pápa azzal az ürüggyel, hogy a római Szent Péter-templom építéséhez gy•jti a pénzt, nyilvánosan árultatta a b•nbocsánatot. B•ncselekmények árából akartak Isten tiszteletére templomot építeni, szegletkövének lerakását pedig gonoszsággal akarták kifizetni. De éppen az az eszköz, amelyet Róma a maga tekintélyének növelésére alkalmazott, hívta ki a halálos csapást hatalma és nagysága ellen. Ez rázta fel a katolicizmus

legelszántabb és legsikeresebb ellenfeleit, és ez vezetett ahhoz a harchoz, amely megingatta a pápa trónját és fején a hármas koronát.

A b•nbocsánat árulásának németországi f•megbízottját - név szerint Tetzelt - el•z•leg elítélték, mert a leggaládabbul megsértette Isten és a társadalom törvényét. De megmenekült a b•ncselekményeiért kijáró büntetést•l, és a pápa felhasználta a maga nyereségvágyó és lelkiismeretlen céljaira. Tetzel arcátlanul mondogatta a legégbekiáltóbb hazugságokat, és csodálatos mesékkel vezette félre a tudatlan, hiszékeny és babonás népet. Ha ismerték volna Isten szavát, nem lehetett volna megtéveszteni •ket. A pápaság azért rejtette el a Bibliát az emberek el•l, hogy saját befolyása alatt tartsa •ket, hogy becsvágyó vezet•i hatalmát és vagyonát növelje.

Amikor Tetzel belépett egy városba, futár ment el•tte, és közhírré tette: »Isten és a szentatya kegyelme van kapuitoknál. «9 És az emberek úgy fogadták az istenkáromló csalót, mintha Isten jött volna le hozzájuk a mennyb•l. A becstelen üzérkedés a templomban folyt, és Tetzel a szószékre lépve Isten legdrágább ajándékaként dics•ítette a búcsút. Kijelentette, hogy akik b•nbocsátó cédulát vásárolnak, minden b•nükre, amelyet a jöv•ben elkövetnek, bocsánatot kapnak, és »még b•nbánatra sincs szükség.«1° S•t arról is biztosította hallgatóit, hogy a b•nbocsátó cédulák nemcsak az él•ket, hanem a halottakat is megmentik; hogy abban a pillanatban, amikor a pénz megcsörren pénzesládája fenekén, annak a lelke, akiért kifizették, megmenekül a purgatóriumtól, és elindul a menny felé."

Péter így válaszolt Simon mágusnak, aki az apostoloktól meg akarta vásárolni a csodatev• er•t: »A te pénzed veled együtt vesszen el, mivel azt gondoltad, hogy az Istennek ajándéka pénzen megvehet•« (Acs 8:20). Tetzel ajánlatán azonban ezrek kaptak mohón. Kincstárába ömlött az arany és az ezüst. A pénzen megvásárolható üdvösség olcsóbb, mint az az üdvösség, amely b•nbánatot, hitet, a b•n legy•zéséhez pedig kitartó er•feszítést igényel.

A búcsú tanútételét a katolikus egyház számos m•velt és kegyes tagja ellenezte, és sokan nem hittek a józan ésszel és a kinyilatkoztatással ellentétes tanításokban. Egyetlen f•pap sem merte felemelni szavát e gonosz üzérkedés ellen, de a köznépet aggasztotta és nyugtalanította ez a dolog. Sokan türelmetlenül kérdezték, vajon Isten nem tesz semmit az egyház megtisztításáért?

Luther, aki még mindig katolikus volt, mégpedig a legszigorúbbak közül való, elborzadt a b•nbocsátás árusának istenkáromló vakmer•sége láttán. Saját gyülekezetéb•l is sokan vásároltak b•nbocsátó cédulákat. Majd csakhamar felkeresték lelkészüket, és b•neiket megvallva feloldozást akartak kapni; nem mintha a b•nt megbánva meg akartak volna javulni, hanem a búcsú alapján. Luther megtagadta feloldozásukat, és figyelmeztette •ket, hogy ha nem bánják meg b•neiket, és nem változnak meg, elvesznek. Ezek után kétségek között visszamentek Tetzelhez, - és elpanaszolták, hogy gyóntatójuk nem fogadta el céduláját. Néhányan még bátran vissza is követelték a pénzüket. A szerzetest elöntötte a harag, és a legiszonyúbb átkokat szórta. A köztereken tüzet gyújtatott, és azt mondta: »a pápától parancsot kapott, hogy eretnekként égessen el mindenkit, aki ellenezni merészeli legszentebb búcsúit«. Luther az igazság bajnokaként most bátran munkához látott. A szószékr•l komolyan és ünnepélyesen figyelmeztette hallgatóit. Feltárta el•ttük a b•n visszataszító voltát, és azt, hogy az ember képtelen saját cselekedeteivel kisebbíteni vétkességét, vagy elkerülni a megérdemelt büntetést. A b•nös ember csak

akkor juthat üdvösséghez, ha Isten el•tt megbánja b•neit, és hisz Krisztusban. Krisztus kegyelmét nem lehet megvásárolni. Krisztus kegyelme ingyen van, ajándék. Azt tanácsolta az embereknek, hogy ne b•nbocsátó cédulákat vásároljanak, hanem tekintsenek hittel a keresztre feszített Megváltóra. Elmondta hallgatóinak saját fájó élményét, hogy megalázkodással és vezekléssel hiába igyekezett üdvösséget szerezni; hogy akkor lelt békére és örömre, amikor önmagáról levéve tekintetét, hitét Krisztusba vetette.

Amikor Tetzel folytatta a kufárkodást és hamis állításait, Luther elhatározta, hogy hatékonyabban fog tiltakozni az égbekiáltó visszaélések ellen. Nemsokára alkalom kínálkozott erre. A wittenbergi vártemplomnak számos ereklyéje volt, amelyeket bizonyos ünnepeken közszemlére tettek ki, és teljes b•nbocsánatot ígértek azoknak, akik ekkor elmennek a templomba és meggyónnak. Ezért ezeken a napokon nagyon sokan keresték fel a templomot. Közeledett a mindenszentek ünnepe, az egyik legfontosabb ilyen alkalom. Egy nappal el•bb Luther a templom felé igyekv• tömeghez csatlakozott, és a templom kapujára egy papírlapot t•zött, amelyen a búcsú tana elleni kilencvenöt tétele állt. Luther kijelentette, hogy hajlandó e tételeket másnap az egyetemen megvédeni mindazokkal szemben, akik ezzel nem értenek egyet.

Luther tételei nagy érdekl•dést keltettek. Az emberek újra meg újra elolvasták, és mindenütt mondogatták. Felbolydult az egyetem és az egész város. Ezek a tételek feltárták, hogy soha senki - sem a pápa, sem más - nem kapott hatalmat a b•nbocsánat adására, sem a büntetés elengedésére. Az egész rendszer értelmetlenség, Sátán fortélya, ügyes fogás, amelynek az a célja, hogy pénzt csikarjanak ki az emberekt•l babonaságuk kihasználásával, és amely tönkreteszi mindazok lelkét, akik elhiszik e hazugságokat. Luther azt is világosan kimutatta, hogy az egyház legértékesebb kincse Krisztus evangéliuma, és hogy a benne kinyilatkoztatott isteni kegyelemben ingyen részesül mindenki, aki b•nbánattal és hittel igényli.

Luther tételei vitára hívtak. De senki sem merte elfogadni a kihívást. Az általa felvetett kérdések néhány nap leforgása alatt elterjedtek egész Németországban, és néhány hét múlva az egész keresztény világ visszhangzott t•lük. Sok buzgó római katolikus, aki látta és fájlalta az egyház iszonyú romlottságát, de nem tudta, miként állítsa meg ezt a folyamatot, nagy örömmel olvasta a tételeket. Sokan Isten hangját ismerték fel bennük. Úgy érezték, hogy a könyörületes Isten kinyújtotta kezét, hogy megállítsa a római Szentszékt•l kiinduló romlottság rohamosan duzzadó áradatát. A fejedelmek és a magisztrátusok titokban örültek, hogy megtörik a befolyása annak a fennhéjázó hatalomnak, amely megtagadja a döntései elleni fellebbezés jogát.

A b•nszeret•, babonás tömegek azonban megrémültek, amikor a félelmüket csillapító álokoskodások halomra d•ltek. A b•nt szentesít• munkájukban megzavart körmönfont egyházi személyek, akik látták, hogy nyereségük veszélyben van, felb•szültek, és összefogtak, hogy megvédjék hamis állításaikat. A reformátornak elszánt vádolókkal kellett szembeszállnia. Egyesek elhamarkodottsággal és meggondolatlansággal vádolták. Mások azt mondták róla, hogy öntelt, akit nem Isten irányít, hanem kérkedésb•l és túlbuzgóságból cselekszik. »Ki ne tudná - válaszolta -, hogy ritkán állhat el• valaki új tannal a kérkedés látszata nélkül, vagy anélkül, hogy vitára való izgatással ne vádolnák?... Miért ölték meg Krisztust és az összes vértanút? Mert azt hitték róluk, hogy öntelten lenézik a kor bölcsességét, és mert új dolgokkal jöttek el•, anélkül hogy alázatosan megkérdezték volna az •si nézetek bölcseit. «

Majd ezt is mondta: »Amit teszek, azt nem emberi okoskodás, hanem Isten tanácsa alapján teszem. Ha ez a m• Istent•l van, ki állíthatja meg? Ha pedig nem, ki viheti el•re? Ne az én akaratom, ne az övék, ne is a mienk, hanem a Te akaratod legyen meg, ó szent Atyám, ki vagy a mennyekben. «

Luthert Isten Lelke indította el a munkába. Ez a munka kemény küzdelmekkel teljes volt. Luther ellenségeinek gyalázkodása, szándékainak elferdítése, jellemének és indítékainak igaztalan és rosszindulatú bírálgatása elsöpr• áradatként zúdult rá, és nem maradt hatástalan. Korábban meg volt gy•z•dve arról, hogy a nép vezet•i mind az egyházban, mind az iskolában örömmel fognak csatlakozni reformációs munkájához. A magas tisztség• személyek bátorító szavai örömmel és reménységgel töltötték el. Már el•re látta az egyház ver•fényesebb napjának pirkadását. De a bátorítás rosszallássá és kárhoztatássá változott. Sok egyházi és állami méltóság meg volt ugyan gy•z•dve Luther tételeinek igaz voltáról, de csakhamar felismerték, hogy ezeknek az igazságoknak az elfogadása nagy változásokkal járna. A nép felvilágosítása és megreformálása voltaképp aláásná Róma tekintélyét. Ezernyi patak apadna el, amely most a pápai kincstárba folyik, és ez nagyban korlátozná a pápai vezet•k tékozlását és fény•zését. Ha a nép megtanul önálló lényként gondolkozni és cselekedni, és egyedül Krisztustól várja üdvösségét, a pápa trónja megd•l, és végül a papok is elvesztik hatalmukat. Ezért elutasították azt a világosságot, amelyet Isten kínált nekik, és a felvilágosításukra küldött embert elutasítva, szembefordultak Krisztussal és az igazsággal.

Luther reszketett, amikor önmagára nézett - egyetlen emberként állt szembe a föld legnagyobb hatalmasságaival. Néha kétségbe vonta, hogy valóban Isten indította az egyház tekintélye elleni lázadásra. »Ki voltam én - írja -, hogy szembeszálljak a pápa tekintélyével, aki el•tt... a föld királyai és az egész világ reszket?... Senki nem tudhatja, mennyit szenvedtem lélekben az els• két évben, és milyen csüggedésbe, azt is mondhatnám, hogy kétségbeesésbe süllyedtem. «" De Isten nem engedte, hogy szolgálja teljesen elcsüggedjen. Amikor nem volt emberi támasza, csak Istenre tekintett, és megtanulta, hogy a Mindenható karjára teljes biztonsággal támaszkodhat.

A reformáció egyik hívének Luther ezt írta: »A Szentírást sem tanulással, sem értelemmel nem érthetjük meg. El•ször is imával kell kezdened! Könyörögj az Úrhoz, kegyelme által engedje meg, hogy az Írásokat megértsd! Isten szavának nincs más tolmácsolója, mint maga a Szerz•, ahogy mondja is: 'Mindnyájan Istent•l tanítottak lesznek'. Saját munkádtól vagy értelmedt•l ne remélj semmit! Egyedül Istenben és Lelkének befolyásában bízzál! Hidd el ezt egy olyan embernek, aki mindezeket tapasztalatból mondja!« Ebben létfontosságú tanulság rejlik azok számára, akik érzik, hogy Isten hívta el •ket a koruknak szóló ünnepélyes igazságok hirdetésére. Ezek az igazságok felszítják Sátán és a koholmányait kedvel• emberek ellenségeskedését. A gonoszság hatalmaival vívott küzdelemben értelmi képességeknél és emberi bölcsességnél többre van szükség.

Amikor az ellenség szokásokra és hagyományokra, vagy a pápa kijelentéseire és tekintélyére hivatkozott, Luther a Bibliával és egyedül a Bibliával felelt. A támadók a Biblia érveire nem tudtak válaszolni. Ezért a formaságok és a babona rabjai Luther vérére áhítoztak, miként a zsidók Krisztus vérére. »Eretnek - kiáltották Róma fanatikusai. - Az egyház elleni árulás lenne, ha engednénk ezt a szörny• eretneket akár csak egy óráig is tovább élni. Azonnal fel kell állítani számára a vérpadot! «" De Luther nem lett dühük prédája. Isten feladattal bízta meg, és a menny angyalait küldte védelmére. Sokan

azonban, akik elfogadták Luthert•l a drága világosságot, ki voltak téve Sátán haragjának, és az igazságért bátran elviselték a kínzást és a halált.

Luther tanításai egész Németországban magukra vonták a gondolkodó emberek figyelmét. Prédikációiból és írásaiból olyan fény áradt, amely emberek ezreit ébresztette és világosította fel. Az egyházat oly sokáig fogva tartó halott formalizmus helyét él• hit foglalta el. Az emberek egyre kevésbé bíztak a katolicizmus babonáiban. Az el•ítélet emelte korlátok megrendültek. Isten Igéje, amelynek mérlegén Luther minden tanítást és minden követelményt megvizsgált, kétél• kardhoz volt hasonlatos, amely utat vág magának az emberi szívekhez. Az emberek vágytak a lelki felemelkedésre. Mindenütt olyan éhség és szomjúság támadt az igaz élet után, amire századok óta nem volt példa. Az emberek figyelme, amely oly régóta emberi rítusokra és földi közbenjárókra irányult, most b•nbánattal és hittel a megfeszített Krisztus felé fordult.

Ez a hatalmas érdekl•dés még jobban elmélyítette a pápai hatalmasságok

aggodalmát. Luthert Rómába idézték, hogy cáfolja meg az eretnekség vádját. Ez a parancs megrémítette Luther barátait. Nagyon jól tudták, milyen veszély fenyegeti barátjukat a Jézus mártírjainak vérét•l már megrészegült romlott városban. Tiltakoztak Luther Rómába menetele ellen, és kérték, hogy ügyét Németországban vizsgálják ki.

Végül így is történt. Az ügyet a pápai nunciusnak kellett kivizsgálnia. Az eligazításban, amelyet ez a tisztségvisel• a pápától kapott, az állt, hogy Luther eretneksége megállapított tény. A nuncius tehát »haladék nélkül állítsa törvény elé, és vesse börtönben. Ha pedig Luther hajlíthatatlan, és a pápai követ nem tudja rátenni a kezét, joga van »törvényen kívül helyezni egész Németországban, a vele tartókat pedig szám•zni, megátkozni és kiközösíteni«. A pápa utasította a nunciust, hogy a veszedelmes eretnekség teljes felszámolása érdekében közösítsen ki mindenkit, bármilyen rangú egyházi és állami méltóságot is, kivéve a császárt, ha futni engedné Luthert és híveit, és nem szolgáltatná ki •ket Róma bosszújának.

Így mutatkozott meg a pápaság valódi szelleme. A keresztény elveknek nyoma sincs az okmányban, de még a puszta méltányosságnak sem. Luther messze volt Rómától. Nem volt alkalma megmagyarázni vagy megvédeni álláspontját. De miel•tt még ügyét kivizsgálták volna, kurtán eretneknek nyilvánították; egy és ugyanazon a napon megintették, megvádolták és elítélték. És mindez annak parancsára, aki magát Szentatyának, az egyház és állam egyetlen abszolút, csalatkozhatatlan tekintélyének nevezte.

Ez id• tájt, amikor Luthernek oly nagy szüksége volt egy igazi barát megértésére és tanácsára, a gondvisel• Isten Melanchtont küldte Wittenbergbe. A fiatal, szerény, kissé félénk Melanchton józan ítél•képessége, nagy tudása és megnyer• modora, erényessége és egyenes jelleme általános csodálatot és megbecsülést keltett. Szelíd természetér•l éppúgy ismert volt, mint ragyogó képességeir•l. Hamarosan az evangélium buzgó követ•je, Luther legmegbízhatóbb barátja és értékes segít•társa lett. Szelídsége, megfontoltsága és pontossága kiegészítette Luther bátorságát és határozottságát.

Összefogásuk a reformációnak tekintélyt szerzett, Luthernek pedig nagy er•forrást jelentett.

A tárgyalás helye Augsburg volt, ahova a reformátor gyalog ment. Hívei mélységesen aggódtak érte. Ellenségei nyíltan megfenyegették, hogy az úton elfogják és megölik. Barátai könyörögtek, hogy ne tegye ki magát ilyen veszélynek. Még azt is mondták, hogy egy id•re menjen el Wittenbergb•l, és keressen menedéket azoknál, akik szívesen megvédik. De • nem akarta elhagyni azt a helyet, ahova Isten állította. Kötelességének tartotta, hogy híven képviselje az igazságot a vihar ellenére, amely lesújtott rá. Ezt mondta: » Olyan vagyok, mint Jeremiás, a harc és küzdelem embere. De minél jobban fenyegetnek, annál jobban örülök... Becsületem és jó hírnevem már oda van. Csak egy dolog maradt meg: nyomorult testem. Vegyék el azt is! Életemet csak néhány órával rövidítik meg. De a lelkemet nem tudják elvenni. Aki arra vágyik, hogy Krisztus szavát hirdesse a világnak, annak minden pillanatban számítania kell a halálra. «

Luther Augsburgba érkezésének hírét a pápai nuncius nagy örömmel fogadta. Úgy látszott, hogy a sok gondot okozó eretnek, aki felkeltette az egész világ figyelmét, most Róma hatalmában van; és a nuncius nem akarta, hogy kicsússzon a kezükb•l. A reformátor nem szerzett menlevelet magának. Barátai nyomatékosan figyelmeztették, hogy menlevél nélkül ne jelenjék meg a római követ el•tt. •k maguk vállalták, hogy megszerzik a császártól. A nuncius visszalépésre szerette volna kényszeríteni Luthert, ha pedig ez nem sikerül, Rómába vitetni, hogy osztozzon Husz és Jeromos sorsában. Ezért megbízottai útján igyekezett rábírni arra, hogy menlevél nélkül jelenjék meg el•tte, bízza rá magát az • irgalmára. Ezt a reformátor udvariasan, de határozottan visszautasította. Csak akkor jelent meg a pápai nuncius el•tt, amikor megkapta a hivatalos írást, amelyben a császár szavát adta, hogy megvédi.

A pápa hívei elhatározták, hogy taktikából megkísérlik Luthert a kedvességgel megnyerni. A nuncius a kihallgatásokon nagyon nyájasnak mutatkozott, de követelte, hogy Luther fenntartás nélkül hódoljon meg az egyház tekintélye el•tt, és adja fel minden tételét érvelés és kérdezés nélkül. A követ nem mérte fel, milyen emberrel van dolga. Luther válaszában kifejezte, hogy tiszteli az egyházat; hogy vágyik az igazságra; hogy kész válaszolni a tanításaival szembeni ellenvetésekre, és tanait egyes élen járó egyetemek döntésének alávetni. De tiltakozott az ellen, amit a bíboros követelt t•le: hogy lépjen vissza anélkül, hogy tévedését bebizonyították volna.

Erre egyetlen választ kapott: »Lépj vissza, lépj vissza!« A reformátor tanúsította, hogy állásfoglalását a Szentírás támasztja alá, és határozottan kijelentette, hogy nem tudja megtagadni az igazságot. A nuncius, mivel képtelen volt Luther érveire válaszolni, a hagyományból és az atyák mondásaiból vett idézetekkel vegyített szemrehányásokat, csúfolódásokat és gúnyos dicsérgetéseket zúdított rá, alkalmat sem adva Luthernek a szólásra. Luther, aki látta, hogy semmi értelme nincs egy ilyen tárgyalásnak, végül, ha nehezen is, de engedélyt kapott arra, hogy válaszát írásban megadhassa.

»Ha így teszek - írta egyik barátjának -, akkor az elnyomottak kétszeresen nyernek. El•ször is, annak elbírálására, ami le van írva, másoknak is lehet•ségük nyílhat; másodszor, így az embereknek nagyobb az esélyük arra, hogy ha nem is tudnak hatást gyakorolni az öntelt, fecseg• zsarnok lelkiismeretére, de félelmet ébreszthetnek benne, aki máskülönben parancsoló beszédével lehengerelné •ket. «

A következ• tárgyaláskor Luther, miután felolvasta világos, tömör és meggy•z•, számos szentírási

idézettel tökéletesen alátámasztott magyarázatát, átadta azt a bíborosnak. De • megvet•en félredobva, üres szavak és a tárgyhoz nem ill• idézetek tömkelegének nevezte. Luther most a bíboros saját területén, az egyház hagyományainak és tanításainak talaján érvelt, és teljes mértékben megdöntötte e f•pap következtetéseit.

Amikor a f•pap látta, hogy Luther érveit nem lehet megdönteni, önuralmát elveszítve dühösen kiáltott: »Lépj vissza, vagy Rómába küldelek, az ügyedben döntésre illetékes bírák elé! Ki foglak közösíteni a híveiddel, és mindazokkal együtt, akik egyszer is melléd állnak; ki•zöm •ket az egyházból!« Végül dölyfösen és mérgesen kijelentette: »Lépj vissza, vagy soha többé ne lássalak!« A reformátor azonnal visszavonult barátaival. Ezzel világosan kifejezte, hogy visszalépésr•l szó sem lehet. A bíboros nem ezt akarta. Azzal áltatta magát, hogy megfélemlítéssel engedelmességre tudja kényszeríteni Luthert. Most, hogy párthíveivel együtt maradt, egyikr•l a másikra nézett, mérhetetlenül bosszankodva tervének váratlan kudarcán.

Luther er•feszítései ezúttal nem voltak eredménytelenek. A jelenlev• sokaságnak alkalma volt összehasonlítani a két embert, és megítélni lelkületüket, valamint állításaik súlyát és megbízhatóságát. Milyen szembet•n• volt a különbség! Az egyszer•, alázatos, határozott reformátor Isten erejével állt ki. Az igazság az • oldalán volt. A pápa fontoskodó, pöffeszked•, g•gös és méltánytalan képvisel•je egyetlen érvet sem hozott a Szentírásból, csak indulatosan kiabált: »Lépj vissza, vagy a büntetésért Rómába küldelek! «

A pápa hívei Luther elfogását és bebörtönzését tervezték, annak ellenére, hogy Luthernek volt menlevele. Barátai kérlelték, hogy mivel értelmetlen volna tovább maradni, haladéktalanul térjen vissza Wittenbergbe, tervét a legnagyobb óvatossággal leplezze. Ezért Luther még pirkadat el•tt lóháton, egyetlen kísér•vel, akit a magisztrátus adott mellé, elhagyta Augsburgot. Titokban, s•r• balsejtelmek között haladt át a város sötét, csendes utcáin. Az éber és kegyetlen ellenség el akarta pusztítani. Megmenekül-e vajon a neki készített csapdától? A szorongás és buzgó ima pillanatai voltak ezek. Eljutott egy kis kapuig, amelyet a város falába vágtak. A kapu kinyílt el•tte, és kísér•jével együtt akadálytalanul lépett át rajta. S amikor már biztonságban kijutottak a városból, sietve menekültek. Mire a nuncius tudomást szerzett Luther távozásáról, üldöz•i már nem érhették utol. Sátán és követei kudarcot vallottak. Az az ember, akir•l azt hitték, hatalmukban van, megmenekült, mint a madár a madarász t•réb•l.

Luther szökésének hírére a nuncius nem tudott hova lenni a megdöbbenést•l és a méregt•l. Azt remélte, hogy az egyház e rendbontójával való bölcs és kemény eljárásáért nagy tisztességben lesz része. Reménye azonban meghiúsult. Haragját Frigyesnek, a szász választófejedelemnek írt levelében fejezte ki, elkeseredetten szidva Luthert. Követelte Frigyest•l, hogy küldje a reformátort Rómába, vagy •zze ki Szászországból.

Mutassa ki a nuncius vagy a pápa a Szentírásból, hogy tévedek - hangoztatta Luther védekezésül! Megígérte, hogy visszavonja tanításait, ha bebizonyosodik, hogy ellentmondanak Isten szavának. És hálát mondott Istennek azért a kitüntetésért, hogy ilyen szent ügyért szenvedhet.

A választófejedelem még nem nagyon ismerte a reformált tantételeket, de mélységesen hatott rá Luther elfogulatlan, energikus és világos beszéde. Frigyes elhatározta, hogy védeni fogja a reformátort addig, amíg csak be nem bizonyosodik, hogy téved. »Elégedettnek kell lennetek, mivel Márton doktor megjelent el•ttetek Augsburgban. Nem gondoltuk, hogy tanai visszavonására akarjátok kényszeríteni, anélkül hogy meggy•znétek tévedésér•l. Tartományunk egyetlen tanult emberét•l sem hallottam, hogy Márton tanai istentelenek, keresztényellenesek vagy eretnekek lennének. A fejedelem visszautasította azt a követelést, hogy Luthert Rómába küldje, vagy országából ki•zze. «

A választófejedelem látta, hogy a társadalom erkölcsi korlátai alapjukig megrendültek, és alapos reformra van szükség. Nem kellene a b•nöket bonyolult és költséges intézkedésekkel fékezni és büntetni, ha az emberek felismernék és követnék Isten kívánalmait és a megtisztult lelkiismeret parancsszavát. Frigyes látta, hogy Luther e cél elérésén fáradozik, és titokban örült, hogy kedvez•bb hatások érezhet•k az egyházban.

Frigyes felismerte, hogy Luther az egyetem rendkívül eredményes professzora. Csak egy év telt el azóta, hogy a reformátor kit•zte tételeit a vártemplomra, és máris sokkal kevesebben zarándokoltak el mindenszentek ünnepén a templomba. Róma híveket és adományokat vesztett. De e hívek helyét másfajta emberek foglalták el, akik nem az ereklyék imádása miatt zarándokoltak Wittenbergbe, hanem tanulni vágyó hallgatókként töltötték meg a tantermeket. Luther írásai mindenütt új érdekl•dést ébresztettek a Szentírás iránt, és nemcsak Németországból, hanem más országokból is özönlöttek a diákok az egyetemre. Fiatal emberek, amikor els• ízben pillantották meg Wittenberget, »kezüket az ég felé emelték, és dics•ítették Istent, mert az igazság fényét ragyogtatta fel ebb•l a városból, mint a régi id•kben Sionból, ahonnan a legtávolabbi országokba is eljutott a fény«.

Luther azonban még csak részben tért meg a katolicizmus tévedéseib•l. Elcsodálkozott, amikor összehasonlította a szent kinyilatkoztatásokat a pápai rendeletekkel és határozatokkal. »Olvasom a f•papok határozatait - írja -, és... nem tudom, hogy vajon a pápa maga az Antikrisztus, vagy pedig csak az apostola, mert Krisztus eltorzítva és megfeszítve jelenik meg benne. « Luther ekkor még a katolikus egyház híve volt, és nem is gondolt arra, hogy egyszer majd kiválik kötelékéb•l.

A reformátor írásai és tanításai a keresztény világ valamennyi nemzetéhez eljutottak. Iratai elterjedtek Svájcban, Hollandiában, Franciaországban és Spanyolországban is. Tanításait Angliában az élet igéjeként fogadták. Az igazság eljutott Belgiumba és Olaszországba is. Ezrek ébredtek fel halálos kábultságukból, és megismerték a hitb•l való élet örömét és reménységét.

Rómát egyre jobban felb•szítették Luther támadásai. A reformátor egyes fanatikus ellenfelei, még katolikus egyetemek doktorai is kijelentették, hogy nem b•n megölni a lázadó szerzetest. Egy napon egy idegen, köpenye alatt pisztolyt rejtegetve a reformátor mellé lépett, és megkérdezte, hogy miért jár egyedül. »Isten kezében vagyok - felelte Luther. • az er•ségem és pajzsom. Mit árthat ember nekem?«' E szavak hallatára az idegen elsápadt és elfutott, mintha a menny angyalai el•l menekülne.

Róma eltökélt szándéka volt Luther elpusztítása. Luthert azonban Isten védte. Tantételei mindenütt elterjedtek - »kunyhókban és zárdákban, ... a nemesek kastélyaiban, az egyetemeken és a királyi

palotákban«. Mindenütt voltak olyan nemesi származású emberek, akik támogatták er•feszítéseit.

Ez id• tájt történt, hogy Luther, Husz m•veinek olvasása közben felfedezte, hogy a hit általi megigazulás nagyszer• igazságát, amelyet • is vallott és tanított, már a cseh reformátor is képviselte.

»Mindnyájan - mondta Luther -, Pál, Ágoston és magam is, tudtunkon kívül husziták voltunk!« »Isten biztosan meg fogja büntetni a világot - folytatta -, amiért ezt az igazságot egy évszázaddal ezel•tt hallotta és elégette!«

Egyik kérelmében, amelyet a kereszténység reformációja érdekében Németország császárához és nemességéhez intézett, Luther ezt írta a pápáról: »Borzalmas dolog látni, hogy az az ember, aki magát Krisztus helytartójának nevezi, olyan hatalommal hivalkodik, amellyel egy császár sem vetekedhet. Ilyen volt-e a szegény Jézus vagy az egyszer• Péter? A pápa a világ ura - mondják. Krisztus - akinek a helytartójaként kérkedik a pápa - ezt mondta: ‚Az én országom nem e világból való'. Túlszárnyalhatja-e a helyettes birodalma a feljebbvalójáét?«

Az egyetemekr•l ezt írta: »Attól tartok, hogy az egyetemek a pokol széles kapuinak fognak bizonyulni, hacsak nem fáradoznak szorgalmasan azért, hogy a Szentírást magyarázzák, és nem vésik be tanításait a fiatalok szívébe. Senkinek sem tanácsolom, hogy gyermekét olyan helyre vigye, ahol nem a Szentírás a legf•bb úr. Minden olyan intézmény, ahol az emberek nem foglalkoznak szüntelen Isten Igéjével, minden bizonnyal romlott lesz. «

Ez a felhívás szélsebesen bejárta az egész Németországot, és nagy hatással volt a népre. Az egész nemzet felbolydult, és tömegek sereglettek a reformáció zászlaja alá. Luther ellenfelei bosszúvágytól égve unszolták a pápát, hogy lépjen fel határozottan ellene. Megszületett egy rendelet, amely kimondta, hogy Luther tanításait haladék nélkül el kell vetni; ha pedig a reformátor és hívei hatvan napon belül nem adják fel álláspontjukat, az egyház mindnyájukat kiátkozza.

A reformáció súlyos válságba jutott. Századokon át Róma hatalmas uralkodókat rémisztgetett egyházi átokkal; er•s birodalmakat gyászba és nyomorba döntött. Akikre ez az ítélet lesújtott, azokra világszerte rémülettel és borzadással tekintettek. Nem érintkezhettek társaikkal, és törvényen kívül helyezték •ket. Szabad volt •ket üldözni és kiirtani. Luther jól látta a közelg• vihart, de nem ingadozott.

Bízott abban, hogy Krisztus pártfogolja és megoltalmazza. A mártír hittel és bátran írta: »Hogy mi fog történni, nem tudom, és nem is igyekszem megtudni... Sújtson a csapás bárhova, nem félek. Egyetlen levél sem hull le a fáról Atyánk akarata nélkül. Mennyivel inkább van gondja ránk! Az Igéért meghalni könny•, mivel maga a testté lett Ige is meghalt. Ha vele halunk meg, élni is fogunk vele; s ha azt az utat járjuk, amelyen • már áthaladt, akkor ott leszünk, ahol • van, és mindörökre vele maradunk. «

Luther így szólt, amikor a pápai bulla eljutott hozzá: »A bullát megvetem, és támadom, mint szentségtelent és hamisat... Krisztus az, akit elítélnek benne... Örülök, hogy a legjobb ügyért ér engem ilyen baj. De már felszabadultabb vagyok, mert végre tudom, hogy a pápa az Antikrisztus, és trónja a Sátán trónja. «

Róma parancsának azonban megvolt a következménye. A börtön, a kínzás és a kard hatásos fegyver volt az engedelmesség kikényszerítésére. A gyengéket és babonásokat megremegtette a pápai rendelet, és ha általános is volt a Luther iránti rokonszenv, sokan drágábbnak tartották az életet annál, mintsem hogy kockáztassák a reformáció ügyéért. Minden azt mutatta, hogy a reformátor munkája nemsokára lezárul.

Luther azonban most sem félt. Róma átkait szórta rá, a világ pedig figyelte, és meg volt gy•z•dve arról, hogy Luther vagy elpusztul, vagy meghódolásra kényszerül. De Luther félelmetes súllyal fordította vissza Rómára a kárhoztatást, és nyilvánosan kimondta, miként döntött: végleg elhagyja az egyházat. Diákok, doktorok, minden rend• és rangú polgárok sokasága jelenlétében Luther elégette a pápai bullát, az egyházi törvényekkel, a pápai rendelkezésekkel és a pápa hatalmát alátámasztó írásokkal együtt. »Könyveim elégetésével ellenségeim az igazság ügyének ártottak egyszer• emberek szívében, és lelküket megrontották. Viszonzásul én is elégettem az • könyveiket. Komoly küzdelem kezd•dött most. Eddig csak játszottam a pápával. Isten nevében kezdtem ezt a munkát, de Isten hatalma által, nélkülem fog befejez•dni. «

Luther így válaszolt ellenségei gyalázkodásaira, akik ügyét gúnyosan gyengének min•sítették: »Ki tudja, hogy nem Isten hívott-e el, és választott ki, s így nem kellene-e félniük, hogy éppen Istent vetik meg, amikor engem megvetnek? Mózes egyedül volt, amikor Egyiptomból menekült; Illés is egyedül volt Akháb király uralkodása idején. Ésaiás Jeruzsálemben, Ezékiel Babilonban volt egyedül... Isten sohasem választott prófétának f•papot, sem más fontos személyiséget, hanem sok esetben kis embereket és lenézetteket, egyszer még pásztort - Ámóst - is. A szenteknek minden korban életük kockáztatásával kellett megfeddniük a hatalmasokat, a királyokat, a hercegeket, a papokat és a bölcseket... Nem azt mondom, hogy próféta vagyok, de azt igen, hogy éppen azért kell félniük, mert én egyedül vagyok, •k pedig sokan. Biztos vagyok abban, hogy Isten Igéje velem van, és nem velük. «

Luther emberfeletti küzdelmet vívott önmagával, amíg elhatározta, hogy végleg elszakad az egyháztól. Ez id• tájt írta: »Napról napra jobban érzem, milyen nehéz megszabadulni azoktól az aggályoktól, amelyeket az ember gyermekkorában magába szívott. Ó mennyi szenvedésembe került - jóllehet a Szentírás mellettem szólt -, míg önmagam el•tt igazoltam, hogy a pápával szemben mernem kell egymagam kiállni, és •t Antikrisztusnak nevezni! Mennyit gyötr•dtem! Hányszor tettem fel magamnak azokat a metsz• kérdéseket, amelyeket oly sokszor hallottam a pápisták ajkáról: ‚Csak te vagy bölcs? Lehetséges, hogy mindenki más téved? És ha mégis te vagy az, aki téved és aki oly sok lelket tévedésbe, majd pedig az örök kárhozatba sodor?' Harcoltam magammal is és Sátán ellen is. De Krisztus csalhatatlan szava er•ssé tette szívemet e kétségekkel szemben. «

A pápa már korábban azzal fenyegette Luthert, hogy egyházi átokkal sújtja, ha nem tagadja meg tanait. Fenyegetését most beváltotta. Egy újabb bulla jelent meg, amely kimondta, hogy Luther végleg különvált a római egyháztól, és a menny átkozottjának bélyegezte •t és mindazokat, akik tanait elfogadják. A nagy küzdelem most kezd•dött el igazán.

Mindazok, akiket Isten a koruknak különösképpen szóló igazságok hirdetésével bíz meg, támadások

célpontjává lesznek. Luther korában is volt jelenvaló igazság, amely ebben az id•ben különösen fontos volt. Az egyháznak ma is megvan a jelenvaló igazsága. Istennek, aki mindent szándéka szerint cselekszik, tetszett, hogy embereket különböz• körülmények közé helyezzen, és koruk sajátosságainak megfelel• feladatokkal bízzon meg. Az igazság nagyobb távlatai tárulkoznak fel el•ttük, ha értékelik a kapott világosságot. A többségben azonban ma sincs nagyobb vágy az igazság után, mint annak idején a Lutherral ellenkez• katolikusokban. Az emberi elméleteknek és hagyományoknak Isten Igéjével szemben ma is épp oly keletje van, mint a korábbi századokban. Ne számítson a jelenvaló igazság hirdet•je arra, hogy kedvez•bb fogadtatásban részesül, mint a korábbi reformátorok! A nagy küzdelem, amely Krisztus és Sátán - az igazság és tévelygés - között folyik, a világtörténelem végéig egyre hevesebb lesz.

Jézus így szólt tanítványaihoz: »Ha e világból volnátok, a világ szeretné azt, ami az övé; de mivelhogy nem vagytok e világból, hanem én választottalak ki magamnak titeket e világból, azért gy•löl titeket a világ. Emlékezzetek meg ama beszédekr•l, amelyeket én mondtam néktek. Nem nagyobb a szolga az • uránál. Ha engem üldöztek, titeket is üldöznek majd; ha az én beszédemet megtartották, a tiéteket is megtartják majd« (Jn 15:19-20). Az Úr azonban ezt is világosan kijelentette: »Jaj néktek, mikor minden ember jót mond fel•letek; mert éppen így cselekedtek a hamis prófétákkal az • atyáik« (Lk 6:26). A világ lelkülete ma sem egyezik meg jobban Krisztus lelkületével, mint régebben, és azokat, akik Isten Igéjét tisztán prédikálják, ma sem fogadják szívesebben, mint annak idején. Az igazság megtámadásának formái változhatnak. Lehet, hogy a gy•lölet kevésbé nyílt, mert ravaszabb, de ugyanazok az ellentétek ma is megvannak, és meg fognak mutatkozni az id•k végéig.

---

8. Luther az országgy•lés el•tt

Új császár - V. Károly - lépett Németország trónjára. Róma titkos megbízottai siettek szerencsét kívánni neki, és rávenni, hogy használja fel hatalmát a reformáció ellen. A szász választófejedelem viszont, akinek Károly a koronáért sokat köszönhetett, nyomatékosan kérte az új császárt, hogy ne tegyen lépéseket Luther ellen, ameddig meg nem hallgatja. A császár ezzel nagyon kínos és kellemetlen helyzetbe került. A pápa híveit semmi más nem elégítette volna ki, csak a Luther halálos ítéletét kimondó császári kiáltvány. A választófejedelem viszont határozottan kijelentette, hogy »sem a császári felség, sem más nem tanúsította, hogy Luther írásait valaki is megcáfolta volna. « Ezért dr. Luthernek menlevelet kért, »hogy megjelenhessék tanult, istenfél• és pártatlan bírák törvényszéke el•tt«.

Ekkor mindegyik párt figyelme a német államok gy•lésére irányult, amelyet Károly Wormsba hívott össze nem sokkal hatalomra jutása után. Fontos politikai kérdéseket és érdekeket kellett e nemzeti tanácskozáson mérlegelni. A német fejedelmek most tanácskoztak el•ször ifjú császárukkal. Az egyházi és állami méltóságok az ország minden részéb•l eljöttek. Öröklött jogaikat félt•, el•kel• származású, nagy hatalmú világi f•urak; rangjuk és hatalmuk fontosságától megrészegült papi fejedelmek; a társadalom színe java és fegyveres kíséretük; valamint idegen és távoli országok követei - mind összegy•ltek Wormsban. Ebben a roppant nagy gyülekezetben a legnagyobb érdekl•dést a szász reformátor ügye keltette.

Károly el•z•leg megbízta a választófejedelmet azzal, hogy hozza magával Luthert az országgy•lésre. Biztosította Luther védelmér•l, és megígérte, hogy szabadon tárgyalhat az illetékes személyekkel a vitás kérdésekr•l. Luther vágyott arra, hogy megjelenhessen a császár el•tt. Egészsége ebben az id•ben igen megromlott, mégis így írt a választófejedelemnek: »Ha egészségesen nem tudok Wormsba menni, betegen vitetem magam oda. Mert ha a császár hív engem, semmi kétségem sincs afel•l, hogy ez magának Istennek a hívása. Ha er•szakot is kívánnak alkalmazni ellenem, ami nagyon valószín• (mert bizonyára nem azért rendelnek maguk elé, hogy oktassam •ket), én az ügyet Isten kezébe helyezem. Aki meg•rizte a három ifjút a tüzes kemencében, ma is él, és uralkodik. Ha • nem ment meg engem, életemnek nincs nagy jelent•sége. Csak azt akadályozzuk meg, hogy az evangélium a gonoszok gúnyolódásának tárgyává váljon. Hullassuk vérünket érte, nehogy •k gy•zedelmeskedhessenek! Nem az én feladatom eldönteni, hogy életem vagy halálom járul-e hozzá legjobban mások üdvösségéhez... Mindent elvárhatnak t•lem... csak azt nem, hogy megfutamodom vagy megtagadom tanaimat. Elmenekülni nem tudok, még kevésbé meghátrálni. «

Nagy volt az izgalom, amikor Wormsban elterjedt a hír, hogy Luther meg fog jelenni az országgy•lésen. A pápai nuncius, Aleander, akire az ügy különösképpen tartozott, megrémült és felb•szült. Látta, hogy a pápa ügyére nézve ez katasztrofális lesz. Vizsgálatot indítani olyan ügyben, amelyben a pápa már kárhoztató ítéletet mondott, annyit jelent, mint semmibe venni a pápa tekintélyét. Félt attól, hogy ennek az embernek meggy•z• és nyomós érvei sok fejedelmet elhódítanak a pápától. Ezért a legnyomatékosabban tiltakozott Károlynál Luther wormsi megjelenése ellen. Ez id• tájt jelent

meg a Luther kiátkozását bejelent• bulla. Ez a tény, és a nuncius ellenvetései meghátrálásra késztették a császárt. Írt a választófejedelemnek, hogy ha Luther nem vonja vissza tanait, nem hagyhatja el Wittenberget.

Aleander, akinek nem volt elég ez a gy•zelem, minden hatalmát és ravaszságát latba vetve igyekezett Luthert elítéltetni. Jobb ügyhöz méltó szívóssággal próbálta a dolgot a fejedelmeknek, a f•papoknak és a gy•lés többi résztvev•jének a figyelmébe ajánlani, »zendüléssel, lázadással, istentelenséggel és istenkáromlással« vádolva a reformátort. De a nuncius hevessége és indulatossága nagyon is világossá tette, milyen lelkület húzódik ténykedése mögött. »Sokkal inkább a gy•lölet és a bosszú f•ti, mint a buzgóság és kegyesség« - volt az általános észrevétel. Az országgy•lés résztvev•inek többsége soha olyan jóindulatot nem tanúsított Luther iránt, mint ekkor.

Aleander kett•zött hévvel hangsúlyozta a császár el•tt a pápai rendelet végrehajtásának kötelez• voltát. Németország törvényei szerint azonban a fejedelmek beleegyezése nélkül ezt nem lehetett érvényesíteni. Károly végül a nuncius er•szakoskodásának engedve azt mondta, hogy tárja ügyét az országgy•lés elé. »Nagy nap volt ez a nuncius számára. Nagy volt a gy•lés, de az ügy még nagyobb. Aleander Róma ügyét képviselte. Róma az egész egyház anyja és úrn•je. « Aleander meg akarta védeni Péter trónjának méltóságát a keresztény világ összegy•lt kiválóságai el•tt. »Ékesen szóló ember volt, és e képességével a helyzet magaslatára emelkedett. A Gondviselés rendelte úgy, hogy Rómát - elítélése el•tt - a legtehetségesebb szónok képviselje és védje a legfenségesebb törvényszék el•tt. « A reformátor tisztel•i némi nyugtalansággal figyelték, milyen hatása lesz Aleander beszédének. A szász választófejedelem nem volt jelen, de utasítására tanácsosai közül néhányan jegyezték a nuncius beszédét.

Aleander összeszedte minden tudását és szónoki képességét, hogy az igazságot megdöntse. Egyik vádat a másik után hozta fel Luther ellen, mint az egyház és állam, az él•k és holtak, a papság és egyháztagok, a zsinatok és a kereszténység ellensége ellen. »Luther tévedései« kell• indokot képeznek »százezer eretnek« elégetéséhez is - mondta.

Befejezésül így akarta megvetését kifejezni a reformált hit hívei ellen: »Kik ezek a lutheránusok? Egy csapat pökhendi tanító, romlott pap, léha szerzetes, tudatlan ügyvéd, lecsúszott nemes, és az általuk becsapott és megrontott köznép. Mennyire túlszárnyalják •ket a katolikusok számban, képességben és hatalomban! Ennek a jeles gy•lésnek az egyhangú döntése felvilágosítja majd az együgy•t, inti a meggondolatlant, szilárddá teszi az ingadozót és er•ssé a gyengét. «

Minden korban ilyen fegyverekkel támadták az igazság képvisel•it. Ezeket az érveket napjainkban is felhozzák azok ellen, akik a meghonosodott tévedésekkel szemben Isten Igéjének világos és egyenes tanításait hirdetni merik. »Kik ezek az új tanokat hirdet• prédikátorok? - kiáltanak a népszer• vallásra vágyók. Tanulatlanok, kevesek és szegényebb osztálybeliek. Mégis azt állítják, hogy náluk van az igazság, és •k Isten választott népe. Tudatlanok és megtévesztettek. Mennyivel felülmúlja •ket számban és befolyásban a mi egyházunk! Milyen sok kiváló és tanult ember van közöttünk! Mennyivel er•sebbek vagyunk! « Ezek az érvek nagy hatással vannak a világra, de most sem perdönt•bbek, mint amilyenek a reformátor korában voltak.

A reformáció nem ért véget Lutherrel, ahogy azt sokan gondolják. A reformáció e világ történelmének végéig tart. Luther nagy feladatot kapott. Másokra is tükröznie kellett azt a világosságot, amelyet Isten reá sugárzott. De Luther nem kapta meg a világnak szánt teljes világosságot. Luther korától kezdve napjainkig állandóan új fény sugárzik a Szentírásra, új és új igazságok tárulnak fel.

A nuncius beszéde nagy hatással volt az országgy•lésre. Luther nem volt jelen, hogy Isten szavának világos és megdönthetetlen igazságaival legy•zze a pápaság védelmez•jét. Senki sem próbálta a reformátort megvédeni. Olyan hangulat lett úrrá, hogy Luthernak és tanainak elítélésén kívül az eretnekség gyökerét is kiirtották volna, ha ez egyáltalán lehetséges. Rómának ez volt a legkedvez•bb alkalma, hogy ügyét megvédje. A nuncius mindent elmondott, amit csak lehetett, hogy magát igazolja. A látszólagos gy•zelem azonban a vereség el•jele volt. Ett•l kezdve az igazság és tévelygés közti különbség jobban kit•nt, mivel a harc nyíltan folyt tovább. Róma nem volt többé olyan magabiztos, mint azel•tt.

Az országgy•lés tagjainak többsége tétovázás nélkül kiszolgáltatta volna Luthert Róma bosszújának, de sokan közülük látták és rosszallották az egyház romlottságát, és szerették volna, ha valaki megállítja azokat a visszaéléseket, amelyeket a német nép a papság romlottsága és kapzsisága miatt elszenvedett. A nuncius a legkedvez•bb megvilágításban mutatta be a pápa uralmát. Az országgy•lés egyik tagját azonban az Úr arra indította, hogy igazi képet fessen a pápai zsarnokság kihatásairól. A szászországi György herceg nemes határozottsággal állt fel a fejedelmek gyülekezetében, és félelmetes pontossággal részletezte a pápaság megtévesztéseit, és azok ijeszt• következményeit. Zárszavában ezt mondta:

»Íme Róma néhány visszaélése, amely ellene kiált. Nincs bennük már semmi szégyenérzet, és egyetlen céljuk a... pénz, pénz, pénz... A hitszónokok, akiknek az igazságot kellene tanítaniuk, mást sem mondanak, mint hazugságot, és nemcsak elt•rik, de meg is jutalmazzák •ket, mivel minél nagyobbat hazudnak, annál több a nyereségük. Ez az a szennyes forrás, amelyb•l fert•zött víz folyik. A kicsapongás kezet nyújt a kapzsiságnak... Ó jaj, a papság okozta botránkozás az, ami oly sok szegény lelket taszít örök kárhozatba. Általános reformra van szükség. «

Luther sem tudta volna ügyesebben és er•teljesebben leleplezni a pápai visszaéléseket. Az a tény pedig, hogy a szónok a reformátor esküdt ellensége volt, még nagyobb súlyt adott szavainak.

Ha a jelenlev•k szeme megnyílt volna, Isten angyalait láthatták volna maguk között, amint fénysugarakat hintenek a tévelygés sötétségébe, és nyitogatják az emberek értelmét és szívét, hogy képesek legyenek befogadni az igazságot. Az igazság és bölcsesség Istenének hatalma még a reformáció ellenfeleit is befolyásolta. Isten így készítette el a nagy munka útját. Luther Márton nem volt jelen, de nagyobb volt Luthernál az, akinek hangját hallotta az a gyülekezet.

Az országgy•lés azonnal létrehozott egy bizottságot a német népre súlyosan nehezed• pápai visszaélések számbavételére. A listát, amely százegy tételt foglalt magában, megmutatták a császárnak azzal a kéréssel, hogy azonnal intézkedjék a visszaélések felszámolásáról. »Mennyi keresztény lélek vész el! - mondták a kérelmez•k. - Micsoda pusztítás, micsoda zsarolás a botrányok miatt, amelyek a kereszténység lelki vezet•jét veszik körül! Kötelességünk, hogy megakadályozzuk népünk romlását és gyalázatát. Ezért a legalázatosabban, de a legsürget•bben esedezünk hozzád, rendelj el általános

reformációt, és vállald végrehajtását!«

A tanácskozó testület most az követelte, hogy a reformátor jelenjék meg el•ttük. Aleander kérlelése, tiltakozása és fenyegetése ellenére a császár végül engedett a követelésnek, és Luthert az országgy•lés elé idézte. Az idézéssel együtt a futár, akinek Luthert Wormsba kellett kísérnie, egy menlevelet is vitt Wittenbergbe, amely kezeskedett Luther biztonságos visszatérésér•l.

Luther barátait megrémítette és lesújtotta a hír. Ismerték a Lutherrel szembeni el•ítéletet és gy•löletet. Attól félve, hogy ellenségei a menlevelet nem fogják tiszteletben tartani, kérlelték, hogy ne tegye ki veszélynek az életét. Luther így válaszolt: »A katolikusok nem Wormsban való megjelenésemet kívánják, hanem elítéltetésemet és halálomat. De ez nem számít! Ne értem imádkozzatok, hanem Isten Igéjéért!... Krisztus meg fog áldani Lelkével, hogy diadalmaskodjam a tévelygés e szolgáin. Életemben megvetem •ket, halálommal gy•zedelmeskedem rajtuk. Wormsban azon fáradoztak, hogy tanaim visszavonására kényszerítsenek. Az én visszavonásom pedig a következ• lesz: korábban azt állítottam, hogy a pápa Krisztus helytartója; most pedig kijelentem, hogy Urunk ellensége és az ördög apostola. «g

Luthernek nem egyedül kellett a kockázatos utat megtennie. Leghívebb barátai közül hárman döntöttek úgy, hogy a császári futáron kívül •k is elkísérik. Melanchton nagyon szeretett volna velük tartani. Szíve összeforrt Lutheréval. Sóvárgott, hogy követhesse - ha kell a börtönbe vagy a halálba. De hasztalan könyörgött. Luther halála esetén a reformáció reménysége a reformátor ifjú munkatársában összpontosul. Luther így szólt búcsúzóul Melanchtonhoz: »Ha nem térek vissza, mert ellenségeim a halálba küldenek, folytasd a tanítást, és állj meg szilárdan az igazságban! Dolgozz helyettem is!... Ha Te életben maradsz, az én halálom nem sokat jelent. « A Luther búcsúztatására összegy•lt diákok és polgárok mélyen megindultak. Sokan, akiknek szívét érintette az evangélium,

sírva vettek búcsút t•le. A reformátor és társai így indultak el Wittenbergb•l.

Útközben észrevették, hogy az emberek lelkét balsejtelmek gyötrik. Egyes városokban semmi megbecsülést nem tanúsítottak irántuk. Egyszer, amikor éjszakára megálltak, egy barátságos pap az egyik olasz mártír reformátor arcképének megmutatásával fejezte ki aggodalmát. Másnap tudomásukra jutott, hogy Wormsban betiltották Luther írásait. Császári hírnökök hirdették ki a császár rendeletét, és azt, hogy a tiltott m•veket át kell adni a magisztrátusoknak. A futár, féltve Luthert a zsinattól, és gondolva, hogy elszántsága talán megingott, megkérdezte, hogy kívánja-e útját folytatni. Luther így válaszolt: »Bár minden városból kiközösítettek, én mégis továbbmegyek. «

Erfurtban Luthert nagy tisztelettel fogadták. Rajongói tömegének kíséretében haladt át azokon az utcákon, amelyeket koldustarisznyájával sokszor bejárt. Elment zárdacellájába, és azokra a küzdelmekre gondolt, amelyek nyomán a Németországot most elárasztó világosság akkor az • lelkére sugárzott. Felkérték, hogy prédikáljon. Bár ezt nem lett volna szabad megtennie, a futár mégis megengedte neki, és így a barát, akinek egykor robotmunkát kellett a kolostorban végeznie, most a szószékre lépett.

Zsúfolt gyülekezetnek tolmácsolta Krisztus szavait: »,Békesség néktek!' Filozófusok, doktorok és írók próbálták megtanítani az embereket arra - mondta Luther -, miként nyerhetik el az örök életet, de nem

sikerült nekik. Most elmondom néktek... Isten feltámasztott egy Embert a halálból, az Úr Jézus Krisztust, hogy legy•zze a halált, kiirtsa a b•nt, és bezárja a pokol kapuit. Ez a megváltás munkája... Krisztus gy•zött, ez az örömteli hír! • üdvözít minket, és nem mi magunk... A mi Urunk Jézus Krisztus így szólt: , Békesség néktek! Nézzétek kezeimet!'; azaz: ó, ember, egyedül én vagyok az, aki elvettem b•neidet, aki megváltottalak, és most békésséged van, ezt mondja az Úr. «

Beszédét folytatva bebizonyította, hogy az igaz hit bizonyítéka a szent élet. »Mivel Isten megmentett bennünket, rendezzük úgy dolgainkat, hogy azok kedvesek legyenek •el•tte! Gazdag vagy?

Javaid enyhítsék a szegények nyomorát! Szegény vagy? Szolgálatod legyen kedves a gazdagok szemében! Ha fáradozásod csupán magadnak hasznos, akkor szolgálatod, amelyet Isten el•tt színlelsz, hazugság. «

Az emberek megigézve figyeltek. Ezeknek az éhez• lelkeknek Luther az élet kenyerét törte meg. Krisztust emelte magasra el•ttük - a pápák, nunciusok, császárok és királyok fölé. Luther nem említette, hogy • maga milyen veszélyes helyzetben van. Nem akarta, hogy vele foglalkozzanak és sajnálják. Amikor Krisztusra gondolt, énjét szem el•l veszítette. A Golgotán meghalt Ember-Jézus mögé rejt•zött. Csak Krisztust, a b•nösök Megváltóját akarta hirdetni.

A reformátor továbbment útján. Mindenütt nagy érdekl•déssel fogadták. Lelkes tömeg tolongott körülötte, és baráti hangok figyelmeztették a pápa híveinek szándékára. »Meg fognak égetni - mondták néhányan -, és testedet elhamvasztják, miként Husz Jánosét. « Luther válasza ez volt: »Tüzet gyújthatnak Wormstól egészen Wittenbergig, amelynek lángjai az eget érik, átmegyek rajta az Úr nevében, és megjelenek el•ttük; e szörnyeteg állkapcsa közé lépek, és az Úr Jézus Krisztust megvallva kitördelem a fogait. «

Nagy izgalmat keltett az a hír, hogy Luther Wormshoz közeledik. Barátai reszkettek életéért; ellenségei pedig ügyük sikerét féltették. Fáradhatatlanul igyekeztek lebeszélni arról, hogy bemenjen a városba. A pápa híveinek késztetésére Luthert arra kérték barátai, hogy egy segít•kész lovag kastélyában keressen menedéket, ahol állítólag minden probléma békés úton megoldható. Barátai úgy próbálták visszatartani, hogy ecsetelték, milyen veszélyek fenyegetik. De minden próbálkozásuk kudarcot vallott. Luther rendíthetetlenül jelentette ki: »Ha még annyi ördög volna is Wormsban, mint a zsindely a háztet•n, akkor is odamennék. «

Wormsba érkezésekor hatalmas tömeg tódult a kapukhoz, hogy üdvözölje. Ilyen nagy sokadalom még a császár köszöntésére sem gy•lt össze. Mérhetetlen nagy volt az izgalom. A sokaságból egy visító, panaszos hang halotti éneket énekelt, mintegy intve Luthert, hogy milyen sors vár rá. »Isten lesz az oltalmam« - mondta, amint kiszállt kocsijából.

A pápa hívei nem hitték, hogy Luthernek lesz bátorsága megjelenni Wormsban, és érkezése megdöbbentette •ket. A császár azonnal összehívta a birodalmi tanács tagjait, hogy megbeszéljék, mitév•k legyenek. Az egyik szigorú püspök ezt mondta: »Régóta tanácskozunk err•l az ügyr•l. Szabaduljon meg császári felséged azonnal ett•l az embert•l! Vajon Zsigmond császár nem égette-e meg

Husz Jánost? Eretneknek nem vagyunk kötelesek menlevelet adni, sem azt figyelembe venni.« »Nem - mondta a császár -, az ígéretünket be kell váltanunk. « Ezért úgy döntöttek, hogy a reformátort meghallgatják.

Az egész város alig várta, hogy lássa ezt a rendkívüli embert, és csakhamar látogatók tömege kereste fel szálláshelyét. Luther épphogy felgyógyult betegségéb•l. El volt csigázva a két teljes hétig tartó úttól; készülnie kellett a másnapi fontos alkalomra. Csendre és pihenésre volt szüksége. De olyan sokan akarták látni, hogy csak néhány órát tudott pihenni, és máris kíváncsi nemesek, lovagok, papok és polgárok gy•ltek köréje. A nemesség sok olyan tagja volt köztük, akik bátran követelték a császártól az egyházi visszaélések felszámolását, és akiket Luther szava szerint »felszabadított az én evangéliumom«. Ellenségek éppúgy jöttek, mint barátok, hogy megnézzék a rettenthetetlen szerzetest. Luther rendíthetetlen nyugalommal fogadta •ket. Kérdéseikre méltósággal és bölcsen válaszolt. Határozottan és bölcsen viselkedett. Sápadt, sovány, de kedves arcán, amelyen nyomot hagyott a kemény munka és a betegség, öröm látszott. Ünnepélyes és mélységesen komoly szavaiból olyan er• áradt, amely még ellenségei szívét is érintette. Mind barát, mind ellenség tele volt csodálkozással. Egyesek el•tt nem volt kétséges, hogy Isten hatalma kíséri; mások azt mondták, amit a farizeusok Krisztusról: »Ördög van benne. «

Másnap Luthert az országgy•lés elé idézték. Egy császári tisztvisel•nek kellett a kihallgatási terembe vezetnie. Mégis csak nehezen tudott eljutni oda. Minden út zsúfolásig megtelt bámészkodókkal.

Az emberek nagyon kíváncsiak voltak arra a barátra, aki szembe mert szállni a pápa hatalmával.

Miel•tt Luther bírái elé lépett, egy id•s tábornok, számos csata h•se, kedvesen mondta neki: » Szegény barát, szegény barát, nemesebb az a harc, amelyet te vállalsz, mint az enyém volt, vagy bármely parancsnoké a legvéresebb csatában. De ha ügyed igaz, és biztos vagy benne, menj Isten nevében el•re, és ne félj semmit•l! Isten nem hagy el. «

Luther végre a tanács el•tt állt. A császár a trónon ült. A birodalom legjelesebb személyiségei vették körül. Soha ember nem jelent meg ennél impozánsabb gyülekezet el•tt, mint amely el•tt Luther Mártonnak kellett hitéért kiállnia. »A puszta tény, hogy megjelent, már maga jelent•s gy•zelem volt a pápaság felett. A pápa elítélte ezt az ember, és • most a törvényszék el•tt állt, amely ezzel a tettével a pápa fölé helyezte magát. A pápa egyházi büntetéssel sújtotta Luthert, és kizárta minden emberi társadalomból. Ennek ellenére ez a törvényszék tisztelettel megidézte, és a világ legtiszteletreméltóbb gy•lése fogadta. A pápa örök hallgatásra ítélte, és most szólni készült a keresztény világ legtávolabbi részeib•l összehívott figyelmes hallgatók ezrei el•tt. Tehát Luther közrem•ködésével óriási fordulat történt. Róma ereszkedett le trónjáról, és egy szerzetes hangja volt az, ami megalázta.

E hatalmas és el•kel• gy•lés el•tt az alacsony származású reformátor elfogódottnak és zavartnak látszott. Számos fejedelem, látva izgatottságát, odament hozzá, és egyikük ezt súgta: "Ne félj azoktól, akik a testet ölik meg, mert a lelket meg nem ölhetik! « Egy másik ezt mondta: »Amikor helytartók és királyok elé visznek titeket érettem, megadja nektek a ti Atyátok Lelke, mit mondjatok.« A világ nagyjai így tolmácsolták Krisztus szavait, hogy er•sítsék Isten szolgáját a próba idején.

Luthernak közvetlen a császár trónja elé kellett állnia. Mélységes csend szállta meg a népes gyülekezetet. Majd egy császári tisztvisel• felállt, és Luther írásaira mutatva e két kérdésre kért választ a reformátortól: elismeri-e, hogy • írta •ket, és szándékában áll-e visszavonni a bennük kifejtett nézeteit? Miután a könyvek címét elsorolták, Luther azt válaszolta, hogy ami az els• kérdést illeti, elismeri, hogy azok az • könyvei. »Ami a másodikat illeti - szólt -, mivel ez olyan kérdés, ami a hitet és a lelkek megváltását érinti, és Isten szavával, az ég és föld legdrágább kincsével is összefügg, balgán cselekednék, ha gondolkodás nélkül válaszolnék. Esetleg kevesebbet mondanék, mint amennyit a helyzet megkövetel, vagy többet, mint amennyit az igazság megkíván, s így vétenék Krisztus e mondása ellen: , Aki pedig megtagad engem az emberek el•tt, én is megtagadom azt az én mennyei Atyám el•tt' (Mt 10:33). Ezért kérem császári felségedet teljes alázattal, adjon id•t nekem, hogy válaszommal ne vétkezzem Isten szava ellen. «

Ez bölcs kérés volt. Luther meggy•zte a gy•lést, hogy nem indulatból, sem pedig ösztönösen cselekszik. Ez a nyugalom és higgadtság, amire nem számítottak attól az embert•l, aki olyan bátornak és megalkuvást nem ismer•nek látszott, növelte befolyását, és a kés•bbiekben megfontolt, bölcs és fennkölt válaszokra képesítette, ami meglepetést és csalódást okozott ellenségeinek, és megrótta arcátlanságukat és g•gjüket.

Luthernak a végs• választ másnap kellet megadnia a zsinat el•tt. Egy darabig elszorult szívvel gondolt azokra az er•kre, amelyek összefogtak az igazság ellen. Hite megingott. Rémület szállta meg, és reszketett a félelemt•l. A veszélyeket felnagyítva látta. Látta ellenségeit gy•zedelmeskedni; látta, hogy a sötétség hatalmai már-már diadalt ülnek. Felh•k s•r•ödtek fölötte, és úgy érezte, hogy elválasztják Istent•l. Szerette volna biztosan tudni, hogy a seregek Ura vele lesz. Mardosó fájdalmában arccal a földre vetette magát, és szívet tép• kiáltás tört ki bel•le, amit csak Isten érthet meg igazán.

»Ó, mindenható, örök Isten - könyörgött -, milyen szörny• ez a világ! Íme kinyitja száját, hogy elnyeljen, és oly kicsi a bizalmam benned... Ha csak e világ erejében bízhatom, mindennek vége... Közeleg az utolsó órám, ítéletemet kimondták... Ó Istenem, segíts meg a világ minden bölcsességével szemben! Tedd meg... Te egyedül..., mert ez nem az én m•vem, hanem a Tiéd! Nekem nincs semmi keresnivalóm itt, nincs semmi vitatkoznivalóm a világ nagyjaival... De az ügy a tiéd,... és ez igaz és örökkévaló ügy. Ó Uram, segíts! H• és változatlan Isten, egy emberben sem bízom... Mindaz, ami embert•l van, bizonytalan; mindaz, ami embert•l származik, megbukik... Te választottál ki engem erre a munkára... Állj mellém, szeretett Fiad, Jézus Krisztus érdeméért, aki az én oltalmam, pajzsom és er•s váram!«

A gondvisel• és bölcs Isten nyitotta meg Luther szemeit, hogy felismerje a veszélyt, és ne rohanjon vakmer•en bele, saját erejében bízva. Luther nem a szenvedést•l félt, nem a közvetlen közelr•l fenyeget• kínzástól és haláltól rettegett olyan iszonyúan. Válság el•tt állt, és úgy érezte, nem tud megbirkózni vele, és az • gyengesége miatt fog az igazság ügye vereséget szenvedni. Nem a maga biztonságáért, hanem az evangélium diadaláért tusakodott Istennel. Úgy gyötr•dött és küzdött • is, miként Izrael azon a küzdelmes éjszakán a magányos patak partján. Miként Izraelt, az ima •t is gy•zelemhez segítette. Kétségbeesett hitével megkapaszkodott Krisztusban, a nagy Szabadítóban. Er•t adott neki az a biztos

tudat, hogy nem egyedül fog megjelenni a tanács el•tt. Újra béke költözött lelkébe, és boldog volt, hogy magasra emelheti Isten szavát a népek uralkodói el•tt.

Lelkével Istenre támaszkodva készült Luther a reá váró küzdelemre. Elgondolta, mit fog válaszolni. Átnézte írásainak egyes részeit, és a Szentírásból bizonyítékokat keresett állításai alátámasztására. Majd bal kezét a Szent Könyvre téve, amely nyitva volt el•tte, jobb kezét az égre emelte, és megesküdött, hogy »h• marad az evangéliumhoz, és nyíltan megvallja hitét, még ha bizonyságtevését vérével kell is megpecsételnie«.

Amikor Luthert ismét az országgy•lés elé vezették, arcán nyoma sem volt félelemnek vagy zavarnak. Békés szívvel, leny•göz• bátorsággal és emelkedettséggel állt Isten tanúja a föld nagyjai között. A császári tisztvisel• most megkérdezte, hogy vissza akarja-e vonni tanait. Luther szelíd hangon, alázatosan válaszolt. Nem volt heves és szenvedélyes. Szerényen és tisztelettudóan viselkedett, de olyan hitr•l és örömr•l tett bizonyságot, ami meglepte az összegy•lteket.

»Legfenségesebb császár, fényes fejedelmek, kegyes urak! Megjelentem a mai napon el•ttetek a tegnap kapott parancsnak megfelel•en. Isten irgalmára ünnepélyesen kérem fenségedet és a magasztos gyülekezetet, hogy kegyelmesen hallgassa meg egy olyan ügy védelmét, amelynek helyes és igaz voltáról meg vagyok gy•z•dve! Ha tudatlanságom miatt áthágom az udvari szokásokat és illemet, kérem bocsássatok meg, mivel nem királyi palotákban, hanem egy kolostor magányában nevelkedtem!«

Majd rátérve a kérdésre kijelentette, hogy kiadott m•vei különböz• jelleg•ek. Némelyikben a hittel és a jó cselekedetekkel foglalkozik. E munkáit még ellenségei is nemcsak ártalmatlannak, de hasznosnak is nyilvánították. Visszavonásukkal mindkét párt által elismert igazságokat kárhoztatna. Írásainak másik csoportja a pápaság romlottságát és visszaéléseit leplezi le. E m•vek visszavonása er•sítené Róma zsarnokságát, és szélesebb kaput tárna sok súlyos istentelenség el•tt. Könyveinek harmadik csoportjában a fennálló gonoszságokat véd• személyeket támadta meg. Nyíltan megvallotta, hogy ezekkel kapcsolatban hevesebb volt, mint ahogy ill• lett volna. Nem állította, hogy hibátlan. De még ezeket a könyveket sem tudta megtagadni, mert visszavonásukkal bátorítaná az igazság ellenségeit, akik ezt arra használják, hogy Isten népét még kegyetlenebbül elnyomják.

»De én csak ember vagyok, és nem Isten - folytatta -; ezért úgy védekezem, ahogy Krisztus is tette: ‚Ha gonoszul szóltam, tégy bizonyságot a gonoszságról'... De Isten irgalmára, esdekelve kérlek, legfenségesebb császár, titeket is fényes hercegek és minden rend• és rangú emberek, a próféták és apostolok írásaiból bizonyítsátok be, hogy tévedtem! Mihelyt meggy•z•dtem err•l, minden tévedésemet visszavonom, és els•ként ragadom meg és vetem t•zbe könyveimet.

Remélem, hogy amit az imént mondtam, világosan tanúsítja, hogy gondosan mérlegeltem és átgondoltam, milyen veszélynek tettem ki magam. De korántsem félek, hanem inkább örülök, hogy az evangélium ma is, mint régen, zavart és viszályt kelt. Ez jellemzi Isten szavát, és ez a sorsa Isten igéjének. ‚Nem azért jöttem, hogy békességet bocsássak a földre, hanem fegyvert' - mondta Jézus Krisztus. Isten tanácsai csodálatosak s félelmetesek! Óvakodjatok attól, hogy a széthúzás elfojtásának szándékával Isten szent szavát üldözzétek, és áthidalhatatlan veszélyek, katasztrófák és az örök pusztulás

félelmetes áradatát zúdítsátok magatokra...! Hozhatnék számtalan példát Isten kinyilatkoztatásaiból. Szólhatnék a fáraókról, a babiloni királyokról és Izrael királyairól, akik soha nem munkálták olyan nagy hatással pusztulásukat, mint amikor a legbölcsebbnek t•n• tanácsok alapján törekedtek uralmuk meger•sítésére. ‚Isten hegyeket mozdít tova, hogy észre se veszik!'«

Luther eddig németül beszélt. Most el kellett ismételnie szavait latinul. A meger•ltetést•l kimerülten bár, de eleget tett e kérésnek, és ismét elmondta beszédét, ugyanolyan világosan és lendületesen, mint el•ször. A gondvisel• Isten segítette. Számos fejedelmet annyira elvakított a tévelygés és a babona, hogy az els• alkalommal nem fogták fel Luther okfejtését, de amikor elismételte beszédét, tökéletesen megértették.

Luther szavai felb•szítették azokat, akik konokul behunyták szemüket a világosság el•tt, és szántszándékkal nem engedték, hogy az igazság meggy•zze •ket. Amikor Luther elhallgatott, a gy•lés szóviv•je indulatosan mondta: »Nem válaszoltál a feltett kérdésekre... Világos és pontos választ kérünk! Visszalépsz vagy nem? «

A reformátor így válaszolt: »Mivel császári felséged és ti, kegyelmes urak világos, egyszer• és pontos választ kívántok, megadom. Ez a válaszom: hitemet nem rendelhetem alá sem a pápának, sem a tanácsoknak, mivel a napnál is világosabb, hogy a pápa és a zsinatok sokszor tévednek, és egymásnak ellentmondanak. Ezért hacsak a Szentírásból vett bizonyítékokkal, vagy a legvilágosabb érvekkel, és az általam idézett szakaszok alkalmazásával meg nem gy•znek, és hacsak így fel nem szabadítják Isten szavának elkötelezett lelkiismeretemet, nem tudom és nem is akarom visszavonni tanaimat, mert a keresztény ember számára veszélyes dolog a lelkiismeretével ellentétesen szólni. Itt állok, másként nem tehetek, Isten engem úgy segéljen. Ámen. »

Ez az igaz ember tehát Isten Igéjének biztos alapján állt. A menny fénye ragyogott arcán. Amikor a tévelygés hatalmát leleplezte, és a világot legy•z• hit hatalmáról beszélt, nemes és tiszta jelleme, szívének békessége és öröme nem maradt rejtve senki el•tt.

Egy darabig az egész gyülekezet szótlan volt a csodálkozástól. Luther el•ször halkan, tisztelettudóan, szinte engedékenyen beszélt. A pápa hívei ezt úgy értelmezték, hogy kezdi elhagyni a bátorsága. Amikor halasztást kért, azt gondolták, hogy ezzel csak meghátrálását akarja bevezetni. Károly, aki félig-meddig megvetéssel figyelte a szerzetes megviselt külsejét, dísztelen öltözetét és beszédének egyszer•ségét, így szólt: »Ez a barát soha nem fog bel•lem eretneket csinálni. « Bátorságán és határozottságán, amelyr•l utóbb tett bizonyságot, valamint érvelésének erején és tisztaságán mindegyik párt végtelenül meglep•dött. A császár elcsodálkozva kiáltott: »Ez a barát rettenthetetlen szívvel és rendületlen bátorsággal beszél. « Számos német fejedelem büszkén és örömmel szemlélte nemzetének e képvisel•jét.

Róma hívei vereséget szenvedtek. Ügyük nagyon rosszul állt. Igyekeztek meg•rizni hatalmukat, de nem a Szentírásra hivatkozva, hanem fenyegetéssel, Róma szokásos eszközével. Az országgy•lés szóviv•je így szólt: »Ha nem vonod vissza tanaidat, a birodalom császára és országai megtanácskozzák, mit csináljanak egy megrögzött eretnekkel. «

Luther barátai, akik nagy örömmel hallgatták a reformátor nagyszer• védekezését, megrettentek e szavak hallatán. De a doktor nyugodtan válaszolt: »Legyen Isten a segít•m, mert nem tudok visszavonni semmit!«

Luther nem maradhatott benn az országgy•lésen a fejedelmek tanácskozása alatt. Nagy válság el•szelét lehetett érezni. Luther állhatatos ellenállása századokon át kihatással lehet az egyház történelmére. Az országgy•lés úgy döntött, hogy még egy alkalmat ad neki tanai visszavonására. Utoljára vitték a gy•lés elé. Újra elhangzott a kérdés, hogy megtagadja-e tanait. »Nincs más válaszom - mondta -, mint az, amit már adtam. « Nyilvánvaló volt, hogy sem ígérettel, sem fenyegetéssel nem lehet rábírni arra, hogy meghódoljon Róma végzése el•tt.

A pápai vezet•ket bosszantotta, hogy hatalmukat, amelyt•l királyok és nemesek megremegtek, egy jelentéktelen barát ennyire semmibe veszi. Luther halálra gyötrésével szerették volna éreztetni haragjukat. De Luther, aki tudta, hogy veszélyben van, mindenkihez keresztény méltósággal és nyugalommal beszélt. Szavai mögött nem volt g•g, indulat, sem megtéveszt• szándék. Nem gondolt önmagára és a körülötte lev• hírességekre. Úgy érezte, mintha egyedül lenne a pápáknál, a f•papoknál, a királyoknál és a császároknál mérhetetlenül nagyobb Valakinek a jelenlétében. Luther ékes bizonyságtevése által Krisztus szólalt meg hatalommal. Egy pillanatra tisztelet és csodálat ébredt mind barátban, mind ellenségben. Isten Lelke jelen volt a tanácskozáson, és érintette a birodalom nagyjainak szívét. Számos fejedelem bátran elismerte Luther ügyének igaz voltát. Sokan meggy•z•dtek az igazságról. Egyeseknél azonban nem volt tartós ez a hatás. Voltak olyanok is, akik ugyan nem tettek vallást meggy•z•désükr•l, de kés•bb, miután a Szentírást maguk is tanulmányozták, bátran a reformáció mellé álltak.

Frigyes választófejedelem, aki szorongva gondolt Lutherre, amikor a barát az országgy•lés elé készült, most mély megindultsággal hallgatta beszédét. Örömmel és büszkeséggel figyelte a doktor bátorságát, állhatatosságát és nyugodtságát, s eltökélte, hogy még határozottabban fogja védeni. Összehasonlította egymással a verseng• pártokat, és látta, hogy a pápák, királyok és f•papok bölcsessége eltörpül az igazság hatalma el•tt. A pápaság olyan vereséget szenvedett, amely érezhet• lesz mindig és mindenhol.

Amikor a nuncius felfogta, hogy Luther beszéde milyen hatást váltott ki, félteni kezdte - ahogy eddig még soha - Róma hatalmát, és elhatározta, hogy az összes rendelkezésére álló eszközt felhasználja, hogy eltapossa a reformátort. Minden szónoki képességét és diplomáciai érzékét - amelyr•l olyan híres volt - felhasználva ecsetelte az ifjú császár el•tt, hogy milyen könnyelm• és veszélyes dolog feláldozni egy jelentéktelen szerzetes ügyéért a Szentszék barátságát és támogatását.

Szavai nem maradtak hatástalanok. A Luther válaszadása utáni napon Károly az országgy•lés el•tt kihirdettette azt az elhatározását, hogy el•dei politikáját követve fogja a katolikus vallást •rizni és védelmezni. Mivel pedig Luther nem hajlandó megtagadni tévedéseit, a leger•teljesebb intézkedéseket kell vele és az általa tanított eretnekségekkel szemben alkalmazni. »Egyetlen szerzetes, akit saját ostobasága tévesztett meg, felkelt a keresztény világ hite ellen. Hogy ezt az istentelenséget megállítsam, kész vagyok feláldozni királyságom, kincseim, barátaim, testem, vérem, lelkem és életem. Az Ágoston-rendi Luthert elengedem, de megtiltom, hogy a legkisebb zavart is keltse a nép között; azután

kiközösítéssel, egyházi átokkal és az elpusztításukra alkalmas minden eszközzel eljárok ellene és hívei, a nyakas eretnekek ellen. Az államok minden tagját felszólítom, hogy hith• keresztényhez méltóan viselkedjen. «25 Azt azonban kijelentette a császár, hogy Luther menlevelét tiszteletben kell tartani, és az eljárást csak akkor szabad megindítani ellene, ha már sértetlenül hazaért.

Az országgy•lés tagjait megosztotta a két szemben álló nézet. A pápa megbízottai és képvisel•i újra követelték a reformátor menlevelének semmibevevését. »Fogadja be hamvait a Rajna, mint Husz Jánosét egy évszázaddal ezel•tt!« - mondták. De a német fejedelmek, jóllehet maguk is katolikusok, és köztudottan Luther ellenségei voltak, tiltakoztak az emberi bizalom megsértése ellen, amely foltot ejt a nemzet becsületén. Hivatkoztak a Husz halálát követ• bajokra, és kijelentették, hogy nem merik Németországra és ifjú császárukra kihívni ugyanazokat a rettenetes következményeket.

Maga Károly is így válaszolt e becstelen javaslatra: »S ha az egész világból szám•znék is a tisztességet és a becsületet, a fejedelmek szívében akkor is védelmet kell találnia. « Luther legelkeseredettebb pápai ellenségei továbbra is arra unszolták a császárt, hogy bánjon úgy a reformátorral, mint annak idején Zsigmond Husszal - bízza az egyház irgalmára. De V. Károly, felidézve azt a jelenetet, amikor Husz a nyilvánosság el•tt láncaira mutatva a császárt adott szavára emlékeztette, kijelentette: »Nem szeretnék úgy pirulni, mint Zsigmond. «

Károly szántszándékkal elvetette a Luther által tanított igazságokat. »Szilárdan elhatároztam, hogy követem el•deim példáját« - írta a császár. Nem akart letérni a kitaposott ösvényr•l még akkor sem, ha az a másik út az igazság és igaz élet útja. Támogatta a pápaságot minden kegyetlenségével és romlottságával együtt, mert atyái is ezt tették. Így döntött, és nem volt hajlandó elfogadni nagyobb világosságot, mint atyái, sem pedig olyan kötelességet teljesíteni, amelyet •k nem teljesítettek.

Ma is sokan ennyire ragaszkodnak atyáik szokásaihoz és hagyományaihoz. Amikor az Úr újabb világosságot küld nekik, nem fogadják el, mert atyáik - nem ismerve a világosságot - nem fogadták el. Mi azonban más helyzetben vagyunk, mint atyáink. Ebb•l logikusan következik, hogy feladataink és kötelességeink sem ugyanazok. Isten nem fog igazat adni nekünk, ha kötelességünk meghatározásában atyáinkról veszünk példát, ahelyett, hogy magunk kutatnánk az igazság igéjét. A mi felel•ségünk nagyobb, mint el•deinké volt. Mi számadással tartozunk azért a világosságért, amit •k kaptak, és nekünk örökségül hagytak; és számadással tartozunk az újabb világosságért is, amely Isten szavából most sugárzik reánk.

Krisztus így szólt a hitetlen zsidókhoz: »Ha nem jöttem volna, és nem beszéltem volna nékik, nem volna b•nük; de most nincs mivel menteniük az • b•nüket« (Jn 15:22). Ugyanez a mennyei hatalom szólt Luther által Németország császárához és fejedelmeihez. És amikor a világosság Isten Igéjéb•l felragyogott, a gy•lés számos résztvev•jének a szívét utoljára érintette Isten Lelke. Miként századokkal el•bb Pilátus bezárta g•gös és népszer•ségre vágyó szívét a világ Megváltója el•tt; miként a reszket• Félix ezt mondta az igazság hírnökének: »Mostan eredj el; de mikor alkalmatosságom lesz, magamhoz hívatlak téged«; miként a büszke Agrippa megvallotta: »Majdnem ráveszel engem, hogy kereszténnyé legyek« (Acs 24:25; 26:28) - elfordultak a mennyei üzenett•l. V. Károly is, engedve a világi g•g és politika parancsának, úgy döntött, hogy elveti az igazság világosságát.

A Luther elleni tervek kósza híre alaposan elterjedt, és nagy izgalmat keltett az egész városban. A reformátor sok barátot szerzett, akik tudták, hogy Róma milyen álnok kegyetlenséggel bánik azokkal, akik ki merik pellengérezni romlottságát, és e barátok nem akarták, hogy Luther Róma martaléka legyen. A nemesség százai fogadkoztak, hogy megvédik. A császár üzenetét sokan nyíltan a Róma irányító hatalma el•tti gyáva meghódolás tanújelének bélyegezték. A házak kapuin és a köztereken plakátok díszelegtek. Volt amelyik elítélte, volt amelyik pártolta Luthert. Az egyiken csupán a bölcs Salamon sokatmondó szavai álltak: »Jaj néked ország, kinek a te királyod gyermeke (Préd 10:13). A nép egész Németországban Lutherért lelkesedett. Ez a közhangulat meggy•zte mind a császárt, mind az országgy•lést arról, hogy a reformátorral szembeni bármiféle jogtalanság veszélyezteti a birodalom békéjét, s•t a trónt is megingatja.

A szász Frigyes szándékosan háttérben maradt, gondosan leplezve a reformátor iránti igazi érzéseit. Ugyanakkor fáradhatatlan éberséggel vigyázott rá, figyelve minden mozdulatát, de figyelve ellenségeit is. Sokan nem is próbálták palástolni Luther iránti rokonszenvüket. Fejedelmek, grófok, bárók és egyéb kiválóságok látogatták meg - világiak és egyháziak egyaránt. »A doktor kis szobája - írta Spalatin - nem tudta befogadni minden látogatóját. Az emberek úgy néztek Lutherre, mint aki több, mint ember. Még azok is, akik nem hittek tanaiban, csak csodálni tudták mérhetetlen becsületességét, mert inkább a halált választotta, mintsem lelkiismeretét beszennyezze.

Nemesek és fejedelmek komoly er•feszítéseket tettek, hogy rávegyék Luthert a Rómával való kiegyezésre. Azt mondták, hogy ha makacsul szembehelyezkedik az egyház és a zsinatok véleményével, a birodalom hamarosan szám•zi, és senki nem védheti meg. Erre a kérésre Luther így válaszolt: »Krisztus evangéliumát lehetetlen támadások nélkül prédikálni... Miért választana el éppen engem a veszélyt•l való félelem és rettegés az Úrtól, és Isten szavától, amely az egyetlen igazság? Nem, inkább testem, vérem és életem áldozom fel. «

Újra csak biztatták, hogy engedjen a császárnak, és akkor nincs mit•l félnie. »Teljes szívemb•l beleegyezem - hangzott a válasz -, hogy a császár, a fejedelmek, s•t a legegyszer•bb keresztények is megvizsgálják és elbírálják m•veim, de csak egy feltétellel, ha Isten szavát tekintik a mércének. Mást nem is kell tenni, csak engedelmeskedni az Igének. Ne alkalmazzatok er•szakot lelkiismeretemen, amelyet a Szentírás magához láncolt! «

Egy másik felhívásra így válaszolt: »Hát jó, lemondok menlevelemr•l. Személyemet és életemet a császár kezébe teszem, de Isten Igéjét - soha!« Alávetné magát egy egyetemes zsinat határozatának - mondta -, de csak azzal a feltétellel, ha a zsinat a Szentírás alapján köteles dönteni. »Ami pedig Isten szavát és a hitet illeti - tette hozzá -, minden keresztény éppúgy el tudja •ket bírálni, mint a pápa, még ha •t egymillió zsinat támogatja is. « Végül mind barátai, mind ellenfelei meggy•z•dtek arról, hogy semmi értelme sincs a további békítgetésnek.

Ha a reformátor csak egyetlen kérdésben is engedett volna, Sátán és serege gy•zelmet aratott volna. De rendíthetetlen állhatatossága az egyház felszabadításához, egy új, egy jobb korszak hajnalához vezetett. Ennek az egyetlen embernek a befolyása, aki vallási dolgokban önállóan mert gondolkozni és

cselekedni, nemcsak a korabeli egyházat és világot érintette, hanem minden kés•bbi nemzedék egyházát és világát is. E határozottságból és kitartásból az id•k végéig minden hasonló sorsú ember er•t meríthet. Isten hatalma és uralma meghiúsítja az emberek tanácsát, és Sátán befolyását er•tlenné teszi.

Luther csakhamar parancsot kapott a császártól, hogy térjen haza. Tudta, hogy ezt a parancsot hamarosan elítélése fogja követni. Vészjósló felh•k tornyosultak útja felett. De amikor Wormsból távozott, szíve örömmel és hálaadással telt meg. »Maga az ördög •rkődött a pápa fellegvárán - mondta -, de Krisztus széles rést ütött rajta, és Sátán kénytelen volt elismerni, hogy az Úr hatalmasabb, mint •. «

Luther nem akarta, hogy állhatatosságát a császár lázadásnak tartsa. Ezért távozása után ezt írta a császárnak: »Isten, aki a szívek vizsgálója, a tanúm, hogy a legnagyobb készséggel engedelmeskedem felségednek tisztességben és gyalázatban, életemben és halálomban, és kivétel nélkül mindenben, ami nem érinti Isten szavát, amely az embert élteti. A jelen élet dolgaiban h•ségem rendületlen, mert ha itt vesztünk vagy nyerünk, üdvösségünkhöz képest érdektelen. De abban, ami örök érdekeinket érinti, Isten nem akarja, hogy az ember embernek vesse alá magát. Mert a lelki dolgokban való meghódolás valójában imádat, és ez egyedül a Teremt•t illeti meg. «

Luthert Wormsból jövet még jobban körülrajongták, mint odafelé menet. Rangos egyházi személyek köszöntötték a kiátkozott szerzetest, és polgári hatalmasságok tisztelték meg azt az embert, akit a császár megbélyegzett. Unszolták, hogy prédikáljon, és a császári tilalom ellenére ismét felállt a szószékre. »Soha nem ígértem, hogy láncra verem Isten szavát - mondta -, és nem is fogom megígérni. «

Nem sokkal Wormsból való távozása után a pápa híveinek sikerült a császárt rávenniük a Luther elleni ediktum kiadására. A rendelet a reformátort Sátánnak bélyegezte. Az állt benne, hogy Luther »maga a Sátán emberi alakban és barátcsuhában«. A rendelet kimondta: mihelyt Luther menlevele lejár, intézkedni kell, hogy munkáját megszüntesse. A császár megtiltotta, hogy bárki is befogadja, enni vagy inni adjon neki, szóval vagy tettel, nyilvánosan vagy magánjelleggel segítse vagy támogassa. A parancs úgy hangzott, hogy el kell fogni, bárhol is legyen, és át kell adni a hatóságoknak; híveit szintén börtönbe kell vetni, és vagyonukat el kell kobozni; Luther írásait meg kell semmisíteni; és végül, mindazok, akik e rendelettel ellentétesen merészelnek cselekedni, a rendeletben foglalt ítélet alá esnek. A szász választófejedelem és a Lutherhez legközelebb álló fejedelmek nem sokkal a reformátor távozása után elhagyták Wormsot, és az országgy•lés szentesítette a császár rendeletét. A pápa hívei ujjongtak. Azt gondolták, hogy a reformáció sorsa megpecsétel•dött.

Isten azonban gondoskodott szolgája számára menedékr•l a veszély idején. Valaki éberen figyelte Luther minden mozdulatát. Egy •szinte, nemes szív elhatározta, hogy megmenti. Nyilvánvaló volt, hogy Róma csak Luther halálával éri be, és hogy Luther csak akkor menekül meg az oroszlán torkából, ha elrejt•zik. A szászországi Frigyes Istent•l kapott bölcsességgel elhatározta, hogy megmenti a reformátort. A választófejedelem hü barátok segítségével valósította meg tervét. Sikerült elrejteniük Luthert barát és ellenség el•l egyaránt. Útközben hazafelé elrabolták kísér•it•l, és az erd•n át nagy sietve egy elszigetelt hegyi er•dbe, Wartburg várába vitték. Mind elfogását, mind pedig elrejtését olyan titokzatosság fedte, hogy sokáig még maga Frigyes sem tudta, hova vitték. Ennek is megvolt az oka. Ameddig a választófejedelem nem tudott semmit Luther hollétér•l, nem is árulhatott el semmit. Örült, hogy a

reformátor biztonságban van, és ez elég is volt neki.

Elmúlt a tavasz, a nyár, az •sz. Jött a tél, és Luther még mindig fogoly volt. Aleander és hívei ujjongtak, mert úgy t•nt, hogy az evangélium fénye kialvóban van. De nem ez történt. A reformátor töltögette lámpását az igazság tárházából, és e lámpásból még több fény sugározhatott.

Wartburg barátságos biztonságában Luther egy ideig örült, hogy megszabadult a harc hevét•l és kavargásától. De sokáig nem tudott örömet találni a csendben és nyugalomban. Hozzászokott a tevékeny élethez és a kemény küzdelemhez. Nehezen viselte el a tétlenséget. Magányos napjaiban az egyház állapota foglalkoztatta, és kétségbeesetten kiáltott: »Ó, jaj! Nincs senki az Úr haragjának e napján, aki falként állna az Úr el•tt, és megmentené Izraelt!«39 Majd önmagára gondolt, és attól félt, hogy gyávasággal vádolják majd, amiért kivonta magát a küzdelemb•l. Azután szemrehányást tett magának tétlenségéért és kényelmességéért. Pedig napi teljesítménye több volt, mint amennyit egy ember elvégezhet. Tolla sohasem pihent. Miközben ellenségei azzal áltatták magukat, hogy elhallgattatták, tevékenységének kézzelfogható bizonyítékai megdöbbentették és zavarba ejtették •ket. Tollából származó tanulmányok tömegei forogtak közkézen egész Németországban. Az Újtestamentum német nyelvre fordításával nagyon fontos szolgálatot tett honfitársainak. Sziklás Pátmoszából majdnem egy teljes évig hirdette az evangéliumot és feddte korának b•neit és tévelygéseit.

De Isten nem csak azért vonta ki Luthert a közélet színpadáról, hogy ellenségei haragjától megvédje; nem is azért, hogy nyugodtan végezhesse ezeket a fontos munkákat. Drágább volt ennél az a cél, amit Isten el akart érni. A hegyek közt, a csendben, a magányban és ismeretlenségben Lutherhez nem ért el sem a segít• kéz, sem pedig az emberi dicséret. Így óvta Isten a g•gt•l és az elbizakodottságtól, ami olyan sokszor kíséri a sikert. Szenvedés és megalázás által készítette fel, hogy ismét biztonságban tudjon járni a szédít• magasságokban, ahova olyan hirtelen emelkedett fel.

Amikor az ember az igazság nyújtotta szabadságnak örvendezik, szívesen dics•íti azokat, akiket Isten eszközként használ fel, hogy a tévelygés és babona láncait széttörje. Sátán igyekszik az ember figyelmét Istenr•l emberi eszközökre irányítani, hogy Isten helyett emberekhez köt•djék. Azt akarja, hogy a puszta eszközt becsülje, és figyelmét eltereli arról a gondvisel• Kézr•l, amely az eseményeket irányítja. Nagyon sokszor a dics•ített és nagyra becsült vallási vezet•k szem el•l tévesztik, hogy Istent•l függenek, és kezdenek önmagukban bízni. Ebb•l pedig az következik, hogy igyekeznek azoknak az embereknek a gondolkozását és lelkiismeretét irányítani, akik hajlamosak arra, hogy Isten Igéje helyett t•lük várják az eligazítást. A reformáció munkáját sokszor gátolja támogatóinak effajta lelkülete. Isten szeretné megóvni ett•l a veszélyt•l a reformáció ügyét. Azt akarta, hogy a reformáció munkája az Isten pecsétjét, és ne emberi bélyeget viseljen magán. Az emberek Lutherre, az igazság magyarázójára néztek. Isten eltávolította Luthert, hogy mindenki az igazság örökkévaló Szerz•jére tekintsen.

---

9. A svájci reformátor

Isten éppolyan elgondolás szerint választotta ki az egyház reformátorait, mint alapítóit. A mennyei Tanító mell•zte a föld nagyjait, a rangosokat és gazdagokat, akik hozzászoktak a vezet•knek »kijáró« dics•ítéshez és hódolathoz. E g•gös, beképzelt, fels•rend•ségben tetszelg• emberek soha nem szántak volna meg másokat, és az alázatos Názáreti nem tudta volna •ket munkatársaivá formálni. Jézus a tanulatlan, szorgos galileai halászokat szólította meg: »Kövessetek engem, és azt mívelem, hogy embereket halásszatok!« (Mt 4:19). E tanítványok alázatosak és tanulékonyak voltak. Minél kevésbé kerültek koruk hamis tanításainak hatása alá, Krisztus annál nagyobb eredménnyel tudta •ket szolgálatra tanítani és képezni. Így volt ez a nagy reformáció idején is. A legnevesebb reformátorok szerény születés• emberek voltak, akiket nem szédített meg a rang, nem befolyásolt a fanatizmus és a papi furfang. Isten egyszer• eszközökkel akart nagyszer• eredményeket elérni. Így nem embereké a dics•ség, hanem Istené, aki általuk akarata és tetszése szerint munkálkodik.

Néhány héttel azután, hogy Luther a szászországi bányász hajlékában meglátta a napvilágot, az Alpok hegyei között, egy marhapásztor kunyhójában megszületett Zwingli Ulrik. Zwingli gyermekkori környezete és neveltetése alkalmas volt arra, hogy küldetésére felkészítse. A természet csodálatos szépsége és leny•göz• fensége már korán felébresztette gyermeki lelkében Isten nagyságának, hatalmának és fenségének érzetét. A környez• hegyek közt véghezvitt h•stettek történetei meghatározták fiatal életének törekvéseit. Nagyanyjától ismerte meg azt a néhány kedves bibliai történetet, amelyeket ez az istenfél• asszony az egyház legendái és hagyományai közül kiválogatott. Zwinglit mélységesen érdekelték a pátriárkák és próféták, a Palesztina dombjain nyájukat •rz• és angyalokkal beszélget• pásztorok, a betlehemi gyermek és a keresztre feszített Krisztus csodálatos tettei.

Luther Jánoshoz hasonlóan Zwingli apja is iskoláztatni akarta fiát. Ezért a gyermek már nagyon fiatalon elkerült szül•földjér•l, az Alpok völgyéb•l. Zwingli Ulrik értelmi világa rohamosan fejl•dött, és csakhamar felmerült a kérdés, hogy hol lehet tanítására alkalmas tanárokat találni. Tizenhárom éves korában Bernbe ment, ahol akkor Svájc legkiválóbb iskolája volt. Itt azonban olyan veszély fenyegette, amely könnyen meghiúsíthatta volna a hozzá f•zött reményeket. A szerzetesek mindenképpen rá akarták venni arra, hogy lépjen be egy kolostorba. A dominikánus és ferencrendi szerzetesek versengtek a nép kegyeiért. Templomaik hivalkodó díszeivel, szertartásaik pompájával, híres ereklyéik és csodatev• bálványaik vonzerejével igyekeztek híveik pártfogását megszerezni.

A berni dominikánusok felismerték, hogy ennek a tehetséges ifjú tudósnak a megnyeréséb•l hasznot húzhatnak és dics•séget szerezhetnek maguknak. Ez a rendkívüli ifjú, ez a szónoki és írói tehetség, ez a zenei és költ•i zseni vonzóbbá tenné istentiszteleteiket, és jobban növelné rendjük bevételeit, mint bármilyen látványos pompa. Fondorlattal és hízelgéssel próbálták Zwinglit rávenni arra, hogy lépjen be kolostorukba. A diák Luther eltemetkezett egy kolostor cellájába, és ha a gondvisel• Isten nem szabadítja ki, elveszett volna a világ számára. Zwinglit megmentette Isten ett•l a veszélyt•l. Apja, aki nem akarta, hogy fia a szerzetesek tétlen és értéktelen életét élje, Isten gondviselése folytán tudomást szerzett a

szerzetesek szándékáról. Látta, hogy a fia jöv•je forog kockán, és megparancsolta neki, hogy azonnal térjen haza.

A fiú engedelmeskedett. De nem sokáig érte be szül•helyével, a völggyel, és csakhamar újra tanulni kezdett. Ezúttal Bázelba ment. Zwingli itt hallotta el•ször Isten ingyen kegyelmének örömhírét. Wittembach, aki az ókori nyelveket tanította, a görög és a héber nyelv tanulása közben megismerkedett a Szentírással, és a fénysugarakat tanítványai lelkébe is továbbította. Wittembach kijelentette, hogy van egy igazság, amely •sibb és mérhetetlenül értékesebb a teológusok és filozófusok által tanított elméleteknél. Ez az •si igazság az, hogy Krisztus halála a b•nös egyedüli váltságdíja. Zwingli számára ezek a szavak voltak a hajnalt jelz• els• fénysugarak.

Zwinglinek nemsokára el kellett hagynia Bázelt, hogy megkezdje szolgálatát. Els• munkaterülete egy alpesi parókia volt, nem messze a völgyt•l, ahol született. Miután pappá szentelték, »egész lelkével Isten igazságának kutatására szentelte magát, mert jól tudta, milyen sokat kell tudnia annak, akire Krisztus rábízta nyáját« - mondta egyik reformátortársa.' Minél többet kutatta a Szentírást, annál világosabban látta a Szentírás igazságai és Róma eretnekségei közötti ellentmondást. A Biblia, Isten Igéje, az egyetlen érvényes és csalhatatlan norma szerint akart élni. Látta, hogy a Biblia saját magát magyarázza. Nem mert és nem is kísérelt meg el•re kialakított elméletek és tantételek alátámasztására magyarázatot találni a Szentírásban. Úgy érezte, kötelessége megtudni, mi a Szentírás egyértelm• és nyilvánvaló tanítása. Igyekezett minden lehet• segítséget igénybe venni, hogy teljesen és jól megértse mondanivalóját. Segítségül hívta Isten lelkét. A Szentlélek megérteti a Bibliát mindazokkal - mondta Zwingli -, akik •szintén és imádkozva kutatják.

»A Szentírás Istent•l származik, nem pedig embert•l - mondta Zwingli -, és Isten, aki világosságot ad, megérteti veled, hogy ez a beszéd t•le származik. Isten szava... nem bukhat el; az Ige világos, önmaga tanít; feltárja önmagát, az üdvösség és a kegyelem fényével árasztja el a lelket; vigasztal, alázatossá tesz, olyannyira, hogy az ember szem el•l téveszti, s•t elfelejti önmagát, és megkapaszkodik Istenben. « E szavak igazságát maga Zwingli tanúsította. Err•l a tapasztalatáról kés•bb így ír: »Amikor kezdtem magam teljesen a Szentírás alá rendelni, a filozófia és a skolasztikus teológia egyre több vitás dolgot tárt elém. Végül is ez a gondolatom támadt: , Mindezeket félre kell tenned, és Isten akaratát egyedül Isten egyszer• szavában kell keresned!' Kértem Istent, adjon világosságot, és a Szentírás ezután sokkal érthet•bbé vált számomra. «

Zwingli nem Luthert•l tanulta azt, amit prédikált. Az Krisztus tanítása volt. »Ha Luther Krisztust prédikálja - mondta a svájci reformátor -, akkor azt tette, amit én. • sokkal több lelket vezetett az Úrhoz, mint én. De ez nem számít! Csak Krisztus nevét akarom hordozni, akinek harcosa vagyok, senki mását. Egyedül • az én Vezérem. Soha egyetlen szót sem írtam Luthernek, és • sem nekem. S hogy miért?... Hogy megmutatkozzék, Isten lelke menynyire egyöntet•en cselekszik, mivel Krisztus tanait mindketten ilyen egyöntet•en hirdetjük, anélkül, hogy összebeszéltünk volna. «

1516-ban az einsiedelni kolostor meghívta Zwinglit prédikátorának. Itt jobban bepillanthatott Róma romlottságába, és mint reformátor olyan befolyást árasztott, amely szül•földjén, az Alpokon túl is érezhet• volt. Einsiedeln egyik f• vonzereje egy Mária-szobor volt, amely állítólag csodákat tudott

m•velni. A kolostor bejárata felett ez állt: »Itt teljes b•nbocsánat kapható. «4 A zarándokok az év minden szakában felkeresték ezt a Mária-szentélyt, de felszentelésének évfordulóján tömegesen jöttek Svájc minden részéb•l, s•t Franciaországból és Németországból is. Zwingli, akinek nagyon fájt ez a látvány, megragadta ezt az alkalmat, hogy a babona rabszolgáinak az evangélium kínálta szabadságáról prédikáljon.

»Ne gondoljátok - mondta -, hogy Istent jobban meg lehet találni e templomban, mint a teremtés bármely más részében. Bármelyik legyen is az az ország, amelyben élsz, Isten körülvesz, és hall téged... Hiábavaló cselekedetek, hosszú zarándoklatok, adományok, faragott képek, a Sz•zhöz vagy a szentekhez intézett könyörgések biztosíthatják-e számunkra Isten kegyelmét?... Mit használ az imákba foglalt szavak sokasága? Mit segít a fényes kámzsa, a simára borotvált fej, a hosszan leomló talár vagy az arannyal hímzett papucs?... Isten a szíveket vizsgálja; a mi szívünk pedig távol van t•le. « »Krisztus, aki egyszer feláldozta magát a kereszten - mondta -, • az áldozat és a mártír, aki mindörökre engesztelést szerzett a hiv•k b•neiért. «

A hallgatók közül sokan nem szívesen fogadták ezeket a tanításokat. Keser• csalódást éreztek, amikor hallották, hogy hiába tették meg a fárasztó utat. Nem tudták felfogni, hogy Krisztus ingyen kínálja nekik a bocsánatot. Meg voltak elégedve a régi úttal, amelyet Róma mutatott a menny felé. Visszariadtak a jobb út keresését•l. Könnyebb volt üdvösségüket a papokra és a pápára bízni, mint szívük tisztaságára törekedni.

Mások viszont örömmel fogadták azt a hírt, hogy Krisztus által van az üdvösség. Róma szertartásai útján nem költözött lelkükbe béke. Hittel elfogadták, hogy a Megváltó vére engesztelést szerez számukra, és hazatérve megismertették másokkal is azt a drága világosságot, amit •k kaptak. Így terjedt az igazság faluról falura, városról városra, és a Mária-szentélyhez zarándoklók száma nagyon megcsappant. Csökkentek az adományok is, és ennek következtében Zwingli fizetése is, amit az adományokból kapott. De • ennek csak örült, mert látta, hogy a fanatizmus és a babona hatalma kezd megtörni.

Az egyházi hatóságok jól látták, mit m•vel Zwingli, de egyel•re nem akartak közbelépni. Még mindig remélve, hogy meg tudják szerezni ügyüknek, megpróbálták hízelgéssel megnyerni. De eközben az igazság egyre több ember szívéhez talált utat.

Zwinglit einsiedelni munkálkodása nagyobb feladatra készítette fel, amelyet nemsokára meg is kezdett. Hároméves einsiedelni szolgálata után a zürichi székesegyház hívta meg prédikátorának. Zürich volt ekkor a svájci államszövetség legfontosabb városa, és ami ott történt, sok emberre kihatott. Az egyházi személyek azonban, akik Zürichbe hívták, meg akartak akadályozni mindenféle újítást, és ennek megfelel•en oktatták ki Zwinglit feladatairól.

»Minden er•ddel igyekezz a parókia bevételeit begy•jteni mondták -, s ne téveszd szem el•l a legapróbbat sem! Intsd a h•ségeseket mind a szószékr•l, mind a gyóntatószékb•l, hogy a tizedet és az adót fizessék be, és adományaikkal fejezzék ki az egyház iránti ragaszkodásukat! Légy szorgos a betegekt•l, a misékb•l és általában minden egyházi szertartásból származó bevétel gyarapításában! « A

szentségek szolgálata, a prédikálás és a nyáj gondozása - tették hozzá eligazítói - szintén a lelkész feladata, de ezekhez alkalmazhatsz helyettest is, különösen a prédikáláshoz. A szentségekkel csak arra érdemes személyeknek szolgálhatsz, és csak akkor, ha kérnek rá, de tilos ezt személyválogatás nélkül tenned. «

Zwingli némán hallgatta ezt az eligazítást, és válaszként, miután kifejezte háláját e megtisztel• és fontos tisztségért, terveir•l kezdett beszélni. »Krisztus élete - mondta - nagyon régóta rejtve van az emberek el•tt. A teljes Máté evangéliumot fogom prédikálni... kizárólag a Szentírást használva forrásként. Megszólaltatom mélységeit, egyik részt összevetem a másikkal, állandó és komoly imával kérve bölcsességet. Szolgálatomat Isten dics•ségére, egyetlen Fia dicséretére, a lelkek igazi üdvösségére és az igaz hitben való épülésükre szentelem. « Bár egyes egyházi személyek kifogásolták szándékát, és megpróbálták lebeszélni róla, Zwingli szilárdan kitartott. Kijelentette, hogy nem új módszert akar bevezetni, hanem a régit, amelyet korábbi és tisztább korszakában alkalmazott az egyház.

A Zwingli által tanított igazságok iránt már korábban érdekl•dés támadt, és az emberek tömegesen jöttek prédikációira. Sok olyan hallgatója volt, aki hosszú ideig nem járt istentiszteletre. A reformátor igeszolgálatát azzal kezdte, hogy fellapozta az evangéliumot, majd felolvasta és magyarázta hallgatóinak Krisztus életének, tanításainak és halálának ihletett történetét. Itt is, éppúgy mint Einsiedelnben, Isten Igéjét az egyetlen csalhatatlan tekintélyként mutatta be, Krisztus halálát pedig az egyetlen tökéletes áldozatnak nevezte. »Krisztus az - mondta -, akihez vezetni szeretnélek titeket; Krisztushoz, az üdvösség igazi forrásához. «g E prédikátor körül ott tolongott minden rend• és rangú ember, államférfiaktól és tudósoktól kezdve a kézm•vesekig és a földm•vesekig. Mélységes érdekl•déssel hallgatták szavait. Zwingli nemcsak az ingyen felkínált üdvösségr•l beszélt, hanem bátran megrótta korának b•neit és romlottságát is. Sokan Istent dics•ítve tértek haza a székesegyházból. »Ez az ember - mondogatták - az igazság prédikátora. • lesz a mi Mózesünk, aki ebb•l az egyiptomi sötétségb•l kivezet minket. «

Jóllehet Zwingli munkája el•ször nagy lelkesedést keltett, egy id• után azonban támadások érték. A szerzetesek, kifogásolva tanításait, zavarták munkáját. Sokan csúfolták, és gúnyos megjegyzéseket tettek rá. Mások sértegették és fenyegették. De Zwingli mindent türelmesen elviselt. Ezt mondta: »Ha meg akarjuk nyerni Jézus Krisztusnak a gonoszokat, akkor sok dolog el•tt be kell csukni szemünket. «1°

Ez id• tájt új segítség érkezett a reform munkájának el•mozdítására. A reformált vallás egyik híve egy Lucián nev• embert küldött Bázelb•l Zürichbe Luther néhány írásával, aki szerint e könyvek árusításával hathatósan lehet a világosságot terjeszteni. »Gy•z•dj meg arról - írta Zwinglinek -, hogy vajon ez az ember elég megfontolt és ügyes-e! Ha igen, vigye városról városra, faluról falura, s•t házról házra a svájciak között Luther munkáit, különösen pedig a Miatyánkról készített magyarázatát, amelyet egyháztagoknak írt. Minél jobban megismerik •ket, annál több vev•re találnak. «" Így terjedt a világosság.

Amikor Isten széttöri a tudatlanság és a babona béklyóit, Sátán mindent megtesz, hogy az embereket sötétségbe borítsa, és még szorosabbra fogja bilincseiket. Amikor különböz• országokban hirdetni kezdték, hogy Krisztus vére által az ember b•nbocsánatban részesül és megigazul, Róma még hangosabban kínálta pénzért a b•nbocsánatot az egész keresztény világnak.

Minden b•nnek megvolt a »tarifája«, és ha az emberek az egyház kincstárát megtöltötték, nyugodtan vétkezhettek. Így dolgozott e két mozgalom. Az egyik pénzért kínált b•nbocsánatot, a másik Krisztus vére által. Róma engedélyt adott a vétkezésre, és hasznot húzott bel•le. A reformátorok pedig elítélték a b•nt, és hirdették Krisztust, az engesztel• áldozatot és szabadítót.

Németországban a b•nbocsátó cédulákat a hírhedt Tetzel irányításával a dominikánus szerzetesek árusították. Svájcban a ferencrendi szerzeteseket bízta meg az egyház ezzel az üzlettel, irányításával pedig az olasz szerzetest, Samsont, aki már eddig is jó szolgálatokat tett az egyháznak. Németországból és Svájcból szerzett hatalmas összegekkel töltötte meg a pápai kincstárat. Most Svájcot bejárva, nagy tömegeket vont b•vkörébe. Kicsalta a szegény parasztok

sz•kös keresményét, a gazdagoktól pedig gazdag adományokat követelt. De a reformáció már éreztette hatását, és megnyirbálta ezt az üzérkedést, megállítani azonban nem tudta. Zwingli még Einsiedelnben volt, amikor Satuson, nem sokkal Svájcba jövetele után portékáival a szomszéd városba érkezett. Amikor a reformátor értesült Satuson küldetésér•l, azonnal fellépett ellene. A két ember nem találkozott egymással, de Zwingli olyan eredményesen leplezte le a szerzetes igényeinek jogtalanságát, hogy az kénytelen volt máshova menni.

Zwingli Zürichben is nagy hévvel prédikált a bocsánatárusok ellen. Amikor Satuson a városhoz közeledett, a városi tanács egy futárt küldött elé azzal az üzenettel, hogy kerülje el a várost. Mégis sikerült csellel bejutnia a városba, de minden üzlet nélkül kellett távoznia. Ezután nemsokára elhagyta Svájcot is.

Nagyot lendített a reform munkáján a pestis, a »fekete halál«, amely 1519-ben söpört végig Svájcon. Amikor az emberek így szemt•l szembe kerültek a pusztítóval, sokan felismerték a nemrég vásárolt b•nbocsátó cédulák haszontalanságát és értéktelenségét, és vágyakoztak hitük biztosabb alapja után. Zwingli is ágynak esett Zürichben. Nagyon súlyos volt az állapota, és semmi remény nem volt arra, hogy felgyógyul. Sokfelé az a hír terjedt el, hogy meghalt. Reménye és bátorsága e nehéz órákban sem ingott meg. Hittel tekintett a Golgota keresztjére, bízva az engesztel• áldozat elégséges voltában. Amikor visszatért a halál kapujából, olyan odaadással prédikálta az evangéliumot, mint soha azel•tt. Szavából rendkívüli er• áradt. Az emberek örömmel üdvözölték szeretett lelkészüket, aki a sír szélér•l tért vissza hozzájuk. •k maguk is betegeket és haldoklókat ápoltak, és most érezték, jobban, mint valaha, hogy milyen érték az evangélium.

Zwingli is tisztábban látta az evangélium igazságait, és saját magán is jobban tapasztalta megújító erejét. Két témakörrel, az ember bukásával és a megváltás tervével sokat foglalkozott. »Ádámban - mondta - mindnyájan romlásba és kárhozatba süllyedt halottak vagyunk. « »Krisztus... örökké tartó üdvösséget vásárolt nekünk... Szenvedése... örök áldozat és örökké hatékony orvosság. Egyszer és mindenkorra eleget tesz az isteni igazságszolgáltatásnak mindazok érdekében, akik szilárd és rendíthetetlen hittel reá hagyatkoznak. a Zwingli azt is világosan tanította, hogy Krisztus kegyelme nem jogosítja fel az embert arra, hogy vétkezzen. Isten ott van, »ahol Istenbe vetett hit van, és ahol Isten van, ott az embert jó cselekedetekre ösztönz• és indító buzgóság van«.

Olyan nagy volt az érdekl•dés Zwingli prédikálása iránt, hogy amikor beszélt, a székesegyház zsúfolásig megtelt. Apránként ahogy el tudták hordozni - feltárta hallgatóinak az igazságot. Els• alkalommal kerülte azokat a dolgokat, amelyek el•ítéletet kelthetnek. Megnyerni az embereket Krisztus tanításainak, meglágyítani szívüket Krisztus szeretetével és bemutatni nekik Krisztus példáját - ezt tartotta feladatának. És ha a hallgatók elfogadják az evangélium elveit, babonás hiedelmekkel és szokásaikkal minden bizonnyal felhagynak.

Zürichben a reformáció lépésr•l lépésre haladt el•re, és ellenségei megriadva nagy támadásra készültek. Egy évvel korábban a wittenbergi szerzetes Wormsban »nem«-et mondott a pápának és a császárnak. Most minden azt mutatta, hogy a pápa követelései Zürichben is hasonló ellenállásba fognak ütközni. Zwinglit többszörös támadás érte. A pápai kantonokban az evangélium egyik tanítványa a másik után került a máglyára. De ez nem volt elég. Az eretnekség tanítóját akarták elhallgattatni. Ezért a konstanzi püspök elküldte három képvisel•jét a zürichi zsinatra, azzal vádolva Zwinglit, hogy az egyházi törvények áthágására biztatja az embereket, veszélyeztetve ezzel a társadalom békéjét és jó rendjét. Ha az egyház tekintélye megsz•nik - hangsúlyozta -, általános lesz az anarchia. Zwingli azt válaszolta, hogy négy éve hirdeti az evangéliumot Zürichben, »amely csendesebb és békésebb..., mint az államszövetség bármely más városa«. »Hát nem a kereszténység az általános biztonság legnagyobb garanciája?« - kérdezte.

A képvisel•k arra intették a tanács tagjait, hogy maradjanak meg az egyházban, amelyen kívül - mondták - nincs üdvösség. Zwingli válasza ez volt: »Ne ingasson meg titeket ez a vád! Az egyház alapja ugyanaz a Szikla, ugyanaz a Krisztus, aki Péternek is nevet adott, mivel h•ségesen megvallotta •t. Isten elfogadja minden népb•l azt, aki teljes szívb•l hisz az Úr Jézusban. Valóban ez az az egyház, amelyen kívül senki sem üdvözülhet. « E tanácskozás eredményeként a püspök egyik képvisel•je elfogadta a reformált vallást.

A zsinat nem volt hajlandó Zwinglivel szemben eljárást indítani, és Róma újabb támadásra készült. A reformátor, amikor értesült ellenségei ármánykodásairól, így kiáltott: »Csak jöjjenek; úgy félek t•lük, mint kinyúló szirt a lábánál bömböl• hullámoktól!« A papok er•feszítései csak el•mozdították azt az ügyet, amelyet tönkre akartak tenni. Az igazság tovább terjedt. Németországi követ•i, akiket lesújtott Luther elt•nése, újra felbátorodtak, amikor látták, hogy az evangélium Svájcban is terjed.

Amikor a reformáció gyökeret vert Zürichben, a romlottság megállítása, a rend és az összhang megvalósulása nyilvánvalóbbá tette gyümölcseit. »Városunkban béke lakozik. Nincs veszekedés, nincs képmutatás, nincs irigység, nincs versengés - írta Zwingli. Honnan származna ilyen egység, ha nem az Úrtól és tanainktól, amelyek elárasztanak bennünket a béke és a kegyesség gyümölcseivel? «"

A reformáció által kivívott gy•zelmek láttán Róma hívei még inkább törekedtek arra, hogy megdöntsék a reformációt. Látva, hogy az üldözéssel nem sikerült Luther munkáját elfojtani Németországban, elhatározták, hogy saját fegyvereivel fognak küzdeni a reformáció ellen: vitába szállnak Zwinglivel. Az ügyet tehát el•készítették, és úgy akarták gy•zelmüket biztosítani, hogy •k választották meg nemcsak a harc helyét, hanem a vitát eldönt• bírákat is. Ha Zwinglit egyszer hatalmukba tudják keríteni, gondjuk lesz rá, hogy ne meneküljön el. Ha a vezért elhallgattatják, a mozgalmat gyorsan összezúzhatják. Ezt a szándékukat azonban gondosan eltitkolták.

A vita helye Báden volt. Zwingli azonban nem jelent meg. A zürichi zsinat, a pápa szándékát megsejtve, és megijedve azoktól a lángoktól, amelyek a svájci kantonokban az evangélium megvallóinak gyújtott máglyákon fellobbantak, megtiltotta lelkészének, hogy kitegye magát ennek a veszélynek. Zwingli hajlandó volt Róma összes odaküldött párthívével Zürichben találkozni, de Bádenben, ahol a mártírok vére éppen akkor hullott az igazságért, a biztos halál várt reá. A reformátort Oecolompadiusnak és Hallernek kellett képviselnie. Róma védelmez•je pedig dr. Eck - egy sereg tudós doktortól és f•paptól támogatott kiválóság - volt.

Jóllehet Zwingli nem jelent meg a tárgyaláson, befolyása mégis érezhet• volt. A jegyz•könyvvezet•ket a pápa hívei választották ki. Másoknak halálbüntetés terhe mellett tilos volt jegyzetelni. Ennek ellenére Zwingli naponta értesült a Bádenben elhangzottakról. Egy diák, aki jelen volt a tárgyaláson, minden este leírta az aznapi vitát. Két másik diák pedig vállalkozott a feljegyzés kézbesítésére Oecolompadiusnak a Zürichben lev• Zwinglihez intézett naponkénti leveleivel együtt. A reformátor válaszolt, tanácsot és javaslatot adott. Leveleit éjjel írta, és a diákok reggel tértek vissza velük Bádenbe. A követek baromfiskosarat vittek a fejükön, és kijátszva a városkapunál állomásozó •rség éberségét, akadálytalanul átmentek a kapun.

Így a vitát Zwingli vívta ravasz ellenfeleivel. »Elmélkedéseivel, átvirrasztott éjszakáival és Bádenbe továbbított tanácsaival többet ért el, mintha személyesen tárgyalt volna ellenségeivel« - mondta Myconius.

A katolikusok, a biztos gy•zelembe vetett reménységgel, a legdíszesebb öltözetükben és ékszerekkel felékesítve jöttek Bádenbe. Fény•z• lakomákon asztalukra a legdrágább finomságokat és legkit•n•bb borokat tálalták. Egyházi kötelességeik terhén vigadozással és tivornyázással könnyítettek. A reformátorok egész másképp viselkedtek. Egyszer• ételüket hamar megették; a nép nem sokkal helyezte •ket a koldusok elé. Oecolompadius házigazdája, aki alkalmat keresett arra, hogy megnézze, mit csinál szobájában a vendég, mindig tanulni vagy imádkozni látta, és nagy csodálkozással mondta, hogy ez az eretnek legalább »nagyon vallásos«.

A tanácskozáson »Eck dölyfösen lépett a pompásan díszített szószékre, míg az alázatos, szegényesen öltözött Oecolompadiust ellenfelével szembe egy durván faragott zsámolyra ültették«. Ecket harsogó hangja és mérhetetlen magabiztossága soha nem hagyta el. Buzgólkodásra sarkallta az arany reménye csakúgy, mint a hírnév, mert a vallás védelmez•jét csinos tiszteletdíjjal jutalmazták. Amikor jobb érvei kifogytak, sértegetéshez, s•t szitkozódáshoz folyamodott.

A szerény és magában nem bízó Oecolompadius, aki irtózott a csatától, ezzel az ünnepélyes vallomással kezdte beszédét: »A megítélésnek csak egy mércéjét ismerem el: Isten szavát. « Szelíden és udvariasan viselkedett, de ügyesnek és rendíthetetlennek bizonyult. Míg a katolikusok szokásukhoz híven az egyházi szokások tekintélyével hozakodtak el•, a reformátor következetesen a Szentíráshoz ragaszkodott. »Svájcban nincs hatalma a szokásnak - mondta -, hacsak nincs összhangban az alkotmánnyal. Hitbeli dolgokban pedig a Biblia a mi alkotmányunk. «

A két vitázó közti különbség nem maradt hatástalan. A reformátor higgadt, világos érvelése, amelyet oly szelíden és szerényen adott el•, tetszett azoknak, akik ellenszenvvel fordultak el Eck szenvedélyes kijelentéseit•l.

A vita tizennyolc napig tartott. Lezárulásakor a katolikusok magabiztosan maguknak igényelték a gy•zelmet. A képvisel•k zöme Róma pártjára állt, és az országgy•lés a reformátorokat legy•zötteknek mondta ki, és kijelentette, hogy vezérükkel, Zwinglivel együtt kiváltak az egyházból. De a tárgyalás gyümölcsei egyértelm•vé tették, melyik oldal kapott kedvez•bb elbírálást. Az összecsapás nagyot lendített a protestánsok ügyén. És nem sokkal ezután Bern és Bázel - e két fontos város - a reformáció mellett foglalt állást.

---

10. A reformáció el•rehaladása Németországban

Luther titokzatos elt•nése egész Németországban megdöbbenést keltett. Mindenki kérdez•sködött fel•le. A legképtelenebb hírek keringtek róla, és sokan azt hitték, hogy meggyilkolták. Az emberek nagyon megsiratták; nemcsak közismert barátai, hanem ezerszámra olyanok is, akik nem foglaltak nyíltan állást a reformáció mellett. Sokan ünnepélyes esküvel fogadták, hogy megbosszulják halálát.

A Róma-barát vezet•k rémülten látták, hogy mennyire ellenük fordult a közhangulat. Bár eleinte ujjongtak Luther vélt halálának, de csakhamar szerettek volna elrejt•zni az emberek haragja el•l. Ellenségeit, míg Luther közöttük volt, még legmerészebb tettei sem nyugtalanították annyira, mint elt•nése. Azok, akik dühükben megpróbálták a bátor reformátort elpusztítani, most, hogy védtelen fogoly lett, tele voltak félelemmel. »Menekülésre már csak egy lehet•ségünk van - mondta egyikük -,... fáklyákat gyújtva kutatni széles e világon, és visszaadni a nemzetnek, amely követeli.« Úgy t•nt, hogy a császári rendelet hatástalan maradt. A nunciusok felháborodva látták, hogy sokkal kevesebb figyelmet kelt, mint Luther sorsa.

Az a hír, hogy Luther, bár fogoly, de biztonságban van, megnyugtatta az embereket, és még jobban lelkesedtek érte, írásait még buzgóbban olvasták. Egyre többen álltak annak a h•snek az ügye mellé, aki ilyen félelmesen kevés eséllyel védte Isten szavát. A mag, amelyet Luther elvetett, mindenütt kikelt. Távolléte alatt megvalósult az, amit jelenlétében nem ért volna el. Munkatársainak, nagyszer• vezérük eltávolítása után megn•tt a felel•ségérzete. Megújult hittel és buzgalommal siettek megtenni minden t•lük telhet•t, hogy az oly szépen megindult munka ne szenvedjen csorbát.

Sátán azonban nem maradt tétlen. Most is megpróbálta azt, amit minden reformációs mozgalomban. Megkísérelte tönkretenni az embereket. Rá akarta szedni •ket arra, hogy az igazi reformációt cseréljék fel hamisítvánnyal. Miként a keresztény egyház els• századában támadtak hamis krisztusok, a XVI. században voltak hamis próféták.

Néhány ember, akikre a vallásos világ kavargása nagy hatással volt, különleges mennyei kinyilatkoztatások birtokosának képzelte magát, és azt állította, hogy Istent•l megbízást kapott a Luther által - szerintük er•tlenül - elkezdett reformáció folytatására és befejezésére. Ezek az emberek lerombolták azt, amit Luther felépített. Pontosan azt a nagyszer• elvet tagadták meg, ami a reformáció alapja volt - hogy Isten szava a hit és gyakorlat tökéletes szabálya. Ezt a tévedhetetlen útmutatót változékony mércével - saját érzéseikkel és benyomásaikkal - cserélték fel. A tévedés és hazugság nagyszer• leleplez•jének elvetésével utat nyitottak Sátánnak arra, hogy tetszése szerint befolyásolja az emberek gondolkozását.

Az egyik ilyen próféta azt állította, hogy Gábriel angyal adott neki eligazítást. Egy diák, aki e prófétához csatlakozott, felhagyott tanulmányaival, mert állítása szerint Isten maga adott neki bölcsességet Igéje magyarázásához. Sok fanatizmusra hajló ember csatlakozott hozzájuk. E rajongók

ténykedései nem kis izgalmat keltettek. Luther prédikációi nyomán az emberek felismerték a reform szükségességét. És most, az új próféták téves tanításai félrevezettek néhány igazán jóhiszem• embert.

A mozgalom vezet•i elmentek Wittenbergbe, és rá akarták kényszeríteni álláspontjukat Melanchtonra és munkatársaira. Ezt mondták: »Isten bízott meg minket az emberek oktatásával. Mi meghitten társalgunk az Úrral, mi tudjuk, mi fog történni. Egyszóval apostolok és próféták vagyunk. Kérdezzétek csak meg dr. Luthert. «

A reformátorok megdöbbentek. Nem értették a dolgot. Ilyennel még nem találkoztak, és nem tudták, mitév•k legyenek. Melanchton így szólt: »Ezekben az emberekben valóban rendkívüli lélek van. De milyen lélek?... Egyrészt arra vigyázzunk, nehogy elfojtsuk Isten Lelkét, másrészt pedig arra, nehogy félrevezessen minket a Sátán lelke!«

Az új tan gyümölcse csakhamar megmutatkozott. Az emberek elhanyagolták a Bibliát, vagy teljesen félretették. Az iskolákban z•rzavar támadt. Diákok, ledöntve minden korlátot, abbahagyták tanulmányaikat, és otthagyták az egyetemet. Azok, akik alkalmasnak tartották magukat a reformáció felélesztésére és irányítására, a pusztulás határára vitték. A katolikusok ezt látva újra bizakodni kezdtek, és diadalittasan kiáltották: »Még egy utolsó er•feszítés, és minden a mienk. «"

Amikor Luther Wartburgban meghallotta, mi történt, mélyen megrendülve mondta: »Mindig tartottam attól, hogy Sátán ránk küldi ezt a csapást. « Felismerte az állítólagos próféták igazi lényét, és látta az igazság ügyét fenyeget• veszélyt. A pápa és a császár ellenkezése nem nyugtalanította annyira, mint az, amit most látott. A reformáció állítólagos barátaiból támadtak a legnagyobb ellenségei. Éppen azokkal az igazságokkal keltettek viszályt és z•rzavart az egyházban, amelyek oly nagy örömet és vigaszt nyújtottak.

Luther Isten Lelke késztetésére bontakoztatta ki a reformációt, és nagyobb reformot hajtott végre, mint ami kezdetben szándékában állt. • csak eszköz volt a Végtelen Hatalom kezében. Mégis sokszor megremegett, amikor munkája következményét látta. Egyszer ezt mondta: »Ha megtudnám, hogy tanaim egy embernek is ártottak, egyetlenegynek, bármilyen egyszer•nek és ismeretlennek - ami lehetetlen, hiszen ez maga az evangélium -, inkább meghalnék, mintsem kitartsak mellettük. «

És most Wittenberget, a reformáció tulajdonképpeni központját a fanatizmus és törvényellenesség ejtette hatalmába. Ez a rettenetes állapot nem Luther tanításainak következménye volt, de ellenségei egész Németországban •t terhelték meg vele. Elkeseredésében olykor ezt kérdezte: »Hát lehet ilyen vége a reformáció nagyszer• munkájának?«. Amikor Istennel imában tusakodott, ismét béke költözött a szívébe. »Ez a munka nem az enyém, hanem a tiéd - mondta -; Te nem fogod elt•rni, hogy a babona vagy a fanatizmus megrontsa. « De az a gondolat, hogy ebben a válságos helyzetben továbbra is távol kell maradnia a küzdelemt•l, elviselhetetlenné vált már számára. Elhatározta, hogy visszatér Wittenbergbe.

Tüstént el is indult - a birodalom átkával a vállán - veszélyes útjára. Az ellenség jogot kapott arra, hogy megölje. Barátainak megtiltották, hogy befogadják, vagy segítsenek rajta. A császári kormány a legszigorúbb intézkedéseket alkalmazta a reformátor hívei ellen. De Luther látta, hogy az evangélium

munkája veszélyben van, és az Úr nevében bátran elindult, hogy harcoljon az igazságért. Egyik levelében, amely a választófejedelemnek szólt, Luther, miután közölte, hogy el akarja hagyni Wartburgot, ezt írta: »Tudatom felségeddel, hogy Wittenbergbe készülök, olyan védelem alatt, amely sokkal nagyobb, mint a fejedelmeké és a választófejedelemé. Nem szándékozom felséged támogatásáért folyamodni, és egyáltalán nem kívánom védelmét, inkább én védeném meg felségedet. Ha megtudnám, hogy felséged tudna vagy akarna védelmezni engem, inkább egyáltalán nem mennék Wittenbergbe. Nincs olyan kard, amely el•mozdíthatná ezt az ügyet. Istennek egyedül kell megtennie mindent emberi segítség vagy közrem•ködés nélkül. •, aki a leghívebb, • tud a legjobban megvédeni. «

Második levelében, amelyet wittenbergi útján írt, Luther hozzátette: »Kész vagyok elszenvedni felséged nemtetszését és az egész világ haragját. Vajon a wittenbergiek nem az én juhaim-e? Isten nem reám bízta •ket? És nem kell-e, ha szükséges, még az életemet is kockáztatnom értük? Meg aztán attól félek, hogy Németországban borzalmas zendülés fog kitörni, amely által Isten megbünteti nemzetünket. «

Nagy el•vigyázattal, mély alázattal, de határozottan és energikusan fogott munkához. »Az Igével kell legy•znünk és lerontanunk mindazt, amit az er•szak állított fel - mondta. Nem fogok er•szakot alkalmazni a babonások és hitetlenek ellen... Senkit sem szabad kényszeríteni. A hit lényege éppen a szabadság. «

Csakhamar egész Wittenbergben elterjedt a hír, hogy Luther visszatért, és prédikálni fog. Az emberek özönlöttek mindenfel•l, és a templom zsúfolásig megtelt. Luther a szószékre lépve nagyon bölcsen és szelíden tanított, buzdított és dorgált. Utalva egyesek eljárására, akik er•szakos intézkedésekkel akarták megszüntetni a misét, ezt mondta:

»A mise rossz dolog. Isten ellenzi, ezért meg kell szüntetni. Én helyére az egész világon az evangéliumi úrvacsorát tenném. De senkit sem szabad er•szakkal elszakítani t•le. Ezt a dolgot az Úr kezébe kell letennünk. Az • szava cselekedjen, és ne mi. Hogy miért? - kérdezed. Mert nincs a kezemben az emberek szíve, mint a fazekasában az anyag. Jogunk van szólni, de nincs jogunk cselekedni. Prédikáljunk! A többi Isten dolga. Ha er•szakot alkalmazok, mit érek el vele? Fintort, formalitást, majmolást, emberi rendeleteket és álszenteskedést... és nem a szívbeli •szinteséget, hitet, vagy könyörületet. Márpedig ahol ez a három hiányzik, ott minden hiányzik. Egy lyukas garast sem adnék az ilyen eredményért... Isten egyedül Igéjével többet tesz, mint te, én, és az egész világ velünk együtt. Isten a szívet ragadja meg, és ha a szívet megnyerted, mindent megnyertél...

Prédikálni, vitázni és írni fogok, de senkit sem er•ltetek, mivel a hit önkéntes. Lásd, mit tettem! Felkeltem a pápa, a búcsú és a pápisták ellen, de er•szak és izgatás nélkül. Terjesztettem Isten szavát, prédikáltam és írtam - ez volt minden, amit tettem. És mégis, amíg én aludtam,... az Ige, amit prédikáltam, legy•zte a papságot, annyira, hogy sem fejedelem, sem császár nem okozott neki oly sok kárt. De én semmit sem tettem. Egyedül az Ige végzett el mindent. Ha er•szakhoz akartam volna folyamodni, talán egész Németországot elöntötte volna a vér. De mi lett volna az eredmény? Mind testi, mind lelki romlás és pusztulás. Ezért én nyugton maradtam, és hagytam, hogy egyedül az Ige fussa be a világot. «

Luther nap mint nap lelkes tömegnek prédikált egy egész héten át. Isten szava megtörte a fanatizmus izgató varázsát. Az evangélium hatalma visszavezette a megtévesztett embereket az igazság útjára.

Luther nem kívánt találkozni a fanatikusokkal, akik nagy bajt okoztak. Logikátlan és fegyelmezetlen embereknek ismerte •ket, akik miközben azt állítják, hogy különleges mennyei világosságot kaptak, a legkisebb ellentmondást, de még a legbarátibb dorgálást vagy tanácsot sem tudják elviselni. Magukat tartva a legf•bb tekintélynek, mindenkit•l megkövetelik, hogy kérdés nélkül fogadják el állításaikat. De mivel ragaszkodtak ahhoz, hogy velük találkozzék, nem zárkózott el ett•l. Luther nagyszer•en leleplezte hazugságaikat, és e csalók azonnal elhagyták Wittenberget.

A fanatizmus egy id•re elhallgatott. Évek múlva azonban annál hevesebben tört el•, és következményei még súlyosabbak voltak. E mozgalom vezet•ir•l Luther ezt mondta: » Számukra a Szentírás csak holt bet• volt, és mindnyájan ezt kezdték kiabálni: ‚A Lélek! A Lélek!' De az egyszer biztos, nem követem •ket oda, ahová •ket ez a lélek vezeti. Isten az • kegyelméb•l •rizzen meg minden olyan egyháztól, ahol csak szentek vannak! Én az alázatosokhoz, az er•tlenekhez, a betegekhez akarok tartozni, akik tudják és érzik, hogy b•nösök, és akik szívük mélyéb•l szüntelen sóhajtoznak és kiáltanak Istenhez vigaszért és segítségért. «

Thomas Münzer, a legaktívabb fanatikus tehetséges ember volt, aki képességeit a jó ügy szolgálatába állítva, hasznos dolgokat vihetett volna végbe. De nem tanulta meg az igaz vallás legf•bb elveit. »Meg akarta reformálni a világot, és elfelejtette, mint minden rajongó, hogy a reformációt saját magánál kell elkezdenie.« Nagyratör• volt. Rangra, hatalomra vágyott, és nem akart második lenni, még Luther után sem. Kijelentette, hogy amikor a reformátorok a pápa tekintélyét a Szentírással cserélték fel, csupán létrehozták a pápaság egy másik formáját. Azt állította, hogy a menny •t bízta meg az igazi reformáció megindításával. »Akiben ez a lélek lakik, azé az igaz vallás - mondta Münzer -, még ha soha életében nem is látta a Szentírást. «

A fanatikus tanítók az érzelmeikre hallgattak. Minden gondolatukat és indítékukat Isten hangjának tartották. Következésképpen nagy túlzásokba estek. Egyesek még Bibliájukat is elégették, miközben ezt kiabálták: »A bet• megöl, a Lélek pedig megelevenít. « Münzer tanítása felcsigázta az emberekben a rendkívüli dolgok utáni vágyat, de az emberi elképzeléseket és nézeteket Isten szava fölé helyezve, hiúságukat is legyezgette. Tanait ezrek fogadták el. Münzer csakhamar minden istentiszteleti rendet megbélyegzett, és kijelentette, hogy a fejedelmeknek engedelmeskedni annyit jelent, mint megpróbálni Istennek is és Béliálnak is szolgálni.

Az emberek, akik már kezdték levetni magukról a pápaság igáját, egyre türelmetlenebbül viselték a polgári hatóságok megszorításait is. Münzer forradalmi tanításai, amelyeket a mennyei jóváhagyás igényével adott el•, minden kötöttség lerázására indították a népet, és arra, hogy a gyepl•t el•ítéleteiknek és indulataiknak adják át. E tanítást a lázadás és a harc végtelenül csúnya jelenetei követték, és Németország földje vérben ázott.

Az a lelki fájdalom, amit Luther régen Erfurtban érzett, most kétszeresen reá nehezedett, amikor látta a

fanatizmusnak a reformáció számlájára írt következményeit. A katolikus fejedelmek kijelentették - és sokan el is hitték -, hogy a lázadás Luther tanainak törvényszer• következménye. A vád, amelynek a legcsekélyebb alapja sem volt, nagyon elszomorította a reformátort. Hogy az igazság ügyét a legsekélyesebb fanatizmussal egy szintre hozva így meggyalázzák, több volt, mint amit el tudott viselni. A zendülés vezet•i gy•lölték Luthert, mert nemcsak ellenezte tanításaikat, hanem elutasította, hogy Isten ihletésére cselekednek. A polgári hatóság elleni lázadóknak nevezte •ket. •k pedig bosszúból hitvány képmutatónak bélyegezték Luthert. Úgy t•nt, hogy Luther a fejedelmek és a nép gy•löletét egyaránt kihívta maga ellen.

A pápa hívei ujjongtak, remélve, hogy hamarosan tanúi lesznek a reformátor bukásának. Azokért a tévedésekért is Luthert hibáztatták, amelyeknek a helyreigazításáért mindent megtett. A fanatikusok azzal az állítással, hogy nagy igazságtalanság történt velük, sok ember rokonszenvét megnyerték, és miként a tévedés képvisel•jével sokszor megesik, •ket is mártíroknak tartották. A reformáció legelkeseredettebb támadóit tehát a kegyetlenség és elnyomás áldozataiként sajnálták és dics•ítették az emberek. Ez Sátán munkája volt, amely mögött ugyanaz a lázadó szellem húzódott, mint ami el•ször a mennyben nyilvánult meg.

Sátán folyvást azon dolgozik, hogy az embert megtévessze, és arra késztesse, hogy a b•nt erénynek, az erényt pedig b•nnek nevezze. És milyen »eredményes« munkát végez! Hányszor szidják és becsmérlik Isten h•séges szolgáit csak azért, mert bátran kiállnak az igazságért! Sátán eszközeit pedig dics•ítik és tömjénezik, s•t mártíroknak tartják, míg azok, akik Isten iránti h•ségükért tiszteletet és bátorítást érdemelnének, magukra maradva hordják a gyanúsítgatás és bizalmatlanság terhét.

A szentség hamisítványa, a hamis megszentel•dés ma is megtéveszti az embereket. Más formákban, de a Luther korában megmutatkozó szellemben eltérít embereket a Szentírástól, hogy saját érzéseiket és benyomásaikat kövessék Isten törvénye helyett. Ez Sátán egyik legsikeresebb cselfogása, az igazság és a tisztaság meggyalázása.

Luther bátran védte az evangéliumot a mindenfel•l érkez• támadástól. Isten Igéje minden küzdelemben hatékony fegyvernek bizonyult. Ezzel az Igével harcolt Luther a pápa bitorolt hatalma és a teológusok racionalista filozófiája ellen, és sziklaszilárdan megállt a reformációnak szövetséget kínáló fanatizmussal szemben.

Ezek az ellenfelek a maguk módján mind félretették a Szentírást, és a vallási igazság és ismeret forrásaként az emberi bölcsességet dics•ítették. A racionalizmus isteníti az észt, és a vallás dönt• tényez•jévé teszi. A katolicizmusnak, amely szerint a pápa az apostoli ihletettség egyenes ágú, soha nem változó örököse, b•ven van lehet•sége arra, hogy mindenféle túlkapást és romlottságot az apostoli megbízás sérthetetlenségének leple alá rejtsen. Münzer és társai »ihletettségének« a forrása sem magasabb rend•, mint a csapongó képzelet. Befolyása aláásott minden tekintélyt - emberit és istenit egyaránt. Az igazi kereszténység Isten szavát az ihletett igazság nagy kincsesházaként és minden kinyilatkoztatás próbaköveként fogadja el.

Wartburgból való visszatérése után Luther befejezte az Újszövetség fordítását, és a német nép

nemsokára anyanyelvén olvashatta az evangéliumot. E fordítást mindenki, aki szerette az igazságot, nagy örömmel fogadta. Azok pedig, akik az emberi hagyományokat és parancsolatokat választották, gúnyolódva elvetették.

A papokat nyugtalanította az a gondolat, hogy a köznép most már meg tudja vitatni velük Isten szavának tanításait, így tudatlanságuk leleplez•dik. Világias okoskodásuk fegyverei hatástalanok voltak a Lélek kardjával szemben. Róma minden tekintélyével igyekezett meggátolni a Szentírás terjesztését, de a rendeletekkel, egyházi átkokkal és kínzásokkal nem érte el a célját. Minél inkább kárhoztatta és tiltotta a Bibliát, az emberek annál jobban szerették volna tudni, hogy mit is tanít. Minden olvasni tudó ember sóvárgott arra, hogy maga kutathassa Isten Igéjét. Magukkal hordozták és olvasták, aztán újra olvasták, és addig nem nyugodtak, amíg hosszú részeket kívülr•l meg nem tanultak. Az Újtestamentum értékelése láttán Luther azonnal elkezdte az Ótestamentum fordítását, és mihelyt egy-egy rész elkészült, azonnal kiadta.

Luther írásait éppoly örömmel fogadták a nagyvárosban, mint a kis faluban. »Amit Luther és barátai megfogalmaztak, mások terjesztették. Szerzetesek, akik meggy•z•dtek a kolostori kötelezettségek törvénytelenségér•l, és a hosszú, rest élet helyett erejüket megfeszítve dolgozni akartak, de akik túlságosan tudatlanok voltak ahhoz, hogy Isten szavát hirdessék, beutazták a tartományokat, felkeresték a falucskákat és a kunyhókat, hogy Luthernek és barátainak a könyveit árusítsák. Németországot csakhamar elárasztották ezek a bátor könyvterjeszt•k. «

Ezeket az írásokat nagy érdekl•déssel tanulmányozta gazdag és szegény, tanult és tanulatlan. A falusi iskolák tanítói esténként felolvastak bel•lük a kandalló köré gy•lt kis csoportoknak. Minden egyes alkalommal egy-egy ember meggy•z•dött az igazságról, és örömmel fogadva az igét, tolmácsolta a jó hírt másoknak is.

Valósággá váltak ezek az ihletett szavak: »A Te beszéded megnyilatkozása világosságot ad, és oktatja az együgy•eket« (Zsolt 119:130). A Szentírás tanulmányozása hatalmas változást hozott létre az emberek gondolkozásában és érzéseiben. A papi uralom vasigát helyezett alattvalóira, amely tudatlanságban és megalázottságban tartotta •ket. A formaságokat és a babonás szertartásokat aprólékosan betartották. De istentiszteleteikhez az értelemnek és a szívnek nem sok köze volt. Luther feltárta Isten szavának egyszer• igazságait. A köznép kezébe adott Ige pedig felébresztette szunnyadó képességeiket. Nem csupán lelküket tisztította és nemesítette meg, hanem új er•t és elevenséget adott értelmüknek is.

Minden rend• és rangú embert lehetett látni Bibliával a kézben, amint védték a reformáció tanításait. A pápa hívei, akik a Szentírás kutatását a papokra és szerzetesekre hagyták, most felszólították •ket, hogy lépjenek el•, és cáfolják meg az új tanításokat. De a papok és szerzetesek, akik híveikhez hasonlóan nem ismerték a Szentírást és Isten hatalmát, teljes kudarcot vallottak azokkal szemben, akiket tanulatlannak és eretneknek bélyegeztek. » Sajnos - mondta egy katolikus író - Luther rábírta követ•it, hogy a Szentíráson kívül semmi más kinyilatkoztatásban ne higgyenek. « Tömegek gy•ltek össze, hogy hallgassák azt az igazságot, amit egyszer• emberek hirdettek, s•t megvitattak m•velt és ékes beszéd• teológusokkal. E nagy emberek szégyenletes tudatlansága leleplez•dött, amikor az egyszer• emberek Isten Igéjének világos tanításaival cáfolták meg érveiket. Munkások, katonák, n•k, s•t még gyermekek is

jobban ismerték a Biblia tanításait, mint a papok és tudós doktorok.

Az evangélium követ•i és a római babonák vallói közötti kirívó különbség nem kevésbé volt nyilvánvaló a tudósok soraiban, mint a köznép között. »Ellentétben a hierarchia régi védelmez•ivel, akik elhanyagolták a nyelvek tanulását és az irodalom m•velését,... voltak nemes lelk• fiatalok, akik tanulásra szentelve életüket, kutatták a Szentírást, és megismerkedtek az ókor mesterm•veivel. Ezek az éles elméj•, tiszta lelkület•, bátor szív• ifjak hamarosan annyi ismeretet szereztek, hogy jó ideig senki sem volt képes felvenni velük a versenyt... Így azután, amikor a reformációnak ezek az ifjú védelmez•i valamilyen gy•lésen találkoztak a római doktorokkal, oly könnyedén és higgadtan vitáztak velük, hogy ezek a tudatlan emberek elbizonytalanodtak, zavarba jöttek, és szégyenben maradtak, amit mindenki szerint meg is érdemeltek. «

Amikor a katolikus papság látta, hogy hívei elfogynak, a magisztrátusokhoz fordult segítségért, és minden hatalmában álló eszközzel igyekezett visszaszerezni hallgatóit. De az emberek lelki szükségleteit kielégítették az új tanítások, és elfordultak azoktól, akik oly régóta táplálták •ket a babonás rítusok és emberi hagyományok semmit ér• polyvájával.

Az igazság tanítói, amikor az üldözés fellángolt ellenük, megfogadták Krisztus szavait: »Mikor pedig abban a városban üldöznek titeket, szaladjatok a másikba« (Mt 10:23). A világosság eljutott mindenhova. A menekül•k találtak egy hívogató kitárt ajtót, és azon a helyen maradva, Krisztust prédikálták - néha a templomban, vagy ha az bezárult el•ttük, magánházakban vagy a szabad ég alatt. Templommá szentel•dött az a hely, ahol meghallgatták •ket. A lendülettel és bizonyossággal prédikált igazság feltartóztathatatlanul terjedt.

Hiába kérte a papság az egyházi és a polgári hatóságok segítségét az eretnekség szétmorzsolásához. Hiába folyamodtak bebörtönzéshez, kínzáshoz, t•zhöz és kardhoz. A hiv•k ezrei pecsételték meg vérükkel hitüket, és a munka ment tovább. Az üldözés is az igazság terjedését szolgálta. A fanatizmus pedig, amelyet Sátán az üldözéssel igyekezett párosítani, még nyilvánvalóbbá tette az Isten munkája és a Sátán munkája közti különbséget.

---

11. A fejedelmek tiltakozása

A német keresztény fejedelmek tiltakozása az 1529-es speieri országgy•lésen az egyik legszebb bizonyságtevés volt a reformáció mellett. Ezeknek az embereknek - Isten embereinek - a bátorsága, hite és állhatatossága kivívta a gondolkozási és lelkiismereti szabadságot a következ• századok számára. Protestálásuk adta meg a megreformált egyház protestáns nevét; elveik pedig »a protestantizmus tulajdonképpeni lényegét«.

Sötét és vészjósló napok köszöntöttek a reformációra. Annak ellenére, hogy a Wormsi Ediktum Luthert törvényen kívül helyezte, tanainak hirdetését, illetve elfogadását megtiltotta, a birodalomban mindeddig a vallási türelem érvényesült. A gondvisel• Isten féken tartotta az igazsággal szemben álló er•ket. V. Károlynak eltökélt szándéka volt a reformáció szétzúzása, de sokszor, amikor ütésre emelte a kezét, kénytelen volt máshova sújtani. Újra meg újra elkerülhetetlennek látszott, hogy mindazok nyomban elpusztulnak, akik Rómával szembehelyezkedni mernek. De a kritikus pillanatban a keleti határon megjelent a török hadsereg vagy a francia király vagy a császár növekv• hatalmára féltékeny pápa, és háborút indítottak ellene. Így aztán a nemzetek viszálya és kavargása közepette a reformáció tovább er•ködhetett és terjedhetett.

Végül is a pápai uralkodók elfojtották gy•lölködésüket, hogy összefogjanak a reformátorok ellen. Az 1526-os speieri országgy•lés vallási ügyekben minden államnak szabad kezet adott az általános zsinat idejéig. De mihelyt elmúltak az engedményt kiváltó veszélyek, a császár 1529-ben ismét összehívta az országgy•lést Speierben, hogy összezúzza az eretnekséget. Rá akarta venni a fejedelmeket arra, lehet•leg békés eszközökkel, foglaljanak állást a reformáció ellen. Ha pedig az nem sikerül, Károly felkészült rá, hogy er•szakhoz folyamodik.

A pápa hívei ujjongtak. Nagy számban jelentek meg Speierben, és nyíltan kifejezésre juttatták a reformátorokkal és pártfogóikkal szembeni gy•löletüket. Melanchton ezt mondta: »A világ szemében utálat és söpredék vagyunk, de Krisztus letekint szegény népére, és meg•rzi. «-' Az országgy•lésen részt vev• lutheránus fejedelmek rezidenciáján is tilos volt az evangéliumot prédikálni. De Speier népe szomjazta Isten Igéjét, és a tilalom ellenére ezrek özönlöttek a szász választófejedelem kápolnájában tartott istentiszteletekre.

Ez siettette a válságot. A császár kihirdette az országgy•lésnek, hogy mivel a lelkiismereti szabadságot engedélyez• határozat súlyos zavargásokat keltett, elrendeli érvénytelenítését. Ez az önkényes cselekedet felháborította és megrémítette a lutheránus keresztényeket. Egyikük ezt mondta: »Krisztus újra Kajafás és Pilátus kezébe került. « A katolikusok még jobban felb•szültek. Az egyik vakbuzgó katolikus kijelentette: »A törökök jobbak, mint a lutheránusok, mivel a törökök tartanak böjtnapokat, a lutheránusok pedig megszentségtelenítik •ket. Ha választanunk kellene Isten szent Igéje és az egyház régi hibái között, az el•bbit utasítanánk el!« Melanchton így szólt: »Faber a telt házú gy•lésen naponta újabb követ vet reánk, az evangélium híveire. «

A vallási türelem korábban már törvényer•re emelkedett, és a lutheránus államok most úgy döntöttek, hogy tiltakoznak jogaik megsértése ellen. Luthernek, akit a Wormsi Ediktum még mindig egyházi átok alatt tartott, tilos volt Speierben megjelennie, de munkatársai és a fejedelmek, akiket Isten indított fel, hogy ügyét ebben a válságban védjék, helyére álltak. A nemes lelk• szász Frigyes, Luther korábbi pártfogója meghalt. De testvére és utóda, János herceg is örömmel fogadta a reformációt, és bár békepárti volt, nagyon határozottan és bátran kiállt minden olyan dologban, ami a vallás érdekeit érintette.

A papok követelték, hogy a reformációt elfogadó államok fenntartás nélkül engedelmeskedjenek a római törvénykezésnek. A reformátorok viszont a korábban élvezett szabadságot igényelték, és nem egyezhettek bele abba, hogy Róma ismét fennhatósága alá vonja azokat az államokat, amelyek oly nagy örömmel fogadták Isten szavát.

Végül is elhangzott az a középutas javaslat, hogy ott, ahol a reformáció nem vert gyökeret, a Wormsi Ediktumot szigorúan érvényesíteni kell; és hogy »ott, ahol a nép eltért attól, és ahol a zendülés veszélye nélkül nem tudnak alkalmazkodni hozzá, ott ne foganatosítsák a legkisebb új reformot sem, ne érintsenek semmilyen vitás pontot, ne ellenezzék a mise celebrálását, és egyetlen római katolikusnak se engedjék meg a lutheránizmus követését«. Ezt az intézkedést az országgy•lés elfogadta, a katolikus papok és f•papok nagy megelégedésére.

E rendelet érvényre juttatása megakadályozta volna »a reformáció kiterjesztését azokra a területekre, ahol még ismeretlen volt, gátolta volna megszilárdítását, ahová már eljutott«. Tehát nincs szólásszabadság, és tilos áttérni. E megszorítások és tilalmak haladéktalan elfogadására voltak a reformáció hívei kötelezve. Úgy t•nt, hogy a világ reménysége kialvóban van. »A római hierarchia visszaállítása... szükségszer•en visszahozná a régi visszaéléseket« és hamar alkalom kínálkozna annak a munkának az elpusztítására, amelyet már hevesen megrázott »a fanatizmus és a széthúzás«.

A tanácskozásra összegy•lt lutheránus-pártiak megdöbbenve néztek egymásra. »Mit tegyünk?« kérdezgették egymástól. Az egész világot érint• súlyos kérdések forogtak kockán. »Behódoljanak-e a reformáció vezérei, és elfogadják-e a rendeletet? Ebben a válságos helyzetben, amely csakugyan súlyos volt, milyen könny• lett volna érvelni a téves út mellett! Mennyi jól hangzó ürügyet és »elfogadható« indokot találhattak volna a behódolásra! Hiszen a lutheránus fejedelmek garanciát kaptak vallásuk szabad gyakorlására. Ez a kedvezmény kiterjedt azokra az alattvalókra is, akik az intézkedés foganatosítása el•tt magukévá tették a reformált nézeteket. Vajon ennyi nem elég? Mennyi veszélyt elkerülhetnének, ha most behódolnak! És mennyi ismeretlen bajt és viszályt zúdíthatnak magukra az ellenállással! Ki tudja, milyen lehet•ségeket tartogat a jöv•? Fogadjuk el a békét, ragadjuk meg a Róma által felkínált olajágat, és kötözzük be Németország sebeit! Ilyen érvekkel igazolhatták volna annak az intézkedésnek az elfogadását, amely minden bizonnyal csakhamar ügyük bukásával végz•dött volna.

» Szerencsére megvizsgálták ennek az egyezségnek az indítékát, és hitben cselekedtek. Mi volt ez az indíték? Az, hogy Rómának joga van a lelkiismeret elfojtására és a szabad vizsgálódás megtiltására. Vajon •k maguk és protestáns alattvalóik nem élvezhetnek vallásszabadságot? De igen. De csak mint az

egyezményben kikötött egyik különleges kedvezményt, nem pedig jog szerint. Az egyezményen kívül pedig a tekintély nagy hatalmú elve volt az úr. A lelkiismeret nem volt perdönt•. Róma csalhatatlan bíró, akinek engedelmeskedni kell. A felkínált egyezmény elfogadása tulajdonképpen annak az elismerése lett volna, hogy a vallásszabadság csak a protestáns szászokra korlátozódik. A többi keresztény pedig b•nt követ el a szabad vizsgálódással és a protestáns hit megvallásával, amelyért börtön és máglya jár. Beleegyezhetnek-e vajon a vallásszabadság lokalizálásába? Annak meghirdetésébe, hogy a reformáció több hívet már nem szerezhet magának? Hogy egy talpalatnyi földet sem hódíthat már meg? És ahol ebben az órában Róma az úr, ott uralma állandó lesz? Ártatlannak mondhatnák-e a reformátorok magukat annak a sok száz és ezer embernek a vérét•l, akik az egyezmény értelmében áldozzák fel életüket a pápaság országaiban? E sorsdönt• órában ez az evangélium ügyének és a kereszténység szabadságának az elárulása lett volna. « Inkább »feláldoznak mindent, még országukat, koronájukat és életüket is«.

»Utasítsuk el ezt a rendeletet! - mondták a fejedelmek. Lelkiismeret dolgában nincs súlya a többségnek. « A küldöttek kijelentették: »Az 1526-os rendeletnek vagyunk adósai a birodalom békéjéért; annak eltörlése bajt és viszályt hozna Németországra. Az országgy•lés csak arra illetékes, hogy meg•rizze a vallásszabadságot addig, amíg a tanács újra összejön. « A lelkiismereti szabadság megvédése az állam feladata; vallási ügyekben csak eddig terjed a hatalma. Minden világi hatalom, amely polgári hatóság által kísérli meg szabályozni vagy kikényszeríteni a vallási el•írásokat, megsérti azt az elvet, amelyért a lutheránus keresztények olyan nemesen küzdöttek.

Római hívei elhatározták, hogy véget vetnek annak, amit »vakmer• makacsság«-nak neveztek. El•ször megpróbáltak megoszlást támasztani a reformáció hívei között, és megfélemlíteni azokat, akik nem foglaltak nyíltan állást mellettük. Végül a szabad városok képvisel•it az országgy•lés elé idézték, hogy nyilatkozzanak: elfogadják-e a javaslat feltételeit. A képvisel•k hiába kértek halasztást. Amikor színt kellett vallaniuk, majdnem a fele a reformátorok mellé állt. Azok, akik nem voltak hajlandók eladni a lelkiismereti szabadságot és az egyén döntési jogát, jól tudták, hogy állásfoglalásuk miatt bírálni, kárhoztatni és üldözni fogják •ket. Az egyik delegátus ezt mondta: »Vagy megtagadjuk Isten Igéjét, vagy elégetnek minket«.

Ferdinánd király, aki az országgy•lésen a császárt képviselte, látta, hogy a rendelet súlyos megosztottsághoz vezet, hacsak a fejedelmeket nem sikerül rávennie arra, hogy elfogadják a rendeletet. Ezért rábeszéléssel próbálkozott, mert jól tudta, hogy az er•szak még eltökéltebbé teszi ezeket az embereket. Ferdinánd »könyörgött a fejedelmeknek, hogy fogadják el a rendeletet, és biztosította •ket arról, hogy a császár nagyon meg lesz velük elégedve«. De ezek az állhatatos emberek, akik a földi uralkodók felett álló tekintélyt ismerték el, nyugodtan válaszoltak: »Mindenben engedelmeskedünk a császárnak, ami a béke ügyét és Isten dics•ségét szolgálja. «

Végül a király az országgy•lés el•tt kijelentette a választófejedelemnek és barátainak, hogy az ediktum »császári rendelet formájában« fog megjelenni, és csak »egy lehet•ségük van: engedelmeskedni a fels•bbségnek! « E szavak után otthagyta a gy•lést, nem adva alkalmat a reformátoroknak sem megfontolásra, sem válaszra.

»Hasztalan küldtek küldöttséget a királyhoz, hogy visszatérésre bírják. « Tiltakozásukra csak ezt válaszolta: »Ez elintézett ügy. Ennek csak engedelmeskedni lehet.«

A császári párt meg volt gy•z•dve arról, hogy a keresztény fejedelmek ragaszkodni fognak a Szentíráshoz, amelyet az emberi tanítások és kívánalmak elé helyeznek. A császárpártiak tudták, hogy ahol ezt az elvet elfogadják, a pápaság végül megbukik. De miként emberek ezrei, akik a »láthatókra« néztek, •k is azzal áltatták magukat, hogy a császár és a pápa ügye er•s, a reformátoroké pedig gyenge. Ha a reformátorok csupán emberi segítségben bíztak volna, er•tlenek lettek volna, miként a katolikusok gondolták. És bár kevesen voltak, és meghasonlottak Rómával, mégis er•sek voltak. »Az országgy•lés jegyz•könyve helyett Isten Igéjére apelláltak, Károly császár helyett pedig Jézus Krisztushoz, a királyok Királyához, és uraknak Urához fordultak. «

Mivel Ferdinánd nem volt hajlandó tekintettel lenni lelkiismereti meggy•z•désükre, a fejedelmek elhatározták, hogy távollétével nem tör•dve tiltakozásukat késedelem nélkül a nemzeti tanács elé tárják. Ezért ezt az ünnepélyes nyilatkozatot fogalmazták meg, és nyújtották be az országgy•lésnek:

»E nyilatkozat útján Isten, a mi egyetlen Teremt•nk, Megtartónk, Megváltónk és Üdvözít•nk el•tt, aki egy napon Bíránk lesz, valamint minden ember és minden teremtmény el•tt kijelentjük, hogy semmit nem hagyunk jóvá és nem fogadunk el - sem mi, sem népünk - semmilyen vonatkozásban, ami a javasolt rendelkezésben Istennel, szent Szavával, igaz lelkiismeretünkkel és lelkünk üdvével ellentétes. «

»Micsoda?! Hagyjuk jóvá ezt a rendeletet?! Azt állítsuk, hogy a Mindenható Isten meg akarja ugyan ismertetni magát az emberrel, de az ember képtelen eljutni Isten ismeretére?!« »Nincs más biztos tan, csak amely Isten szavával összhangban van... Az Úr tiltja minden egyéb hitelv tanítását... A Szentírás igéit más, világosabb igékkel kell megmagyarázni... Ez szent könyv, amelyre a kereszténynek minden dologban szüksége van, könnyen érthet•, és alkalmas a sötétség eloszlatására. Isten kegyelméb•l elhatároztuk, hogy kitartunk Isten egyetlen Igéjének tiszta és kizárólagos prédikálása mellett, ahogyan azt a Biblia ó- és újtestamentomi könyvei tartalmazzák. Nem teszünk hozzá semmit, ami ellentétben áll vele. Ez az Ige az egyedüli igazság, minden tan és az egész élet biztos szabálya. Sohasem csal vagy téveszt meg bennünket. Aki erre az alapra épít, az a pokol minden hatalmával szemben is megáll, míg minden emberi hiábavalóság, amely ellene támad, Isten színe el•tt kudarcot vall. «

»Ezért visszautasítjuk a ránk kényszerített igát. « »Ugyanakkor a császár •felségét•l elvárjuk, hogy keresztény uralkodóként viselkedjék velünk, mint aki mindennél jobban szereti Istent; és mi kijelentjük, hogy készek vagyunk mindazzal a szeretettel és engedelmességgel adózni mind neki, mind nektek, kegyelmes urak, ami igaz és törvényes kötelességünk. «

A tiltakozás nagy hatással volt az országgy•lésre. A többséget nagyon meglepte és megrémítette a tiltakozók bátorsága. A jöv•t viharosnak és bizonytalannak látták. Elkerülhetetlennek t•nt a viszály, a harc és a vérontás. De a reformátorok, akik biztosak voltak ügyük igazságában, bíztak a Mindenható erejében. »Nagyon bátrak és határozottak voltak. «

»E híres tiltakozásban foglalt elvek... a protestantizmus lényegét alkotják. Ez a tiltakozás a vallást

érint• két emberi visszaélés ellen emel szót: az els• a polgári magisztrátus beavatkozása, a második pedig az egyház önkényes hatalma. E visszaélések helyett a protestantizmus a magisztrátus fölé a lelkiismeret hatalmát, a látható egyház fölé pedig Isten szavának tekintélyét helyezte. El•ször is visszautasítja, hogy a polgári hatalmak beleavatkozzanak az Isten dolgaiba; majd a prófétákkal és az apostolokkal együtt mondja: 'Istennek kell inkább engedni, hogynem embereknek.' A tiltakozók V. Károly koronája el•tt magasra emelték Jézus Krisztus koronáját. S•t továbbmentek: lefektették azt az elvet, hogy minden emberi tanítást Isten kinyilatkoztatásai alá kell rendelni.« A protestálók továbbá kijelentették, hogy joguk van szabadon bizonyságot tenni meggy•z•désükr•l. Nemcsak hinni és engedelmeskedni akarnak, hanem tanítani is azt, amit Isten Igéje mond. Tagadták, hogy a papoknak és a magisztrátusoknak joguk van ezt megakadályozni. A speieri protestálás ünnepélyes bizonyságtevés volt a vallási türelmetlenség ellen, és hangsúlyozása annak, hogy minden embernek joga van Istent úgy imádni, ahogy a lelkiismerete diktálja.

A nyilatkozat elhangzott, és emberek ezrei jól emlékezetükbe vésték. A mennyei könyvekbe is bekerült, ahonnan senki emberi er•feszítéssel ki nem törölheti. Az egész lutheránus Németország hitvallásként fogadta el a protestálást. Az emberek mindenütt új és jobb korszak ígéretét látták a nyilatkozatban. Az egyik fejedelem ezt mondta a speieri protestánsoknak: »A Mindenható, akinek segítségével szilárdan, szabadon és bátran meg tudjátok •t vallani, •rizze meg bennetek ezt a keresztény állhatatosságot az örökkévalóság napjáig«.

Ha a reformáció, e kezdeti sikerekkel megelégedve, megalkuvással próbált volna a világ kegyeibe férk•zni, ez h•tlenség lett volna Istennel és önmagával szemben. E h•tlenséggel saját sírját ásta volna meg. E nemes lelk• reformátorok élete tanulságokkal szolgál minden korszakban. Sátán munkamódszere, amellyel Isten és Igéje ellen dolgozik, nem változott. Ma is éppoly ellensége a Szentírásnak, az élet útmutatójának, mint amilyen a XVI. században volt. A Szentírás tanításaitól és elveit•l ma is sokan messze elkanyarodnak. Vissza kell térni a nagy protestáns alapelvhez: a Biblia, és csakis a Biblia a hit és a kötelesség szabálya. Sátán ma is minden hatalmában álló eszközzel igyekszik a lelkiismereti szabadságot megsemmisíteni. A speieri protestálók által elutasított antikrisztusi hatalom ma újult er•vel törekszik arra, hogy elvesztett fels•bbségét visszaszerezze. Az a rendíthetetlen h•ség, amely a reformáció e válságos helyzetében Isten Igéje iránt mutatkozott, ma is a reform egyedüli lehet•sége.

A jelek azt mutatták, hogy a protestánsokat veszély fenyegeti. Más jelekb•l viszont azt lehetett látni, hogy Isten kinyújtotta kezét, hogy híveit megvédje. Ez id• tájt történt, hogy »Melanchton sietve vezette barátját, Simon Grynaeust Speier utcáin a Rajna felé, és unszolta, hogy keljen át a folyón. Grynaeust megdöbbentette ez a sietség. ‚Egy komoly és ünnepélyes fellépés• id•s ember, akit nem ismerek - szólt Melanchton -, jelent meg el•ttem, és azt mondta, hogy Ferdinánd perceken belül rend•röket fog küldeni, hogy Grynaeust letartóztassa.'«

E nap folyamán Faber, a római egyház teológusa megrágalmazta prédikációjában Grynaeust. Grynaeus viszont felpanaszolta, hogy Faber »gy•löletes tévedések«-et védelmez. »Faber leplezte haragját, de azután mindjárt a királyhoz fordult, akit•l elfogatási parancsot szerzett az okvetetlenked• heidelbergi professzor ellen. Melanchton el•tt nem volt kétséges, hogy barátját Isten mentette meg, aki szent angyalát küldte el ezzel a figyelmeztetéssel.

Melanchton mozdulatlanul várt, míg a folyó vize megmentette Grynaeust üldöz•it•l. , Végre - kiáltott Melanchton, amikor a barátját a túloldalon látta -, végre megszabadult az ártatlan a vérre szomjazók kegyetlen szorításából.' Hazaérve Melanchton megtudta, hogy a rend•rök a padlástól a pincéig t•vé tették Grynaeusért a házat.

A reformációt nagyobb er•vel kellett hangsúlyozni a föld nagyjai el•tt. Ferdinánd király nem volt hajlandó a lutheránus fejedelmeket meghallgatni, de a fejedelmek alkalmat kaptak arra, hogy ügyüket a császár, valamint az összehívott egyházi és állami méltóságok elé terjesszék. A birodalmat felkavaró viszály lecsendesítésére a speieri protestálást követ• évben a császár, V. Károly országgy•lést hívott össze Augsburgban, amelynek elnökévé önmagát jelölte. Erre az országgy•lésre beidézték a protestáns vezet•ket is.

Nagy veszélyek fenyegették a reformációt, de hívei most is Istenre bízták ügyüket, és megfogadták, hogy kitartanak az evangélium mellett. A szász választófejedelmet tanácsadói le akarták beszélni arról, hogy megjelenjék az országgy•lésen. A császár - mondták - azért igényli a fejedelmek részvételét, hogy t•rbe csalja •ket. »Nem kockáztat-e mindent az, aki hatalmas ellenség társaságában záratja magát egy város falai közé?« Mások pedig ezt a tiszteletreméltó kijelentést tették: »Csak viseljék magukat a fejedelmek bátran, és Isten ügye mentve van!« »Isten h•, nem hagy el bennünket« - hangoztatta Luther. A választófejedelem elindult kíséretével Augsburgba. Mindnyájan tudták, milyen veszélyek leselkednek rájuk, és sokan szomorú arccal és nyugtalan szívvel mentek. De Luther, aki elkísérte •ket egészen Coburig, »Er•s vár a mi Istenünk« cím• énekével - amelyet az úton írt - új életre keltette lankadó hitüket. A lelkesít• ének hangjaira számos nyugtalanító sejtelem eloszlott, és sok nehéz szív megkönnyebbült.

A reformált fejedelmek úgy határoztak, hogy benyújtanak az országgy•lésnek egy nyilatkozatot, amely rendszerbe fogva és a Szentírással igazolva tartalmazza nézeteiket. Elkészítését Lutherre, Melanchtonra és társaikra bízták. A protestánsok e hitvallást meggy•z•désük kifejezéseként fogadták el, és összegy•ltek, hogy e fontos okmányt aláírják. Ünnepélyes és nehéz pillanatok voltak ezek. A reformátorok nagyon óvakodtak attól, hogy ügyükbe politikai kérdéseket keverjenek. Úgy érezték, hogy a reformációnak nem szabad semmi más befolyást árasztania, csak azt, ami Isten szavából árad. Amikor a keresztény fejedelmek felkészültek, hogy aláírják a Hitvallást, Melanchton e szavakkal tiltakozott: »A teológusoknak és lelkészeknek kell ezeket a dolgokat javasolniuk. Tartogassuk másra a föld nagyjainak tekintélyét!« »Isten ments - válaszolt a szászországi János -, hogy engem kizárjatok! Eltökéltem, hogy megteszem, ami helyes, a koronám miatti aggódás nélkül. Választói fövegem és a hermelinem nem olyan drága nekem, mint Jézus keresztje. « E szavak után aláírta nevét. Egy másik herceg ezt mondta, miközben kezébe vette a tollat: »Ha az én Uram, Jézus Krisztus dics•sége megkívánja, kész vagyok... javaimat és életemet feláldozni. »Inkább lemondanék alattvalóimról és országaimról, inkább elhagyom atyáim országát bottal a kezemben, mintsem valami más tanítást fogadjak el, mint amit ez a hitvallás tartalmaz. « Ilyen volt azoknak az embereknek - Isten embereinek - a hite és bátorsága.

Ütött az óra, és meg kellett jelenniük a császár el•tt. V. Károly trónján ülve és a fejedelmek társaságában fogadta a protestáns reformátorokat, akik felolvasták hitvallásukat. Azon a reprezentatív gy•lésen az evangélium igazságai világosan feltárultak, a pápai egyház tévelygései pedig leleplez•dtek. Joggal mondják, hogy ez a nap »a reformáció legnagyobb, a kereszténység és az emberiség

történelmének pedig egyik legdics•ségesebb napja«.

Ekkor még csak néhány év telt el azóta, hogy a wittenbergi barát egyedül állt a wormsi nemzeti tanács el•tt. Most ott voltak helyette a birodalom legnemesebb és leghatalmasabb fejedelmei. Luthernek tilos volt Augsburgban megjelennie, de jelen volt szavai és imái által. »Végtelenül boldog vagyok - írta -, hogy megértem ezt az órát, amelyben Krisztust ilyen jeles hitvallók magasztalták fel nyilvánosan, és ilyen dics• gy•lés el•tt. « Így teljesedtek a Szentírás szavai: »A királyok el•tt szólok a Te bizonyságaidról« (Zsolt 119:46).

Pál korában az evangélium, amelyért az apostolt bebörtönözték, éppen így került a császárváros fejedelmei és nemesei elé. Most is ez történt: amit a császár nem engedett a szószékr•l prédikálni, azt a palotából hirdették. Amir•l sokan azt tartották, hogy még a szolgáknak sem való meghallgatni, azt a birodalom urai és f•nemesei csodálattal hallgatták. Királyok és más méltóságok voltak a hallgatók, koronás fejedelmek a prédikátorok, a prédikáció pedig Isten fennkölt igazsága volt. »Az apostoli kor óta - jelenti ki egy író - nem végeztek ennél nagyszer•bb munkát, és nem tettek fennköltebb hitvallást. «

»Mindaz, amit a lutheránusok mondanak, igaz. Nem tudjuk letagadni« - jelentette ki egy katolikus püspök. »Meg tudja ön helytálló érvekkel cáfolni a választófejedelem és társai hitvallását?« - kérdezte egy másik dr. Eckt•l. »Az apostolok és próféták írásaival nem - hangzott a válasz -, de az atyákéval és a zsinatokéval igen!« »Értem - válaszolt a kérdez•. Tehát ön szerint a lutheránusok a Szentíráson belül vannak, mi pedig kívül. «

Néhány német fejedelmet meghódított a reformált hit. Maga a császár is kijelentette, hogy a protestáns cikkelyek csak az igazságot tartalmazzák. A Hitvallást számos nyelvre lefordították, egész Európában elterjesztették, és a kés•bbi generációk során milliók fogadták el saját hitvallásukként.

Isten h•séges szolgái nem egymaguk dolgoztak. Miközben a leveg•beli fejedelemségek, hatalmasságok és gonosz lelkek összefogtak ellenük, az Úr nem hagyta el népét. Ha szemük megnyílt volna, éppúgy látták volna, hogy mennyei lények segítik •ket, miként a régi próféta. Amikor Elizeus szolgája az •ket körülvev• és a menekülés minden lehet•ségét elvágó ellenséges seregre mutatott, a próféta így imádkozott: »Óh Uram! nyisd meg kérlek az • szemeit, hadd lásson« (2Kir 6:17). És íme, a hegy tele volt tüzes szekerekkel és lovakkal! A menny serege ott állomásozott, hogy megvédje Isten emberét. Így vigyáztak Isten angyalai a reformáció ügyét szolgáló munkásokra is.

Luther sziklaszilárdan vallotta, hogy nem szabad világi hatalom igény bevételével el•segíteni, sem fegyverrel megvédeni a reformációt. Boldog volt, hogy a birodalom fejedelmei megvallották az evangéliumot. De amikor azt javasolták, hogy alkossanak védelmi szövetséget, kijelentette: »az evangélium tanítását egyedül Istennek kell megvédenie... Minél kevésbé ártják bele az emberek magukat ebbe a munkába, annál felt•n•bb lesz Isten közbelépése. Nézete szerint minden körültekint• óvintézkedés hitvány félelemnek és b•nös bizalmatlanságnak tulajdonítható. «

Amikor hatalmas ellenség fogott össze, hogy a reformált hitet megdöntse, és úgy t•nt, hogy ezrek fognak kardot rántani ellene, Luther ezt írta: »Sátán kimutatja dühét. Istentelen f•papok ármánykodnak,

és háború fenyeget bennünket. Buzdítsátok a népet, hogy küzdjön vitézül Isten trónja el•tt imában és hitben, hogy ellenségeink Isten Lelke által legy•zve nyugodni kényszerüljenek! Legf•bb szükségletünk és legf•bb dolgunk az imádkozás! Tudja meg a nép, hogy ki van téve a kard élének és Sátán haragjának! Ezért imádkozzon! «

Kés•bb a reformált fejedelmek által tervezett szövetségre utalva Luther kijelentette, hogy csak egy fegyvert szabad ebben a harcban használni: »a Lélek kardját«. A szász választófejedelemnek így írt: »Lelkiismeretünk szerint nem egyezhetünk bele a javasolt szövetségbe. Inkább tízszer is meghalunk, mintsem azt lássuk, hogy evangéliumunk egyetlen csepp vér kiontását is okozza. A mi feladatunk az, hogy olyanok legyünk, mint a mészárszékre vitt juh.

Hordoznunk kell Krisztus keresztjét. Ne féljen felséged, imáinkkal többet teszünk, mint összes ellenségünk a kérkedésével! Csak ne engedje, hogy keze testvérei vérével szennyez•djék be! Ha a császár azt kívánja, hogy bíráinak kiszolgáltassuk magunkat, készségesen megjelenünk el•ttük. Ön nem tudja hitünket megvédeni. Mindenkinek a saját maga kockázatára és veszélyére kell hinnie. «

A titkos imából fakadt az az er•, amely a nagy reformáció által megrázta a világot. Az Úr szolgái az imádkozás helyén szent nyugalommal vetették meg lábukat Isten ígéreteinek szikláján. Az augsburgi küzdelem idején »nem múlt el egy nap sem anélkül, hogy Luther ne szentelt volna legalább három órát imára. Mégpedig az elmélyülésre legalkalmasabb órákat választotta ki. « Hallani lehetett, hogy cellájának magányában kiönti lelkét Isten el•tt, »mint amikor az ember a barátjával beszél. Szavai tele voltak hálaadással, aggódással és reménységgel. « »Tudom, hogy Atyánk és Istenünk vagy - mondta -, és hogy szétszórod gyermekeid üldöz•it, hiszen Te is veszélyben vagy velünk. Ez a Te ügyed, és csak a Te késztetésedre vettük mi is a kezünkbe. Védj meg hát bennünket, ó Atyánk!«

Az aggodalomtól és félelemt•l roskadozó Melanchtonnak ezt írta: »Kegyelem és békesség Krisztusban, mondom Krisztusban, és nem a világban. Ámen. Gy•lölöm, szerfelett gy•lölöm a téged emészt• határtalan gondokat. Ha az ügy igaztalan, hagyj fel vele; ha pedig igaz, miért hazudtolnánk meg annak ígéretét, aki azt parancsolja, hogy félelem nélkül hajtsuk fejünket álomra?! ...Krisztus nem fog hiányozni a jogos és igaz ügy mell•l. • él, • uralkodik; akkor mit•l féljünk?«

Isten hallotta szolgái kiáltását. Fejedelmeknek és lelkészeknek er•t és bátorságot adott, hogy •rizzék az igazságot az élet sötétségének világbírói ellen. Így szól az Úr: »Imé szegletkövet teszek Sionban, amely kiválasztott, becses; és aki hisz abban, meg nem szégyenül« (1Pt 2:6). A protestáns reformátorok Krisztusra építettek, és a pokol kapui sem tudtak diadalt aratni rajtuk.

---

12. A francia reformáció

A speieri protestálást és az augsburgi hitvallást, amelyek a reformáció németországi gy•zelmét jelezték, évekig tartó harc és bizonytalanság követte. Úgy látszott, mintha a hívei közti viszálytól meggyengült és hatalmas ellenségeit•l támadott protestantizmus teljes pusztulásra lett volna ítélve. Ezrek pecsételték meg bizonyságtevésüket vérükkel. Polgárháború tört ki. A protestáns ügyet egyik kimagasló híve elárulta. A protestáns fejedelmek - a legkiválóbbak - a császár fogságába estek, és városról városra hurcolták •ket. De a császár látszólagos gy•zelme pillanatában lett vesztes. A zsákmányt ki kellett engednie a kezéb•l, és végül kénytelen volt megt•rni azokat a tanításokat, amelyeknek szétzúzását életcéljául t•zte ki. Hatalmát, kincseit és még az életét is feltette az eretnekség elfojtására. Most pedig azt látta, hogy katonái elpusztulnak a csatában, kincstárai kiürülnek, jó néhány országát lázadás fenyegeti, és közben mindenütt terjed az a vallás, amit hasztalan próbált elfojtani. V. Károly a Mindenható ellen harcolt. Isten ezt mondta: »Legyen világosság! « A császár pedig maradandóvá akarta tenni a sötétséget. Szándéka azonban meghiúsult. • pedig id• el•tt megöregedve, a hosszú küzdelemt•l elcsigázva lemondott a trónról, és bezárkózott egy kolostorba.

Svájcban, miként Németországban is, sötét napok köszöntöttek a reformációra. Míg számos kanton elfogadta a reformált vallást, mások vakbuzgalommal ragaszkodtak Róma tanításaihoz. Az igazságot megismerni vágyók üldözéséb•l végül polgárháború lett. Zwingli és sokan mások, akik követték reformját, elestek Cappel véres mezején. Az iszonyatos katasztrófa miatt elkeseredett Oecolompadius nemsokára szintén meghalt. Róma örömmámorban úszott, és úgy látszott, hogy számos helyen visszaszerzi mindazt, amit elvesztett. De Isten, akinek szándékai örök érvény•ek, nem hagyta el ügyét és népét. Szabadulást hozott. Más országokban támasztott munkásokat, hogy a reformot továbbvigyék.

Franciaországban már a lutheri reformáció el•tt hajnalodott. A nagy m•veltség• Lefevre, a párizsi egyetem id•s professzora, a buzgó, h•séges katolikus azok között volt, akik els•ként látták meg a fényt. Az ókori irodalom kutatása közben Lefevre figyelme a Bibliára terel•dött, és tanítani kezdte.

Lefevre, aki a szentek lelkes tisztel•je volt, vállalkozott arra, hogy az egyházi legendák alapján megírja a szentek és mártírok történetét. Ez a feladat nagyon munkaigényes volt, de számottev• részével már elkészült, amikor elkezdte tanulmányozni a Bibliát - gondolva, hogy segítséget meríthet bel•le. A Bibliában valóban talált szenteket, de nem a római naptár által megjelölt szenteket. Mennyei fényözön áradt a lelkébe. Csodálkozva és méltatlankodva hagyta abba maga választotta feladatát, és buzgón kezdte Isten Igéjét tanulmányozni. A felismert drága igazságot nemsokára tanítani is kezdte.

1512-ben, még miel•tt Luther vagy Zwingli elkezdte volna a reform munkáját, Lefevre ezt írta: »Isten az, aki hit által adja nekünk az igazságot, amely egyedül kegyelemb•l igazít meg az örök életre. « A megváltás titkain elmélkedve így kiáltott: »Milyen kimondhatatlanul csodálatos ez a csere! A b•ntelent elítélik a b•nös pedig szabad lesz! Az Áldás viseli az átkot, és az átkozott áldást kap! Az Élet meghal, a halottak pedig élnek; a Dics•ség sötétségbe burkolózik, és a szégyenkez• dics•ségbe öltözik.«

Lefevre azt hirdette, hogy a megváltásért egyedül Istent illeti a dics•ség, az embernek pedig az a kötelessége, hogy engedelmeskedjék. »Ha Krisztus egyházának tagja vagy - mondta -, testének is tagja vagy; ha pedig az • testéb•l való vagy, akkor az isteni természet részese is vagy... Ó, ha az emberek meg tudnák érteni ezt a kiváltságot, milyen tisztán, erkölcsösen és szentül élnének, és milyen megvetend•nek ítélnék a világ minden dics•ségét a bennük lakozó dics•séghez képest, amelyet testi szem nem láthat. «

Lefevre tanítványai közül néhányan lelkesen hallgatták tanáruk szavait, és hosszú id•vel Lefevre elnémítása után hirdették tovább az igazságot. Közülük került ki William Farel is. Farel vallásos szül•k gyermeke volt, akit arra tanítottak, hogy feltétlen hittel fogadja el az egyház tanításait. Pál apostollal együtt • is elmondhatta önmagáról: »Én a mi vallásunknak legszigorúbb felekezete szerint éltem mint farizeus« (Acs 26:5). Mint h• katolikus, izzó buzgóságában elpusztított volna mindenkit, aki szembe mert helyezkedni az egyházzal. »Dühödt farkasként vicsorítottam a fogam, amikor meghallottam, hogy valaki a pápa ellen szól« - mondta és•bb életének err•l a szakaszáról. Farel a szentek vakbuzgó imádója volt. Lefevre társaságában fáradhatatlanul járta Párizs templomait, ájtatoskodott az oltároknál, és ajándékokkal ékesítette a kegyhelyeket. De ezek a cselekedetek nem adtak békét lelkének. B•ntudat gyötörte, amit semmilyen vezekléssel sem tudott el•zni. Mennyei hangként fogadta a reformátor szavait: »Az üdvösség kegyelemb•l van. « »Az egyedül Ártatlant elítélik, és a b•nöz•t felmentik. a »Csak Krisztus keresztje nyitja meg a menny kapuit, és zárja be a pokol kapuit. «'

Farel örömmel elfogadta az igazságot. Páléhoz hasonló megtérésével a hagyomány szolgaságából az Isten fiainak szabadságához tért. »A gyilkos szív• ragadozó farkas helyett szelíd, ártatlan bárány tért vissza csendesen - mondta -, aki teljesen visszavette szívét a pápától, és Jézus Krisztusnak adta. «

Míg Lefevre a saját tanítványai között terjesztette tovább a világosságot, Farel, aki úgy buzgólkodott Krisztus ügyében, mint hajdan a pápáéban, a nyilvánosság el•tt hirdette. Az egyik egyházi méltóság, Meaux püspöke csakhamar csatlakozott hozzá. Más tanítók is, akiket tehetségükért és m•veltségükért nagyra értékeltek, az evangélium hirdet•i közé léptek, és híveket szereztek minden osztályból - a kézm•vesek és parasztok otthonától a királyi palotáig. I. Ferencnek, az akkori uralkodónak a n•vére is elfogadta a reformált vallást. Egy ideig úgy t•nt, hogy a király és az anyakirályn• is pártfogolja. A reformátorok reményekkel telten várták azt az id•t, amikor Franciaország elfogadja az evangéliumot.

De reményeik nem váltak valóra. Krisztus követ•ire megpróbáltatás és üldözés várt. Ezt azonban az irgalmas Isten eltakarta el•lük. Eleinte békés id•szak következett, hogy meger•södve fogadhassák a vihart - és a reformáció gyorsan haladt el•re. Meaux püspöke buzgón dolgozott körzetében, és tanította mind a papságot, mind a népet. Eltávolította a tudatlan és erkölcstelen papokat, és amennyire csak lehetett, m•velt és kegyes embereket állított a helyükre. A püspök nagyon szerette volna, ha népe kézbe kapja Isten Igéjét, és ez nemsokára meg is valósult. Lefevre vállalkozott az Újtestamentum lefordítására. És pontosan akkor, amikor Luther német Bibliája kikerült a wittenbergi nyomdából, a francia Újtestamentum megjelent Meaux-ban. A püspök fáradságot és költséget nem sajnálva terjesztette egyházközségeiben, és Meaux parasztjainak csakhamar saját Bibliájuk lett.

Ezek a lelkek olyan örömmel üdvözölték a menny üzenetét, mint a szomjúságtól haldokló vándorok az

él• vízforrást. A munkások a mez•n, a kézm•vesek a m•helyben a Biblia drága igazságainak megbeszélésével der•t vittek napi munkájukba. Esténként nem a borkimérésekbe mentek, hanem egymáshoz, hogy Isten Igéjét olvassák, imádkozzanak és Istent dics•ítsék. Csakhamar nagy változás mutatkozott ezekben a közösségekben. Bár a legalsóbb néposztályba tartoztak, a tanulatlan és keményen dolgozó parasztok közé, az isteni kegyelem megújító, megjobbító hatalma látható volt életükben. Alázatuk, szeretetük, szent életük tanúsította, hogy mit tehet az evangélium azokban, akik •szintén befogadják.

Messzire sugározta fényét az a világosság, amely Meaux-ban gyúlt fel. Nap mint nap szaporodott a megtértek száma. A király, aki megvetette a szerzetesek sz•klátókör•ségét, egy ideig határt szabott a papság dühének, de a pápai vezet•k végül diadalmaskodtak. Már állt is a máglya. Meaux püspöke, akinek választani kellett a máglya és hite megtagadása között, a könnyebb utat választotta. A nyáj azonban vezére bukása ellenére is rendületlen maradt. Sokan a lángok között tettek bizonyságot az igazságról. Ezek az egyszer• keresztények a máglyánál tanúsított bátorságukkal és állhatatosságukkal ezreknek prédikáltak; azoknak, akik a nyugalmas napokban nem hallgatták meg bizonyságtevésüket.

Nem csak az egyszer• és szegény emberek mertek szenvedés és gúny közepette bizonyságot tenni Krisztusról. A kastélyok és paloták nagyúri csarnokaiban is voltak nemes lelkek, akik az igazságot többre értékelték a gazdagságnál és rangnál, s•t még az életüknél is. A nemesi vért alatt emelkedettebb és állhatatosabb lelkület rejt•zött, mint a püspöki talár és süveg alatt. Louis de Berquin nemesi születés• ember volt, bátor figyelmes, tanulásra kész, jó modorú, feddhetetlen erkölcs• lovag. »A pápai határozatok buzgó követ•je volt, a misék és a szentbeszédek h• hallgatója... Érdemeit a lutherizmus elleni páratlan gy•löletével koronázta. « De mint oly sokan mások, gondviselésszer•en • is találkozott a Bibliával, és csodálkozva »nem Róma, hanem Luther tanait találta meg benne«. Ett•l kezdve teljesen az evangélium ügyének szentelte magát.

»Franciaország nemesei közül a legm•veltebb« Berquin volt. Lángesze, szónoki képessége, fékezhetetlen bátorsága, h•sies buzgósága és az udvarnál való befolyása miatt - mert a király egyik kedvence volt - sokan hazája majdani reformátorát látták benne. Beza ezt mondta: »Berquin második Luther lett volna, ha I. Ferencben második választófejedelemre talál. « »Rosszabb, mint Luther« - kiáltották a katolikusok. Franciaország katolikusai valóban jobban féltek t•le. Eretnekként börtönbe vetették, de a király szabadon bocsátotta. A harc évekig tartott. I. Ferenc, aki Róma és a reformáció között ingadozott, hol elt•rte, hol pedig korlátozta a szerzetesek szenvedélyes buzgóságát. Berquint a pápai hatóságok háromszor vetették börtönbe, de a lángelméjét és nemes jellemét csodáló király, aki nem volt hajlandó feláldozni a papok gy•löletének, kiszabadította.

Berquint többször figyelmeztették a veszélyre, amely Franciaországban fenyegeti, és arra buzdították, hogy kövesse azokat, akik önkéntes szám•zetésben kerestek oltalmat. A fél•s és megalkuvó Erasmus, akinek ragyogó m•veltségéhez nem társult az az erkölcsi nagyság, amely az életet és dics•séget alárendeli az igazságnak, ezt írta Berquinnek: »Kérd magad követnek valamelyik idegen országba! Menj, és utazd be Németországot! Ismered Bedát, és tudod, hogy milyen: ezerfej• szörnyeteg, aki mérgét mindenfelé fröcsköli. A te ellenségeidet légiónak hívják. Még ha ügyed jobb is lenne, mint Jézus Krisztusé, addig ki nem engednek a kezükb•l, amíg nyomorultul el nem pusztítanak. Ne bízz túlságosan

a király védelmében! Bármi történjék is, ne hozz rám bajt a teológusok tanszékén.«

A veszély s•r•ödésével azonban Berquin szilárdsága egyre n•tt. Ahelyett, hogy elfogadta volna Erasmus számító és megalkuvó tanácsát, még bátrabb lépésekre határozta el magát. Nemcsak az igazságot védelmezte, hanem a tévelygést is leleplezte. Az eretnekség vádját, amellyel Róma barátai meg akarták bélyegezni, visszafordította rájuk. Legaktívabb és legelkeseredettebb ellenfelei a város és a nemzet egyik legnagyobb egyházi tekintélyének, a nagy párizsi egyetem teológiai tanszékének tudós doktorai és szerzetesei voltak. E doktorok írásaiból Berquin tizenkét állítást emelt ki, amelyeket nyilvánosan »bibliaellenes«-nek és »eretnek«-nek nevezett, és kérte a királyt, hogy vállalja a bíró szerepét a vitában.

A király, aki örült, hogy alkalma nyílik megalázni a g•gös szerzeteseket, készséggel összemérte a két szembenálló fél erejét és eszességét. Arra szólította fel a katolikusokat, hogy védjék meg ügyüket a Bibliából. A katolikusok jól tudták, hogy e fegyvert aligha tudják használni. Bebörtönzés, kínvallatás és a máglya olyan fegyverek voltak, amelyekhez jobban értettek. Most fordult a kocka, és már abban a veremben látták magukat, amelybe Berquint szerették volna taszítani. Rémülten kerestek valamilyen kibúvót.

»Éppen ebben az id•ben történt, hogy az egyik utcasarkon álló Sz•z Mária szobrot valaki megcsonkította. « Volt nagy izgalom a városban! Tömegek sajnálkozva és felháborodva özönlöttek a tetthelyre. A király is mélyen megrendült. A szerzeteseknek pedig éppen jól jött ez a dolog. Siettek is kihasználni. »Ez Berquin tanításainak gyümölcse - kiabálták. - Ez a lutheránus összeesküvés mindent romba dönt: vallást, törvényeket, még a trónt is. «

Berquint ismét letartóztatták. A király nem volt Párizsban, és a szerzetesek azt csinálhatták, amit akartak. A reformátor felett törvényt ültek, és halálra ítélték. Még aznap végrehajtották az ítéletet, nehogy Ferenc közbelépjen, és megmentse. Berquint délben kivezették a kivégzés helyére. Hatalmas tömeg gy•lt össze, hogy tanúja legyen az eseménynek. Sokan megdöbbentek és nyugtalankodni kezdtek, amikor látták, hogy az áldozat Franciaország legjobb és legkiválóbb nemesi családjából való. Csodálkozás, felháborodás, megvetés és keser• gy•lölet árnyékolta be a kavargó tömeg arcát. Csak egy arcra nem borult árnyék. A mártír gondolatai a kavargástól messze távol jártak. Csak arra gondolt, hogy Ura jelen van.

A rozzant taliga, amelyen vitték, üldöz•inek fenyeget• tekintete, a reá váró rettenetes halál - mindez nem érdekelte. •, aki halott volt, de él, és élni fog örökké, akinél a halál és pokol kulcsa van, mellette volt. Berquin arcán a menny fénye és békéje ragyogott. Szépen volt öltözve: »bársonyköpeny, szaténból és damasztból készült zeke és aranyszín• térdnadrág« volt rajta." Hitér•l készült bizonyságot tenni a Királyok Királya és a tanúskodó világegyetem el•tt. A gyász semmilyen jele sem árnyékolta be örömét.

Amint a menet lassan haladt a zsúfolt utcákon, az emberek csodálkozva látták Berquin tekintetén és viselkedésén a felh•tlen békét és örömöt. »Úgy néz ki - mondták -, mint aki templomban ül, és szent dolgokon elmélkedik. «

A máglyánál Berquin megkísérelt néhány szót szólni az emberekhez, de a szerzetesek, félve a hatástól, kiabálni kezdtek, a katonák pedig fegyvereiket csörgették, és lármájuk elnyomta a mártír hangját. A m•velt Párizs legmagasabb skolasztikus és egyházi tekintélye 1529-ben így »mutatott gonosz példát 1793 népének arra, hogyan kell a haldoklók szent szavait a vérpadon elfojtani«.

Berquin megfulladt, és testét megemésztették a lángok. Halálhíre elszomorította a reformáció barátait egész Franciaországban. De példája nem ment feledésbe. »Mi is szívesen vállaljuk a halált - mondták az igazság tanúi -, szemünket az eljövend• életre függesztve. «

A meauxi üldözés alatt a reformált vallás hirdet•i, akiknek megtiltották, hogy prédikáljanak, máshová mentek. Egy id• után Lefevre Németországba távozott. Farel visszatért szül•városába, Kelet-Franciaországba, hogy terjessze a világosságot ott, ahol gyermekéveit töltötte. A Meaux-ban történtek híre már oda is eljutott, és az igazság, amit bátran és lelkesen hirdetett, hallgatókra talált. Farelt a hatóságok igyekeztek elhallgattatni, majd ki•zték a városból. Nem dolgozhatott tovább nyilvánosan, de bejárta a völgyeket és falvakat. Magánházakban és félrees• mez•kön tanított. Menedéket talált az erd•kben és a sziklás barlangokban, gyermekkora kedves tanyáin. Isten nagyobb próbákra készítgette. »A keresztet, az üldözést és Sátán fondorlatait, amelyekre el•re figyelmeztettek, nem kívántam - szólt -, ezek sokkal keményebbek, mintsem magamtól elhordozhatnám •ket. De Isten az én Atyám, • adott és mindig fog adni annyi er•t, amennyire szükségem van.«

Mint az apostolok korában, az üldözés most is »inkább az evangélium terjedését« szolgálta (Fil l:l2). A Párizsból és Meaux-ból ki•zöttek »szétszóródtak, elmentek, és hirdették az igét« (Acs 8:4). A világosság így talált utat Franciaország sok távoli vidékére.

Isten új munkásokat készített fel m•ve el•bbrevitelére. Párizs egyik iskolájában tanult egy komoly, csendes ifjú, aki bizonyságát adta jó képességeinek és éles eszének. Nem kevésbé t•nt ki feddhetetlen életével, mint szellemi frissességével és a vallás iránti szeretetével. Lángelméje és szorgalma csakhamar az iskola büszkeségévé tette, és bízvást jósolták, hogy Kálvin János az egyház egyik legtehetségesebb és legnevesebb védelmez•je lesz. De egy mennyei fénysugár behatolt még a skolasztika és a babona falai közé is, amelyek Kálvint körülzárták. Borzadással hallgatta az új tant, egyáltalán nem kételkedve abban, hogy az eretnekek megérdemelték a t•zhalált. Akaratlanul is szemt•l szembe került az eretnekséggel, és arra kényszerült, hogy próbára tegye, milyen hatalma van a katolikus teológiának a protestáns tanítással vívott csatában.

Kálvin egyik unokatestvére, aki a reformátorok mellé állt, Párizsban volt. A két rokon gyakran találkozott, és megbeszélték egymással a keresztény világot felkavaró dolgokat. »Csak két vallás van a világon - mondta a protestáns Olivetan. Az egyik vallás az, amit az emberek találtak ki. Ezekben az ember ceremóniákkal és jó cselekedetekkel akarja menteni magát. A másik vallás a Biblia vallása, amely azt tanítja, hogy üdvösségre kizárólag Isten ingyen kegyelméb•l juthat az ember. «

»Egyik új tanotok sem kell nekem - kiáltotta Kálvin -, azt hiszed, hogy mindig tévedésben éltem?«

De olyan gondolatok támadtak benne, amelyekt•l hiába próbált szabadulni. Amikor egyedül volt

szobájában, elt•n•dött unokatestvére szavain, és b•ntudat fogta el. Közbenjáró nélkül látta magát a szent és igazságos Bíró el•tt. A szentek közbenjárása, a jó cselekedetek, az egyházi szertartások nem tudtak engesztelést szerezni a b•nért. Nem látott maga el•tt mást, csak a kétségbeejt• örök sötétséget. Az egyház doktorai hiába próbáltak enyhíteni terhén. Hiába gyónt meg, hiába vezekelt; ezek nem tudták megbékíteni Istennel.

E medd• küzdelem idején történt, hogy Kálvin a város egyik forgalmas terén szemtanúja volt egy eretnek elégetésének. Csodálattal töltötte el az a béke, ami a vértanú arcán nyugodott. A rettenetes haláltusában és az egyház még rettenetesebb kárhoztatása alatt, e mártír hitet és bátorságot tanúsított. A fiatal diák, aki a legszigorúbban követte az egyház rendelkezéseit, lesújtva állította szembe ezt a maga kétségbeesett és gyászos hangulatával. Tudta, hogy az eretnekek a Bibliára építik hitüket. Elhatározta, hogy kutatni fogja a Szentírást, és megpróbálja kideríteni boldogságuk titkát.

A Bibliában Kálvin megtalálta Krisztust. »Ó, Atyám! - kiáltotta. Az • áldozata lecsillapította haragodat; az • vére eltörölte tisztátalanságomat; keresztje hordozta átkomat; halála engesztelést szerzett nekem! Sok haszontalan ostobaságot eszeltünk ki magunknak, de Te fáklyaként helyezted elém Igédet, és érintetted szívemet, hogy Jézus megment• érdemén kívül minden más érdemet utálatosnak tartsak. «

Kálvin korábban papnak készült. Még csak tizenkét éves volt, amikor egy kis templom káplánja lett. A püspök lenyírta a fiú haját, ahogy azt az egyházi kánon el•írja. Nem volt felszentelve, és nem teljesített papi feladatokat, de a papság tagja lett, hivatalos címe volt, és fizetést is kapott.

Most pedig, érezve, hogy soha nem tudna pap lenni, jogot kezdett tanulni. Végül azonban felhagyott szándékával, és elhatározta, hogy az evangéliumnak szenteli életét. De vonakodott az evangélium szolgálatától. Természett•l fogva félénk volt, és félt attól a súlyos felel•ségt•l, ami a prédikátori hivatással jár, és szeretett volna még tovább tanulni. Barátainak komoly kérlelésére végül is vállalta. »Csodálatos - mondta -, hogy valaki, aki ilyen alacsony származású, ilyen magas méltóságra emelkedjék. «

Kálvin szerényen kezdte el munkáját, és szavai olyanok voltak, mint a harmat, amely felüdíti a földet. Elhagyta Párizst, és egy vidéki városba ment. Margit hercegn•, aki szerette az evangéliumot, pártfogolta Kálvint, és védelmébe vette követ•it. Kálvin még fiatal volt, szelíden és szerényen viselkedett. Munkáját úgy kezdte, hogy az embereket otthonukban kereste fel. A háznép körülvette, • pedig felolvasott a Bibliából, és feltárta a megváltás igazságait. Hallgatói továbbadták a jó hírt másoknak. A tanító a nagyvárost elhagyva csakhamar felkereste az eldugott kisvárosokat és falucskákat. Mind kastélyba, mind kunyhóba bebocsátást kapott, és haladt el•re templomok alapját rakva le, amelyek kés•bb olyan embereket adtak, akik bátran bizonyságot tettek az igazságról.

Néhány hónap múlva Kálvint ismét Párizsban találjuk, ahol szokatlan nyugtalanság volt a m•velt emberek és a diákok körében. Az ókori nyelvek tanulása közben az emberek eljutottak a Bibliához, és sokan, akiknek szívét addig még nem érintették igazságai, most lelkesen beszéltek róluk, és még a katolicizmus védelmez•ivel és vitába szálltak. Kálvinnak, aki jóllehet ügyesen vitázott a teológiai kérdésekben, szentebb küldetése volt, mint ezeknek a hangoskodó teológusoknak. Az emberek figyelme

felébredt, és itt volt az ideje annak, hogy feltárja nekik az igazságot. Míg az egyetemek termei hangosak voltak a teológiai viták lármájától, Kálvin házról házra járva megnyitotta a Bibliát az emberek el•tt, és beszélt nekik Krisztusról, a megfeszítettr•l.

Isten gondoskodott arról, hogy Párizs újabb buzdítást kapjon az evangélium elfogadására. Lefevre és Farel felhívását elvetették, de a nagy f•város minden társadalmi osztálya újra hallhatta az üzenetet. A király politikai meggondolásból még mindig nem állt teljesen Róma pártjára a reformáció ellen. Margit még mindig reménykedett a protestantizmus franciaországi diadalában, és azt akarta, hogy Párizs hallja a reformált vallás igehirdetését. A király távol volt, és megbízott egy protestáns lelkészt, hogy prédikáljon a város templomaiban. Mivel azonban a pápai méltóságok ezt megtiltották, a hercegn• kitárta a palotát. Egy termet berendezett kápolnának, és közhírré tette, hogy mindennap egy meghatározott órában prédikáció lesz, amelyre minden rend• és rangú ember hivatalos. Tömegek özönlöttek az istentiszteletekre. Nemcsak a kápolna, hanem az el•csarnokok és a folyosók is zsúfolásig megteltek. Nap mint nap ezrek gy•ltek össze - nemesek, államférfiak, jogászok, keresked•k és kézm•vesek. A király ahelyett, hogy betiltotta volna az összejöveteleket, elrendelte két párizsi templom megnyitását. Soha azel•tt nem rázta fel Isten Igéje ennyire a várost. Mintha Isten az emberekre lehelte volna az élet lelkét. Mértékletesség, tisztaság, rend és szorgalmas munka foglalta el a részegeskedés, kicsapongás, viszály és semmittevés helyét.

De a papság sem tétlenkedett. A király még mindig nem volt hajlandó közbelépni, hogy betiltsa a prédikálást, ezért a papok a cs•cselékhez fordultak. Minden eszközt megragadtak, hogy a tudatlan és babonás tömeg félelmét és fanatizmusát felkeltsék. Párizs pedig vakon hallgatva hamis tanítóira, az •si Jeruzsálemhez hasonlóan nem ismerte fel meglátogatásának idejét, sem azokat a dolgokat, amelyek békességét szolgálták volna. Két évig prédikálták Isten Igéjét a f•városban, és bár sokan elfogadták az evangéliumot, a többség elutasította. Ferenc csak a saját céljai elérése érdekében tanúsított türelmet, és a katolikusoknak sikerült visszaszerezni hatalmukat. A templomokat ismét bezárták, és a máglyát felállították.

Kálvin még mindig Párizsban volt. Tanulással, elmélkedéssel, imával készült kés•bbi munkájára, és tovább terjesztette a világosságot. Végül gyanús lett. A hatóságok elhatározták, hogy megégetik.

Kálvin visszavonultan élt, és biztonságban érezte magát. Nem is gondolt a veszélyre, amikor barátai azzal a hírrel rontottak szobájába, hogy a katonák útban vannak, és le akarják tartóztatni. Ebben a pillanatban hangos kopogás hallatszott a küls• bejáratnál. Nem volt egy pillanat vesztegetni való id• sem. Néhány barátja feltartóztatta a katonákat az ajtónál, mások pedig segítették Kálvint leereszkedni az ablakból. A reformátor sietett, és egy munkásnak, a reform egyik hívének a hajlékában húzódott meg. Majd vendéglátójának ruhájával álcázva magát, vállára vett egy kapát, és útnak indult. Dél felé haladva ismét Margit birtokán talált menedéket.

Néhány hónapig maradt ott. Befolyásos barátai védelme alatt biztonságban volt. Mint korábban, most is tanulással foglalta el magát. De vágyott arra, hogy Franciaországban hirdesse Isten evangéliumát, és nem tudott sokáig tétlen maradni. Mihelyt a vihar némileg alábbhagyott, új munkaterületet keresett Poitiers-ben. Itt volt egyetem, ahol az új nézetek már korábban kedvez• fogadtatásra találtak. Minden

rend• és rangú ember örömmel hallgatta az evangéliumot. Kálvin nem a templomban prédikált, hanem a f• magisztrátus házában, vagy a saját szállásán, és néha a város egyik parkjában hirdette az örök élet igéit azoknak, akik hallani akarták. Egy id• után, amint a hallgatók száma n•tt, biztonságosabbnak látszott a városon kívül összejönni. Egy mély és sz•k hegyszoros barlangja lett összejövetelük helye, amit a fák és a kiugró sziklák még jobban elszigeteltek. A városból különböz• útvonalakon kis csapatok jöttek ki ide. E félrees• helyen olvasták és tanulták a Bibliát. Franciaország protestánsai itt tartottak el•ször úrvacsorát. Ez a kis gyülekezet számos h•séges evangélistát adott.

Kálvin még egyszer visszatért Párizsba. Még most sem tudta feladni azt a reményt, hogy Franciaország mint nemzet elfogadja a reformációt. De a munka majdnem minden lehet•sége bezárult el•tte. Az evangéliumot tanítani annyit jelentett, mint rálépni arra az útra, amely egyenesen a máglyához vezet. Kálvin végül elhatározta, hogy Németországba megy. Alighogy elhagyta Franciaországot, kitört a vihar a protestánsok felett. Ha ott maradt volna, minden bizonnyal • is az egyetemes pusztítás áldozatává válik.

A francia reformátorok, akik vágytak arra, hogy országuk lépést tartson Németországgal és Svájccal, elhatározták, hogy az egész nemzetet felébreszt• merész csapást mérnek Róma babonáira. Ezért egy éjszaka egész Franciaországban olyan plakátokat függesztettek ki, amelyek támadták a misét. E lelkes, de balga cselekedet azonban a reform el•bbrevitele helyett bajba sodorta nemcsak a reform hirdet•it, hanem híveit is egész Franciaországban. Ez adta meg a katolikusoknak azt, amire régóta vágytak: ürügyet az eretnekek - mint a trón biztonságát és a nemzet békéjét veszélyeztet• lázítók - kiirtásának követelésére.

Egy titkos kéz - hogy meggondolatlan baráté vagy ravasz ellenségé-e, sohasem derült ki - az egyik plakátot a király lakosztályának ajtajára ragasztotta. A király elborzadt. A plakát kíméletlenül támadta a századok hosszú során át tisztelt babonákat. E példátlan merészség, hogy a nyílt és vakmer• fogalmazványt a királyi udvarban terjesztették, felkeltette az uralkodó haragját. Megdöbbenésében egy darabig csak reszketve és szótlanul állt. Majd haragját félelmetes szavakkal fejezte ki: »El kell fogni mindenkit, kivétel nélkül, aki lutheranizmussal gyanúsítható! Mindet kiirtom!« A kocka el volt vetve. A király elhatározta, hogy teljesen Róma mellé áll.

Azonnal intézkedett, hogy minden párizsi lutheránust letartóztassanak. Elfogtak egy szegény kézm•vest, a reformált vallás egyik követ•jét, aki össze szokta hívni a hiv•ket a titkos összejövetelekre. Azonnali máglyahalállal fenyegetve megparancsolták neki, hogy vezesse el a pápai küldöttet a város minden protestánsának otthonába. Rémülten riadt vissza e becstelen feladattól, de annyira félt a lángoktól; hogy végül megadta magát, és testvéreinek árulója lett. Morfin, a királyi detektív az árulóval, a papok, a tömjénez•k, a szerzetesek és a katonák kíséretében, az oltáriszentséget követve, lassan és csendesen haladt át a város utcáin. A felvonulás látszólag a »szentség « tiszteletére történt, engesztelésként, amiért a protestálók megsértették a misét. E látványos felvonulás azonban halálos szándékot takart. Ha lutheránus háza elé értek, az áruló egy szót sem szólt, csak jelt adott. A menet megállt. Morfin belépett a házba, a családot kihurcolták és megbilincselték, majd a félelmetes csapat továbbment,újabb áldozatokat keresve. Egy házat sem kíméltek, »sem nagyot, sem kicsit,... még a párizsi egyetem kollégiumait sem... Morin az egész várost megremegtette... Rémuralom volt. «

Az áldozatokat kegyetlen kínzásokkal ölték meg. Külön rendelkezésre a tüzet fékezni kellett, hogy szenvedésük tovább tartson. De a protestánsok gy•z•kként haltak meg. Állhatatosságuk rendíthetetlen, békességük felh•tlen volt. Üldöz•ik, akik képtelenek voltak megtörni kitartásukat, legy•zve érezték magukat. »Párizs minden negyedében veszt•helyek álltak, és napról napra fellobbantak a lángok, hogy a kivégzések megsokszorozásával az eretnekeket egy re jobban megfélemlítsék. Végül mégis az evangélium javára vált az üldözés. Egész Párizs láthatta, micsoda embereket képesek formálni az új tanok. A mártírok máglyáihoz nem volt hasonló szószék. Az a békés öröm, amely ezeknek az embereknek az arcán felragyogott, amikor a... veszt•hely felé haladtak; h•siességük, ahogyan a felcsapó lángok közepén álltak; a bántások szelíd megbocsátása sokakban a haragot részvétté, a gy•löletet szeretetté változtatta, s ellenállhatatlan ékesszólással képviselte az evangélium ügyét. «

A papok, akik nem akarták, hogy a nép dühe alábbhagyjon, a legszörny•bb vádakat terjesztették a protestánsokról. Azzal vádolták •ket, hogy a katolikusok lemészárlását, a kormányzat megdöntését és a király meggyilkolását forralják. De a legparányibb bizonyítékot sem tudták felhozni állításaik alátámasztására. A megjövendölt gonosztettek azonban teljesültek, de egész más körülmények között, és ellenkez• okokból. Azok a kegyetlenségek, amelyekkel a katolikusok az ártatlan protestánsokat sújtották, egyre súlyosabb megtorlásért kiáltottak, és a kés•bbi századokban pontosan azt a gyászos végzetet váltották valóra, amely a katolikusok állítása szerint a királyt, kormányát és alattvalóit fenyegette. Azt azonban maguk a hitetlenek és a katolikusok idézték el•. Nem a protestantizmus bevezetése, hanem elnyomása volt az, ami háromszáz évvel kés•bb Franciaországra ezeket az iszonyú csapásokat hozta.

Gyanúsítások, bizalmatlanság és rettegés légkörében élt a társadalom minden osztálya. Az általános riadalom közepette látni lehetett, hogy a lutheránus tanítás milyen mélységes hatással van a legm•veltebb, legbefolyásosabb és legjellemesebb emberekre. Bizalmi és megtisztel• állások hirtelen megürültek. Kézm•vesek, nyomdászok, tudósok, egyetemi tanárok, írók, s•t udvari embereré is elt•ntek. Emberek százai önkéntes szám•zöttként menekültek Párizsból, szül•földjükr•l. Sok esetben ezek adták els• jelét annak, hogy helyeslik a reformált vallást. A katolikusok megrökönyödtek attól a gondolattól, hogy nem is gyanított eretnekeket t•rtek meg maguk között. Haragjukat a szerényebb áldozatok tömegén töltötték ki, azokon, akik hatalmukban voltak. A börtönök zsúfolásig megteltek, és a leveg• is sötétnek látszott az ég• máglyák füstjét•l, amelyeket az evangélium megvallóinak gyújtottak.

I. Ferenc azzal büszkélkedett, hogy • keltette életre azt a nagy tanulási mozgalmat, amely rányomta pecsétjét a XVI. század kezdetére. Örömét lelte abban, hogy minden országból tudós embereket gy•jtött udvarába. A tudományt szerette, a szerzetesek tudatlanságát és babonáját pedig megvetette. Ennek tulajdonítható - legalábbis részben - az a türelem, amit a reform iránt korábban tanúsított. De a tudásnak e patrónusa, aki vakbuzgóságában el akarta tiporni az eretnekséget, közzétett egy rendeletet, amelyben egész Franciaországban betiltotta a könyvnyomtatást. I. Ferenc példája egy a sok közül, amely tanúsítja, hogy a szellemi m•veltség nem jelent védelmet a vallásos türelmetlenség és az üldözés ellen.

Franciaország ünnepélyesen és nyilvánosan teljesen elkötelezte magát a protestantizmus megsemmisítésére. A papok kimondták, hogy a magasságos ég megsértését - a mise kárhoztatását - vérrel kell jóvátenni. Kérték, hogy a király, népe érdekében, nyilvánosan szentesítse ezt a rettenetes »jóvátételt«.

1535. január 21. volt a szörny• szertartás végrehajtására kijelölt nap. Az egész nemzet babonás félelme és fanatikus gy•lölete feltámadt. Párizst zsúfolásig megtöltötték a környez• vidékekr•l odaözönl• tömegek. A napot egy hatalmas, impozáns körmenet nyitotta meg. »A menet útját szegélyez• házakon gyászdrapériák függtek, és helyenként oltárok álltak. « Minden kapu el•tt fáklya világított az »oltáriszentség« tiszteletére. A körmenet napkelte el•tt indult el a királyi palotától. »Az egyházmegyék zászlói és keresztjei nyitották meg a menetet, majd megjelentek a polgárok kettesével,kezükben fáklyákkal. « Azután jött a szerzetesek négy rendje, mindegyik a maga sajátos öltözékében. Majd a híres ereklyék óriási gy•jteménye következett. Bíborszín• és skarlátvörös palástban lovagló, ékszerekkel díszített egyházi méltóságok követték •ket. Káprázató és csillogó volt ez a menet.

»Az oltáriszentséget Párizs püspöke vitte egy pompás baldachin alatt, amelynek négy oszlopát egy-egy királyi herceg tartotta... Az oltáriszentség után a király lépkedett... Ezen a napon I. Ferenc nem viselt koronát, sem királyi palástot... Franciaország királya fedetlen f•vel, szemét a földre szegezve, kezében ég• viaszgyertyával« jelent meg, »mint aki vezekel«. Minden oltárnál alázatosan meghajolt, nem a lelkét beszennyez• b•nök miatt, sem pedig a kezét bemocskoló ártatlan vér miatt, hanem azoknak az alattvalóknak a halálos b•ne miatt, akik kárhoztatni merték a misét. A királyné és az állami méltóságok - szintén kettesével - a király után mentek. Mindegyiküknél egy-egy ég• fáklya volt.

A nap egyik szertartása volt az uralkodó beszéde, amelyet a püspöki palota nagytermében birodalmának magas tisztségvisel•ihez intézett. Szomorú ábrázattal jelent meg el•ttük, és megkapó ékesszólással siránkozott »a b•n, az istenkáromlás«, a népre rákköszönt• »fájdalmas és gyalázatos nap« miatt. H•séges alattvalóinak segítségét kérte a Franciaországot pusztulással fenyeget• veszedelmes eretnekség kiirtásához. »Ha tudnám azt, hogy valamelyik testrészemet bemocskolta vagy megfert•zte az utálatos rothadás - mondta

odanyújtanám nektek, hogy vágjátok le. Olyan igaz ez, uraim, mint az, hogy királyotok vagyok... És ha látnám, hogy valamelyik gyermekemet szennyezte be, nem kímélném,... magam adnám fel és áldoznám fel Istennek. « Szavai könnyekbe fulladtak, és az egész gyülekezet sírt, egy akarattal kiáltva: »A katolikus vallásért élünk és halunk! «

Rettenetes sötétségbe jutott az a nemzet, amely elvetette az igazság világosságát. A kegyelem, »amely üdvösséget hoz«, megjelent. De Franciaország, bár látta a kegyelem erejét és szentségét, amelynek mennyei szépsége ezreket vonzott magához, és ragyogása nagyvárosokat és falucskákat töltött be, mégis elfordult t•le,inkább a sötétséget választva, mint a világosságot. A menny felkínálta ajándékát, de eldobták maguktól. A gonoszt jónak mondták, a jót pedig gonosznak, és végül áldozatul estek szándékos öncsalásuknak. Bár azt hitték, hogy Isten népe üldözésével Istennek szolgálnak, •szinteségük mégsem tette •ket b•ntelenné. Szántszándékkal elvetették azt a világosságot, amely megvédte volna •ket a csalástól, lelküket a vérontás b•nét•l.

Ünnepélyes eskü hangzott el az eretnekség kiirtására abban az impozáns székesegyházban, ahol csaknem három évszázaddal kés•bb az a nemzet, amely elfeledkezett az él• Istenr•l, trónra emelte az ész istenn•jét. A menet újra indulásra készen állt, és Franciaország képvisel•i elindultak, hogy elkezdjék azt

a munkát, amelyre felesküdtek. »Egymáshoz közel vérpadokat állítottak fel, hogy egyes protestáns keresztényeket elevenen megégessenek. A r•zsét a király közeledtekor kellett meggyújtani, hogy a menet megálljon, és lássa a kivégzést. «

A kínzások részletei, amelyeket Krisztus e tanúi elviseltek, túl szívfájdítóak ahhoz, hogy felidézzük •ket. De az áldozatok nem ingadoztak. Egyikük, amikor hite megtagadására bíztatták, így válaszolt: »Csak azt hiszem, amit a próféták és az apostolok egykor prédikáltak, amit a szentek serege hitt. Bizalmamat Istenbe helyezem, aki a pokol minden hatalmának ellenáll. «

A menet meg-megállt a kínzóhelyeknél. Amikor a kiindulási ponthoz, a királyi palotához érkeztek, a tömeg szétoszlott, a király és a f•papok pedig a nap eseményeivel elégedetten visszavonultak, és gratuláltak önmaguknak, azt kívánva, hogy az elkezdett munka az eretnekség teljes megsemmisüléséig tartson.

Franciaország elutasította a békesség evangéliumát, és teljesen elzárkózott t•le. Ez rettenetes következményekkel járt. 1793. január 21-én, kétszázötvennyolc évvel azután, hogy Franciaország teljesen elkötelezte magát a reformátorok üldözésére, egy másik menet - és egészen más szándékkal - haladt át Párizs utcáin. »Ismét a király volt a f•szerepl•. Nagy z•rzavar és ordítozás közepette, ismét áldozatokért kiáltottak; ismét fekete vérpadok emelkedtek, és a nap eseményei borzalmas kivégzésekkel zárultak. XVI. Lajost,aki börtön•reivel és hóhéraival kézitusát vívott, a veszt•helyre vonszolták, és nagy er•vel leszorították, míg a bárd lesújtott, és levált feje a vérpadon elgurult. « Nem a király volt az egyetlen áldozat. Veszt•helyéhez közel, kétezer-nyolcszáz ember pusztult el guillotine által a rémuralom véres napjaiban.

A reformáció nyitott Bibliát kínált a világnak. Felfedte Isten törvényének el•írásait, érintve az emberek lelkiismeretét. A Végtelen Szeretet megismertette az emberekkel a menny törvényeit és elveit. Isten így szólt: »Megtartsátok azért és megcselekedjétek! Mert ez lesz a ti bölcsességetek és értelmetek a népek el•tt, akik meghallják majd mind e rendeléseket, és ezt mondják: Bizony bölcs és értelmes nép ez a nagy nemzet! « (5Móz 4:6). Amikor Franciaország elutasította a menny ajándékát, elhintette a z•rzavar és pusztulás magvait. Az ok és okozat törvényének elkerülhetetlen következménye lett a forradalom és a rémuralom.

Hosszú id•vel a plakátok keltette üldözés el•tt a bátor és buzgó Farel kénytelen volt elmenekülni szül•földjér•l. Svájcban keresett menedéket, és Zwingli munkatársaként segített a mérleget a reformáció javára billenteni. Kés•bbi éveit itt töltötte, de továbbra is jelent•s befolyása volt a franciaországi reformációra. Szám•zetésének els• éveiben különösen arra törekedett, hogy az evangéliumot hazájában terjessze. Sok id•t töltött azzal, hogy honfitársainak hirdette az igét az országhatár közelében. Fáradhatatlan éberséggel figyelte a küzdelmet, és tanácsaival, bátorító szavaival segítette. Szám•zött társai segítségével lefordította a német reformátorok írásait franciára, és a francia nyelv• Bibliával együtt nagy példányszámban kinyomatta •ket. Ezekb•l a m•vekb•l a könyvterjeszt•k sok példányt eladtak Franciaországban. A könyvárusok olcsón jutottak a könyvekhez, és így a haszon lehet•vé tette munkájuk folytatását.

Farel egyszer• tanítónak álcázva kezdte el svájci munkáját. Visszavonult egy félrees• parókiára, és gyermekeket tanított. A szokásos tantárgyak mellett óvatosan bevezette •ket a Biblia igazságaiba, remélve, hogy a gyermekek útján szüleikhez is hozzáférk•zhet. Egyesek hittek, de megjelentek a papok, hogy megállítsák a munkát, és a vidék babonás népét Farel munkája ellen ingerelték. »Ez nem lehet Krisztus evangéliuma - hangoztatták a papok -, hiszen prédikálása nem békét, hanem háborút hoz. « Amikor az egyik városban üldözték, Farel egy másikba menekült, akárcsak az els• tanítványok. Faluról falura, városról városra járt, gyalog, éhezve, fázva, elcsigázva és életét mindenütt veszélynek téve ki. Prédikált a vásártereken, templomokban, olykor a katedrálisok szószékén. Néha üresen találta a templomot. Olykor prédikációját kiabálás és gúnyolódás szakította félbe. Még a szószékr•l is lerángatták. A cs•cselék nemegyszer rátámadt, és majdnem halálra verte. De • csak ment el•re. Bár sokszor elutasították, újra és újra felvette a harcot, és látta, hogy falvak és városok, a pápaság er•djei, egyik a másik után kinyitották kapuikat az evangélium el•tt. Az a kis egyházközség, ahol el•ször munkálkodott, csakhamar elfogadta a reformált vallást. A két város - Morat és Neuchatel - szintén megszüntette a katolikus szertartásokat, és eltávolította templomaiból a bálványokat.

Farel már régen szerette volna a protestánsok zászlaját Genfben kit•zni. Ha ezt a várost megnyerné, ez lehetne a reformáció franciaországi, svájci és olaszországi központja. Ezzel a céllal addig folytatta munkáját, amíg számos környez• várost és falucskát megnyert. Majd egyetlen társával Genfbe ment. De csak kétszer engedték meg, hogy prédikáljon. A papok, miután hiába próbálták elítéltetni a polgári hatóságokkal, az egyházi tanács elé idézték. A tanácskozáson palástjuk alá rejtett fegyverekkel jelentek meg, azzal az elhatározással, hogy megölik. A termen kívül furkósbotokkal és kardokkal felszerelt dühös cs•cseléket gy•jtöttek össze, hogy Farel semmiképpen se maradjon életben, ha a tanácstól sikerülne is elmenekülnie. A magisztrátusok és a felfegyverzett katonák jelenléte azonban megmentette. Másnap reggel társával együtt egy tavon át biztonságos helyre vitték. Így végz•dött a Genf evangélizálására tett els• kísérlete.

Legközelebb névtelenebb eszköz próbálta meg ugyanezt: egy fiatalember, akinek oly egyszer• volt a megjelenése, hogy még a reform állítólagos követ•i is hidegen bántak vele. Mit tehet egy ilyen ember ott, ahol Farelt elutasították? Miként állhat ellen ilyen bátortalan, tapasztalatlan ember annak a viharnak, amely el•l a leger•sebb és legbátrabb is kénytelen volt elmenekülni? »Nem er•vel, sem hatalommal, hanem az én Lelkemmel, azt mondja a Seregeknek Ura« (Zak 4:6). »A világ er•teleneit választotta ki magának az Isten, hogy megszégyenítse az er•seket. « »Mert az Isten bolondsága bölcsebb az embereknél, és az Isten er•telensége er•sebb az embereknél« (lKor 1:27.25.).

Froment tanítóként kezdte munkáját. A gyermekek otthon elmondták, amit az iskolában tanultak. És csakhamar a szül•k is eljöttek, hogy hallgassák a Biblia magyarázatát, mígnem a tanterem megtelt figyel• hallgatókkal. Az ingyen terjesztett Újtestamentum és a traktátok sok olyan emberhez is eljutottak, akik nem merték nyíltan meghallgatni az új tanokat. Egy id• után azonban ennek a munkásnak is menekülnie kellett, de az igazság, amelyet tanított, megragadta az embereket. A reformáció gyökeret vert, és egyre er•södött, egyre terjedt. A prédikátorok visszatértek, és munkájuk nyomán Genfben a protestáns hit végül megalapozódott.

Amikor Kálvin viszontagságos vándorlás után átlépte Genf kapuit, a város már állást foglalt a

reformáció mellett. Amikor szül•helyén tett utolsó látogatása után útban volt Bázel felé, látta, hogy a közvetlen odavezet• utat elállja V. Károly serege. Ezért kénytelen volt a Genfen áthaladó kerül• utat választani.

Farel e látogatásban Isten kezét ismerte fel. Bár Genf elfogadta a reformált vallást, de még sok volt az elvégzetlen munka. Az emberek nem csoportosan, hanem egyénenként térnek Istenhez. A szívnek és a léleknek a Szentlélek ereje által, nem pedig a zsinatok rendeletei által kell megújulnia. Genf népe megtagadta ugyan Róma tekintélyét, de a Róma uralma alatt elburjánzott b•nöket nehezebb volt megtagadni. Az evangélium tiszta elveinek megalapozása és a nép felkészítése arra, hogy a Gondviselés által kijelölt helyét méltóképpen betölthesse, nem volt könny• feladat e városban.

Farel Kálvinban olyan embert látott, akivel együtt tud dolgozni. Isten nevében ünnepélyesen, felkérte a fiatal evangélistát, hogy maradjon Genfben, és dolgozzék ott. Kálvin ijedten tiltakozott.

Félénk és békeszeret• lénye visszariadt a kemény, szabadgondolkodó, vehemens genfiekt•l. Gyönge egészsége és tanulni vágyó természete miatt igyekezett félrehúzódni. Mivel azt hitte, hogy tollával tudja a legjobban szolgálni a reform ügyét, szeretett volna egy csendes menedéket találni, ahol tanulhat, és a sajtó útján taníthatja és építheti a gyülekezeteket. De Farel komoly intésében a menny hívását hallotta meg, és nem merte visszautasítani. Úgy t•nt - mondta -, »hogy Isten keze nyúlt le a mennyb•l, megragadta és visszavonhatatlanul arra a helyre állította, amelyet oly türelmetlenül el akart hagyni«.

Ebben az id•ben nagy veszélyek környékezték a protestáns ügyet. A pápa átkokat szórt Genfre, és hatalmas nemzetek pusztítással fenyegették a várost. Hogyan álljon ellen ez a kis város a nagy hatalmú papságnak, amely oly sokszor térdre kényszerített királyokat és császárokat? Hogyan állhat meg a világ nagy legy•z•jének seregeivel szemben?

Az egész keresztény világban félelmes ellenség fenyegette a protestantizmust. A reformáció els• gy•zelmei már a múlté voltak, és Róma új er•ket vont össze, remélve, hogy a reformációt megsemmisítheti. Ebben az id•ben alakult meg a jezsuiták rendje, a pápaság legkegyetlenebb, leggátlástalanabb és leghatékonyabb védelmez•inek rendje. A földi kötelékekt•l és emberi érdekekt•l elzárt, logikátlan, természetes érzésekkel szemben érzéketlen szerzetesek, akiknek a lelkiismerete teljesen eltompult, nem ismertek más szabályt és más köteléket, csak a rendjükét, és más feladatot, mint rendjük hatalmának kiterjesztését. Krisztus evangéliuma képessé tette követ•it a veszélyek fogadására és a szenvedések elviselésére. Nem törte le •ket a hideg, az éhség, a kemény munka és a szegénység. Magasra emelték az igazság zászlaját a kínpad, a börtön és a máglya kilátásával is. Ezeknek az er•knek a leküzdése érdekében a jezsuitizmus olyan fanatizmusra inspirálta követ•it, amely hasonló veszélyek elviselésére tette •ket képessé, és arra, hogy a csalás valamennyi fegyverével lépjenek fel az igazság hatalma ellen. Semmilyen b•n nem volt olyan nagy, hogy el ne kövessék; semmilyen csalás oly súlyos, hogy ne tegyék meg; semmilyen fondorlat olyan nehéz, hogy ne vállalkozzanak rá. Örök szegénységet és szolgaságot fogadtak, de tudatosan keresték a gazdagságot és hatalmat, és mindent megtettek, hogy a protestantizmust megdöntsék, és a pápai fels•bbséget visszaállítsák.

Amikor rendjük tagjaiként jelentek meg, kegyességet színleltek. Elmentek a börtönökbe és a

kórházakba; szolgáltak a betegeknek és a szegényeknek; a világ megtagadását színlelték, és Jézus szent nevét viselték, aki széjjeljárt, hogy jót tegyen. De a feddhetetlenség látszata mögött sokszor a legb•nösebb és legszörny•bb szándékokat rejtegették. A rend egyik alapelve volt, hogy a cél szentesíti az eszközt. E szabály szerint a hazugság, lopás, hamis eskü, gyilkosság nemcsak megbocsátható, de dicséretes is, ha az egyház érdekeit szolgálja. A jezsuiták különböz• címek mögé rejt•zve befurakodtak az állami hivatalokba, felkapaszkodtak a királyi tanácsosok székébe, és alakították a népek politikáját. Szolgák lettek, hogy gazdájuk után kémkedjenek. A fejedelmek és nemesek fiai számára f•iskolákat, a köznép számára pedig iskolákat alapítottak, és a protestáns szül•k gyermekeit bevonták a katolikus szertartások megtartásába. A katolikus istentisztelet minden küls• pompájának és csillogásának az volt a célja, hogy megzavarja az emberek lelkét, elkápráztassa és foglyul ejtse képzeletüket. Így azt a szabadságot, amelyért az atyák fáradoztak és véreztek, a fiak elárulták. A jezsuiták hamar behálózták egész Európát, és amerre jártak, a katolicizmus új életre kelt.

Hatalmuk növelésére egy bulla látott napvilágot, amely elrendelte

az inkvizíció visszaállítását. Az általános felháborodás ellenére, amellyel a bullát fogadták még a katolikus országokban is, a pápai hatalmat elismer• uralkodók újra felállították ezt a rettenetes törvényszéket, kegyetlenkedéseivel együtt. E kegyetlenkedéseket, amelyek szörny•ségük miatt nem viselhették el a nappali fényt, megismételték föld alatti titkos börtönökben. Sok országban a nemzet legjobbjainak ezrei, a legtisztábbak, a legnemesebbek, a legértelmesebbek és legm•veltebbek, kegyes és buzgó lelkészek, szorgalmas és hazaszeret• polgárok, ragyogó tudósok, tehetséges m•vészek, ügyes kézm•vesek estek az inkvizíció áldozatául, vagy voltak kénytelenek külföldre menekülni.

Ilyen eszközöket alkalmazott Róma, hogy kioltsa a reformáció világosságát; hogy elvegye az emberekt•l a Bibliát; hogy visszahozza a sötét középkor tudatlanságát és babonaságát. De Isten áldása és azoknak a nemes lelk• embereknek a munkája nyomán, akiket Isten Luther utódaiul támasztott, a protestantizmus nem bukott meg. Nem a fejedelmek jóindulatának és fegyvereinek köszönhette erejét. A legkisebb országok, a legjelentéktelenebb és leggyengébb nemzetek váltak bástyáivá. Ilyen volt Genf, bár az ellenség körülvette és el akarta pusztítani; ilyen volt Spanyolországtól északra a tenger homokpadjain Hollandia, amely az akkori legnagyobb és leggazdagabb birodalom zsarnoksága ellen küzdött; ilyen volt a sivár, terméketlen Svédország, amely a reformációban sikereket ért el.

Kálvin majdnem harminc éven át dolgozott Genfben. El•ször azért, hogy a Biblia erkölcsiségéhez ragaszkodó gyülekezetet alapítson; majd pedig azért, hogy egész Európában el•mozdítsa a reformációt. Népvezéri eljárásai nem voltak hibátlanok, tanításai sem voltak tévedést•l mentesek. De eszköz volt azoknak az igazságoknak a terjesztésében, amelyek az • korában különlegesen fontosak voltak; eszköz volt a protestantizmus elveinek a katolicizmus sebesen visszatér• áradatával szembeni meg•rzésében, és eszköz volt abban is, hogy a katolikus tanítások által táplált g•g és romlottság helyébe a reformált gyülekezetekben az élet egyszer•sége és tisztasága lépett.

Genfb•l a reformált tanításokat terjeszt• tanítók és kiadványok kerültek ki. Az üldözöttek minden országból innen vártak eligazítást, tanácsot és bátorítást. Kálvin városa egész Nyugat-Európa üldözött reformátorainak menedéke lett. A századokon át tartó irtózatos viharok el•l futó menekültek Genf

kapuihoz jöttek. Az éhez•, megsebzett, otthonukat és családjukat elvesztett menekülteket itt melegen fogadták, és szeretettel gondozták. •k pedig itt otthonra lelve ügyességükkel, tudásukkal és kegyes életükkel javára szolgáltak a városnak, amely befogadta •ket. Sokan, akik itt kerestek menedéket, visszatértek hazájukba, hogy szembeszálljanak Róma zsarnokságával. Knox János, a bátor skót reformátor; számos angol puritán; Hollandia és Spanyolország protestánsai és a francia hugenották Genfb•l vitték az igazság fáklyáját szül•földjükre, hogy fényt gyújtsanak a sötétben.

---

13. Hollandia és Skandinávia

Hollandiában a pápai zsarnokság már nagyon korán élénk tiltakozást váltott ki. Hétszáz évvel Luther kora el•tt két püspök bátran megbélyegezte a római pápát. E két püspök követként járt Rómában, és alkalmuk volt megismerni a "Szentszék" valódi arcát. Isten az »egyházat, királyn•jét és hitvesét örökbecs• támaszul adta családjának olyan hozománnyal, amely elmúlhatatlan és romolhatatlan. Örök koronát és királyi pálcát adott neki..., és te mindezekt•l az ajándékoktól tolvajként megfosztottad. Te ültél be Isten templomába. A nyáj pásztora helyett farkasává lettél... El akarod hitetni velünk, hogy a legf•bb püspök vagy, pedig zsarnokként viselkedsz... Bár a szolgák szolgájának kellene lenned, hisz annak nevezed magad, mégis arra törekszel, hogy uraknak ura légy... Isten törvényét megvetés tárgyává teszed... A Szentlélek a gyülekezetek épít•je széles e világon... Isten városa, amelynek polgárai vagyunk, a menny minden részébe elér, és hatalmasabb, mint a szent próféták által Babilonnak nevezett város, amely isteninek tünteti fel és az egekig magasztalja magát. Azzal is kérkedik, hogy bölcsessége halhatatlan. És minden ok nélkül azzal hivalkodik, hogy sohasem tévedett, és nem is tévedhet. «

Századról századra mások is felemelték tiltakozó szavukat. Azok a korábbi, különféle neveken ismert tanítók, akik bejárták a különböz• országokat, akiknek jelleme a valdens misszionáriusok jellemét tükrözte, mindenhol hirdették az evangéliumot. Hollandiába is eljutottak. Tanításaik rohamosan terjedtek. A valdens Bibliát vers formában lefordították holland nyelvre. A Biblia »nagy el•nye - jelentették ki -, hogy nem élcel•dik, nincs benne mítosz,komolytalanság, megtévesztés, hanem az igazság szavát tartalmazza. Az igaz, hogy itt-ott kemény, de a jó és szent dolgok velejét és zamatát könnyen fel lehet benne fedezni. « Ezt írták az •si vallás hívei a XII. században.

Ekkor kezdte el Róma az üldözést. De a máglyák és kínzások ellenére a hiv•k száma egyre növekedett, akik rendíthetetlenül hirdették, hogy a Biblia a vallás egyetlen csalhatatlan tekintélye. »Az embert nem szabad arra kényszeríteni, hogy higgyen, hanem prédikálással kell megnyerni. «

Hollandiában Luther tanításai kedvez• talajra találtak, és buzgó, odaadó emberek prédikálni kezdték az evangéliumot. Menno Simons is az egyik holland tartományból származott. Római katolikus nevelésben részesült, és pappá szentelték, de egyáltalán nem ismerte a Bibliát. Nem is akarta olvasni, mert félt, hogy eretnekké teszi. Amikor önkéntelenül kételkedni kezdett az átlényegülés tanában, e kételyben Sátán kísértését látta. Imával és gyónással igyekezett megszabadulni t•le, de hiába. Kicsapongással próbálta elhallgattatni lelkiismeretének vádoló szavát, de nem sikerült. Egy id• után kutatni kezdte az Újtestamentumot. Az Újtestamentum és Luther írásainak olvasása nyomán elfogadta a reformált vallást. Nem sokkal ezután egy szomszédos faluban tanúja volt egy ember lefejezésének, akinek azért kellett meghalnia, mert újra megkeresztelkedett. Mennot ez az eset arra késztette, hogy keresse meg a Bibliában a gyermekkeresztségr•l szóló tanítást, de nyomát sem találta. Azt azonban látta, hogy a Szentírás szerint a keresztség feltételei: a b•nbánat és a hit.

Menno kilépett a katolikus egyházból, és életét a felismert igazságok tanítására szentelte. Id•közben

mind Németországban, mind Hollandiában fanatikus emberek léptek fel. Képtelen és lázító tanokat hirdettek, amelyek sértették a rendet és az illend•séget. Er•szakoskodtak és lázítottak. Menno látta, hogy ezek a mozgalmak milyen szörny•ségekhez fognak vezetni. Erélyesen elítélte a fanatikusok téves tanításait és eszel•s elgondolásait. Sokan voltak azonban olyanok, akiket a fanatikusok megtévesztettek ugyan, mégsem fogadták el a veszedelmes tanokat. A kereszténység •si formájának még sok hitvallója volt; ez a valdens tanítások gyümölcse. Menno nagy buzgalommal és jó eredménnyel dolgozott köztük.

Huszonöt éven át utazgatott feleségével és gyermekeivel. Súlyos nehézségeket viselt el, és sokat nélkülözött. Sokszor még az élete is veszélyben volt. Bejárta Hollandiát és Észak-Németországot. F•ként az egyszer•bb néposztályok között dolgozott, de befolyása sokfelé kiterjedt. Tehetséges szónok volt, jóllehet nem sok iskolát járt. Rendíthetetlenül becsületes, alázatos, szelíd, •szintén és mélységesen vallásos volt, saját életével példázva azokat az elveket, amelyeket tanított. Bizalmat ébresztett az emberekben. Követ•i szétszórtan és elnyomásban éltek. Sokat szenvedtek, mert összetévesztették •ket a fanatikus anabaptistákkal. De azért Menno munkája nyomán sokan megtértek.

Sehol sem tárták szélesebbre a kaput a reformált tanok el•tt, és kevés országban álltak ki követ•i szörny•bb büntetést, mint Hollandiában. Németországból V. Károly kitiltotta a reformációt, és örömmel küldte volna a reformált vallás minden követ•jét a máglyára. De a fejedelmek bátran szembeszálltak önkényeskedésével. Hollandiában Károlynak nagyobb hatalma volt, és egyik üldöz• rendeletet a másik után adta ki. A Biblia olvasása, hallgatása és prédikálása, s•t a róla való beszélgetés is máglyahalált vont maga után. Azért is halálbüntetés járt, ha valaki titokban Istenhez imádkozott, vagy nem hajtott térdet a bálványok el•tt, vagy zsoltárt énekelt. Még az is halál fia volt, aki megtagadta »tévelygését«. Ha férfi volt, kard által halt meg; ha n•, élve eltemették. V. Károly és II. Fülöp uralkodása alatt ezrek pusztultak el.

Egyszer egy egész családot állítottak az inkvizítorok elé azzal a váddal, hogy nem mentek el a misére, hanem otthon imádkoztak. Amikor arról faggatták •ket, hogy mit csinálnak titokban, a legfiatalabb fiú így válaszolt: »Térdre esünk, és azért imádkozunk, hogy Isten világosítsa meg lelkünket, és bocsássa meg b•neinket. Imádkozunk uralkodónkért, hogy uralkodása szerencsés legyen, és élete boldog; imádkozunk magisztrátusainkért, hogy Isten óvja meg •ket. « A bírák közül néhányan mélyen megrendültek. Mégis az apát és egyik fiát máglyára ítélték.

Az üldöz•k dühe olyan nagy volt, akárcsak a mártírok hite. Nemcsak férfiak, hanem törékeny asszonyok és fiatal lányok is rendíthetetlen bátorságról tettek bizonyságot. »Feleségek a férjük máglyája mellé álltak, s miközben azok t•zhalált szenvedtek, vigasztaló szavakat mondtak nekik, vagy zsoltárokat énekeltek, hogy bátorítsák •ket. « »Fiatal n•k feküdtek élve a sírba, mintha csak éjszakai nyugovóra térnének, vagy indultak a veszt•helyre a legszebb ruhájukban, mintha menyegz•jükre mennének. «

Miként abban az id•ben, amikor a pogányság meg akarta semmisíteni az evangéliumot, a keresztények vére most is magvetés volt. Az üldözés növelte az igazság tanúinak számát. A nép tántoríthatatlan elszántságától feldühödött császár évr•l évre kegyetlenebb volt, de hiába. A nemes lelk• Orániai Vilmos uralkodása alatt a forradalom végül azt eredményezte, hogy Hollandia népe szabadon imádhatta Istent.

Piedmont hegyei között, Franciaország alföldjein és Hollandia partvidékén az evangélium el•rehaladásának útját követ•inek vére jelezte. Az északi országokban azonban békés fogadtatásra talált az evangélium. Skandináviába a Wittenbergb•l hazatér• diákok vitték a reformált vallást. Luther írásainak kiadása nyomán a világosság tovább terjedt. Észak egyszer•, edzett népe elfordult Róma romlottságától, pompájától és babonáitól, és örömmel fogadta a Biblia tisztaságát, egyszer•ségét és életadó igazságait.

Tausen, »Dánia reformátora« parasztfiú volt. Már korán bizonyságát adta éles eszének. Tanulni vágyott, de szülei körülményei ezt nem tették lehet•vé. Ezért kolostorba vonult. Tiszta életével, szorgalmával és megbízhatóságával megnyerte a rendf•nök jóindulatát. A vizsgáztatáskor kiderült, hogy olyan képességei vannak, amelyekkel egyszer majd jó szolgálatot tehet az egyháznak. Lehet•séget kapott arra, hogy valamelyik német vagy holland egyetemen tanuljon. Az ifjú diák maga választhatott e két ország egyetemei között, egy kikötéssel, hogy Wittenbergbe nem mehet. Az egyház diákját nem veszélyeztetheti az eretnekség mérge - mondták a szerzetesek.

Tausen Kölnbe ment, amely akkor - mint ahogy ma is - a katolicizmus egyik bástyája volt. Itt hamar megundorodott a teológusok miszticizmusától. Ez id• tájt hozzájutott Luther írásaihoz. Csodálkozva és élvezettel olvasta •ket, és nagyon szeretett volna közvetlen a reformátortól tanulni. Ha ezt teszi, kockázatot vállul, mert megsérti kolostorbeli felettesét, és elveszti támogatását. De csakhamar döntött, és nem sokkal ezután beiratkozott a wittenbergi egyetemre.

Amikor visszatért Dániába, ismét abba a kolostorba vonult, ahonnan elindult. Senki sem gyanította, hogy Luther követ•je lett. Nem árulta el titkát, de igyekezett társait - el•ítéletük felkeltése nélkül - tisztább hitre és szentebb életre vezetni. Feltárta el•ttük a Bibliát, és megmagyarázta igazi értelmét. Végül pedig Krisztusról prédikált, aki a b•nös igazsága és üdvösségének egyedüli reménye. A rendf•nök, aki abban reménykedett, hogy Tausen Róma bátor védelmez•je lesz, mérhetetlen haragra gerjedt. Azonnal átvitték Tausent egy másik kolostorba. Bezárták egy cellába, és szigorúan szemmel tartották.

Új •rz•inek rémületére nemsokára számos szerzetes a protestantizmus hívének vallotta magát. Tausen a cella rácsain keresztül megismertette társaival az igazságot. Ha ezek a dán atyák tudták volna, mi az egyház szándéka az eretnekséggel, Tausen többé nem hallathatta volna hangját. De ahelyett, hogy eltemették volna valamelyik földalatti börtönben, el•zték a kolostorból. Most már nem volt hatalmukban. Egy éppen akkor kiadott királyi rendelet védelmet biztosított az új tan hirdet•inek. Tausen prédikálni kezdett. A templomok kinyíltak el•tte, és az emberek özönlöttek prédikációira. Mások is prédikálták Isten Igéjét. A dán nyelvre lefordított Újtestamentum széltében-hosszában terjedt. Bár a katolikusok ennek meghiúsítására törekedtek, er•feszítéseik mégis e munka kiterjesztését eredményezték, és Dánia csakhamar hitet tett a reformált vallás mellett.

Svéd ifjak, akik Wittenberg kútjából ittak, elvitték az élet vizét honfitársaiknak. Ketten a svéd reformáció vezet•i közül, Olaf és Laurentius Petri, egy orebroi kovács fiai, akik Luther és Melanchton tanítványai voltak, a megtanult igazságot szorgalmasan továbbadták. Akárcsak a nagy reformátor, Olaf is felrázta a népet lelkesedésével és ékesszólásával. Laurentius pedig, miként Melanchton, m•velt, meggondolt és higgadt volt. Mindketten buzgó, nagy teológiai tudású, kegyes emberek voltak.

Rendíthetetlen bátorsággal hirdették az igazságot. A katolikusok támadása nem maradt el. Papjaik nyugtalanságot szítottak a tudatlan, babonás nép között. Olaf Petrit gyakran megtámadta a cs•cselék, és több alkalommal épp hogy csak megmenekült. E reformátorokat azonban a király pártfogolta és védte.

A római egyház uralma alatt a nép elnyomásban élt, és elszegényedett. Nem volt Bibliájuk. És mivel pusztán szimbólumokból és szertartásokból álló vallásuk volt, amely nem gyújtott világosságot lelkükben, visszatértek pogány el•deik szokásaihoz és babonás hiedelmeihez. A nemzet civakodó pártokra oszlott. A folytonos viszálykodás növelte mindnyájuk nyomorát. A király reformációt akart mind az államon, mind az egyházon belül, és örömmel fogadta e jó képesség• emberek segítségét a Róma elleni harcában.

A svéd királynak és vezet• embereinek jelenlétében Olaf Petri nagyon ügyesen védte a reformált vallás tanításait Róma képvisel•ivel szemben. Kijelentette, hogy az egyházatyák tanításait csak akkor szabad elfogadni, ha megegyeznek a Szentírással; hogy a Biblia olyan világosan és egyszer•en tárja fel az alapvet• hitelveket, hogy mindenki megértheti •ket. Krisztus ezt mondta: »Az én tudományom nem az enyém, hanem azé, aki küldött engem« (Jn 7:16). Pál pedig kijelentette, hogy átkozott lenne, ha bármilyen más evangéliumot hirdetne, mint amit kapott (Gal 1:8). »Akkor hogyan merészelnek mások kényük-kedvük szerint dogmákat csinálni - mondta a reformátor -, és azt mondani, hogy ezeknek a megtartása szükséges az üdvösséghez. «

Bebizonyította, hogy az egyház rendelkezései nem érvényesek, ha ellenkeznek Isten parancsolataival. Képviselte a nagy protestáns elvet, amely szerint »a Biblia és csakis a Biblia« a hit és a gyakorlat egyedüli mércéje.

Ezen az összecsapáson, jóllehet kevésbé ismert helyen folyt, kiderült, hogy »milyenek azok az emberek, akik a reformátorok seregének közkatonái. Nem írástudatlan, sz•k látókör•, nagyhangú, vitatkozó emberek voltak. Távolról sem. Olyan emberek voltak, akik Isten Igéjét tanulmányozták, és jól tudták, hogyan kell forgatni azokat a fegyvereket, amelyekkel a Biblia arzenálja ellátta •ket. M•veltségben megel•zték korukat. Ha figyelmüket csupán olyan ragyogó központokra irányítjuk, mint Wittenberg és Zürich, és oly illusztris nevekre, mint Luther és Melanchton, Zwingli és Oecolompadius, hajlamosak vagyunk azt mondani, hogy •k a mozgalom vezet•i voltak, akikt•l természetszer•leg bámulatos képességek és nagy vívmányok várhatók, de ugyanez nem várható el a közkatonáktól. Nos, forduljunk csak Svédország ismeretlen színtere felé, és vizsgáljuk a kevésbé híreseket, a mesterekt•l a tanítványokig! Olaf és Laurentius Petrit! És mit találunk? Tudósokat és teológusokat, olyan embereket, akik jól ismerték az evangéliumi igazság egész rendszerét, és akik könny•szerrel legy•zték az iskolák szofistáit és Róma méltóságait. «

E vita eredményeképpen a svéd király elfogadta a protestáns vallást, és nem sokkal ezután a nemzetgy•lés is állást foglalt mellette. Olaf Petri lefordította az Újtestamentumot a svéd nyelvre, és a király kívánságára a két testvér vállalkozott az egész Biblia lefordítására is. Így a svédek most el•ször kapták anyanyelvükön kezükbe Isten Szavát. Az országgy•lés a következ• rendeletet hozta: a lelkészeknek országszerte magyarázniuk kell a Szentírást; a gyermekeket az iskolában arra kell tanítani, hogy olvassák a Bibliát.

Az evangélium áldott világossága feltartóztathatatlanul és biztosan eloszlatta a tudatlanság és babonaság sötétségét. A katolicizmus zsarnoksága alól felszabadult nemzet olyan er•s és nagy lett, mint soha azel•tt. Svédország a protestantizmus egyik véd•bástyája lett. Egy évszázaddal kés•bb, a legnagyobb veszély idején, ez a kicsi és mindeddig gyenge nemzet az egyetlen volt Európában, amely segédkezet mert nyújtani, és a harmincéves háborúban iszonyatos harcot vívó Németország megszabadítására sietett. Úgy t•nt, hogy már-már egész Észak-Európa újra Róma zsarnoksága alá kerül. Svédország seregei segítették Németországot abban, hogy határt szabjon a pápaság sikereinek, türelemre bírja a protestánsok - mind a kálvinisták, mint a lutheránusok - iránt. Nekik köszönhet•, hogy a reformációt elfogadó országok visszakapták a lelkiismereti szabadságot.

---

14. A kései angol reformátorok

Miközben Luther Németországban nyitotta ki a lezárt Bibliát az emberek el•tt, Isten Lelkének késztetésére Tyndale ugyanezt tette Angliában. Wiclif Bibliája a latin szöveg átültetése volt, amelybe sok hiba csúszott. Nem is nyomtatták ki soha. A kézzel írt másolatok pedig olyan sokba kerültek, hogy csak kevesen - csakis gazdagok és nemesek - tudták megvenni. Mivel a Bibliát az egyház szigorúan tiltotta, eléggé sz•k körben terjedt el. Egy évvel Luther tételeinek megjelenése el•tt, 1516-ban Erasmus kiadta görög-latin nyelv• Újtestamentumát. Most jelent meg els• ízben nyomtatásban Isten Igéje az eredeti nyelven. Erasmus e munkájában a korábbi változatok számos hibáját helyesbítette, és a Biblia mondanivalója érthet•bbé vált. Olvasása nyomán sok m•velt ember világosabban látta az igazságot. Ez új lendületet adott a reform munkájának. A köznép azonban még mindig nagyon el volt zárva Isten Igéjét•l. Tyndale azzal tette Wiclif munkáját teljessé, hogy a Bibliát honfitársai kezébe adta.

Tyndale, az igazság szorgalmas és buzgó kutatója az evangéliumot Erasmus görög Újtestamentumából ismerte meg. Bátran hirdette meggy•z•dését, és nyomatékosan kijelentette, hogy minden tanítást a Szentírás mérlegére kell tenni. Tyndale így válaszolt a katolikusoknak arra az állítására, hogy a Bibliát az egyház adta, és csak az egyház magyarázhatja: »Tudjátok-e ki tanította a sast zsákmánya kereséséren Ugyanaz az Isten éhez• gyermekeit is megtanítja arra, miként találják meg Igéjében mennyei Atyjukat. Ti nemcsak hogy nem adtátok kezünkbe a Bibliát, hanem még el is rejtettétek el•lünk'. S•t ti vagytok azok, akik megégetik Isten Igéjének tanítóit, és ha tudnátok, magát a Szentírást is megégetnétek.«

Tyndale prédikálása nagy érdekl•dést keltett. Sokan elfogadták az igazságot. De a papok résen voltak, és mihelyt Tyndale eltávozott munkaterületér•l, fenyegetéseikkel és megtévesztéseikkel igyekeztek lerombolni munkáját. Ez nagyon sokszor sikerült is. »Mi a tennivaló?! - kiáltotta Tyndale. - Miközben az egyik helyen vetek, az ellenség feldúlja azt a területet, ahonnan épp hogy eltávoztam. Nem lehetek egyszerre mindenütt. Ó, ha a keresztények a saját nyelvükön olvashatnák a Szentírást, maguk is ellen tudnának állni ezeknek az álbölcselked•knek! A Biblia nélkül lehetetlen a köznépet az igazságban megalapozni. «

Tyndaleban új cél fogant meg. »Jahve templomában Izrael nyelvén énekelték a zsoltárokat - mondta -, s köztünk ne Anglia nyelvén szólaljon meg az evangélium?!... Délben kevesebb világossága legyen az egyháznak, mint hajnalban?!... A keresztényeknek az anyanyelvükön kell olvasniuk az Újtestamentumot. « Az egyház hittudósai és tanítói között véleménykülönbségek voltak. Az ember csak a Biblia nyomán juthat el az igazsághoz. »Az egyik tudós ezt vallja, a másik azt... Egyik szerz• ellentmond a másiknak. Hogyan állapíthatjuk meg akkor, ki mond igazat, és ki nem?... Hogyan? Bizony, csak Isten Szava által. «

Nem sokkal ezután egy m•velt katolikus hittudós, aki vitába elegyedett vele, így kiáltott: »Isten törvényei nélkül jobban meglennénk, mint a pápa törvényei nélkül!« Tyndale így válaszolt: »Elvetem a pápát és minden törvényét! S ha Isten megtartja életemet, nemsokára egy ekehajtó fiúnak is többet megtanítok a Szentírásból, mint amennyit ti tudtok. «

Meger•södött benne az az elhatározás, hogy az Újtestamentumot a nép nyelvén adja a nép kezébe. Azonnal munkához is látott. Mivel el•zték otthonából, Londonba ment, ahol egy ideig zavartalanul dolgozott. A katolikusok kegyetlensége azonban ismét menekülésre kényszerítene. Úgy t•nt, hogy egész Anglia bezárult el•tte. Ezért Németországban keresett menedéket. Itt elkezdte az angol Újtestamentum kinyomtatását. Kétszer kellett abbahagynia ezt a munkát. De amikor az egyik városban megtiltották a kiadást,elment egy másikba. Végül Wormsba indult, ahol néhány évvel korábban Luther megvédte az evangéliumot az országgy•lés el•tt. Ebben az •si városban a reformációnak sok barátja volt, és Tyndale itt minden további akadály nélkül dolgozott. Nemsokára elkészült az Újtestamentum háromezer példánya, amelyet még abban az évben egy másik kiadás követett.

Nagy buzgósággal és kitartással folytatta munkáját. Jóllehet az angol hatóságok a legnagyobb óvatossággal •rizték kiköt•iket, Isten Igéje különböz• titkos csatornákon mégis eljutott Londonba, és onnan elterjedt az egész országban. A katolikusok hiába próbálták elfojtani az igazságot. Egyszer Durham püspöke megvásárolta egy könyvárustól, Tyndale egyik barátjától az egész bibliakészletét, azzal a szándékkal, hogy megsemmisíti. Arra gondolt, hogy ezzel nagyban hátráltatja a munkát. De ennek éppen az ellenkez•je történt. Tyndale a Bibliákért kapott pénzen anyagot vásárolt egy új és jobb kiadáshoz, amelyre különben nem lett volna lehet•sége. Amikor Tyndale kés•bb börtönbe került, szabadságáért cserében meg kellett mondania, kik járultak hozzá a Biblia kiadási költségeinek fedezéséhez. Azt válaszolta, hogy Durham püspöke mindenkinél többet tett; mert azzal, hogy jó áron megvette a megmaradt könyveket, el•segítette munkája eredményes folytatását.

Tyndale árulás következtében ellenségei kezébe került. Egyszer hosszú hónapokig szenvedett a börtönben. Végül mártírhalállal tett bizonyságot hitér•l. De a fegyverekkel, amelyeket • készített, más katonák hosszú századokon át tudtak küzdeni egészen napjainkig.

Latimer a szószékr•l hirdette, hogy a Bibliát a nép nyelvén kell prédikálni. A Szentírás szerz•je - mondta - »Isten maga«; és ez az Írás osztozik szerz•je hatalmában és örökkévalóságában: »Nincs olyan király, császár, magisztrátus és hatalmasság... aki ne volna köteles engedelmeskedni... a szent Igének. « »Ne térjünk mellékutakra, hanem hagyjuk, hogy az Ige vezessen bennünket! Ne menjünk... el•deink után, és ne azt kutassuk, mit cselekedtek, hanem azt, hogy mit kellett volna cselekedniük!«

Tyndale h•séges barátai, Barnes és Frith vállalták az igazság védelmét. Ridleyék és Cranmer a nyomukba léptek. Az angol reformáció e vezet•i m•velt emberek voltak, akiknek többségét buzgóságáért és kegyes életéért a katolikus egyház nagyra értékelte. E reformátorok ismerték a »Szentszék« tévedéseit, és ez a pápasággal szembeni állásfoglalásra késztette •ket. Ismerték Babilon titkait, és ez növelte az ellene való bizonyságtevésük súlyát.

»Most felteszek egy furcsa kérdést - szólt Latimer. - Ki a legszorgalmasabb püspök és f•pap Angliában?... Látom figyeltek, és várjátok, hogy megnevezzem... Megmondom nektek: az ördög!... • soha nem hagyja el egyházmegyéjét. Hívjátok csak, amikor akarjátok, mindig otthon van,... mindig ekéje mellett van... Garantálom, hogy soha nem fogjátok lustálkodáson érni... Ahol az ördög lakik,... ott el a könyvekkel, és el• a gyertyákkal; el a Bibliákkal, és el• a rózsafüzérekkel; el az evangélium

világosságával, és el• a gyertyák fényével, bizony még délben is;... le Krisztus keresztjével, el• a purgatórium zsarolásával,... el a mezítelenek, szegények és tehetetlenek felruházásával, el• a faragott képek díszítésével, a rönkök és kövek ékesítésével; el• az emberi hagyományokkal és törvényekkel, el Isten hagyományaival és szent Szavával!... Bárcsak prelátusaink olyan szorgalmasan vetnék a jó tanítások magvát, miként Sátán veti a konkolyt és a gazt!«

E reformátorok ugyanazt a nagyszer• elvet vallották, mint amit a valdensek, Wiclif, Husz János, Luther, Zwingli és a hozzájuk csatlakozók. Hitték, hogy a Szentírás tévedhetetlen tekintély, a hit és a cselekedet szabálya! Tagadták, hogy a pápáknak, a zsinatoknak, az egyházatyáknak és a királyoknak joguk lenne a lelkiismeretet vallási dolgokban irányítani. Csak a Biblia tekintélyét fogadták el. Számukra a Biblia tanítása volt minden tan és minden állítás próbaköve. Az Istenbe és Igéjébe vetett hit adott er•t e szent embereknek, amikor feláldozták életüket a máglyán. »Ne csüggedj! - kiáltott Latimer mártírtársának, amikor a lángok már-már elnémították •ket. - Isten kegyelméb•l ma olyan fényt gyújtunk Angliában, amelyet soha nem fognak kioltani!

Az igazság magvait, amelyeket Columba és munkatársai hintettek el, Skóciában soha nem irtották ki teljesen. Századokkal azután is, hogy Anglia gyülekezetei megadták magukat Rómának, a skótok meg•rizték szabadságukat. A XII. században azonban a katolicizmus gyökeret vert Skóciában, és egyetlen országban sem gyakorolta korlátlanabbul uralmát, mint itt. Sehol sem volt mélyebb a sötétség. De a fénysugarak, még így is, áttörték a homályt, és ígéretet hordozva mutattak a jöv• felé. A lollardok, akik a Biblia és Wiclif tanításait hozták Angliából, sokat dolgoztak azért, hogy az evangélium ismerete fennmaradjon. Minden századnak megvoltak a maga bizonyságtev•i és mártírjai.

A nagy reformáció indulásával Luther írásai eljutottak Skóciába, majd Tyndale angol Újtestamentuma is megérkezett. Ezek a hírnökök, amelyeket a papság nem vett észre, csendben átkeltek a hegyeken és völgyeken. Felélesztették az igazság fáklyájának tüzét, amely már-már kialudt Skóciában. Lerontották azt a munkát, amelyet Róma négy évszázadon át tartó elnyomással végzett.

Kés•bb a mártírok vére új lendületet adott a mozgalomnak. A katolicizmus vezet•i hirtelen ráébredtek az ügyüket fenyeget• veszélyre, és máglyára vitték Skócia néhány legnemesebb és legmegbecsültebb fiát. Ezzel azonban felállítottak egy szószéket, amelyr•l e haldokló tanúbizonyságok szavait a nép az egész országban meghallotta, és elhatározták, hogy mindenképpen lerázzák Róma béklyóit.

Hamilton és Wishart, akik jellemben éppoly nemesek voltak, mint származásban, az egyszer•bb tanítványok hosszú sorával együtt feláldozták életüket a máglyán. De Wishart ég• máglyájától elindult valaki, akit a lángok nem némítottak el, és aki Isten segítségével megkondította a katolicizmus lélekharangját Skóciában.

Knox János elfordult az egyház hagyományaitól és miszticizmusától, hogy Isten Igéjének igazságaiból táplálkozzék. Wishart tanítása meger•sítette abban az elhatározásában, hogy elhagyja a római egyházat, és az üldözött reformátorok mellé állt.

Társai rá akarták bírni arra, hogy legyen prédikátor. De • remegve riadt vissza az ezzel járó

felel•ségt•l, és csak a magányban töltött napok és önmagával vívott kemény harc után mondott igent. És miután vállalta ezt a hivatást, rendíthetetlen elhatározással, rettenthetetlen bátorsággal ment el•re, amíg csak élt. Ez az •szinte reformátor nem félt az emberekt•l. A körülötte fellángoló máglyatüzek még buzgóbbá tették. Feje fölött fenyeget•en függött a zsarnok bárdja, de • szilárdan állt a helyén, és jobbra-balra lesújtó hatalmas csapásaival pusztította a bálványimádást.

Amikor szemt•l szembe került Skócia királyn•jével, aki el•tt sok protestáns vezet• buzgósága alábbhagyott, Knox János határozottan bizonyságot tett az igazságról. •t nem lehetett megnyerni kedveskedéssel. • nem hunyászkodott meg fenyegetésekre. A királyn• eretnekséggel vádolta. Knox az állam által betiltott vallás elfogadására buzdítja az embereket - mondta a királyn• -, és ezzel áthágja azt az isteni parancsot, hogy az alattvalók engedelmeskedjenek fejedelmüknek. Knox határozottan válaszolt:

»Mivel az igaz vallás sem kezdeti erejét, sem tekintélyét nem a világi fejedelmekt•l kapta, hanem egyedül az örökkévaló Istent•l, ezért az alattvalók sincsenek arra kötelezve, hogy fejedelmeik ízlése szerint alakítsák hitüket. Mert gyakran el•fordul, hogy éppen a fejedelmek ismerik a legkevésbé Isten igaz vallását... Ha Ábrahám minden magva a fáraó vallását vette volna fel, akinek hosszú ideig alattvalói voltak, könyörgöm, felség, milyen vallás lenne ma a világon? Vagy ha az apostolok idejében mindenki a római császárok vallását tette volna magáévá, milyen vallás terjedt volna el a föld színén?... És így, felség, megértheti, hogy az alattvalók nincsenek fejedelmeik vallásához kötve, noha engedelmességgel tartoznak nekik.«

Mária így szólt: »Ön így magyarázza az Írásokat, Róma tanítói pedig másképpen. Kinek higgyek tehát, és ki legyen a bíró?« »Istennek higgyen, aki világosan beszél Igéje által! - válaszolta

a reformátor. - És azt a tanítást, ami nem az Igére épül, se az egyikt•l, se a másiktól ne fogadja el! Isten Szava világos önmagában is, s ha valamelyik része sötétnek t•nik, a Szentlélek, aki soha nem szól önmagával ellentétesen, ugyanazt a dolgot világosan megmagyarázza egy másik igével úgy, hogy semmi kétség nem fér hozzá. Csak azok kételkednek, akik csökönyösen megmaradnak tudatlanságukban. «

Ezek voltak azok az igazságok, amelyeket a bátor reformátor élete kockáztatásával hirdetett a királyn• füle hallatára. Rettenthetetlen

bátorsággal tartott ki elhatározása mellett, imádkozva és az Úr harcát harcolva, míg Skócia fel nem szabadult a katolicizmus alól.

Angliában, amikor a protestantizmus nemzeti vallás lett, csökkent az üldözés, de nem sz•nt meg egészen. Míg Róma számos tantételét megtagadták, nem kevés volt azoknak a formaságoknak a száma, amelyeket megtartottak. A pápa fels•bbségét elvetették, de helyette a királyt tették az egyház fejévé. Az egyházi liturgia még mindig messze volt az evangéliumi tisztaságtól és egyszer•ségt•l. A vallásszabadság nagyszer• elvét még mindig nem ismerték el. Bár a protestáns uralkodók csak ritkán folyamodtak azokhoz a szörny• kegyetlenségekhez, amelyeket Róma alkalmazott az eretnekség ellen, de nem ismerték el, hogy minden embernek joga van saját lelkiismeretének parancsa szerint imádni Istent. Mindenkit•l megkövetelték, hogy fogadja el, illetve gyakorolja az államegyház által el•írt tanokat és

istentiszteleti formákat. Az új tanok hirdet•i századokon át szenvedtek a kisebb-nagyobb üldözés miatt.

A XVII. században lelkészek ezrei vesztették el állásukat. Csak az egyház által jóváhagyott vallásos összejövetelen vehetett részt a nép. E tilalom megszegéséért súlyos bírság, börtön és számkivetés járt. Azok a h•séges lelkek, akik nem tudtak lemondani a közös istentiszteletekr•l, kénytelenek voltak sötét sikátorokban, homályos padlásszobákban és olykor az éj közepén az erd•ben összejönni. Az erd• oltalmazó s•r•jében, az Isten által készített templomban gy•ltek össze az Úr szétszórt és üldözött gyermekei, hogy Istent dics•ítve imában öntsék ki lelküket. De minden óvatosságuk ellenére is sokan szenvedtek hitükért. A börtönök zsúfolásig megteltek. Családok széthullottak. Sokan külföldre menekültek. Isten azonban népe mellett állt, és az üldözés nem tudta elnémítani bizonyságtevésüket. Sokan kénytelenek voltak az óceánon át Amerikába hajózni, ahol megvetették a polgári és vallási szabadság alapját. Ez ennek az országnak és•bb a véd•bástyája és dics•sége lett.

Ekkor is, miként az apostoli id•kben, az üldözés el•mozdította az evangélium terjedését. Abban az undorító börtönben, amely erkölcstelen és gonosztev• emberekkel volt tele, Bunyan János a menny légkörét érezte. Ott írta meg arról a zarándokról szóló csodálatos allegóriáját, aki a pusztulás földjér•l a mennyei városba utazott. Ez a történet, amely a bedfordi börtönben íródott több mint kétszáz éve ragadja meg az emberi szíveket. Bunyan »Pilgrim's Progress« és »Grace Abounding to the Chief of Sinners« (A zarándok útja és a Gazdag kegyelem a legb•nösebbeknek) cím• m•vei sok embert vezettek az élet útjára.

Baxter, Flavel, Alleine és más tehetséges, m•velt és mélységesen hiv• emberek h•siesen védték azt a hitet, »amely egyszer a szenteknek adatott« (Jud 3). Ezek az emberek, akiket a világ urai szám•ztek és törvényen kívül helyeztek, olyan munkát végeztek, ami soha nem mehet tönkre. Flavel »Fountain of Life and Method of Grace« (Az élet forrása és a kegyelem módszere) cím• m•ve ezreket tanított meg arra, hogy miként bízzák üdvösségüket Krisztusra. Baxter »Reformed Pastor« (Reformált pásztor) cím• munkája áldásnak bizonyult sok olyan ember számára, aki Isten ügyének megújulására vágyott. A »Saints' Everlasting Rest« (A szentek örök nyugalma) cím• m•ve emberi szíveknek adta meg azt a »nyugalmat«, amelyet Isten a maga népe számára tart fenn.

Száz évvel és•bb, a mélységes lelki sötétség idején Whitefield és a két Wesley jelent meg Isten világosságának hordozójaként. Az államegyház uralma alatt Anglia lakóinak vallási élete olyan mélypontra jutott, hogy alig lehetett megkülönböztetni a pogányságtól. A természetvallás a papság kedvenc kutatási témája volt, és ez egész teológiájukra kihatott. A magasabb osztályok megmosolyogták a kegyességet, és azzal büszkélkedtek, hogy felette állnak annak, mert szerintük az fanatizmus. Az alsóbb osztályok mérhetetlenül tudatlanok voltak, és gátlástalanul b•nöztek. Az egyháznak pedig többé már nem volt bátorsága, sem hite arra, hogy perbe szálljon a meggyalázott igazságért.

A hit általi megigazulás nagy jelent•ség• tana, amelyet Luther oly világosan tanított, majdnem feledésbe ment, és a katolikusoknak az a dogmája foglalta el a helyét, amely szerint a jó cselekedetek üdvösségszerz• voltában kell bízni. Whitefield és a két Wesley, akik az államegyház tagjai voltak, •szintén vágytak arra, hogy Isten tetszését elnyerjék. Azt tanulták, hogy ezt erényes élettel és a vallási el•írások betartásával érhetik csak el.

Wesley Károly egyszer súlyos beteg lett, és úgy érezte, meg fog halni. Ekkor valaki megkérdezte t•le, hogy mire alapozza az örök életbe vetett reményét. Wesley így válaszolt: »Legjobb igyekezetemmel szolgáltam Istent. « Úgy t•nt, hogy barátja, aki ezt a kérdést feltette, nincs egészen megelégedve a válasszal. Wesley ezt gondolta: »Hát er•feszítésem nem elegend• alap a reményre? Megfosztana igyekezetemt•l? Semmi másban nem bízhatok!« Ilyen s•r• sötétség borult arra az egyházra, amely elrejtette az engesztelést, megfosztotta Krisztust a dics•ségt•l, és elfordította az emberek figyelmét üdvösségük egyedüli reményét•l - a keresztre feszített Megváltó vérét•l.

Wesley és társai felismerték, hogy az igaz vallás székhelye a szívben van. Látták, hogy Isten törvénye kiterjed a gondolatokra éppúgy, mint a szavakra és tettekre. Meggy•z•dtek arról, hogy a szív szentségére éppúgy szükség van, mint a helyes magatartásra, és buzgón új életet kezdtek. Nagy kitartással és imádkozó élettel igyekezték szívük b•neit legy•zni. Önmegtagadó, könyörületes, alázatos életet éltek, nagyon szigorúan és pontosan betartva minden olyan szabályt, ami véleményük szerint hozzásegítette •ket az Isten tetszését kiérdeml•, h•n óhajtott szentséghez. De nem érték el azt a célt, amire törekedtek. Hiába próbáltak megszabadulni a b•n kárhoztatásától, és hiába igyekeztek megtörni a b•n hatalmát. Épp olyan küzdelem volt ez, mint amilyet Luther vívott erfurti cellájában. Ugyanazt kérdezték •k is, mint amit Luther: »Hogyan is lehet igaz a halandó ember Istennél?« (Jób 9:2).

Isten igazságának tüze, amely már majdnem kialudt a protestantizmus oltárain, újra fellobbant az •si fáklyától, amelyet századokon át a cseh keresztények örökítettek tovább. A reformáció után a protestantizmust Csehországban Róma hordái eltaposták. Mindazok, akik síkra szálltak az igazság mellett, menekülni kényszerültek. Némelyek közülük Szászországban találtak menedéket, és ott meg•rizték az •si hitet. E keresztények leszármazottaitól jutott el a világosság Wesleyhez és társaihoz.

Wesley Jánost és Károlyt lelkésszé szentelésük után az egyház egy megbízatással Amerikába küldte. A hajó fedélzetén egy morva társaság is volt. Útközben nagy vihar tört ki. A halállal szembe kerülve Wesley János érezte, hogy szívéb•l hiányzik az Istennel való megbékélés bizonyossága. A németek viszont nyugodtak és bizakodók voltak. Wesleynek mindez idegen volt.

»Már régen észrevettem mélységes buzgóságukat. Alázatosságuk állandó bizonyságát adták azzal, hogy elvégezték a többi utas helyett azokat a szolgai munkákat, amelyekre egyetlen angol sem vállalkozna. Nem vártak és nem fogadtak el fizetséget, mondván, hogy az a szolgálat jót tett büszke szívüknek, és szeretett Megváltójuk többet cselekedett értük. Nap mint nap olyan szelídséget tanúsítottak, amelyen semmilyen bántás nem változtatott. Ha meglökték, megütötték vagy földre taszították •ket, felkeltek és tovább mentek, de panasz nem hagyta el ajkukat. Mindennap próbára tették magukat, hogy megszabadultak-e a félelemt•l, büszkeségt•l, haragtól és bosszúállástól. Zsoltáréneklés közben, amellyel munkájukat kezdték, a hullám felcsapott a hajóra, darabokra szaggatta a f•vitorlát, elborította a hajót, beömlött a fedélzetek közé. Mintha a hatalmas mélység máris elnyelte volna a hajót. Az angolok irtózatos sikoltozásba kezdtek. A németek nyugodtan tovább énekeltek. Egyiküket kés•bb megkérdeztem: , Nem féltetek?' Így válaszolt: Istennek hála, nem!' , Asszonyaitok és gyermekeitek sem féltek?' - kérdeztem. Szelíden válaszolt: 'Asszonyaink és gyermekeink nem félnek a haláltól.'«

Savannahba érkezve, Wesley egy rövid ideig a morva testvéreknél maradt. Keresztény magatartásuk

mélyen hatott rá. Egyik istentiszteletükr•l, amely az anglikán egyház formalizmusának éles ellentéte volt, Wesley ezt írta: »Annak a mélységes egyszer•ségnek és komolyságnak láttán szinte elfelejtettem az eltelt tizenhét évszázadot, és egy olyan gyülekezetbe képzeltem magam, amelyben nem volt sem formaság, sem pompa, hanem Pál, a sátorkészít• és Péter, a halász elnökölt, és a Lélek ereje megmutatkozott. «"

Amikor Wesley visszatért Angliába, egy morva prédikátor tanítása nyomán jobban megértette a Biblia vallását. Meggy•z•dött arról, hogy saját cselekedetei alapján egyáltalán nem számíthat az üdvösségre. Teljesen rá kell magát bíznia Isten Bárányára, »aki elveszi a világ b•neit. « Londonban egy morva társaság összejövetelén felolvasták Luther egyik kijelentését, amely azt ecsetelte, hogy Isten Lelke milyen változást hoz létre a hiv• szívében. Ezt hallva, Wesley szívében hit ébredt: »Különös melegséget éreztem a szívemben - mondta. - Éreztem, hogy Krisztustól várom az üdvösséget, egyedül T•le. Biztos lettem abban, hogy elvette b•neimet, még az enyémet is, és megváltott engem a b•n és a halál törvényét•l. «

Ezt megel•z•en Wesley hosszú éveken át keményen és vigasztalanul küszködött. A szigorú önmegtagadás, a szégyen és megalázottság évei voltak ezek. De Wesley rendületlenül h• maradt egyetlen szándékához: kereste Istent. És most megtalálta. Ráébredt arra, hogy a kegyelem, amelynek elnyeréséért imával és böjttel, jótettekkel és lemondással küzdött, ajándék, »pénz nélkül és ingyen«.

Amikor Krisztusba vetett hite meger•södött, egész lelkében égett a vágy, hogy mindenütt hirdesse Isten ingyen kegyelmének dics•séges evangéliumát. »Az egész világot parókiámnak tartom - mondta -; bárhol vagyok is, ill•nek, helyesnek és kötelességemnek érzem, hogy mindenkinek, aki kész meghallgatni, hirdessem a megváltás örömhírét. «

Wesley továbbra is lelkiismeretes és önmegtagadó életet élt, de most már nem hite alapjaként, hanem eredményeként; nem a szentség gyökereként, hanem gyümölcseként. Isten Krisztusban nyújtott kegyelme a keresztény reménységének alapja, és ez a kegyelem engedelmességben ölt testet. Wesley azoknak a nagy jelent•ség• igazságoknak a prédikálására szentelte életét, amelyeket megismert - a megigazulást, amely a Krisztus engesztel• vérébe vetett hit által érhet• el; a Szentlélek erejét, amely megújítja a szívet, és olyan életre buzdít, amilyet Krisztus élt.

Whitefieldet és a Wesley fivéreket elveszett voltuk gondolata - amely sokáig mardosta lelküket - készítette fel szolgálatukra. Hogy Krisztus jó katonáiként el tudják viselni a nehézségeket, súlyos próbáknak: megvetésnek, gúnynak és üldözésnek voltak kitéve, mind az egyetemen, mind a szolgálatba lépéskor. Hitetlen iskolatársaik metodistáknak csúfolták •ket és azokat is, akik szimpatizáltak velük. Ma ezt a nevet Anglia és Amerika egyik legnagyobb felekezete megtisztel•nek tartja.

Az anglikán egyház tagjai voltak, és nagyon köt•dtek ennek az egyháznak istentiszteleti formáihoz. Az Úr azonban Igéje által magasabb normát mutatott nekik. A Szentlélek arra indította •ket, hogy a megfeszített Krisztust prédikálják. Munkájukat a Magasságos Isten ereje kísérte. Ezrek gy•z•dtek meg az igazságról, és •szintén megtértek. Ezeket a juhokat meg kellett védeni a ragadozó farkasoktól. Wesley jóllehet nem akart új vallást alapítani, de »metodista közösség« néven gyülekezetté szervezte •ket.

Érthetetlen és fájdalmas volt az a támadás, amit ezek a prédikátorok az államegyháztól elszenvedtek. A bölcs Isten azonban úgy irányította az eseményeket, hogy a reform az egyházon belül kezd•djék el. Ha teljesen kívülr•l indult volna, nem jutott volna el oda, ahol oly nagy szükség volt rá. Mivel azonban a reformáló prédikátorok az egyház tagjai voltak, és az egyházon belül mindenütt dolgoztak, ahol csak alkalom kínálkozott rá, az igazság utat talált ott, ahol máskülönben az ajtók zárva maradtak volna. A papok közül néhányan felébredtek erkölcsi tespedtségükb•l, és saját parókiájukban buzgó prédikátorok lettek. A formalizmustól megkövesedett gyülekezetek életre keltek.

Wesley korában, miként az egyház történelmének minden korszakában, a különböz• adományokkal megáldott emberek végezték a maguk feladatát. Nem voltak mindenben közös nevez•n, de mindnyájukat Isten Lelke ösztönözte, és közös volt mindennél fontosabb céljuk: lelkeket nyerni Krisztusnak. Egy id•ben fél• volt, hogy Whitefield és a Wesley fivérek a köztük lev• nézetkülönbségek miatt elhidegülnek egymástól. De amikor Krisztus iskolájában megtanulták a szelídséget, a kölcsönös megbocsátás és jóindulat megbéküléshez vezette •ket. Miközben mindenütt oly sokan tévelyegtek, vétkeztek, és b•nösök rohantak a pusztulásba, nem volt idejük a vitára.

Isten szolgái rögös úton jártak. Befolyásos és m•velt emberek felhasználták hatalmukat ellenük. Egy id• után sok pap ádáz harcot indított Isten szolgái ellen és a gyülekezetek ajtaját bezárták a tiszta igazság és hirdet•i el•tt. A papság a szószékr•l bélyegezte meg •ket, táplálva a sötétség, a tudatlanság és a gonoszság lelkületét. Az irgalmas Isten Wesley Jánost újra meg újra csoda útján mentette meg a haláltól. Amikor a cs•cselék dühe feltámadt ellene, és nem látszott semmi út a menekvésre, egy emberi formát öltött angyal lépett mellé. A cs•cselék meghátrált, és Krisztus szolgája épségben került ki a veszélyb•l.

Wesley ezt mondta egyik alkalommal, amikor megszabadult a felb•szült cs•cselékt•l: »Sokan megpróbáltak letaszítani, amikor a csúszós hegyi ösvényen a város felé igyekeztünk. Jól tudták, hogy ha egyszer már a földön vagyok, aligha állok fel újból. De egyáltalán nem botlottam meg, még csak meg sem csúsztam, míg teljesen ki nem kerültem a kezük közül... Bár sokan szerettek volna a galléromat vagy ruhámat megragadva lerántani, de meg sem tudtak fogni. Csak egyetlen ember tudta a mellényem végét megragadni, amely csakhamar a kezében maradt; a másik végének, amelynek a zsebében egy bankjegy volt, csak a fele szakadt le... Egy er•s, izmos férfi, aki teljesen mögém került, többször felém csapott egy nagy tölgyfa bottal, amellyel ha csak egyszer is a tarkómra sújt, minden további bajomtól megóv. De minden alkalommal mellé talált. Nem tudom hogyan, mert sem jobbra, sem balra nem tudtam kitérni... Egy másik rohanva közelített a tömegen keresztül, s amikor ütésre emelte a karját, hirtelen leejtette, s miközben csak megsimogatta a fejem, így szólt: ‚Milyen puha a haja'... Az els•k, kiknek az érzései megváltoztak, minden alkalommal a város h•sei voltak, a cs•cselék vezérei, akik közül az egyik díjnyertes birkózó volt a zsibvásáron...

Milyen apró fokonként készít fel Isten bennünket akaratának teljesítésére! Két évvel ezel•tt egy tégladarab horzsolta fel a vállamat. Egy év múlva pedig egy k• ütött meg a két szemem között. A múlt hónapban egy ütést kaptam, ma este pedig kett•t; az egyiket, miel•tt a városba jöttünk, a másikat, miután elhagytuk a várost. De egyik sem számított. Jóllehet, egy ember teljes erejéb•l mellbe vágott, a másik pedig szájon, olyan er•vel, hogy azonnal kiserkent a vérem, de egyikt•l sem éreztem nagyobb fájdalmat, mintha csak egy szalmaszállal érintettek volna. «

Azokban az els• id•kben a metodistákat - a népet éppúgy, mint a prédikátorokat - az egyház tagjai gúnyolták és üldözték. De üldözték •ket a köztudottan hitetlenek is, akiket haragra lobbantott a metodistákról festett hamis kép. Az igazságszolgáltatás elé állították •ket, amelynek csak a neve volt ez, mert annak a kornak a törvényszékei csak ritkán szolgáltattak igazságot. Üldöz•ik sokszor bántalmazták •ket. A cs•cselék házról házra járva megrongálta bútoraikat és egyéb tárgyaikat. Meglopta •ket, és durván bántalmazta a férfiakat, n•ket és gyermekeket. Egyszer-másszor ilyen hirdetményekkel szólították fel az embereket: »Akik vállalkoznak a metodisták ablakainak betörésére és házuk kifosztására, gy•ljenek össze a megadott id•ben és helyen! « - Az emberi és isteni törvénynek ez a nyílt megsértése büntetlen maradt. Rendszeresen üldözték azokat, akiknek csak az volt a vétkük, hogy a b•nösöket a pusztulás útjáról a szentség útjára akarták vezetni.

Wesley János ezt mondta az ellene és társai ellen emelt vádakról: »Egyesek azt állítják, hogy ezeknek az embereknek a tanai hamisak, tévesek és vakbuzgók; hogy újak és mostanáig ismeretlenek voltak; hogy kvékerek, fanatikusok, pápisták. De ezt a fondorlatos állítást már a gyökerénél elvágtuk, részletesen kimutatva, hogy ennek a tannak minden ága a Szentírás világos tanítása, miként azt egyházunk magyarázza. Ezért nem lehet sem valótlan, sem téves, feltéve, hogy a Szentírás igaz.« »Mások viszont azt állítják: ‚tanaik túl szigorúak; túl sz•kre szabják a mennybe vezet• utat'. És valójában ez az eredeti kifogás (minthogy egy ideig szinte csak ez volt az egyetlen), és titokban ez az, ami ezer más, különböz• formában megjelen• kifogás mögött húzódik. De vajon jobban lesz•kítjük a mennybe vezet• utat, mint Urunk és az apostolok? Szigorúbbak-e tanításaink, mint a Bibliáé? Vizsgálj csak meg néhány világos igehelyet: ‚Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedb•l, teljes lelkedb•l, és minden er•db•l és teljes elmédb•l!' 'Minden hivalkodó beszédért, amit beszélnek az emberek, számot adnak majd az ítélet napján.' ‚Akár esztek, akár isztok, akármit cselekesztek, mindent az Isten dics•ségére míveljetek.'

Ha tanításaink szigorúbbak, mint ez, akkor lehet minket hibáztatni, de a lelketek mélyén tudjátok, hogy ez nem így van. És ki lehet egyetlen jótával is kevésbé szigorú Isten Igéjének megrontása nélkül? Isten titkainak bármelyik sáfára h•ségesnek nyilvánítható-e, ha szent megbízatásának bármely pontját megváltoztatja? Nem! Nem kisebbíthet semmit, nem tompíthat semmit, köteles minden embernek kijelenteni: ‚Nem süllyeszthetem a Szentírást a ti ízlésetekhez. Nektek kell hozzá felemelkednetek, vagy örökre elvesztek!' Ez az elv annak a másik népszer• sirámnak az alapja, hogy ‚ezek az emberek szeretetlenek'. Szeretetlenek? Mennyiben? Talán nem táplálják az éhez•ket, vagy nem ruházzák fel a mezíteleneket? ‚Nem, ez nem így van; ebben nincs hiány, hanem nagyon szeretetlenül ítélnek! Azt gondolják, senki sem üdvözülhet, csak azok, akik az • útjukon járnak.' «

Az a lelki hanyatlás, amely közvetlen Wesley kora el•tt Angliában mutatkozott, nagy mértékben az ellentmondásos tanítás következménye volt. Sokan azt állították, hogy Krisztus eltörölte az erkölcsi törvényt, ezért a keresztényeknek nem kötelez• betartani; hogy a hiv• megszabadult »a jó cselekedetek szolgaságából«. Mások, akik jóllehet elismerik a törvény örökérvény•ségét, kijelentették, hogy szükségtelen a lelkészeknek a népet arra buzdítani, hogy engedelmeskedjék a törvénynek, mivel akiket Isten üdvösségre kiválasztott, azok »az isteni kegyelem ellenállhatatlan sugallatára gyakorolni fogják a kegyességet és az erényt«, míg azok, akiket örök kárhozatra ítélt, »nem tudnak Isten törvényének engedelmeskedni«.

Mások, akik szintén azt vallották, hogy »a választottak nem eshetnek ki a kegyelemb•l, és nem veszthetik el Isten kegyét«, arra a még megdöbbent•bb következtetésre jutottak, hogy »a gonosz cselekedetek, amelyeket elkövetnek, valójában nem b•nösek, és nem kell •ket Isten törvénye áthágásának tekinteni; következésképpen a választottaknak nincs okuk arra, hogy megvallják b•neiket, sem pedig arra, hogy megtérés útján szakítsanak velük«. Ezért kijelentették, hogy még a legsúlyosabb b•n »sem b•n Isten szemében, amely különben az isteni törvény áthágásának min•sül«, ha a választottak egyike követte el, »mert a választottak egyik lényeges és jellegzetes tulajdonsága, hogy semmi olyat nem

tudnak csinálni, ami nem tetszik Istennek, vagy amit a törvény tilt « .

Lényegében ugyanezeket az ellenszenves dogmákat tanították a kés•bbi közkedvelt tanítók és teológusok is - azaz, hogy Istennek nincs változhatatlan törvénye, amely meghatározza az igazságot, hanem maga a társadalom határozza meg az erkölcsi normát, és ez a norma állandó változásnak van kitéve. Ezt az elgondolást ugyanaz a mesteri szellem sugallja, aki már a menny b•ntelen lakói között elkezdte munkáját, mert meg akarta dönteni az isteni törvény jogos korlátozásait.

Az a tanítás, hogy Isten minden embernek megváltoztathatatlan jellemet adott, sok embert arra indított, hogy megtagadja Isten törvényét. Wesley határozottan tiltakozott e következetlen tanítók tévedései ellen, és kimutatta, hogy ez a tanítás, amely ellentmondásokhoz vezet, ellentétben áll a Szentírással. »Megjelent az Isten üdvözít• kegyelme minden embernek. « »Ez jó és kedves dolog a mi megtartó Istenünk el•tt, aki azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön, és az igazság ismeretére eljusson. Mert egy az Isten, egy a közbenjáró is Isten és emberek között, az ember Krisztus Jézus, aki adta önmagát váltságul mindenekért« (Tit 2:11; lTim 2: 3-6). Isten korlátlanul adja Lelkét, hogy minden ember megtalálhassa az üdvösség útját. Tehát Krisztus, »az igazi világosság eljött volt már a világba, amely megvilágosít minden embert« (Jn 1:9). Az az ember veszti el üdvösségét, a ki szántszándékkal elutasítja az élet ajándékát.

Wesley arra az állításra, hogy Krisztus halálakor a Tízparancsolat el•írásai a ceremoniális törvénnyel együtt érvényüket veszítették, ezt válaszolta: »Krisztus nem törölte el a Tízparancsolatban lefektetett erkölcsi törvényt, amelyre a próféták is nagy súlyt helyeztek. Nem azért jött, hogy bármelyik pontját is hatálytalanítsa. Ez olyan törvény, amely sohasem változtatható meg: ,megáll örökké, mint a felh•ben lev• bizonyság'... A világ kezdete óta megvan, ,nem k•táblákra', hanem az emberek szívébe lett írva, amikor a Teremt• kezéb•l kikerültek. És bár az egykor Isten ujjával írt bet•ket jórészt eltorzította a b•n, mégsem törölhet•k ki teljesen, amíg némi fogalmunk is van arról, hogy mi a jó, és mi a rossz. Ez a törvény minden korban az egész emberiségre vonatkozik, mivel nem függvénye sem id•nek, sem helynek, sem a változásnak kitett egyéb körülménynek, csak Isten természetének, az ember természetének, és az Isten és ember közti változhatatlan kapcsolatnak.

»,Nem azért jöttem, hogy eltöröljem, hanem inkább hogy betöltsem'... Jézus itt kétségkívül azt mondja - következetesen mindahhoz, amit el•tte és utána mondott -: azért jöttem, hogy megszilárdítsam a maga teljességében az emberi magyarázatokkal szemben; azért jöttem, hogy megvilágítsam azt, ami sötét, vagy homályos; azért jöttem, hogy feltárjam minden részének igazi és teljes horderejét, hogy megmutassam a benne lev• összes parancsolat hosszúságát, szélességét és teljes nagyságát, minden

ágának a magasságát és mélységét, felfoghatatlan tisztaságát és lelkiségét. «

Wesley a törvény és az evangélium tökéletes harmóniáját hirdette: »A törvény és az evangélium között tehát olyan szoros kapcsolat van, amilyen csak elképzelhet•. A törvény egyrészt állandóan utat készít az evangéliumnak, és figyelmünket reá irányítja; másrészt az evangélium állandóan a törvény tökéletesebb betöltésére befolyásol bennünket. A törvény például azt kívánja, hogy szeressük Istent, szeressük felebarátainkat, legyünk szelídek, alázatosak és szentek. Mi pedig érezzük, hogy erre nem vagyunk képesek. Igen, ,ez embereknél lehetetlen', de ismerjük azt az isteni ígéretet, hogy • ad nekünk ilyen szeretetet, és alázatossá, szelíddé és szentté tesz minket. Ragadjuk meg az evangéliumot, ezt az örömüzenetet, és hitünk szerint ,a törvénynek igazsága beteljesül bennünk' a Jézus Krisztusba vetett hit által!...

Krisztus evangéliumának legtekintélyesebb ellenségei között vannak azok - mondta Wesley -, akik nyíltan és kifejezetten magát a törvényt kárhoztatják', és , a törvény ellen szólnak'; akik arra biztatják az embereket, hogy szegjék meg a törvényt, hígítsák fel, lazítsák fel, bontsák meg parancsait, és ne csak egyet, a legkisebbet vagy a legnagyobbat, hanem az összes parancsolatot... E nagy csalást kísér• körülményekben az a legmeglep•bb, hogy azok, akik ennek áldozatul esnek, valóban azt hiszik, hogy Krisztust dics•ítik,ha megváltoztatják törvényét, és hogy •t magasztalják fel, miközben megcsorbítják tanításait. Igen, úgy tisztelik, miként Júdás, amikor így szólt: , Üdvöz légy, Mester, és megcsókolta •t.' Jézus jogosan válaszolhatná bármelyiküknek: ,Csókkal árulod-e el az embernek Fiát?' Ez nem más, mint csókkal elárulni •t: beszélni vérér•l, és elvenni koronáját; tüzet gyújtani a törvény valamely részével az evangélium el•bbrevitelének ürügyén. Nem, valóban nem lehet senki sem mentes e vád alól, aki úgy prédikál a hitr•l, hogy megpróbálja közvetlenül vagy közvetve félretenni a törvény bármely részét; aki úgy prédikálja Krisztust, hogy semmibe veszi vagy valamiképpen gyengíti Isten legkisebb parancsolatát. «

Azoknak, akik azt hangoztatták, hogy »az evangélium prédikálása a törvény minden rendeltetését betölti«, Wesley így válaszolt: »Ezt teljes mértékben tagadjuk. Ez nem tölti be a törvény legfontosabb rendeltetését - nevezetesen az emberek b•ntudatra ébresztését, és azoknak a fölébresztését, akik még mindig a pokol határán alszanak. « Pál apostol kijelenti, hogy »a b•n ismerete a törvény által vagyon«, »és ameddig az ember nem ébred tudatára annak, hogy b•nös, nem érzi igazán, hogy szüksége van Krisztus engesztel• vérére... ,Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra' - miként maga az Úr mondja -, hanem a betegeknek.' Ezért orvost ajánlani az egészségeseknek, vagy legalábbis a magukat egészségesnek képzel•knek, nevetséges dolog. El•ször meg kell gy•zni •ket arról, hogy betegek, máskülönben nem köszönik meg fáradozásaitokat. Éppen ilyen nevetséges dolog Krisztust ajánlani azoknak, akiknek a szíve ép, mert még sosem tört össze. «

Tehát miközben Wesley Isten kegyelmének evangéliumát prédikálta, Mesteréhez hasonlóan igyekezett »naggyá tenni a törvényt és dics•ségessé«. Híven végezte azt a munkát, amit Isten bízott reá, és dics• volt az az eredmény, amelyet megláthatott. Hosszú, több mint nyolcvan évig tartó életének végén, amelyb•l fél évszázadnál többet vándorlelkészként töltött, nyilvántartott követ•inek száma meghaladta a félmilliót. De hogy mekkora volt az a tömeg, amely munkája nyomán a b•n rontásából és mélységéb•l magasztosabb és tisztább életre jutott, és mennyi volt azoknak a száma, akik tanítása által mélységesebb

és gazdagabb tapasztalatokat szereztek, azt csak akkor fogjuk megtudni, amikor az egész üdvözült család Isten országában lesz. Wesley élete felbecsülhetetlenül értékes tanulságot kínál minden kereszténynek. Bárcsak tükröznék a ma gyülekezetei Krisztus e szolgájának hitét és alázatosságát, lankadatlan buzgalmát, önfeláldozását és odaadását!

---

15. A két “tanú” jövendölése

A XVI. századi reformáció, amely nyitott Bibliát kínált az embereknek, bebocsátást kért Európa minden országába. Egyes nemzetek örömmel fogadták, és a menny ajándékának tekintették. Más országokban a pápaságnak nagyrészt sikerült meggátolni bejutását. Ezekb•l az országokból a Biblia világosságát és felemel• befolyását csaknem teljesen kizárták. Az egyik országban, ahova bejutott ugyan a világosság, a sötétség nem fogadta be. Az igazság és a tévelygés századokon át harcolt az uralomért. Végül a gonoszság gy•zött, és az emberek elvetették a menny igazságát. »Ez pedig a kárhoztatás, hogy a világosság e világra jött, és az emberek inkább szerették a sötétséget, mint a világosságot« (Jn 3:19). E nemzetnek aratnia kellett a maga választotta út következményeit. Isten visszavonta Lelkének fékez• erejét attól a népt•l, amely semmibe vette kegyelmi ajándékát. A gonoszság beérhetett. És az egész világ látta, mi a következménye annak, ha az igazságot szántszándékkal elvetik.

A Biblia elleni harc, amely Franciaországban hosszú századokon át folyt, a francia forradalom jeleneteiben tet•zött. A világ tanúja volt a pápai politika érvényesítésének, amely azt szemléltette, hogy több mint ezer éven át mit akart az egyház a tanításaival elérni.

A próféták megjövendölték, hogy a pápaság uralma alatt a Szentírás be lesz tiltva. A Jelenések könyvének írója kinyilatkoztatta azt is, hogy milyen iszonyatos következményekkel fog járni - különösen Franciaországban - a »b•n emberének« uralma.

Isten angyala ezt mondta: »A szent várost tapodják negyvenkét hónapig. És adom az én két tanúbizonyságomnak, hogy prófétáljanak gyászruhákba öltözve, ezerkétszázhatvan napig... És amikor elvégezik az • bizonyságtételüket, a mélységb•l feljöv• fenevad hadakozik ellenük, és legy•zi •ket, és megöli •ket. És az • holttesteik feküsznek ama nagy városnak utcáin, amely lélek szerint Sodornának és Egyiptomnak hivatik, ahol a mi Urunk is megfeszíttetett... És a földnek lakosai örülnek és örvendeznek rajtuk, és ajándékokat küldenek egymásnak; mivelhogy e két próféta gyötörte a földnek lakosait. De három és fél nap múlva életnek lelke adaték Istent•l •beléjük, és lábaikra állának; és nagy félelem esék azokra, akik •ket nézik vala« (Jel 11:2-3.7-8.10-11).

Az itt említett két id•szak - a »negyvenkét hónap« és az »ezerkétszázhatvan nap« - egy és ugyanaz. Mindkett• azt az id•t jelenti, amely alatt Krisztus egyháza Róma elnyomásától szenvedni fog. A pápai fennhatóság 1260 éve i. sz. 538-ban kezd•dött, és így 1798-ban ért véget.

Egy francia katonai egység megszállta Rómát, és fogságba ejtette a pápát, aki aztán a számkivetésben meghalt. Jóllehet nemsokára új pápát választottak, de a pápai hierarchia azóta sem tudta el•bbi hatalmát gyakorolni.

Az egyház üldöztetése nem tartott az 1260 éves id•szak végéig. Isten irgalmas volt népéhez, és megrövidítette a súlyos megpróbáltatás idejét. Amikor a Megváltó megjövendölte az egyház »nagy

nyomorúság«-át, ezt mondta: »Ha azok a napok meg nem rövidíttetnének, egyetlen ember sem menekülhetne meg; de a választottakért megrövidíttetnek majd azok a napok« (Mt 24:22). A reformáció hatására az üldözés már 1798 el•tt véget ért.

A két tanúról még ezt is mondja a próféta: »Ezek az a két olajfa, és a két gyertyatartó, amelyek a földnek Istene el•tt állanak«. »Az én lábamnak szövétneke - mondja a zsoltáríró - a Te igéd, és ösvényemnek világossága« (Jel 11:4; Zsolt 119:105). A két tanúbizonyság az ó- és újtestamentumi Szentírást jelképezi. Mindkett• nagy súllyal tesz bizonyságot Isten törvényének eredetér•l és örökérvény•ségér•l. Mindkett• tanúsítja a megváltás tervét is. Az ótestamentumi el•képek, áldozatok és próféciák el•remutatnak az eljövend• Megváltóra. Az Újtestamentum evangéliumai és apostoli levelei hírt adnak arról a Megváltóról, aki pontosan úgy jött el, ahogy az el•képek és a próféciák el•re jelezték.

»Prófétáljanak, gyászruhákba öltözve, ezerkétszázhatvan napig. « Ennek az id•szaknak nagyobb részében Isten tanúbizonyságai az ismeretlenség homályában maradtak. A pápai hatalom el akarta rejteni a nép el•l az Igazság Igéjét, és hamis tanúkkal cáfoltatta meg bizonyságtevését. Amikor a vallási és világi hatóság betiltotta a Bibliát; amikor igazságait kiforgatták, és mindent megtettek, amit csak ember és démon megtehet, hogy a nép figyelmét eltereljék róla; amikor azokat, akik hirdetni merték szent igazságait, hitükért üldözték, elárulták, kínozták, börtönbe vetették, vértanúvá tették, vagy arra kényszerítették, hogy fellegvárakban és a föld barlangjaiban és üregeiben keressenek menedéket - akkor a h• tanúbizonyságok gyászruhában prófétáltak. De a bizonyságtevés az 1260 éves id•szak alatt sem sz•nt meg. Voltak a legsötétebb id•kben is h•séges emberek, akik szerették Isten szavát, és féltették becsületét. E h• szolgák bölcsességet, er•t és képességet kaptak Isten igazságának hirdetéséhez.

»És ha valaki akar nékik ártani, t•z származik az • szájukból, amely megöli az • ellenségeiket; és ha valaki akar nékik ártani, úgy kell annak megöletni« (Jel 11:5). Az ember nem tiporhatja sárba Isten szavát büntetlenül. A Jelenések könyvének záró fejezeté b•l megtudhatjuk, mit jelent ez a félelmetes ítélet: »Bizonyságot teszek pedig mindenkinek, aki e könyv prófétálásának beszédeit hallja: Hogy ha valaki ezekhez hozzátesz, e könyvben megírt csapásokat veti Isten arra; és ha valaki elvesz e prófétálás könyvének beszédeib•l, az Isten annak részét eltörli az élet könyvéb•l, és a szent városból, és azokból, amik e könyvben megírattak« (Jel 22:18-19).

Ilyen figyelmeztetésekkel óvja Isten az embert attól, hogy bármit is változtasson kinyilatkoztatásain és parancsain. E komoly intések azoknak szólnak, akik befolyásukkal arra késztetnek embereket, hogy Isten törvényét könnyen vegyék. Ezekkel meg akarja félemlíteni azokat, akik tiszteletlenül kijelentik: nem sokat számít, hogy engedelmeskednek-e Isten törvényének, vagy nem. Félelmes felel•sséget vesznek magukra azok az emberek, akik saját nézeteiket Isten kinyilatkoztatásai fölé emelik; akik a Szentírás világos kijelentéseit saját érdekeiknek vagy a világ igényeinek megfelel•en értelmezik. Az írott Ige, Isten törvénye megméri minden ember jellemét, és mindenkit elítél, aki e tévedhetetlen próba mérlegén könny•nek bizonyul.

»Mikor elvégzik az • bizonyságtételüket. « A két tanúbizonyság gyászruhában való prédikálásának ideje 1798-ban ért véget. Amikor közeledett homályban végzett munkálkodásuk vége, »a mélységb•l feljöv• fenevad«-dal jelképezett hatalom háborút indított ellenük. Európa számos országában az

egyházon és az államon uralkodó hatalmasságokat évszázadokon át Sátán irányította a pápaság közvetítésével. Itt azonban a sátáni hatalom új megjelenési formáját látjuk.

Róma a Biblia iránti tisztelet ürügyén azt a politikát folytatta, hogy a Bibliát egy ismeretlen nyelv börtönébe zárta, és elrejtette az emberek el•l. Róma uralkodása alatt a tanúbizonyságok »gyászruhába öltözve« prófétáltak. De támadt egy másik hatalom - a »mélységb•l feljöv• fenevad« -, hogy nyílt, nevén nevezett háborút indítson Isten szava ellen.

»Ama nagy város«, amelynek utcáin a tanúbizonyságokat megölték, és ahol holttestük feküdt, »lélek szerint« Egyiptom. A bibliai történelemben jelentkez• nemzetek közül a legvakmer•bben Egyiptom tagadta az él• Isten létezését, és szállt szembe parancsaival. Egy uralkodó sem mert Egyiptom királyánál nyíltabban és fölényesebben fellázadni a menny tekintélye ellen. Amikor Mózes az Úr nevében átadta az üzenetet, a fáraó kevélyen válaszolt: »Kicsoda az Úr, hogy szavára hallgassak, és elbocsássam az Izraelt? Nem ismerem az Urat, és nem is bocsátom el Izraelt« (2Móz 5:2). Ez istentagadás. Az Egyiptommal jelképezett nemzet hasonlóképpen megtagadta az él• Isten kívánalmait, és hasonló hitetlen és kihívó magatartást tanúsított. »Ama nagy város«-t »lélek szerint« Sodomához is hasonlítja a próféta. Sodorna törvényrontó romlottsága különösképpen erkölcstelenségében mutatkozott meg. Ez a b•n annak a nemzetnek is kiemelked• jellemvonása volt, amelyre ráillik e szentírási min•sítés.

A próféta szavai szerint tehát nem sokkal 1798 el•tt olyan er•k támadnak, amelyek harcot indítanak a Biblia ellen. Abban az országban, ahol Isten két tanújának bizonyságtevését elnémítják, megmutatkozik a fáraó istentagadása és Sodorna erkölcstelensége.

»Ahol a mi Urunk is megfeszíttetett. « Franciaország a próféciának ezt a részét is betöltötte. Egy országban sem gy•lölték jobban Krisztust, mint itt. Egy országban sem ütközött az igazság elkeseredettebb és kegyetlenebb ellenállásba. Az üldözéssel, amellyel Franciaország az evangélium hitvallóit büntette, Krisztust tanítványai személyében feszítette meg.

Századról századra hullt a szentek vére. Miközben a valdensek életüket áldozták Piedmont hegyén »az Isten beszédéért és a Jézus Krisztus bizonyságtételéért«, testvéreik, a francia albigensek hasonló bizonyságot tettek az igazságról. A reformáció idején az igazság híveit iszonyú kínzások közepette ölték meg. Királyok és nemesek, el•kel• n•k és törékeny leányok, a nemzet büszkeségei kíváncsian nézték végig Jézus mártírjainak gyötrelmét. A bátor hugenották az emberi szív legszentebb jogaiért vívott kemény csatákban ontották vérüket. A protestánsokat törvényen kívül helyezték, díjat t•ztek ki fejükre, és üldözték •ket, mint a vadállatokat.

Az »egyház a pusztában«, az •si kereszténységnek az a néhány folytatója, akik a XVIII. században Franciaország déli hegységeiben rejt•zve éltek, még ápolták atyáik hitét. Ha éjnek idején a hegyoldalon vagy elhagyott mocsarakban össze mertek gy•lni, dragonyosok rontottak rájuk és életfogytiglani gályarabságba hurcolták •ket. A franciák legtisztább, legcsiszoltabb és legértelmesebb emberei iszonyú kínzások közepette tolvajok és gyilkosok között voltak láncra verve. Másokkal irgalmasabban bántak. Hidegvérrel lel•tték a fegyvertelen, tehetetlenül térdre hulló imádkozókat. Elaggott férfiak, védtelen n•k és ártatlan gyermekek százai maradtak holtan a földön összejövetelük helyén. A hegyoldalon vagy az

erd•ben, a szokásos gyülekezési helyeken »minden negyedik lépésnél a gyepen tetemek, a fákon akasztott emberek voltak«. Az a vidék, amelyet letarolt a kard, a bárd, a máglya, »egy hatalmas sivár pusztasággá alakult«. »Ezek a rémtettek nem... sötét korszakban játszódtak, hanem XIV. Lajos fényes korszakában - akkor, amikor a tudomány és az irodalom virágzott. Az udvar és a f•város hittudósai tanult, ékesszóló férfiak voltak, és szerfelett tetszelegtek a szelídség és a szeretet ajándékának látszatával. «

De a sötét b•ntettek sorában a legsötétebb, a szörny• századok ördögi tettei között a legiszonyatosabb a Szent Bertalan-éji vérfürd• volt. A világ még ma is borzadva gondol e mérhetetlenül gyáva és kegyetlen mészárlásra. Franciaország királya katolikus papok és f•papok unszolására beleegyezett ebbe a rettenetes cselekménybe. Az éj közepén harangkongatással adtak jelt az öldöklésre. Az otthonukban csendesen alvó protestánsok ezreit, akik bíztak királyuk becsületszavában, minden figyelmeztetés nélkül kihurcolták, és hidegvérrel lemészárolták.

Miként Krisztus láthatatlan vezérként vezette ki népét az egyiptomi szolgaságból, úgy állt Sátán ebben a kegyetlen munkában, a mártírok számának megsokszorozásában láthatatlanul alattvalói élén. Párizsban hét napig tartott az öldöklés. Az els• három napon elképzelhetetlen dühvel. A vérfürd• nemcsak a f•városra korlátozódott, hanem a király külön rendeletére kiterjedt minden olyan tartományra és városra is, ahol protestánsok éltek. Az öldökl•k nem voltak tekintettel sem korra, sem nemre. Nem kímélték sem az ártatlan csecsem•t, sem az •sz öreget. Nemest és parasztot, id•st és fiatalt, anyát és gyermeket együtt mészároltak le. Az öldöklés két hónapig tartott Franciaország-szerte. Az ország színe javából hetvenezren pusztultak el.

»Amikor a mészárlás híre eljutott Rómába, az egyházatyák ujjongása nem ismert határt. Lorraine kardinálisa a hírhozót ezer koronával jutalmazta. Az Angyalvár ágyúiból tisztelg• lövés dördült el. Harangok zúgtak minden templomtoronyból; örömtüzek változtatták nappallá az éjszakát, és XIII. Gergely a kardinálisok és más egyházi méltóságok kíséretében hosszú menetben vonult a Szent Lajos-templomba, ahol Lorraine kardinálisa Te Deumot énekelt... A mészárlás emlékére érmét is vertek, és a Vatikánban még mindig látható három Vasari-freskó, amelyek az admirális lerohanását, a mészárlás cselszövését megtanácskozó királyt és magát a vérfürd•t ábrázolják. Gergely elküldte Károlynak az aranyrózsát; és a mészárlás után négy hónappal... önelégülten hallgatta egy francia pap prédikációját, ... aki arról az ‚örömteli és boldog napról beszélt, amikor a legszentebb atya megkapta a hírt, és ünnepélyes lelkülettel elment, hogy köszönetet mondjon Istennek és Szent Lajosnak'. «

»A mélységb•l feljöv• fenevad hadakozik ellenük, és legy•zi •ket és megöli •ket. « Azok az er•k, amelyek Franciaországban a forradalom alatt hatalomra jutottak, olyan harcot indítottak Isten és szent Igéje ellen, amilyet a világ addig még nem látott. Isten imádatát a nemzetgy•lés megtiltotta. A Bibliákat összeszedték, és a gúny minden lehetséges kifejezése közepette nyilvánosan elégették. Isten törvényét a sárba taposták. A bibliai szertatásokat eltörölték. A heti nyugalomnapot megszüntették, és helyette minden tizedik napon Istent káromolva tivornyáztak. Tilos volt keresztelni és úrvacsorát osztani. A temet•kön jól láthatóan kiplakátozták, hogy a halál örökké tartó alvás.

Isten félelmér•l azt mondták, hogy olyan messze van a bölcsesség kezdetét•l, hogy az már a butaság

kezdete. Minden vallásos szertartást betiltottak.

»És a földnek lakosai örülnek és örvendeznek rajtuk, és ajándékokat küldenek egymásnak; mivelhogy e két próféta gyötörte a földnek lakosait. « A hitetlen Franciaország elnémította Isten két tanúbizonyságának fedd• hangját. Az igazság beszéde holtan hevert az utcákon, és azok, akik gy•lölték Isten törvényének korlátozásait és el•írásait, ujjongtak. Emberek nyíltan megtagadták a menny Királyát. Az egykori b•nösökhöz hasonlóan kiáltották: »Mint tudhatná ezt az Isten, s van-é a Magasságosban értelem?« (Zsolt 73:11).

Róma politikája teremtette meg azokat az állapotokat, amelyek siettették Franciaország katasztrófáját. Írók, a forradalom eseményeire utalva mondták, hogy ezekkel a szertelenségekkel a királyságot és az egyházat kell megterhelni' Hogy igazán méltányosak legyünk, valójában az egyházat kell megterhelni. A katolicizmus ellenszenvessé tette a reformációt az uralkodók el•tt. A trón ellenségének, viszálykelt• tényez•nek tüntette fel, amely végzetesen befolyásolja a nemzet békéjét és harmóniáját. Róma szelleme irányította azt a kegyetlenkedést és sanyargatást, amelyet a király indított el.

A Bibliával együtt járt a szabadság szelleme. Ahol az evangéliumot befogadták, ott az emberek felébredtek. Kezdték lerázni azokat a béklyókat, amelyek a tudatlanság, a b•n és a babona rabszolgaságában tartották •ket. Emberként kezdtek gondolkozni és cselekedni. Az uralkodók látták ezt, és féltették önkényuralmukat.

Róma sietett felszítani féltékenységüket és aggodalmukat. A pápa 1525-ben ezt mondta Franciaország régensének: »Ez a téboly (a protestantizmus) nemcsak a vallást fogja összezavarni és megsemmisíteni, hanem az egész nemességet, minden méltóságot, törvényt, rendelkezést és rangot. «g Néhány évvel kés•bb a pápai nuncius így figyelmeztette a királyt: » Vigyázzon felséged, nehogy megtévesszék! A protestánsok fel fogják forgatni a polgári rendet, csakúgy, mint a vallásit... A trón éppoly veszélyben van, mint az oltár... Az új vallás bevezetése szükségszer•en új kormányzat bevezetésével is jár.« És a teológusok megpróbálták befolyásolni az emberek el•ítéletét, amikor kijelentették, hogy a protestáns tanítás »újszer• és ostoba dolgokra csábítja az embereket; megfosztja a királyt alattvalóinak odaadó ragaszkodásától, és feldúlja mind az egyházat, mind az államot«. Így sikerült Rómának Franciaországot a reformáció ellen csatasorba állítani. »A királyság fennmaradása, a nemesség megvédése és a törvények fenntartása volt az, amiért az üldözés kardját Franciaországban el•ször kihúzták hüvelyéb•l. «

Az ország urai nem is sejtették, hogy milyen végzetes következményei lesznek ennek a politikának. A Biblia tanításai plántálták volna az emberek gondolatvilágába és szívébe a jogosságot, a mértékletességet, az igazságot, a méltányosságot és a jóindulatot, amelyek a nemzet jólétének sarokpillérei. »Az igazság felmagasztalja a nemzetet. « Ezáltal »er•síttetik meg a királyi szék« (Péld 14:34; 16:12). »Lesz az igazság m•ve békesség, és az igazság gyümölcse nyugalom és biztonság mindörökké« (Ésa 32:17). Aki engedelmeskedik Isten törvényének, az igazán tiszteli és betölti hazájának törvényeit is. Aki féli Istent, az tiszteletben tartja a hatalmát igazságosan és jogszer•en gyakorló királyt is. Franciaország betiltotta a Bibliát, és kiátkozta követ•it. Elvh• és becsületes, jó esz•, jó erkölcs• emberek, akiknek volt bátorságuk ahhoz, hogy megvallják meggy•z•désüket és hitüket; hogy szenvedjenek az igazságért, gályarabként gürcöltek, elpusztultak a máglyán, vagy a börtöncellákban. És

ez századokon át tartott így. Ezrek és ezrek menekültek el, hogy védelmet találjanak; és ez a reformáció megindulása után kétszázötven évig folyt.

»E hosszú id•szak alatt alig volt olyan generáció Franciaországban, amely ne látta volna az evangélium követ•it az üldöz•k •rült dühe el•l menekülni. Az üldözöttek magukkal vitték tudásukat, iparukat és a rendet - ezekben rendszerint kiváltképp elöljártak -, hogy gazdagítsák azokat az országokat, amelyekben menedéket találtak. És amennyivel hozzájárultak más országok fellendüléséhez, annyival tették szegényebbé a sajátjukat. Ha mindaz, ami így kifolyt, Franciaországban marad, ha e háromszáz év alatt a szám•zöttek szaktudásukkal saját hazájuk talaját m•velik, ha e háromszáz év alatt ügyességükkel az ország iparát viszik el•re, ha e háromszáz év alatt teremt• lángeszük és elemz• képességük az ország irodalmát gazdagítja és tudását fejleszti, ha bölcsességüket tanácskozásaik irányításában használták volna, ha bátorságuk a csatákban, jogi érzékük a törvényalkotásban, a Biblia vallása pedig a nép értelmének er•sítésében és lelkiismeretének formálásában jelentkezett volna, milyen dics•ség övezné korunkban Franciaországot! Micsoda nagyszer•, virágzó és boldog országgá - a nemzetek példaképévé - válhatott volna!

De a vak és hajthatatlan fanatizmus el•zte földjér•l az erkölcs minden tanítóját, a rend minden pártfogóját, a trón minden •szinte védelmez•jét. Azoknak, akik országukat a földön ‚híressé és dics•ségessé' tették volna, ezt mondta: ‚ válasszátok, amelyiket akarjátok: a máglyát vagy a szám•zetést!'. Végül teljes lett az állam romlása: nem volt már elfojtható lelkiismeret, máglyára vonszolható vallás, szám•zhet• hazaszeretet. «

»A hugenották elmenekülésével Franciaországban általános lett a hanyatlás. Virágzó iparvárosok sorvadtak el, termékeny területek vadonná lettek. Szellemi tompultság és erkölcsi hanyatlás követte a szokatlanul nagy fejl•dés id•szakát. Párizs egyetlen hatalmas szegényházzá vált. A becslések szerint a forradalom kitörésekor kétszázezer szegény igényelt segélyt a királytól. Egyedül a jezsuiták fejl•dtek a hanyatló országban, és félelmetesen zsarnokoskodtak a templomok és iskolák, a börtönök és gályák felett. «

Az evangélium megoldotta volna Franciaországban a politikai és társadalmi problémákat. De Róma uralma alatt a nép elfelejtette azokat az áldott tanításokat, amelyeket a Megváltó az önfeláldozásról és önzetlen szeretetr•l adott. Felhagytak a mások javára való önmegtagadás gyakorlásával. A gazdagokat senki sem dorgálta meg a szegények sanyargatásáért, a szolgasorban sínyl•d• és nyomorgó szegényeken pedig senki sem segített. A gazdagok és hatalmasok önzése egyre nyivánvalóbb és terhesebb lett. A kapzsi és tékozló nemesség századokon át kizsákmányolta a parasztokat. A gazdagok méltánytalanul bántak a szegényekkel, a szegények pedig gy•lölték a gazdagokat.

Számos tartományban csak a nemeseknek volt birtokuk, a dolgozó nép csak bérl• volt. Ki voltak szolgáltatva földesuruknak, és kénytelenek voltak teljesíteni emberfeletti követeléseiket. Az egyház és az állam fenntartásának terhe a közép- és az alsóbb osztályokra nehezedett. A papság és a polgári hatóságok súlyosan megadóztatták •ket. »A nemesség kedvtelésére tekintettel volt a legfels•bb törvény; a gazdálkodók és parasztok pedig éhezhettek zsarnokaik fel•l... A nép ki volt szolgáltatva a földesúr kizárólagos érdekeinek. A mez•gazdasági munkások életét szakadatlan robot és változatlan nyomorúság

jellemezte. Panaszaikat - ha egyáltalán mertek panaszkodni - semmibe vették. A bíróság a parasztokkal szemben mindig a nemeseknek adott igazat. Közismert volt, hogy a bírákat meg lehet vesztegetni. Az arisztokrácia legcsekélyebb szeszélye is törvény volt, mert a rendszer egyetemesen megromlott. Az adóknak, amelyeket egyrészt a világi mágnások, másrészt a papok csikartak ki a köznépt•l, fele sem jutott el a királyi vagy egyházi kincstárba; a többi részét önz• kicsapongásokra herdálták el. S azok az emberek, akik polgártársaikat ily módon koldusbotra juttatták, adómentességet élveztek, és a törvény vagy a szokásjog alapján minden állami kinevezés megillette •ket. A kiváltságos osztály százötvenezer embert számlált, és kielégítésükért embermilliókat kárhoztattak reménytelen és megalázó életre. «

Az udvar belemerült a fény•zésbe és a tékozlásba. A nép és a hatalmasságok nem nagyon bíztak egymásban. Gyanú árnyékolta be a kormány minden intézkedését. Számítást és önzést sejtettek benne. Több mint fél évszázaddal a forradalom el•tt a trónt XV. Lajos foglalta el, aki még abban a gonosz korban is kit•nt nemtör•dömségével, léhaságával és érzékiségével. Az arisztokrácia romlott és kegyetlen, a nép pedig elszegényedett és tudatlan volt. Az államnak zavaros pénzügyei voltak, és a nép el volt keseredve. Nem kellett prófétai látás ahhoz a felismeréshez, hogy iszonyú zendülés áll a küszöbön. A tanácsadók figyelmeztetése ellenére a király szokásos válasza ez volt: »Próbáljátok meg a dolgokat addig m•ködtetni, amíg valószín•ség szerint tart az életem! Halálom után történhet bármi. a Hiábavaló volt a reform szükségességét hangoztatni. A király látta a gonoszságokat, de se bátorsága, se hatalma nem volt ahhoz, hogy megfékezze. Franciaország végzetét nagyon valóságosan tükrözte a király nemtör•döm és önz• kijelentése: »Utánam az özönvíz!«

Róma arra befolyásolta a királyokat és az uralkodó osztályokat - kihasználva féltékenységüket -, hogy a népet leigázottságban tartsák. Tudta jól, hogy az állam így meggyöngül. Ezzel az volt a célja, hogy mind a hatalmasságokat, mind a népet szolgaságban tartsa. Világosan látta, hogy az emberek rabszolgasorba döntéséhez a lelküket kell láncra verni; és a legbiztosabban úgy lehet megakadályozni a fogságból való menekülésüket, hogy a szabadságra alkalmatlanná teszi •ket. Az erkölcsi lealacsonyodás ezerszer szörny•bb volt, mint a Róma politikájával járó fizikai szenvedés. A Bibliától megfosztott, a szentesked•, önz• tanításokra szorítkozó nép tudatlanságba és babonába burkolózott, és erkölcstelenségbe süllyedt, olyannyira, hogy teljesen alkalmatlan volt az önkormányzatra.

De mindennek a kimenetele mer•ben más lett, mint amit Róma célul t•zött ki. Er•feszítései nyomán a tömegek nem a dogmák vak kiszolgálói, hanem hitetlenek lettek. A katolicizmust - mint papi mesterkedést - megvetették. Nyomorúságos helyzetükért a papságot is felel•snek tartották.

Róma hamis színben tüntette fel Isten jellemét, és eltorzította kívánalmait. Az emberek elvetették mind a Bibliát, mind Szerz•jét. Róma azt kívánta, hogy az emberek vakon higgyenek dogmáiban. Azt színlelte, hogy a Szentírás szentesítette e dogmákat. Ennek következményeként Voltaire és társai Isten Szavát teljes egészében félredobták, és a hitetlenség mérgét mindenütt elhintették. Róma vassarkával széttaposta a népet. És most a megalázott tömegek a zsarnokságtól visszarettenve leráztak minden korlátot. Elkeseredve a megtévesztésen, amelynek oly sokáig hódoltak, a hamissággal együtt az igazságot is elvetették.

A forradalom kezdetén a király megengedte, hogy a nép képvisel•inek száma meghaladja a nemesség

és a papság képvisel•inek együttes létszámát. A hatalom mérlege tehát a nép javára billent. A nép azonban nem volt felkészülve arra, hogy ezzel a hatalommal bölcsen és mértéktartóan éljen. Elhatározták, hogy az elszenvedett igazságtalanságok felszámolására újjászervezik a társadalmat.

A meggyalázott tömegek lelke tele volt régóta halmozódó keser• emlékekkel. Úgy döntöttek, hogy er•szakkal változtatnak a már elviselhetetlenné vált gyötrelmes helyzeten, és bosszút állnak azokon, akiket szenvedésük forrásának tartottak. Az elnyomottak tettekké formálták azt a leckét, amelyet a zsarnokság idején tanultak, és elnyomóik elnyomóivá lettek.

Ahol Franciaország a reformáció kezdetén a katolicizmus befolyására felállította az els• máglyát, ott állította fel a forradalom az els• nyaktilót. Pontosan azon a helyen, ahol a XVI. században a protestáns hit els• mártírjait elégették, a XVIII. században ott hullt le a nyaktiló els• áldozatainak feje. Franciaország elvetette az evangéliumot, amely gyógyulást hozott volna neki.

A király, a papság és a nemesség kénytelen volt elviselni egy felindult nép haragját. A nép bosszúszomját fokozta a király kivégzése. És azok, akik elrendelték megölését, nemsokára követték a vérpadon. Mindenkit ki akartak végezni, aki a forradalom ellenzésével gyanúsítható volt. A börtönök zsúfolásig megteltek. Egy ízben több mint kétszázezer embert tartottak fogva. Franciaország a szembenálló tömegek hatalmas csataterévé vált. És hogy még nagyobb legyen a nyomorúság, a nemzet hosszú és kétségbeejt• háborúba bonyolódott Európa nagyhatalmaival. »Az ország a cs•d szélén állt. A csapatok hangoskodva követelték zsoldjuk ki nem fizetett hátralékát. A párizsiak éheztek, a tartományokat banditák tarolták le, és az anarchiában és féktelenségben majdnem megsemmisült a civilizáció. «

A nép túlságosan jól megtanulta a kegyetlenségnek és a kínzásnak azt a leckéjét, amelyet Róma oly nagy igyekezettel tanított. És eljött a megtorlás napja. Most azonban nem Jézus követ•it vetették börtönbe és hurcolták máglyára. •ket már régen elpusztították vagy szám•zték. A könyörtelen Róma most érezte azoknak a szörny• hatalmát, akiket • tanított meg a véres cselekedetekben gyönyörködni. »Az üldözés, amelyet Franciaország papsága oly hosszú id•n át folytatott, most nagy súllyal ütött vissza. «

Minden úgy történt, ahogyan Sátán akarta. Az volt a célja a századok hosszú során át, hogy megtévessze az embereket. Következetesen arra törekszik, hogy bajt, fájdalmat és szenvedést okozzon; Isten keze munkáját eltorzítsa és beszennyezze; a jóságos és szeret• Isten tervét elrontsa. Majd mesterkedéseivel elvakítja az embert, és ráveszi arra, hogy azért, amit • csinált, Istent hibáztassa, mintha a szenvedést a Teremt• akarta volna. Amikor pedig az ördögi lelkülett•l eldurvult emberek megszabadulnak fogságából, túlzásokra és kegyetlenségre ösztönzi •ket.

Amikor a tévelygés egyik megjelenési formája leleplez•dik, Sátán csupán más álarc alá rejti azt, és a tömegek éppoly mohón fogadják el, mint azel•tt. Amikor az emberek felismerték Róma félrevezet• szándékát, és Sátán nem tudta általa rávenni •ket Isten törvényének áthágására, el akarta hitetni velük, hogy minden vallás csalás, a Biblia pedig mese.

» Vajha figyelmeztél volna parancsolataimra! Olyan volna békességed, mint a folyóvíz, és igazságod, mint a tenger habja. « »Nincs békesség, így szól az Úr, az istenteleneknek!« »Aki pedig hallgat engem, lakozik bátorságosan, és csendes lesz a gonosznak félelmét•l« (Ésa 48:18. 22; Péld 1:33). Csak az az ember lehet igazán szabad, aki megtartja Isten törvényét.

A hitetlenek és a hitszeg•k ellenzik és kifogásolják Isten törvényét; de befolyásuk világossá teszi, hogy az ember jóléte az Isten törvényének való engedelmesség függvénye. Aki nem akarja megtanulni a leckét Isten könyvéb•l, annak meg kell tanulnia a népek történelméb•l.

Amikor Sátán a katolikus egyház által letérítette az embereket az engedelmesség útjáról, munkáját olyan jól álcázta, hogy a következményként jelentkez• erkölcsi bukás és szenvedés nem a törvényszegés következménynek látszott. Isten Lelke olyan mértékben ellensúlyozta Sátán befolyását, hogy szándékai nem valósulhattak meg teljesen. Az emberek nem vezették vissza az okból az okozatot, és nem ismerték fel szenvedéseik forrását.

A forradalom idején a Nemzeti Tanács hivatalosan érvénytelennek nyilvánította Isten törvényét. A forradalmat követ• zavargások mindenki el•tt leleplezték, hogy mi volt az az ok, amely kiváltotta ezt az okozatot.

Igaz az, amit bölcs Salamon mondott: »Bár meghosszabbítja életét a b•nös, aki százszor is vétkezik; mégis tudom én, hogy az istenfél•knek lészen jól dolguk, akik az • orcáját félik; a hitetlennek pedig nem lesz jó dolga« (Péld 11:5; Préd 8:12-13). »Gy•lölték a bölcsességet, és az Úrnak félelmét nem választották. « »Esznek azért az • útjuknak gyümölcséb•l, és az • tanácsukból megelégednek« (Péld 1:29.31).

Isten h•séges tanúbizonyságainak, akiket »a mélységb•l feljöv•« istenkáromló hatalom megölt, nem kellett sokáig csendben maradniuk. »Három és fél nap múlva életnek lelke adaték Istent•l •beléjük, és lábaikra állának: és nagy félelem esék azokra, akik •ket nézik vala« (Jel 11:11). 1793-ban a Francia Nemzetgy•lés elfogadta azokat a rendeleteket, amelyek eltörölték a keresztény vallást, és elvették a Bibliát. Ugyanez a testület három és fél évvel kés•bb elfogadta azt a határozatot, amely érvénytelenítette ezeket a rendeleteket, azaz engedélyezte a Szentírást. A világ megdöbbent azoknak a súlyos b•ncselekményeknek a láttán, amelyek a szent kinyilatkoztatások elvetésének következményei voltak. Az emberek felismerték az Istenbe és Igéjébe - az erény és erkölcsösség alapjába - vetett hit szükségességét. Így szól az Úr: »Kit káromoltál és szidalmazál, és ki ellen emeltél szót, hogy oly magasra látsz? Izrael Szentje ellen!« (Ésa 37:23). »Azért imé, megismertetem velük ezúttal, megismertetem velük az én kezemet és hatalmamat, és megtudják, hogy az Úr az én nevem« (Jer 16:21).

A két tanúbizonyságról a próféta ezt is kijelenti: »És hallónak nagy szózatot az égb•l, amely ezt mondja vala nékik: Jöjjetek fel ide. És felmenének az égbe felh•ben, és látók •ket az • ellenségeik« (Jel 11:12). Amióta Franciaország háborút indított Isten két tanúbizonysága ellen, azóta e tanúbizonyságok olyan megbecsülésben részesülnek, mint soha azel•tt. 1804-ben megalakult a Brit és Külföldi Bibliatársulat. Ezt hasonló szervezetek követték, számos európai fiókintézménnyel. 1816-ban létrejött az Amerikai Bibliatársulat. A Brit Bibliatársulat megalakulásáig a Biblia ötven nyelven jelent meg. Azóta

sok száz nyelvre és nyelvjárásra lefordították.

Az 1792-es évet megel•z• ötven év során a külmisszió nem sok figyelmet kapott. Nem alakultak új egyesületek, és csak kevés egyház tett er•feszítéseket arra, hogy a kereszténységet pogány országokban terjessze. A XVIII. század vége felé azonban nagy változás történt. Sokan elégedetlenek lettek a racionalizmus következményeivel, és felismerték, hogy szükség van mennyei kinyilatkoztatásra és tapasztalatokon alapuló vallásra. Ett•l kezdve a külmisszió rendkívüli fejl•désnek indult.

A nyomtatás tökéletesítése lendületet adott a Biblia terjesztésének. A különböz• országok közötti érintkezési lehet•ségek növekedése, az el•ítélet és a nemzeti elzárkózás emelte •si válaszfalak leomlása és a római pápa világi hatalmának elvesztése utat nyitott Isten Igéje el•tt. Néhány évig a Bibliát korlátozás nélkül árulták Róma utcáin, és most már eljutott a benépesült földgolyó minden részébe. Emberek milliói fogtak össze a Biblia elleni harcban, de annyira eredménytelenül, hogy ahol korábban száz volt, most tízezer, s•t százezer példány van Isten könyvéb•l. Az egyik korai reformátornak a keresztény egyházról mondott szavai szerint »a Biblia olyan üll•, amely már sok kalapácsot elkoptatott. « Így szól az Úr: »Egy ellened készült fegyver sem lesz jó szerencsés, és minden nyelvet, mely ellened perbe száll, kárhoztatsz« (Ésa 54:17).

»Istenünk beszéde mindörökre megmarad!« »Minden • végzése tökéletes. Megingathatatlanok örökké és mindvégig; hívségb•l és egyenességb•l származottak« (Ésa 40:8; Zsolt 111:7-8). Ami emberi tekintélyen alapszik, meghiúsul; de ami Isten változhatatlan szavának sziklájára épül, örökké megáll.

---

16. A zarándokatyák

Az angol reformátorok megtagadták ugyan a katolicizmus tanításait, de számos formaságát megtartották. Róma tekintélyét és hitvallását elvetették, jó néhány szokását és szertartását azonban bevitték az anglikán egyházba. Azt állították, hogy ezek a szertartások nem lelkiismereti kérdések. Mivel azonban a Szentírás se nem parancsolja, se nem tiltja •ket, ezért nincs bennük semmi b•n, és nem is lényegesek. Megtartásukat, amelynek az volt a célja, hogy lesz•kítse a reformált egyházak és Róma között tátongó szakadékot, azzal indokolták, hogy a katolikusok így könnyebben fogják a protestáns hitet elfogadni.

A konzervatívoknak és a megalkuvóknak ezek az érvek meggy•z•nek látszottak. Volt azonban egy másik osztály is, amely másképp vélekedett. Az a tény, hogy ezek a szokások a »Róma és a reformáció közötti szakadék áthidalását« célozzák, szemükben dönt• érv volt megszüntetésükre. A rabszolgaság ismérveinek tekintették •ket. E rabsághoz pedig, amelyb•l egyszer megszabadultak, semmi kedvük nem volt visszatérni. Úgy okoskodtak, hogy Isten lefektette Igéjében az igaz istentisztelet rendtartásait, és az embernek nincs joga ezekhez hozzátenni, vagy bel•lük elvenni. A nagy hitehagyás úgy kezd•dött, hogy egyesek megpróbálták Isten tekintélyét az egyház tekintélyével emelni. Róma azzal kezdte, hogy elrendelte azt, amit Isten nem tiltott meg, és azzal végezte, hogy megtiltotta azt, amit Isten kifejezetten megparancsolt.

Sokan mélységesen vágytak arra, hogy visszatérhessenek ahhoz a tisztasághoz és egyszer•séghez, amely az •segyházat jellemezte.

Az anglikán egyház számos szokását a bálványimádás emlékének tartották, és nem tudtak jó lelkiismerettel részt venni istentiszteletén. De az egyház, amelyet a polgári hatalom támogatott, nem engedte meg, hogy az emberek eltérjenek formáitól. Az istentiszteletek látogatását a törvény útján megkövetelte, és az illegális istentiszteleteket bebörtönzés, szám•zetés és halálbüntetés terhe mellett megtiltotta.

A XVII. század elején Anglia újdonsült királya kijelentette, hogy a puritánokat »alkalmazkodás«-ra bírja, vagy »ki•zi... az országból, vagy még ennél is rosszabb«-at tesz. Az üldözöttek és a rabok semmi jelét nem látták annak, hogy sorsuk kés•bb javulni fog. Sokan arra a meggy•z•désre jutottak, hogy azoknak, akik Istent lelkiismeretük parancsa szerint akarják szolgálni, »Anglia örökre megsz•nik lakható hely lenni«. Egyesek elhatározták, hogy Hollandiában keresnek menedéket. Nehézségeket, veszteségeket, rabságot szenvedtek. Szándékaikat meghiúsították. Ellenségeik kezére játszották •ket. De a rendíthetetlen kitartás végül gy•zött, és az üldözöttek menedéket találtak a Holland Köztársaság barátságos partjain.

A menekül•k elhagyták házukat, javaikat és megélhetési eszközeiket. Idegenek voltak az idegen földön, más nyelv• és más szokású emberek között. Új és ismeretlen munkához kellett fogniuk, hogy megkeressék kenyerüket. Az eddig földm•veléssel foglalkozó középkorú embereknek most

kézm•vességet kellett tanulniuk. De jókedvvel vállalták ezeket a körülményeket. Nem vesztegették az id•t semmittevéssel és sopánkodással. Bár sokszor szegénységgel küszködtek, de megköszönték Istennek azokat az áldásokat, amelyekben még így is részesültek, és örömet leltek a háborítatlan lelki közösségben. »Tudták, hogy zarándokok e földön, de nem nagyon tör•dtek vele, hanem az égre, szeretett honukra emelték szemüket, és lelkük megnyugodott. «

A szám•zetés és a nehézségek közepette szeretetük és hitük egyre er•ködött. Bíztak az Úr ígéreteiben, és • nem hagyta el •ket a szükség idején. Angyalai mellettük álltak, bátorították és támogatták •ket. És amikor e szám•zöttek úgy látták, hogy Isten a tenger túlsó partjára mutat, arra a földre, ahol maguk is államot alapíthatnak, és gyermekeiknek a vallásszabadság drága örökségét hagyhatják, mentek tovább a gondviselés jelezte úton, és nem hátráltak meg.

Isten próbákat engedett meg népe életében, hogy elkészítse •ket irgalmas tervének megvalósítására. Az egyház megalázottsága felmagasztaláshoz vezetett. Isten megmutatta hatalmát egyháza érdekében. Hadd lássa meg újólag a világ, hogy Isten nem hagyja el a benne bízókat. Úgy irányította az eseményeket, hogy Sátán haragja és a gonosz emberek ármánykodásai által növekedjék dics•sége, és népe biztonságos helyre jusson. Az üldözés és számkivetés utat nyitott a szabadság felé.

Amikor a puritánok els• ízben kényszerültek arra, hogy elszakadjanak az anglikán egyháztól, az Úr szabad népeként szent fogadalmat tettek, hogy »Isten már megismert és a jöv•ben megismerend• útján együtt fognak járni«. Ilyen volt az igazi reformációs lelkület, a protestantizmus ékesen szóló elve. A zarándokok azért hagyták el Hollandiát, hogy az Újvilágban otthonra találjanak. Lelkészük, John Robinson, akit Isten nem engedett el velük, a szám•zöttekhez intézett búcsúbeszédében ezt mondta:

»Testvéreim, most el kell válnunk, és csak az Úr tudja, fogom-e még valaha is orcátokat látni. S akár az Úr rendelte így, akár nem, Isten és szent angyalai el•tt kérlek titeket, hogy csak addig kövessetek engem, amíg én Krisztust követem. Ha Isten bármilyen más eszköze által bármit kijelent nektek, olyan készségesen fogadjátok el, mint ahogy az általam közölt igazságot elfogadtátok, mert meg vagyok gy•z•dve arról, hogy az Úr szent Igéjében még van kinyilatkoztatandó igazság és világosság. «

»Ami engem illet, nem tudok eleget siránkozni a reformált egyházak állapota miatt, amelyek holtpontra jutottak, és jelenleg nem lépik túl megreformálóik szintjét. A lutheránusokkal nem lehet a Luther által felismert világosságnál többet megláttatni,... a kálvinisták pedig, amint látjátok, er•sen leragadtak ott, ahol Isten nagy embere hagyta •ket, aki azonban nem ismerte fel a teljes igazságot.

Ez mélyen megrendít• nyomorúság, mert bár •k a maguk korában ég• és fényl• fáklyák voltak, de nem ismerték fel Isten minden szándékát. De ha ma élnének, éppoly szívesen elfogadnának újabb igazságokat, miként az els•ket elfogadták. «

»Emlékezzetek vissza gyülekezeti fogadalmatokra, amelyben vallottátok, hogy Isten minden megismert és megismerend• igazsága szerint fogtok járni! Emlékezzetek Istennel és egymással kötött szövetségetekre, amelyben megígértétek, hogy elfogadjátok a világosságot és igazságot, amit az írott Igéb•l felismertek! De nagyon kérlek titeket, arra is vigyázzatok, mit fogadtok el igazságként! Vessétek

és mérjétek össze az igazság más igéivel, miel•tt elfogadjátok, mert nem lehetséges, hogy a kereszténytelenség s•r• sötétségéb•l épphogy kilépett keresztény világ azonnal tökéletesen tudjon mindent. «

A lelkiismereti szabadság utáni vágy sarkallta a zarándokokat arra, hogy bátran szembenézzenek a hosszú tengeri út veszélyeivel; hogy elviseljék a pusztaság nehézségeit és veszedelmeit, és Isten áldásával Amerika partjain lerakják egy hatalmas nemzet alapjait. A zarándokok becsületes és istenfél• emberek voltak, de még nem értették a vallásszabadság nagy elvét. Abban a szabadságban, amelynek megszerzéséért oly sokat áldoztak, nem voltak készek ugyanúgy másokat is részesíteni. »A XVII. század kiemelked• gondolkodói és erkölcstanítói közül is csak igen kevesen alkottak valamennyire is helyes fogalmat arról a csodálatos újtestamentumi alapelvr•l, amely Istent az emberi hit egyedüli bírájaként ismeri el. «9 Az a tanítás, amely szerint Isten az egyháznak adta a lelkiismeret irányításának, valamint az eretnekség meghatározásának és megbüntetésének jogát, az egyik legmélyebben gyökerez• pápai tévedés. A reformátorok megtagadták ugyan Róma hitvallását, de a türelmetlenségt•l nem szabadultak meg teljesen. Az a s•r• sötétség, amely a pápaság uralkodásának hosszú századai alatt beburkolta a kereszténységet, még nem oszlott el egészen. A massachusettsi öbölben lev• kolónia egyik vezet• lelkésze ezt mondta: »A türelem tette a világot kereszténytelenné, és az egyháznak soha nem ártott az eretnekek megbüntetése.« A telepesek elfogadták azt a szabályt, hogy csak egyháztagok szólhatnak bele a polgári kormányzásba. Valamiféle államegyház alakult, amelyben az egész népnek hozzá kellett járulnia a papság fenntartásához. Az eretnekség elfojtása pedig a magisztrátusok feladata lett. Tehát a világi hatalom az egyház kezében volt. Nem sok id• telt el, és ezek az intézkedések elkerülhetetlenül üldözéshez vezettek.

Tizenegy évvel az els• kolónia felállítása után jött az Újvilágba Roger Williams. Az els• zarándokokhoz hasonlóan • is azért jött, hogy élvezze a vallásszabadságot. E zarándokokkal ellentétben látta, amit abban a korban még nagyon kevesen láttak, hogy a szabadság mindenkinek elidegeníthetetlen joga, bármi legyen is a hitvallása. Roger Williams buzgón kutatta az igazságot, és Lehetetlennek tartotta, akárcsak Robinson, hogy már eljutottak volna Isten szavának teljes világosságára. Williams »volt az els• az újkori kereszténységben, aki a vallásszabadság tantételére és a törvény el•tti nézetegyenl•ségre épített polgári kormányzatot alapított«. Azt mondta, hogy a magisztrátusok kötelessége a b•n megfékezése, nem pedig a lelkiismeret irányítása. »A nép vagy a magisztrátusok meghatározhatják - mondta -, hogy mivel tartozik az ember az embernek, de amikor megkísérlik az embernek Isten iránti kötelességét el•írni, túllépik hatáskörüket, és megsz•nik a biztonság. Mert világos, hogy ha a magisztrátus kezében van a hatalom, ma egyféle hitrendszert ír el•, holnap pedig másikat, amint azt Angliában a különböz• királyok és királyn•k, vagy a római egyház különböz• pápai és zsinatai tették. A vallás így egy hatalmas káoszszó válna.«

Az államegyház istentiszteleteinek látogatása bírság vagy börtönbüntetés terhe mellett kötelez• volt. » Williams helytelenítette ezt a törvényt. Az angol törvénykönyv legrosszabb rendelkezése az volt, amely kötelez•vé tette az egyházközség templomának látogatását. A természetes emberi jogok nyílt megsértését látta abban a rendelkezésben, amely azt követelte az embert•l, hogy más hitvallásúakhoz csatlakozzék. A vallástalant és vonakodót a nyilvános

istentiszteletre hurcolni egyenl• a képmutatás megkövetelésével... Senkit sem szabad akarata ellenére templomba vagy istentisztelet meghallgatására kényszeríteni' - mondta Williams. - ‚Hogyan?! - kiáltotta egyik ellenfele, elcsodálkozva véleményén - nem méltó a munkás a bérére?' ‚De igen - hangzott a válasz -, de csak azoktól, akik felfogadták.'«

Roger Williamsben a h•séges lelkészt, a ritka képesség•, rendíthetetlenül becsületes és igazán jóindulatú embert tisztelték és szerették. Azt azonban nem lehet megt•rni, hogy a polgári magisztrátusok egyházi befolyását következetesen elutasítsa, és hogy vallásszabadságot követeljen. Ennek az új tannak az alkalmazása - hangoztatták - »alapjaiban forgatja fel az országot és a kormányzatot«. Roger Williamset kitiltották a kolóniákból. Hogy elkerülje a letartóztatást, végül kénytelen volt a hideg és viharos tél közepette a vadonba menekülni.

»Tizennégy héten át ide-oda hányódtam és szenvedtem a zord évszakban - mondta -, nem tudva, milyen a kenyér és az ágy. « De »a hollók táplálták a pusztában«, és egy odvas fa sokszor adott neki menedéket. Így tartott kínos menekülése a havon és az úttalan erd•n át, mígnem menedéket talált egy indián törzsnél, amelynek bizalmát és jóindulatát megnyerte, miközben igyekezett megismertetni velük az evangélium igazságait.

Hónapokig tartó hányódás és bolyongás után végül a Narragansett öböl partjai felé vette útját, és ott lerakta az újkor els• olyan államának az alapját, amely a legteljesebb értelemben elismerte a vallásszabadság jogát. Roger Williams kolóniájában az volt az alapelv, »hogy minden embernek joga van Istent saját lelkiismeretének világossága szerint imádni« Kicsiny állama, Rhode Island, az elnyomottak menedéke lett, és addig fejl•dött és virágzott, mígnem alapelve - a polgári és vallásszabadság - az Amerikai Köztársaság sarokpillérévé lett.

Abban a fontos régi okiratban - a Függetlenségi Nyilatkozatban -, amely el•deink alaptörvénye volt, kijelentették: »Vitathatatlannak és nyilvánvalónak tartjuk a következ• igazságokat: Minden ember egyenl•nek születik. A Teremt• elidegeníthetetlen jogokkal ruházta fel •ket; ezek között els•sorban szerepel az élet, a szabadság és a boldogság joga.« Az Alkotmány félreérthetetlenül szavatolja a lelkiismeret sérthetetlenségét: »Az Egyesült Államokban soha semmilyen vallás nem lehet semmilyen közhivatal betöltésének feltétele. « A kongresszus nem hozhat semmilyen törvényt vallás alapítására vagy a szabad vallásgyakorlás megtiltására. «

»Az Alkotmány megfogalmazói felismerték azt az örök alapelvet, hogy az ember Istenhez való viszonya az emberi törvényhozás fölött áll, és a lelkiismereti szabadságot nem lehet elidegeníteni. Ennek az igazságnak a megalapozásához nincs szükség érvelésre. Ezt a lelkünkkel fogjuk fel. Ez az a tudat, amely dacolva a törvényekkel, oly sok mártírnak adott er•t a kínvallatás és a lángok közt. A mártírok úgy érezték, hogy az Isten iránti kötelességük el•bbre való, mint az emberi rendeletek, és hogy az ember semmilyen hatalmat sem gyakorolhat a lelkiismeretük felett. Ez az elv az ember vérében van, amit semmi sem szüntethet meg.«

Amikor Európában elterjedt a hír, hogy van egy ország, ahol minden ember élvezheti saját munkájának gyümölcsét, és szabadon követheti lelkiismereti meggy•z•déseit, ezrek özönlöttek az Újvilág partjai felé.

A kolóniák rohamosan megsokszorozódtak. »Massachusetts külön törvény alapján közköltségen szabad befogadást és segítséget kínált minden kereszténynek, aki átkel az Atlanti-óceánon, hogy megmeneküljön a háborútól vagy az éhínségt•l, vagy üldöz•i elnyomásától - bármelyik ország polgára is. Így lettek a menekültek és leigázottak az államközösség törvényes vendégei. « A plymouth-i els• partraszállás után húsz évvel húszezer zarándok telepes volt New Englandben.

A menekültek »meg voltak elégedve, ha takarékoskodva és kemény munkával megkeresték a puszta megélhetéshez szükséges javakat. A term•földt•l is csak fáradozásaik szerény gyümölcsét várták. Ösvényükre nem vetettek csalóka fényt színes álmodozások... Meg voltak elégedve társadalmi szervezetük lassú, de biztos fejl•désével. Türelmesen viselték zord életkörülményeik nyomorát.

Könnyeikkel és homlokuk verítékével öntözték a szabadság fáját, mígnem mély gyökeret eresztett az országban. «

A Bibliát tartották a hit alapjának, a bölcsesség forrásának és a szabadság alapszabályának. Elveit szorgalmasan tanították a családban, az iskolában és a gyülekezetben. Ennek a gyümölcsei a takarékosságban, az értelmességben, a tisztaságban és a mértékletességben mutatkoztak meg. Valaki évekig lehetett a puritánok telepének lakója, »és nem látott egyetlen részegest sem, nem hallott egyetlen káromkodást sem, és nem találkozott egyetlen koldussal«. Bebizonyosodott, hogy a legbiztosabban a Biblia elvei •rzik a nemzeti nagyságot. A gyenge és elszigetelt kolóniák er•s államok szövetségévé fejl•dtek, és a világ csodálkozva látta »a pápa nélküli egyház és a király nélküli állam« békéjét és jólétét.

Amerika partjai egyre több olyan embert vonzottak, akiket egészen más indítékok sarkalltak, mint az els• zarándokokat. Jóllehet az •si hit és tisztaság messzeható és átalakító befolyást gyakorolt, de ez a befolyás egyre csökkent azok számának növekedésével, akik csupán világi el•nyt kerestek.

Az els• kolóniák által elfogadott rendszabály - hogy csak gyülekezeti tagok szavazhatnak vagy viselhetnek hivatalt a polgári kormányzatban - nagyon káros következményekkel járt. Ezt a rendszabályt annak idején azért fogadták el, hogy az állam tisztaságát meg•rizzék, de ez az egyház megromlását okozta. Mivel a vallásosság volt a szavazójog és tisztségviselés feltétele, sokan, akiket kizárólag világi célok sarkalltak, szívük megváltozása nélkül csatlakoztak az egyházhoz. Ennek az lett a következménye, hogy a gyülekezeteket jórészt megtéretlen emberek töltötték meg. S•t még a lelkészek között is voltak olyanok, akik nemcsak téves tantételeket vallottak, hanem a Szentlélek megújító erejér•l sem tudtak. Most ismét bebizonyosodott az, amit Konstantin korától napjainkig oly sokszor tanúsított az egyháztörténelem, hogy milyen végzetes következményekkel jár, ha az egyház megpróbál az állam segítségével meger•södni; ha a világi hatalomhoz fordul, hogy támogassa annak evangéliumát, aki kijelentette: »az én országom nem e világból való« (Jn 18:36). Az egyház szövetsége az állammal – ha mégoly laza is - látszatra talán közelebb hozza a világot az egyházhoz, de valójában az egyház jut közelebb a világhoz.

A Robinson és Roger Williams által olyan nagyszer•en képviselt elvet: hogy az igazság fejl•d•; hogy a kereszténynek szívesen kell fogadnia az Isten szavából sugárzó igazságot - utódaik szem el•l veszítették. Amerika protestáns egyházai - és az európaiak is -, amelyeket Isten megajándékozott a reformáció

áldásaival, nem igyekeztek továbblépni a reform útján. Jóllehet id•r•l id•re fellépett egy-egy elvh• ember, aki új igazságot hirdetett, leleplezve a régóta táplált tévedéseket, a többség, akárcsak a zsidók Krisztus korában, vagy a pápisták Luther idejében, elégedettek voltak azzal a vallással, amelyben atyáik hittek, és azzal az élettel, amelyet •k éltek. A vallás ezért újra formalizmussá korcsosult; tévedéseket és babonákat •rzött és ápolt, amelyeknek nem lett volna már helye az egyházban, ha útját Isten szavának fényénél járja. Így a reformáció ihlette lelkület fokozatosan kihalt, mígnem szinte olyan nagy szükség volt a reformra a protestáns egyházakban, mint Luther korában a katolikus egyházban. A protestáns egyházakban is világiasság és lelki kábultság uralkodott, emberek véleményét tisztelték, Isten szavát és tanítását emberi elméletekkel helyettesítették.

A Biblia XIX. sz. eleji széles kör• terjesztését, és azt a nagy világosságot, amely ezáltal a világra áradt, nem követte vele arányos fejl•dés a kinyilatkoztatott igazság megismerésében, illetve a vallás gyakorlásában. Sátán nem tudta Isten Igéjét elzárni az emberekt•l, miként a korábbi századokban. A Biblia mindenki számára elérhet• volt. De hogy mégis megvalósítsa célját, befolyására sokan nem értékelték a Szentírást. Az emberek nem kutatták. Téves magyarázatokat fogadtak el, és olyan tanításokat tápláltak, amelyeknek nem volt bibliai alapjuk.

Sátán látva, hogy az üldözéssel nem sikerül az igazságot elfojtani, ismét a kiegyezéshez folyamodott. Korábban a kiegyezés a nagy hitehagyáshoz és a római egyház megalakulásához vezetett. Sátán számos kereszténytt rábírt arra, hogy szövetségre lépjen, de most nem pogányokkal, hanem azokkal, akik a világ dolgainak hódolva éppolyan bálványimádóknak bizonyultak, mint a faragott képek imádói. És e szövetség következményei nem voltak kevésbé veszedelmesek,

mint a korábbi századokban. Az egyházak kérkedtek és különcködtek a vallásosság köntösében, ezért megromlottak. Sátán folytatta munkáját. A Biblia tanításait elferdítette, és a hagyományok, amelyek milliók romlását okozták, mély gyökeret eresztettek. Az egyház ezeket a hagyományokat jóváhagyta és védte, ahelyett, hogy tusakodott volna »a hitért, amely egyszer a szenteknek adatott«.

Így járatták le azokat az elveket, amelyekért a reformátorok oly sokat tettek és szenvedtek.

---

17. A hajnal hírnökei

A Biblia egyik legsúlyosabb, ugyanakkor legnagyszer•bb igazsága az, hogy Krisztus második eljövetelével lezárul a megváltás csodálatos munkája. Jézus, »aki a feltámadás és az élet«, Isten népében, amely oly sokáig zarándokolt »a halálnak földében és árnyékában« azt a drága és boldogító reménységet ébresztette, hogy eljön, és hazaviszi »azt, akit eltaszított magától«. A második adventr•l szóló üzenet a Szentírás alapvet• tanítása. Attól a naptól kezdve, hogy az els• emberpár fájó szívvel elhagyta az Édent, a hit gyermekei arra várnak, hogy a Megígért eljöjjön, megtörje a pusztító hatalmát, és visszavigye •ket az elveszett Paradicsomba. Az •sid•k szent emberei sóvárogva várták, hogy a Messiás dics•ségben megjelenjék, és reménységüket valóra váltsa. Éden lakóinak hetedik leszármazottja, Énok, aki három évszázadon át Istennel járt a földön, megláthatta távolból a Szabadító jövetelét. »Imé - mondta - eljött az Úr az • sok ezer szentjével, hogy ítéletet tartson mindenek felett« (Jud 14-15). Jób pátriárka rendületlen bizalommal kiáltotta megpróbáltatásának éjszakáján: »Mert én tudom, hogy az én megváltóm él, és utoljára megáll a por fölött, s ha ez a b•röm lefoszlik is, testemben látom meg az Istent. Saját magam látom meg •t, tulajdon szemeim látják meg, nem más« (Jób 19:25-27).

Krisztus eljövetele, amellyel az igazság uralma megkezd•dik, a legfennköltebb és legizzóbb kijelentésekre ihlette a szent írókat. A Biblia költ•i és prófétái mennyei lelkesedéssel beszéltek róla. A zsoltáríró megénekelte Izrael királyának hatalmát és fenségét: »A Sionról, amelynek szépsége tökéletes, fényeskedik Isten. Eljön a mi Istenünk, és nem hallgat... Hívja az egeket onnan felül, és a földet, hogy megítélje népét« (Zsolt 50:2-4). »Örüljenek az egek és örvendezzen

a föld... az Úrnak orcája el•tt, mert eljön, mert eljön, hogy megítélje a földet. Megítéli majd a világot igazsággal, és a népeket az • h•ségével« (Zsolt 96:11.13).

Ésaiás próféta így szólt: »Serkenjetek föl és énekeljetek, akik a porban lakoztok, mert harmatod az élet harmata, és visszaadja a föld az árnyakat!« »Megelevenednek halottaid és holttesteim fölkelnek. « »Elveszti a halált örökre, és letörli az Úr Isten a könnyhullatást minden orcáról, és népe gyalázatát eltávolítja az egész földr•l: mert az Úr szólott. És szólnak ama napon: Imé Istenünk, akit mi vártunk, és aki megtart minket; ez az Úr, akit mi vártunk, örüljünk és örvendezzünk szabadításában!« (Ésa 26:19; 25:8-9).

Habakuk szent látomásba ragadtatva látta meg Krisztus megjelenését. »Isten a Témán fel•l jön, és a Szent a Párán hegyér•l. Dics•sége elborítja az egeket, és dicséretével megtelik a föld. Ragyogása, mint a napé. « »Megáll és méregeti a földet, pillant és megrendíti a népeket, az örökkévaló hegyek szétporlanak, elsüllyednek az örökkévaló halmok; az • ösvényei örökkévalók!« »Lovaidon és diadal-szekereiden robogsz. « »Látnak téged és megrendülnek a hegyek,... harsog a hullám, és magasra emeli karjait. A nap és hold megállnak helyükön cikázó nyilaid fényét•l és ragyogó kopjád villanásától. « »Kiszállsz néped szabadítására, fölkented segítségére« (Hab 3:3-4.6.8.10-11.13).

Amikor a Megváltó búcsút mondott tanítványainak, fájó szívüket azzal az ígérettel vigasztalta, hogy ismét eljön. »Ne nyugtalankodjék a ti szívetek... Az én Atyámnak házában sok lakóhely van... Elmegyek, hogy helyet készítsek néktek. És ha majd elmegyek, és helyet készítek néktek, ismét eljövök és magamhoz veszlek titeket« (Jn 14:1-3). »Elj• az embernek Fia az • dics•ségében, és •vele mind a szent angyalok, akkor beül majd az • dics•ségének királyi székébe. És elébe gy•jtetnek mind a népek« (Mt 25:31-32).

Az angyalok, akik Krisztus mennybemenetele után még egy kevés ideig az Olajfák-hegyén maradtak, elismételték a tanítványoknak Jézus visszatérésének ígéretét: »Ez a Jézus, aki felviteték t•letek a mennybe, aképpen j• el, amiképpen láttátok •t felmenni a mennybe« (Acs 1:11). Pál apostolt a Lélek erre a bizonyságtevésre ihlette: »Maga az Úr riadóval, arkangyal szózatával és isteni harsonával leszáll az égb•l« (lThessz 4:16). A pátmoszi próféta ezt mondja: »Imé elj• a felh•kkel; és minden szem meglátja •t« (Jel 1:7).

Krisztus eljövetelekor »mindenek« újjáteremtetnek dics•ségben, »amikr•l szólott az Isten minden • szent prófétájának szája által eleit•l fogva« (Acs 3:21). Akkor a gonoszság régóta tartó uralma megtörik, és »e világnak országai a mi Urunkéi és az • Krisztusáéi« lesznek, »aki örökkön örökké uralkodik« (Jel 11:15). »Megjelenik az Úr dics•sége, és minden test látni fogja azt. « Kisarjasztja »az Úr Isten az igazságot s a dics•séget minden nép el•tt «. • »lesz ékes koronája és dics•séges koszorúja népe maradékának« (Ésa 40:5; 61:11; 28:5).

A Messiás ekkor alapítja meg békés és régóta óhajtott birodalmát az egész ég alatt. »Megvigasztalja az Úr Siont, megvigasztalja minden romjait, és pusztáját olyanná teszi, mint az Éden, és kietlenjét olyanná, mint az Úrnak kertje. « »Libánon dics•sége adatott néki, Kármel és Sáron ékessége.« »Nem neveznek többé elhagyatottnak, és földedet sem nevezik többé pusztának, hanem így hívnak: én gyönyör•ségem, és földedet így: férjhez adott. « »Amint örül a v•legény a menyasszonynak, akként fog néked Istened örülni« (Ésa 51:3; 35:2; 62:4-5).

A Megváltó h• követ•i minden korban az Úr eljövetelében reménykedtek. »Ismét eljövök« - mondta Jézus búcsúzóul az Olajfák-hegyén, és ez az ígéret fénybe borította tanítványai el•tt a jöv•t. Öröm és reménység költözött szívükbe, amit a fájdalom nem tudott elfojtani, sem a megpróbáltatás megfakítani. Szenvedés és üldözés közepette »a nagy Istennek és megtartó Jézus Krisztusunknak dics•séges megjelenése« volt a »boldog reménység«. Amikor a thesszalonikai keresztények sírva temették el szeretteiket - akik azt remélték, hogy szemtanúi lesznek az Úr eljövetelének -, tanítójuk, Pál felhívta figyelmüket a feltámadásra, amely a Megváltó adventjekor lesz. Akkor a Krisztusban elhunytak feltámadnak, és az él•kkel együtt elragadtatnak, hogy találkozzanak az Úrral. »És ekképpen - mondta - mindenkor az Úrral leszünk. Annakokáért vigasztaljátok egymást e beszédekkel» (lThessz 4:17-18).

A sziklás Pátmoszon a szeretett tanítvány ezt az ígéretet hallotta: »Bizony hamar eljövök. « És János sóvárgó válasza az egyház egész zarándokútján mondott imáját önti szavakba: »Bizony jövel Uram Jézus! « (Jel 22:20).

Azt a hitt•l és reményt•l izzó bizonyságot, amelyet a szentek a börtönben, a mágyán és a vérpadon

tettek az igazságról, egymásnak adták a századok. »Hittek a személyes Krisztus feltámadásában, és következésképpen abban is, hogy Krisztus eljövetelekor •k is feltámadnak, ezért nem féltek a haláltól« - mondta egyikük. Készek voltak sírba szállni, hogy »szabadokként támadjanak fel«. Várták, hogy az »Úr eljöjjön az ég felh•iben Atyjának dics•ségével«, »elhozva országának idejét az igazaknak«. A valdensek ugyanezt a hitet ápolták. Wiclif sóvárogva várta a Megváltó megjelenését, az egyház reménységét.

Luther kijelentette: "Meg vagyok gy•z•dve arról, hogy az ítélet napjáig háromszáz év sem telik már el. Isten nem tudja és nem fogja már sokáig elt•rni ezt a világot. « »Közeledik a nagy nap, amikor a gy•lölet birodalma elvész. «

»Ennek az öreg világnak a vége nincs már messze« - mondta Melanchton. Kálvin kérte a keresztényeket, hogy »mitsem tétovázva, a legcsodálatosabb esemény, Krisztus eljövetele után lángolón vágyakozzanak«. Kijelentette, hogy »a h•ségesek egész családja arra a napra tekint«. »Éheznünk és akarnunk kell Krisztust, elmélkednünk kell róla - mondta - annak a nagy napnak a hajnaláig, amikor Urunk megmutatja országának teljes dics•ségét!«6

»Vajon a mi Urunk nem vitte fel testünket a mennybe? - kérdezte Knox, a skót reformátor -, és vajon nem tér vissza? Tudjuk, hogy visszatér, mégpedig sietve. « Ridley és Latimer, akik életüket áldozták az igazságért, hittel várták az Úr eljövetelét. Ridley ezt írta: »A világ kétségkívül a vég felé közeledik, ezt hiszem, ezért mondom. Kiáltsuk Jánossal, Isten szolgájával szívünk mélyéb•l Megváltó Krisztusunknak: , Jövel Uram Jézus!' «

»Az Úr eljövetelének gondolata - mondta Baxter - a legdrágább és legörömtelibb nekem.« »Krisztus szemeinek sajátossága, a hit munkája az, hogy örülnek eljövetelének, és várják a boldog reménységet. « »Mivel a halál, az utolsó ellenség a feltámadáskor elpusztul, a hiv•knek nagyon •szintén kell vágyakozniuk Krisztus második eljövetelére, a teljes és végs• gy•zelem idejére, és buzgón kell imádkozniuk érte. « »E nap után kell minden hiv•nek sóvárognia, és ebben kell reménykednie, tudva, hogy ekkor zárul le a megváltásukért végzett munka. Ekkor valósul meg lelkük minden vágya, törekvése.« »Ó, Uram, siettesd ezt a boldog napot!« Ez volt az apostoli egyház, »a pusztai egyház« és a reformátorok reménysége.

A próféta nemcsak megjövendöli Krisztus eljövetelének módját és célját, hanem azokat a jeleket is felsorolja, amelyekb•l közelsége felismerhet•. Jézus mondta: »Lesznek jelek a napban, holdban és csillagokban« (Lk 21:25). »A nap elsötétedik, és a hold nem fénylik, és az ég csillagai lehullanak, és az egekben lev• hatalmasságok megrendülnek. És akkor meglátják az embernek Fiát eljönni a felh•kben nagy hatalommal és dics•séggel« (Mk 13:24-26). A Jelenések könyvének szerz•je így írja le a második advent els• jelét: »Nagy földindulás l•n, és a nap feketévé l•n, mint a sz•rzsák, és a hold egészen olyan l•n, mint a vér« (Jel 6:12).

Ezek a jelek a XVIII. század végén kezdtek teljesedni. 1755-ben volt a történelem legszörny•bb földrengése. Bár az emberek általában a lisszaboni földrengésként emlegetik, de kiterjedt Európa, Afrika és Amerika nagy részére. Érezték Grönlandban, a nyugat-indiai szigeteken, Madeira-szigetén, Norvégiában és Svédországban, Nagy-Britanniában és Írországban. Nem kevesebb mint négymillió

négyzetmérföldet érintett. A földmozgás Afrikában majdnem olyan súlyos volt, mint Európában. Algír nagy része romba d•lt. Marokkó közelében egy nyolc-tízezer lélekszámú falu teljesen elt•nt. Hatalmas hullám söpört végig Spanyolország és Afrika partvidékén, amely városokat öntött el, és nagy pusztítást okozott.

A rengés Spanyolországban és Portugáliában volt a leger•sebb. Úgy tudjuk, hogy a beöml• hullám Cadiznál hatvan lábnyira emelkedett. »Portugáliában a legnagyobb hegyek er•sen meginogtak. Mintha az alapjuk is megmozdult volna. Némelyiknek megnyílt a csúcsa. Megdöbbent• volt, ahogy meghasadtak és szétszakadtak. Hatalmas földdarabokat dobtak magukból a szomszédos völgyekbe. A beszámoló szerint lángok lövelltek ki ezekb•l a hegyekb•l. «

Lisszabonban »a föld alól mennydörgésszer• hang hallatszott, majd rögtön ezután heves rengés rombolta le a város zömét. Mintegy hat perc alatt hatvanezer ember pusztult el. A tenger el•ször visszahúzódott, szárazon hagyva a gátat, majd el•retört, tizenöt lábbal, vagy annál is többel meghaladva átlagos szintjét. « »A lisszaboni katasztrófa rendkívüli eseményei közé tartozott a tiszta márványból, hatalmas költséggel épített új rakodópart elsüllyedése. Nagyon sokan menekültek ide a leomló romok el•l, de a rakodópart hirtelen lesüllyedt a rajta lev• emberekkel együtt, és soha egyikük teteme sem került a felszínre. «

A föld »megrázkódása után minden templom, kolostor, majdnem minden középület és a lakóházak több mint egynegyede nyomban összeomlott. Mintegy két órával a rengés után a város különböz• részein t•z ütött ki, és majdnem három napig tartó heves tombolásával teljesen elpusztította a várost. A földrengés ünnepnapon történt, amikor a templomok és a kolostorok zsúfolásig megteltek. Az itt lev•k közül csak néhányan menekültek meg.«13 »Az emberek rémülete leírhatatlan volt. Senki nem sírt. Mi volt a könny a szörny•séghez képest! Eszel•s rémülettel és döbbenettel futkostak, arcukat és mellüket verve kiabáltak: 'Misericordia! Vége a világnak!' Anyák elfeledkeztek gyermekeikr•l, és a feszületet markolva rohangáltak. Sokan vesztükre a templomba menekültek, de hiába volt kitéve az oltáriszentség, a szerencsétlen emberek hiába ölelték az oltárt. Bálványokat, papokat és népet ugyanaz a rom temette be. « Kilencvenezerre becsülték azoknak a számát, akik azon a végzetes napon életüket vesztették.

A prófécia a nap és a hold elsötétedését említi következ• jelként. Ez huszonöt évvel kés•bb következett be. Megjelenését az a tény tette megdöbbent•bbé, hogy a próféta megjövendölte teljesedésének pontos idejét is. Amikor a Megváltó az Olajfák-hegyén tanítványainak az egyház sokáig tartó megpróbáltatásáról, az 1260 éves pápai üldözésr•l beszélt - amelynek megrövidítését megígérte -, említést tett bizonyos eseményekr•l, amelyek megel•zik eljövetelét, és meghatározta, hogy mikor t•nik fel közülük az els•: »Azokban a napokban, az után a nyomorúság után, a nap elsötétedik, és a hold nem fénylik« (Mk 13:24). Az 1260 nap, illetve év, 1798-ban ért véget. Az üldözés negyed évszázaddal el•bb majdnem teljesen megsz•nt. Az üldözést követ•en, Krisztus szavai szerint, a nap elsötétedik. 1780. május 19-én teljesedett be ez a prófécia.

»Majdnem - ha ugyan nem egészen - a legmisztikusabb, és mindmáig meg nem magyarázott jelenségként... áll el•ttünk az 1780. május 19-i sötét nap, New England teljes látható egének és légkörének mérhetetlenül rejtélyes elsötétedése. «

Egy szemtanú, aki Massachusettsben élt, a következ•képpen írta le ezt az eseményt: »Napkeltekor az égbolt tiszta volt, de hamarosan elborult. Felh•k ereszkedtek le, és a sötét és baljóslatú felh•kb•l villámok cikáztak. Dörgött az ég, és kevés es• is esett. Kilenc óra felé a felh•réteg elvékonyodott és rézszín•vé vált. A föld, a sziklák, a fák és az épületek, a víz és az emberek kinézete megváltozott e különös földöntúli fényt•l. Néhány perccel kés•bb súlyos fekete felh• takarta el az egész égboltot, a horizont egy keskeny szegélyét kivéve. Olyan sötét lett, mint nyári estéken kilenc óra körül szokott lenni...

Az embereken egyre jobban er•t vett a félelem, az aggodalom és a döbbenet. Az asszonyok az ajtóban állva figyelték a sötét tájat; a férfiak visszatértek a mez•r•l; az ács otthagyta szerszámait, a kovács a m•helyét, a boltos a pultját. Az iskolák bezártak, és a gyerekek remegve szaladtak haza. Az úton lev•k a legközelebbi tanyán szálltak meg. Most mi lesz? - kérdezte minden ajak és szív. Mintha hurrikán akarna végigsöpörni a tájon, vagy pedig a vég érkezett volna el!?

Gyertyát gyújtottak, és a kandalló tüze olyan fényesen világított,mint a holdtalan •szi estéken... A szárnyasok behúzódtak az ólba, és aludni tértek. A tehenek a legel• korlátjához gy•ltek és b•gtek, a békák brekegtek, a madarak esti éneküket énekelték, a denevérek repkedtek. Csak az emberek tudták, hogy még nem jött el az este...

Dr. Nathanael Whittaker, a salemi Tabernakulum-templom prédikátora istentiszteletet tartott a gyülekezetben, és a prédikációjában hangsúlyozta, hogy a sötétség természetfeletti. Számos más helyen is összegy•ltek az emberek. A rögtönzött prédikációk szövege szinte mindenütt ugyanaz volt. Ez változatlanul azt jelezte, hogy a sötétség egybecseng a bibliai próféciával... A sötétség nem sokkal tizenegy óra után volt a legs•r•bb. «is »Nappal az ország nagy részére olyan s•r• sötétség borult, hogy az emberek gyertyafény nélkül nem tudták órájukról leolvasni az id•t, nem tudtak ebédelni, sem otthoni munkájukat végezni...

A sötétség kiterjedése is rendkívüli volt. Kelet felé egészen Falmouthig észlelhet• volt. Nyugati irányban elérte Connecticut legtávolabbi részét, és egészen Albanyig elnyúlt. Dél felé a tengerpart mentén észlelték; északon pedig az amerikai településekig terjedt. «

A nappali s•r• sötétség után, az est beállta el•tt egy-két órával itt-ott kiderült az ég, és felt•nt a nap, de még mindig homályos volt a s•r• sötét ködt•l. »Napnyugta után ismét felh•k tornyosultak, és hamarosan besötétedett. « »Az éjjeli sötétség sem volt kevésbé szokatlan és ijeszt•, mint a nappali. A majdnem telihold ellenére, a tárgyakat csak mesterséges fénynél lehetetett felismerni, és ez a fény bizonyos távolságból - a szomszédos házakból vagy máshonnan - nézve olyan volt, mintha a sugarakat majdnem áthatolhatatlan, egyiptomi sötétség venné körül.« Egy szemtanú ezt mondta: »Akaratlanul is arra gondoltam, hogy akkor sem lehetne sötétebb, ha a világmindenség minden világítóteste áthatolhatatlan homályba burkolózna, vagy megsz•nne létezni. « Habár azon az estén kilenc órakor felkelt a telihold, »legkevésbé sem tudta eloszlatni a halálos árnyakat«. Éjfél után a sötétség elmúlt, és a hold, amikor felt•nt, olyannak látszott, mint a vér.

1780. május 19. a történelem »sötét nap« ja. Mózes kora óta nem tudunk ilyen s•r•, ilyen nagy

kiterjedés• és ilyen sokáig tartó sötétségr•l. A leírás, amelyet szemtanúk adtak err•l az eseményr•l, annak az isteni kijelentésnek a visszhangja, amelyet Jóel próféta huszonöt évszázaddal a beteljesedés el•tt így jegyzett fel: »A nap sötétséggé válik, a hold pedig vérré, minekel•tte elj• az Úrnak nagy és rettenetes napja« (Jóel 2:31).

Krisztus meghagyta népének, hogy figyeljen adventjének jeleire, és örvendezzen, amikor látja Királya közeledtének jeleit. »Mikor pedig ezek kezdenek meglenni - mondta -, nézzetek fel, és emeljétek fel a ti fejeteket; mert elközelget a ti váltságtok. « Felhívta követ•i figyelmét a tavasz rügyez• fáira, és így szólt: »Mikor immár hajtanak, és ezt látjátok, ti magatokról tudjátok, hogy közel van a nyár. Ezenképpen ti is, mikor látjátok, hogy ezek meglesznek, tudjátok meg, hogy közel van az Isten országa« (Lk 21:28.30-31).

Amikor azonban az alázatot és az odaszentel•dést felváltotta a büszkeség és a formalizmus, a Krisztus iránti szeretet és az eljövetelébe vetett hit meghidegült. Isten állítólagos népe, amely belemerült a világiasságba és az élvezetek keresésébe, nem értette meg azt, amit a Megváltó a második advent jeleir•l tanított. Nem vettek tudomást a második adventr•l. Az err•l szóló igéket elhomályosította a téves magyarázat, addig-addig, amíg a nép már nem is igen akart tudomást venni róla, és csaknem teljesen elfelejtette. Ez különösen az amerikai egyházakat jellemezte. A társadalom minden osztálya élvezhette a szabadságot. A kényelem, a gazdagság és a fény•zés utáni sóvárgás - ami miatt belevetették magukat a pénzszerzésbe -, a mindenki számára elérhet•nek t•n• népszer•ség és hatalom mohó hajszolása a jelen élet dolgaira összpontosította az emberek érdekl•dését és vágyait. Távolinak látták azt az ünnepélyes napot, amikor a dolgok jelenlegi rendje elmúlik.

Amikor a Megváltó figyelmeztette követ•it visszatérésének jeleire, megjövendölte, hogy a második advent küszöbén milyen nagy lesz az erkölcstelenség. Megismétl•dnek a Noé korabeli dolgok, a világi kereskedés kavargása és az élvezetek keresése. Az emberek adnak és vesznek, ültetnek és építenek, n•sülnek és férjhez mennek, közben pedig elfeledkeznek Istenr•l és az eljövend• életr•l. Krisztus intése így hangzik e kor népéhez: » Vigyázzatok magatokra, hogy valamikor meg ne nehezedjék a ti szívetek dobzódásnak, részegségnek és az élet gondjainak miatta, és váratlanul reátok ne jöjjön az a nap.« »Vigyázzatok azért minden id•ben, kérvén, hogy méltókká tétessetek arra, hogy elkerüljétek mindezeket, amik bekövetkeznek, és megállhassatok az embernek Fia el•tt!« (Lk 21:34.36)

Hogy milyen lesz az egyház állapota ebben az id•ben, azt a Megváltó így határozta meg a Jelenések könyvében: »Az a neved, hogy élsz, és halott vagy. « Azoknak pedig, akik nem akarnak felébredni nemtör•dömségükb•l, és azt hiszik, hogy biztonságban vannak, így szól a komoly figyelmeztetés: »Hogyha tehát nem vigyázol, elmegyek hozzád, mint a tolvaj, és nem tudod, mely órában megyek hozzád« (Jel 3:1.3).

Az embereknek meg kell mondani, hogy veszélyben vannak; buzdítani kell •ket, hogy készüljenek a kegyelemid• lezártával járó súlyos eseményekre. Isten prófétája kijelenti: »Bizony nagy az Úrnak napja és igen rettenetes! Ki állhatja ki azt? « Vajon ki állhat meg, amikor megjelenik az, akir•l ezt mondja a próféta: »tisztábbak szemeid, hogysem nézhetnéd a gonoszt, és a nyomorgatást nem szemlélheted« (Jóel 2:11; Hab 1:13). Akik így kiáltanak: »Én Istenem! ... ismerünk Tégedet! «, de megszegték szövetségét, és más isten után siettek, szívükben gonoszságot rejtegetve, és szeretve a b•n útjait - azoknak az Úrnak

napja »sötétség lesz... és nem világosság«. »Sötétség lesz az, s még hajnalfénye sem lesz« (Hós 8:2.1; Zsolt 16:4; Ám 5:20). »Akkor majd lámpással kutatom át Jeruzsálemet - mondja az Úr -, és megbüntetem azokat a férfiakat, akik olyanok, mint a seprején tönkrement bor, és ezt gondolják magukban: Nem tesz az ÚR sem jót, sem rosszat« (Sof 1:12). »Megbüntetem a világ gonoszságát, a b•nösök b•nét. Véget vetek a kevélyek g•gjének, az er•szakosok g•gösségét megalázom« (Ésa 13:11). »Sem ezüstjük, sem aranyuk nem mentheti meg •ket«; »gazdagságuk prédára jut, házaik pedig elpusztulnak« (Sof 1:18.13).

Jeremiás próféta e félelmes id• felé tekintve így kiáltott: »Elszorul

a szívem!... nem hallgathatok, mert lelkemben hallom már a kürtszót, a harci riadót! Romlás romlást ér« (Jer 4:19-20).

»Haragnak napja az a nap, szorongatásnak és nyomorúságnak napja; pusztításnak és pusztulásnak napja; sötétségnek és homálynak napja; felh•nek és borúnak napja. Kürtnek és tárogatónak napja« (Sof 1:15-16). »Imé az Úrnak napja j•..., hogy a földet pusztasággá tegye, és annak b•nöseit elveszesse arról« (Ésa 13:9).

Arra a nagy napra tekintve Isten ünnepélyesen és megrázóan mondja népének, hogy ébredjen fel lelki tespedtségéb•l, és keresse az Urat b•nbánattal és alázattal: »Fújjátok a kürtöt a Sionon, és rivalgjatok az én szent hegyemen! Rémüljenek meg e föld minden lakói; mert elj• az Úrnak napja; mert közel van az. « »Szenteljetek böjtöt, hirdessetek gy•lést! Gy•jtsétek össze a népet, szenteljétek meg a gyülekezetet; hívjátok egybe a véneket, gy•jtsétek össze a kisdedeket..., menjen ki a v•legény az • ágyasházából és a menyasszony is az • szobájából. A tornác és az oltár között sírjanak a papok, az Úr szolgái. « »Térjetek meg hozzám teljes szívetek szerint; böjtöléssel is, sírással is, kesergéssel is. És szíveteket szaggassátok meg, ne ruháitokat, úgy térjetek meg az Úrhoz, a ti Istenetekhez; mert könyörül• és irgalmas •; késedelmes a haragra és nagy kegyelm•« (Jóel 2:1.15-17.12-23).

Nagy reformra van szükség egy olyan nép felkészítéséhez, amely meg tud állni Isten napján. Isten látta, hogy a magukat népének vallók közül sokan nem készülnek az örökkévalóságra. Az irgalmas Isten int• üzenetet akart küldeni népének, hogy felébresztve kábultságukból, arra indítsa •ket, hogy elkészüljenek az Úr eljövetelére.

Ez az intés a Jelenések könyve 14. fejezetében található. E fejezet szerint a mennyei lények háromszoros üzenetet hirdetnek. Az üzenet nyomában jön az ember Fia, hogy learassa »a földnek aratni valóját«-t. E figyelmeztetések közül az els• angyali üzenet a közelg• ítéletet hirdeti. A próféta látott egy angyalt »az ég közepén repülni, akinél vala az örökkévaló evangélium, hogy a föld lakosainak hirdesse az evangéliumot, és minden nemzetségnek és ágazatnak, és nyelvnek és népnek, ezt mondván nagy szóval: Féljétek az Istent, és néki adjatok dics•séget; mert eljött az • ítéletének órája; és imádjátok azt, aki teremtette a mennyet és a földet, és a tengert és a vizek forrásait!« (Jel l4:6-7).

A kinyilatkoztatás szerint ez az üzenet »az örökkévaló evangélium« része. Az evangélium prédikálásával Isten nem angyalokat, hanem embereket bízott meg. A mennyei angyalok e munka

irányítását végzik. Isten gondjaikra bízta az emberiség megváltásáért indított nagy munkát, de az evangélium tényleges hirdetését a földön Krisztus szolgái végzik.

H•séges emberek, akik engedelmeskedtek Isten Lelke vezetésének és az Ige tanításainak, hirdették az int• üzenetet a világnak. •k voltak azok, akik figyeltek a »biztos... prófétai beszéd«-re, a »sötét helyen világító szövétnekre, míg nappal virrad, és hajnalcsillag kél fel« (2Pt 1:19). Ezek az emberek jobban igyekeztek az Urat megismerni, mint az elrejtett kincseket megkeresni. Azt vallották, hogy »jobb ennek megszerzése az ezüstnek megszerzésénél, és a kiásott aranynál ennek jövedelme« (Péld 3:14). Az Úr pedig kinyilatkoztatta nekik országának nagyszer• dolgait. »Az Úr bizodalmas az •t fél•khöz, és szövetségével oktatja •ket« (Zsolt 25:14).

Ezt az igazságot azonban nem a tudós teológusok értették meg. Ha a teológusok lelkiismeretes •rök lettek volna, akik szorgalmasan és imádkozva kutatják a Szentírást, akkor tudták volna, mikor van éjszaka; a próféciákból megtudhatták volna, hogy milyen események közelednek. De •k nem álltak helyükön, és az üzenetet alázatosabb emberek kapták. Jézus ezt mondta: »Járjatok, amíg világosságotok van, hogy sötétség ne lepjen meg titeket!« (Jn 12:35). Akik elfordulnak az Istent•l származó világosságtól, vagy nem keresik, amikor elérhet•, azok sötétségben maradnak. De a Megváltó kijelenti: »Aki engem követ, nem járhat a sötétségben, hanem övé lesz az életnek világossága« (Jn 8:12). Aki szívének teljességével vágyakozik Isten akaratát teljesíteni, feszülten figyelve a már kapott világosságra, az nagyobb világosságot fog kapni. Ennek a léleknek Isten fényl• mennyei csillagot küld, hogy elvezesse minden igazságra.

Krisztus els• eljövetelekor a szent város papjai és írástudói, akikre Isten rábízta kinyilatkoztatásait, felismerhették volna az id•k jeleit, és hirdethették volna a Megígért jövetelét. Mikeás megjövendölte a Messiás születési helyét; Dániel meghatározta adventjének idejét (Mik 5:2; Dán 9:25). Isten ezeket a próféciákat a zsidó vezet•kre bízta. Nem volt mentségük, ha nem tudták, és a népnek nem hirdették, hogy a Messiás a küszöbön van. Tudatlanságuk b•nös mulasztás következménye volt. A zsidók emlékm•veket építettek Isten megölt prófétáinak, miközben a föld nagyjainak hódolva meghajoltak Sátán szolgái el•tt. Amíg földi pozícióért és hatalomért küzdöttek, szem el•l veszítették a menny Királya által felkínált méltóságokat.

Izrael véneinek mélységes és tiszteletteljes érdekl•déssel kellett volna kutatniuk, hogy hol, mikor és milyen körülmények között játszódik le a világtörténelem legnagyobb eseménye - Isten Fiának eljövetele, aki azért jön, hogy megváltsa az embert. Az egész népnek •rködni és figyelni kellett volna, hogy az els•k között köszönthesse a világ Megváltóját. De íme, a názáreti dombok fel•l két fáradt vándor érkezik Betlehembe, és végigmegy a keskeny utcán, egészen a város keleti határáig, hiába keresve fedett helyet éjszakára. Egyetlen ajtó sem tárul ki el•ttük. Végül egy ütött-kopott istállóban találnak menedéket. Ott született meg a világ Megváltója.

Az angyalok látták azt a dics•séget, amelyben Isten Fia osztozott az Atyával, a világ megalapítása el•tt. A mennyei lények feszült érdekl•déssel várták azt az eseményt, amely minden embernek mérhetetlen örömöt kínált: Krisztus megjelenését a földön. Isten angyalokkal küldte el az örömhírt azoknak, akik felkészültek arra, hogy fogadják e hírt, és örömmel elmondják a föld lakóinak. Krisztus lehajolt, hogy

magára öltse az ember természetét. Végtelenül súlyos lelki terhet kellett hordoznia, hiszen a b•n volt az, ami Isten fiának áldozatát követelte. De az angyalok azt akarták, hogy a Magasságos Fia megalázottságában is jelleméhez ill• méltóságban és dics•ségben jelenjék meg az emberek el•tt. Összegy•lnek-e vajon a föld nagyjai Izrael f•városában, hogy köszöntsék az Üdvözít•t, amikor megérkezik? Bemutatják-e angyalseregek a várakozók csapatjának?

Egy angyal a földre száll, hogy megnézze, ki készült fel Jézus köszöntésére. De a várakozás semmi jelét sem látja. Nem hallja,hogy bárki is himnuszt énekelne, vagy ujjongana a Messiás eljövetelének közeledtén. Az angyal egy ideig a kiválasztott város és a templom felett lebeg, ahol Isten jelenléte századokon át megmutatkozott, de ott is ugyanaz a közömbösség uralkodik. A papok, hivalkodó pompával, tisztátalan áldozatot mutatnak be a templomban. A farizeusok hangoskodva szólnak a néphez, vagy kérked• imát mondanak az utcasarkokon. A királyi palotákban, a filozófusok gy•lésein, a rabbik iskoláiban senki sem tör•dik azzal a csodálatos ténnyel - ami az egész mennyet örömmel és dics•ítéssel töltötte be -, hogy az ember Megváltója most fog megjelenni a földön.

A Krisztus-várásnak semmi tanújele nincs. Senki sem készül az élet Fejedelmének fogadására. A döbbent mennyei hírnök már-már visszatér a mennybe a szégyenteljes hírrel, amikor észreveszi a pásztorok egy csoportját, akik nyájukat •rizték az éjszakában. Miközben a pásztorok a csillagos eget nézik, elt•n•dnek azon a prófécián, amely szerint a Messiás eljön a földre, és vágyakoznak a világ Megváltójának adventjére. Itt vannak azok az emberek, akik felkészültek a mennyei üzenet fogadására. És egyszer csak megjelenik Isten angyala, és elmondja a jó hírt, a nagy örömhírt. Mennyei dics•ség árasztja el az egész síkságot, számtalan angyal jelenik meg, és mintha az öröm túl nagy volna ahhoz, hogy csak egy küldött hozza a mennyb•l, sok-sok hang zendít rá arra a himnuszra, amelyet az egész üdvözült sereg egy napon énekelni fog: »Dics•ség a magasságos mennyekben az Istennek, és e földön békesség, és az emberekhez jó akarat!« (Lk 2:14).

Micsoda tanulság rejlik ebben a csodálatos betlehemi történetben! Megdorgálja hitetlenségünket, büszkeségünket és önelégültségünket. Arra int, hogy vigyázzunk, nehogy b•nös nemtör•dömségünk miatt a mi figyelmünket is elkerüljék az id•k jelei, és ezért ne ismerjük fel meglátogatásunk napját.

Nem csupán Judea dombjain, nemcsak az egyszer• pásztorok között találtak az angyalok olyan embereket, akik a Messiás jövetelét várták. A pogányok földjén szintén vártak reá bölcs, gazdag, nemes emberek, a Kelet filozófusai. A mágusok, a természet kutatói meglátták Istent keze munkájában. A héber Szentírásból megtudták, hogy egy Csillag támad Jákóbból, és buzgó vággyal várták annak jövetelét, aki nemcsak »Izrael vigasztalása« lesz, hanem »világosság« is »a pogányok megvilágosítására«, és »üdvösségükre a földnek széléig« (Lk 2:25.32; Acs 13:47). Keresték a világosságot, és az Isten trónjáról áradó fény megvilágította lábuk el•tt az ösvényt. Miközben a jeruzsálemi papok és rabbik, az igazság hivatalos •rei és magyarázói sötétségbe burkolóztak, a mennyei csillag ezeket a pogány idegeneket az újszülött király születési helyére vezette.

Krisztus »azoknak, akik •t várják«, »másodszor b•n nélkül« fog megjelenni »üdvösségükre« (Zsid 9:28). Isten a második advent üzenetét - akárcsak a Megváltó születésének hírét - nem a nép vallási vezet•ire bízta. Ezek az emberek nem voltak közösségben Istennel, és elvetették a mennyb•l áradó

világosságot. Ezért nem voltak azok között, akiket Pál apostol így jellemez: »De ti, atyámfiai, nem vagytok sötétségben, hogy az a nap tolvaj módra lephetne meg titeket. Ti mindnyájan világosság fiai vagytok és nappal fiai; nem vagyunk az éjszakáé, sem a sötétségé!« (lThessz 5:4-5).

A Sion falain •rköd•knek kellett volna els•ként meghallani a Megváltó adventjének hírét; els•ként felemelni hangjukat, hogy közelségét hirdessék; els•ként figyelmeztetni a népet, hogy készüljön jövetelére. De •k kényelembe helyezkedtek, békér•l és biztonságról ábrándoztak, és közben a népet álomba ringatták a b•nei. Jézus látta, hogy egyháza olyan, mint a dús levelével hivalkodó, de a drága gyümölcsöt nélkülöz•, terméketlen fügefa. A vallás formaságait kérkedve megtartották, de ebb•l a vallásból hiányzott az igazán alázatos, töredelmes lelkület és a hit. Pedig csak ezek tehetik a szolgálatot Isten el•tt kedvessé. A Lélek gyümölcse helyett büszkeségr•l, formalizmusról, kicsinyes hiúságról, önzésr•l, zsarnokságról árulkodtak. A b•nbe süllyedt egyház bezárta szemét az id•k jelei el•tt. Isten azonban nem hagyta el •ket, és nem lett h•tlen hozzájuk. De •k elfordultak t•le, és elzárkóztak szeretetét•l. Mivel nem voltak hajlandók teljesíteni a feltételeket, Isten sem teljesíthette a nekik tett ígéreteit.

Ez a biztos következménye annak, ha valaki nem értékeli és nem él az Istent•l kapott világossággal és kiváltságokkal. Ha az egyház megkerüli Isten intézkedéseit és csak részben fogadja el a fényt; ha kinyilatkoztatott feladatait csak részben teljesíti, akkor a vallás elkerülhetetlenül formasággá korcsosul, és elt•nik az éltet• kegyesség. Ezt az igazságot az egyháztörténelem ismételten szemléltette. Isten az adott áldások és kiváltságok arányában igényli népét•l a cselekv• hitet és engedelmességet. Az engedelmesség áldozatot követel, és kereszttel jár. Ezért utasította el a menny világosságát sok olyan ember, aki magát Krisztus követ•jének vallotta, és az egykori zsidókhoz hasonlóan nem ismerte fel meglátogatásának idejét (Lk 19:44). G•gjük és hitetlenségük miatt az Úr mell•zte •ket, és azoknak nyilatkoztatta ki igazságát, akik a betlehemi pásztorokhoz és Kelet mágusaihoz hasonlóan figyeltek minden reájuk áradó fénysugárra.

---

18. Egy amerikai reformátor

Krisztus második adventjének meghirdetésében Isten különleges szerepet szánt egy becsületes, tiszta lelk• farmernek, aki ugyan megkérd•jelezte a Szentírás isteni tekintélyét, de •szintén vágyott arra, hogy az igazságot megismerje. Sok más reformátorhoz hasonlóan William Miller is ifjúkorában szegénységgel küzdött. Ez határozottságra és önmegtagadásra nevelte. A családot, amelyb•l származott, a függetlenség és a szabadság szeretete jellemezte. Tagjai szívós és hazájukat forrón szeret• emberek voltak. Ezek a tulajdonságok Millert is különösképpen jellemezték. Apja a forradalmi hadseregben kapitány volt. Miller ifjúkori nélkülözései azokhoz az áldozatokhoz vezethet•k vissza, amelyeket apja e viharos id•szak küzdelmei és szenvedései között hozott.

Miller egészséges és rendkívül jó esz• gyermek volt. Az évek múlásával pedig még jobban kibontakoztak képességei. Tanulékony, pallérozott ember volt, és szenvedélyesen szomjazott a tudásra. Jóllehet f•iskolai képzettséggel nem dicsekedhetett, de szeretett tanulni, fegyelmezetten gondolkozott és mindent mérlegelt. E tulajdonságai józan ítél•képesség•, széles látókör• emberré formálták. Jelleme feddhetetlen, hírneve irigylésre méltó volt. Becsületessége, takarékossága és b•kez•sége miatt sokan tisztelték. Határozottsága és szorgalma folytán már kora ifjúságában tekintélyre tett szert, de szokásához híven továbbra is tanult. Különböz• polgári és katonai hivatalokat töltött be, mégpedig becsülettel. Úgy t•nt, hogy a gazdagság és a megbecsülés útja kitárult el•tte.

Anyja igazi hiv• asszony volt, és így a gyermek Millert vallásos hatások érték. Kora ifjúságában azonban deisták társaságába került. Ezeknek a befolyását fokozta az a tény, hogy többségükben jó állampolgárok, humánus és jóindulatú emberek voltak. Keresztény környezetben éltek és jellemüket bizonyos mértékig ez a környezet alakította ki. Érdemeiket, amelyekkel kivívták mások tiszteletét és bizalmát, a Bibliának köszönhették. Kedvez• adottságaik azonban annyira eltorzultak, hogy embereket Isten Igéje ellen befolyásoltak. A velük való barátkozásnak az lett a következménye, hogy Miller magáévá tette nézeteiket. A Szentírás divatos magyarázata olyan nehézségeket okozott, amelyek leküzdhetetlennek t•ntek számára. Félretette a Bibliát, de új meggy•z•dése semmi jobbat nem kínált helyette, és Miller korántsem volt elégedett. Mégis ezeket a nézeteket mintegy tizenkét évig vallotta. Harmincnégy éves korában azonban a Szentlélek megérintette a szívét, és Miller rádöbbent arra, hogy b•nös. Korábbi meggy•z•dése nem ígért neki síron túli boldogságot. A jöv• sötét és lehangoló volt. Kés•bb így beszélt ezekr•l az érzésekr•l:

»A megsemmisülés ténye hideg és félelmes gondolat volt, és ha Isten felel•ségre von, akkor minden elveszett. A menny mintha réz lett volna a fejem fölött, a föld pedig mintha vas lett volna a lábam alatt. Örökkévalóság - mi az? És a halál - miért van? Minél többet okoskodtam, annál távolabb kerültem a megoldástól. Minél többet gondolkodtam, annál szétszórtabbak lettek következtetéseim. Megpróbáltam nem gondolkozni, de nem tudtam úrrá lenni gondolataimon. Igazán boldogtalan voltam, de nem tudtam miért. Zúgolódtam és panaszkodtam, de nem tudtam kire. Tudtam, hogy valami nincs rendben, de nem tudtam, miként és hol találom meg az igazságot. Minden remény nélkül gyötr•dtem. «

Ez az állapot néhány hónapig tartott. »Egyszer csak tisztán láttam a Megváltó jellemét. Talán van egy olyan lény, aki oly jó és oly könyörületes, hogy • maga szerez engesztelést vétkeinkért, s ezzel megment bennünket a büntetést•l. Azonnal éreztem, menynyire szeretetre méltó ez a lény, s azt képzeltem, hogy a karjaiba tudnám vetni magam, és tudnék bízni kegyelmében. De feltámadt bennem a kérdés: miként lehet bebizonyítani, hogy ez a lény létezik. Tudtam, hogy a Biblián kívül semmilyen bizonyítékot nem találok a Megváltó létezésére, és az eljövend• életre sem...

Felfedeztem, hogy a Biblia éppen olyan Megváltót mutat be,amilyenre szükségem van. És nem tudtam megérteni, hogyan tud egy nem ihletett könyv az elbukott világ szükségleteihez oly tökéletesen alkalmazkodó elveket feltárni. Kénytelen voltam belátni, hogy a Szentírás minden bizonnyal Isten kinyilatkoztatása. A Biblia gyönyör•ségemmé vált, és Jézusban barátra találtam. A Megváltó számomra tízezer közül is a legfontosabb lett. És a Szentírás, amely azel•tt sötét és ellentmondásos volt, most lábam szövétneke és ösvényem világossága lett. Megnyugodtam, és elégedett voltam. Rájöttem arra, hogy Isten a szikla az élet óceánjának közepén. A Biblia lett legfontosabb tanulmányom, és •szintén el tudom mondani, hogy nagy örömmel kutattam. Felfedeztem, hogy még a felét sem ismerem. Azon t•n•dtem, hogy vajon miért nem láttam meg szépségét és dics•ségét hamarabb, és csodálkoztam azon, hogy valaha el tudtam utasítani. Kinyilatkoztatásaiban megtaláltam mindent, amire a szívem vágyott és ami meggyógyítja a lélek betegségét. Nem vonzott már semmilyen más olvasmány, és nagy gonddal igyekeztem, hogy Istent•l bölcsességet szerezzek. «

Miller nyilvánosan megvallotta, hogy hisz a vallásban, amit korábban semmibe vett. De hitetlen barátai nem késlekedtek el•hozakodni azokkal az érvekkel, amelyeket • is sokszor hangsúlyozott a Szentírás isteni tekintélye ellen. Most nem volt válasz a tarsolyában, de úgy okoskodott, hogy ha a Biblia Isten kinyilatkoztatása, akkor következetes önmagával; és ha azért van, hogy az embert eligazítsa, akkor igazodik felfogóképességéhez. Elhatározta, hogy tanulmányozni fogja a Szentírást, hogy megtudja, nem lehet-e minden látszólagos ellentmondást feloldani.

Igyekezett minden el•ítéletet félretenni. Nem használt semmiféle kommentárt. Csak a lapszéli utalások és a konkordancia segítségével vetette egybe az igéket. Kutatását rendszeresen és módszeresen végezte. Mózes els• könyvével kezdte, és minden verset sorban elolvasott, de csak olyan tempóban, hogy a számos elolvasott szöveget minden bizonytalanság nélkül megértse. Ha valamit nem értett, megkereste azokat az igéket, amelyekben utalást talált a vizsgált kérdésre. Minden szót eredeti jelentésével illesztett bele a szöveg mondanivalójába, és ha elképzelése összhangban volt minden párhuzamos igehellyel, akkor a probléma megoldódott. Ha tehát nehezen érthet• szakasszal találkozott, magyarázatot keresett rá a Szentírás más részében. Miközben kutatott, buzgó imával kérve mennyei világosságot, kitisztult el•tte az, ami el•z•leg sötétnek t•nt. Tapasztalta a zsoltáríró szavainak igazságát: »A te beszéded megnyilatkozása világosságot ad, és oktatja az együgy•eket« (Zsolt 119:130).

Mélységes érdekl•déssel tanulmányozta Dániel és a Jelenések könyvét. Értelmezésüknél ugyanazokat az elveket alkalmazta, mint a többi igehelynél, és nagy örömmel tapasztalta, hogy a prófétikus szimbólumokat meg lehet érteni. Látta, hogy az addig beteljesedett próféciák szó szerint teljesedtek; hogy a különböz• képek, metaforák, példázatok, hasonlatok stb. magyarázata mind megtalálható, mert más igehelyek tisztázzák, és e magyarázatok alapján szó szerint érthet•k. »Meggy•z•dtem tehát arról -

mondja -, hogy a Biblia a kinyilatkoztatott igazságok oly világosan és egyszer•en feltárt rendszere, hogy a vándornak, még ha együgy• is, nem kell eltévednie benne. « Fáradozása nyomán egyik igazság a másik után bontakozott ki el•tte, amint lépésr•l lépésre nyomon követte a próféciák nagyszer• vázát. Mennyei angyalok kalauzolták, hogy a Szentírást megértse.

A próféciák addigi teljesedését véve alapul az ezután teljesed• próféciák megítéléséhez, megbizonyosodott afel•l, hogy a Krisztus lelki uralmát valló népszer• nézetet - a világ vége el•tti földi millenniumot - nem támasztja alá Isten Igéje. E tantétel szerint az Úr személyes eljövetele el•tt ezer évig tartó igazságosság és békesség lesz, és az ítélet napjának félelmes dolgai a messzi jöv•ben fognak teljesedni. Ez bármennyire tetszet•s is, ellentétben áll Krisztus és az apostolok tanításaival, akik kijelentették, hogy a búza és a konkoly együtt n• az aratásig, a világ végéig; hogy »a gonosz emberek... és az ámítók nevekednek a rosszaságban«; hogy »az utolsó napokban nehéz id•k állanak be«; hogy a sötétség birodalma az Úr adventjéig tart; hogy szájának lehelete megemészti •ket, és eljövetelének fényességét•l elpusztulnak (Mt 13:30.38-41; 2Tim 3:13.1; 2Thessz 2:8).

A világ megtérésének és Krisztus lelki uralmának tanát az apostoli egyház nem vallotta. A kereszténységnek kb. a XVIII. sz. kezdetéig nem ez volt az általános véleménye. Mint minden más tévedésnek, ennek is veszedelmes következménye lett. E tanítás szerint az Úr eljövetelét a messze jöv•ben kell várni. Ezért az emberek figyelme elterel•dött a Krisztus közeledtét hirdet• jelekr•l. Magabiztosak voltak, pedig ennek nem volt semmi alapja. Sok ember elhanyagolta a felkészülést, amely szükséges az Istennel való találkozáshoz.

Miller megállapította, hogy a Szentírás világosan tanítja Krisztus valóságos, személyes eljövetelét. Pál ezt mondja: »Maga az Úr riadóval, arkangyal szózatával és isteni harsonával leszáll az égb•l« (lThessz 4:16). A Megváltó pedig kijelenti: »Meglátják az embernek Fiát elj•ni az ég felh•iben nagy hatalommal és dics•séggel. « »Mert amiképpen a villámlás napkeletr•l támad, és ellátszik egész napnyugatig, úgy lesz az ember Fiának eljövetele is« (Mt 24:30.27). Az egész mennyei sereg el fogja kísérni. »Elj• az embernek Fia az • dics•ségében, és •vele mind a szent angyalok« (Mt 25:31). »És elküldi az • angyalait nagy trombitaszóval, és egybegy•jtik az • választottait« (Mt 24:31).

Jézus eljövetelekor feltámadnak az igazak, az él• igazak pedig elváltoztak. »Mindnyájan ugyan nem aluszunk el - mondja Pál -, de mindnyájan elváltozunk, nagy hirtelen, az utolsó trombitaszóra; mert trombita fog szólni, és a halottak feltámadnak romolhatatlanságban, és mi elváltozunk. Mert szükség, hogy ez a romlandó test romolhatatlanságot öltsön magára, és e halandó test halhatatlanságot öltsön magára« (lKor 15:51-53). A thesszalonikaiakhoz intézett levélben, miután ecsetelte az Úr eljövetelét, ezt mondja: »Feltámadnak el•ször, akik meghaltak volt a Krisztusban; azután mi, akik élünk, akik megmaradunk, elragadtatunk azokkal együtt a felh•kön az Úr elébe a leveg•be; és ekképpen mindenkor az Úrral leszünk« (lThessz 4:16-17).

Isten népe csak Krisztus személyes adventjekor kaphatja meg a mennyek országát. A Megváltó így szólt: »Mikor pedig elj• az embernek Fia az • dics•ségében, és •vele mind a szent angyalok, akkor beül majd az • dics•ségének királyi székébe. És elébe gy•jtetnek mind a népek, és elválasztja •ket egymástól, miként a pásztor elválasztja a juhokat a kecskékt•l. És a juhokat jobb keze fel•l,a kecskéket pedig bal

keze fel•l állítja. Akkor ezt mondja a király a jobb keze fel•l állóknak: Jertek, én Atyámnak áldottai, örököljétek ez országot, amely számotokra készíttetett a világ megalapítása óta« (Mt 25:31-34). Az itt idézett igehelyekb•l látjuk, hogy mikor az ember Fia eljön, a halottak romolhatatlan testben feltámadnak, az él•k pedig elváltoznak. Így készülnek fel az ország átvételére, mert Pál ezt mondja: »Test és vér nem örökölheti Isten országát, sem a romlandóság nem örökli a romolhatatlanságot« (lKor 15:50). Az ember jelenlegi állapotában halandó, romlandó, Isten országa pedig romolhatatlan lesz, és megmarad örökké. Ezért az ember úgy, ahogy van, nem léphet be Isten országába. De amikor Jézus eljön, halhatatlanságot adományoz népének, és hívja, hogy vegye birtokba azt az országot, amelynek eddig csak örököse volt.

Ezek és más igehelyek világossá tették Miller el•tt, hogy a Krisztus eljövetele el•ttre várt események, mint például a békesség egyetemes uralma, és Isten országának felállítása a földön, a második advent után következnek be. A világ állapota és az id•k jelei megfeleltek az utolsó napokat jellemz• prófétikus leírásnak. Ezért Miller arra a megállapításra jutott, mégpedig egyedül a Biblia alapján, hogy a föld jelenlegi állapotára szánt id• lejáróban van.

»Egy másfajta bizonyíték, amely er•sen hatott rám - mondja -, a Szentírás kronológiája volt... Arra a meggy•z•désre jutottam, hogy a megjövendölt események, amelyek a múltban beteljesedtek, gyakran egy megadott id•pontban történtek. Az özönvíz el•tti százhúsz év (lMóz 6:3), és a hét nap, amely szintén megel•zte; majd a megjövendölt negyvennapos es• (lMóz 7:4), Ábrahám magvának 400 évig tartó jövevénysége (lMóz 15:13); a pohárnok és a süt•mester álmának három-három napja (lMóz 40:12-20); a fáraó hét éve (lMóz 41:28-54); a negyven év a pusztaságban (4Móz 14:34); a három és fél évig tartó éhínség (lKir 17:1; lásd Lk 4:25);... a hetvenéves fogság (Jer 25:11); Nabukodonozor hét ideje (Dán 4:13-16); és a zsidókra szabott hét hét, hatvankét hét és egy hét, összesen hetven hét (Dán 9:24-27); - ezek az események, amelyek bizonyos id•határok között történtek, valamikor pusztán próféciák voltak, és pontosan teljesedtek. «

Amikor tehát Miller a Biblia kutatása során különböz• id•rendi periódusokat talált, amelyek - ahogyan • értelmezte - Krisztus második eljöveteléig nyúlnak, kénytelen volt •ket »eleve rendelt« id•knek tekinteni, amelyeket Isten kinyilatkoztatott szolgáinak. »A titkok az Úréi, a mi Istenünkéi - mondja Mózes -; a kinyilatkoztatott dolgok pedig miénk és a mi fiainké mindörökké. « Az Úr kinyilatkoztatja Ámós próféta által, hogy »semmit sem cselekszik... míg meg nem jelenti titkát az • szolgáinak, a prófétáknak« (5Móz 29:29; Ám 3:7). Isten Igéjének kutatói tehát biztosak lehetnek abban, hogy az Úr az emberi történelem legcsodálatosabb eseményét világosan feltárja az igazság Igéjében.

»Meggy•z•dtem arról - mondja Miller -, hogy a teljes Írás, amely Istent•l ihletett, hasznos (2Tim 3:16), és nem ember akaratából jött egykor létre, hanem Isten Lelke által indított szent emberek írták (2Pt 1:21). ‚A mi tanulságunkra írattak meg, hogy békességes t•rés által és az írásoknak vigasztalása által reménységünk legyen' (Róm 15:4). Ezért a Biblia kronológiáját éppúgy a Szentírás részének és komoly megfontolásra méltónak találtam, mint a Szentírás bármely más igéjét. És úgy éreztem, hogy ha meg akarom érteni azt, amit a kegyelmes Isten kijelentett, nincs jogom a prófetikus id•k felett elsiklani. «

Dániel 8:14 versében találta meg Miller azt a próféciát, amely - úgy látta - egyértelm•en kinyilatkoztatja a második advent id•pontját: »Kétezer és háromszáz estvéig és reggelig, azután kiderül a

szenthely igazsága. « Követte azt a szabályt, hogy a Szentírás saját magát magyarázza, és megtudta, hogy a szimbolikus próféciában egy nap egy évet jelent (4Móz 14:34; Ez 4:6). Látta, hogy a 2300 prófetikus nap, illetve szó szerinti év id•szaka átlépi a zsidók korszakának határát, tehát nem vonatkozhat ennek a korszaknak a szenthelyére. Miller elfogadta azt az általános nézetet, hogy a keresztény korszakban a föld a szenthely, ezért a szenthely Dániel 8:14 versében megjövendölt megtisztítása alatt azt értette, hogy a föld Krisztus második eljövetelekor t•z által megtisztul. Ha tehát a 2300 nap kiindulási pontja megtalálható - gondolta -, akkor a második advent id•pontját könnyen meg lehet állapítani. Ezzel feltárul a

nagy beteljesülés ideje, amikor a jelen állapot »minden büszkesége és hatalma, pompája és hiábavalósága, gonoszsága és elnyomása véget ér«; amikor az átok »elt•nik a földr•l, a halál megsemmisül; Isten szolgái, a próféták és a szentek, és akik félik az • nevét, jutalmat kapnak. Azok pedig, akik pusztítják a földet, elpusztulnak. «

Miller új és még odaadóbb buzgósággal folytatta a próféciák vizsgálatát. Egész éjszakákat és nappalokat szentelt arra a kutatásra, amely most olyan rendkívül fontosnak és mindennél érdekesebbnek t•nt. Dániel könyve 8. fejezetében nem talált kulcsot a 2300 nap kiinduló pontjához. Gábriel angyal ugyan parancsot kapott, hogy értesse meg Dániellel a látomást, de csak részleges magyarázatot adott. Amikor a próféta meglátta látomásban az egyházra következ• rettenetes üldözést, fizikai ereje elhagyta. Képtelen volt többet elviselni, és az angyal eltávozott egy id•re. »Én, Dániel, elájulék, és beteg valék néhány napig. « »És álmélkodóm ezen a látáson, és senki sem értette. «

De Isten meghagyta hírnökének: »Értesd meg ezzel a látást!« Ezt a megbízatást teljesíteni kellett. Ennek engedelmeskedve az angyal kés•bb visszatért Dánielhez, és így szólt: »Most jöttem ki, hogy értelemre tanítsalak.« »Vedd eszedbe azért a szózatot, és értsd meg a látomást!« (Dán 8:27.16; 9:22-23). A 8. fejezetben leírt látomásban volt egy olyan fontos pont - nevezetesen az id•, a 2300 napos id•szak -, amely megmagyarázatlan maradt. Ezért az angyal, amikor folytatta magyarázatát, f•leg az id• kérdésével foglalkozott.

»Hetven hét szabatott a te népedre és szent városodra... Tudd meg azért és vedd eszedbe: A Jeruzsálem újraépíttetése fel•l való szózat keletkezését•l a Messiás-fejedelemig hét hét és hatvankét hét van és újra megépíttetnek az utcák és a kerítések, mégpedig viszontagságos id•kben. A hatvankét hét múlva pedig kurtatik a Messiás, és senkije sem lesz... És egy héten át sokakkal meger•síti a szövetséget, de a hét felén véget vet a véres áldozatnak és az ételáldozatnak« (Dn 9:25-27).

Isten azzal a kifejezett céllal küldte az angyalt Dánielhez, hogy megmagyarázza neki azt a pontot, az id•re vonatkozó kijelentést, amelyet nem értett meg a látomásban: »kétezer és háromszáz estvéig és reggelig, azután kiderül a szenthely igazsága. « Az angyal legels• szava - miután Dánielt arra szólította, hogy »Vedd eszedbe azért a szózatot, és értsd meg a látomást!« - ez: »Hetven hét szabatott a te népedre és szent városodra. « Az itt »szabatott«-nak fordított szó bet• szerint azt jelenti, hogy »levágni«. A hetven hét, amely 490 évet jelent, az angyal kinyilatkoztatása szerint »leszabatik«, és els•sorban a zsidókra vonatkozik. De mib•l szabatik le? Mivel a 2300 nap a 8. fejezetben említett egyetlen id•szak, minden bizonnyal ez az az id•szak, amelyb•l a hetven hét »leszabatik«. A hetven hét tehát része a 2300

napnak, és a két id•szaknak egyszerre kell kezd•dnie. Az angyal kijelentette, hogy a hetven hét Jeruzsálem helyreállítási és felépítési parancsának kiadásakor kezd•dik. E dátum megtalálása esetén a 2300 napos hosszú id•szak kiindulási pontja is megállapítható.

Ezsdrás könyvének 7. fejezetében megtaláljuk a rendeletet (1226 v.). Legteljesebb formájában Artaxerxes, Perzsia királya adta ki i. e. 457-ben. De Ezsd 6:14 verse szerint az Úr háza Jeruzsálemben »Czirus, Dárius és Artaxerxes, perzsiai királyok parancsolatjából« épült fel. Ez a három király - a rendelet kiadásával, meger•sítésével és kiegészítésével - járult hozzá ahhoz, hogy a 2300 éves prófécia teljesedése elkezd•dhessen. Ha az i. e. 457. évet, a rendelet kiegészítésének idejét tekintjük a szózat kezdetének, akkor a hetven hétre vonatkozó prófécia minden részletének beteljesedése felismerhet•.

»A Jeruzsálem újraépíttetése fel•l való szózat keletkezését•l a Messiás-fejedelemig hét hét és hatvankét hét van« - azaz hatvankilenc hét, illetve 483 év. Artaxerxes rendelete i. e. 457 •szén lépett életbe. Ett•l az id•t•l számítva a 483. év i. sz. 27 •széig terjedt. Ekkor teljesedett ez a prófécia.b A Messiás szó »Felkent«-et jelent. I. sz. 27 •szén Krisztust Keresztel• János megkeresztelte, a Lélek pedig felkente. Péter apostol bizonyságot tesz arról, hogy »a názáreti Jézust mint kené fel... az Isten Szentlélekkel és hatalommal« (Acs 10:38). A Megváltó pedig kijelentette: »Az Úrnak Lelke van énrajtam, mivelhogy felkent engem, hogy a szegényeknek az evangéliumot hirdessem« (Lk 4:18). Keresztsége után Jézus Galileába ment, »prédikálván az Isten országának evangéliumát, és mondván: Bétölt az id•« (Mk 1:14-15).

»És egy héten át sokakkal meger•síti a szövetséget. « Az itt szemléltetett »hét« a hetven közül az utolsó; annak az id•szaknak az utolsó hét éve, amelyet Isten els•sorban a zsidóknak adott. Az i. sz. 27-34-ig terjed• id• alatt Krisztus el•ször személyesen, majd pedig tanítványai által f•képpen a zsidóknak hirdette az evangéliumot. Amikor a tanítványok elindultak az Isten országának jó hírével, a Megváltó ezt az utasítást adta nekik: »Pogányok útjára ne menjetek, és samaritánusok városába ne menjetek be; hanem menjetek inkább Izrael házának eltévelyedett juhaihoz« (Mt 10:50.

»A hét felén véget vet a véres áldozatnak és az ételáldozatnak. « I. sz. 31-ben, három és fél évvel keresztsége után, Urunkat keresztre feszítették. A Golgotán bemutatott nagy áldozattal lezárult az áldozati rendszer, amely négyezer éven át el•remutatott az Isten Bárányára. Az el•kép találkozott a valósággal, és ez véget vetett a ceremoniális rendszer véres és ételáldozatainak.

A f•képpen a zsidóknak adott hetven hét, illetve 490 év, amint láttuk, i. sz. 34-ben ért véget. Ekkor István mártíromságával és Krisztus követ•inek üldözésével - ami a szanhedrin intézkedésére történt - e nemzet megpecsételte állásfoglalását: az evangélium elutasítását. A tanítványok ezután a megváltás üzenetét, amely most már nem korlátozódott a választott népre, a világnak hirdették. Az üldözés miatt Jeruzsálemb•l menekülni kényszerült tanítványok »széjjeljártak, hirdetve az igét«. »Filep lemenvén Satuária városába, prédikálja vala nékik a Krisztust. « Péter - Isten vezetése nyomán - megismertette az evangéliumot az istenfél• Kornéliussal, a cézáreai századossal. A Krisztus hitét elfogadó lelkes Pált pedig Isten azzal bízta meg, hogy vigye az örömhírt »messze... a pogányok közég (Acs 8:4-5; 22:21).

Eddig a prófécia minden egyes részlete szemmel láthatóan teljesedett. A hetven hét kezdete

kétségkívül i. e. 457-re, letelte pedig i. sz. 34-re tehet•. Ebb•l az évszámból kiindulva nem nehéz megtalálni a 2300 nap végét. Ha a 2300-ból leszabjuk a hetven hetet- a 490 napot -, marad 1810 nap. A 490 nap végét•l számított 1810 napnak még be kell teljesednie. Az i. sz. 34-ben kezd•d• 1810 év 1844-ig terjed. A Dán 8:14 versében említett 2300 nap tehát 1844-ben ér véget. E nagy prófétikus id•szak lejártakor, az angyal bizonyságtétele alapján, »kiderül a szenthely igazsága«, vagyis megtisztul a szenthely. Tehát pontosan megtudhatjuk a szenthely megtisztításának idejét, amelyr•l az emberek majdnem egyetemesen azt gondolták, hogy a második adventkor lesz.

Miller és társai el•ször azt hitték, hogy a 2300 nap 1844 tavaszán ér véget, holott a prófécia ennek az évnek az •szét jelölte meg. E félreértés miatt azok, akik a korábbi id•pontban várták az Urat, csalódtak és elbizonytalanodtak. Ez azonban a legkevésbé sem csökkentette annak az érvnek az érvényességét, amely szerint a 2300 nap 1844-ben ér véget, és a szenthely megtisztításával ábrázolt nagyszer• eseménynek akkor kell megtörténnie.

Miller be akarta bizonyítani, hogy a Szentírás Isten kinyilatkoztatása. Amikor ezzel a céllal tanulmányozni kezdte a Bibliát, még csak nem is sejtette, hogy milyen következtetésre fog jutni. • maga alig tudta elhinni kutatásának eredményeit. A szentírási bizonyíték azonban olyan világos és súlyos volt, hogy nem lehetett figyelmen kívül hagyni.

Két évet szentelt a Biblia kutatására, és 1818-ban jutott el arra az ünnepélyes meggy•z•désre, hogy kb. huszonöt év múlva Krisztus megjelenik, hogy népét megváltsa. »Nem szükséges beszélnem arról az örömr•l - mondta Miller -, amely szívemet a boldog kilátás reményében betöltötte, sem pedig lelkemnek arról a forró vágyáról, hogy részem legyen a megváltottak boldogságában. A Biblia számomra egészen új könyv lett. Gyönyörködtem logikájában. Mindaz, ami sötét, titokzatos vagy zavaros volt tanításaiban, eloszlott lelkemb•l a szent lapokról sugárzó tiszta fényben. És milyen világosan és dics•ségesen tárult fel az igazság! Mindaz, amit az Igében korábban ellentmondásnak és következetlenségnek láttam, nem volt sehol; és bár volt sok olyan rész, amelyr•l nem állíthattam, hogy teljesen értem, de az Igéb•l oly sok fény áradt, amely sötét elmémet megvilágította, hogy gyönyör•séggel kutattam.

Korábban még csak nem is sejtettem, hogy ennyi örömet találok e tanításokban. «8

»Amikor szent meggy•z•désemmé vált, hogy a Szentírásban megjövendölt nagy jelent•ség• események nemsokára beteljesednek, annak a bizonyítéknak a láttán, ami az én lelkemet is megérintette, hatalmas er•vel ütött szíven a világ iránti kötelességem. « Miller önkéntelenül is érezte, hogy ismertetnie kell másokkal azt a világosságot, amit • kapott. El volt készülve a hitetlenek ellenszegülésére, de bízott abban, hogy minden kereszténnyt örömmel fog eltölteni a Megváltóval való találkozás reménye, akit vallomásuk szerint szeretnek. Csak attól félt, hogy az oly közeli szabadulás feletti örömükben sokan anélkül fogják elfogadni ezt az igazságot, hogy a Szentírás alapos kutatásával meggy•z•dnének róla. Ezért eleinte vonakodott attól, hogy feltárja ismereteit, nehogy hibát kövessen el, és mások tévedésének eszköze legyen. Újra megvizsgálta a következtetéseit alátámasztó bizonyítékokat, és figyelmesen mérlegelt minden problémát, amely lelkében támadt. És azt tapasztalta, hogy Isten Igéjének fényénél úgy szertefoszlottak az ellenvetések, mint a köd a nap sugarai el•tt. Öt évet töltött el így. Ez id• alatt teljesen meggy•z•dött állásfoglalása helyességér•l.

Most újra érezni kezdte a kötelesség kényszerít• erejét: el kell mondania másoknak is azt, amit hite szerint a Szentírás oly világosan tanít. »Amikor dolgoztam, állandóan a fülembe csengett: ‚Menj, és mondd el a világnak, milyen veszélyben van!' Egyre csak ez az ige járt a fejemben: ‚Ha ezt mondom a hitetlennek: Hitetlen, halálnak halálával halsz meg; és te nem szólándasz, hogy visszatérítsd a hitetlent az • útjáról: az a hitetlen vétke miatt hal meg, de vérét a te kezedb•l kívánom meg. De ha te megintetted a hitetlent az • útja fel•l, hogy térjen meg róla, de nem tért meg útjáról, • vétke miatt meghal, de te megmentetted a te lelkedet' (Ez 33:8-9). Úgy éreztem, ha a gonoszok hatékony figyelmeztetést kapnának, tömegek térnének meg; ha pedig nem figyelmeztetem •ket, Isten vérüket az én kezemb•l kéri számon. «

Miller ekkor már, ha alkalom kínálkozott, magánbeszélgetésekben feltárta nézeteit. És azért imádkozott, hogy valamelyik lelkész kényszerítve érezze magát arra, hogy hirdesse a felismert igazságot. De nem tudta elhessegetni azt a gondolatot, hogy személyes kötelessége figyelmeztetni az embereket. Ezek a szavak egyre gyakrabban felidéz•dtek lelkében: »Menj, és mondd el a világnak! Vérüket a te kezedb•l kívánom. « Kilenc évig várt, lelkében a teherrel, míg els• ízben, 1831-ben nyilvánosan megindokolta meggy•z•dését.

Miként Illés elhívta Elizeust a mez•n az ökrök mell•l, hogy a prófétai hivatáshoz ráhelyezze a felszentelés palástját, William Millert is hívta, hogy hagyja ott ekéjét, és tárja fel az embereknek Isten országának titkait. Miller remegve kezdte el munkáját. Hallgatói figyelmét a prófétai id•szakokon át lépésr•l lépésre Krisztus második eljövetelére irányította. Fáradozása közben er•t és bátorságot kapott, amikor látta a szavai nyomán támadt hatalmas érdekl•dést.

Miller, hittestvérei szorgalmazására, akiknek szavaiban felismerte Isten hívását, vállalta, hogy nézeteit a nyilvánosság elé hozza. Ötvenéves volt már, és nem volt hozzászokva a nyilvánosság el•tti beszédhez. Teherként nehezedett szívére az az érzés, hogy alkalmatlan a reá váró feladatra. De Isten kezdett•l fogva rendkívüli módon megáldotta a lelkek megmentéséért végzett munkáját. Els• el•adását vallási ébredés követte, amelyben tizenhárom család, két családtag kivételével, megtért. Nyomban meghívták máshova is, és fáradozása nyomán Isten ügye szinte mindenhol új életre kelt. B•nösöket térített meg, keresztényeket mélységesebb odaszentel•désre indított. Tanításai nyomán deisták és hitetlenek elismerték a Biblia és a keresztény vallás igaz voltát. Azok, akik között dolgozott, ezt mondták róla: »Olyan emberek lelkét érinti, akikre mások nem tudnak hatni.« Prédikálásával felhívta a közvélemény figyelmét a vallás nagyszer• dolgaira, és szeretett volna határt szabni kora fokozódó világiasságának és érzékiségének.

Prédikációinak hatására csaknem minden városban jó néhányan, egyes városokban pedig százával tértek meg az emberek. Sok helyen csaknem minden protestáns egyház kitárta Miller el•tt templomainak kapuit, és a meghívást rendszerint a különböz• közösségek lelkészeit•l kapta. Változhatatlan szabállyá tette, hogy

csak ott dolgozik, ahova hívják. De csakhamar azt kellett látnia, hogy a hozzá özönl• kérések felének sem tud eleget tenni. Sokan azok közül, akik nem fogadták el a második advent pontos idejér•l alkotott

nézeteit, meggy•z•dtek arról, hogy Krisztus valóban eljön; hogy eljövetele közel van, és fel kell készülniük. Némelyik nagyvárosban munkája felt•n• hatást váltott ki. Borkeresked•k bezárták üzletüket, és az üzlethelyiséget gyülekezeti teremmé alakították át; egyes kártyabarlangok megsz•ntek; hitetlenek, deisták, univerzalisták, s•t a legzüllöttebb emberek élete is megváltozott. Egyesek közülük már évek óta be sem léptek semmiféle istentiszteleti helyre. Különböz• felekezetek, különböz• helyeken, majdnem minden órában imaórát tartottak. Keresked•k délben összegy•ltek, hogy imádkozzanak és Istent dics•ítsék. Nem szertelen izgalom, hanem szinte egyetemes komolyság szállta meg az emberek lelkét. Miller munkája, akárcsak a reformátoroké, inkább az emberek meggy•z•dését és lelkiismeretük felébresztését célozta, mint pusztán érzelmeik felkorbácsolását.

Millert 1833-ban a baptista egyház, amelynek tagja volt, felhatalmazta arra, hogy prédikáljon. Ennek az egyháznak számos lelkésze szintén helyeselte munkáját, és az • hivatalos jóváhagyásukkal folytatta tevékenységét. Szünet nélkül utazott és prédikált, bár személyes szolgálata f•ként New England-re és az Egyesült Államok közepén elterül• államokra korlátozódott. Költségeit évekig teljesen a saját zsebéb•l fizette, és kés•bb sem kapott soha annyit, hogy fedezni tudta volna utazásai költségeit azokra a helyekre, amelyekre meghívták. Nyilvános szolgálata tehát nemhogy egyáltalán nem járt semmi anyagi haszonnal, de súlyosan megterhelte vagyonát, amely fokozatosan csökkent életének ebben a szakaszában. Sokgyermekes apa volt, de mivel az egész család takarékoskodott és szorgalmasan dolgozott a farmon, így meg tudtak élni.

Ezernyolcszázharmincháromban, két évvel azután, hogy Miller a nyilvánosság el•tt Krisztus közeli eljövetelének bizonyítékairól kezdett beszélni, megjelent a második advent jelei közül az utolsó. E jeleket a Megváltó ígérte meg. Jézus ezt mondta: »A csillagok az égr•l lehullanak« (Mt 24:29). János pedig, aki látomásban látta az Isten napjának el•jeleit, a Jelenések könyvében kijelentette: »Az ég csillagai a földre hullának, miképpen a fügefa hullatja éretlen gyümölcseit, mikor nagy szél rázza« (Jel 6:13). Ez a prófécia megdöbbent•en és megrázóan teljesedett az 1833. november 13-i meteores•ben. Ilyen nagy kiterjedés• csillaghullásról nem számol be a történelem. »Az egész égbolt szerte az Egyesült Államok felett órákon át lángolt! Az els• telepesek megérkezése óta egyetlen olyan égi jelenség sem volt ebben az országban (Egyesült Államok), amelyet az egyik osztály ily nagy csodálattal, a másik pedig oly nagy rettegéssel és rémülettel szemlélt. « »Fensége és ijeszt• szépsége még mindig ott él sok lélekben... Soha nem esett e meteoroknál s•r•bb es• a földre - keleten, nyugaton, északon és délen. Egyszóval úgy látszott, mintha az egész égbolt mozogna... A jelenség, miként Silliman professzor állítja, egész Észak-Amerikában látható volt... Hajnali két órától világos nappalig a teljesen felh•tlen, derült égbolton szünet nélkül villogtak a vakító fények. «

»Nincs olyan nyelv, amely alkalmas lenne e tündökl• színjáték pompájának leírásához...; aki nem látta, képtelen kell• fogalmat alkotni nagyszer•ségér•l. Mintha az ég minden csillaga a zenit közelében egyetlen ponton gy•lt volna össze, és a fény sebességével egyszerre szóródott volna szét a horizonton. És nem fogytak el! Ezrek nyomát ezrek követték sebesen, mintha csak erre az alkalomra teremt•dtek volna. « »A gyümölcseit viharos szélben hullató fügefánál találóbb képpel nem lehetett volna ezt a jelenséget ábrázolni. «

A New York Journal of Commerce 1833. november 14-i számában hosszú cikk jelent meg err•l a

csodálatos jelenségr•l, amelyben ezt a kijelentést találjuk: »Azt hiszem, egyetlen filozófus vagy tudós sem tett említést sem szóban, sem írásban olyan jelenségr•l, amilyen a tegnap reggeli volt. De ezt a jelenséget ezernyolcszáz évvel ezel•tt egy próféta pontosan megjövendölte. A jövendölések nem szó szerinti csillaghullásról szóltak, hanem meteores•r•l..., csak ebben az értelemben lehet szó szerint igaz. «

Így jelentkezett a Megváltó eljövetelének utolsó jele. Jézus e jelekr•l ezt mondta tanítványainak: "Mikor mindezeket látjátok, tudjátok meg, hogy közel van, az ajtó el•tt« (Mt 24:33). E jelek után látta János a soron következ• nagy eseményt: az ég tekercsként eltakarodott, a föld pedig megrázkódott; hegyek és szigetek léptek ki helyükb•l, és a gonoszok rémülten próbáltak az ember Fia el•l elmenekülni (Jel 6:12-17).

Sokan, akik látták a csillaghullást, a közelg• ítélet hírnökének tekintették. Hitték, hogy ez »a nagy és rettenetes nap félelmes el•képe, biztos el•futára, irgalmas jele. « Az emberek tekintete tehát a prófécia teljesedésére irányult, és sokan kezdtek figyelmet szentelni annak az intésnek, amely a második adventr•l szól.

1840-ben a prófécia egy másik megdöbbent• teljesedése keltett általános érdekl•dést. Két évvel korábban Josiah Litch lelkész, a második advent egyik neves hirdet•je kiadott egy magyarázatot a Jelenések könyve 9. fejezetér•l, amelyben megjövendölte a török birodalom bukását. Számítása szerint ez a hatalom »i. sz. 1840-ben, valamikor augusztus hónapban« megd•l. Néhány nappal a beteljesülés el•tt ezt írta: »Ha elfogadjuk, hogy az els• - 150 éves - id•szak pontosan teljesedett, miel•tt Deacozes a törökök engedélyével trónra lépett, és hogy a 391 év és tizenöt nap az els• id•szak végén kezd•dött el, akkor 1840. augusztus 11-hez jutunk, amikor az oszmán hatalom Konstantinápolyban várhatóan megtörik. És én hiszem, hogy így fog történni. «

Törökország pontosan a megjelölt id•ben elfogadta követei útján Európa szövetséges hatalmainak védelmét, és ezzel keresztény nemzetek fennhatósága alá helyezte magát. Ezzel az eseménnyel a jövendölés pontosan teljesedett." Amikor ennek a híre szárnyra kelt, tömegek gy•z•dtek meg a Miller és társai által alkalmazott próféciamagyarázat elveinek helyességér•l, és az adventmozgalom

csodálatos lendületet kapott. Tanult és rangos emberek Millerhez csatlakozva prédikálták és publikálták nézeteit, és 1840-t•l 1844-ig a munka rohamosan terjedt.

William Millernek jó szellemi képességei voltak, amelyeket elmélkedéssel és tanulással fegyelmezett. A bölcsesség forrásától, akivel állandóan kapcsolatban állt, mennyei világosságot kapott. Rendkívüli egyéniség volt. Tisztelte és becsülte mindenki, aki értékelte a jellem feddhetetlenségét és az erkölcs tökéletességét. Az •szinte kedvesség egyesült benne a keresztény alázatossággal és önuralommal. Mindenkihez figyelmes és barátságos volt. Kész volt meghallgatni mások véleményét, és mérlegelni érveiket. Szenvedély és felindultság nélkül tett Isten Igéjének mérlegére minden elméletet és tanítást. Józanul és logikusan gondolkodott, alaposan ismerte a Szentírást. Mindezek képessé tették arra, hogy a tévedéseket megcáfolja és a hazugságokat leleplezze.

Munkáját azonban elkeseredett támadások érték. Vele is ugyanaz történt, ami a korábbi

reformátorokkal. A népszer• vallási tanítók nem szívesen fogadták az általa feltárt igazságokat. Amikor e tanítók állásfoglalásukat nem tudták alátámasztani a Szentírással, kénytelenek voltak emberek mondásaihoz, tanításaihoz és az atyák hagyományaihoz folyamodni. Az advent igazság hirdet•i azonban csak az Isten Igéjének bizonyságtevését fogadták el. »A Biblia, és csakis a Biblia« - ez volt a jelszavuk. Ellenfeleik szentírási érvek helyett gúnyolódtak és csúfolódtak. Id•t, pénzt és fáradságot nem sajnálva károsították meg azokat, akiknek egyedüli vétkük az volt, hogy örömmel várták Uruk visszatérését, igyekeztek szent életet élni és másokat arra buzdítani, hogy készüljenek Jézus eljövetelére.

Voltak, akik nagy igyekezettel próbálták mások figyelmét elterelni a második advent gondolatáról. A Krisztus eljövetelével és a világ végével kapcsolatos próféciák kutatását b•nnek tüntették fel, olyasvalaminek, amit szégyellni kell. A nagy egyházak lelkészei így ásták alá az Isten Igéje iránti hitet. Tanításuk hitetlenné tette az embereket, és közülük sokan azt gondolták, hogy nyugodtan követhetik b•nös vágyaikat. A gonoszság kezdeményez•i pedig mindezt a Krisztust várók terhére írták.

Jóllehet Miller értelmes és figyelmes hallgatók tömegeit vonzotta el•adásaira, neve ritkán fordult el• a vallásos sajtóban, hacsak nem gúnyolva vagy kárhoztatva. A könnyelm•ek és a hitetlenek, felbátorodva a vallási tanítók állásfoglalásától, gyalázkodó, közönséges és istenkáromló szellemeskedések sorozatával sértegették Millert és munkáját. Az •sz Millert, aki kényelmes otthont hagyott el, hogy saját költségére városról városra, faluról falura utazzon, és szüntelenül szorgoskodva ünnepélyesen figyelmeztesse a világot az ítélet közelségére, gúnyolták, fanatikusnak, hazugnak és számító csirkefogónak bélyegezték.

A rádobált gúny, hazugság és gyalázkodás felháborodott tiltakozást váltott ki még a világi sajtóban is. »E végtelenül magasztos és félelmesen nagy horderej• dolog« lekicsinyl• és léha kezelését világi emberek »nem pusztán a hirdet•i és képvisel•i érzéseivel való játszásnak«, hanem »az ítélet napjával való tréfálkozásnak, s•t az Istenség gúnyolásának és az ítél•szék semmibevevésének is nyilvánították. «

A minden gonoszság szítója nemcsak hatástalanítani akarta az advent üzenetet, hanem hírviv•jét is el akarta pusztítani. Miller gyakorlativá tette a bibliai igazságot hallgatói el•tt: elítélte b•neiket, megzavarta önelégültségüket, és közérthet•, metsz• szavaival felkeltette ellenségeskedésüket. Az az ellenállás, amit egyes egyháztagok tanúsítottak Miller tanításaival szemben, a becstelenebbeket arra bátorította, hogy még messzebbre merészkedjenek. Ellenségei összeesküdtek, hogy megölik, amikor távozik az összejövetelr•l. De szent angyalok voltak a tömegben emberi alakban; egyikük megragadta az Úr szolgáját, és a dühös cs•cselék el•l védett helyre vezette. Miller munkája még nem fejez•dött be. Sátán és küldöttei csalódtak, mert szándékaik meghiúsultak.

A támadások ellenére az adventmozgalom iránti érdekl•dés tovább n•tt. Híveinek száma több százról sok ezerre emelkedett. A különböz• egyházakba áradtak az emberek, de egy id• után ezek az egyházak szembefordultak e hiv•kkel, és kezdtek fegyelmi intézkedéseket hozni azok ellen, akik Miller nézeteit magukévá tették. Ez az eljárás Millert írásbeli válaszra késztette. Írását minden egyház keresztényeihez intézte, és azt hangsúlyozta, hogy amennyiben tanai tévesek, mutassák ki tévedését a Szentírásból.

»Mit hiszünk - kérdezte -, amit nem Isten Igéje parancsolt meg, az az Ige, amelyet ti is a hit és gyakorlat szabályaként, mégpedig egyedüli szabályaként ismertek el? Mit teszünk, amiért ilyen

kárhoztatás zúdul ránk a szószékr•l és a sajtóból, és ami feljogosít titeket arra, hogy bennünket, az adventmozgalom híveit gyülekezeteitekb•l és közösségetekb•l kizárjatok?« »Ha tévedünk, könyörgök, mutassátok meg, miben áll tévedésünk! Mutassátok ki Isten Igéjéb•l, hogy tévedésben vagyunk! Már elég megaláztatásban volt részünk, de ez soha nem fog minket meggy•zni arról, hogy tévedünk. Csak Isten szava változtathat nézeteinken. Hittételeinket céltudatosan és imádkozva alakítottuk ki a Szentírás bizonyságtevése alapján. «

Azokat az intéseket, amelyeket Isten a különböz• korokban szolgái által küldött a világnak, hasonló kétkedéssel és hitetlenséggel fogadták. Miel•tt Isten az özönvíz el•tt él• emberek gonoszsága miatt elárasztotta vízzel a világot, ismertette szándékát e gonosz emberekkel, hogy alkalmuk legyen a b•n útjáról letérni. Százhúsz esztendeig hallották a megtérésre hívó intést, hogy megmeneküljenek Isten haragjától, a pusztulástól. De az üzenet üres mesének t•nt nekik, és nem hittek benne. Vakmer• gonoszságukban kigúnyolták Isten szolgáját. Nem vették komolyan kérlelését, s•t még önteltséggel is vádolták. Hogy merészel egyetlen ember a föld nagyjaival szembeszállni? Ha Noé üzenete igaz, miért nem ismeri fel az egész világ, és miért nem hisz benne? Egy ember állítása ezrek bölcsességével szemben! Nem akartak hitelt adni a figyelmeztetésnek, sem pedig menedéket keresni a bárkában.

A gúnyolódók a természet dolgaira hivatkoztak - az évszakok változatlan egymásutánjára, a kék égre, amely sohasem hullatott es•t az éjszakai enyhe harmattól felfrissült zöld mez•kre -, és így kiáltottak: »Hát nem példabeszédekben beszél ez?« Semmibe vették az igazság prédikátorát, eszel•s rajongónak tartották, és még önfeledtebben szórakoztak, még elszántabban vétkeztek, mint annak el•tte. Hitetlenségük azonban nem tartóztatta fel a megjövendölt eseményt. Isten sokáig elt•rte gonoszságukat, és számtalan alkalmat adott a megtérésre. A kijelölt id•ben azonban lesújtott büntet• ítéletével irgalmának elutasítóira.

Krisztus kijelentette, hogy hasonlóképpen fognak kételkedni második eljövetelében is. Miként a Noé korabeli emberek nem vettek észre semmit, »mígnem eljöve az özönvíz, és mindnyájukat elragadá«, a Megváltó szavai szerint »akképpen lesz az ember Fiának eljövetele is« (Mt 24:39). Amikor Isten állítólagos népe egyesül a világgal, és úgy él, mint a világ, amikor a világgal együtt szórakozik, úgy, ahogy nem volna szabad; amikor a világ fény•zését az egyház is követi; amikor minden a megszokott mederben folyik, és mindenki tartós világi jólétben reménykedik - akkor hirtelen, mint villámlás az égb•l, vége szakad nagyszer• ábrándképeiknek és csalóka reményeiknek.

Isten kiválasztotta követeit, és általuk hirdette meg a végítélet közelségét, miként az özönvíz közeledtére is szolgája útján figyelmeztette a világot. Noé kortársai kinevették és kigúnyolták az igazság prédikátorának jövendöléseit, Miller korában pedig még Isten állítólagos népe közül is sokan gúnyt •ztek a figyelmeztet• szavakból.

Vajon miért volt a Krisztus második eljövetelér•l szóló üzenet prédikálása olyan kellemetlen az egyházaknak? Az Úr adventje jajt és pusztulást hoz a gonoszoknak, az igazaknak pedig örömet és reménységet. Ez a nagyszer• igazság volt Isten h•ségeseinek vigasza minden korszakban. Miért lett akkor »megütközés köve és botránkozás sziklája« állítólagos népének? A mi Urunk maga ígérte meg tanítványainak: »Ha majd elmegyek és helyet készítek néktek, ismét eljövök, és magamhoz veszlek

titeket« (Jn 14:3). A könyörületes Megváltó, el•re látva követ•i magányosságát és fájdalmát, megbízta angyalait, hogy vigasztalják meg követ•it ezzel az ígérettel: Jézus úgy fog visszatérni a földre, ahogyan a mennybe ment. Amikor a tanítványok szemüket az égre emelve álltak, hogy utoljára még lássák azt, akit szerettek, figyelmüket ezek a szavak ragadták meg: »Galileabeli férfiak, mit állotok nézve a mennybe? Ez a Jézus, aki felvitetik t•letek a mennybe, akképpen j• el, amiképpen láttátok •t felmenni a mennybe« (Acs 1:11). Az angyalok szavai nyomán reményük újraéledt. A tanítványok »visszatérének nagy örömmel Jeruzsálembe; és mindenkor a templomban valának, dicsérvén és áldván az Istent« (Lk 24:52-53). Nem azért örültek, mert Jézus eltávozott t•lük, és egyedül maradtak küzdelmükkel, próbáikkal és a világ kísértéseivel, hanem azért, mert az angyalok azt ígérték, hogy Jézus visszajön.

Legyen Krisztus eljövetele most is éppoly nagy örömhír, mint amikor az angyalok hirdették Betlehem pásztorainak! Aki igazán szereti a Megváltót, boldogan üdvözli az Isten Igéjére alapozott bejelentést, hogy az, akiben örök életük reménysége összpontosul, ismét eljön; nem azért, hogy bántalmazzák, megvessék és elutasítsák, mint els• adventjekor. Jézus azért jön el hatalommal és dics•séggel, hogy megváltsa népét. Akik nem szeretik a Megváltót, szeretnék, ha távol maradna. Az egyházak Istent•l való elfordulásának nem lehet meggy•z•bb bizonyítéka, mint az az ingerültség és gy•lölködés, amelyet a mennyei üzenet lobbant fel.

A Krisztus második eljövetelér•l szóló tanítás elfogadói ráébredtek arra, hogy meg kell térniük, és meg kell alázkodniuk Isten el•tt. Sokan, akik hosszú ideig ingadoztak Krisztus és a világ között, ekkor úgy érezték, hogy ideje állást foglalniuk. »Az örökkévalóság dolgait szokatlan valóságnak látták. A menny közel volt hozzájuk, és Isten el•tt b•nösnek érezték magukat. « Keresztény emberek lelkileg új életre keltek. Érezték, hogy az id• rövid, és embertársaik érdekében gyorsan kell cselekedniük. A föld jelentéktelenné vált, és mintha kitárult volna el•ttük az örökkévalóság. Az üdvösségr•l és az örök kárhozatról szóló tanítások eltakartak minden mulandó célt. A megtértek mind a testvéreiket, mind a b•nösöket kérve kérték, hogy készüljenek az ítélet napjára. Isten Lelke megnyugodott rajtuk, és szavaikból er• áradt. Mindennapi életük csendes bizonyságtevése állandóan dorgálta a névleges és megszenteletlen egyháztagokat. Ezek az emberek elmerültek az élvezethajhászásban, a pénzszerzésben és a világi méltóság utáni törtetésben. Gy•lölték és támadták az adventreménységet és hirdet•it.

Amikor a támadók látták, hogy a prófétikus id•szak megindoklását nem lehet megcáfolni, megkísérelték a téma tanulmányozásáról lebeszélni az embereket. Azt állították, hogy a próféciák be vannak pecsételve. A protestánsok így léptek a római katolikusok nyomába. Míg a pápai egyház elzárta a Bibliát az emberek el•l, a protestáns egyházak azt vallották, hogy a szent Ige egyik fontos részét - mégpedig azt, amely korunkra különösképpen alkalmazható igazságokat rejt - nem lehet megérteni.

Lelkészek és mások is kijelentették, hogy a Dániel és a Jelenések könyvének próféciái felfoghatatlan titkok. Krisztus pedig a korunkban bekövetkez• események kapcsán Dániel próféta szavaira irányította tanítványai figyelmét, és ezt mondta: »Aki olvassa, értse meg« (Mt 24:15). És az az állítás, hogy a Jelenések könyve titok, amit nem lehet megérteni, éppen a könyv címének mond ellent: »Jézus Krisztus kijelentése, amelyet adott néki az Isten, hogy megmutassa az • szolgáinak, amiknek meg kell lenniük hamar... Boldog, aki olvassa, és akik hallgatják e prófétálásnak beszédeit, és megtartják azokat, amelyek megírattak abban; mert az id• közel van« (Jel 1:1-3).

A próféta ezt mondja: »Boldog, aki olvassa. « De vannak, akik nem akarják olvasni. Az áldás nem számukra van. »És akik hallgatják. « Egyesek hallani sem akarnak a próféciákról. Az áldás nem ezé az osztályé lesz. »És megtartják azokat, amelyek megírattak abban. « Sokan nem hajlandók megfogadni a Jelenések könyvében foglalt intéseket és tanításokat. Közülük senki sem igényelheti a megígért áldást. Aki csúfot •z a próféciákból, és gúnyolja ünnepélyes szimbólumait; aki nem hajlandó megreformálni életét, és felkészülni az ember Fiának eljövetelére, az Isten áldását nem igényelheti.

Hogyan merészelik egyes emberek az ihletett Ige bizonyságtételével szemben azt állítani, hogy a Jelenések könyve olyan titok, amely meghaladja az emberi értelmet?! Ez a könyv kinyilatkoztatott titok, nyitott könyv. A Jelenések könyvének tanulmányozásakor az ember figyelme Dániel próféciáira terel•dik. Mindkett• mérhetetlenül fontos eligazítás, amelyet Isten adott az embernek a világtörténelem lezárulásakor bekövetkez• eseményekr•l.

János el•tt az egyház életének mélységes és érdekfeszít• jelenetei tárultak fel. Látta Isten népének helyzetét, veszélyeit, küzdelmeit és végs• szabadulását. Feljegyezte a végs• üzenetet, amely beérleli a föld aratását: a kévéket, hogy a mennyei cs•rbe kerüljenek; a konkolyt pedig, hogy a t•z elpusztítsa. Mérhetetlenül fontos dolgok, különösen az utolsó gyülekezetnek szóló képek tárultak fel el•tte, hogy azok, akik a tévelygést•l az igazsághoz akarnak térni, eligazítást kapjanak az el•ttük álló veszélyekr•l és harcokról. Mindenki megtudhatja, mi fog történni a földön.

Miért nem ismerik oly sokan a Szentírás e fontos részét? Miért idegenkednek attól, hogy tanításait megvizsgálják? Azért, mert a sötétség fejedelme tervszer•en igyekszik elrejteni az emberek el•l azt, ami leleplezi csalásait. Krisztus, a Kinyilatkoztató, el•re látva a Jelenések könyvének kutatása elleni harcot, áldást mondott mindazokra, akik olvassák, hallgatják és megtartják a »prófétálás beszédét«.

---

19. A sötétségen átsugárzó fény

Meglep• az a hasonlóság, ahogy Isten századról századra a nagy reformációs és vallásos megmozdulások útján a földön dolgozik. Isten mindig ugyanolyan elvek alapján bánik az emberrel. A jelen fontos megmozdulásainak megvolt a megfelel•je a múltban, és az egyház korábbi tapasztalatai nagyon értékes tanulságokkal szolgálnak a jelenben.

A Biblia egyetlen igazságot sem tanít világosabban, mint azt, hogy a megváltás munkáját kibontakoztató nagy mozgalmakban Isten különösképpen irányítja szolgáit Szentlelke által a földön. Az emberek eszközök Isten kezében, akiket felhasznál kegyelmes és irgalmas szándékai megvalósítására. Mindenkinek megvan a maga szerepe. Mindenki a kor szükségleteihez szabottan részesül világosságban, amely képessé teszi az Istent•l kapott feladat elvégzésére. De nincs olyan ember - bármennyire is megáldotta a menny -, aki teljesen meg tudná érteni a megváltás csodálatos tervét, vagy tökéletesen fel tudná fogni, hogy Isten az • korában mit akar elérni. Az ember nem érti meg teljesen, hogy mi Isten célja azzal a munkával, amelyet reá bíz. Nem tudja teljes mértékben felfogni azt az üzenetet, amit az Úr nevében tolmácsol.

»Az Isten mélységét elérheted-é, avagy a Mindenhatónak tökéletességére eljuthatsz-é?« »Nem az én gondolataim a ti gondolataitok, és nem a ti utaitok az én utaim, így szól az Úr! Mert amint magasabbak az egek a földnél, akképpen magasabbak az én utaim utaitoknál, és gondolataim gondolataitoknál!« »Isten vagyok, és nincs hozzám hasonlatos. Ki megjelentem kezdett•l fogva a véget, és el•re azokat, amik még meg nem történtek« (Jób 11:7; Ésa 55:8-9; 46: 9-10).

Még a próféták sem fogták fel a rájuk bízott kinyilatkoztatások súlyát, pedig nekik Isten a Lélek különleges világosságát adta. A kinyilatkoztatások mondanivalója korszakról korszakra tárult fel, mindig akkor, amikor Isten népének szüksége volt a bennük rejl• eligazításokra.

Amikor Péter arról az üdvösségr•l ír, amelyet az evangélium hozott napfényre, ezt mondja: Err•l az üdvösségr•l »tudakozódtak és nyomozódtak a prófféták, akik az irántatok való kegyelem fel•l jövendöltek; nyomozódván, hogy mely vagy milyen id•re jelenté azt ki a Krisztusnak •bennük lev• Lelke, aki eleve bizonyságot tett a Krisztus szenvedéseir•l és az azok után való dics•ségr•l. Akiknek megjelentetett, hogy nem maguknak, hanem nékünk szolgáltak«(1Pt 1:112).

Annak ellenére, hogy a próféták nem érthették meg teljesen a nekik kinyilatkoztatott dolgokat, buzgón igyekeztek felfogni a világosságot, amelyet Isten kinyilatkoztatott nekik. »Tudakozódtak és nyomozódtak«, »nyomozódván, hogy mely vagy milyen id•re jelenté azt ki a Krisztusnak •bennük lev• Lelke. « Micsoda tanulság ez Isten népének a keresztény korszakban! Isten adta követ•inek ezeket a próféciákat szolgái útján! »Akiknek megjelentetett, hogy nem maguknak, hanem nékünk szolgáltak. « Figyeljük csak e szent embereket, akik »tudakozódtak és nyomozódtak« a kinyilatkoztatások után, amelyeket Isten a még meg nem született nemzedékek számára adott! Állítsuk szembe szent

buzgóságukat azzal az unott érdektelenséggel, amellyel a kés•bbi korok kiváltságosai kezelték a mennyei ajándékot! Milyen dorgálás ez a kényelemszeret•, világszeret• közömbösöknek, akiket megnyugtat az a megállapítás, hogy a próféciákat nem lehet megérteni.

Jóllehet a véges emberi elme képtelen megérteni a végtelen Isten terveit, és nem ismeri fel teljesen szándékai megvalósulását, de sokszor tévelygés vagy hanyagság az oka annak, hogy csak homályosan fogja fel a menny üzenetét. Nemritkán az embereknek - még Isten szolgáinak is - a gondolkozását annyira eltompítják az emberi nézetek, az emberi hagyományok és hamis tanítások, hogy csak részben tudják felfogni azokat a nagyszer• dolgokat, amelyeket Isten kinyilatkoztatott Igéjében. Így volt ez Krisztus tanítványaival is, még akkor is, amikor a Megváltó személyesen velük volt. Elméjüket átitatta az a közhiedelem, hogy a Messiás földi fejedelem, aki az egyetemes birodalom trónjára emeli Izraelt. Amikor Jézus megjövendölte szenvedéseit és halálát, nem tudták, mit jelentenek szavai.

Krisztus maga küldte ki •ket ezzel az üzenettel: »Bétölt az id•, és elközelített az Istennek országa; térjetek meg, és higgyetek az evangéliumban« (Mk 1:15). Ez az üzenet a Dán 9. fejezetében található próféciára épült. Az angyal azt mondta, hogy a hatvankilenc hét »a Messiás fejedelemig« tart, és a tanítványok nagy reményekkel és boldog örömmel várták, hogy a Messiás felállítsa birodalmát Jeruzsálemben és uralkodjék az egész földön.

A tanítványok prédikálták azt az üzenetet, amelyet Krisztus reájuk bízott, jóllehet •k maguk félreértették. Miközben mondanivalójukat Dán 9:25 versére alapozták, nem látták meg ugyanennek a fejezetnek a következ• versében, hogy a Messiás »kiírtatik«. Egész életükben sóvárogva várták a dics•séges földi birodalmat. Ezért nem értették sem a prófécia meghatározásait, sem Krisztus szavait.

A tanítványok teljesítették feladatukat. Közölték a néppel az irgalmas Isten meghívását, és akkor, amikor elképzelésük szerint Uruknak Dávid trónjára kellett volna ülnie, népe megragadta mint gonosztev•t, megostorozta, kigúnyolta, elítélte, és a Golgota keresztjére feszítette. Micsoda kétségbeesés és fájdalom szorongatta a tanítványok szívét, mialatt Uruk a sírban szunnyadt!

Krisztus pontosan akkor és úgy jött el, amint a próféta el•re kinyilatkoztatta. Krisztus szolgálatában a Szentírás bizonyságtételének minden részlete teljesült. A Megváltó prédikálta a megváltás üzenetét, és »beszéde hatalmas vala«. A hallgatók szíve tanúskodott tanításának mennyei eredetér•l. Az Ige és Isten Lelke bizonyságot tett arról, hogy Isten Fia a mennyb•l kapta megbízatását.

A tanítványok olthatatlan szeretettel ragaszkodtak drága Mesterükhöz. Lelküket azonban beárnyékolta a bizonytalanság és a kétség. Gyötrelmeik közepette elfeledkeztek arról, hogy Krisztus mit jövendölt szenvedésér•l és haláláról. Vajon okozott volna-e a Názáreti Jézus ilyen fájdalmat és csalódást nekik, ha • lett volna az igazi Messiás? Ez a kérdés gyötörte lelküket a szombatnap reménytelen óráiban, mialatt a Megváltó - halála és feltámadása között - a sírban feküdt.

A bánat éjszakáján sötétség s•r•ködött Jézus tanítványai köré, de Isten nem hagyta el •ket. Így hangzik a prófétai ige: »Ha még a cetétségben ülnék is, az Úr az én világosságom... Kivisz engem a világosságra, meglátom az • igazságát. « »A sötétség sem borít el el•led, és fénylik az éjszaka, mint a nappal; a

sötétség olyan, mint a világosság. « Isten ezt mondta: »Az igazakra világosság fénylik a sötétben. « »A vakokat oly úton vezetem, amelyet nem ismernek, járatom •ket oly ösvényeken, amelyeket nem tudnak; el•ttük a sötétséget világossá teszem, és az egyenetlen földet egyenessé; ezeket cselekszem velük, és •ket el nem hagyom« (Mik 7:8-9; Zsolt 139:12; 112:4; Ésa 42:16).

Azok a kijelentések, amelyeket a tanítványok az Úr nevében tettek, minden részletükben helyesek voltak; és az események, amelyekre el•remutattak, éppen teljesedtek. »Bétölt az id•, és elközelített az Istennek országa« - mondták. »Az id•« - a Dán 9. fejezetében meghirdetett hatvankilenc hét - lejártával, amelynek a Messiásig kellett nyúlnia, Krisztust, miután János megkeresztelte a Jordánban, a Lélek felkente. És az »Isten országa«, amelynek közeledtét a tanítványok hirdették, Krisztus halála által jött létre. Ez az ország, a hiedelemmel ellentétben, nem földi birodalom volt. Nem is az eljövend• halhatatlan ország, amelyet Isten felállít, amikor »az ország... és a hatalom és az egész ég alatt lev• országok nagysága átadatik a magasságos egek szemei népének«; az az örökkévaló ország, amelyben »minden hatalmasság néki szolgál és engedelmeskedik« (Dán 7:27). »Az Isten országa« kifejezés jelzi mind a kegyelem, mind a dics•ség országát. A kegyelem országát Pál apostol a Zsidókhoz írt levelében ismerteti. Miután az apostol felhívja az olvasók figyelmét Krisztusra, a könyörületes közbenjáróra, aki »megindul... gyarlóságainkon«, ezt mondja: »Járuljunk azért bizodalommal a kegyelem királyi székéhez, hogy irgalmasságot nyerjünk és kegyelmet találjunk« (Zsid 4:16). A kegyelem királyi trónja a kegyelem országát jelképezi, mert a trón létezése egy ország létezését sejteti. Krisztus számos példázatban használja »a mennyek országa« kifejezést, jelezve azt a munkát, amelyet Isten kegyelme végez az emberi szívben.

A dics•ség trónja ugyanígy ábrázolja a dics•ség országát. A Megváltó ezekkel a szavakkal utal erre az országra: »Mikor pedig elj• az embernek Fia az • dics•ségében, és •vele mind a szent angyalok, akkor beül majd az • dics•ségének királyi székébe. És elébe gy•jtetnek mind a népek« (Mt 25:31-32). Ez az ország még a jöv•ben van. Isten csak Krisztus második adventjekor állítja fel.

A kegyelem országa közvetlenül az ember bukása után jött létre, amikor megfogamzott a terv a vétkes emberiség megváltására. Akkor még csak Isten szándékában és ígéreteiben létezett, az ember pedig hit által lehetett alattvalója. Ténylegesen azonban csak Krisztus halálakor jött létre. A Megváltó, elfáradva az emberi konokságtól és hálátlanságtól, még azután is visszaléphetett volna a Golgota áldozatától, hogy földi misszióját elkezdte. A Gecsemánéban a fájdalom kelyhe megremegett a kezében. Még akkor is letörölhette volna homlokáról a véres verítéket, és hagyhatta volna, hogy a vétkes emberiség elpusztuljon gonoszsága miatt. Ebben az esetben nem lehetett volna megváltás a bukott ember számára. De amikor a Megváltó odaáldozta életét, és elhaló lélegzettel így kiáltott: »Elvégeztetett!«, a megváltás tervének megvalósulása biztosítva volt. A megváltás ígérete, amelyet a b•nös pár az Édenben kapott, megpecsétel•dött. A kegyelem országa, amelyet Isten el•z•leg megígért, akkor jött létre.

Krisztus halála - tehát pontosan az az esemény, amelyet a tanítványok reményük végs• megsemmisülésének tartottak - tette ezt a reményt örökre biztossá. Jóllehet Mesterük halála kegyetlen csalódást okozott nekik, de a legnagyobb bizonyítéka volt annak, hogy igaz az, amiben hittek. Az az esemény, amely gyászba borította és kétségbe ejtette •ket, nyitotta meg a remény ajtaját Ádám minden gyermeke el•tt, és minden korban ebben összpontosult Isten h•séges gyermekeinek eljövend• élete és

örökkévaló boldogsága.

A célok, amelyek végtelen irgalomról tanúskodtak, valóra váltak a tanítványok csalódása árán is. Jézus úgy beszélt, »ahogy soha ember... nem szólott«. Tanításainak szépsége és ereje meghódította a tanítványok szívét, de Jézus iránti szeretetük tiszta aranyába világi g•g és önz• becsvágy olcsó ötvözete vegyült. Még a páska ünnepén is, abban a súlyos órában, amikor Mesterükre a Gecsemáné már rávetette árnyát, »támada... köztük versengés is, hogy ki tekinthet• köztük nagyobbnak« (Lk 22:24). Csak a trónt, a koronát és a dics•séget látták, miközben a Gecsemáné-kerti szégyen és gyötrelem, az ítél•szék és a Golgota keresztjének szégyene várt rájuk. Büszke szívük a világi dics•ség után sóvárgott, és kitartóan ragaszkodtak koruk hamis tanításához. Amikor a Megváltó bizonyságot tett országa igazi jellegér•l, és el•re jelezte szenvedését és halálát, elengedték a fülük mellett szavait. Ezek a tévelygések okozták súlyos, de szükséges megpróbáltatásukat, amit Isten azért engedett meg, hogy szemük kinyíljon. Jóllehet a tanítványok félreértették saját tanításukat, és nem ismerték fel reményeik megvalósulását, mégis prédikálták az üzenetet, amelyet Isten bízott rájuk. Az Úr pedig megjutalmazta hitüket, és értékelte engedelmességüket. •ket bízta meg azzal, hogy minden népnek adják hírül feltámadt Uruk dics•séges evangéliumát. Isten e fájó élményeket azért engedte meg, hogy felkészítse •ket erre a munkára.

Feltámadása után Jézus megjelent tanítványainak az Emmaus felé vezet• úton, és »elkezdvén Mózest•l és minden prófétáktól fogva, magyarázza vala nékik minden írásokban, amik •fel•le megírattak« (Lk 24:27). A tanítványok szíve megremegett. Hitük fellobbant. Újjászülettek »él• reménységre«, miel•tt még Jézus elárulta volna kilétét. A Megváltó fényt akart gyújtani értelmükben, hogy hitükkel a »biztos... prófétai beszéd«-be kapaszkodjanak. Azt akarta, hogy az igazság er•s gyökeret verjen lelkükben, nem csupán azért, mert személyesen tett bizonyságot nekik, hanem mert a ceremóniális törvény szimbólumai, az árnyékszolgálat, valamint az Ótestamentum próféciái kétségbevonhatatlan bizonyítékok. Krisztus követ•inek értelmes hitre volt szükségük, nemcsak saját érdekükben, hanem azért is, hogy megismertethessék Krisztust a világgal. És e munka kezdetén Jézus ráterelte a tanítványok figyelmét »Mózes«-re és »minden prófétákra«. Így tett bizonyságot a feltámadt Megváltó az ótestamentumi Szentírás értékér•l és fontosságáról.

Micsoda változás ment végbe a tanítványok szívében, amikor újra láthatták Mesterük kedves arcát! (Lk 24:32). Jobban és tökéletesebben, mint valaha, megtalálták azt, »aki fel•l írt Mózes a törvényben, és a próféták«. A bizonytalanságot, szívfájdalmat, kétségbeesést felváltotta a teljes bizonyosság, a felh•tlen hit. Csoda-e akkor, hogy Krisztus feltámadása után »mindenkor a templomban valának, dicsérvén és áldván az Istent«?! Olyan próbájuk volt, aminél súlyosabb nem is lehetett volna. .És az emberek, akik csak a Megváltó megalázó haláláról tudtak, keresték arcukon a fájdalom, a zavar és a kudarc nyomát, de csak boldogságot és diadalt láttak. Isten így készítette fel a tanítványokat a reájuk váró munkára. Akkor, amikor mindent elveszettnek hittek, meglátták, hogy Isten szava diadalmasan megvalósul. Mi is tudta volna most már hitüket gyöngíteni vagy szeretetük lángját eloltani?! Legnagyobb fájdalmukban »er•s vigasztalás« volt a reménység: lelküknek »bátorságos és er•s horgonya« (Zsid 6:18-19). Tanúi voltak Isten bölcsességének és hatalmának, és tudták, »hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem hatalmasságok, sem jelenvalók, sem következend•k, sem magasság, sem mélység, sem semmi más teremtmény« nem szakaszthatja el •ket »az Istennek szerelmét•l, mely vagyon a mi Urunk Jézus Krisztusban«. »Mindezekben - mondták - felettébb diadalmaskodunk az által, aki minket

szeretett« (Róm 8:38-39.37) »Az Úr beszéde megmarad örökké« (1Pt 1:25). És »kicsoda az, aki kárhoztat? Krisztus az, aki meghalt, s•t aki fel is támadott, aki az Isten jobbján van, aki esedezik is érettünk« (Róm 8:34).

Így szól az Úr: »Soha többé nem pironkodik az én népemu (Jóel 2:26). »Este bánat száll be hozzánk, reggelre öröme (Zsolt 30:6). Amikor a tanítványok találkoztak a Megváltóval a feltámadás napján, és szavai hallatán szívük gerjedezett; amikor tekintetük értük megsebzett fejére, kezére és lábára esett; amikor - mennybemenetele el•tt - kivezette •ket egészen Bethániáig, és áldásra emelve kezét megparancsolta nekik: »Elmenvén e széles világra, hirdessétek az evangéliumot«, és hozzátette: »imé én tiveletek vagyok minden napon a világ végezetéig« (Mk 16:15; Mt 28:20); amikor pünkösd napján a megígért Vigasztaló alászállt, er•t árasztva a magasságból, és a hiv•k szíve megremegett mennybement Uruk jelenlétének tudatától - felcserélték volna-e kegyelme evangéliumának szolgálatát és az adventjekor átvehet• koronát, »az igazság koronájá«-t - még ha útjuk az Övéhez hasonlóan az áldozat és mártíromság útja is - korábbi tanítványságuk reménységével, valamiféle földi trón dics•ségével?! •, aki »véghetetlen b•séggel« mindezeket megcselekedheti, »feljebb hogynem mint kérjük vagy elgondoljuk«, megadta nekik - a szenvedésében és örömében való részesüléssel együtt - a »sok fiak dics•ségre« vezérlésének kibeszélhetetlen örömét, az »igen-igen nagy örök dics•séget«, amelyhez - mondja Pál - »a mi pillanatnyi könny• szenvedésünk« »nem hasonlítható«.

A Krisztus második adventjét hirdet•k fájdalma hasonlított az els• tanítványok fájdalmához, akik az els• adventkor prédikálták »az Isten országának evangéliumát«. »Bétölt az id•, és elközelített az Istennek országa« - mondták. Miller és társai éppígy hirdették, hogy a Biblia utolsó és leghosszabb prófétikus id•szaka lejáróban van; hogy az ítélet elközelgett, s az örökkévaló ország nemsokára megnyitja kapuit. Miller és társai meghirdették a 2300 nap végét (Dán 8:14), amelynek a hetven hét egy részét képezte. Mindkét csoport prédikálása ugyanannak a nagy prófétikus id•szaknak - csak más és más részének - a teljesedésére épült.

William Miller és társai nem értették teljesen az általuk tolmácsolt üzenet tartalmát, akárcsak az els• tanítványok. Az egyházban régóta meghonosodott tévedések gátolták meg •ket abban, hogy a prófécia egyik fontos tételét helyesen értelmezzék. Ezért, jóllehet hirdették azt az üzenetet, amelyet Isten általuk küldött a világnak, de mivel félreértették, csalódtak.

A Dán 8:14 - azaz a »kétezer és háromszáz estvéig és reggelig, azután kiderül a szenthely igazsága« - magyarázásánál Miller azt az általánosan elfogadott nézetet alkalmazta, hogy a föld a szenthely. A szenthely megtisztításán pedig azt értette, hogy az Úr eljövetelekor a föld t•z által megtisztul. Amikor tehát látta, hogy a próféta pontosan megjövendöli a 2300 nap végét, arra a következtetésre jutott, hogy a 2300 nap vége egybeesik a második advent id•pontjával. Azért tévedett, mert osztozott a szenthelyr•l vallott közhiedelemben.A jelképes szolgálati rendben, amely Krisztus áldozatának és papságának árnyéka, a szenthely megtisztítása a f•pap utolsó szolgálata volt az évi szolgálatok körforgásában. Az engesztelés záró cselekménye Izrael b•nének eltávolítása volt. Ez a cselekmény el•remutatott annak a szolgálatnak a záró eseményére, amellyel F•papunk a mennyben eltávolítja, illetve eltörli népének a mennyei feljegyzésekben nyilvántartott b•neit. Ez a munka vizsgálatból és ítéletb•l áll; és közvetlenül az el•tt történik, hogy Krisztus »eljön az ég felh•iben hatalommal és nagy dics•séggel«; mert amikor eljön,

már mindenkinek az ügye eld•lt. Jézus ezt mondja: »Az én jutalmam velem van, hogy megfizessek mindenkinek, amint az • cselekedete lesz« (Jel 22:12). A második adventet közvetlenül megel•z• ítéletet az els• angyali üzenet így hirdeti meg: »Féljétek az Istent, és néki adjatok dics•séget; mert eljött az • ítéletének órája« (Jel 14:7).

Akik ezt az int• üzenetet hirdették, azok a megfelel• üzenetet a megfelel• id•ben tolmácsolták. Az els• tanítványokhoz hasonlóan Dán 9. fejezetének próféciájára alapozva hirdették: »Bétölt az id•, és elközelített az Istennek országa«, és közben nem ismerték fel ugyanebben az igében a Messiás haláláról szóló jövendölést. Miller és társai is a Dán 8:14 versére és Jel 14:7 versére alapozott üzenetet hirdették, és nem vették észre, hogy van még más is Jel 14. fejezetének üzenetében, amit az Úr adventje el•tt szintén hirdetni kell. Miként a tanítványok tévedtek abban, hogy Isten a hetven hét végén felállítja országát, az adventhiv•k is rosszul tudták, hogy milyen esemény következik be a 2300 nap lejártakor. Mindkét csoport egy közhiedelmet fogadott el, azaz vallotta azokat a korabeli tévedéseket, amelyek elvakították az ember elméjét az igazsággal szemben. Mindkét csoport Isten akaratát teljesítve hirdette az általa küldött üzenetet, és mindkett• a saját tanítását félreértve csalódott.

De Isten áldott célja valósult meg azzal is, hogy felhívták az emberek figyelmét az ítéletre. A nagy nap elközelgett, és a gondvisel• Isten egy meghatározott id•vel próbára tette az embereket, hogy felismerjék, mi van a szívükben. Az üzenetnek az egyház megpróbálása és megtisztítása volt a célja. Meg kellett látniuk, hogy vajon e világhoz ragaszkodnak-e, vagy Krisztushoz és a mennyhez. Állították, hogy szeretik a Megváltót. Most bizonyítaniuk kellett szeretetüket. Vajon készek voltak-e világi reményeiket és törekvéseiket feladni, és Urunk adventjét örömmel üdvözölni? Az üzenetnek az volt a célja, hogy az emberek meglássák valódi lelkiállapotukat. Az irgalmas Isten figyelmeztette •ket, hogy felébredve, b•nbánattal és alázattal keressék az Urat.

A csalódás is - habár saját tanításuk félreértése miatt történt - javukat szolgálta. Próbára tette azokat, akik állításuk szerint elfogadták az int• üzenetet. Megtagadják-e elhamarkodottan tapasztalataikat a csalódás miatt, és eldobják-e Isten szavába vetett bizalmukat? Vagy pedig imában és alázattal igyekeznek megtalálni, hol értették félre a próféciát? Hányan cselekedtek félelemb•l, érzelemb•l vagy nyugtalanságból? Hányan voltak langymelegek és hitetlenek? Tömegek állították, hogy vágyva várják az Úr megjelenését. Megtagadják-e vajon a hitet a késedelem és csalódás vizsgáztató próbáján, amikor a világ gúnyolódik és gyalázkodik? Félredobják-e az Ige világos bizonyságtevésével alátámasztott igazságokat, csak azért, mert nem értik meg azonnal Isten intézkedéseit?

Ez a próba megmutatja, hogy milyen er•sek azok, akik •szinte hittel engedelmeskednek annak az Igének, ami meggy•z•désük szerint Isten lelkének tanítása. Megtanítja •ket arra is, - amit csak ilyen esemény útján lehet megtanulni -, hogy milyen veszélyes dolog elfogadni a Biblia tanításai helyett emberek elméleteit és magyarázatait. A hit fiaiban a tévedésük nyomán támadt bizonytalanság és szenvedés elvégzi a szükséges helyesbítést. Arra készteti •ket, hogy alaposabban kutassák a prófétai igét. Megtanulják bel•le, hogy gondosabban kell megvizsgálni hitük alapját, és elvetniük mindazt, ami nem az igazság Igéjére épült, bármilyen sok híve is van a keresztény világban.

E hiv•k el•tt, csakúgy, mint annak idején az els• tanítványok el•tt, a próba idején sötétnek és

érthetetlennek t•n• dolgok kés•bb világossá válnak. Amikor meglátják »az Úrtól való véget, tudni fogják, hogy a tévedéseikb•l származó próba ellenére a szeret• Isten szándékai biztos léptekkel teljesültek. Az áldott tapasztalatból megtanulják, hogy »igen irgalmas az Úr és könyörületes«; hogy »minden útja kegyelem és h•ség azoknak, akik szövetségét és bizonyságait megtartják«.

Tartalomjegyzék

Top of Page

SEARCH THIS SITE! * ***LATEST UPDATES***

HOME * BOOKSTORE * LINKS * COMMENTS

PILGRIMS BOOKS

- Box 300 -

ALTAMONT, TN 37301 USA

20. A nagy vallási ébredés

A Jelenések 14. fejezetében kinyilatkoztatott els• angyali üzenet arról ad hírt, hogy a Krisztus közeli eljövetelének hirdetését nagy vallási ébredés követi. Egy repül• angyal látható »az ég közepén«. Nála van »az örökkévaló evangélium, hogy a föld lakosainak hirdesse az evangéliumot, és minden nemzetségnek és ágazatnak, és nyelvnek és népnek«. Az angyal »nagy szóval« hirdeti ezt az üzenetet: »Féljétek az Istent, és néki adjatok dics•séget; mert eljött az • ítéletének órája; és imádjátok azt, aki teremtette a mennyet és földet, és a tengert és a vizek forrásait« (Jel l4:6-7).

Sokatmondó az a tény, hogy ezt az int• üzenetet egy angyal hirdeti. A bölcs Isten úgy látta jónak, hogy a mennyei követ tisztaságával, dics•ségével és hatalmával ábrázolja annak a munkának a magasztos jellegét, amelyet az evangélium hatalmának és dics•ségének kell elvégezni. Az angyal repülése »az ég közepén«, a »nagy szó«, amellyel az üzenet hangzik »a föld lakosainak« - »minden nemzetségnek és ágazatnak, és nyelvnek és népnek« - tanúsítja e mozgalom gyorsaságát és világszéles voltát.

Az üzenetb•l világossá válik, hogy mikor kezd•dik ez a mozgalom. A kinyilatkoztatás szerint az »örökkévaló evangélium« magában foglalja azt az üzenetet is, amelyb•l elénk tárul az ítélet megkezdésének ideje. A megváltás üzenetét minden korban prédikálták, de az evangéliumnak ezt a részét csak az utolsó napokban lehet hirdetni, mert csak akkor igaz, hogy az ítélet órája eljött. A próféciákból egy eseménysort ismerünk meg, amely az ítélet megkezdéséig tart. Ez különösen Dániel könyvében figyelhet• meg. A próféciának azt a részét, amely az utolsó napokra vonatkozik, Dánielnek be kellett pecsételnie »a végid•ig«. A végid• el•tt nem lehetett hirdetni az ítéletr•l szóló üzenetet, mert az üzenet a próféciák beteljesedésére épül. De a végs• id•ben - mondja a próféta - »tudakozzák majd sokan, és nagyobbá lesz a tudás« (Dán 12:4).

Pál apostol figyelmeztette a gyülekezetet, hogy Krisztus eljövetelét ne saját korában várja. »Nem jön el az addig - mondta -, mígnem bekövetkezik elébb a szakadás, és megjelenik a b•n embere« (2Thessz 2:3). A nagy hitehagyás, azaz »a b•n emberen hosszú uralkodása el•tt nem várható Urunk adventje. A »b•n embere», aki »a törvényszegés titkos b•ne«, »a veszedelemnek fia« és »a törvénytaposón néven is ismert, a pápaságot jelképezi, amelyr•l a próféta megjövendölte, hogy 1260 évig fenntartja uralmát. Ez az id•szak 1798-ban ért véget. Krisztus ezt megel•z•en nem jöhetett el. Pál figyelmeztetése egészen 1798-ig érvényes. Krisztus második eljövetelének hirdetése ezután vált esedékessé.

Ez az üzenet a let•nt korokban soha nem hangzott. Tudjuk, hogy Pál nem prédikálta. Az apostol azt mondta testvéreinek, hogy az Úr sokára jön el. A reformátorok sem hirdették ezt az üzenetet. Luther Márton úgy gondolta, hogy az • korától az ítéletig mintegy háromszáz év fog még eltelni. 1798 óta nincs már pecsét Dániel könyvén. A próféciaismeret növekszik, és sokan szent komolysággal hirdetik, hogy az ítélet elközelgett.

Az adventmozgalom a különböz• keresztény országokban egyszerre t•nt fel, akárcsak a XVI. századi

nagy reformáció. Mind Európában, mind Amerikában hiv• és imádkozó emberek úgy érezték, hogy tanulmányozniuk kell a próféciákat. Az ihletett feljegyzést nyomon követve meggy•z• bizonyítékokat találtak arra, hogy mindennek a vége az ajtó el•tt van. A különböz• országokban él• elszigetelt keresztény csoportok kizárólag a Szentírás tanulmányozása nyomán arra a meggy•z•désre jutottak, hogy a Megváltó adventje közel van.

1821-ben, három évvel azután, hogy Miller az ítélet idejével foglalkozó próféciákat értelmezte, dr. Joseph Wolff, »a világ misszionáriusa« hirdetni kezdte, hogy az Úr nemsokára eljön. Wolff németországi zsidó családban született. Apja rabbi volt. Wolff már nagyon fiatalon meggy•z•dött a keresztény vallás igazságáról. Ez az éles esz•, érdekl•d• fiú kíváncsian figyelte azokat a beszélgetéseket, amelyek atyja házában folytak, ahol az istenfél• zsidók naponta összegy•ltek, hogy népük reményér•l és váradalmáról - az eljövend• Messiás dics•ségér•l és Izrael helyreállításáról - beszéljenek. Egy napon hallott a Názáreti Jézusról, és megkérdezte, ki az. »Egy zsidó a legtehetségesebbek közül - volt a válasz. - De mivel azt színlelte, hogy • a Messiás, a zsidó törvényszék halálra ítélte. « »Miért pusztították el Jeruzsálemet - vágott vissza a fiú -, és miért vagyunk rabságban?« »Ó jaj, azért - válaszolt az apa -, mert a zsidók megölték a prófétákat. « A gyermekben azonnal felmerült ez a gondolat: »Talán Jézus is próféta volt, és a zsidók megölték, pedig ártatlan volt. « Annyira er•t vett rajta ez az érzés, hogy sokszor ácsorgott a keresztény templomon kívül, hogy hallja a prédikációt, de belépnie nem volt szabad.

Még csak hétéves volt, amikor egy id•s keresztény szomszéd el•tt azzal dicsekedett, hogy milyen diadalmas lesz Izrael jöv•je a Messiás eljövetelekor. Az id•s ember kedvesen válaszolt: »Drága fiam, én megmondom neked, ki volt az igazi Messiás: a Názáreti Jézus..., akit •seid keresztre feszítettek, mint a régi prófétákat. Menj haza, és olvasd el Ésaiás könyve 53. fejezetét, és meg fogsz gy•z•dni arról, hogy Jézus Krisztus az Isten Fia! « A fiúban hit ébredt. Hazatérve elolvasta Ésaiás 53. fejezetét, és csodálta, hogy az ige tökéletesen teljesedett a Názáreti Jézus életében. Igazat mondott-e az a keresztény? A fiú kérte atyját, hogy magyarázza meg ezt a próféciát, de olyan rideg hallgatásba ütközött, hogy soha többé nem merte felhozni ezt a témát. De egyre jobban szeretett volna többet megtudni a keresztény vallásról.

Zsidó otthonában azonban gondosan elrejtették el•le azt, amit úgy szeretett volna megismerni. Már tizenegy éves korában elhagyta atyja házát. Kiment a nagy világba, hogy tanuljon; hogy maga döntse el, mi legyen a vallása, és milyen pályát válasszon. Egy ideig a rokonainál élt, de nemsokára el•zték a »hitehagyón fiút, és idegenek között egyedül, fillér nélkül kellett megállnia a saját lábán. Egyik helyr•l a másikra vándorolt, és szorgalmasan tanult. Hébertanítással tartotta fenn magát. Egy katolikus tanító befolyására elfogadta a római vallást, és elhatározta, hogy saját népe között misszionárius lesz. Néhány évvel kés•bb Rómába ment, hogy célja elérése érdekében egy katolikus misszióintézetben tanuljon. Itt azonban önálló gondolkozása és nyílt beszéde miatt eretnekséggel vádolták. Wolff nyíltan támadta az egyház visszaéléseit, és hangoztatta a reform szükségességét. Bár a pápai méltóságok eleinte különleges jóindulattal bántak vele, egy id• után távoznia kellett Rómából. Az egyház felügyelete mellett egyik helyr•l a másikra ment, mígnem nyilvánvaló lett, hogy soha nem fog meghódolni Róma el•tt. »Javíthatatlan« - mondták. Ezentúl oda mehetett, ahova akart. • pedig Angliába utazott, és hitet téve a protestáns vallás mellett, belépett az anglikán egyházba. Majd két évig tartó tanulás után - 1821-ben - elkezdte misszióját.

Amikor Wolff elfogadta Krisztus els• adventjének nagyszer• igazságát - hogy Krisztus eljött mint »fájdalmak férfia és betegség ismer•je« -, felismerte, hogy a próféciák éppily világosan beszélnek a másodszor hatalommal és dics•séggel megjelen• Jézusról is. És miközben igyekezett népét a Názáreti Jézushoz, a »Megígért«-hez vezetni, felhívta figyelmüket az emberek b•neiért áldozattá lett alázatos Megváltóra. Beszélt nekik a második adventr•l, a királyként és szabadítóként megjelen• Jézusról.

»A názáreti Jézus az igazi Messiás - szólt -, akinek kezét és lábát átszegezték; akit bárányként mészárszékre vittek; aki fájdalmak férfia és bánat ismer•je volt; aki el•ször akkor jött el, amikor már Juda kezéb•l kihullt a fejedelmi bot, és térdei közül a törvényhozói hatalom, másodszor az ég felh•iben, harsonázó arkangyal kíséretében jön el«,3 és az Olajfák-hegyére áll. • veszi át a teremtettség feletti uralmat, amit el•ször Ádám kapott, de elvesztett (lMóz 1:26; 3:17). Jézus lesz az egész föld királya. A teremtett világ nem fog többé nyögni és panaszkodni. A panasz helyett a dics•ítés és hálaadás éneke hallatszik... Amikor Jézus eljön Atyjának dics•ségében, és vele a szent angyalok, feltámadnak el•ször a meghalt igazak (lThessz 4:16; lKor 15:23). Ez az, amit mi, keresztények els• feltámadásnak nevezünk. Majd az állatok tulajdonságai megváltoznak (Ésa 11:6-8), és meghódolnak Jézus el•tt (Zsolt 8.f.). Mindenütt béke lesz. « »Isten újra letekint a földre és így szól: 'Ímé igen jó!'. «

Wolff hitte, hogy az Úr eljövetele közel van. A prófétikus id•szakokról szóló magyarázatában e nagyszer• beteljesedést alig néhány évvel a Miller által meghatározott id• utánra tette. Azoknak, akik az »arról a napról és óráról pedig senki nem tud« ige alapján azt hangoztatták, hogy az ember nem ismerheti fel az advent közelségét, Wolff így válaszolt: »Vajon Urunk azt mondta, hogy a napot és az órát sohasem tudhatjuk meg? Hát nem azért adta-e az id•k jeleit, hogy visszajövetelének legalább a közeledtét megtudjuk, miként a fügefa kizöldelléséb•l a nyár közeledtére következtethetünk? (Mt 24:32) Soha nem ismerhetjük fel ezt az id•szakot annak ellenére, hogy a Dániel könyvének nemcsak olvasására, hanem megértésére is buzdít? Annak a Dánielnek, aki azt mondja, hogy ezek az igék a vég idejéig lesznek bepecsételve (az • idejében így is volt), és hogy ,tudakozzák majd sokan' (a héber így fejezi ki az id• megfigyelését és vizsgálását), és a tudás (az id•vel kapcsolatban) nagyobbá lesz (Dán 12:4). Az Úr nem azt mondja, hogy az id• közeledte nem ismerhet• fel, hanem hogy a , pontos napról és óráról... senki nem tud'. Eleget fogunk tudni - mondja - az id•k jeleib•l ahhoz, hogy készüljünk az Úr eljövetelére, miként Noé is készítette a bárkát. «

A Szentírás magyarázásának, illetve félremagyarázásának népszer• rendszerér•l Wolff ezt írta: »A keresztény egyház nagyobb része eltért a Szentírás egyszer• értelmezését•l, és elfogadta a buddhisták rendszerét. A buddhisták azt hiszik, hogy az emberiség eljövend• boldogsága a leveg•ben való lebegésb•l áll. Azt vélik, hogy amikor ezt a szót látják: zsidó, pogányt kell alatta érteni; Jeruzsálemen pedig az egyházat; és ha a földr•l van szó, az az eget jelenti; az Úr eljövetelén a missziós társaságok fejl•dését kell érteni; az Isten házának hegyére való felmenetel pedig a metodisták nagy csoportjának összejövetelét jelenti.«

Az 1821-1845-ig eltelt 24 év alatt Wolff sokfelé utazott. Afrikában jártakor látogatást tett Egyiptomban és Etiópiában. Ázsiában bejárta Palesztinát, Szíriát, Perzsiát, Bokharát és Indiát. Az Egyesült Államokba is elment, és útközben prédikált Szent Ilona szigetén. 1837 augusztusában érkezett New Yorkba. E városban való prédikálás után Filadelfiában és Baltimorban is beszélt. Végül pedig

eljutott Washingtonba. Itt, amint mondja, »egy javaslatra, amelyet John Quincy Adams, a volt elnök tett a kongresszus egyik ülésén, a Ház egyhangúlag megszavazta, hogy a kongresszusi teremben el•adást tarthatok, amelyet egy szombati napon meg is tartottam. A kongresszus teljes tagsága, Virginia püspöke, Washington papsága és polgársága megtisztelt jelenlétével. New Jersey és Pennsylvania kormányának tagjai éppilyen megbecsülésben részesítettek; beszámoltam ázsiai kutatásaimról, és Jézus Krisztus személyes uralmáról tartottam el•adást. «

Dr. Wolff hatósági védelem nélkül utazta be a legbarbárabb országokat. Sok nehézséget viselt el, és számtalanszor sodródott veszélybe. Megverték, éheztették, rabszolgaként eladták, és háromszor halálra ítélték. Rablók támadták meg, és néha kis híján szomjan halt. Egy alkalommal megfosztották mindenét•l, és a hegyeken át több száz mérföldet kellett gyalogolnia. A hó az arcába vert, és meztelen lába meggémberedett a fagyott földt•l.

Amikor figyelmeztették, hogy ne menjen fegyvertelenül a vad és ellenséges törzsek közé, azt mondta, hogy van fegyvere: »az ima, a Krisztus iránti buzgóság és a segítségébe vetett hit. « » Szívemben van az Isten és a felebarátaim iránti szeretet - folytatta -, kezemben pedig a Biblia. « A héber és angol nyelv• Bibliát mindenhova magával vitte. Egyik kés•bbi útjáról ez mondta: "A nyitott Bibliát kezemben tartottam. Éreztem, hogy er•m a Könyvben rejlik, és a könyv hatalma meg fog •rizni. «

Rendületlenül kitartott, és az ítéletr•l szóló üzenetet elvitte a lakott föld nagy részébe. Zsidók, törökök, parszik, hinduk és sok más nemzetiség és faj között hirdette Isten Igéjét e népek nyelvén. Mindenütt elmondta, hogy közeleg a Messiás uralma.

Amikor Bokharában járt, egy távoli elszigetelt nép között találkozott az Úr közeli eljövetelének tanításával. A jemeni araboknak »van egy Seera nevezet• könyvük, amely hírt ad Krisztus második eljövetelér•l, dics•séges uralmáról; és 1840-re nagy események bekövetkeztét várják. « »Jemenben... hat napot töltöttem Rékáb fiaival, akik nem isznak bort, nem plántálnak sz•l•t, nem vetnek magot, sátorban laknak, és megemlékeznek a jó öreg Jonadábról, Rékáb fiáról. Közöttük találtam Dán törzséb•l való izraelitákat is... kik Rékáb fiaival együtt várják az ég felh•iben hamarosan megérkez• Messiást. «

Egy másik misszionárius hasonló tanítással találkozott a tatárok országában. Egy tatár pap megkérdezte a misszionáriustól, hogy mikor jön el Jézus másodszor. Amikor a misszionárius azt felelte, hogy err•l semmit nem tud, úgy t•nt, hogy a papot nagyon meglepte annak a tudatlansága, aki magát a Biblia tanítójának vallja. Ez a pap elmondta, hogy meggy•z•dése a prófécia alapján, hogy Krisztus 1844 táján fog eljönni.

Angliában az advent üzenetet már 1826-ban hirdették. A mozgalom itt nem öltött olyan határozott formát, mint Amerikában. Az advent pontos idejér•l nem esett olyan sok szó. Azt a nagyszer• igazságot azonban, hogy Krisztus nemsokára eljön hatalommal és dics•séggel, sokfelé hirdették. És nem is csupán az államegyházon kívüliek és az onnan kiszakadtak között. Mourant Brock angol író szerint mintegy hétszáz anglikán lelkész ajkáról hangzott »Isten országának ez az evangéliuma«. Nagy-Britanniában is hirdették, hogy az Úr eljövetelének ideje: 1844. Az Egyesült Államokból széltében-hosszában terjedtek az adventr•l szóló kiadványok. Voltak olyan könyvek és folyóiratok, amelyeket Angliában újra

megjelentettek. 1842-ben pedig az angol származású Robert Winter, aki Amerikában fogadta el az advent hitet, visszatért szül•hazájába, hogy hirdesse az Úr eljövetelét. Sokan csatlakoztak hozzá ebben a munkában, és Anglia különböz• részein felhangzott az ítéletr•l szóló tanítás.

A barbár Dél-Amerikában, ahol Róma papsága mesterkedett, Lacunza, egy spanyol jezsuita utat talált a Szentíráshoz, és magáévá tette azt az igazságot, hogy Krisztus nemsokára visszajön. Érezte, hogy kötelessége másokat is figyelmeztetni erre. De el akarta hárítani Róma rosszallását, ezért nézeteit »Rabbi Ben-Ezra« álnév alatt adta ki, megtért zsidónak nevezve magát. Lacunza a XVIII. században élt, de könyve csak kb. 1825-ben jutott el Londonba, ahol angol nyelvre lefordították. E kiadvány fokozta azt az érdekl•dést, ami Angliában a második advent iránt már ébredezni kezdett.

Németországban ezt a hittételt Bengel evangélikus lelkész, neves teológus és bibliakritikus már a XVIII. században hirdette. Bengel, miután befejezte tanulmányait, »a teológia tanulására szentelte magát. A gyermekkori szoktatás és fegyelmezés, valamint komolysága és vallásossága az ifjút alkalmassá tette e komoly munkára. Bengel is vallási kételyekkel és problémákkal vívódott, mint a hozzá hasonló, gondolkodó ifjak. Mély megindultsággal beszélt arról a sok nyílról, amely szegény szívét meggyötörte és ifjúkorát megnehezítette. « Miután a württembergi egyháztanács tagja lett, támogatta a vallásszabadság ügyét. »Bár védte az egyház jogait és kiváltságait, szót emelt mindazok szabadságjogaiért, akik lelkiismereti okokból ki akartak lépni egyházukból.« Álláspontjának jótékony hatása szül•földjén még mindig érezhet•.

Krisztus második adventjének igazsága akkor villant fel Bengel lelkében, amikor advent vasárnapjára a Jel 21. fejezete alapján prédikációt készített. Soha azel•tt nem értette meg ennyire a Jelenések könyvének próféciáit. A próféta által feltárt jelenetek óriási hordereje és páratlan dics•sége annyira hatott rá, hogy kénytelen volt egy id•re felhagyni a téma vizsgálatával. A szószéken azonban ismét felötlött benne a gondolat elevenen és súlyosan. Ett•l kezdve a próféciáknak - különösen az apokalipszis próféciáinak - szentelte magát, és nemsokára arra a meggy•z•désre jutott, hogy azok Krisztus közeli eljövetelére hívják fel a figyelmet. Az a dátum, amelyet • állapított meg a második advent id•pontjaként, néhány évvel tért el attól, amit kés•bb Miller hirdetett.

Bengel írásai az egész keresztény világban elterjedtek. Prófétikus nézeteit városa, Württemberg körzetében az emberek többsége elfogadta, és Németországban másutt is voltak hívei. Mozgalma halála után is tartott. Az advent üzenet hangzott Németországban, és más országok figyelmét is magára vonta. Néhány hiv• hamarosan eljutott Oroszországba is. Településeket alakítottak. A Krisztus közeli eljövetelébe vetett hitet Oroszország német gyülekezetei még mindig •rzik.

A világosság Franciaországban és Svájcban is sugárzott. Genfben, ahol Farel és Kálvin terjesztette a reformáció igazságát, Gaussen prédikálta a második advent üzenetét. Gaussen még diák korában szembe találta magát azzal a racionalizmussal, amely a XVIII. sz. végén és a XIX. sz. elején egész Európát átitatta. Amikor Gaussen a lelkészi szolgálatba lépett, nemcsak hogy nem ismerte az igaz hitet, de a kételkedésre is hajlott. Ifjú korában érdekl•dni kezdett a prófécia iránt. Olvasta Rollin: Ancient History cím• m•vét, és figyelme Dániel könyve 2. fejezetére terel•dött. Gaussent meglepte, hogy milyen csodálatos pontossággal teljesedett a prófécia, amint arról a történelem tanúskodik. A Szentírás

ihletettségének ez a bizonyítéka horgony volt számára a kés•bbi évek veszélyei között. A racionalizmus tanítása nem nyugtatta meg. A Biblia kutatása és a nagyobb világosság keresése nyomán azonban szilárd hit ébredt lelkében.

Miközben a próféciákat vizsgálgatta, meggy•z•dött arról, hogy az Úr eljövetele közel van. Ez a csodálatos és nagy fontosságú igazság mélyen érintette lelkét, és vágyott arra, hogy azt másokkal is megismertesse. Az a közhiedelem azonban, hogy Dániel próféciái titokzatosak és érthetetlenek, súlyos akadályt gördített útjába. Végül elhatározta, hogy a tanítást a gyermekeknél kezdi - mint korábban Farel is tette Genf evangélizálásakor -, remélve, hogy általuk a szülök érdekl•dését is sikerül felkeltenie.

» Szeretném világossá tenni - mondta kés•bb -, hogy nem azért fordultam a gyermekek felé, mintha az ügy jelentéktelen volna, hanem éppen nagy fontossága miatt folyamodtam ilyen egyszer• módszerhez. Szerettem volna, ha meghallgatnak, és féltem, hogy ez nem sikerül, ha el•ször a feln•tteket szólítom meg. « »Ezért elhatároztam, hogy el•ször a kicsinyek felé fordulok, gyermekhallgatóságot gy•jtök. És ha számuk n•, ha látom, hogy figyelnek, örülnek és érdekl•dnek; hogy értik és magyarázzák a témát, akkor tudom, hogy hamarosan egy második kör is lesz. Id•vel a feln•ttek is belátják, hogy nekik is érdemes leülni és tanulni. Ha ez így lesz, nyert ügyünk van. «

Fáradozását siker koronázta. A gyermekeknek szóló el•adását id•sebbek is hallgatták. A templom karzatai megteltek érdekl•d•kkel. Voltak köztük rangos és m•velt emberek, Genfbe látogató idegenek és külföldiek. Így az üzenet máshova is eljutott.

A sikeren felbátorodva, Gaussen közzétette tanításait azzal a reménnyel, hogy el•mozdítja a prófétikus könyvek kutatását a franciául beszél•k között. »A gyermekeknek adott tanítás terjesztésével - szólt Gaussen - a feln•ttekhez szeretnék szólni, akik igen sokszor elfordulnak az ilyen könyvekt•l azzal az ürüggyel, hogy azok érthetetlenek. ‚Hogyan lennének érthetetlenek, hiszen gyermekeitek megértik'?« »Az a h• vágyam - teszi hozzá -, hogy népszer• próféciaismeretet nyújtsak nyájunknak, ha lehet. « »Ahogy én látom, semmiféle tanulmány sem elégíti ki jobban korunk szükségleteit. « »A próféciák segítségével tudunk felkészülni a küszöbönálló megpróbáltatásra, figyelni és várni Jézus Krisztusra. «

Gaussent, aki az egyik legkiválóbb és legkedveltebb francia nyelv• prédikátor volt, egy id• után mégis felfüggesztették a szolgálatból. F• vétke az volt, hogy az egyház katekizmusa, az igazi hitet szinte teljesen nélkülöz•, semmitmondó és racionalista kézikönyv helyett a Bibliát használta az ifjúság tanításában. Kés•bb egy teológiai iskola tanára lett, és közben vasárnaponként továbbra is hitoktatóként a Szentírás alapján tanította a gyermekeket. A próféciáról szóló m•vei szintén nagy érdekl•dést keltettek. A tanári katedráról, a sajtó útján és kedvelt foglalkozásával, gyermekoktatóként hosszú éveken át nagy befolyást gyakorolt és nagy szerepe volt abban, hogy sokan kutatni kezdték azokat a próféciákat, amelyek az Úr közeli eljövetelét tanúsítják.

Skandináviában szintén hangzott az advent üzenet, és széltében-hosszában érdekl•dést keltett. Sokan felébredtek gondtalan biztonságukból. B•neiket megvallva és elhagyva Krisztus nevében kértek b•nbocsánatot. Az államegyház papsága azonban fellépett a mozgalom ellen, és befolyására az üzenet hirdet•i közül egyesek börtönbe kerültek. Sok helyen, ahol az Úr közeli eljövetelének prédikálóit így

elhallgattatták, Isten csodát m•velt, és gyermekek útján küldte üzenetét. A gyermekek háborítatlanul beszélhettek, az állam törvénye •ket nem korlátozta, mivel kiskorúak.

A mozgalom f•leg az egyszer•bb néprétegek között terjedt. Az emberek a munkások szerény otthonában gy•ltek össze, hogy az int• üzenetet meghallgassák. A gyermek-prédikátorok zöme is szegény parasztgyermek volt. Egyik-másik alig volt hat-nyolc éves; s bár életük tanúsította, hogy szeretik a Megváltót, és igyekeznek Isten szent kívánalmainak engedelmeskedni, rendes körülmények között •k sem voltak okosabbak és tanulékonyabbak, mint a hasonló korú gyermekek. De amikor az emberek elé álltak, kétségtelenül természetes képességeiket meghaladó hatalom szólalt meg általuk. Hanghordozásuk és viselkedésük megváltozott. A Szentírást szó szerint idézve nagy komolysággal figyelmeztették az embereket az ítéletre: »Féljétek az Istent, és néki adjatok dics•séget; mert eljött az • ítéletének órája. « Dorgálták az embereket b•neik miatt. Nemcsak az erkölcstelenséget és kicsapongást kárhoztatták, hanem a világiasságot és a hitehagyást is. Intették hallgatóikat, hogy sietve meneküljenek az eljövend• haragtól.

Az emberek remegve hallgatták •ket. Isten meggy•z• Lelke szívükhöz szólt. Sokan új és nagyobb érdekl•déssel kezdték kutatni a Szentírást. A részegesek, az erkölcstelenek jobb útra tértek, és mások is elhagyták becstelen szokásaikat. Olyan szembet•n• volt a változás, hogy még az államegyház lelkészei is kénytelenek voltak elismerni, hogy Isten irányítja a mozgalmat.

Isten azt akarta, hogy a Megváltó eljövetelének híre eljusson a skandináv országokba is. És amikor szolgáinak hangját elnémították, Lelkét a gyermekekre árasztotta, hogy a munka folytatódjék. Amikor Jézus az örvendez• sokaság kíséretében, gy•zelmi kiáltások és leng• pálmaágak közepette Jeruzsálemhez közeledett, a nép »Dávid Fiá«-nak nevezte. A féltékeny farizeusok felszólították Jézust, hogy hallgattassa el •ket. • azonban azt válaszolta, hogy mindez a prófécia teljesedése, és ha ezek hallgatnának, akkor a kövek kiáltanának. A boldog kiáltozás azonban a nép ajkára fagyott, amikor beléptek Jeruzsálem kapuin. Megfélemlítették •ket a papok és a f•emberek. De a gyermekek, akik ellepték a templom udvarait, pálmaágakat lengetve kiáltották: »Hozsánna a Dávid Fiának!« (Mt 21:8-16). »Hallod, mit mondanak ezek?« - kérdezték a dühödt farizeusok. Jézus így válaszolt: »Sohasem olvastátok-é: a gyermekek és csecsszopók szája által szereztél dics•séget?«. Isten gyermekek által munkálkodott Krisztus els• adventje idején. Éppígy küldte gyermekek útján második adventjének üzenetét is. Isten szava kétségkívül beteljesedik: a Megváltó eljövetelének üzenete hangzik minden népnek, nyelvnek és nemzetnek.

»William Millernek és munkatársainak Amerikában kellett az int• üzenetet hirdetniük. Ez az ország lett a nagy adventmozgalom központja. A leghatározottabban itt teljesedett az els• angyal próféciája. Millernek és társainak az írásait távoli országok is megismerték. A misszionáriusok a világ minden részébe, ahova sikerült eljutniuk, magukkal vitték Krisztus közeli eljövetelének örömhírét. Közelben és távolban terjedt az örökkévaló evangélium: »Féljétek az Istent, és néki adjatok dics•séget; mert eljött az • ítéletének órája. «

A próféciák, amelyek szerint úgy t•nt, hogy Krisztus második eljövetele 1844 tavaszán lesz, mélyen megragadták az emberek figyelmét. Az üzenet államról államra terjedt, és mindenütt nagy érdekl•dést

keltett. Sokan meggy•z•dtek arról, hogy a prófétikus id•szakokat igazoló érvelések helyesek, és nagyra tartott elképzeléseiket feladva, örömmel elfogadták az igazságot. Egyes lelkészek, félretéve egyéni nézeteiket és érzéseiket, lemondtak fizetésükr•l, otthagyták egyházukat, és hirdették Jézus eljövetelét. De viszonylag kevés lelkész fogadta el ezt az üzenetet, ezért jórészt egyszer• egyháztagok hirdették. Farmerek otthagyták földjüket, kézm•vesek szerszámaikat, keresked•k áruikat, értelmiségiek hivatásukat. A munkások száma mégis kicsi volt az elvégzend• munkához képest. Az Istent nélkülöz• egyház és a gonoszságban vesztegl• világ állapota nyomta a h• •rszemek lelkét. Készek voltak fáradozni, nélkülözni és szenvedni azért, hogy emberek megtérjenek és elnyerjék az üdvösséget. A munka biztos léptekkel haladt el•re. Sátán támadása ellenére is sok ezren fogadták el az advent igazságot.

Mindenütt hallatszott a szívhez szóló bizonyságtevés, amely arra intette a b•nösöket - a világ fiait és az egyháztagokat egyaránt -, hogy meneküljenek az eljövend• haragtól. Keresztel• Jánoshoz, Krisztus el•futárához hasonlóan a prédikátorok a fa gyökerére helyezték a fejszét, és mindenkit arra buzdítottak, hogy teremjenek megtéréshez ill• gyümölcsöt. Megrázó felhívásaik éles ellentétben álltak a szószékr•l hangzó közkedvelt békesség-, biztonság-ígéretekkel. Az üzenet, ahol csak felhangzott, megérintette az emberek szívét. A Szentírás egyszer•, egyértelm• bizonyságtevése, amelyet a Szentlélek ereje kísért, olyan meggy•z• er•vel szólalt meg, amelynek kevés ember tudott teljesen ellenállni. Vallásos emberek felocsúdtak hamis biztonságérzetükb•l. Felismerték, hogy hitehagyók, világiasak, hitetlenek, g•gösek és önz•ek. Sokan b•nbánattal és alázattal keresték az Urat. Szívük, amely oly sokáig földi dolgokhoz ragaszkodott, most a menny felé fordult. Isten Lelke megnyugodott rajtuk, és töredelmes, alázatos szívvel •k is kiáltották: »Féljétek az Istent, és néki adjatok dics•séget; mert eljött az • ítéletének órája. «

B•nösök sírva kérdezték: »Mit kell nékem cselekednem, hogy üdvözüljek?«. Azok, akik eddig becstelenül éltek, igyekeztek az okozott kárt megtéríteni. Mindazok, akik békét találtak Krisztusban, vágytak másokkal is megosztani az áldást. A szül•k szíve gyermekeik felé fordult, a gyermekeké pedig szüleik felé. A g•g emelte válaszfalak halomra d•ltek. •szinte b•nvallomások hangzottak el, és a család tagjai azok üdvösségéért fáradoztak, akik a legdrágábbak voltak nekik. Sokszor lehetett a buzgó ima hangját hallani. Mindenfelé gyötr•d• lelkek küzdöttek Istennel. Sokan egész éjszaka buzgón könyörögtek a b•nbocsánat bizonyosságáért, vagy rokonaik és barátaik megtéréséért.

Minden rend• és rangú ember tódult az adventhiv•k istentiszteleteire. Gazdagok és szegények, rangosak és egyszer•ek más-más okból, de saját fülükkel akarták hallani a második adventr•l szóló tanítást. Az Úr féken tartotta az ellenkezés szellemét, amíg szolgái elmondták, miért hisznek. Néha az eszköz gyenge volt, de Isten Lelke er•t lehelt az igazságba. Ezeken az összejöveteleken érezhet• volt a szent angyalok jelenléte, és naponta sok emberrel n•tt a hiv•k száma. Amikor újra és újra felhangzottak Krisztus közeli eljövetelének bizonyítékai, roppant tömegek hallgatták némán, lélegzetvisszafojtva a súlyos szavakat. Mintha a menny közeledett volna a földhöz, és a föld a mennyhez. Isten hatalmát id•sek, fiatalok és középkorúak egyaránt érezték. Az emberek ajkukon dics•ítéssel tértek haza, és boldog hangok csendültek fel a csendes éjszakában. Az összejövetelek résztvev•i soha nem tudták elfelejteni azokat a különös jeleneteket, amelyeket ott láttak, és a mélységes érdekl•dést, amelyet ott tapasztaltak.

Krisztus eljövetelének pontos id•re való meghirdetése minden osztály számos tagjában nagy ellenkezést váltott ki, a szószéken szolgáló lelkészt•l egészen a legvakmer•bb, istenkáromló b•nösig. A

prófétai ige teljesedett: »Az utolsó id•ben csúfolódók támadnak, akik saját kívánságaik szerint járnak, és ezt mondják: Hol van az • eljövetelének ígérete? Mert amióta az atyák elhunytak, minden azonképpen marad a teremtés kezdetét•l fogva« (2Pt 3:3-4). Sokan, akik azt állították, hogy szeretik a Megváltót, kijelentették, hogy egyáltalán nem kifogásolják a második advent tanítását; csupán az ellen tiltakoznak, hogy Jézus visszajövetelének idejét pontosan meg lehet határozni. Isten mindent látó szeme azonban olvasott szívükben. Ezek az emberek nem akartak hallani arról a Krisztusról, aki eljön, hogy igazságosan megítélje a világot. H•tlen szolgák voltak. Cselekedeteik nem állták volna ki a szívet fürkész• Isten vizsgálatát. Féltek találkozni Urukkal. •k sem készültek fel Jézus fogadására, akárcsak a zsidók Krisztus els• adventje idején. Nemcsak vonakodtak meghallgatni a Biblia világos érveit, de ki is gúnyolták azokat, akik várták az Urat. Sátán és angyalai diadalt ültek. Gúnyosan vágták Jézus és a szent angyalok arcába, hogy hitvalló népe oly kevéssé szereti •t, hogy nem kívánja megjelenését.

»Senki sem tudja a napot és az órát« - érveltek leggyakrabban az advent reménység elutasítói. A Szentírás ezt mondja: »Arról a napról és óráról pedig senki nem tud, az ég angyalai sem, hanem csak az én Atyám egyedül« (Mt 24:36). Azok, akik várták az Urat, ezt az igét világosan és egybehangzóan magyarázták. Világosan kimutatták, hogy ellenfeleik e kijelentést rosszul értelmezik. Krisztus e szavakat akkor mondta, amikor tanítványaival beszélgetett az Olajfák-hegyén - miután utoljára távozott a templomból. A tanítványok ezt kérdezték: »Micsoda jele lesz a Te eljövetelednek, és a világ végének?«. Jézus jelekr•l beszélt, és ezt mondta: »Mikor mindezeket látjátok, tudjátok meg, hogy közel van, az ajtó el•tt« (Mt 24:3.33). A Megváltó egyik kijelentését nem szabad cáfolni másik kijelentésével. Jóllehet senki ember nem tudja eljövetelének napját, sem óráját, de tanultuk, és tudnunk is kell, hogy mikor van közel. Isten arra is tanít, hogy ha figyelmen kívül hagyjuk intését, és nem akarunk tudomást venni adventje közeledtér•l, ez éppoly végzetes lesz számunkra, mint Noé kortársainak az, hogy nem vettek tudomást az özönvíz közeledtér•l. A Mt 24. fejezetében olvasható példázat szerint éles különbség van a h• és a h•tlen szolga között. Világossá válik, mi lesz a sorsa annak, aki ezt mondja szívében: »Halogatja még az én uram a hazajövetelt. « Kiderül, hogy az Úr miként látja és jutalmazza azokat, akiket vigyázva, eljövetelét hirdetve talál, és hogyan bünteti azokat, akik visszajövetelét figyelmen kívül hagyják. »Vigyázzatok azért« - mondja. »Boldog az a szolga, akit az • ura, mikor haza j•, ily munkában talál« (Mt 24:42-46). »Hogyha tehát nem vigyázol, elmegyek hozzád, mint a tolvaj, és nem tudod, mely órában megyek hozzád« (Jel 3:3).

Pál megemlíti, hogy lesznek olyan emberek, akiket az Úr megjelenése váratlanul talál. »Az Úrnak napja úgy j• el, mint a tolvaj étjel. Mert amikor ezt mondják: Békesség és biztonság, akkor hirtelen veszedelem j• rájuk... és semmiképpen meg nem menekednek. « De azoknak, akik megfogadják a Megváltó intését, ezt mondja: »Ti, atyámfiai, nem vagytok a sötétségben, hogy az a nap tolvajmódra lephetne meg titeket. Ti mindnyájan világosság fiai vagytok és nappal fiai; nem vagyunk az éjszakáé, sem a sötétségé!« (lThessz 5:2-5).

A Szentírás tehát nem igazolja azokat, akik nem tudják, hogy Krisztus eljövetele közel van. Azok, akik ürügyet akartak találni az igazság elutasítására, bezárták fülüket a magyarázat el•tt. A vakmer• gúnyolódók, s•t még Krisztus állítólagos szolgái is egyre harsogták: »senki sem tudja a napot és az órát«. Amikor az emberek felébredtek, és kezdtek érdekl•dni az üdvösség után, vallási tanítók léptek közéjük és az igazság közé, és Isten szavát félremagyarázva, igyekeztek félelmüket elhessegetni. H•tlen •rök

csatlakoztak

a nagy csaló munkájához, és ezt kiáltották: békesség, békesség - pedig Isten nem szólt békességr•l. A Krisztus korabeli farizeusokhoz hasonlóan sokan nem akartak belépni a mennyek országába, és gátolták azokat is, akik elindultak afelé. E lelkek vérét Isten az • kezükb•l követeli.

Általában a gyülekezet legszerényebb és leghívebb tagjai fogadták el el•ször az üzenetet. Akik kutatták a Bibliát, kénytelenek voltak meglátni a népszer• próféciaszemlélet bibliátlan jellegét; akik nem álltak a papság befolyása alatt, akik Isten szavát személy szerint kutatták, azoknak az adventr•l szóló tanítást csak össze kellett vetniük a Szentírással, hogy felismerjék rajta a menny pecsétjét.

Sok embert üldöztek hitetlen testvéreik. Egyesek csak azért hallgattak reménységükr•l, hogy egyházi állásukat megtarthassák. Mások azonban érezték, hogy Isten iránti h•ségük nem engedi, hogy elrejtsék azt az igazságot, amelyet Isten rájuk bízott. Nem volt kevés azoknak a száma, akiket kizártak a gyülekezetb•l, csupán azért, mert megvallották, hogy hisznek Krisztus eljövetelében. Azoknak, akik e hitpróbát elviselték, nagyon értékesek voltak a próféta szavai: »Így szólnak testvéreitek, akik titeket gy•lölnek, nevemért eltaszítanak: Jelenjék meg az Úrnak dics•sége, hogy lássuk örömötöket; de •k megszégyenülnek« (Ésa 66:5).

Isten angyalai mélységes érdekl•déssel kísérték az intés hatását. Amikor az egyházak egyetemesen elutasították az üzenetet, az angyalok szomorúan fordultak el t•lük. De sokan voltak, akiket még nem tett próbára az advent igazság. Sok embert megtévesztett a férj vagy a feleség, félrevezettek a szül•k vagy a gyermekek. Elhitették velük, hogy még az is b•n, ha meghallgatják az adventhiv•k »eretnek« tanításait. Isten megparancsolta angyalainak, hogy híven •rizzék e lelkeket, mert Isten trónjától újabb világosság fog rájuk sugározni.

Azok, akik elfogadták az üzenetet, kimondhatatlan vágyakozással várták Megváltójuk jövetelét. Az id•, amikorra várták, a küszöbön volt. Békés komolysággal várakoztak. Nyugodt szívvel élvezték az Istennel való áldott közösséget. Ez záloga volt annak a békességnek, amelyben Isten dics• országában lesz részük. Akik ilyen reménységgel és bizalommal vártak, nem tudják elfelejteni a várakozás drága óráit. A meghatározott id• el•tt néhány héttel már nem sokat tör•dtek evilági ügyeikkel. Az •szinte hiv•k gondosan megvizsgálták szívük minden gondolatát és érzését, mint a halálos ágyán fekv• ember, akinek már csak néhány órája van hátra. Nem készültek »mennybemeneteli ruhák«, de mindnyájuknak az a bels• bizonyosság volt a fontos, hogy elkészültek a Megváltó fogadására. Fehér ruhájuk lelkük tisztasága volt; a jellem, amelyet Krisztus engesztel• vére a b•nt•l megtisztított. Bárcsak most is megvolna még Isten állítólagos népénél ez az önvizsgáló lelkület, ez a komoly, •szinte hit! Ha továbbra is az Úr el•tt megalázva magukat, tárták volna könyörgéseiket a kegyelem királyi széke elé, sokkal gazdagabb tapasztalatokban lett volna részük. Túl keveset imádkoznak, túl kevesen ítélik el igazán b•neiket, és az él• hit hiánya miatt sokan nélkülözik azt a kegyelmet, amelyet Megváltónk oly gazdagon kínál.

Isten próbára akarta tenni népét. Keze eltakart egy hibát, amelyet a prófétikus id•szakok kiszámításánál ejtettek. Az adventhiv•k nem jöttek rá a tévedésre, de a legképzettebb ellenségeik sem. Az utóbbiak ezt mondták: »A próféciai id•szakok kiszámítása helyes. Valami nagy esemény el•tt állunk, de nem az el•tt,

amit Miller úr jövendöl. A világ megtérése következik, nem pedig Krisztus második adventje. «

A várt id• elmúlt, és Krisztus nem jelent meg, hogy népét megszabadítsa. Akik Megváltójukat •szinte hittel és szeretettel várták, keservesen csalódtak. Isten szándéka mégis megvalósult. Isten próbára tette azokat az embereket, akik azt állították, hogy várják Krisztus visszatértét. Sok embert csak a félelem, nem pedig szentebb indíték sarkallt. Hitvallásuk nem érintette szívüket és életüket. Amikor a várt esemény elmaradt, ezek az emberek azt mondták, hogy nem is csalódtak. Sohasem hitték, hogy Krisztus eljön, és az els•k között gúnyolódtak az igaz hiv•k fájdalmán.

De Jézus és a mennyei sereg szeretettel és együttérzéssel nézte a megpróbált, h•séges, de csalódott embereket. Ha a látható és láthatatlan világot elválasztó fátyol fellebbent volna, angyalokat láttak volna, akik közel húzódtak ezekhez az állhatatos lelkekhez, és Sátán nyilai ellen védték •ket.

---

21. Az elutasított intés

William Millernek és társainak a második advent hirdetésével csak egy céljuk volt: felrázni az embereket, hogy készüljenek az ítéletre. Megpróbálták tudatosítani a vallásos emberekben, hogy mi az egyház igazi reménysége, és hogy bens•ségesebb keresztény életet kell élniük. A megtéretlenekkel pedig meg akarták értetni, hogy sürg•sen b•nbánatot kell tartaniuk. »Nem valamilyen szektához vagy vallásos csoporthoz próbáltak embereket toborozni. Minden csoportban és szektában munkálkodtak anélkül, hogy beleszóltak volna szervezeti vagy fegyelmi ügyeikbe. «

»Egész munkálkodásom során fel sem merült bennem az a szándék vagy gondolat, hogy a meglev• felekezetekb•l valamilyen különálló csoportot szervezzek - mondta Miller -, vagy hogy egyiknek a másik rovására kedvezzek. Mindenkinek segíteni akartam. Azt hittem, hogy minden keresztény örülni fog annak, hogy Krisztus eljön. Reméltem, hogy azok, akik másként vélekednek, nem fogják kevésbé szeretni e tanítás elfogadóit. Nem gondoltam, hogy valaha is szükség lesz külön összejövetelekre. Minden vágyam az volt, hogy lelkeket vezessek Istenhez; hogy figyelmeztessem a világot a közelg• ítéletre, és embertársaimat készülésre buzdítsam, hogy nyugodt szívvel találkozhassanak Istenükkel. Azoknak a nagy többsége, akik munkám eredményeként megtértek, beléptek a meglev• egyházak valamelyikébe. «

Mivel Miller munkája az egyházak meger•sítését szolgálta, egy ideig szívesen fogadták. De amikor lelkészek és vallási vezet•k állást foglaltak az advent hirdetése ellen, az efféle »izgatást« el akarták fojtani, és nemcsak a szószékr•l támadták, hanem meg is tiltották tagjaiknak, hogy a második adventr•l szóló prédikációkat hallgassák, s•t azt is, hogy reménységükr•l az egyház ima- és bizonyságtételi óráin beszéljenek. Ez próbára tette és megzavarta a hiv•ket. Szerették egyházukat, és nem akartak megválni t•le. De amikor látták, hogy egyházukban Isten szavának bizonyságtételét elfojtják, és megtagadják t•lük azt a jogot, hogy megvizsgálják a próféciákat, úgy érezték, hogy ha Istenhez hívek akarnak maradni, ezzel nem érthetnek egyet. Azok, akik ki akarják tiltani Isten szavának bizonyságtevését, nem tekinthet•k Krisztus egyháza, »az igazság oszlopa« és »er•ssége« tagjainak. Ezért úgy érezték, hogy joguk van megszakítani a kapcsolatot velük. 1844 nyarán mintegy ötvenezren léptek ki az egyházakból.

Ez id• tájt felt•n• változás történt az Egyesült Államok egyházainak többségében. E közösségek évek hosszú sora óta egyre inkább alkalmazkodtak a világ gyakorlatához és szokásaihoz, és ugyanilyen arányban hanyatlott az igazi lelkiség is. De ebben az évben a hanyatlás jelei hirtelen és felt•n•en megmutatkoztak szinte az ország minden egyházában. Úgy látszott, hogy senki sem tudja megmondani az okát, de magára a tényre sokan felfigyeltek, és megjegyezték mind a sajtóban, mind a szószékr•l.

A filadelfiai presbiteriánusok egyik gy•lésén Barnes úr, egy közismert kommentár szerz•je és a város egyik vezet• egyházának lelkipásztora »kijelentette, hogy húsz évet töltött el lelkészi szolgálatban, de a legutóbbi alkalomig soha nem osztott úrvacsorát úgy, hogy több-kevesebb lelket fel ne vett volna a gyülekezetbe. De most nincs ébredés, nincs megtérés, és az sem igen látható, hogy a vallásoskodók

növekednének a kegyelemben. Senki sem keresi fel, hogy lelke megmentésér•l beszélgessen. Az üzleti élet fokozódásával, a kereskedelem és az ipar fényes kilátásaival a világiasság is elmélyül. Így van ez minden felekezetben. «

Ugyanabban az évben, februárban az Oberlin College Finney nev• professzora ezt mondta: »Tanúi vagyunk annak, hogy országunkban a protestáns egyházak általában vagy közönyösek, vagy ellenségesek korunk szinte minden erkölcsi reformjával szemben. Akadnak ugyan kivételek, de ez nem elég ahhoz, hogy e tényt ne általánosíthassuk. Egy másik hiteles tényünk is van: az egyházak megújhodását kelt• befolyás majdnem teljes hiánya. Szinte mindenütt eluralkodik a lelki tespedtség, és félelmesen mélyre hat. Err•l tanúskodik az egész ország vallásos sajtója... Igen sok egyháztag lesz a divat rajongója, és a hitetlenekkel együtt jár szórakozni, táncolni, ünnepelni stb... E fájdalmas témát azonban nem szükséges tovább részletezni. Elég annyi, hogy a bizonyítékok s•r•ödnek, és súlyosan reánk telepedve tanúsítják, hogy az egyházak általánosságban sajnálatosan hanyatlanak. Nagyon messzire eltértek Istent•l, és az Úr visszavonult t•lük. «

A »Religious Telescope«-ban egy író így nyilatkozott: »Sohasem tapasztaltuk a vallás egyetemes hanyatlását ennyire, mint most. Az egyháznak igazán fel kellene ébrednie, és meg kellene keresnie e nyomorúság okát, mert mindazoknak, akik Siont szeretik, ezt az állapotot nyomorúságnak kell tartaniuk. Ha arra gondolunk, hogy milyen ritka eset az igazi megtérés, és hogy szinte példátlan a b•nösök arcátlansága és keménysége, önkéntelenül is felkiáltunk: ‚Isten elfelejtett könyörületes lenni?'; vagy ‚Bezárult a kegyelem ajtaja?'. «

Ilyen állapot nincs ok nélkül az egyházban. A lelki sötétség, amely ráborul nemzetekre, egyházakra és egyénekre, nem az isteni segítség és kegyelem önkényes visszavonásának tulajdonítható, hanem annak, hogy az ember semmibe veszi, illetve elutasítja a mennyei világosságot. Megkapóan illusztrálja ezt az igazságot a Krisztus korabeli zsidó nép történelme. Az izraeliták a világnak hódoltak, Isten szavát elfelejtették és értelmük elhomályosult; szívük földi, érzéki lett. Ezért nem tudtak a Messiás adventjér•l. Büszkeségükben és hitetlenségükben elutasították a Megváltót. Isten még ekkor sem zárta el •ket attól, hogy a megváltás áldásait megismerjék és részesüljenek bel•le. De akik elutasították az igazságot, nem vágyódtak már a menny ajándéka után. »A sötétséget világossággá s a világosságot sötétséggé« tették, mígnem a világosság, amely bennük volt, sötétséggé lett; és milyen nagy volt ez a sötétség!

Sátán taktikájába beleillik, hogy az emberek tartsák meg a vallás formaságait, de nélkülözzék az él• kegyességet. Az evangélium elutasítása után a zsidók továbbra is fanatikusan gyakorolták •si szertartásaikat. Mereven meg•rizték nemzeti elzárkózásukat, miközben el kellett ismerniük, hogy Isten már nincs jelen köztük. Dániel próféciája olyan világosan mutatott a Messiás eljövetelének idejére, és olyan félreérthetetlenül megjövendölte halálát, hogy a zsidók ellenezték e próféciák kutatását, és végül a rabbik átkot mondtak azokra, akik megpróbálták kiszámítani az id•t. Az elvakult és megátalkodott Izraelt a következ• századok során nem érdekelték a megváltás kínálta irgalmas ajándékok. Nem tör•dtek az evangélium áldásaival. Ez a tény komolyan és félelmesen int mindenkit arra, hogy milyen veszélyes dolog elutasítani a mennyb•l jöv• világosságot.

Ha megvan az ok, a következmények sem maradnak el. Aki szántszándékkal elfojtja kötelességtudatát,

mert beleütközik hajlamaiba, végül képtelen lesz különbséget tenni az igazság és a tévedés között. Értelme elhomályosul, lelkiismerete eltompul, szíve megkeményedik, és lelke elszakad Istent•l. Ahol a menny igazságáról szóló üzenetet durván elutasítják, vagy egyszer•en semmibe veszik, ott az egyházat sötétség fogja borítani; a hit és a szeretet meghidegül, elidegenedés és széthúzás lép a helyébe. Az egyháztagok evilági törekvésekre összpontosítják érdekl•désüket és energiájukat, a b•nösök pedig még megátalkodottabbak lesznek.

A Jelenések könyve 14. fejezetében leírt els• angyali üzenetnek, amely meghirdeti Isten ítéletének óráját, és felszólítja az embereket, hogy féljék és imádják •t, az volt a célja, hogy elkülönítse Isten hitvalló népét a világ rontó hatásától. Isten népének meg kellett látnia valódi állapotát: világiasságát és elesettségét. Ha az egyház tagjai megfogadták volna azt az intést, amit Isten ebben az üzenetben küldött, akkor elhagyták volna azokat a b•nöket, amelyek elszakították •ket Istent•l. Ha elfogadták volna a menny üzenetét, és szívüket az Úr el•tt megalázva •szintén igyekeztek volna megállni el•tte, Isten Lelke és ereje megnyilatkozott volna közöttük. Az egyház újra eljutott volna a hit és a szeretet egységére, az apostoli id•k boldog állapotára, amikor a hiv•k »szíve-lelke egy vala«, és »az Isten beszédét bátorsággal szólják vala«; amikor »az Úr... minden napon szaporítja vala a gyülekezetet az üdvözül•kkel« (Acs 4:32.31; 2:47).

Ha azok, akik magukat Isten népének vallják, elfogadnák az Igéb•l rájuk sugárzó világosságot, akkor eljutnának arra az egységre, amelyért Krisztus imádkozott: »a Lélek egységé«-re a »békesség kötelékével«, ahogy az apostol mondja. »Egy a test, és egy a Lélek, aminthogy egy reménységre kaptatok elhívást; egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség« (Ef 4:3-5).

Akik elfogadták az advent üzenetet, tapasztalták ezt az áldást. Különböz• egyházakból jöttek, és az egyház emelte korlátokat ledöntötték; egymásba ütköz• hitvallásuk atomjaira esett szét; a földi millenniumba vetett bibliátlan reménységet feladták, a második adventr•l alkotott hamis nézeteiket kiigazították; a g•g és a világhoz való ragaszkodás semmivé lett. A sérelmeket orvosolták. Szívük a legszebb közösségben egyesült, szeretet és öröm foglalta el a f•helyet. Ha ez a tanítás ezt érte el annak a kevés embernek az életében, aki elfogadta, ezt érné el mindenkinek az életében, ha mindenki elfogadná.

De az egyházak többnyire elutasították az intést. A lelkészek, akiknek - mint »Izrael háza« •rszemeinek - els•ként kellett volna észrevenniük Jézus eljövetelének jeleit, nem ismerték fel az igazságot sem a próféták bizonyságtételéb•l, sem pedig az id•k jeleib•l. Mivel evilági remények és törekvések töltötték el szívüket, Isten iránti szeretetük és Igéjébe vetett hitük meghidegült. Amikor pedig az advent tanítása felhangzott, csupán el•ítéletüket és kétkedésüket keltette fel. Azt a tényt, hogy az üzenetet jórészt egyszer• emberek prédikálták, érvként hozták fel ellene. Miként a régi id•kben, Isten szavának világos bizonyságtételét ezzel a kérdéssel fogadták: "Vajon a f•emberek vagy a farizeusok között hitt-é... valaki?« És látva, milyen nehéz feladat megcáfolni a prófétai id•szakokból merített érveket, sokan ellenezték a próféciák tanulmányozását. Azt tanították, hogy a prófétikus könyvek bepecsételt könyvek, és nem kell •ket megérteni. Tömegek bíztak vakon lelkipásztorukban, és nem hallgatták meg az intést. Mások pedig, jóllehet meggy•z•dtek az igazságról, nem merték azt bevallani, »hogy ki ne rekesztessenek a gyülekezetb•l«. Az üzenet nyomán, amit Isten azért küldött, hogy a gyülekezetet megpróbálja és megtisztítsa, nagyon is világossá vált, milyen sokan ragaszkodnak inkább a világhoz, mint Krisztushoz.

A kötelékek, amelyek a földhöz kötötték •ket, er•sebbek voltak, mint a menny vonzása. A világ bölcsességét akarták hallgatni, és elfordultak a szívet vizsgáló igazságtól.

Az els• angyal intésének elutasításával eldobták maguktól azt az eszközt, amelyet a menny azért nyújtott, hogy meggyógyuljanak. A szívélyes hírnökt•l, aki helyre igazította volna azokat a tévedéseket, amelyek elválasztották •ket Istent•l, megvetéssel elfordultak, és még mohóbban keresték a világ barátságát. Ez volt az oka a félelmes állapotnak: a világiasságnak, a hitehagyásnak és a lelki halálnak, amely az egyházakat 1844-ben jellemezte.

Az els• angyalt egy második követi, ezt hirdetve: »Leomlott, leomlott Babilon, a nagy város, mert az • paráznaságának haragborából adott inni minden pogány népnek« (Jel 14:8). A »Babilon« szó a »Bábel« szóból ered, és z•rzavart jelent. Babilon a Szentírásban a hamis vagy hitehagyó vallások különböz• formáit jelöli. A Jelenések 17. fejezetében Babilont egy asszony ábrázolja. A Biblia ezzel a képpel az egyházat szimbolizálja: az erényes asszony a tiszta egyházat, a gonosz asszony pedig a hitehagyó egyházat jelképezi.

A Biblia a Krisztus és egyháza közötti szent és állandó viszony jellegét a házasság kötelékéhez hasonlítja. Az Úr ünnepélyes szövetséggel kötötte népét önmagához. Azt ígérte, hogy Istenük lesz, •k pedig megfogadták, hogy Istenéi lesznek, és csakis az övéi. Az Úr kijelenti: »Eljegyezlek téged magamnak örökre, éspedig igazsággal és ítélettel, kegyelemmel és irgalommal jegyezlek el« (Hós 2:18). Ezt is mondja: »Férjetekké lettem« (Jer 3:14). Pál ugyanezt a képet alkalmazza az Újtestamentumban: »Eljegyezlek titeket egy férfiúnak, hogy mint szepl•tlen szüzet állítsalak a Krisztus elé« (2 Kor 11:2).

Az egyház Krisztussal szembeni h•tlenségét, ami abban mutatkozik meg, hogy már nem bízik Istenében, és a Megváltó iránti ragaszkodás helyét a világ szeretete tölti be, a Szentírás a házassági fogadalom megszegéséhez hasonlítja. Az Úrtól eltávozó Izrael b•ne és Isten csodálatos szeretete, amelyet népe semmibe vett, meghatóan tárul fel az Igében: »Megesküdtem neked, és szövetségre léptem veled - így szól az én Uram, az ÚR -, és az enyém lettél. «

»Igen-igen megszépültél, s•t még a királyságot is elérted. Szépségednek híre ment a népek között, mert tökéletessé tették azok az ékszerek, amelyeket rád raktam... De elbizakodtál szépséged miatt, és hírhedt parázna lettél. « »Ahogyan egy asszony h•tlenül elhagyja házastársát, úgy hagytatok el h•tlenül engem, Izrael háza! - így szól az ÚR. « »Te házasságtör• asszony, aki az ura helyett idegeneket fog magának!« (Ez 16:8.13-15.32; Jer 3:20).

Az Újtestamentum hasonló nyelvezettel szólítja meg az állítólagos keresztényeket, akik inkább a világ barátságát keresik, mint Isten pártfogását. Jakab apostol ezt mondja: »Parázna férfiak és asszonyok, nem tudjátok-é, hogy a világ barátsága ellenségeskedés az Istennel? Aki ezért e világ barátja akar lenni, az Isten ellenségévé lesz« (Jak 4:4).

A Jelenések 17. fejezetében említett asszony (Babilon) »bíborba és skárlátba« öltözve jelenik meg, aki »megékesíttetett vala arannyal és drágak•vel és gyöngyökkel, kezében egy aranypohár vala, tele utálatosságokkal... és az • homlokára egy név vala írva: Titok; a nagy Babilon, a paráznáknak... anyja«.

Így szól a próféta: »Látám, hogy az asszony részeg vala a szentek vérét•l és a Jézus bizonyságtev•inek vérét•l. « Majd János azt mondja Babilonról, hogy az »ama nagy város, amelynek királysága van a földnek királyain« (Jel 17:4.18). Róma az a hatalom, amely oly sok századon át zsarnokoskodott a kereszténység uralkodóin. A bíbor és a vörös szín, az arany, a drágakövek és a gyöngyök elevenen ábrázolják a Szentszék fény•zését, és a királyokét is túlszárnyaló pompáját. Egy hatalomra se illik rá ennyire pontosan az a kijelentés, hogy »részeg vala a szentek vérét•l«, mint erre az egyházra, amely oly kegyetlenül üldözte Krisztus követ•it. Babilon ellen még az a vád is felmerül, hogy törvénytelen viszonyt tart »a föld királyai«-val. A zsidó egyház azért lett parázna, mert elfordult az Úrtól, és szövetségre lépett a pogányokkal. Rómát, amely világi hatalmak támogatását keresve hasonlóképpen megromlott, az Ige ugyanígy ítéli meg.

Babilon tehát »a paráznáknak... anyja«. Lányai pedig azokat az egyházakat szimbolizálják, amelyek Róma dogmáihoz és hagyományaihoz ragaszkodnak, és példáját követve feláldozzák az igazságot és Isten jóváhagyását a világgal való tiltott szövetség oltárán.

A Jelenések 14. fejezetében azt az üzenetet találjuk, hogy Babilon leomlott. Babilon azokra a vallási szervezetekre vonatkozik, amelyek valamikor tiszták voltak, de megromlottak. Ezt az üzenetet, mivel az ítéletre való figyelmeztetés után következik, az utolsó napokban kell hirdetni. Tehát nem vonatkozhat csupán a katolikus egyházra, mert ez az egyház már hosszú századok óta bukott állapotban van. János elmondja, hogy Isten kihívja népét Babilonból (Jel 18. f.). E szentírási kijelentés szerint Isten népe közül sokan még Babilonban vannak. Melyek azok a vallási közösségek, amelyekben ma Krisztus követ•inek a többsége található? Kétségkívül a különböz• protestáns egyházak. Keletkezésükkor ezek az egyházak becsülettel állást foglaltak Isten és az igazság mellett, és a menny áldása kísérte •ket. Még a hitetlen világ is kénytelen volt elismerni azokat az áldott eredményeket, amelyek az evangélium elveinek elfogadását követték. Az Izraelhez intézett prófétai kijelentés szerint: » Szépségednek híre ment a népek között, mert tökéletessé tették azok az ékszerek, amelyeket rád raktam - így szól az én Uram, az Úr. « De ugyanazok az igények buktatták el •ket is, amelyek tönkretették és megrontották Izraelt: •k is utánozni akarták a hitetlenek szokásait, és keresték barátságukat. »Elbizakodtál szépséged miatt, és hírhedt parázna lettél« (Ez 16:14-15).

Sok protestáns egyház követi Róma példáját azáltal, hogy kapcsolatot tart fenn »a föld királyaival«. Az államegyházak a kormányokkal és más közösségekkel való kapcsolat által a világ kegyeit keresik. A »Babilon« - z•rzavar - elnevezés jól ráillik ezekre a közösségekre. Mind azt vallja, hogy tanításait a Bibliából veszi, mégis szinte megszámlálhatatlan, hitvallásban és elméletekben egymásnak élesen ellentmondó felekezetre oszlanak.

A világgal kötött b•nös szövetségen kívül a Rómától különvált egyházak másokat is rávesznek arra, hogy viselkedési módjukat átvegyék.

Egy római katolikus m• azt bizonygatja, hogy »ha a római egyház valaha is beleesett a szentek imádásának b•nébe, leánya, az anglikán egyház - amely tizenegy templom közül tízet Máriának szentelt, Krisztusnak pedig csak egyet - ugyanabban vétkes«.

Dr. Hopkins pedig az »A Treatise on the Millennium«-ban ezt állítja: »Nincs okunk azt gondolni, hogy az antikrisztusi lelkület és gyakorlat arra az egyházra korlátozódik, amelyet most római egyháznak nevezünk. A protestáns egyházakban is sok az antikrisztusi, és ezek az egyházak távolról sem mentesek minden... romlottságtól és gonoszságtól. «

A presbiteriánus egyház Rómától való elszakadásáról dr. Guthrie így ír: »Háromszáz évvel ezel•tt egyházunk nyitott Bibliával a zászlaján, okmányán pedig a ,kutasd az Írást' mottóval kivonult Róma kapuin.« Guthrie felteszi ezt a sokatmondó kérdést: »Vajon tisztán jött ki Babilonból?«.

»Az anglikán egyházat - mondja Spurgeon - mintha át- meg átjárta volna a szakramentalizmus (szentségek kultusza), de a nonkonformistákat is szinte ízekre bontja a filozofikus hitetlenség. Azok, akiket jobbnak véltünk, sorban lépnek le a hit alapjairól. Úgy hiszem, Anglia szívét alaposan átitatta az a szégyenletes hitetlenség, amely nyugodtan felmerészkedik a szószékre, és kereszténynek nevezi magát. «

Honnan indult el a nagy hitehagyás? Hogyan kezdte az egyház elhagyni az evangéliumi egyszer•séget? A pogányság szokásaihoz való igazodásával, amellyel az volt a célja, hogy könnyebben el tudja fogadtatni a kereszténységet a pogányokkal. Pál apostol már a maga korában elmondhatta: »M•ködik... már a törvényszegés titkos b•ne« (2Thessz 2:7). Míg az apostolok éltek, az egyház többé-kevésbé tiszta maradt. De »a második század vége felé a gyülekezetek többsége új formát öltött. Kezdeti egyszer•ségük elt•nt. Amikor az egykori tanítványok elhunytak, gyermekeik az új megtértekkel együtt... észrevétlenül el•térbe léptek, és új formát adtak az ügynek. «6 A keresztény hit magas mércéjét leszállították, hogy híveket szerezzenek. Ennek az lett a következménye, hogy az egyházba özönl• pogányok magukkal hozták szokásaikat, rítusaikat és bálványaikat. « A keresztény vallást, amikor már a világ urai pártfogolták és támogatták, tömegek fogadták el névlegesen. De míg sokan látszatra keresztények voltak, »lényegében pogányok maradtak, különösen abban, hogy titokban bálványaikat imádták«.

Vajon nem ez a folyamat ismétl•dött meg szinte minden egyházban, amely magát protestánsnak nevezi? Amikor alapítóik, az igazi reformációs lelkület hordozói eltávoznak az él•k sorából, utódaik lépnek el•, és »új formát adnak az ügynek«. A reformátorok gyermekei egyrészt vakon ragaszkodnak atyáik hitvallásához, és nem hajlandók elfogadni olyan világosságot, ami atyáikét meghaladta, másrészt messze eltérnek atyáik alázatos, önzetlen és világot megtagadó példájától. Tehát a kezdeti egyszer•ség elt•nik. »Amikor a világiasság elárasztja az egyházat, ez magával hozza a világ szokásait, rítusait és bálványait. «

A világ barátságát, ami »ellenségeskedés az Istennel«, ó jaj, milyen félelmes mértékben ápolják Krisztus állítólagos követ•i! Milyen messzire távoztak a keresztény világ nagy egyházai az alázatosság, önmegtagadás, egyszer•ség és kegyesség bibliai mércéjét•l! Wesley a pénz helyes felhasználásáról ezt mondta: »Ebb•l az értékes talentumból semmit se pazaroljatok el csupán a szem kívánságainak kielégítésére, fölösleges vagy költséges öltözetre, vagy szükségtelen díszekre. Semmit se pazaroljatok házatok különleges felékesítésére; fölösleges vagy költséges bútorokra, drága képekre, festményekre, aranyozásra! ... Semmit se költsetek az élet kérkedésének kielégítésére, az emberek csodálatának vagy dicséretének elnyerésére... ,Amíg jólétben vagy, addig az emberek jót mondanak rólad', amíg ,bíborba és patyolatba' öltözöl, ,mindennap dúsan vigadozván', kétségkívül sokan megdicsérik ízléses eleganciádat,

b•kez•ségedet és vendégszeretetedet. De ne vedd meg ilyen drágán dicséretüket! Inkább elégedj meg azzal a tisztességgel, ami Istent•l származik!«. Ezt a tanítást azonban korunk számos egyházában figyelmen kívül hagyják.

A vallásosság népszer• lett a világban. Hatalmasságok, politikusok, jogászok, orvosok, keresked•k lépnek be az egyházba, hogy kivívják a társadalom tiszteletét és bizalmát; hogy saját földi érdekeiket szolgálják. Így próbálják igaztalan ügyeiket a kereszténység látszatával takarni. E megkeresztelt világias emberek vagyonától és befolyásától meger•södött vallási közösségek még nagyobb népszer•ségre és pártfogásra tartanak igényt. Gazdagon díszített, pompás templomok épülnek elegáns utcákban. A hívek költségesen és divatosan öltözködnek. Jól megfizetik a tehetséges lelkészt, hogy »szórakoztassa« és vonzza az embereket. A lelkésznek prédikációiban nem szabad mindennapi b•nöket érintenie, hanem az el•kel•ség fülének kellemes és tetszet•s dolgokat kell mondania. Így el•kel• b•nösök szerepelnek az egyház névsorában, a kegyesség látszata pedig divatos b•nöket rejteget.

Arra a kérdésre, hogy a látszat-keresztények ma milyen magatartást tanúsítanak a világgal szemben, egy jelent•s világi folyóirat ezt a magyarázatot adja: »Az egyház észrevétlenül engedett korunk szellemének, és istentiszteleti formáit a modern követelményekhez igazítja. « »Az egyház ma igazán minden eszközt felhasznál, ami vonzóvá teszi a vallást. « A metodizmusról egy író így nyilatkozik a New York Independentben: »A vallásos és vallástalan emberek közti választóvonalra fokozatosan valamiféle homály borul, és mindkét részr•l lelkesen fáradoznak azon, hogy a cselekedeteik és a szórakozási módjuk közötti különbséget elmossák. « »A vallás népszer•sége nagymértékben megnöveli azoknak a számát, akik anélkül szeretnék el•nyeit biztosítani maguknak, hogy pontosan eleget tennének követelményeinek. « Howard Crosby szerint: "Nagy kihatása van annak, hogy Krisztus egyháza oly kevéssé hajtja végre Urának elgondolásait. Miként a hajdani zsidók engedték, hogy a bálványimádó népekkel való meghitt kapcsolatuk ellopja szívüket Istent•l..., Jézus egyháza a hitetlen világgal való helytelen kapcsolatával ma éppígy elhagyja igazi létének mennyei rendjét. Isten kinyilatkoztatásaitól idegen következtetésekre jutva, a kegyelemben való növekedést támadó érveket használva követi a krisztustalan társadalom jóllehet sokszor tetszet•s, de veszedelmes szokásait. «

A világiasságnak és az élvezethajhászásnak ebben az áradatában szinte teljesen elveszett a Krisztusért való önmegtagadás és önfeláldozás. »Gyülekezeteink néhány tagját - férfiakat és n•ket-, akik ma aktívan részt vesznek a gyülekezeti életben, gyermekkorukban áldozathozatalra tanították, hogy képesek legyenek Krisztusért valamit adni vagy tenni. « De ha ma »anyagi segítségre van szükség..., senkit•l sem szabad kérni. Ó nem! Rendezzetek inkább látványos m•soros estet, teadélutánt vagy egyebet, ahol enni lehet - bármit, ami szórakoztatja az embereket!«

Washburn, Wisconsin kormányzója 1873. jan. 9-én üzenetében ezt mondta: »Úgy látszik, valamilyen törvényre van szükség azoknak az iskoláknak a feloszlatásához, amelyek hazárdjátékosokat nevelnek. Ezek mindenütt ott vannak. Néha még az egyházak is (kétségkívül akaratlanul) az ördögnek dolgoznak. Ajándék koncertek, szerencsejátékok és tombolajátékok - olykor vallási vagy jótékony céllal, de sokszor kevésbé dicséretes szándékkal - mind olcsó pénzszerzési lehet•ségek. Semmi sincs olyan romboló és kábító hatással, különösen az ifjúságra, mint a munka nélkül szerzett pénz, illetve vagyon. Tiszteletre méltó emberek fognak ilyen szerencsejátékokba, és azzal a meggondolással könnyítenek a

lelkiismeretükön, hogy a pénzt nemes célra fogják használni. Így aztán nem meglep•, hogy az ország fiataljai gyakran válnak olyan szokások rabjaivá, amelyek a hazárdjátékok okozta izgalomnak szinte biztos következményei. «

A világhoz való igazodás szelleme átitatja az egyházakat az egész keresztény világban. Robert Atkins egyik prédikációjában, amely Londonban hangzott el, sötét képet fest az Angliában eluralkodó lelki hanyatlásról: »A valódi igazak száma csökken a földön, és senki sem veszi észre. Korunkban a vallásos emberek minden egyházban szeretik a világot, és igazodnak a világhoz; nagy figyelmet szentelnek saját kényelmüknek, és tekintélyre törekszenek. Szenvedniük kellene Krisztussal, de még a szégyent•l is visszariadnak... Hitehagyás, hitehagyás, hitehagyás - ez van minden egyház homlokzatára vésve. És ha ezt tudnák, ha ezt éreznék, még lenne remény. De jaj! Ezt kiáltják: ‚Gazdagok vagyunk, meggazdagodtunk, semmire sincs szükségünk! «

Babilon nagy b•ne az, hogy »paráznaságának haragborából adott inni minden pogány népnek«. A megittasodás kelyhe, amelyet a világnak nyújt, azokat a hamis tanokat jelenti, amelyeket a föld nagyjaival való meg nem engedett kapcsolat következtében fogadott el. A világgal való barátság megrontja hitét, • viszont olyan tanok hirdetésével áraszt romlott befolyást a világra, amelyek a Szentírás legvilágosabb kijelentéseivel ellentétben állnak.

Róma visszatartotta a Bibliát az emberekt•l, és mindenkit•l azt követelte, hogy helyébe fogadja el az • tanításait. A reformáció feladata az volt, hogy visszaadja az embereknek Isten Igéjét. De vajon korunk templomaiban nem arra tanítják-e az embereket, hogy hitüket inkább egyházuk hitvallásaira és tanításaira építsék, mintsem a Szentírásra? Charles Beecher ezt mondta a protestáns egyházakról: »A hitvallások ellen mondott minden durva szóra éppoly érzékenyen reagálnak, mint szent atyáik tették volna az általuk istápolt szentek és mártírok iránti növekv• tisztelet durva kárhoztatására... Az evangéliumi protestáns közösségek annyira megkötötték egymás kezét és a sajátjukat, hogy egyiküknél sem lehet prédikátor az, aki a Biblián kívül még más könyvet is el nem fogad... Semmi képzelet szülte dolog nincs abban az állításban, hogy a hitvallás tekintélye kezdi a Bibliát kirekeszteni, éppúgy, ahogy Róma tette, habár nehezebben megfogható módon. «

Amikor lelkiismeretes tanítók magyarázzák Isten Igéjét, megjelennek m•velt, a Szentírást állítólag ért• lelkészek, akik a józan tanítást eretnekségnek bélyegzik, és ezzel el•zik az igazság után érdekl•d•ket. Ha a világ nem volna kétségbeejt•en megrészegítve Babilon borával, Isten szavának világos, metsz• igazságai tömegeket gy•znének meg. De a vallási elvek olyan zavarosnak és ellentmondónak t•nnek, hogy az emberek nem tudják, mit fogadjanak el igazságként. A világ megátalkodottsága az egyház ajtajáig jutott.

A második angyal (Jel 14.) üzenete el•ször 1844 nyarán hangzott fel, és akkor els•sorban az Egyesült Államok egyházaira vonatkozott. Az ítéletre való figyelmeztetés is ott szólalt meg a leghangosabban; ott talált a legnagyobb visszautasításra is, és az egyházak hanyatlása ott volt a legrohamosabb. A második angyal üzenete azonban 1844-ben még nem vált egészen valóra. Az egyházakban abban az id•ben erkölcsi romlás volt tapasztalható, mert nem fogadták be az advent üzenetben foglalt igazságot. De a bukás még nem volt teljes. Mivel azonban továbbra is elvetették a különösképpen arra az id•re szóló

igazságot, egyre mélyebbre süllyedtek. De még mindig nem mondható, hogy »leomlott... Babilon..., mert az • paráznaságának haragborából adott inni minden pogány népnek«. Babilon még nem itatott meg minden népet. Korunk próbatev• igazságaival szemben a világhoz igazodó, közömbös lelkület áll, és hódít a keresztény világ minden országának protestáns egyházaiban. Nekik is szól a második angyal komoly és súlyos ítélete. A hitehagyás munkája azonban még nem tet•zik.

A Biblia kijelenti, hogy az Úr eljövetele el•tt Sátán »a hazugságnak minden hatalmával, jeleivel és csodáival, és a gonoszságnak minden csalárdságával« fog dolgozni, és Isten engedi, hogy azok, akik »nem fogadták be az igazságnak szeretetét az • üdvösségükre«, megkapják »a tévelygés erejét, hogy higgyenek a hazugságnak« (2Thessz 2:9-11). Amíg ez az állapot nem következik be, amíg az egyház és a világ nem egyesül teljesen az egész keresztény világban, addig Babilon még nem bukott el egészen. A változás fokról fokra történik, és a Jel 14:8 teljes megvalósulása még a jöv•ben van.

A Babilont képez• egyházak lelki sötétsége és Istent•l való elidegenedése ellenére Krisztus követ•inek nagy serege még mindig soraikban található. Közülük sokan nem értik a korunknak szóló különleges igazságokat. Nem kevés azoknak a száma, akik elégedetlenek jelenlegi állapotukkal, és nagyobb világosság után vágynak. Hiába keresik Krisztus képmását abban a közösségben, amelyhez tartoznak. Amint ezek a közösségek egyre jobban eltávolodnak az igazságtól, és szorosabb szövetségre lépnek a világgal, a két csoport közti különbség n•, amelynek végs• következménye a szakadás. Eljön az id•, amikor azok, akik Istent mindenekfelett szeretik, nem tudnak olyanokkal kapcsolatban maradni, akik »inkább a gyönyörnek, mint Istennek szeret•i, kiknél megvan a kegyességnek látszata, de megtagadják annak erejét«.

A Jel 18. fejezete arra az id•re mutat, amikor a hármas intés (lásd Jel 14:6-12) elutasításának következményeként az egyház teljesen eljut a második angyal által megjövendölt állapotra, és Isten felszólítja a még Babilonban lev• népét, hogy szakadjon el attól a közösségt•l. Ez az üzenet az utolsó, amelyet a világ kap; és ez az üzenet elvégzi a maga munkáját. Amikor azok, »akik nem hittek az igazságnak, hanem gyönyörködtek az igazságtalanságban« (2Thessz 2:12) Sátán súlyos csalása következtében elhiszik a hazugságot, akkor az igazság fénye ráragyog mindazokra, akiknek a szíve nyitva van befogadására. Az Úr minden gyermeke, aki még Babilonban van, hallgat e hívásra: »Fussatok ki bel•le, én népem!« (Jel 18:4).

---

22. A beteljesedett próféciák

Elmúlt az az id• - 1844 tavasza -, amikorra a krisztusvárók Uruk visszajövetelét els• ízben várták. Azokat, akik hittek megjelenésében, egy ideig kétely és bizonytalanság vette körül. Bár a világ szemében teljes kudarcot vallottak, és illúziót dédelgettek, Isten Igéjében most is vigaszra találtak. Sokan tovább kutatták a Szentírást. Újra megvizsgálták hitük bizonyítékait, és a próféciákat gondosan tanulmányozva újabb világosságot kerestek. A Biblia bizonyságtevése, amely alátámasztotta állásfoglalásukat, világosnak és perdönt•nek t•nt. Félreérthetetlen jelek mutatták, hogy Krisztus eljövetele közel van. Az Úr különleges áldása, amely egyrészt a b•nösök megtérésében, másrészt pedig a keresztények közötti lelki megújulásban jelentkezett, azt tanúsította, hogy az üzenet a mennyb•l jött. És bár a hiv•k nem találtak magyarázatot csalódásukra, biztosan tudták, hogy Isten vezette •ket, és • irányította az eseményeket.

A próféciákban, amelyeket az adventhiv•k Krisztus második eljövetelére vonatkoztattak, olyan eligazítások is voltak, amelyek különösképpen ráillettek bizonytalan és kétségekkel teli állapotukra, és arra bátorították •ket, hogy türelmes hittel várjanak, mert az, ami most érthetetlen, idejében meg fog világosodni.

E próféciák között volt az, ami Hab 2:1-4-ben található: »•rhelyemre állok, és megállok a bástyán, és vigyázok, hogy lássam, mit szól hozzám, és mit feleljek én panaszom dolgában. És felele nékem az Úr, és mondá: Írd fel e látomást, és vésd táblákra, hogy könnyen olvasható legyen! Mert e látomás bizonyos id•re szól, de vége felé siet és meg nem csal; ha késik is, bízzál benne; mert eljön, el fog f•ni, nem marad el! Ímé, felfuvalkodott, nem igaz •benne az • lelke; az igaz pedig az • hite által él.

E próféciában adott utasítás: »írd fel e látomást, és vésd táblákra, hogy könnyen olvasható legyen« - már 1842-ben Charles Fitchet egy olyan prófétikus táblázat elkészítésére késztette, amely a Dániel és a Jelenések könyvében olvasható látomásokat szemlélteti. E táblázat közzétételét a Habakuk által adott parancs teljesedésének tartották. De akkor még senki sem vette észre, hogy ugyanez a prófécia a látomás teljesedésének késését is jelzi. A csalódás után ez az igeszakasz nagyon sokatmondónak t•nt: »E látomás bizonyos id•re szól, de vége felé siet és meg nem csal; ha késik is, bízzál benne; mert eljön, el fog j•ni, nem marad el!... az igaz pedig az • hite által él. «

A hiv•k ebb•l az ezékieli próféciából is er•t és vigaszt meríthettek: »L•n az Úr beszéde hozzám, mondván: Embernek fia! Micsoda közmondástok van néktek Izrael földjén, hogy azt mondják: a napok csak haladnak, ám semmivé lesz minden látás. Ezokért mondd nékik: Ezt mondja az Úr Isten:... elközelgettek a napok, és minden látás teljesül... én szólok...; s amely szót szólok, meglészen, nem halad tovább.« »Izrael háza ezt mondja: A látás, melyet ez lát, sok napra való, és messze id•kre prófétál •. Ezokért mondjad nékik: Így szól az Úr Isten: Nem halad tovább semmi én beszédem; amit szólok, az a szó meglészen« (Ez 12:21-25. 27-28).

A várakozók örültek. Hitték, hogy az az Isten, aki ismeri kezdett•l fogva a véget, áttekintette a korszakokat, és el•re látva csalódásukat, bátorító, reményt kelt• üzenetet küldött nekik. E szentírási igék nélkül, amelyek türelmes várakozásra és Isten szava iránti sziklaszilárd bizalomra buzdítottak, hitük e nehéz órában elhagyta volna •ket. A tíz sz•z példázata (Mt 25:1-13) szintén az advent nép sorsát szimbolizálja. Amikor a tanítványok Krisztus eljövetelének jelei és a világ vége fel•l érdekl•dtek (lásd Mt 24:3), Krisztus felhívta figyelmüket néhány nagyon fontos világ- és egyháztörténelmi eseményre, amelyek els• és második adventje között történnek majd meg. Ezek: Jeruzsálem pusztulása, az egyház nagy nyomorúsága a pogány és a pápai üldözés alatt, a nap és hold elsötétedése és a csillaghullás. Majd beszélt arról, hogy el fog jönni, és elhozza országát. Azután elmondta a reá váró szolgák két csoportjáról szóló példázatát. A 25. fejezet ezekkel a szavakkal kezd•dik:

»Akkor hasonlatos lesz a mennyeknek országa ama tíz sz•zhöz. « E példázatban Jézus az utolsó napokban él• egyházat mutatja be. Ugyancsak err•l van szó a 24. fejezet végén. Jézus egy keleti menyegz• eseményeivel illusztrálja azt, ami az egyházzal történni fog.

»Akkor hasonlatos lesz a mennyeknek országa ama tíz sz•zhöz, akik el•vevén az • lámpásaikat, kimenének a v•legény elé. Öt pedig közülük eszes vala, és öt bolond. Akik bolondtik valának, mikor lámpásaikat el•vevék, nem vivének magukkal olajat. Az eszesek pedig lámpásaikkal együtt olajat vivének az • edényeikben. Késvén pedig a v•legény, mindannyian elszunnyadának és aluvának. Éjfélkor pedig kiáltás l•n: Imhol j• a v•legény! Jöjjetek elébe! «

A hiv•k felismerték, hogy a v•legény jövetele Krisztus eljövetelét szemlélteti, miként azt az els• angyal üzenete meghirdette. A Krisztus közeli eljövetelének hirdetése alatt végbemen• hatalmas reformáció megfelelt annak a kijelentésnek, hogy a szüzek »kimenének«. Ebben a példázatban, akárcsak abban, amelyet Máté 24. fejezetében olvashatunk, két osztály van. Mind a kett• vette a lámpását, a Bibliát, és fényénél elindultak a V•legény elé. »Akik bolondok valának, mikor lámpásaikat el•vevék, nem vivének magukkal olajat; az eszesek... lámpásaikkal együtt olajat vivének az • edényeikben. « Az utóbbiak részesültek Isten ajándékában: a Szentlélek - aki az Igét lábunk szövétnekévé és ösvényünk világosságává teszi - megújító, megvilágosító erejében. Istenfélelemmel kutatták a Szentírást, hogy megismerjék az igazságot, és buzgón igyekeztek szívüket és életüket megtisztítani. Személyes tapasztalatokat szereztek: Istenbe és szavába vetett hit ébredt bennük, amelyet nem vehetett el sem csalódás, sem késedelem. Mások pedig, akik csupán az érzéseikre hallgattak, »amikor lámpásaikat el•vevék, nem vivének magukkal olajat«. Az ünnepélyes üzenet hallatán megijedtek, de csak testvéreik hitére támaszkodtak, és meg voltak elégedve a kellemes érzések pislákoló fényével. Nem értették igazán az igazságot, és ezért Isten hatalma nem tudta átalakítani szívüket. Elindultak, hogy találkozzanak az Úrral, és azt remélték, hogy azonnal megkapják jutalmukat. De a késésre és csalódásra

nem voltak felkészülve. Amikor jöttek a próbák, nem volt elég hitük, és lámpájuk csak pislákoló fényt adott.

»Késvén pedig a v•legény, mindannyian elszunnyadának és aluvának. « A v•legény késése a csalódást, a látszólagos késedelmet szemlélteti, azt, hogy elmúlt az az id•, amikorra az Urat várták. E bizonytalanság közben a felszínes és lagymatag hiv•k érdekl•dése csakhamar alábbhagyott, és

er•feszítésük megcsappant. De azok, akiknek hite a Biblia megismerésén nyugodott, sziklán álltak, amelyet a csalódás hullámai nem tudtak a lábuk alól elmosni. »Mindannyian elszunnyadának és aluvának. « Az egyik csoport közömbösen, hitét feladva; a másik csoport türelmesen, nagyobb világosságra várva. Mintha azonban a próba éjszakáján az utóbbiak lelkesedése és hitbuzgalma is kissé alábbhagyott volna. A lagymatagok és felszínesek pedig nem támaszkodhattak már testvéreik hitére. Mindegyikük egyedül állt vagy bukott.

Ez id• tájt megjelentek a fanatikusok is. Egyesek, akik az üzenet lelkes híveinek mutatták magukat, nem tartották Isten Igéjét egyedüli, csalhatatlan útmutatónak. Azt állítva, hogy a Lélek vezeti •ket, saját érzéseikre, benyomásaikra és elképzeléseikre hagyatkoztak. Olyanok is voltak, akik elvakult buzgóságukban elítéltek mindenkit, aki nem szentesítette eljárásukat. Fanatikus elgondolásaik és cselekedeteik nem találkoztak az adventhiv•k nagy testületének rokonszenvével, és szégyent hoztak az igazságra.

Sátán így próbálta Isten ügyét meghiúsítani és megsemmisíteni. Az adventmozgalom nagy hatással volt az emberekre. Ezrével tértek meg a b•nösök, a hith• emberek pedig még a késlekedés ideje alatt is buzgón hirdették az igazságot. A gonoszság fejedelme egyre több alattvalót veszített el. Hogy gyalázatot hozzon Isten ügyére, megpróbálta elámítani és széls•ségekbe kergetni azokat az embereket, akik hitet tettek az igazság mellett. Követ•i kapva kaptak minden tévedésen, minden kudarcon, minden szégyenletes cselekedeten, és a lehet• legjobban eltúlozva mondogatták ezeket az embereknek, hogy az adventistákat és hitüket gy•löletessé tegyék. Minél több olyan embert tudott Sátán rávenni a második adventben hiv•kkel való látszólagos azonosulásra, akiknek a szívében • volt az úr, annál inkább tudta az adventhiv•k egész közösségét befolyásolni.

Sátán »a mi atyánkfiainak vádolója«, • késztet embereket arra, hogy az Úr népének tévedéseit és hibáit figyeljék és kipellengérezzék, nemes tetteikr•l pedig hallgassanak. Mialatt Isten lelkek megmentéséért fáradozik, Sátán is serénykedik. Amikor Isten fiai megjelennek az Úr el•tt, Sátán is közéjük lép, és igyekszik minden megújhodási mozgalomhoz megszenteletlen szív• és zavart gondolkozású embereket is csatlakoztatni. Ezek a megtéretlen emberek az igazság egyes pontjait elfogadva a hiv•k közé kerülnek. Általuk Sátán olyan elméleteket visz a közösségbe, amelyek megtévesztik a vigyázatlanokat. Nem biztos az, hogy valaki •szinte keresztény pusztán azért, mert Isten gyermekei között található, még akkor sem, ha az imádkozás házában van, vagy az Úr asztala körül ül velük. Sátán gyakorta jelen van a legünnepélyesebb alkalmakon is azok személyében, akiket eszközeiként felhasznál.

A gonoszság fejedelme harcol minden talpalatnyi földért, amelyen Isten népe a mennyei város felé halad. Az egyháztörténelem minden reformációs mozgalmának súlyos akadályokkal kellett megküzdenie. Így volt ez Pál korában is. Ahol az apostol gyülekezetet alapított, mindig akadtak olyan látszathiv•k, akik eretnekséget hoztak magukkal. Az eretnek tanítások elfogadása végül kiszorította volna az igazság szeretetét. Luthernek is sok nyugtalanságot és aggodalmat okoztak a fanatikusok, akik azt állítva, hogy Isten közvetlen általuk szól, saját elképzeléseiket és nézeteiket a Szentírás bizonyságtétele fölé helyezték. Sok hitetlen, tapasztalatlan, magának túl nagy fontosságot tulajdonító embert, akik szerettek valami újat hallani és mondani, elámítottak az új tanítók kérkedései, és segítettek Sátán eszközeinek lerombolni azt, amit Luther Isten indítására felépített. A két Wesley, és mások is, akik

befolyásukkal és hitükkel áldásul szolgáltak a világnak, minden lépésnél Sátán mesterkedéseivel találták szembe magukat, aki megpróbálta a túlbuzgó, kiegyensúlyozatlan és megszenteletlen embereket fanatizmusba taszítani.

William Millernek sem voltak rokonszenvesek azok az emberek, akik a fanatizmust terjesztették. Lutherrel együtt • is kijelentette, hogy minden lelket ki kell próbálni Isten szavával. »Napjainkban az ördögnek nagy befolyása van egyesekre - mondta Miller. De honnan tudjuk, milyen lélek van bennük? A Biblia adja meg a választ: ‚Gyümölcseikr•l ismeritek meg •ket'... Sokfajta lélek van a világban, és mi azt a parancsot kaptuk, hogy próbáljuk meg a lelkeket. Az a lélek, amely nem készteti az embert arra, hogy józanul, becsületesen és Istent félve éljen a jelenvaló világban, az nem Krisztus Lelke. Egyre jobban meggy•z•döm arról, hogy Sátánnak sok köze van ezekhez a féktelen mozgalmakhoz... Sokan közülünk, végtelenül szentnek mutatva magukat, emberi hagyományokat követnek, és nyilvánvalóan éppolyan járatlanok az igazságban, mint mások, akik nem keltenek ilyen látszatot. « »A tévelygés szelleme eltérít az igazságtól, Isten Lelke pedig elvezet az igazságra. De - mondod te - sok tévelyg• gondolhatja azt, hogy az igazságban jár. S akkor mi a teend•? A válaszunk: a Lélek és az Ige között összhang van. Ha az ember megbírálja magát Isten Szavával, és úgy látja, hogy a teljes Igével összhangban van, akkor azt kell hinnie, hogy az igazságban jár; de ha úgy találja, hogy az •t vezet• lélek nincs összhangban Isten törvényének vagy Igéjének lényegével, akkor vigyázzon, nehogy az ördög kelepcéjébe essen. « Sokszor jobban meggy•zött a bels• kegyességr•l egy fényl• szempár, egy könnyes arc, egy elcsukló hang, mint a nagyhangú kereszténység«

A reformáció korában a reform ellenségei azonban éppen azokat vádolták fanatizmussal, akik a legbuzgóbban munkálkodtak a fanatizmus ellen. Hasonlóan jártak el az adventmozgalom ellenfelei is. Nem elégedtek meg azzal, hogy a széls•ségesek és a fanatikusok tévedéseit eltúlozták, hanem kedvez•tlen híreket is terjesztettek, amelyek csöppet sem hasonlítottak az igazsághoz. Ezeket az embereket az el•ítélet és a gy•lölet sarkallta. Nyugalmukat megzavarta az a hír, hogy Krisztus az ajtó el•tt áll. Féltek, hogy ez igaz lehet, de remélték, hogy nem. Ez volt az adventhiv•k és az advent elleni hadjáratuk hátterében.

Miként nem lehet elítélni Pál és Luther munkáját, amiért fanatikusok és csalók is voltak koruk egyházában, az adventmozgalom isteni eredetének megtagadását sem teszi indokolttá az a tény, hogy néhány fanatikus furakodott soraikba. Ébredjen fel Isten népe az álomból, és lépjen komolyan a megtérés és a reformáció útjára! Kutassa a Szentírást, hogy megismerje úgy az igazságot, ahogy az Jézusban van! Szentelje magát egészen Istennek, és meg fogja látni, hogy Sátán még mindig serény és éber. Birodalmának összes bukott angyalát segítségül hívja, és minden lehetséges csalással meg fogja mutatni hatalmát.

Nem a második angyali üzenet hirdetése hozta létre a fanatizmust és a megoszlást. Ez az állapot 1844 nyarán már jelentkezett, amikor az adventhiv•k kétkedve és bizonytalankodva nézték helyzetüket. Az els• angyali üzenet hirdetésének és az »éjféli kiáltás«-nak éppen az volt a célja, hogy elfojtsa a fanatizmust és a viszályt. Ennek az ünnepélyes mozgalomnak a résztvev•i között harmónia volt. Szívük telve volt az egymás és Jézus iránti szeretettel. Uruk közeli eljövetelét várták. A közös hit, a közös áldott reménység minden ellenük irányuló emberi befolyást hatástalanított, és pajzsként védte •ket Sátán

támadásai ellen.

»Késvén pedig a v•legény, mindannyian elszunnyadának és aluvának. Éjfélkor pedig kiáltás l•n: Imhol j• a v•legény! Jöjjetek elébe! Akkor felkelének mind azok a szüzek, és elkészíték az • lámpásaikat« (Mt 25:5-7). 1844 nyarán, a megjövendölt 2300 év el•ször várt vége és az év •sze között - ameddig kés•bbi meglátásuk szerint ez az id•szak terjedt -, az üzenet pontosan a Szentírás szavai szerint hangzott: »Imhol j• a V•legény!«.

Ezt a mozgalmat az a felfedezés indította el, hogy a 2300 éves id•szak kiindulópontja, azaz Artaxerxes rendelete, amelyet Jeruzsálem újjáépítésére adott ki, i. e. 457 •szén lépett hatályba, nem pedig az év elején, ahogy korábban gondolták. 457 •szét•l számítva a 2300 év 1844 •szén ért véget.

Az ótestamentumi jelképes szolgálatból vett érvek is azt bizonyították, hogy »a szenthely megtisztításá«-val jelképezett eseménynek •sszel kell történnie. Ez világossá vált, amikor figyelmesen tanulmányozták, hogy a Krisztus els• eljövetelére utaló el•képek miként lettek valósággá.

A páskabárány megölése Krisztus halálának el•képe volt. Pál ezt mondja: »A mi húsvéti bárányunk, a Krisztus, megáldoztatott érettünk« (lKor 5:7). Az els• zsenge kévéje, amelyet a páska ünnepén meglóbáltak az Úr el•tt, Krisztus feltámadását el•képezte. Pál, amikor az Úrnak és egész népének feltámadásáról beszél, ezt mondja: »Els• zsenge a Krisztus, azután akik a Krisztuséi, az • eljövetelekor« (lKor 15:23). Miként a meglóbált kéve, amely az aratás el•tt betakarított els• érett gabonatermés volt, úgy Krisztus is az els• zsengéje azoknak a megváltottaknak, akiket majd a nagy aratáskor Isten feltámaszt, és begy•jt cs•rébe.

Ezek az el•képek valóra váltak. Az el•képezett esemény nemcsak beteljesedett, hanem id•ben teljesedett. A zsidó id•számítás els• hónapjának 14. napján, pontosan azon a napon, amelyen tizenöt hosszú századon át a páskabárányt megölték, Krisztus, miután elfogyasztotta tanítványaival a páskát, megalapította azt az ünnepet, amely emlékeztet halálára, mint Isten Bárányának halálára, »aki elveszi a világ b•neit«. Ugyanezen a napon gonosz kezek megragadták, hogy keresztre feszítsék és megöljék. És mint a meglóbált kéve által el•képezett Valóság, Urunk - aki »zsengéjük... azoknak, kik elaludtak«, és el•képe mindazoknak az igazaknak, akiknek »a nyomorúságos« teste elváltozik, hogy »hasonló legyen az • dics•séges testéhez« (lKor 15:20; Fil 3:21) - feltámadt a halálból a harmadik napon.

A második adventre utaló el•képeknek szintén valósággá kell lenniük a jelképes szolgálatban megjelölt id•ben. Az ószövetségi korban a szenthely megtisztítása, illetve a nagy engesztelési nap a zsidó id•számítás hetedik hónapjának tizedik napján volt (3Móz 16:29-34). A f•pap, miután egész Izraelért engesztelést végzett, azaz a b•nöket a szenthelyr•l eltávolította, el•jött, és megáldotta a népet. Az adventhiv•k hitték, hogy a mi nagy F•papunk a földre fog eljönni, hogy a földet a b•n és b•nös megsemmisítésével megtisztítsa, és várakozó népének örök életet adjon. A hetedik hónap tizedik napján, a nagy engesztelési napra, a szenthely megtisztításának idejére, ami 1844. október 22-re esett, várták az Úr eljövetelét. Ez a meggy•z•désük összhangban volt a már elmondott bizonyítékokkal, amelyek szerint a 2300 nap 1844 •szén ér véget. Ez a következtetés megtámadhatatlannak t•nt.

A Mt 25. fejezetében feljegyzett példázat szerint a várakozást és a szunnyadást a v•legény jövetele követi. Ezt igazolták a próféciák és a jelképes szolgálatok érvei. Ezek az érvek nagyon meggy•z•ek és biztosak voltak, és az »éjféli kiáltás«-t a hiv•k ezrei hirdették.

A mozgalom a dagály hullámaiként söpört végig az országon. Városról városra, faluról falura és távoli vidékekre terjedt, és Isten várakozó népét teljesen felrázta. Mint a korai fagy a kel• nap el•l, úgy t•nt el a fanatizmus ennek az üzenetnek a hirdetése nyomán. A hiv•k kételye és bizonytalansága eloszlott. Remény és bátorság öntött életet szívükbe. A munka mentes volt azoktól a széls•ségekt•l, amelyek mindig megmutatkoznak, amikor az emberi túlf•töttséget nem szabályozza Isten szavának és Lelkének befolyása. Hasonló dolog történt, mint amikor az •si Izrael Isten szolgáinak dorgáló üzenetére megalázkodva visszatért az Úrhoz. Ez a munka magán viselte azokat a vonásokat, amelyek Isten munkáját jellemzik minden korban. Kevés elragadtatott öröm volt látható a hiv•kön. Inkább mélységesen kutatták szívüket, megvallották b•neiket, és elfordultak a világtól. Felkészülni az Úrral való találkozásra - ez volt a küzd• lelkek célja. Kitartóan imádkoztak, és fenntartás nélkül az Úrnak szentelték magukat.

Miller így jellemezte ezt a munkát: »Nincs nagy örömkitörés. Mintha ezt arra az id•re tartogatnák, amikor az egész menny és föld együtt fog örvendezni kibeszélhetetlen és teljes dics•ségben. Nincs kiáltás; ezt is akkorra •rzik, amikor az a mennyb•l hangzik. Az énekesek hallgatnak; várják, hogy az angyalok seregéhez, a mennyei kórushoz csatlakozhassanak... Nincsenek eltér• nézetek: mindenkinek egy a szíve és egy a lelke. «

A mozgalom egy másik résztvev•je ezt a bizonyságot tette: »A mozgalom azt eredményezte, hogy az emberek mindenütt alapos önvizsgálatot tartottak, és mélyen megalázták lelküket a magasságos menny Istene el•tt. Nem ragaszkodtak többé e világ dolgaihoz, kigyógyultak az ellenségeskedésb•l és a gy•lölködésb•l. Megvallották hibáikat, Isten el•tt sírva, b•nbánó és megtört szívvel esdekeltek bocsánatért, és kérték, hogy fogadja el •ket. Emberek úgy megalázkodtak, mint még soha. Ahogy Isten Jóel próféta által megparancsolta, az Úr nagy napjának küszöbén szívüket szaggatták meg, nem ruhájukat, és az Úrhoz fordultak böjtöléssel, sírással és kesergéssel. Miként Isten Zakariás által kijelentette, a kegyelem és könyörületesség lelke kiáradt Isten gyermekeire; arra tekintettek, akit átszegeztek, és nagy sírás volt az országban... Akik várták az Urat, megsanyargatták lelküket •el•tte. «

"Az apostolok kora óta támadt nagy vallási megmozdulások közül egyik sem volt mentesebb az emberi hibáktól és sátáni mesterkedésekt•l, mint az 1844. évi •szi mozgalom. A mozgalomnak azok a résztvev•i, akik er•sen álltak az igazság talapzatán, még most, hosszú évek múltán is érzik annak az áldott munkának a szent befolyását, és tanúsítják, hogy az Istent•l volt.

A hívásra - »Imhol j• a V•legény! Jöjjetek elébe!« - a várakozók »felkelének... és elkészíték az • lámpásaikat«. Addig ismeretlen élénkséggel és érdekl•déssel kutatták Isten Igéjét. Isten angyalokat küldött a mennyb•l, hogy felrázzák a csüggedteket, és felkészítsék •ket az üzenet fogadására. A munka nem emberi bölcsességre és felkészültségre épült, hanem Isten hatalmára. Nem a legtehetségesebbek, hanem a legalázatosabbak és legáldozatkészebbek voltak azok, akik el•ször hallották meg a hívást, és els•ként engedelmeskedtek. A gazdálkodók a mez•n hagyták terményeiket, a kézmívesek letették szerszámaikat, és könnyek között, örvendezve indultak el, hogy hirdessék az int• üzenetet. A munka

korábbi vezet•i az utolsók közt csatlakoztak ehhez a mozgalomhoz. Szinte minden egyház bezárta kapuit az üzenet el•tt. Sokan azok közül, akik elfogadták az üzenetet, megszakították egyházukkal a kapcsolatot. Isten gondviselése folytán ez a meghívás egyesült a második angyal üzenetével, és súlyt adott a munkának.

Az »Imhol j• a V•legény!« üzenet nem annyira érvelés kérdése volt, jóllehet a Szentírás bizonyságtevése világos és perdönt•. Ezt az üzenetet valami kényszerít• er• kísérte, amely megindította az emberek szívét. Nem volt kétely, sem kérdezgetés. Amikor Krisztus diadalmasan bevonult Jeruzsálembe, az ország minden részér•l az ünnepre összegyülekez• emberek az Olajfák-hegyére sereglettek;és amikor csatlakoztak a Jézust kísér• sokasághoz, megragadta •ket annak az órának a varázsa, és hangjuktól hangosabb lett a kiáltás: »Áldott, aki j• az Úrnak nevében!« (Mt 21:9). A krisztusvárók összejöveteleire seregl• hitetlenek - akik közül egyesek kíváncsiságból, mások pusztán a gúnyolódás kedvéért jöttek - hasonlóképpen megérezték a meggy•z• er•t, amely ezt az üzenetet kísérte: »Imhol j• a V•legény!«

De a hit sem hiányzott, az imára választ hozó hit - az a hit, amely el•re látja a megjutalmazást. Mint a szomjas földre hulló zápores•, úgy szállt alá a kegyelem Lelke a buzgó könyörg•kre. Akik azt remélték, hogy nemsokára szemt•l szembe állnak Megváltójukkal, olyan ünnepélyes boldogságot éreztek, amelyet nem lehetett szavakkal kifejezni. A Szentlélek meglágyító, megindító ereje megremegtette a szíveket, és áldása gazdagon áradt a h•séges hiv•kre.

Amikor a krisztusvárók hite szerint közeledett az Úrral való találkozás ideje, vigyázva és komolysággal töltötték napjaikat. Reggelenként els•dleges kötelességüknek tartották, hogy meggy•z•djenek arról, elfogadja-e Isten •ket. Szívük szorosan összefonódott, és sokat imádkoztak egymással és egymásért. Gyakran összegy•ltek elhagyatott helyeken, hogy Istennel bens•ségesen beszélgessenek, és a közbenjáró ima hangja mez•kr•l és ligetekb•l szállt a menny felé. Isten jóváhagyásának bizonyossága fontosabb volt nekik, mint a mindennapi táplálék. És ha felh• borult lelkükre, nem nyugodtak addig, amíg el nem vonult. Amikor Isten irgalmas bocsánatáról megbizonyosodtak, vágyakoztak arra, hogy megláthassák azt, akit lelkük szeret.

De ismét csalódtak. A várt id• elmúlt, és Megváltójuk nem jelent meg. Jövetelét megingathatatlan bizonyossággal várták, és most azt érezték, amit Mária, amikor a Megváltó sírját üresen találta, és könnyek között így kiáltott: »Elvitték az én Uramat, és nem tudom, hová tették •t« (Jn 20:13).

Valamiféle tisztelettel vegyes félelem, hogy az üzenet igaz lehet, egy ideig féken tartotta a kétked• világot. Az id• elmúltával ez nem sz•nt meg azonnal. A világ el•ször nem mert diadalt ülni a csalódottak felett. De amikor Isten haragjának semmi jelét nem látták, felocsúdva félelmükb•l újból gyalázkodtak és gúnyolódtak. Sokan, akik korábban azt mondták, hogy hisznek az Úr közeli eljövetelében, most megtagadták hitüket. Egyeseknek, akik nagyon reménykedtek, ez a csalódás annyira sértette a büszkeségét, hogy szerettek volna kifutni a világból. Jónáshoz hasonlóan panaszkodtak Istenre, és inkább a halált választották, mint az életet. Azok, akik hitüket mások véleményére, és nem Isten szavára alapozták, most könnyen megváltoztatták nézeteiket. A csúfolódók megnyerték a gyengéket és gyávákat a maguk ügyének, és együtt mondták, hogy többé nincs mit•l félni, nincs mire várni, hiszen az id• elmúlt,

és az Úr nem jött el, a világ pedig talán még évezredekig ugyanaz marad.

A komoly, •szinte hiv•k a csalódás el•tt mindenr•l lemondtak Krisztusért, és érezték közelségét, mint soha azel•tt. Hitük szerint utoljára figyelmeztették a világot. Abban a reményben, hogy nemsokára isteni Mesterük és a mennyei angyalok társaságában lesznek, kerülték azok társaságát, akik nem fogadták el az üzenetet. H• vággyal imádkozták: »Jöjj, Úr Jézus, jöjj hamar!«. De Jézus nem jött. És most újra fel kellett venniük az élet gondjainak és bizonytalanságainak nehéz terhét, és el kellett viselniük a csúfolódó világ gúnyos megjegyzéseit és megvet• mosolyát. Ez iszonyúan próbára tette hitüket és állhatatosságukat.

Ez a csalódás azonban nem volt olyan súlyos, mint a tanítványoké Krisztus els• adventjekor. Amikor Jézus diadalmasan Jeruzsálembe vonult, követ•i azt hitték, hogy most fog Dávid trónjára ülni, és most fogja megszabadítani Izraelt elnyomóitól. Nagy reményekkel és boldog várakozással, egymással versengve dics•ítették Királyukat. Sokan sz•nyegként terítették le fels•ruhájukat útjára, mások levéldíszes pálmaágakat szórtak elé. Lelkes örömmel éljeneztek: »Hozsánna a Dávid Fiának!«. Amikor az örvendez• kitörésekt•l felkavart és haragra gerjedt farizeusok azt akarták, hogy Jézus dorgálja meg a tanítványokat, Jézus így válaszolt: »Hogyha ezek elhallgatnak, a kövek fognak kiáltani« (Lk 19:40). A próféciának teljesednie kellett. A tanítványok megvalósították Isten szándékát, és mégis keser• csalódás lett a sorsuk. Csak néhány nap múlt el, és tanúi voltak a Megváltó gyötrelmes halálának.

Eltemették •t. Semmi nem vált valóra abból, amire számítottak. Reményeik meghaltak Jézussal együtt. Addig, amíg Uruk gy•zelmesen el• nem jött a sírból, nem tudták felfogni, hogy mindezt a próféta megjövendölte, és hogy »Krisztusnak szükség volt szenvedni és feltámadni a halálból« (Acs 17:3).

Ötszáz évvel el•bb az Úr kinyilatkoztatta Zakariás próféta útján: »Örülj nagyon, Sionnak leánya, örvendezz, Jeruzsálem leánya! Imé, jön néked a te királyod: igaz és szabadító •; szegény és szamárháton ül•, azaz n•stényszamárnak vemhén« (Zak 9:9). Ha a tanítványok tudták volna, hogy Krisztust Jeruzsálemben törvény elé állítják és halálra ítélik, képtelenek lettek volna teljesíteni ezt a próféciát.

Miller és társai hasonlóképpen valósították meg a próféciát, és tolmácsolták azt az üzenetet, amelyet az ihletett Ige jövendölése szerint el kellett mondaniuk a világnak. De ezt az üzenetet nem hirdették volna, ha teljesen megértették volna a csalódásukat meghirdet• próféciát, és benne egy másik üzenetet is, amelyet az Úr eljövetele el•tt prédikálni kell minden nemzetnek. Az els• és második angyal üzenete id•ben hangzott fel, és elvégezte azt a munkát, amelyet az Úr általa meg akart valósítani.

A világ figyelt, és arra számított, hogy ha a várt id• elmúlik anélkül, hogy Krisztus eljönne, az adventizmus egész rendszere összeomlik. De míg a súlyos kísértés nyomán sokan feladták hitüket, mások szilárdan kitartottak. Az adventmozgalom gyümölcsei, a munkát kísér• alázatos és önvizsgáló lelkület, a világ megtagadása és az élet megreformálódása tanúsította, hogy a mozgalom Istent•l van. Az emberek nem merték tagadni, hogy a Szentlélek hatalma kísérte a második advent prédikálását, és a prófétikus id•szakokról végzett számításban nem találtak semmi hibát. A legügyesebb ellenfeleknek sem sikerült a próféciamagyarázat rendszerét megdönteni. A hiv•k bibliai bizonyíték nélkül nem adhatták fel állásfoglalásukat, amelyre komoly, imádságos igekutatással, Isten Lelke által megvilágosított értelemmel

és él• er•t•l áthatott lélekkel jutottak. Nem adhatták fel azt az állásfoglalást, amely kiállta a népszer• vallástanítók és a világ dolgaiban jártas emberek legszigorúbb bírálatát és legelkeseredettebb támadását is; amely szilárdan megállt a tudás és ékesszólás egyesített er•ivel, a becsületesek és becstelenek szemrehányásaival és sértegetésével szemben egyaránt.

Az igaz, hogy kudarcot vallottak, mert a várt esemény nem következett be, de ez sem tudta az Isten szavába vetett hitüket megrendíteni. Amikor Jónás Ninive utcáin azt prédikálta, hogy a város negyven napon belül elpusztul, az Úr elfogadta a niniveiek megalázkodását, és meghosszabbította kegyelmi idejüket. Jónás üzenetét mégis Isten küldte, és Ninive Isten akarata szerint lett próbára téve. Az adventhiv•k hitték, hogy az Úr •ket is hasonlóan küldi. Nekik is fel kell hívniuk a világ figyelmét az ítéletre. »Ez a figyelmeztetés próbára tette mindazok szívét, akikhez eljutott - jelentették ki. Egyrészt felébresztette az Úr megjelenése utáni sóvárgó várakozást, másrészt többé-kevésbé érzékelhet• idegenkedést támasztott az adventtel szemben. Válaszfalat emelt..., hogy akik önvizsgálatot tartanak, tudják meg, az Úr melyik oldalon találta volna •ket, ha eljön. Kiáltották volna-e: ‚Imé, Istenünk, akit mi vártunk, és aki megtart minket'; vagy pedig hívták volna a sziklákat és a hegyeket, hogy essenek rájuk, és rejtsék el •ket a királyi széken ül• színe el•l, és a Bárány haragjától? Hitünk szerint tehát Isten megvizsgálta népét, megpróbálta hitét, és látta, hogy a próba órájában meghátrálva elhagyták volna-e azt a helyet, ahova Isten helyezte •ket; és vajon lemondtak volna-e a világról, és ráhagyatkoztak volna-e fenntartás nélküli bizalommal Isten szavára. «

William Miller ezekkel a szavakkal fejezte ki, mit éreztek azok, akik még mindig hittek abban, hogy Isten vezette •ket: »Ha az akkori bizonyítékaim birtokában újra kellene élni az életemet, ahhoz, hogy becsületes legyek Isten és ember iránt, ugyanazt tenném, amit tettem. Remélem, hogy ruhám mentes az emberek vérét•l. Úgy érzem, hogy amennyire rajtam állt, szabad vagyok elkárhozásuk minden vádjától. « »Habár kétszer ért csalódás - írta Isten embere -, nem vagyok sem levert, sem csüggedt... Most is éppoly szilárdan hiszek Krisztus eljövetelében, mint korábban. Csak azt tettem, amit évekig tartó komoly megfontolás után ünnepélyes kötelességemnek tartottam. Ha hibáztam, könyörületességb•l tettem, embertársaim iránti szeretetb•l, és Isten iránti kötelességérzetb•l. « »Egy dologról meg vagyok gy•z•dve: csak azt prédikáltam, amiben hittem; és Isten velem volt, hatalma megmutatkozott munkámban, és sok jó származott bel•le. « »Emberileg minden azt mutatta, hogy a prófétikus id•r•l való prédikálás ezreket ösztönzött a Szentírás tanulmányozására, akik aztán hit és Krisztus vére által megbékéltek Istennel.« »Sohasem vágytam a büszkék mosolyára, sem nem hunyászkodtam meg, amikor a világ elítélt. Ma sem keresem kegyüket, sem nem keltem fel szükségtelenül haragjukat. Soha nem kérem kezükb•l életemet. Remélem, hogy a haláltól sem fogok meghátrálni, ha a jó és gondvisel• Isten így határoz.«

Isten nem hagyta el népét. Lelke azokkal maradt, akik nem tagadták meg elhamarkodottan a kapott világosságot, és nem kárhoztatták az adventmozgalmat. Ezek a megpróbált, várakozó emberek e válság idején a Zsidókhoz írt levélben bátorító és int• szavakat találhattak: »Ne dobjátok el hát bizodalmatokat, melynek nagy jutalma van. Mert békességes t•résre van szükségetek, hogy az Isten akaratát cselekedvén, elnyerjétek az ígéretet. Mert még vajmi kevés id•, és aki eljövend•, elf• és nem késik. Az igaz pedig hitb•l él. És aki meghátrál, abban nem gyönyörködik a lelkem. De mi nem vagyunk a meghátrálás emberei, hogy elvesszünk, hanem hitéi, hogy életet nyerjünk« (Zsid 10:35-39).

Hogy ez az intés az utolsó napok egyházának szól, az nyilvánvaló az Úr eljövetelének közelségére utaló szavakból: »Mert még vajmi kevés id•, és aki eljövend•, elj•, és nem késik. « Itt világos utalást találunk arra, hogy Jézus látszólag késni fog. Úgy t•nik majd, mintha az Úr késne. Ez az eligazítás különösen ráillik az akkori krisztusvárók életére. A megszólított nép abban a veszélyben volt, hogy hite hajótörést szenved. A Szentlélek és az Ige vezetése nyomán Isten akaratát követték, de nem tudták megérteni, hogy mi volt Isten célja a velük történtekkel, és az ösvényt sem látták meg maguk el•tt. Sátán pedig ezt sugallta: kérd•jelezzék meg, hogy valóban Isten vezette-e •ket. Ekkor el lehetett mondani: »Az igaz pedig hitb•l él. « Amikor az »éjféli kiáltás« ragyogó fénye ösvényükre sugárzott, és meglátták a feltört pecsét• próféciát, amikor a rohamosan teljesed• jelek mutatták Krisztus eljövetelének közelségét, akkor úgy érezték, mintha megnyílt volna a szemük. Most azonban megcsalt reményeik súlya alatt görnyedtek, és csak az Istenbe és Igéjébe vetett hit által tudtak talpon maradni. A gúnyolódó világ ezt mondogatta: Be vagytok csapva! Ne higgyetek tovább, és mondjátok, hogy az adventmozgalom Sátántól volt! De Isten Igéje így hangzott: »Aki meghátrál, abban nem gyönyörködik a lelkem. « Megtagadni hitüket, és elutasítani a Szentlélek erejét, amely az üzenetet kísérte, meghátrálást és pusztulást jelentett volna. Pál szavai állhatatosságra buzdították •ket: »Ne dobjátok el hát bizodalmatokat«; »békességes t•résre van szükségetek«, »mert vajmi kevés id•, és aki eljövend•, elj• és nem késik. « Egyetlen biztonságos út volt: nagy gonddal •rizni azt a világosságot, amit már addig kaptak Istent•l; er•sen kapaszkodni ígéreteibe; tovább kutatni az Írásokat; türelemmel várni és figyelni újabb világosságra.

---

23. Mi a szentély?

Az az ige, amely az advent hit legfontosabb alapja és támasztó pillére, ezt a kinyilatkoztatást tartalmazza: »Kétezer és háromszáz estvéig és reggelig, azután kiderül a szenthely igazsága« (Dán 8:14). Akik hittek az Úr közeli eljövetelében, ezeket a szavakat jól ismerték. Ezrek mondogatták ezt a próféciát hitük jelmondataként. Mindannyian érezték, hogy a benne megjövendölt eseményeken múlnak legszebb váradalmaik és legdrágább reményeik. Bebizonyosodott, hogy ezek a prófétikus napok 1844 •szén érnek véget. Akkor még az adventhiv•k is azt vallották, amit az egész keresztény világ: hogy a föld vagy bizonyos része a szenthely. A szenthely megtisztítása alatt azt értették, hogy az utolsó nagy napon a föld t•z által megtisztul, és ez a második adventkor következik be. Így jutottak el arra a következtetésre, hogy Krisztus 1844-ben visszatér a földre.

De a megállapított id• elmúlt, és az Úr nem jelent meg. A hiv•k tudták, hogy Isten nem tévedhet. A próféciamagyarázatban lehet a hiba. De hol tévedtek? Sokan elhamarkodottan azzal a kijelentéssel vágták el a gordiuszi csomót, hogy a 2300 nap nem ért véget 1844-ben. Ezt semmi mással nem tudták megindokolni, csak azzal, hogy az Úr nem jött el akkor, amikor várták. Úgy okoskodtak, hogy ha a prófétikus napok véget értek volna 1844-ben, akkor Krisztus visszajött volna, hogy a szenthelyet, illetve a földet t•zzel megtisztítsa, de mivel Krisztus nem jött el, a prófétikus napok nem érhettek véget.

Ennek az állításnak az elfogadásához meg kellett tagadniuk a korábbi prófétikus id•számítást. Megállapításuk szerint a 2300 nap i. e. 457 •szén kezd•dött, amikor a Jeruzsálem helyreállítására és felépítésére kiadott artaxerxesi rendelet hatályba lépett. Ezt a kiindulópontot véve alapul, pontosan és harmonikusan helyükre tudták tenni annak az id•szaknak az eseményeit, amelyet Dániel próféta megjövendöl és megmagyaráz (Dán 9:25-27). A 69 hét, azaz a 2300 év els• 483 éve a Messiásig, a Felkentig tartott. Krisztus keresztsége és a Szentlélek általi felkenetése i. sz. 27-ben, tehát pontosan a próféciában meghatározott id•ben történt. A hetvenedik hét közepén a Messiás »kiirtatott«. Keresztsége után három és fél évvel - i. sz. 31 tavaszán - Krisztust keresztre feszítették. A hetven hetet, azaz a 490 évet els•sorban a zsidó nép kapta. Amikor ez az id•szak lejárt, a nemzet Krisztus tanítványainak üldözésével megpecsételte azt a döntését, hogy Krisztust elutasítja. Az apostolok i. sz. 34-ben a pogányok felé fordultak. A 2300 év els• 490 éve véget ért. Még 1810 év volt hátra. Az 1810 év i. sz. 34-1844-ig terjedt. »Azután - mondta az angyal - kiderül a szenthely igazsága. « A korábbi próféciák minden részlete kétségtelenül teljesedett a megjelölt id•ben.

E számításban minden világos és harmonikus volt, kivéve azt, hogy 1844-ben semmi olyan látható esemény nem történt, ami megfelelt volna a szenthely megtisztításának. Akik visszavonták azt az állítást, hogy a prófétikus napok 1844-ben véget értek - amivel az egész kérdést összekuszálták -, elfordultak attól az állásfoglalástól, amely a prófécia teljesedéseire épült.

A nagy adventmozgalomban mégis Isten vezette népét. Hatalma és dics•sége kísérte a munkát, és Isten nem engedte, hogy hamis és fanatikus izgalomnak bélyegzett gyászos csalódással érjen véget. Nem

hagyta, hogy Igéjét kétely és bizonytalanság burkolja. Sokan visszavonták a korábbi prófétikus id•számításukat, és megtagadták az erre alapozott mozgalmat. Mások azonban nem voltak hajlandók azokat a hittételeket és tapasztalatokat megtagadni, amelyeket a Szentírás igazolt, és a Szentlélek tanúsított. Hitték, hogy a próféciák kutatásában és magyarázásában józan elveket követtek; hogy kötelességük szilárdan ragaszkodni a már megismert igazságokhoz, és az addig alkalmazott elvek alapján tovább kell kutatniuk a Bibliát. Buzgó imával vizsgálták felül állásfoglalásukat, és a Szentírásban kerestek választ arra a kérdésre, hogy vajon hol tévedtek.

Mivel a prófétikus id•k kiszámításában nem találtak hibát, gondosabban kezdték vizsgálni a szentély tanát.

Kutatásuk során egyetlen szentírási bizonyítékot sem találtak annak a közhiedelemnek az alátámasztására, hogy a föld a szenthely; viszont megtalálták a Bibliában a szentély tanának, jellegének, helyének és szolgálatainak részletes magyarázatát. A szent írók bizonyságtevése olyan világos és sokrét•, hogy nem fér hozzá kétség. Pál apostol a Zsidókhoz írt levélben ezt mondja: »Annakokáért voltak ugyan az els• szövetségnek is istentiszteleti rendtartásai, mint szintén világi szenthelye. Mert sátor építtetett, az els•, amelyben vala a gyertyatartó, meg az asztal és a kenyerek felrakása; ezt nevezték szenthelynek. A második kárpiton túl pedig az a sátor, melyet neveztek szentek szentének. Melyben vala az arany füstöl• oltár és a szövetség ládája beborítva minden fel•l arannyal, ebben a mannás aranykorsó és Áron kihajtott vesszeje, meg a szövetség táblái. Fölötte pedig a dics•ség kérubjai, beárnyékolva a fedelet« (Zsid 9:1-5).

A szenthely, amelyre Pál itt utal, az a sátortemplom volt, amelyet Mózes Isten parancsára a Magasságos földi lakóhelyéül épített. »Készítsenek nékem szent hajlékot, hogy •közöttük lakozzam« (2Móz 25:8) - hangzott a parancs, amikor Mózes Istennel volt a hegyen. Izrael a pusztában vándorolt, ezért a sátortemplomot úgy kellett elkészítenie, hogy alkalmas legyen a szállításra. Mindamellett rendkívül impozáns építmény volt. Falai vastag aranylemezekkel borított és ezüst foglalatba helyezett függ•leges deszkalapokból álltak, a tetejét pedig egy sorozat függönyb•l, illetve takaróból alakították ki, amelyek közül a küls• b•rb•l volt, a legbels• pedig kérubalakokkal gyönyör•en hímzett fehér gyolcsból. A templomnak pitvara is volt. Itt állt az ég•áldozati oltár. Maga a sátortemplom a szentélynek és a szentek szentjének nevezett két helyiségb•l állt, amelyeket gazdagon díszített függöny, illetve lepel választott el egymástól. Hasonló lepel zárta le az els• helyiség bejáratát is.

A szentélyben, a déli oldalon volt a gyertyatartó, amelynek hét lámpája éjjel és nappal világított. Az északi oldalon állt a szent kenyerek asztala. A szentélyt és a szentek szentjét elválasztó függöny el•tt volt az arany füstöl• oltár, amelyr•l az illatfelh• Izrael imájával együtt naponként felszállt Isten elé.

A szentek szentjében állt az arany borítású, értékes fából készült frigyláda, amely az Isten által írt törvényt: a Tízparancsolatot megörökít• két k•táblát rejtette magában. A szent láda csodálatos mestermív• fedele volt a kegyelem királyi széke. A fedél felett tömör aranyból készült két kérub emelkedett, egy-egy a láda két szélén. Isten jelenléte ebben a helyiségben mutatkozott meg, a két kérub közötti dics•ségfelh•ben.

Miután a héberek letelepedtek Kánaánban, a sátortemplomot felváltotta Salamon temploma, amely bár

állandó és nagyobb építmény volt, de meg•rizte az el•z• templom arányait, és hasonlóképp volt berendezve. A templom ebben a formájában maradt fenn - eltekintve attól, hogy Dániel korában romokban hevert - i. sz. 70-ig. Ekkor a rómaiak elpusztították.

Ez volt az egyetlen olyan templom a földön, amelyr•l a Biblia tájékoztatást ad. Err•l mondta Pál, hogy az els• szövetség szenthelye. De vajon az újszövetségnek nincs szenthelye?

Visszalapozva a Zsidókhoz írt levélhez, az igazság keres•je egy második, illetve újszövetségi szenthelyre talál utalást a már idézett páli kijelentésben: »Annakokáért voltak ugyan az els• szövetségnek is istentiszteleti rendtartásai, mint szintén világi szenthelye. « Az »is« szó sejteti, hogy Pál korábban már tett említést err•l a szenthelyr•l. Az el•z• fejezet elején ez olvasható: »F•dolog pedig azokra nézve, amiket mondunk, az, hogy olyan f•papunk van, aki a mennyei Felség királyi székének jobbjára üle, mint a szent helynek és amaz igazi sátornak szolgája, amelyet az Úr és nem ember épített« (Zsid 8:1-2).

Itt utalást találunk az újszövetség szenthelyére. Az els• szövetség szenthelyét ember építette: Mózes. Ezt azonban az Úr építette, nem ember. Abban a templomban a földi papok végezték szolgálatukat; ebben pedig Krisztus, a mi nagy F•papunk szolgál Isten jobbján. Az els• templom a földön volt, a második pedig a mennyben van.

A Mózes által épített templom minta után készült. Az Úr ezt parancsolta neki: »Mindenest•l úgy csináljátok, amint én megmutatom néked a hajléknak formáját, és annak minden edényeinek formáját.« Majd ez a parancs hangzott el: »Vigyázz, hogy arra a formára csináld, amely a hegyen mutattatott néked« (2Móz 25:9.40). Pál pedig azt mondja: az els• sátor »példázat a jelenkori id•re, mikor áldoznak... ajándékokkal és áldozatokkal«; szent helyei »a mennyei dolgoknak ábrázolatain voltak; a papok, akik a törvény szerint áldoztak ajándékokkal, »a mennyei dolgok ábrázolatának és árnyékának« szolgáltak; és »nem kézzel csinált szentélybe, az igazinak csak másolatába ment be Krisztus, hanem magába a mennybe, hogy most Isten színe el•tt megjelenjék érettünk« (Zsid 9:9.23; 8:5; 9:24).

A mennyei templom, amelyben Jézus értünk szolgál, az a csodálatos eredeti, amelynek a Mózes által épített templom csak másolata volt. Isten a földi templom épít•it megáldotta Lelkével. Az a m•vészi képesség, amelyr•l az építkezés során bizonyságot tettek, mennyei bölcsesség megnyilatkozása volt. A falak úgy néztek ki, mintha tömör aranyból készültek volna. Minden irányba visszaverték az arany gyertyatartó hét lámpájának fényét. A szent kenyerek asztala és a füstöl• oltár fényes aranyként csillogott. A mennyezet díszes kárpitja, amelybe kék, bíborszín• és skarlátvörös angyalokat hímeztek, növelte a látvány szépségét. A második függönyön túl volt a szent sekina - Isten dics•ségének látható megmutatkozása -, amely elé csak a f•pap léphetett be úgy, hogy életben is maradt.

A földi templom páratlan pompája a mennyei templom dics•ségére emlékeztette az embert, ahol Krisztus, a mi Útnyitónk szolgál értünk Isten trónja el•tt. A királyok Királyának lakóhelye, ahol ezerszer ezeren szolgálnak neki, és tízezerszer tízezeren állnak el•tte (Dán 7:10); az örökkévaló trón dics•ségével betöltött templom, ahol a szeráfok, a trón fényl• •rz•i tisztelettel takarják el arcukat, csak halványan tudta visszatükröztetni nagyságát és dics•ségét abban a pompás építményben, amelyet valaha emberi kéz készített. A földi szenthely és a szolgálati rendszer fontos igazságokat tanított a mennyei templomról és

az ember megváltásáért a templomban folyó szolgálatról.

A mennyei templom szent helyeit a földi templom két helyisége szemlélteti. Amikor János apostol látomásban bepillanthatott Isten mennyei templomába, látta, hogy »hét t•zlámpás ég vala a ‚királyi szék el•tt« (Jel 4:5). Látott egy angyalt, aki arany tömjénez•t tartott, »és adaték annak sok tömjén, hogy tegye mindenszenteknek könyörgéseihez az arany oltárra, amely a királyi szék el•tt vala« (Jel 8:3). A próféta bepillanthatott a mennyei templom els• helyiségébe, és látta a hét ég• »t•zlámpás«-t és »az arany oltárt«-t, amelyeket a földi templom arany gyertyatartója és füstöl• oltára jelképezett. És »megnyilatkozék az Isten temploma« (Jel 11:19), és János bepillantott a bels• függönyön túl lev• szentek szentjébe. Itt látta »az • szövetségének ládáját«, amelyet a Mózes által készített és az Isten törvényét magában foglaló szent láda szimbolizált.

Akik tehát ezt a témakört tanulmányozták, kétségtelen bizonyságát látták annak, hogy a mennyben van egy templom. Mózes a neki megmutatott minta szerint készítette el a földi templomot. Pál azt tanítja, hogy ez a minta az igazi templom, amely a mennyben van. És János látta ezt a mennyei templomot.

Isten trónját, amely a mennyei templomban, Isten lakóhelyén van, az igazság és az ítélet teszi er•ssé. Az igazság törvénye, az erkölcs nagyszer• mércéje, amellyel megmér minden embert, a szentek szentjében van. A frigyládát, amely magába zárja a törvénytáblákat, a kegyelem királyi széke takarja. El•tte mutatja be vérét Krisztus a b•nösért. Igazság és irgalom így fonódik össze az emberért létrehozott megváltási tervben. Ennek a két isteni tulajdonságnak az egybefonódását csak a végtelen bölcsesség tudta kigondolni, és a végtelen hatalom tudta megvalósítani. Ez az összefonódás az egész mennyet ámulatba ejti, és imádatra készteti. A földi templom kérubjai tisztelettel fordultak a kegyelem királyi széke felé, így jelképezve a mennyei sereg érdekl•dését a megváltás munkája iránt. Ez annak az irgalomnak a titka, amelybe angyalok vágyakoznak betekinteni: hogy Isten akkor is igaz, ha megigazítja a megtér• b•nöst, és megújítja kapcsolatát az elbukott emberiséggel; hogy Krisztus lehajolt, és megszámlálhatatlanul sok embert emelt ki a pusztulás örvényéb•l. Felöltöztette •ket a maga igaz voltának folttalan ruhájába, hogy a megváltottak örökre Isten közelében és a soha el nem bukott angyalok társaságában lehessenek.

Az a munka, amit az emberért közbenjáró Krisztus végez - akinek

»neve Csemete« -, elénk tárul Zakariás örökszép próféciájában. Így szól a próféta: »• fogja megépíteni az Úrnak templomát, és nagy lesz az • dics•sége, és ülni és uralkodni fog az • (az Atya) székében, és pap is lesz az • székében, és békesség tanácsa lesz kett•jük között« (Zak 6:12-13).

»• fogja megépíteni az Úrnak templomát.« Áldozata és közbenjárása által Krisztus Isten templomának mind alapja, mind épít•je. Pál apostol »Szegletk•«-nek nevezi, »akiben az egész épület szép renddel rakattatván, nevekedik szent templommá az Úrban; akiben ti is - mondja - együtt építtettek Isten hajlékává a Lélek által« (Ef 2:20-22).

»Nagy lesz az • dics•sége. « Az elbukott ember megváltásáért Krisztusé a dics•ség. Az örökké tartó korszakokon át ez lesz a megváltottak éneke: »Annak, aki minket szeretett, és megmosott bennünket a

mi b•neinkt•l az • vére által... annak dics•ség és hatalom mind örökkön örökké« (Jel 1:5-6).

»Ülni és uralkodni fog az • székében, és pap is lesz az • székében. « Jézus most még nem ül »az • dics•ségének királyi székében«; a dics•ség országa még nem kezd•dött el. Csak közbenjárói munkája végeztével adja neki Isten »a Dávidnak, az • atyjának királyi székét«, azt az országot, amelynek »vége nem lészen« (Lk 1:32-33). Krisztus most mint pap ül Atyja trónján (Jel 3:21). Az örökkévaló, önmagában létez• Istennel ül a királyi széken az, aki »betegségeinket... viselte, és fájdalmainkat hordozá«, aki hozzánk hasonlóan »mindenben kísértést szenvedett, a b•nt•l azonban ment maradt, « hogy segíthessen »azokon, akik megkísértetnek«. »Ha valaki vétkezik, van Szószólónk az Atyánál« (Ésa 53:4; Zsid 4:15; 2:18; 1Jn 2:1). A Megváltó átszegezett, összezúzott testével és folttalan életével jár közben a b•nösért. Megsebzett kezét kinyújtva, átszegzett oldalára, összeroncsolt lábára mutatva könyörög az elbukott emberért, akinek a megváltása végtelen sokba került.

»És békesség tanácsa lesz kett•jük között. « Az Atya szeretete, éppúgy, mint a Fiúé, az elveszett emberiség megváltásának forrása. Jézus így szólt tanítványaihoz távozása el•tt: »Nem mondom néktek, hogy én kérni fogom az Atyát tiérettetek; mert maga az Atya szeret titeket« (Jn 16:26-27). Isten »Krisztusban megbékéltette magával a világot« (2Kor 5:19). És a mennyei templomszolgálat során »békesség tanácsa lesz kett•jük között«. »Úgy szerette Isten e világot, hogy az • egyszülött Fiát adta, hogy valaki hiszen •benne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen« (Jn 3:16).

Arra a kérdésre, hogy: mi a szenthely, a Szentírásban világos választ találunk. A »szenthely« szó a Biblia szóhasználatában egyrészt a Mózes által épített templomra, a mennyei dolgok tükörképére vonatkozik, másrészt pedig az »igazi sátor«-ra, a mennyeire, amelyre a földi templom hívta fel a figyelmet. Krisztus halálakor a jelképes szolgálat véget ért. Az »igazi sátor« a mennyei, az újszövetség temploma. És mivel Dániel próféciája (Dán 8:14) a keresztény korszakban teljesült, a próféciában említett szenthely minden bizonnyal az újszövetség temploma. A 2300 nap végén - 1844-ben - már hosszú századok óta nem volt szenthely a földön. Tehát ez a prófécia: »Kétezer és háromszáz estvéig és reggelig, azután kiderül a szenthely igazsága« - kétségtelenül a mennyei templomra vonatkozik.

A legfontosabb kérdés azonban még megválaszolásra vár: Mit jelent a szenthely megtisztítása? Az Ótestamentum szerint a földi templomban volt ilyen szolgálat. De vajon a mennyben lehet-e olyasmi, amit meg kell tisztítani? A Zsidókhoz írt levél 9. fejezete nyomán világossá válik, hogy mind a földi, mind a mennyei »megtisztíttatik«. »Csaknem minden vérrel tisztíttatik meg a törvény szerint, és vérontás nélkül nincsen b•nbocsánat. Annakokáért szükséges, hogy a mennyei dolgoknak ábrázolatai effélékkel (állatok vérével) tisztíttassanak meg, maguk a mennyei dolgok azonban ezeknél különb áldozatokkal« (Zsid 9:22-23), Krisztus drága vérével.

A megtisztítás mind a jelképes, mind pedig a valóságos szolgálatban vérrel történt, illetve történik: az el•bbiben állatok vérével, az utóbbiban Krisztus vérével. Pál elmondja, hogy miért kell a megtisztításnak vérrel történnie. Azért, mert vérontás nélkül nincs b•nbocsánat. A megbocsátás, illetve a b•nök eltávolítása az elvégzend• feladat. De mi köze lehet a b•nnek a templomhoz - a mennyeihez, illetve a földihez? Megtudhatjuk a jelképes szolgálatból,

mert a földön tényked• papok »a mennyei dolgok ábrázolatának és árnyékának« szolgáltak (Zsid 8:5).

A földi templomszolgálat két részb•l állt: a papok naponta szolgáltak a szenthelyen, a f•pap pedig egyszer egy évben a szentek szentjében végezte az engesztelés különleges munkáját: megtisztította a templomot. A b•nbánó b•nösök nap mint nap hozták áldozatukat a templom ajtajához, és kezüket az áldozat fejére téve megvallották b•neiket. A b•nös így jelképesen önmagáról az ártatlan áldozatra helyezte b•neit, majd az állatot megölte. »Vérontás nélkül nincsen b•nbocsánat« - mondja az apostol. »A testnek élete a vérben van« (3Móz 17:11). Isten megsértett törvénye a törvényszeg• életét követelte. A vér az elveszett b•nöst képviselte, b•nét pedig az áldozat hordozta. Az áldozat vérét a pap bevitte a szentélybe, és a függöny elé hintette. A függöny mögött volt a frigyláda, és benne a b•nös által megsértett törvény. E szertartással a b•n a vér útján jelképesen átkerült a templomra. A vért nem mindig vitték be a szentélybe. Egyes esetekben a pap a húst megette, ahogy Mózes megparancsolta Áron fiainak: »Néktek adta azt az Úr a gyülekezet vétkének hordozásáért« (3Móz 10:17). Mindkét szertartás egyaránt azt szimbolizálta, hogy a b•n átkerült a b•nbánóról a templomra.

Ez a munka egész évben nap mint nap folyt. Izrael b•nei így kerültek át a templomra, és eltávolításuk különleges szolgálatot igényelt. Isten megparancsolta, hogy a pap mindkét szent helyiségért végezzen engesztelést: »a szenthelynek Izrael fiainak tisztátalanságai és vétkei miatt, mindenféle b•nei miatt; így cselekedjék a gyülekezet sátorával is, amely közöttük van, az • tisztátalanságaik közepette. « Az oltárért is engesztelést kellett végezni: »tegye tisztává, és... szentelje meg az Izrael fiainak tisztátalanságaitól« (3Móz 16:16.19)

A pap egyszer egy évben - a nagy engesztelési napon - belépett a szentek szentjébe, hogy megtisztítsa a templomot. Ezzel a munkával lezárult az évi szolgálat körforgása. Az engesztelési napon két fiatal kecskebakot vittek a templom ajtajához, és sorsot vetettek rájuk: »egyik sorsot az Úrért, a másik sorsot Azázelért« (3Móz 16:8). Azt a kecskét, amelyre az Úrért való sors esett, megölték b•náldozatként a népért. Vérét a pap bevitte a függöny mögé, majd a fedélre és a fedél elé hintette. Hintett bel•le a füstöl• oltárra is, amely a függöny el•tt állt.

»És tegye Áron mind a két kezét az él• baknak fejére, és vallja meg felette Izrael fiainak minden hamisságát és minden vétkét, mindenféle b•neit: és rakja azokat a baknak fejére, azután küldje el az arra való emberrel a pusztába, hogy vigye el magán a bak minden • hamisságukat kietlen földre« (3Móz 16:21-22). Azázel bakja többé nem jött be Izrael táborába; az embernek pedig, aki elvezette, önmagát és öltözetét meg kellett mosnia, és csak aztán térhetett vissza a táborba.

Az egész szertartásnak az volt a célja, hogy tudatosítsa Izraelben Isten szentségét és a b•nnel szembeni gy•löletét, és azt is, hogy a b•nnel való érintkezés óhatatlanul beszennyez. Az engesztelési munka során mindenkinek meg kellett sanyargatnia magát. Minden munkát félre kellett tenni, és ezt a napot Izrael egész gyülekezetének Isten el•tt komolyan megalázkodva, imával, böjttel és mélységes önvizsgálattal kellett töltenie.

A jelképes szolgálat az engesztelés fontos igazságaira tanított. Isten helyettest fogadott el a b•nös helyett, de az áldozat vére nem törölte el a b•nt. A b•n így átkerült a templomra. A b•nös a véráldozattal

elismerte a törvény tekintélyét, megvallotta, hogy a törvény áthágásával vétkezett, és kifejezte, hogy hisz az eljövend• Megváltóban és bocsánatra vágyik, de még teljesen nem szabadult meg a törvény kárhoztatásától. Az engesztelési napon a f•pap átvette a gyülekezet által bemutatott áldozatot, és az áldozat vérével bement a szentek szentjébe; majd a vért a frigyláda fedelére hintette, közvetlenül a törvény fölé, hogy a törvény kívánalmainak eleget tegyen. Közbenjáróként a b•nöket magára vette, és kivitte a templomból. Kezét Azázel bakjának fejére téve, megvallotta ezeket a b•nöket, és jelképesen önmagáról a bakra helyezte. Ezután a bak elvitte a b•nöket, és ezzel a nép örökre megszabadult t•lük.

Ez volt »a mennyei dolgok ábrázolatának és árnyékának« szolgálata. Ami jelképesen a földi templomszolgálatban történt, az történik a valóságban a mennyei templomszolgálatban is. Megváltónk, miután a mennybe ment, f•papként kezdte el munkáját. Ezt mondja Pál: »Nem kézzel csinált szentélybe, az igazinak csak másolatába ment be Krisztus, hanem magába a mennybe, hogy most Isten színe el•tt megjelenjék érettünk« (Zsid 9:24).

A pap szolgálata, amit a templom els• helyiségében, a szenthelyet a küls• udvartól ajtóként elválasztó »kárpiton belül« egész évben végzett, jelképezi azt a szolgálatot, amelyet Krisztus a mennybemenetelekor megkezdett. A mindennapi szolgálatban a papnak az volt a feladata, hogy bemutassa Istennek a b•náldozat vérét, és tömjént füstölögtessen, amely Izrael imájával együtt szállt fel. Így viszi Krisztus is a saját vérét az Atya elé a b•nösökért, és bemutatja - saját igaz voltának jóillatával együtt - a b•nbánó hiv•k imáit is. Ez a szolgálat folyt a mennyei templom els• helyiségében.

Ide kísérte el Krisztust tanítványainak hite, amikor a mennybe emelkedve elt•nt a szemük el•l. Ide összpontosultak reményeik. Err•l a reménységr•l mondta Pál, hogy »lelkünknek mintegy bátorságos és er•s horgonya«, amely »beljebb hatol a kárpitnál, ahová útnyitóul bement érettünk Jézus, aki örökkévaló f•pap«. »Nem bakok és tulkok vére által, hanem az • tulajdon vére által ment be egyszer mindenkorra a szentélybe, örök váltságot szerezve« (Zsid 6:19-20; 9:12).

Ez a szolgálat tizennyolc évszázadon át folyt a templom els• helyiségében. Krisztus a b•nbánó hiv•k érdekében vérére hivatkozott. Kieszközölte számukra az Atya bocsánatát és pártfogását, de b•neik még bent maradtak a mennyei könyvekben. A jelképes szolgálat év végi engesztelési munkájához hasonlóan Krisztus is, megváltási munkájának befejezése el•tt, engesztelési szolgálatot végez a mennyben, hogy a b•nöket eltávolítsa. Ez a szolgálat kezd•dött el a 2300 nap végén. Ekkor, miként Dániel próféta megjövendölte, F•papunk belépett a szentek szentjébe, hogy ennek az ünnepélyes munkának az utolsó szakaszát - a templom megtisztítását - elvégezze.

Ahogy hajdan a nép hitben ráhelyezte b•neit a b•nért való áldozatra, és az áldozat vére által jelképesen áthárította •ket a földi szentélyre, az újszövetség idején a b•nbánók éppígy helyezik hitben Krisztusra b•neiket, és valóságosan áthárítják •ket a mennyei szentélyre. S miként a földi szentély a b•nök eltávolításával jelképesen megtisztult a b•nök szennyét•l, a mennyei szentély az ott nyilvántartott b•nök eltávolításával, azaz eltörlésével ténylegesen megtisztul. A mennyei templom megtisztítása el•tt azonban a feljegyzések könyvét megvizsgálva meg kell állapítani, hogy ki részesülhet - b•nbánata és Krisztusba vetett hite nyomán - az engesztelés áldásaiban. A szentély megtisztítása tehát egyben vizsgálat is - azaz ítélkezés. Ennek a munkának le kell zárulnia, miel•tt Krisztus eljön, hogy népét megváltsa, mert amikor

eljön, a jutalmat is hozza, hogy mindenkinek cselekedetei szerint fizessen (Jel 22:12).

Mindazok tehát, akik a prófétai ige fényét követték, felismerték, hogy a 2300 év végén - 1844-ben - Krisztus nem a földre jött el, hanem belépett a mennyei szentek szentjébe, hogy befejezze az engesztelési munkát, amely el•készíti eljövetelét.

Az is kiderült, hogy míg a b•náldozat Krisztus áldozatára mutatott, és a f•pap a közbenjáró Krisztust ábrázolta, Azázel bakja Sátánnak, a b•n szerz•jének jelképe volt, akire végül Krisztus ráhelyezi az •szinte b•nbánók b•neit. A f•pap a b•nöket a b•nért való áldozat vérével távolította el a templomból, és ráhelyezte Azázel bakjára. Amikor Krisztus - szolgálatának befejeztével - saját vére által eltávolítja a mennyei templomból népének b•neit, e b•nöket ráhelyezi Sátánra, aki az ítélet végrehajtásakor megkapja végs• büntetését. Azázel bakját lakatlan helyre küldték, és soha többé nem térhetett vissza Izrael közösségébe. Így fogja Isten Sátánt is a maga népe közeléb•l örökre el•zni. A b•n és a b•nösök végleges megsemmisítésekor Sátán megsz•nik létezni.

---

24. A szentek szentjében

A szentély tana volt az a kulcs, amely megadta az 1844-es csalódás nyitját. Egy kerek, összefügg• és harmonikus igazságrendszerre derített fényt. Ennek ismeretében világossá vált, hogy Isten irányította a nagy adventmozgalmat. Egyértelm• lett, hogy Isten népének mi volt a szerepe, és az is, mi lesz a további feladata. Jézus tanítványai gyötrelmük és csalódásuk szörny• éjszakája után »örvendezének..., hogy látják vala az Urat«. Így örültek azok is, akik hittel várták Jézus második eljövetelét. Hitték, hogy Uruk megjelenik dics•ségben, és megjutalmazza szolgáit. De amikor reményeik meghiúsultak, szem el•l veszítették Jézust, és mint Mária a sírnál, ezt zokogták: »Elvitték az én Uramat, és nem tudom, hová tették. « És most a szentek szentjében újra »meglátták« Jézust, könyörül• F•papjukat, aki nemsokára királyként és szabadítóként jelenik meg. A szenthelyr•l sugárzó fény megvilágította a múltat, a jelent és a jöv•t. Tudták, hogy a gondvisel• Isten tévedhetetlenül vezette •ket. Habár az els• tanítványokhoz hasonlóan •k sem értették azt az üzenetet, amit tolmácsoltak, de az üzenet minden vonatkozásban helyes volt. Hirdetésével betöltötték Isten szándékát, és amit az Úrért tettek, nem volt hiábavaló. Újjászületve »él• reménységre«, »kibeszélhetetlen és dics•ült örömmel örvendeztek«.

Mind Dániel próféciája: »Kétezer és háromszáz estvéig és reggelig, azután kiderül a szenthely igazsága« (8:14), mind pedig az els• angyali üzenet: »Féljétek az Istent, és néki adjatok dics•séget; mert eljött az • ítéletének órája«, a vizsgálati ítéletre és a szentek szentjében szolgáló Krisztusra, nem pedig a népe megváltására és a gonoszok elpusztítására megjelen• Krisztusra hívta fel a figyelmet.

A krisztusvárók nem a prófétikus id•szakok kiszámításában tévedtek, hanem abban, hogy milyen esemény lesz a 2300 nap végén. E tévedés miatt csalódtak. De mindaz, amit a próféta megjövendölt, és mindaz, amit a Szentírás bizonysága alapján várhattak volna, megvalósult. Pontosan akkor, amikor reményeik meghiúsulása miatt siránkoztak, történt meg az üzenetben megjövendölt esemény, amelynek be kellett teljesednie, miel•tt az Úr eljön, hogy szolgáit megjutalmazza.

Krisztus megjelent, de nem a földön, ahogy várták, hanem Isten templomában, a mennyei szentek szentjében, ahogy azt az árnyékszolgálat jelezte. Dániel próféta azt mondja, hogy Krisztus ekkor az Öregkorúhoz lép: »Látám éjszakai látásokban, és ímé az égnek felh•iben mint valami emberfia jöve« - nem a földre, hanem - »az Öregkorúhoz, és eleibe vivék •t« (Dán 7:13).

Ezt Malakiás próféta is megjövendölte: »Mindjárt eljön az • templomába az Úr, akit ti kerestek, és a szövetségnek követe, akit ti kívántok; ímé eljön, azt mondja a Seregeknek Ura« (Mal 3:1). Az Úr váratlanul lépett be templomába. Erre népe nem számított. Ott nem keresték. Azt hitték, hogy a földre jön, és »t•znek lángjában« »bosszút áll azokon, akik nem ismerik az Istent, és akik nem engedelmeskednek... evangéliumának« (2Thessz 1:8).

A nép azonban még nem volt felkészülve arra, hogy Urával találkozzék. Még hiányzott valami a felkészülésükhöz. Világosságra volt szükségük, amely figyelmüket Isten mennyei templomára irányítja,

hogy F•papjuk szolgálatának hitben való felismerése közben új feladatokat lássanak meg. Az egyháznak további int• és eligazító üzenetet kellett kapnia.

Ezt mondja a próféta: »Kicsoda szenvedheti el az • eljövetelének napját? És kicsoda áll meg az • megjelenésekor? Hiszen olyan •, mint az ötvösnek tüze, és a ruhamosónak lúgja! És ül mint ötvös vagy ezüst-tisztogató és megtisztítja Lévi fiait és fényessé teszi •ket, mint az aranyat és ezüstöt; és igazsággal visznek ételáldozatot az Úrnak« (Mal 3:2-3). Azoknak, akik akkor élnek a földön, amikor Krisztus befejezi közbenjárását a mennyei templomban, a szent Isten színe el•tt közbenjáró nélkül kell megállniuk. Ruhájuknak hótisztának kell lennie, jellemüknek »a meghintés vére« által meg kell tisztulnia a b•nt•l. Isten kegyelme és kitartó emberi igyekezet által gy•zniük kell a b•n ellen vívott harcban. Miközben a vizsgálati ítélet folyik a mennyben, és Krisztus a b•nbánó hiv•k b•neit eltávolítja a templomból, a földön Isten népe között a tisztogatás, a b•nt•l való szabadulás különleges munkájának kell végbemennie. Ezt a munkát még világosabban megismerhetjük a Jel 14. fejezetében foglalt üzenetb•l.

E munka lezárulásakor Krisztus követ•i készen lesznek Uruk fogadására. »És kedves lesz az Úrnak a Juda és Jeruzsálem ételáldozatja, mint a régi napokban és el•bbi esztend•kben« (Mal 3:4). Akkor az egyház, amelyet Urunk magához fogad eljövetelekor, dics•séges egyház lesz, amelyen nem lesz »szepl• vagy sömörgözés, vagy valami afféle« (Ef 5:27). Akkor olyan lesz, »mint egy hajnal, szép, mint a hold, tiszta mint a nap, rettenetes, mint a zászlós tábor« (Énekek 6:7).

Arról az Úrról, aki eljön templomába, Malakiás azt is megjövendöli, hogy másodszor is eljön a földre, hogy végrehajtsa az ítéletet. Malakiás e szavakkal mondja ezt el: »Ítéletre indulok hozzátok, és gyors tanú leszek a szemfényveszt•k ellen, a paráznák és hamisan esküv•k ellen, és azok ellen, akik megrövidítik a munkásnak bérét, az özvegyet és árvát, és akik nyomorgatják az idegent, és nem félnek engem, azt mondja a Seregeknek Ura« (Mal 3:5). Júdás ugyanerr•l a jelenetr•l ezt mondja: »Ímé eljött az Úr az • sok ezer szentjével, hogy ítéletet tartson mindenek felett, és fedd•zzék mindazok ellen, akik közöttük istentelenek, istentelenségüknek minden cselekedetéért« (Jud 14-15). Ez az eljövetel és az, amikor az Úr az • templomába jön el, két különböz• és különálló esemény.

Dániel próféciája (8:14) szemlélteti azt a jelenetet, amikor Krisztus mint F•papunk belép a szentek szentjébe, hogy megtisztítsa a templomot. Az Emberfiának az Öregkorú elé lépése - ahogy azt Dán 7:13 mondja el -, és az Úr templomába jövetele - ahogy Malakiás jövendöli -, ugyanaz az esemény. A v•legénynek a menyegz•re érkezése is ezt szimbolizálja; err•l Krisztus a tíz sz•zr•l szóló példázatában beszélt (lásd Mt 25:6).

1844 nyarán és •szén hangzott fel az »Imhol j• a V•legény!« kiáltás. Akkor alakult ki a bölcs és a bolond szüzekkel ábrázolt két csoport: az egyik örömmel várta az Úr megjelenését, és szorgalmasan készül•dött a vele való találkozásra, a másik pedig félt, és félelemb•l cselekedett; meg volt elégedve az igazság elméleti ismeretével, de nélkülözte az igazi kegyességet. A példázatban azok, akik a v•legény érkezésekor »készen valának, bemenének •vele a menyegz•be«. A v•legény - e kép szerint - a menyegz• el•tt jön. A menyegz• azt a jelenetet szimbolizálja, amikor Krisztus átveszi országát. A Szent Várost, az Új Jeruzsálemet, amely Isten országának f•városa és jelképe, az angyal »menyasszony«-nak, »a Bárány

feleségé«-nek nevezi. Az angyal ezt mondja Jánosnak: »Jer, megmutatom néked a menyasszonyt, a Bárány feleségét. « »Elvive engem lélekben« - mondja a próféta -, »és megmutatá nékem azt a nagy várost, a szent Jeruzsálemet, amely Istent•l szállott alá a mennyb•l« (Jel 21:9-10). Világos tehát, hogy a menyasszony a Szent Várost jelképezi, a szüzek pedig, akik kimennek a v•legény elé, az egyházat szimbolizálják. A Jelenések könyvében a menyegz•i vacsora vendégei: Isten népe (Jel 19:9). Ha vendégek, nem lehet menyasszonyként is ábrázolni •ket. Krisztus - amint Dániel próféta kijelenti - az Öregkorútól a mennyben »hatalmat, dics•séget és országot« fog kapni; övé lesz az Új Jeruzsálem, Isten országának f•városa, »elkészítve, mint egy férje számára felékesített menyasszony« (Dán 7:14; Jel 21:2). Krisztus az ország átvétele után eljön dics•ségben mint királyok Királya és uraknak Ura, hogy megváltsa népét, akik »letelepednek Ábrahámmal, Izsákkal és Jákóbbal« az országában felállított asztalánál (Mt 8:11; Lk 22:30), hogy részt vegyenek a Bárány menyegz•i vacsoráján.

Az »Imhol j• a v•legény!« kiáltás hallatán 1844 nyarán ezrek várták azonnalra az Úr adventjét. A megjelölt id•ben a V•legény jött is, de nem a földre, miként népe várta, hanem az Öregkorúhoz a mennyben, a menyegz•re, hogy átvegye országát. »Akik készen valának, bemenének vele a menyegz•be, és bezáraték az ajtó. « Nem lehettek személyesen jelen a menyegz•n, mert a menyegz• a mennyben van, •k pedig a földön. Krisztus követ•i várják, hogy Uruk megjöjjön a menyegz•r•l (Lk 12:36). De tudniuk kell, mit csinál, hogy hitben elkísérjék Isten elé lép• Urukat. Ebben az értelemben mondja Jézus, hogy bemennek a menyegz•be.

A példázat szerint azok mentek be a menyegz•be, akiknek a lámpásukkal vitt edényben volt olaj. Akik nemcsak megismerték a Szentírásból az igazságot, hanem Isten Lelkét és erejét is megkapták, és keserves próbájuk éjszakáján türelmesen vártak, nagyobb világosság után kutatva - azok megértették a mennyei templomról szóló igazságot, a Megváltó szolgálat-váltásával együtt, és hittel kísérték a mennyei templomban végzett munkáját. Azokról, akik a Szentírás bizonyságtevése alapján elfogadják ezeket az igazságokat, hitben követve az isten elé, közbenjárói munkájának utolsó szakaszába lép•, és e munka lezárulása után országát átvev• Krisztust - azt mondja a példázat, hogy bemennek a menyegz•be.

A Mt 22. fejezetében feljegyzett példázatból - amelyben szintén a menyegz• a szimbólum - világosan kit•nik, hogy a vizsgálati ítélet megel•zi a menyegz•t. A menyegz• megtartása el•tt a király megtekinti a vendégeket, hogy lássa, felöltötte-e mindenki a menyegz•i ruhát, a Bárány vérében megmosott és megfehérített hótiszta jellemet (Mt 22:11; Jel 7:14). Akin nem látja ezt a ruhát, annak semmi helye nincs a menyegz•n (Mt 22:13). Azokat pedig, akiknek van menyegz•i ruhájuk, Isten elfogadja, és méltónak tartja arra, hogy részt kapjanak országából és helyet a trónján. A jellem megvizsgálása, és annak eldöntése, hogy ki készült fel Isten országára: a vizsgálati ítélet, a mennyei templomszolgálat záró munkája.

Amikor a vizsgálat véget ér, amikor Krisztus megvizsgálta és eldöntötte azoknak az ügyét, akik a korszakok során követ•inek vallották magukat, akkor - és nem el•bb - a kegyelemid• lejár, és a kegyelem ajtaja bezárul. Ez az egyetlen rövid mondat tehát: »Akik készek valának, bemenének •vele a menyegz•be, és bezáraték az ajtón - elvezet bennünket a Megváltó végs• szolgálatán át ennek a nagy munkának, az ember megváltásának a befejezéséig.

A földi szentélyszolgálat, amint láttuk, a mennyei szolgálatot illusztrálja. Amikor az engesztelési napon a f•pap belépett a szentek szentjébe, a szolgálat az els• helyiségben megsz•nt. Isten ezt parancsolta: »Senki ne legyen a gyülekezet sátorában, amikor (a f•pap) bemegy a szenthelybe, hogy engesztelést szerezzen, egészen az • kijöveteléig« (3Móz 16:17). Amikor Krisztus belépett a szentek szentjébe, hogy elvégezze az engesztelés befejez• munkáját, az • szolgálata is megsz•nt az els• helyiségben, és megkezd•dött a másodikban. A jelképes szolgálatban a f•pap az engesztelési napon elhagyta a szentélyt, és Isten elé lépett, hogy bemutassa a b•nért való áldozat vérét minden izraelitáért, aki •szintén megbánta b•neit. Krisztus is közbenjárói munkájának csak egyik részét fejezte be, hogy elkezdje munkájának másik szakaszát, de most is vérére hivatkozik az Atya el•tt a b•nösök érdekében.

Az adventhiv•k ezt 1844-ben még nem értették. Az id• elmúlt, amikorra a Megváltót várták, de •k továbbra is hitték, hogy nemsokára eljön. Azt vallották, hogy fontos fordulóponthoz érkeztek, és Krisztus nem jár többé közbe Isten el•tt az emberért. A Bibliából úgy értették, hogy a kegyelemid• nem sokkal Krisztus tényleges eljövetele el•tt lejár. Ezt a következtetést azokból az igékb•l vonták le, amelyek szerint egyszer majd keres• emberek a kegyelem ajtajánál zörgetnek és sírnak, de az ajtó nem nyílik meg. Az adventhiv•k azt kérdezték, hogy vajon ez az id•szak - ami tulajdonképpen közvetlenül megel•zi Krisztus eljövetelét - nem akkor kezd•dött-e, amikor Krisztus visszajövetelét várták? Figyelmeztették a világot az ítélet közelségére. Úgy érezték, hogy ezzel mindent megtettek, és már nem éreztek felel•sséget a b•nösök megmentéséért. A gonoszok vakmer• és istenkáromló gúnyolódásából is arra következtettek, hogy Isten visszavonta Lelkét azoktól, akik irgalmát elutasították. Mindezek igazolták azt a meggy•z•désüket, hogy a kegyelemid• lejárt, vagy ahogy akkor mondták: »a kegyelem ajtaja bezárult « .

De amikor a szentély kérdését megvizsgálták, kinyílt a szemük. Látták, hogy az 1844-es év, azaz a 2300 év vége valóban fontos fordulópontot jelez. De míg igaz volt az, hogy a reménység és a kegyelem ajtaja, amelyen át az emberek tizennyolc évszázad során Istenhez járulhattak, bezárult, megnyit egy másik ajtó, és Isten b•nbocsánatot kínált minden embernek Krisztus közbenjárása által. Jézus szolgálatának egyik része lezárult, hogy felváltsa egy másik. A mennyei templomnak, ahol Krisztus szolgált a b•nösért, most is volt »nyitott ajtaja«.

Most látták meg, mit értett Krisztus azon, amikor így szólította meg az egyházat: »Ezt mondja a Szent, az Igaz, akinél a Dávid kulcsa van, aki megnyitja és senki be nem zárja, és bezárja és senki meg nem nyitja: tudom a te dolgaidat (ímé adtam el•dbe egy nyitott ajtót, amelyet senki be nem zárhat)« (Jel 3:7-8).

Jézus közbenjárásának áldása azokra árad, akik hitben elfogadják az engesztelés nagy jelent•ség• szolgálatát. Azokon pedig, akik elvetik azt a világosságot, amely fényt áraszt erre a szolgálatra, nem nyugszik meg Isten áldása. A zsidók Krisztus els• adventjekor elvetették a kapott világosságot, és nem hitték el, hogy • a világ Megváltója, ezért nem részesültek b•nbocsánatban. Jézus visszatért a mennybe, és saját vérével belépett a mennyei templomba, hogy tanítványaira árassza közbenjárásának áldásait. A zsidók teljes sötétségben maradtak, és továbbra is hozták hiábavaló véres és egyéb áldozataikat. A jelképes árnyékszolgálat véget ért. Az ajtó, amelyen át az emberek korábban Isten elé járulhattak, nem volt már nyitva. A zsidók nem akarták keresni •t azon az egyetlen úton, amelyen megtalálhatták volna: a

mennyei templomban folyó szolgálat útján. Ezért nem tudtak közösségre jutni Istennel. Számukra zárva volt az ajtó. Nem látták meg Krisztusban az igazi áldozatot és az Istenhez vezet• egyetlen közbenjárót, ezért nem részesülhettek a közbenjárás áldásaiban.

A hitetlen zsidók helyzete illusztrálja a közönyös és hitetlen látszatkeresztények állapotát, akik nem akarnak tudomást venni irgalmas F•papjuk munkájáról. Amikor a jelképes szolgálat f•papja belépett a szentek szentjébe, az egész Izraelnek Isten el•tt mélységesen megalázkodva el kellett a templom körül helyezkednie, hogy b•neikre bocsánatot kapva, Izrael közösségének tagjai maradhassanak. Mennyivel fontosabb, hogy most, a valóságos engesztelési napon, megértsük F•papunk munkáját, és tudjuk, mit kell tennünk.

Az ember nem vetheti el büntetlenül azt az intést, amit az irgalmas Isten küld neki. A menny üzent a Noé korabeli világnak, és üdvösségük azon múlt, hogy miként fogadják az üzenetet. Mivel elutasították a figyelmeztetést, Isten visszavonta Lelkét a b•nös emberiségt•l; ezért elpusztultak az özönvíz hullámaiban. Ábrahám korában Isten visszavonta irgalmát Sodoma b•nös lakóitól, és Lóton, Lót feleségén és két leányán kívül mindenkit megemésztett

a mennyb•l küldött t•z. Így volt ez Krisztus napjaiban is. Isten Fia kijelentette a hitetlen kortárs zsidóknak: »Pusztán hagyatik néktek a ti házatok« (Mt 23:38). Ugyanez a Végtelen Hatalom, bepillantva az utolsó napokba, ezt mondja azokról, akik »nem fogadták be az igazságnak szeretetét az • üdvösségükre«: »Azért bocsátja reájuk Isten a tévelygés erejét, hogy higgyenek a hazugságnak; hogy kárhoztattassanak mindazok, akik nem hittek az igazságnak, hanem gyönyörködtek az igazságtalanságban« (2Thessz 2:16-12). Amikor az emberek elutasítják Isten Igéjének tanításait, az Úr visszavonja Lelkét, és megengedi, hogy kívánságaik szerint tévelyegjenek.

Krisztus még mindig közbenjár az emberért, és világosságot ad azoknak, akik vágynak rá. De az adventhiv•k el•tt ez csak akkor lett egyértelm•, amikor megértették az igéket, amelyek rávilágítottak valódi állapotukra.

1844-ben, amikor elmúlt az »id•«, azok, akik továbbra is hittek Krisztus eljövetelében, egy ideig súlyosan meg voltak próbálva. Valódi helyzetükr•l csak az a fénysugár adott megnyugtató hírt, amely figyelmüket a mennyei templomra irányította. Egyesek tagadták azt, amit a prófétikus id•számításról korábban hittek, és emberi, illetve sátáni er•knek tulajdonították a Szentlélek hatalmas befolyását, amely az adventmozgalmat kísérte. Egy másik csoport azonban szilárdan vallotta, hogy az Úr vezette •ket az elmúlt években. Miközben vártak, figyeltek és imádkozva keresték Isten akaratát, felismerték, hogy nagy F•papjuk elkezdte szolgálatának egy másik szakaszát; és amikor e szolgálatra tekintettek, meglátták azt is, hogy mi az egyház befejez• munkája. Jobban megértve az els• és a második angyal üzenetét, felkészültek arra, hogy elfogadják és a világnak tolmácsolják a harmadik angyal ünnepélyes figyelmeztetését is, amely a Jel 14. fejezetében található.

---

25. Isten változhatatlan törvénye

»Megnyilatkozék az Isten temploma a mennyben, és megláttaték az • szövetségének ládája« (Jel 11:19). Isten szövetségének ládája a templom második helyiségében - a szentek szentjében - van. A földi szentélyszolgálatban, amely »a mennyei dolgok ábrázolatának és árnyékának« szolgálata volt, ebbe a helyiségbe csak a f•pap mehetett be a nagy engesztelési napon, hogy megtisztítsa a templomot. Az a kijelentés pedig, hogy az Isten temploma »megnyilatkozék« a mennyben, és szövetségének ládája láthatóvá lett, figyelmünket a mennyei szentek szentjének megnyílására, azaz 1844-re irányítja, amikor Krisztus belépett a szentek szentjébe, hogy elvégezze az engesztelés befejez• szolgálatát. Akik hitben felismerték, hogy nagy F•papjuk a szentek szentjében elkezdte szolgálatát, meglátták a frigyládát is, és a szentély tanát tanulmányozva megértették, hogy a Megváltó szolgálatában változás történt. Látták, hogy Jézus Isten szövetségének ládája el•tt szolgál, és saját vérére hivatkozik a b•nösök érdekében.

A földi templomban a frigyláda magában foglalta a két k•táblát, amelyre Isten felírta törvényét. A frigyláda csupán a törvénytáblák tartója volt, de értékessé és szentté tette a mennyei elvek jelenléte. Amikor Isten temploma megnyílt a mennyben, láthatóvá lett a testamentumát tartalmazó frigyláda is. A mennyei templomban - a szentek szentjében - dics•ség övezi Isten törvényét, azt a törvényt, amelyet Isten mennydörgések közepette hirdetett ki a Sinai-hegyen, és saját ujjával írt a k•táblákra.

Isten törvénye, amely a mennyei templomban van, az eredeti szent törvény. A k•táblákra írt és a Mózes öt könyvében feljegyzett rendelkezések pontosan ugyanazt örökítették meg. Akik ezt a fontos dolgot megértették, azok felismerték, hogy Isten törvénye szent és változhatatlan. Megértették úgy, mint soha azel•tt, hogy milyen súlya van a Megváltó e kijelentésének: »Míg az ég és a föld elmúlik, a törvényb•l egy jóta vagy egyetlen pontocska el nem múlik«(Mt 5:18). Isten törvénye, amely kinyilatkoztatja Isten akaratát, és visszatükrözi jellemét, örökre megmarad, »mint a felh•ben lév• bizonyság«. A törvény egyetlen parancsa sem vesztette hatályát; egy jótája vagy pontocskája sem változott meg. Ezt mondja a zsoltáríró: »Uram! Örökké megmarad a Te igéd a mennyben. « »Minden • végzése tökéletes. Megingathatatlanok örökké és mindvégig« (Zsolt 119:89; 111:7-8).

A Tízparancsolat szívében van a negyedik parancsolat, úgy, ahogyan azt Isten el•ször kihirdette: »Megemlékezzél a szombatnapról, hogy megszenteljed azt. Hat napon át munkálkodjál, és végezd minden dolgodat, de a hetedik nap az Úrnak a te Istenednek szombatja: semmi dolgot se tégy azon se magad, se fiad, se leányod, se szolgád, se szolgálóleányod, se barmod, se jövevényed, aki a te kapuidon belül van; mert hat napon teremté az Úr az eget és a földet, a tengert és mindent, ami azokban van, a hetedik napon pedig megnyugovék. Azért megáldá az Úr a szombat napját, és megszentelé azt« (2Móz 20:8-11).

Isten Lelke megérintette Igéjének kutatóit. Rádöbbentek arra, hogy tudtukon kívül áthágták ezt az el•írást; nem ügyeltek a Teremt• nyugalomnapjára. Vizsgálni kezdték, hogy miért is tartják a hét els• napját az Isten által megszentelt nap helyett. A Szentírásban semmi jelét nem találták a negyedik

parancsolat megszüntetésének, sem pedig a szombat megváltoztatásának. Isten soha nem vonta vissza azt az áldást, amely el•ször megszentelte a szombatot. Ezek az emberek •szintén igyekeztek Isten akaratát megismerni és cselekedni. Amikor rájöttek arra, hogy a törvényt áthágták, nagyon elszomorodtak, és a szombat megszentelésével tanújelét adták Isten iránti h•ségüknek.

Sokan próbálták nagy er•feszítéssel ezeknek az embereknek a hitét megdönteni. Amennyiben a földi templom a mennyei templom formájára és mintájára épült, lehetetlen volt nem látni, hogy a földi frigyládában elhelyezett törvény a mennyei frigyládában foglalt törvény pontos másolata. A mennyei szentélyr•l szóló igazság elfogadásával együtt-el kellett volna ismerni Isten törvényének és a negyedik parancsolatnak, illetve a szombat megtartásának kötelez• voltát. Ezért volt a Szentírás harmonikus magyarázata - amely rávilágított Krisztus mennyei szentélyszolgálatára - olyan elkeseredett és ádáz támadások céltáblája. Az emberek be akarták zárni az ajtót, amelyet Isten kinyitott, és ki akarták nyitni azt, amelyet bezárt. De az, »aki megnyitja és senki be nem zárja, és bezárja és senki meg nem nyitja«, kijelentette: »Ímé adtam el•dbe egy nyitott ajtót, amelyet senki be nem zárhat« (Jel 3:7-8). Krisztus megnyitotta a szentek szentjének ajtaját, illetve megkezdte ott szolgálatát. A mennyei templom nyitott ajtajából fény sugárzott, és kiderült, hogy az ott dics• helyet elfoglaló törvény magában foglalja a negyedik parancsolatot is. Azt, amit Isten hozott létre, ember nem döntheti meg.

Akik elfogadták azt a tanítást, amely rávilágított Krisztus közbenjárására és Isten törvényének örökérvény•ségére, azok felismerték, hogy a Jel 14. fejezete pontosan ezekr•l az igazságokról szól. E fejezet tanításai háromszoros figyelmeztetést adnak, amelyeknek az a szerepük, hogy felkészítsék a föld lakosait az Úr második eljövetelére. Annak az üzenetnek a hirdetése, hogy »eljött az • ítéletének órája«, Krisztus szolgálatának arra a szakaszára utal, amely lezárja az ember megváltásának munkáját. Az üzenet azt az igazságot tolmácsolja, amelyet hirdetni kell addig, amíg a Megváltó befejezi közbenjárását, és eljön népéért a földre. Az ítélet, amely 1844-ben kezd•dött, addig tart, amíg mindenkinek az ügye eld•l - él•ké és holtaké egyaránt. Tehát az emberiség kegyelmi idejének lezárulásáig. Hogy az ember meg tudjon állni az ítéletben, az üzenet megparancsolja: »Féljétek az Istent, és néki adjatok dics•séget«, »és imádjátok azt, aki teremtette a mennyet és a földet, és a tengert és a vizek forrásait«. Ennek az üzenetnek az elfogadása a következ• eredménnyel jár: »Itt van a szenteknek békességes t•rése, itt akik megtartják az Isten parancsolatait és a Jézus hitét. Ahhoz, hogy felkészüljünk az ítéletre, meg kell tartanunk Isten törvényét. Ez a törvény lesz az ítéletben a jellem mércéje. Pál apostol kijelenti: »Akik a törvény alatt vétkeztek, törvény által ítéltetnek meg... azon a napon, amelyen az Isten megítéli az emberek titkait... a Jézus Krisztus által«. Pál azt is mondja, hogy »azok fognak megigazulni, akik a törvényt betöltik« (Róm 2:12-16). Isten törvényének megtartásához szükség van a hitre, mert »hit nélkül... lehetetlen Istennek tetszeni«. És »ami... hitb•l nincs, b•n az« (Zsid 11:6; Róm 14:23).

Az els• angyal által Isten arra szólítja fel az embereket, hogy féljék •t, neki adjanak dics•séget, és benne a menny és föld Teremt•jét imádják. Hogy ezt megtehessék, engedelmeskedniük kell törvényének. Bölcs Salamon ezt mondja: »Istent féljed, és az • parancsolatait megtartsad; mert ez az embernek f• dolga! « (Préd 12:15). Isten parancsolatainak megtartása nélkül semmiféle imádat nem lehet kedves Istennek. »Az az Isten szeretete, hogy megtartjuk az • parancsolatait. « »Valaki elfordítja az • fülét a törvénynek hallásától, annak könyörgése is utálatos« (1Jn 5:3; Péld 28:9).

Azért kell Istent imádnunk, mert • a Teremt•, és minden lény neki köszönheti létét. Ahol a Biblia arról beszél, hogy Isten a pogányok isteneinél nagyobb tiszteletet és mélységesebb imádatot igényel, ott mindenütt hivatkozik Isten teremt•i hatalmának bizonyítékára is. »A nemzeteknek minden istene bálvány, az Úr pedig egeket alkotott« (Zsolt 96:5). »Kihez hasonlíttok hát engem, hogy hasonló volnék? szól a Szent. Emeljétek föl a magasba szemeiteket, és lássátok meg, ki teremté azokat?« »Így szól az Úr, aki az egeket teremtés • az Isten, aki alkotá a földet és teremté azt... Én vagyok az Úr és több nincsen!« (Ésa 40:25-26; 45:18). A zsoltáríró így nyilatkozik: »Tudjátok meg, hogy az Úr az Isten; • alkotott minket és nem magunk. a »Jöjjetek, hajoljunk meg, boruljunk le; essünk térdre az Úr el•tt, a mi alkotónk el•tt! « (Zsolt 100:3;95:6). A szent mennyei lények, akik imádják Istent, elmondják, miért illeti •t hódolat: »Méltó vagy Uram, hogy végy dics•séget és tisztességet és er•t; mert Te teremtettél mindent« (Jel 4:11).

A Jel 14. fejezetének üzenete a Teremt• imádására szólítja fel az embereket. A prófécia bemutat egy csoportot, amely a háromszoros üzenet eredményeként megtartja Isten parancsolatát, E parancsolatok egyike közvetlenül utal Istenre mint Teremt•re. A negyedik parancsolat ezt hirdeti: »A hetedik nap az Úrnak a te Istenednek szombatja:... mert hat napon teremté az Úr az eget és a földet, a tengert és mindent, ami azokban van, a hetedik napon pedig megnyugovék. Azért megáldá az Úr a szombat napját, és megszentelé azt« (2Móz 20:10-11). Az Úr »jegy«-nek is nevezi a szombatot, »hogy megtudjátok, hogy én vagyok az Úr, a ti Istenetek« (Ez 20:20). Ezt így indokolja: »Mert hat napon teremtette az Úr a mennyet és a földet, hetednapon pedig megsz•nt és megnyugodott« (2Móz 31:17).

»A szombatnak mint a teremtés emlékünnepének az az igazi jelent•sége, hogy állandóan arra emlékeztet, miért is illeti Istent imádat. « Azért, mert • a Teremt•, mi pedig teremtményei. »A szombat tehát Isten imádásának éppen a gyökerét érinti, mert semmi más intézmény nem tanítja ezt a nagy igazságot ilyen meggy•z•en. Isten imádásának igazi alapját - nem csupán a hetedik napinak, hanem minden istentiszteletnek - a Teremt• és teremtményei közötti különbségben kell megkeresni. Ez a nagyszer• tény soha nem fakulhat meg, és ezt sohasem szabad elfelejteni. « Isten az Édenben azért rendelte el a szombatot, hogy az embert állandóan emlékeztesse erre az igazságra. Ameddig Istent azért imádjuk, mert • a teremt•, addig a szombat lesz ennek a jele és emlékeztet•je. Ha a szombat egyetemes ünnep lett volna, az ember értelmével és szívével felfogta volna a Teremt•t, akit tisztelet és imádat illet, és soha senki nem lett volna bálványimádó, istentagadó vagy hitetlen. A szombat ünneplése az igaz Istenhez való h•ségünk jele, ahhoz az Istenhez, »aki teremtette a mennyet és a földet, és a tengert és a vizek forrásait«. Tehát az Isten imádására és parancsolatai megtartására felszólító üzenet a negyedik parancsolat megtartására különös súllyal szólít.

Ellentétben azokkal, akik megtartják Isten parancsolatait, és •rzik Jézus hitét, a harmadik angyal rámutat egy másik csoportra,amelynek a tévelygéseivel szemben ez a komoly és félelmes figyelmeztetés hangzik: »Ha valaki imádja a fenevadat és annak képét, és bélyegét felveszi vagy homlokára vagy kezére, az is iszik az Isten haragjának borából« (Jel 14:9-10). Ennek az üzenetnek a megértéséhez jól kell az itt alkalmazott szimbólumokat értelmeznünk. Mit jelképez a fenevad, a kép, a bélyeg?

Az a próféciai képsor, amelyben ezek a szimbólumok találhatók, a Jel 12. fejezetében kezd•dik, mégpedig a sárkánnyal, aki el akarta Krisztust születésekor pusztítani. Megtudjuk, hogy a sárkány nem

más, mint Sátán (Jel 12:9). • indította Heródest, hogy irtassa ki a Megváltót. A keresztény korszak els• századai során a Krisztus és népe ellen indított harcban Sátán f• ügyviv•je a római birodalom volt. E birodalomban a pogány vallások uralkodtak. Így míg a sárkány els•sorban Sátánt személyesíti meg, másodlagos értelemben a pogány Róma szimbóluma.

A 13. fejezetben (1-10. v.) egy másik fenevadról esik szó. Ez a fenevad a »párduchoz« hasonló, és a sárkány neki »adá az • erejét... és az • királyi székét és nagy hatalmát«. Ez a szimbólum, ahogy azt a legtöbb protestáns is hiszi, a pápaságot jelképezi, amely az •si római birodalom egykori erejét, helyét és tekintélyét örökölte. János a leopárdszer• fenevadról ezt mondja: »Adaték néki nagy dolgoknak és káromlásoknak szóló szája... Megnyitá azért az • száját Isten ellen való káromlásra, hogy szidalmazza az • nevét és az • sátorát, és azokat, akik a mennyben laknak. Az is adaték néki, hogy a szentek ellen hadakozzék, és •ket legy•zze; és adaték néki hatalom minden nemzetségen, nyelven és népen. « Ez a prófécia, amely majdnem azonos a Dán 7. fejezetében foglalt kis szarv jellemzésével, tagadhatatlanul a pápaságra mutat.

»Adaték néki hatalom, hogy cselekedjék negyvenkét hónapig. « A próféta ezt is mondja: »Látám, hogy egy az • fejei közül mintegy halálos sebbel megsebesíttetett. « Majd így szól: »Ha valaki fogságba visz mást, • is fogságba megy; ha valaki fegyverrel öl, fegyverrel kell annak megöletni. « A negyvenkét hónap ugyanaz, mint Dán 7. fejezetében »az ideig, id•kig és fél id•ig«, azaz három és fél év, vagy az 1260 nap - az az id•, amely alatt a pápai hatalom elnyomta Isten népét. Ez az id•szak, ahogy az el•z• fejezetek ismertetik, i. sz. 538-ban, a pápaság f•hatalomra jutásával kezd•dött, és 1798-ban zárult. Ekkor a pápát a francia sereg fogságba ejtette. A pápaság megkapta halálos sebét. Teljesedett ez a jövendölés: »Ha valaki fogságba visz mást, • is fogságba megy. «

Ennél a pontnál egy másik szimbólum is jelentkezik. A próféta így szól: »Azután láték más fenevadat felj•ni a földb•l, akinek két szarva vala, a Bárányéhoz hasonló« (Jel 13:11). E fenevadnak mind a külseje, mind pedig felt•nésének módja mutatja, hogy az általa jelképezett nemzet nem hasonlít az el•bbi szimbólumok mögött húzódó nemzetekhez. A világot uraló nagy birodalmak Dániel próféta el•tt vadállatokként jelentek meg. Ezek az állatok akkor t•ntek fel, amikor »az égnek négy szele háborút támaszta a nagy tengeren« (Dán 7:2). Jel 17. fejezetében magyarázatot találunk arra, hogy mit jelentenek a vizek: »Népek azok és sokaságok és nemzetek és nyelvek« (Jel 17:15). Az ég négy szele pedig a harcot szimbolizálja. A nagy tengeren verseng• szelek a hódító hadjáratok és forradalmak iszonyú jeleneteit jelképezik, amelyek útján a birodalmak hatalomhoz jutottak.

Azt a fenevadat, amelynek a bárányéhoz hasonló szarvai voltak, János a »földb•l« látta feljönni. Az így jelképezett nemzet más hatalmak megdöntése nélkül jut uralomra. Lakatlan területen támad, és fokozatosan, békésen n• naggyá. Nem támadhatott tehát az Óvilág zsúfolt és viszálykodó nemzetei között - »népek... és sokaságok és nemzetek és nyelvek« viharzó tengerén. Tehát a nyugati kontinensen kell keresnünk.

Az Újvilágban melyik nemzet emelkedett 1798-ban - az er•sség és nagyság ígéretével - hatalomra, amely magára vonta a világ figyelmét? A szimbólumok alkalmazhatóságához nem fér kétség. Egyetlen nemzet, és csakis egy elégíti ki e prófécia meghatározásait. A szimbólumok félreérthetetlenül az

Amerikai Egyesült Államokra mutatnak. E nemzet emelkedésének és fejl•désének ecsetelésekor a szónok és a történész öntudatlanul újra és újra ugyanazt a gondolatot fejezi ki, szinte pontosan ugyanazokkal a szavakkal, mint a Szentírás írója. A próféta látta a fenevadat »felj•ni a földb•l«. A fordítók által »felj•ni«-nek visszaadott kifejezés szó szerint azt jelenti, hogy »feln• vagy kibújik, mint egy növény«. Amint láttuk, ennek a nemzetnek olyan területen kellett támadnia, amely el•z•leg kívül esett az európai civilizáció körén. Egy neves amerikai író »az ürességb•l el•jöv• rejtély«-nek nevezi az Egyesült Államok kialakulását, és ezt mondja: »Mint néma mag n•ttünk birodalommá«. 1850-ben egy európai újság csodálatos birodalomnak nevezte az Egyesült Államokat, amely »felbukkant«, és »a föld csendjében naponként hatalmasabb és büszkébb lesz«. Edward Everett e nemzet zarándok alapítóiról tartott szónoklatában ezt mondta: »Eldugott helyet kerestek-e, amely ismeretlensége miatt védett, és messzisége miatt biztonságos, ahol a kis leydeni gyülekezet élvezheti lelkiismereti szabadságát? Nézd a hatalmas földet, amelyek felett békés hódítással... hordozták a kereszt zászlaját!«

»Két szarva vala, a bárányéhoz hasonló. « A bárányéhoz hasonló szarvak, amelyek fiatalságról, ártatlanságról és szelídségr•l árulkodnak, találóan ábrázolják a próféta látomása szerint 1798-ban »feljöv•« Egyesült Államokat. A királyi elnyomás és a papi türelmetlenség el•l Amerikába els•ként menekül• és ott menedéket keres• keresztény szám•zöttek közül sokan elhatározták, hogy a polgári és vallásszabadság masszív alapzatára épített államot fognak alapítani. Nézeteik helyet találtak a Függetlenségi Nyilatkozatban, amely szavakba öntötte azt a fontos igazságot, hogy Isten »minden embert egyenrangúnak teremtett«, és »az élethez, a szabadsághoz és a boldogsághoz« mindenkinek elidegeníthetetlen jogot adott. Az alkotmány önkormányzati jogot biztosít, amely szerint a népszavazás útján megválasztott képvisel•k hozzák és végrehajtják a törvényeket. A vallást szintén szabadon lehetett gyakorolni. Minden ember úgy imádhatta Istent, ahogy a lelkiismerete diktálta. A republikanizmus és protestantizmus lett a nemzet létének alapja. Ezekben rejlik hatalmának és jólétének titka. Elnyomottak és leigázottak az egész keresztény világban érdekl•déssel és reménységgel fordultak e földrész felé. Milliók igyekeztek partjaihoz, és az Egyesült Államok a föld leghatalmasabb nemzetei közé emelkedett.

De a bárányszarvú fenevad »úgy szól vala, mint a sárkány; és az el•bbi fenevadnak minden hatalmasságát cselekszi •el•tte; és azt is cselekszi, hogy a föld és annak lakosai imádják az els• fenevadat, amelynek halálos sebe meggyógyult vala;... azt mondván a föld lakosainak, hogy csinálják meg a fenevadnak képét, aki fegyverrel megsebesítette vala, de megelevenedett« (Jel 13:11-14).

A bárányszarv és a sárkányhang - mint szimbólum - a vele ábrázolt nemzet állításai és gyakorlata közötti kirívó ellentmondásra mutat rá. A nemzet »szólása«: törvényhozói és bírósági szerveinek ténykedése. Ez a nemzet intézkedéseivel meghazudtolja azokat a liberális és békés elveket, amelyeket politikájának alapzataként fektetett le. Az a jövendölés, hogy úgy szól, »mint a sárkány«, és hogy »az el•bbi fenevadnak minden hatalmasságát« gyakorolja, világosan jelzi annak a türelmetlen és üldöz• magatartásnak a kialakulását, amir•l a sárkány és a párducszer• fenevad által jelképezett nemzetek árulkodtak. Az a kijelentés pedig, amely szerint a kétszarvú fenevad »azt cselekszi, hogy a föld és annak lakosai imádják az els• fenevadat« - azt mutatja, hogy ez a nemzet felhasználja tekintélyét olyan szertartások gyakorlásának elrendelésére, amelyekkel a pápaságnak hódol.

Ez az intézkedés szöges ellentétben áll ennek az államnak az elveivel, a szabadság szellemével, a

Függetlenségi Nyilatkozat félreérthetetlen és súlyos kijelentéseivel, valamint az alkotmánnyal. A nemzet alapítói bölcsen vigyáztak arra, hogy az egyház ne vegye igénybe a világi hatalmat, mert ennek elkerülhetetlen következménye a türelmetlenség és az üldözés. Az alkotmány gondoskodott arról, hogy »a kongresszus ne hozzon olyan törvényt, amely valamely vallás alapítását érinti, vagy annak szabad gyakorlását tiltja«. Az alkotmány tiltja, hogy »a vallás az Egyesült Államokban« egyszer is valamilyen közhivatalra való alkalmasság próbaköve legyen. Az államhatalom csak a nemzet szabadságát véd• intézkedések durva megsértésével kényszerítheti bármilyen vallási szertartás gyakorlását. De ez az eljárás sem következetlenebb, mint maga a szimbólum: a tiszta, szelíd és ártatlan báránszarvú fenevad úgy beszél, mint a sárkány.

»Azt mondván a föld lakosainak, hogy csinálják meg a fenevadnak képét. « Ez a kijelentés világosan bemutat egy kormányformát, amelyben a törvényhozói hatalom a nép kezében van; egyben ékesen bizonyítja, hogy ebben a próféciában az Egyesült Államokról van szó.

De mi »a fenevad képe«? És hogyan fogják megformálni? A fenevad képe az lesz, amelyet a kétszarvú fenevad »csinál meg«. Ahhoz, hogy megtudjuk, milyen is ez a kép, és miként fogják megformálni, tanulmányoznunk kell magának a fenevadnak - a pápaságnak - az ismertet• jeleit.

Amikor az •segyház megromlott, mert feladta evangéliumi egyszer•ségét, és pogány rítusokat és szokásokat fogadott el, elvesztette Isten Lelkét és erejét. Mivel azonban az emberek lelkiismeretét irányítani akarta, a világi hatalom támogatását igényelte. Így jött létre a pápaság, egy olyan egyház, amely az államhatalmat irányította, és felhasználta saját céljainak el•mozdítására, f•képpen az »eretnekség« megbüntetésére. Hogy az Egyesült Államok megformálhassa a fenevad képét, ahhoz a vallási hatalomnak úgy kell a polgári hatalmat irányítania, hogy az egyház az államhatalmat is saját céljainak szolgálatába állítsa.

Ahol eddig az egyháznak világi hatalma volt, azt mindig igénybe vette, hogy a tanításaitól eltér•ket megbüntesse. Azok a protestáns egyházak is, amelyek a világi hatalmakkal való szövetkezés útján Róma nyomdokaiba léptek, kifejezésre juttatták, hogy korlátozni akarják a lelkiismereti szabadságot. Példa erre az anglikán egyház, amely sokáig üldözte a t•le kiszakadtakat. A XVI. és a XVII. században nonkonformista lelkészek ezrei kényszerültek arra, hogy egyházukat elhagyják, és sokan - mind a lelkészek, mind a nép közül - ki voltak téve bírságnak, börtönnek, kínzásnak és vértanúságnak.

A hitehagyás következménye az lett, hogy az egyház az államhatalom segítségét igényelte. Ez készítette el• a pápaság - a fenevad kialakulásának útját. Pál ezt mondta: »Jön... a szakadás, és megjelenik a b•n embere« (2Thessz 2:3). Az egyház hitehagyása a fenevad képének megformálásához is utat fog készíteni.

A Biblia kinyilatkoztatja, hogy az Úr eljövetele el•tt az els• századokéhoz hasonló vallási hanyatlás lesz. »Az utolsó napokban nehéz id•k állanak be. Mert lesznek az emberek magukat szeret•k, pénzsóvárgók, kérked•k, kevélyek, káromkodók, szüleik iránt engedetlenek, háládatlanok, tisztátalanok, szeretet nélkül valók, kérlelhetetlenek, rágalmazók, mértéktelenek, kegyetlenek, a jónak nem kedvel•i, árulók, vakmer•k, felfuvalkodottak, inkább a gyönyörnek, mint Istennek szeret•i, kiknél megvan a

kegyességnek látszata, de megtagadják annak erejét« (2Tim 3:1-5). »A Lélek pedig nyilván mondja, hogy az utolsó id•ben némelyek elszakadnak a hitt•l, hitet• lelkekre és gonosz lelkek tanításaira figyelmezvén« (lTim 4:1). Sátán »a hazugságnak minden hatalmával, jeleivel és csodáival, és a gonoszságnak minden csalárdságával« fog dolgozni. És mindazok, akik »nem fogadták be az igazságnak szeretetét az • üdvösségükre«, ki lesznek téve »a tévelygés erejé«-nek, ahogy higgyenek a hazugságnak« (2Thessz 2:9-11). Amikor a gonoszság erre a fokra jut, ugyanolyan következményei lesznek, mint amilyenek az els• századokban voltak.

A protestáns egyházak hitbeli sokféleségében sok ember dönt• bizonyítékot lát arra, hogy soha semmilyen er•feszítéssel nem lehet rájuk kényszeríteni az egyesülést. Pedig számos protestáns egyházban évek óta er•sen él és egyre er•södik a vágy a közös tantételekre épül• egység után. Az ilyenfajta egyesítést•l, a nem mindenki által elfogadott tanítások megvitatásától - bármilyen fontosak is bibliai szemszögb•l - szükségszer•en el kell állni.

Charles Beecher 1846-ban azt prédikálta, hogy »az evangéliumi protestáns közösségek« szolgálatának »egész útja nem pusztán emberi félelem okozta iszonyú feszültség közepette alakult ki. Ezek a közösségek mérhetetlen romlottságban élnek, mozognak és lélegeznek, és folyvást lényüknek minden hitványabb elemében tetszelegve elhallgatják az igazságot, és térdet hajtanak a hitehagyás tekintélye el•tt. Vajon nem ez történt Róma esetében is? Nem éljük-e vajon újra az • életét? És mi az, amit a közvetlen jöv• tartogat számunkra? Egy újabb általános zsinatot! Egy világszövetséget! Evangéliumi szövetkezést és egyetemes krédót!« Amikor ez bekövetkezik, az egyházak teljes azonosulásra való törekvésében az csupán egy lépés lesz az er•szak igénybevétele felé.

Amikor az Egyesült Államok legjelent•sebb egyházai a közösen vallott tantételekben egységre jutva arra befolyásolják az államot, hogy tegye kötelez•vé rendelkezéseiket, és tartsa fenn létesítményeiket, akkor már a protestáns Amerika megformálta a római hierarchia hasonmását, aminek elkerülhetetlen következménye, hogy a polgári hatóság büntetést ró azokra, akik eltér• véleményt vallanak.

A kétszarvú fenevad »azt is teszi mindenkivel (megparancsolja), kicsinyekkel és nagyokkal, gazdagokkal és szegényekkel, szabadokkal és szolgákkal, hogy az • jobb kezükre vagy az • homlokukra bélyeget tegyenek; és hogy senki se vehessen, se el ne adhasson semmit, hanem csak akin a fenevad bélyege van, vagy neve, vagy nevének száma« (Jel 13:16-17). A harmadik angyal így figyelmeztet: »Ha valaki imádja a fenevad képét, és bélyegét felveszi vagy homlokára vagy kezére, az is iszik az Isten haragjának borából. « Az itt említett »fenevad«, amelynek az imádására kényszerít a Jel 13. fejezetében foglalt kétszarvú fenevad, nem más, mint az els• vagy párducszer• fenevad, azaz a pápaság. A »fenevad képe« a hitehagyó protestantizmusnak azt a formáját ábrázolja, amely akkor alakul ki, amikor a protestáns egyházak dogmáik megtartásához a polgári hatalom segítségét igénylik. A »fenevad bélyegének meghatározása még hátra van.

A próféta óva int a fenevadnak és bélyegének imádásától, majd kijelenti, hogy itt vannak azok, »akik megtartják Isten parancsolatait és a Jézus hitét«. A kinyilatkoztatás ilyen éles különbséget tesz az Isten parancsolatainak megtartói és azok között, akik imádják a fenevadat, valamint a fenevad képét, és felveszik bélyegét. Ebb•l következik, hogy a törvény megtartása és a törvény áthágása jelzi a

különbséget Isten imádói és a fenevad imádói között.

A fenevadnak - és a fenevad képének is - különös jellemvonása, hogy Isten parancsolatait megszegi. Dániel ezt mondja a kis szarvról, azaz a pápaságról: »Véli, hogy megváltoztatja az id•ket és törvényt« (Dán 7:25). Pál pedig ugyanezt a hatalmat »a b•n emberének nevezi, aki Isten fölé emeli magát. Egyik prófécia kiegészíti a másikat. A pápaság csak Isten törvényének megváltoztatásával tudta Isten föl emelni magát. Mindazok, akik az így megváltoztatott törvénynek tudatosan engedelmeskednek, mindenek fölött tisztelik azt a hatalmat, amely a törvényt megváltoztatta. Aki a pápai törvényeknek engedelmeskedik, az a pápa iránti h•ség jelét veszi magára az Isten iránti h•ségjel helyett.

A pápaság megkísérelte Isten törvényét megváltoztatni. A második parancsolatot, amely tiltja a képek imádását, törölte a törvényb•l, a negyedik parancsolaton pedig úgy változtatott, hogy a hetedik nap helyett az els•t tette hivatalos nyugalomnappá. A második parancsolat kihagyását a katolikusok azzal indokolják, hogy arra nincs szükség, mert benne van az els•ben. Azt állítják, hogy •k a törvényt pontosan úgy tolmácsolják, ahogy azt Isten szándéka szerint érteni kell. De a próféta által megjövendölt változtatás nem ez. Szándékos, tudatos változtatásról van szó: »Véli, hogy megváltoztatja az id•ket és törvényt. « A prófécia pontos teljesítése a negyedik parancsolat megváltoztatása. Az a tekintély, amely erre a változtatásra jogot formál: az egyház. A pápai hatalom tehát nyíltan Isten fölé emeli magát.

Isten imádóinak különleges ismertet•jele, hogy tiszteletben tartják a negyedik parancsolatot - mivel ez a parancsolat Isten teremt•i hatalmának a jele. E parancsolat tanúsítja, hogy Istennek joga van az embert•l tiszteletet és hódolatot igényelni. A fenevad imádóit arról lehet felismerni, hogy le akarják rombolni a teremtés emlékünnepét, és fel akarják magasztalni a Róma által alapított ünnepet. A pápaság els• ízben a vasárnap érdekében juttatta érvényre kihívó követeléseit. El•ször azért vette igénybe az állam hatalmát, hogy kikényszerítse a vasárnapnak »az Úr napja«-ként való megtartását. A Biblia alapján a hetedik nap, nem pedig az els• az Úr napja. Krisztus mondja: »Az embernek Fia a szombatnak is ura. « A negyedik parancsolat így hangzik: »A hetedik nap az Úrnak... szombatja. « Ésaiás próféta által az Úr »szent napom«-nak nevezi a szombatot (Mk 2:28; Ésa 58:13).

Azt az oly sokszor hangoztatott állítást, hogy Krisztus megváltoztatta a szombatot, maga Krisztus cáfolta meg. Hegyi beszédében ezt mondta: »Ne gondoljátok, hogy jöttem a törvénynek vagy a prófétáknak eltörlésére. Nem jöttem, hogy eltöröljem, hanem inkább hogy betöltsem. Mert bizony mondom néktek, míg az ég és föld elmúlik, a törvényb•l egy jóta vagy egyetlen pontocska el nem múlik, amíg minden be nem teljesedik. Valaki azért csak egyet is megront e legkisebb parancsolatok közül és úgy tanítja az embereket, a mennyeknek országában, a legkisebb lészen; valaki pedig cselekszi és úgy tanít, az a mennyeknek országában nagy lészen« (Mt 5:17-19).

A protestánsok általában elismerik azt a tényt, hogy a Szentírás nem ad jogot a szombat megváltoztatására. Ez világosan kiderül az American Tract Society és az American Sunday School Union kiadványaiból. E m•vek egyike bevallja, hogy az Újtestamentum »teljesen hallgat arról, ami a szombat (a vasárnap, a hét els• napja) megparancsolását, vagy ami megtartásának kifejezett szabályait érinti«.s Másvalaki ezt mondta: »Krisztus haláláig semmi változtatás nem történt e nap vonatkozásában«; és »amennyire a történelem tanúsítja, az apostolok... sem adtak kifejezett parancsot a

hetedik napi szombat elhagyására, és annak a hét els• napján való megtartására.«

Számos római katolikus is elismeri, hogy a szombatot egyházuk változtatta meg. Kijelentették, hogy a protestánsok a vasárnap megtartásával elismerik a római egyház hatalmát. A »Catholic Catechism of Christian Religion« válaszként arra a kérdésre, hogy melyik napot kell megtartani a negyedik parancsolat szerint, ezt a kijelentést teszi: »A régi törvény alatt a szombat volt a megszentelt nap; de az egyház Jézus Krisztus utasítására, és Isten Lelkének irányítására a szombat helyére a vasárnapot tette; ezért ma az els•t, és nem a hetedik napot szenteljük meg. A vasárnap azt jelenti, hogy az Úr napja, és most valójában az is. «

Katolikus írók egyházuk tekintélyének jeleként azt a rendelkezést idézik, amellyel az egyház »a szombatot vasárnapra változtatta. Ezt a rendelkezést a protestánsok is elfogadták..., mert a vasárnap megtartásával elismerik, hogy az egyháznak van hatalma ünnepeket elrendelni, és büntetés terhe mellett érvényesíteni. « Mi tehát a szombat megváltoztatása, ha nem a római egyház tekintélyének a jele vagy bélyege - »a fenevad bélyege«?

A római egyház nem mondott le f•hatalmi igényér•l. Amikor a világ és a protestáns egyházak elfogadják az általa elrendelt szombatot, és a bibliai szombatot elvetik, tulajdonképpen helyt adnak ennek a jogtalan követelésnek. Ha a protestánsok a hagyomány és az egyházatyák tekintélyével meg is indokolják ezt a változtatást, pontosan azt az elvet veszik semmibe, amely Rómától elkülöníti •ket, azaz hogy »a Biblia, és csakis a Biblia, a protestánsok vallása«. A pápai egyház látja, hogy a protestánsok becsapják magukat, és szándékosan bezárják szemüket a tények el•tt. Örül, amikor a vasárnap elrendelésére tett intézkedéseit tetszéssel fogadják, mert ebb•l látja, hogy a vasárnappal végül az egész protestáns világot Róma zászlaja alá fogja vonni.

Róma azt hangoztatja, hogy a »protestánsok a vasárnap megtartásával akaratlanul is meghódolnak a (katolikus) egyház tekintélye el•tt«." Amikor a protestáns egyházak er•ltetik a vasárnap megtartását, tulajdonképpen a pápaság - a fenevad - imádását er•ltetik. Akik tudják, mit kíván Isten a negyedik parancsolatban, és mégis úgy döntenek, hogy az igazi szombat helyett a hamis szombatot ünneplik, azok e döntésükkel annak a hatalomnak hódolnak, amely e rendelkezés egyedüli megparancsolója. De maguk az egyházak formálják meg a fenevad képét azzal, hogy világi hatalom által kényszerítenek ki egy vallási kötelességet. Amikor tehát az Egyesült Államokban kötelez• lesz a vasárnap megtartása, tulajdonképpen a fenevadnak és képének az imádása lesz kötelez•.

Voltak azonban a let•nt nemzedékek idején olyan vasárnapünnepl• keresztények, akik azt hitték, hogy a bibliai szombatot tartják; és ma is vannak minden egyházban igaz keresztények - beleértve a római katolikus egyházat is -, akik •szintén hiszik, hogy a vasárnap Isten szombatja. Isten elfogadja becsületességüket és szándékuk •szinteségét. De eljön az az id•, amikor a vasárnap megtartását törvény teszi kötelez•vé, és a világ tisztán fogja látni, hogy melyik az igazi szombat. Ha valaki akkor szegi meg Isten törvényét, hogy olyan parancsnak engedelmeskedjen, amely csak Róma tekintélyének bélyegét viseli magán, ezzel a pápaságot Isten fölé helyezi. Rómának hódol, és annak a hatalomnak, amely érvényt akar szerezni a Róma által elrendelt ünnepnek. A fenevadat és annak képét imádja. Amikor az ember elveti azt az ünnepet, amelyet Isten a maga hatalma jelének nevez, és helyette a Róma által

választott hatalmi jelvényt tartja tiszteletben - ezáltal elfogadja a Róma iránti hódolat jelét: »a fenevad bélyegét«. Ez azonban csak akkor lesz aktuális, amikor a kérdés világosan feltárul az emberek el•tt, és választaniuk kell Isten törvénye és az emberi rendelések között. Aki ekkor is a törvényszegés mellett dönt, azt felveszi »a fenevad bélyegét«.

A legfélelmetesebb fenyegetést, amely valaha is halandókhoz szólt, a harmadik angyal üzenete tartalmazza. Szörny• b•n lehet az, amely Istent olyan haragra indítja, amelybe nem vegyül kegyelem. Mindenki tisztán láthat e fontos dologban. Isten, miel•tt ítélkezne, óva inti e b•nt•l a világot, hogy mindenki megtudja, miért fog ítélete lesújtani, és hogy mindenkinek alkalma legyen megmenekülni a büntetést•l. A prófécia kinyilatkoztatja, hogy az els• angyal »minden nemzetségnek és ágazatnak, és nyelvnek és népnek« hirdetni fogja ezt az üzenetet. A harmadik angyal figyelmeztetése, amely szintén a hármas üzenethez tartozik, sem fog sz•kebb körben hangzani. A prófécia azt mondja róla, hogy egy angyal, aki az ég közepén repül, nagy szóval hirdeti, és ez az üzenet magába fogja vonni a világ figyelmét.

Ebben a küzdelemben az egész keresztény világ két nagy csoportra oszlik - azokra, akik megtartják Isten parancsolatait és a Jézus hitét, és azokra, akik a fenevadat és képét imádják, és bélyegét magukra veszik. Habár az egyház és az állam egyesíti erejét, hogy »mindenkivel, kicsinyekkel és nagyokkal, gazdagokkal és szegényekkel, szabadokkal és szolgákkal« (Jel 13:16) kényszerrel elfogadtassa »a fenevad képét«, de Isten népe e bélyeget nem veszi magára. A pátmoszi próféta látja »azokat, akik diadalmaskodtak a fenevadon és az • képén, és bélyegén és az • nevének számán... állani az üvegtenger mellett, akiknek kezében valának az Istennek hárfái«, és éneklik a Mózes és a Bárány énekét (Jel 15:2-3).

---

26. Egy reformációs munka

Ésaiás próféta megjövendölte az utolsó id•k szombatreformját. »•rizzétek meg a jogosságot, és cselekedjetek igazságot - mondta -, mert közel van szabadításom, hogy eljöjjön, és igazságom, hogy megjelenjék: boldog ember, aki ezt cselekszi, és az ember fia, aki ahhoz ragaszkodik, aki meg•rzi a szombatot, hogy meg ne fert•ztesse azt, és meg•rzi kezét, hogy semmi gonoszt ne tegyen. « »Az idegeneket, akik az Úrhoz adák magukat, hogy néki szolgáljanak és hogy szeressék az Úr nevét, hogy •néki szolgái legyenek; mindenkit, aki meg•rzi a szombatot, hogy meg ne fert•ztesse azt, és a szövetségemhez ragaszkodókat: szent hegyemre viszem föl ezeket, és megvidámítom •ket imádságom házában« (Ésa 56:1-2; 6-7).

Ezek a szavak - ahogy a szövegösszefüggésb•l kit•nik a keresztény korszakra vonatkoznak. »Így szól az Úr Isten, aki összegy•jti Izrael elszéledt fiait: még gy•jtök •hozzá, az • egybegy•jtötteihez!« (Ésa 56:8). A próféta áldást mond azokra, akik tisztelik a szombatot, és el•re jelzi, hogy az evangélium a pogányok között is gyümölcsöt terem. Tehát a negyedik parancsolat érvényes Krisztus kereszthalála, feltámadása és mennybemenetele után is, amikor szolgáinak minden nemzethez el kell vinniük az örömüzenetet.

Az Úr ugyancsak Ésaiás próféta által ezt a parancsot adja: »Kösd be a bizonyságtételt, és pecsételd be e tanítást tanítványaimban! « (Ésa 8:16). Isten törvényének pecsétje a negyedik parancsolatban található. A tíz közül csak ez tünteti fel a Törvényadó nevét és rangját. E parancsolat hirdeti, hogy Isten az ég és a föld Teremt•je, és ezért mindenkinél nagyobb tisztelet és imádat illeti meg. A Tízparancsolatnak csak ez az egy rendelkezése utal arra, hogy a törvényt milyen hatalmas lény alkotta. A pápai hatalom a szombat megváltoztatásával, a törvényt megfosztotta a pecsétt•l. Jézus tanítványainak az a feladatuk, hogy a negyedik parancsolat - a szombat - megszentelésével jogos helyére állítsák vissza a teremtés emlékünnepét.

»A tanításra és a bizonyságtételre.« Míg szép számmal vannak egymásnak ellentmondó tanítások és elméletek, Isten törvénye az a biztos mérce, amellyel minden véleményt, tanítást és elméletet meg kell próbálni. A próféta ezt mondja: »nem ekként szólnak azok, akiknek nincs hajnaluk« (Ésa 8:20).

Isten ezt is megparancsolja: »Kiálts teljes torokkal, ne kíméld; mint trombita emeld fel hangodat, és hirdesd népemnek b•neiket és Jákób házának vétkeit. « Azaz nem a gonosz világot kell megdorgálni b•nei miatt, hanem azokat, akiket az Úr »népemnek« nevez. Isten ezt is mondja: »Holott •k engem mindennap keresnek, és tudni kívánják utaimat, mint oly nép, amely igazságot cselekedett és Istene törvényét el nem hagyta. « (Ésa 58:1-2). Ésaiás itt egy olyan csoportról beszél, amely igaznak véli magát, és úgy tesz, mintha érdekl•dne Isten szolgálata iránt. De az emberi szív Vizsgálójának szigorú és súlyos dorgálásából kiderül, hogy parancsait lábbal tiporja.

A próféta ezt mondja a félredobott törvényr•l: »Az emberölt•k alapzatait felrakod, és neveztetel romlás

épít•jének, ösvények megújítójának, hogy itt lakhassanak. Ha megtartóztatod szombaton lábadat, és nem •zöd kedvtelésedet szent napomon, és a szombatot gyönyör•ségnek hívod, az Úr szent és dics•séges napjának, és megszenteled azt, dolgaidat nem tevén, foglalkozást sem találván, hamis beszédet sem szólván: akkor gyönyör•séged lesz az Úrban« (Ésa 58:12-14). Ez a prófécia a mi korunknak is szól. A rést Isten törvényén akkor ütötték, amikor a római hatalom megváltoztatta a szombatot. Elérkezett azonban e mennyei rendelkezés visszaállításának az ideje. A törést ki kell javítani, és az emberölt•k alapzatait fel kell állítani.

A Teremt• megáldotta, megszentelte a szombatot, és megpihent ezen a napon. A b•ntelen Ádám, az Éden szent lakója is megünnepelte a szombatot, még a b•neset után is, amikor szám•zték boldog lakhelyér•l. Minden pátriárka megtartotta ezt a napot, Ábelt•l az igaz Noéig, Ábrahámtól Jákóbig. De az Egyiptomban raboskodó választott nép közül sokan elfelejtették Isten törvényét az elharapódzott bálványimádás közepette. Az Úr, amikor megszabadította Izraelt, félelmes fényességben kihirdette törvényét az összegy•lt sokaságnak, hogy tudják meg, mi az akarata; hogy örökre féljék •t, és engedelmeskedjenek neki.

Ett•l a naptól kezdve mindig voltak olyan emberek, akik ismerték Isten törvényét, és megtartották a negyedik parancsolatot, a szombat parancsát. »A b•n emberé«-nek sikerült ugyan Isten szent napját a sárba taposni, de még parancsuralmának idején is voltak h•séges emberek, akik rejtekhelyükön tiszteletben tartották a szombatot. A reformáció óta minden nemzedékben éltek olyanok, akik megünnepelték ezt a napot. Jóllehet sokszor gyalázat és üldözés közepette, de állandóan hangzott a bizonyságtevés Isten törvényének örökérvény•ségér•l, és a teremtés szombatjához f•z•d• szent kötelességr•l.

Ezekr•l az igazságokról - amelyeket a Jelenések 14. fejezetében található »örökkévaló evangélium« rejt - lehet felismerni Krisztus egyházát az advent idején. A hármas üzenet gyümölcse ez: »Itt van a szenteknek békességes t•rése, itt akik megtartják az Isten parancsolatait és a Jézus hitét!« Ez az üzenet az utolsó. Az Úr eljövetele el•tt nem lesz több. Meghirdetése után látja a próféta az Emberfiát, aki eljön dics•ségben, hogy betakarítsa a föld termését.

Azok, akik elfogadták a szentélyr•l és az Isten törvényének változtathatatlanságáról szóló tanítást, kimondhatatlanul örültek, és csodálták az el•ttük feltárulkozó igazság szépségét és harmóniáját. Vágytak arra, hogy az a világosság, amely oly értékes, eljusson minden kereszténhez. Meg voltak gy•z•dve arról, hogy •k is örömmel fogják fogadni. De Krisztus állítólagos követ•i közül sokan nem szívesen fogadták azokat az igazságokat, amelyek szembeállították •ket a világgal. A negyedik parancsolat megtartása áldozatot követelt, és ett•l a többség visszariadt.

Sokan, amikor a szombat parancsát megismerték, a világ érveivel hozakodtak el•. Ezt mondták: »Mindig a vasárnapot tartottuk,apáink is azt tartották. Sok jó és kegyes vasárnapot ünnepl• ember boldogan halt meg. Ha nekik igazuk volt, akkor nekünk is. Ha az új szombatot megtartjuk, szembekerülünk a világgal, és akkor nem tudjuk befolyásolni. Mit tud ez a kis szombatünnepl• csoport elérni a vasárnapot ünnepl• világgal szemben?« A zsidók is ilyen érvekkel próbálták igazolni magukat, amikor Krisztust megtagadták. Atyáikat Isten elfogadta a bemutatott áldozatokért, hát miért ne

üdvözülhetnének gyermekeik ugyanazon az úton? A Luther korabeli pápisták is úgy okoskodtak, hogy számos igaz keresztény halt meg a katolikus hitben, ezért ez a vallás elégséges az üdvösséghez. Ilyen érveléssel sikerült meggátolni a vallásos hit és gyakorlat minden el•relépését.

Sokan hangoztatták, hogy a vasárnapünneplés hosszú századok óta bevezetett tantétel és általánosan elterjedt szokás az egyházban. Érvelésüket viszont cáfolta az a tény, hogy a szombatünneplés sokkal régebbi; olyan régi, mint maga a világ, és magán hordja mind Isten, mind az angyalok jóváhagyó pecsétjét. Amikor Isten a világ alapját lefektette, amikor a hajnalcsillagok együtt énekeltek, és Isten fiai ujjongnak és örvendeznek, akkor fektette le Isten a szombat alapját is (Jób 38:6-7; lMóz 2:1-3). Ez az ünnep joggal igényelheti tiszteletünket. Nem emberi hatalom rendelte el, és nem emberi hagyományokon alapszik. Az Öregkorú alapította, és örök érvény• szavával parancsolta meg.

Amikor az emberek figyelme a szombatreformra terel•dött, hírneves lelkészek kiforgatták Isten szavát. Isten bizonyságtevésének olyan értelmezést adtak, amely a legalkalmasabb volt arra, hogy az emberek érdekl•dését elfojtsa. Akik pedig nem kutatták személy szerint a Szentírást, beérték azokkal a következtetésekkel, amelyek megfeleltek kívánságaiknak. Sokan megkísérelték érveléssel, álokoskodással, az atyák hagyományaival és az egyház tekintélyével elfojtani az igazságot. Az igazság képvisel•i pedig a Bibliához fordultak, hogy megvédjék a negyedik parancsolat érvényességét. Alázatos emberek, akiknek egyedüli fegyverük az igazság Igéje volt, kivédték tanult emberek támadásait. E m•velt emberek meglep•dtek és haragudtak, hogy ékes álbölcselkedésük er•tlen azoknak az egyszer•, egyenes embereknek az érvelésével szemben, akik jártasabbak a Szentírásban, mint az iskolák bonyolult tanításaiban.

A Biblia jóváhagyásának hiányában sokan - elfelejtve, hogy így okoskodtak az emberek Krisztussal és apostolaival szemben is - lankadatlan szívóssággal hangoztatták: »Miért nem értik nagyjaink a szombatproblémát? Csak kevesen hiszik azt, amit ti. Nem lehet, hogy nektek van igazatok, és a világ tudósai tévednek. «

Ilyen érvek megcáfolására csak a Szentírás tanításait kellett idézni, és azt, hogy a különböz• korokban az Úr miként bánt népével. Isten azok által munkálkodik, akik hallgatják és követik szavát, akik - ha kell - kemény igazságokat is hirdetnek; akik nem félnek megróni a gyakori b•nöket. Isten azért nem bíz meg gyakrabban tudós és magas állású embereket reformmozgalmak vezetésével, mert saját hitvallásukban, elméleteikben és teológiai rendszerükben bíznak, és nem érzik, hogy Istent•l kell tanulniuk. Csak azok tudják megérteni és magyarázni a Szentírást, akiknek személyes kapcsolatuk van a bölcsesség Forrásával. Isten néha iskolázatlan embereket bíz meg az igazság hirdetésével, nem azért, mert tanulatlanok, hanem mert nem tartják rangjukon alulinak, hogy Istent•l tanuljanak. Krisztus iskolájába járnak; alázatosságuk és engedelmességük pedig naggyá teszi •ket. Isten rájuk bízza igazságának hirdetését. E megbecsüléshez képest minden földi dics•ség és emberi nagyság elveszti jelent•ségét.

Az adventhiv•k többsége elvetette az Isten templomáról és törvényér•l szóló igazságokat. Sokan az adventmozgalomban sem hittek többé, és értelmetlen, ellentmondásos magyarázatokat fogadtak el e munkára vonatkozó próféciákról. Egyesek abba a tévedésbe estek, hogy ismételten más és más id•re hirdették Krisztus eljövetelét. Pedig abban a fényben, amely most a szentély tanára sugárzott,

megláthatták volna, hogy semmiféle prófétikus id•szak nem fog a második adventig tartani; hogy ennek az eseménynek a pontos idejét nem jelenti ki a prófécia. •k azonban a világosságtól elfordulva más-más id•pontot jelöltek meg az Úr eljövetelének napjaként, de mindannyiszor csalódtak.

Amikor a thesszalonikai gyülekezet téves nézeteket fogadott el Krisztus eljövetelér•l, Pál apostol azt tanácsolta nekik, hogy reményeiket és váradalmukat gondosan mérlegeljék Isten szavának fényénél. Idézte nekik azokat a próféciákat, amelyek megjövendölik a Krisztus eljövetelét megel•z• eseményeket, és kimutatta, hogy minden alap nélkül várják a Megváltót a saját korukban. »Ne csaljon meg titeket senki semmiképpen« (2Thessz 2:3) - ezek voltak figyelmeztet• szavai. A Szentírás által jóvá nem hagyott váradatom hibás lépésekre és tettekre készteti a hiv•ket; csalódásuk miatt pedig nevetségessé lesznek a hitetlenek el•tt. Az is fél•, hogy a csüggedés er•t vesz rajtuk, és megkérd•jelezik az üdvösségükhöz nélkülözhetetlen igazságokat. A thesszalonikaiakhoz intézett apostoli intés fontos tanulságot foglal magában az utolsó id•ben él•k számára. Sok adventista úgy érezte, hogy ha hitével nem tud az Úr eljövetelének pontos idejében megkapaszkodni, akkor nem képes lelkesen és szorgalmasan készül•dni. De ha reményeik csak azért lángolnak fel újra meg újra, hogy ismét romba d•ljenek, hitület olyan megrázkódtatás éri, hogy szinte képtelenek lesznek a prófécia nagyszer• igazságait megérteni.

Isten akarta azt, hogy az els• üzenet meghirdesse az ítélet pontos idejét. Annak a prófétikus id•szaknak a kiszámításához, amelyre az üzenet épült, és amely a 2300 nap végét 1844 •szére teszi, nem fér kétség. Azok az emberek, akik ismételten megkísérelték új és új id•pontra tenni a prófétikus id•szakok kezdetét és végét, és azok az értelmetlen okoskodók, akik e nézeteket alá akarták támasztani, nemcsak el•ztek számos embert a jelenvaló igazságtól, de ellenérzést is kiváltottak mindennem• próféciamagyarázattal szemben. Minél többször határozták meg Krisztus második adventjének idejét, és minél szélesebb körben híresztelték el, annál inkább Sátán szándékait szolgálták. És amikor a megjelölt id•pont elmúlt, Sátán nevetség és gúny tárgyává tette e hír képvisel•it, meggyalázva az 1843-as és 1844-es nagy adventmozgalmat. E tévelygés makacs hívei végül egy távoli id•pontban határozzák meg Krisztus eljövetelének idejét. Ez azonban hamis biztonságérzetet kelt, és sokan csak akkor józanodnak ki, amikor már túl kés•.

Az •si Izrael történelme megdöbbent•en szemlélteti az adventhiv•k közösségével történteket. Isten éppúgy vezette népét az adventmozgalomban, mint Izrael Egyiptomból kivonuló fiait.

A nagy csalódás megpróbálta a várakozók hitét, miként a zsidókét a Vörös-tengernél. Ha továbbra is bíztak volna abban a kézben, amely a múltban vezette •ket, meglátták volna Isten szabadítását. Ha mindazok, akik az 1844-es mozgalomban vállvetve munkálkodtak, elfogadták volna a harmadik angyal üzenetét is, és a Szentlélek erejével hirdették volna, az Úr hatalmas dolgokat tett volna általuk. Fényözön áradt volna a világra. A föld lakossága már évekkel ezel•tt meghallotta volna az int• üzenetet, a munka befejez•dött volna, és Krisztus eljött volna, hogy népét megváltsa.

Nem Isten akarta azt, hogy Izrael negyven évig vándoroljon a pusztában. • szerette volna •ket egyenesen Kánaán földjére vezetni, és szent, boldog népként letelepíteni. De »nem mehettek be hitetlenség miatt« (Zsid 3:19). B•nbeesésük és hitehagyásuk miatt elpusztultak a pusztában, és Isten másokat támasztott, és •ket vitte be az Ígéret Földjére. Azt sem Isten akarta, hogy Krisztus eljövetele

olyan messzire halasztódjék, és népe oly sokáig a b•n és a fájdalom világában maradjon. Hitetlenségük miatt azonban elidegenedtek Istent•l. Mivel nem akarták végezni azt a munkát, amit Isten rájuk bízott, az Úr másokat támasztott az üzenet hirdetésére. Jézus a világ iránti irgalomból halogatja eljövetelét, hogy a b•nösöknek alkalmuk legyen meghallgatni az intést, és Jézusban menedéket találni, miel•tt Isten kiönti haragját.

Ma is, mint korábban, a kor b•neit és tévelygéseit korholó igazság hirdetése ellenállást vált ki. »Minden, aki hamisan cselekszik, gy•löli a világosságot, és nem megy a világosságra, hogy az • cselekedetei fel ne fedessenek« (Jn 3:20). Sokan látják, hogy a Szentírással nem tudják alátámasztani állásfoglalásukat, de mindenáron bizonyítani akarják igazukat, és rosszindulatúan bírálják azok jellemét és indítékait, akik a népszer•tlen igazság pártjára állnak. Ez a magatartás minden korszakra jellemz•. Illést Izrael megháborítójának, Jeremiást árulónak, Pált a templom megfert•z•jének nevezték. Attól kezdve mindmáig lázítónak vagy eretneknek bélyegezik azokat, akik hívek akarnak lenni az igazsághoz. Hitetlenek tömegei elutasítva a biztos prófétai beszédet, habozás nélkül, hiszékenyen elfogadnak vádat azok ellen, akik mernek korholni divatos b•nöket. Ez a szellem egyre nagyobb tért hódít. A Biblia világosan hirdeti

annak az id•nek a közeledtét, amikor a polgári törvények annyira beleütköznek Isten törvényébe, hogy annak, aki Isten minden rendelkezésének engedelmeskedik, gonosztev•ket megillet• gyalázatot és büntetést kell elszenvednie. Ennek tudatában mi az igazság hirdet•jének a kötelessége? Gondolja vajon azt, hogy nem kell az igazságot hirdetni, mivel az igazság az embereket sokszor csak a követelmények megkerülésére vagy elvetésére indítja? Nem. Neki sincs oka elhallgatni Isten Szavának igazságait - ha ellenkezést vált is ki -, mint korábban a reformátoroknak sem volt. A szentek és mártírok hitvallását megörökítette a krónika a kés•bbi nemzedékek áldására. A szentség és rendíthetetlen becsületesség példaképeinek a története fennmaradt, hogy bátorságot öntsön azokba, akiknek ma kell bizonyságot tenniük Istenr•l. Nem csak önmagukért kapták az er•t és az igazságot, hanem hogy általuk Isten ismerete bevilágíthassa a földet. Ha Isten e nemzedék idején is adott szolgáinak világosságot, akkor árasztaniuk kell azt a világra.

Az Úr az •sid•kben kijelentette valakinek, aki az • nevében szólt: »Az Izrael háza nem akar téged hallgatni, mert nem akarnak engem hallgatni.« Mégis ezt mondta: »Szóljad az én beszédeimet nékik; vagy hallják, vagy nem hallják« (Ez 3:7; 2:7). Ma így hangzik az Isten szolgájához szóló parancs: »Kiálts teljes torokkal, ne kíméld: mint trombita emeld fel hangodat, és hirdesd népemnek b•neiket, és Jákób házának vétkeit« (Ésa 58:1).

Mindenkit, aki megismerte az igazság világosságát, lehet•ségei határán belül épp olyan ünnepélyes és félelmes kötelesség terhel, mint annak idején Izrael prófétáját, akihez így szólt az Úr: »Embernek fia, •rállóul adtalak téged Izrael házának, hogy ha szót hallasz számból, megintsed •ket az én nevemben. Ha ezt mondom a hitetlennek: Hitetlen, halálnak halálával halsz meg; és te nem szólandasz, hogy visszatérítsd a hitetlent az • útjáról; az a hitetlen vétke miatt hal meg, de vérét a te kezedb•l kívánom meg. De ha te megintetted a hitetlent az • útja fel•l, hogy térjen meg róla, de nem tért meg útjáról, • vétke miatt meghal, de te megmentetted a te lelkedet« (Ez 33:7-9).

Az igazság elfogadásának és hirdetésének az a nagy akadálya, hogy ez kényelmetlenséggel és gyalázattal jár. Az igazság ellen ez az egyetlen olyan érv, amelyet az igazság képvisel•i soha nem tudtak megcáfolni. De ez nem félemlíti meg Krisztus h•séges követ•it. Krisztus szolgái nem várják el, hogy az igazság népszer• legyen. Tudják, hogy mi a kötelességük, és tudatosan vállalják a keresztet. Pál apostolt idézve mondják: »A mi pillanatnyi könny• szenvedésünk igen-igen nagy örök dics•séget szerez nékünk«; miként atyáink között is volt olyan, aki »Egyiptom kincseinél nagyobb gazdagságnak« tartotta »Krisztus gyalázatát« (2Kor 4:17; Zsid 11:26).

Csak azok cselekszenek taktikából, elvtelenül a vallás dolgaiban - bármi is a hitvallásuk -, akik szívükben a világot szolgálják. Válasszuk a jót magáért a jóért, és bízzuk Istenre a következményeket! A világ az elvh•, hiv• és bátor emberek adósa. Ilyen embereknek kell ma is a reform munkáját tovább vinniük.

Így szól az Úr: »Hallgassatok rám, kik tudjátok az igazságot, te nép, kinek szívében van törvényem! Ne féljetek az emberek gyalázatától, és szidalmaik miatt kétségbe ne essetek! Mert mint ruhát, moly emészti meg •ket, és mint a gyapjat, féreg eszi meg •ket, és igazságom örökre megmarad, és szabadításom nemzetségr•l nemzetségre! « (Ésa 51:7-8)

---

27. Újkori ébredések

Az Ige lelkiismeretes prédikálása mindig olyan eredménnyel járt, ami a Szentírás isteni eredetér•l tanúskodik. Isten szolgáinak tanítását a Szentlélek kísérte, és szavukban er• volt. Számos b•nös lelkiismerete felébredt. A »világosság eljött volt már a világba, amely megvilágosít minden embert«, bevilágított lelkük titkos kamráiba, és feltárta a sötétségben elrejtett dolgokat. Az emberek értelmében és szívében mélységes meggy•z•dés ébredt. Meglátták, mi a b•n, és mi az igazság. Meggy•z•dtek arról, hogy lesz ítélet. Valami fogalmat kaptak Jahve igaz voltáról, és rémülten gondoltak arra, hogy b•nösen és tisztátalanul kell megjelenniük az emberi szív Vizsgálója el•tt. Aggódva kiáltottak: »Kicsoda szabadít meg engem a halálnak testéb•l?« Amikor felismerték, hogy a Golgota keresztjén, az ember b•nei miatt kellett ily végtelen áldozatot hozni, megértették, hogy csakis Krisztus érdemei engesztelhetik ki Istent b•neikért, és békíthetik meg az embert Istennel. Hittel és alázattal meghajoltak Isten Bárányа el•tt, aki elveszi a világ b•neit, és Jézus vére által bocsánatot kaptak »az el•bb elkövetett b•nök«-re.

Ezek a lelkek megtéréshez ill• gyümölcsöt teremtek. Hittek és megkeresztelkedtek, majd Krisztus Jézusban új teremtményekként indultak el az új életben - nem azért, hogy a korábbi kívánságaikhoz szabják magukat, hanem hogy az Isten Fiába vetett hittel Krisztus nyomába lépjenek; hogy visszatükrözzék jellemét és megtisztuljanak, amiképpen • is tiszta. Amit egykor gy•löltek, most szerették, és amit egykor szerettek, most gy•lölték. A büszke és akaratos szelíd és alázatos lett. A hiú és fölényes pedig megfontolt és szerény. Az átkozódó kegyes, az iszákos józan lett, az erkölcstelen pedig erkölcsös. Felhagytak a világ hiú szokásaival. Ékességük nem küls•ségekb•l, »hajuknak fonogatásából és aranynak felrakásából vagy öltözékek felvevéséb•l« állt; »a szívnek elrejtett emberei« voltak, »a szelíd és csendes lélek romolhatatlanságá«-ra törekedtek, »ami igen becses az Isten el•tt« (1Pt 3:3-4).

Az ébredéseket mélységes önvizsgálat és alázatosság kísérte, a b•nösökhöz szóló ünnepélyes, komoly felhívások jellemezték, és mélységes szánalom azok iránt, akikért Krisztus vére hullt. Férfiak és n•k tusakodva imádkoztak Istenhez mások üdvösségéért. E lelki ébredések gyümölcseit azokon az embereken lehetett meglátni, akik nem riadtak vissza az önmegtagadástól és áldozattól, hanem örültek, hogy méltók a Krisztusért való gyalázat és megpróbáltatás elszenvedésére. Az emberek látták, hogy azok, akik megvallották Jézus nevét, megváltoztak. Környezetüknek áldást jelentett a befolyásuk. Krisztussal gy•jtöttek, és a Léleknek vetettek, hogy örök életet arassanak.

El lehetett mondani róluk: »megtérésre szomorodtatok meg«. »Mert az Isten szerint való szomorúság üdvösségre való megbánhatatlan megtérést szerez; a világ szerint való szomorúság pedig halált szerez. Mert ímé ez a ti Isten szerint való megszomorodástok milyen nagy buzgóságot keltett tibennetek, s•t védekezést, s•t bosszankodást, s•t félelmet, s•t kívánkozást, s•t buzgóságot, s•t bosszúállást. Mindenképpen bebizonyítottátok, hogy tiszták vagytok e dolgokban« (2Kor 7:9-11).

Ilyen eredménnyel jár Isten Lelkének munkája. A megtérés csak akkor valódi, ha megújulás követi. Ha a b•nös visszaadja a zálogot, ha megtéríti, amit ellopott, ha megvallja b•neit, ha szereti Istent és

embertársait, akkor biztosan békére lelt Istenben. A vallási ébredések korábban ilyen eredményekkel jártak. Gyümölcseik tanúsága szerint, Isten áldása - az emberek megtérése és az emberiség felemelkedése - kísérte ezeket a mozgalmakat.

Sok újkori ébredés kísér• jelenségei azonban élesen különböznek azoktól a megnyilatkozásoktól, amelyek régebben kísérték Isten szolgáinak fáradozásait. Igaz, hogy sok helyen fellángol az érdekl•dés, a gyülekezetek sok taggal szaporodnak, és sokan mondják, hogy megtértek, de az eredmények nem olyanok, hogy a lelki élet hasonló mérték• elmélyülését is bizonyítanák. A világosság, amely egy id•re fellángol, csakhamar kialszik, az el•bbinél s•r•bb sötétséget hagyva maga után.

A látványos ébredések nagyon sokszor a képzelet megmozgatásával, az érzelmek felkeltésével, az új és meglep• utáni vágy kielégítésével lángolnak fel. Az így szerzett hívek nemigen akarnak a Biblia igazságára hallgatni; nem nagyon érdekli •ket a próféták és az apostolok bizonyságtevése. Csak az az istentisztelet érdekes nekik, amiben szenzáció van. A higgadt gondolkodást kiváltó üzenet nem talál bennük visszhangra. Isten Igéjének világos intéseire, amelyek örök érdekeiket közvetlenül érintik, ügyet sem vetnek.

Minden megtért léleknek az élet nagy kérdése az Istenhez és az örök dolgokhoz való viszony lesz. De ma melyik nagy egyházban található meg az Istennek szentelt lelkület? A hívek büszkék és a világot szeretik. Most sem tagadják meg énüket jobban, most sem akarják inkább felvenni a keresztet és követni a szelíd, alázatos Jézust, mint megtérésük el•tt. A vallás a hitetlenek és a kétked•k gúnytárgya lett, mert oly sok vallásoskodó ember nincs tisztában a vallás elveivel. A kegyesség erejét sok egyház már alig ismeri. A szórakozások, a gyülekezeti színházi el•adások, a bazárok, az elegáns házak, a hivalkodások szám•zik a szent gondolatokat. Az anyagi javak és a világi foglalatosságok kötik le a tagok gondolatvilágát, és még futólag sem igen figyelnek örök érdekeikre.

A hit és a kegyesség súlyos hanyatlása ellenére is vannak Krisztusnak h•séges követ•i ezekben az egyházakban. Miel•tt Isten utoljára látogatná meg ítéletével a földet, az Úr népe között olyan lelki ébredés lesz, amire az apostoli id•k óta nem volt példa. Isten Lelke és ereje kiárad népére. Akkor sokan elkülönülnek azoktól az egyházaktól, amelyekben a világ szeretete kiszorítja az Isten és Igéje iránti szeretetet. Sokan - lelkészek és egyháztagok - boldogan elfogadják azokat a nagyszer• igazságokat, amelyeket Isten ebben az id•ben hirdet, hogy elkészítsen egy népet az Úr második eljövetelére. A lelkek ellensége gátolni akarja ezt a munkát. Miel•tt e megmozdulás ideje elérkezik, megkísérli kibontakozását megakadályozni hamisítvány létrehozásával. Azokban az egyházakban, amelyeket megtéveszt• befolyása alá tud vonni, azt a látszatot kelti, hogy Isten különleges áldása árad ki rájuk. Nagy vallási érdekl•dés

látszatát kelti. Tömegek ujjongnak majd azon, hogy Isten csodálatos munkát végez értük; pedig ez a munka más lélekt•l származik. Sátán a vallás leple alatt próbálja meg befolyását a keresztény világra kiterjeszteni.

Az elmúlt fél évszázad sok ébredésében kisebb-nagyobb mértékben azok a hatások érvényesültek, amelyek a jöv• nagyobb mozgalmaiban fognak megmutatkozni: érzelmi túlf•töttség, az igaz és a hamis keveredése. Ezek nagyon alkalmasak az emberek félrevezetésére. De senkinek sem kell eltévednie. Isten

Igéjének fényénél nem nehéz megállapítani e mozgalmak jellegét. Ahol az emberek figyelmen kívül hagyják a Biblia bizonyságtételét, és elfordulnak azoktól a világos, lélekpróbáló igazságoktól, amelyek önmegtagadást és a világ megtagadását igénylik, oda Isten nem küldi áldását. Ebben biztosak lehetünk. És az a mérték, amelyet Krisztus maga adott: »Gyümölcseikr•l ismeritek meg •ket« (Mt 7:16) - megmutatja, hogy ezek a mozgalmak nem Isten Lelkét•l vannak.

Isten az Ige igazságai által nyilatkoztatta ki önmagát az embernek; és mindazokat, akik elfogadják ezeket az igazságokat, megvédi Sátán csalásaitól. Az igazság semmibevevése kaput tár olyan gonoszságok el•tt, amelyek most nagymértékben terjednek a vallásos világban. Isten törvényének jellegét és fontosságát sokan szem el•l tévesztették. E törvény jellegének, örökérvény•ségének és kötelez• voltának meg nem értése téves fogalmakat keltett a megtérésr•l és a megszentel•désr•l, és a kegyesség normájának leszállításához vezetett az egyházban. Itt keresend• a titka annak, hogy korunk ébredéseib•l miért hiányzik Isten Lelke és ereje.

A különböz• egyházakban vannak mélyen hiv• emberek, akik ismerik ezt a tényt, és sajnálkoznak miatta. Edwards A. Park professzor korunk vallási veszélyeir•l találóan ezt mondja: »A veszély egyik forrása az, hogy a szószék nem szerez érvényt Isten törvényének. Régebben a szószék a lelkiismeret szavának visszhangja volt... Legjelesebb prédikátoraink a Mester példájának követésével, a törvénynek, a törvény rendelkezéseinek és a büntetés kilátásának hangsúlyozásával csodálatos méltóságot adtak el•adásaiknak. Elismételték azt a két nagy elvet, hogy a törvény az isteni tökéletesség tükörképe, és az az ember, aki nem szereti a törvényt, az nem szereti az evangéliumot sem, mivel a törvény, miként az evangélium, Isten jellemét híven tükrözi. Ez a veszély más veszélyhez - a b•n súlyának, terjedésének és meggyalázó voltának alábecsüléséhez - vezet. Amilyen jogos helye van a törvénynek, éppolyan jogtalan dolog a vele szembeni engedetlenség...

A már megnevezett veszélyekhez járul Isten igazságosságának alábecsülése is. Korunk lelkészei hajlamosak arra, hogy az isteni jóakaratból leválasszák az isteni igazságosságot, és ezt a jóakaratot inkább szentimentalizmussá süllyesszék, mintsem elvi rangra emeljék. Az új teológiai prizma szétválasztja azt, amit Isten egyesített. Isten törvénye jó vagy rossz? Jó! Akkor az igazság is jó, mert jellegénél fogva végrehajtja a törvényt. Ha az ember Isten törvényét és igazságosságát, valamint az engedetlenség súlyos és meggyalázó voltát alábecsüli, könnyen eljut oda, hogy alábecsüli a kegyelmet is, amely engesztelést szerez a b•nre. « Az emberek tehát elfelejtik az evangélium értékét és fontosságát, és nem sok kell ahhoz, hogy magát a Bibliát is félretegyék.

Sok vallástanító azt állítja, hogy Krisztus eltörölte halálával a törvényt, és az embernek azóta nem kell megtartania. Egyesek súlyos igának tartják, és a törvény szolgaságával szembeállítják az evangélium szabadságát.

A próféták és az apostolok azonban másképp látják Isten szent törvényét. Dávid ezt mondta: »Tágas téren járok, mert a te határozataidat keresem« (Zsolt 119:45). Jakab apostol, Krisztus halála után azt írta, hogy a Tízparancsolat »királyi törvény«, »a szabadság tökéletes törvénye« (Jk 2:8; 1:25). A Jelenések könyvének írója pedig fél évszázaddal a keresztre feszítés után áldást hirdet mindazokra, »akik megtartják az • parancsolatait, hogy joguk legyen az életnek fájához, és bemehessenek a kapukon a

városba« (Jel 22:14).

Semmi alapja nincs annak az állításnak, hogy Krisztus eltörölte halálával Atyja törvényét. Ha a törvény megváltoztatható vagy félre tehet• lett volna, akkor Krisztusnak nem kellett volna meghalnia, hogy megváltsa halálával az embert a b•n következményét•l. Krisztus halála a törvény változhatatlanságát bizonyítja, és távolról sem az eltörlését. Isten Fia azért jött, hogy »a törvényt naggyá« tegye »és dics•ségessé« (Ésa 42:21). Ezt mondta: »Ne gondoljátok, hogy jöttem a törvénynek... eltörlésére«, »míg az ég és a föld elmúlik, a törvényb•l egy jóta vagy egyetlen pontocska el nem múlik« (Mt 5:17.18). Jézus önmagáról így nyilatkozik: »Hogy teljesítsem a te akaratodat; ezt kedvelem, én Istenem, a Te törvényed keblem közepette van« (Zsolt 40:9).

Isten törvénye - jellegénél fogva - változhatatlan; Alkotója akaratát és jellemét nyilatkoztatja ki. Isten szeretet, és törvénye is szeretet. A törvény két nagy elve: az Isten iránti szeretet és az ember iránti szeretet. »A törvénynek betöltése a szeretet« (Róm 13:10). Isten jelleme az igazság és az igazságosság; ilyen a törvénye is. A zsoltáríró így nyilatkozik: »A Te törvényed igaz«; »minden parancsolatod igaz« (Zsolt 119:142.172). Pál apostol pedig kijelenti: »A törvény szent, és a parancsolat szent és igaz és jó« (Róm 7:12). Isten törvénye, amely Isten gondolatának és akaratának kifejezése, olyan maradandó, mint a Szerz•je.

Amikor az ember megtér és megszentel•dik, megbékül Istennel, mert összhangba kerül Isten törvényének elveivel. A b•nös ezáltal megbékül Istennel. Kezdetben Isten az embert a maga képmására teremtette. Az ember tökéletes összhangban élt a természettel és Isten törvényével. Az igazságosság elvei szívébe voltak írva. A b•n azonban elidegenítette Alkotójától. Már nem tükrözte Isten képmását. Szíve harcban állt Isten törvényének elveivel. »A test gondolata ellenségeskedés Isten ellen; minthogy az Isten törvényének nem engedelmeskedik, mert nem is teheti« (Róm 8:7). De »úgy szerette Isten e világot, hogy az • egyszülött Fiát adta«, hogy az ember megbékülhessen Istennel, és Krisztus érdemei által újra összhangba kerüljön Alkotójával. Az emberi szívnek Isten kegyelme által meg kell újulnia; felülr•l új életet kell kapnia. Ez a változás: az újjászületés, amely nélkül - mondja Jézus - az ember »nem láthatja az Isten országát«.

Az els• lépés az Istennel való megbékéléshez: a b•n belátása. »A b•n pedig a törvénytelenség. « »A b•n ismerete a törvény által vagyon« (1Jn 3:4; Róm 3:20). Hogy a b•nös felismerje b•nösségét, jellemét Isten mércéjével, az igazság nagyszer• zsinórmértékével kell megmérnie. A törvény tükör, amely megmutatja, milyen tökéletes az igaz jellem; elfogadása képessé teszi az embert arra, hogy a saját jellemében meglássa a hibákat.

A törvény rámutat az ember b•neire, de nem gyógyítja ki bel•lük. Míg életet ígér az engedelmeseknek, kijelenti, hogy a törvényszeg• osztályrésze: halál. A b•nöst csak Krisztus evangéliuma szabadíthatja meg a b•n szennyét•l és a kárhozattól. A b•nösnek meg kell bánnia b•neit Isten el•tt, akinek a törvényét áthágta; hinnie kell Krisztusban és engesztel• áldozatában. Így kap b•nbocsánatot »az el•bb elkövetett b•nök«-re, és isteni természet részesévé lesz. • Isten gyermeke; a fiúság Lelkét kapta, aki által így kiált: »Abba, Atyám!«.

Vajon az ember most már szabadon áthághatja Isten törvényét? Pál ezt mondja: »A törvényt tehát hiábavalóvá tesszük-é a hit által? Távol legyen! S•t inkább a törvényt meger•sítjük. « »Akik meghaltunk a b•nnek, mimódon élnénk még abban?« János pedig kijelenti: »Az az Isten szeretete, hogy megtartjuk az • parancsolatait; az • parancsolatai pedig nem nehezek« (Róm 3:31; 6:2; 1Jn 5:3). Az újjászületés által a szív összhangba kerül Istennel és törvényével. E hatalmas változás nyomán a b•nös átment a halálból az életbe; a b•nös szent, a törvényszeg• és lázadó pedig engedelmes és h•séges lett. Véget ért a régi, az Istent•l elidegenedett élet; megkezd•dött az új, a megbékélt élet, a hit és szeretet élete. »A törvénynek igazsága« pedig »beteljesül... bennünk, kik nem test szerint járunk, hanem Lélek szerint« (Róm 8:4). S az ember szívb•l kiáltja: »Mely igen szeretem a Te törvényedet, egész napestig arról gondolkodom!« (Zsolt 119:97).

»Az Úrnak törvénye tökéletes, megeleveníti a lelket« (Zsolt 19:8). A törvény nélkül az embernek nincs igazi fogalma Isten tisztaságáról és szentségér•l, sem pedig a maga b•nösségér•l és tisztátalanságáról. Nem látja be igazán b•nös voltát, és nem érzi a megtérés szükségességét. Az ember megsértette Isten törvényét, és ezért elveszett állapotban van. De mivel nincs elveszett állapotának tudatában, azt sem ismeri fel, hogy szüksége van Krisztus engesztel• vérére. A megváltás reménységét szívének gyökeres megváltozása és életének megújulása nélkül fogadta el. Szép számmal van ilyen felszínes megtérés, és tömegek csatlakoznak az egyházhoz, akik soha nem forrtak össze Krisztussal.

A megszentel•désr•l alkotott téves nézeteknek, amelyek Isten törvényének mell•zéséb•l és elutasításából fakadnak, szintén kiemelked• helyük van korunk vallásos mozgalmaiban. Ezek egyrészt téves tanítások, másrészt következményeikben veszélyesek. S mivel olyan sokan fogadják szívesen •ket, kétszeresen fontos, hogy mindenki világosan lássa, mit tanít róluk a Szentírás.

A megszentel•dés bibliai tantétel. Pál apostol a thesszalonikai gyülekezethez intézett levelében kijelenti: »Ez az Isten akaratja, a ti szentté lételetek. « És így imádkozik: »Maga pedig a békességnek Istene szenteljen meg titeket mindenest•l« (lThessz 4:3; 5:23). A Szentírás világosan tanítja, hogy mi a megszentel•dés, és hogy miként lehet arra eljutni. A Megváltó így imádkozott tanítványaiért: »Szenteld meg •ket a Te igazságoddal: A Te igéd igazság« (Jn 17:17). Pál pedig azt tanítja, hogy a hiv• legyen »a Szentlélek által megszentelt« (Róm 15:16). Mi a Szentlélek munkája? Jézus ezt mondta tanítványainak: »Mikor elj• amaz, az igazságnak Lelke, elvezérel majd titeket minden igazságra« (Jn 16:13). A zsoltáríró szavai pedig így hangzanak: »A Te törvényed igaz«. Isten Igéjéb•l a Szentlélek által feltárulnak az ember el•tt az igazság nagyszer• elvei, amelyeket a törvény foglal magában. És mivel Isten törvénye »szent és igaz és jó«, a tökéletes Isten tükörképe, ebb•l az következik, hogy az a jellem, amelyet e törvénynek való engedelmesség formált, szintén szent. Krisztus az ilyen jellem tökéletes példája. Ezt mondja. »Én megtartottam az én Atyámnak parancsolatait. « »Én mindenkor azokat cselekszem, amelyek néki kedvesek« (Jn 15:10; 8:29). Krisztus követ•i hasonlók lesznek Urukhoz, és Isten kegyelméb•l jellemük szent törvényének elveihez igazodik. Ez a bibliai megszentel•dés.

Ez az átalakulás csak a Krisztusba vetett hit által, Isten bennünk lakozó Lelkének erejével lehetséges. Pál buzdítja a hiv•ket: »Félelemmel és rettegéssel vigyétek véghez a ti üdvösségteket; mert Isten az, aki munkálja bennetek mind az akarást, mind a munkálást jó kedvéb•l« (Fil 2:12-13). A keresztény is érzi a b•n csábítását, de állandóan harcol ellene. Itt van szükség Krisztus segítségére. Az

emberi gyengeség egyesül a mennyei er•vel, és a hiv• így kiált: »Hála az Istennek, aki a diadalmat adja nekünk a mi Urunk Jézus Krisztus által« (lKor 15:57).

A Szentírás világosan kinyilatkoztatja, hogy a megszentel•dés útján lépésr•l lépésre lehet el•re jutni. Amikor a b•nös a megtéréskor békességet talál Istenben az engesztel• vér útján, a keresztény élet csak elkezd•dött. A hiv•nek törekednie kell a »tökéletességre«, és feln•ni »Krisztus teljességével ékesked• kornak mértékére«. Pál apostol ezt mondja: »Egyet cselekszem, azokat, amelyek hátam megett vannak, elfelejtvén, azoknak pedig, amelyek el•ttem vannak, nékik d•lvén, célegyenest igyekszem az Istennek a Krisztus Jézusban onnét felülr•l való elhívása jutalmára« (Fil 3:14). Péter pedig elénk tárja azokat a lépcs•fokokat, amelyeken át a bibliai megszentel•dés elérhet•: »Minden igyekezetetekkel törekedjetek arra, hogy hitetekben mutassatok igaz emberséget, az igaz emberségben ismeretet, az ismeretben önuralmat, az önuralomban állhatatosságot, az állhatatosságban kegyességet, a kegyességben testvéri szeretetet, a testvéri szeretetben pedig minden ember iránti szeretetet... ha ezt teszitek, nem fogtok megbotlani soha« (2Pt 1:5-10).

A bibliai megszentel•dés alázatossággal jár. A megszentelt élet• embernek - Mózeshez hasonlóan - fogalma van a szentség félelmes és fenséges voltáról. A végtelen Isten tisztaságával, dics•ségével és tökéletességével szemben felismeri saját méltatlan voltát.

Dániel próféta az igazi megszentel•dés példája volt. Hosszú élete során sok nemes lelk• szolgálatot tett a Mesterért. »Kedves férfiú« volt (Dán 10:11) a Menny el•tt. Ez a megbecsült próféta nem tartotta magát tisztának és szentnek. Azonosította magát Izrael súlyosan vétkez•ivel, amikor Isten el•tt így könyörgött a népért: »Nem a mi igazságunkban, hanem a Te nagy irgalmasságodban bízva terjesztjük el•dbe a mi esedezéseinket.« »Vétkeztünk, gonoszul cselekedtünk!« A próféta ezt is mondja: »szólék és imádkozám, és vallást tevék az én b•nömr•l, és az én népemnek, az Izraelnek b•nér•l. « És kés•bb amikor, Isten Fia megjelent, hogy eligazítást adjon neki, Dániel így szól: »Orcám eltorzula, és oda l•n minden er•m« (Dán 9:18.15.20; 10:8).

Amikor Jób a forgószélb•l hallotta az Úr hangját, így kiáltott:

»Hibáztatom magam, és bánkódom a porban és hamuban!« (Jób 42:6). Amikor Ésaiás látta az Úr dics•ségét, és hallotta a kérubokat kiáltani: »Szent, szent, szent a seregek Ura«, így kiáltott: »Jaj nékem, elvesztem! « (Ésa 6:3.5). Pál, miután a Lélek elragadta a harmadik égig, és hallott olyan dolgokat, amelyet ember nem mondhat el, »minden szentek között a legkisebbnek« nevezte magát (2Kor 12:2-4; Ef 3:8). A szeretett tanítvány, János, aki Jézus keblén pihent, és látta dics•ségét, halottként esett az angyal lábához (Jel 1:17).

Azok akik a Kálvária keresztjének árnyékában járnak, nem dics•ítik önmagukat, és nem állítják kérkedve, hogy nem b•nösek. Érzik, hogy b•neik okozták azt a szenvedést, amely megtörte Isten Fiának szívét. Ez a gondolat alázattal tölti el •ket. Akik legközelebb vannak Jézushoz, azok látják legtisztábban, hogy milyen esend• és b•nös az ember, és reménységüket egyedül a megfeszített és feltámadt Megváltó érdemeibe vetik.

A vallásos világban kezd el•térbe kerülni az az »életszentség«, amely magában hordja az öndics•ítés szellemét, és semmibe veszi Isten törvényét. Ezt a megszentel•dést a Biblia vallása nem ismeri. E megszentel•dés helyesl•i hirdetik, hogy a megszentel•dés egy pillanat munkája. Az embernek csak hinnie kell és akkor eljut a tökéletes szentségre. »Csak higgyetek - mondják -, és az áldás a tiétek! Mást nem is kell tenni! E tanítók tagadják Isten törvényének tekintélyét, és azt hangoztatják, hogy a parancsolatokat nem kell megtartani. De vajon lehet-e szent valaki, azaz összhangban lehet-e Isten akaratával és jellemével, miközben szemben áll azokkal az elvekkel, amelyek kifejezik Isten lényét és akaratát, megmutatva mi az, amivel tetszését elnyerhetjük?

A könny• vallás utáni vágy, amely nem igényel er•feszítést, önmegtagadást, a világ bolondságaitól való elkülönülést, népszer• tanná tette a hit tantételét, és csakis a hitét. De mit tanít Isten Igéje? Jakab apostol ezt mondja: »Mi haszna, atyámfiai, ha valaki azt mondja, hogy hite van, cselekedetei pedig nincsenek? Avagy megtarthatja-é •t a hit?... Akarod-é pedig tudni, te hiábavaló ember, hogy a hit cselekedetek nélkül megholt? Avagy Ábrahám, a mi atyánk, nem cselekedetekb•l igazíttatott-é meg, felvivén Izsákot,

az • fiát az oltárra? Látod, hogy a hit együtt munkálkodott az • cselekedeteivel, és a cselekedetekb•l lett teljessé a hit?... Látjátok tehát, hogy cselekedetekb•l igazul meg az ember, és nem csupán hitb•l« (Jak 2:14-24).

Isten Igéje bizonyságot tesz e csábító tanítás: a cselekedetek nélküli hit tantétele ellen. Nem hit az, amely, miközben igényli a Menny kegyét, nem teljesíti a megkegyelmezés feltételeit. Ez önámítás. A valódi hit alapja: a Szentírás ígéretei és tanácsai.

Ne csapja be senki magát azzal az elképzeléssel, hogy akkor is szent lehet, ha szántszándékkal áthágja Isten valamelyik kívánalmát. A tudatos vétkezés elnémítja Isten Lelkének bizonyságtev• hangját, és elszakítja az embert Istent•l. »A b•n pedig a törvénytelenség.« És »aki b•nbe esik (áthágja a törvényt), egy sem látta •t, sem meg nem ismerte •t« (1Jn 3:6). Jóllehet János nagyon sokat beszél levelében a szeretetr•l, de határozottan megnevezi, milyen az az ember, aki magát szentnek tartja, miközben Isten törvényét sorozatosan áthágja. »Aki ezt mondja: Ismerem •t, és az • parancsolatait nem tartja meg, hazug az, és nincs meg abban az igazság. Aki pedig megtartja az • beszédét, abban valósággal teljessé lett az Isten szeretete« (1Jn 2:4-5). Ez méri meg az ember hitvallását. Senkinek sem tulajdoníthatunk szentséget anélkül, hogy Isten mércéje alá ne állítanánk, amely a szentség egyetlen normája mennyen és földön. Ha az ember nem érzi az erkölcsi törvény súlyát, ha Isten rendelkezéseit lebecsüli és félvállról veszi, ha csak a legkisebb parancsolatok egyikét is áthágja, és az embereket is erre biztatja, a menny el•tt nincs becsülete, és tulajdonképpen nem is ismeri Istent.

Ha valaki azt állítja, hogy b•ntelen, maga az állítás bizonyítja, hogy aki ezt mondja magáról, messze van a szentségt•l. Mivel fogalma sincs Isten végtelen tisztaságáról és szentségér•l, sem pedig arról, hogy miként élhet összhangban Istennel; mivel fogalma sincs Jézus jellemének tisztaságáról, nemes voltáról és szépségér•l, sem pedig a b•n veszélyességér•l és gonoszságáról, azért tarthatja magát szentnek. Az ember minél távolabb van Krisztustól, minél hiányosabbak a fogalmai Isten jellemér•l és kívánalmairól, annál igazabbnak látja magát.

A Bibliában bemutatott szentség az ember egész lényét - értelmét, lelkét és testét - érinti. Pál így imádkozott a thesszalonikaiakért: »egész valótok, mind lelketek, mind testetek feddhetetlenül •riztessék meg a mi Urunk Jézus Krisztus eljövetelére« (lThessz 5:23). Ezt is írja a hiv•knek: »Kérlek azért titeket atyámfiai az Istennek irgalmasságára, hogy szánjátok oda a ti testeiteket él•, szent és Istennek kedves áldozatul« (Róm 12:1). Az •si Izrael korában minden állatot, amelyet áldozatként Isten elé hoztak, a pap gondosan megvizsgált, és ha bármilyen hibát talált benne, nem fogadta el, mert Isten megparancsolta, hogy az áldozat hibátlan legyen. A keresztényeknek testüket kell odaszánniuk »él•, szent és Istennek kedves áldozatul«. Hogy ezt megtehessék, minden képességüket a lehet• legjobb állapotban kell tartaniuk. Minden szokás, amely csökkenti a fizikai és a szellemi er•t, alkalmatlanná teszi az embert arra, hogy a Teremt•nek szolgáljon. És vajon megelégszik-e Isten olyan dologgal, aminél jobbat is tudnánk nyújtani? Krisztus azt mondta: »Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedb•l«. Azok, akik Istent teljes szívükb•l szeretik, a legjobb szolgálatot szeretnék neki nyújtani, és állandóan arra törekszenek, hogy minden képességüket összhangba hozzák azokkal a törvényekkel, amelyek segítik az embert, hogy talentumait Isten szolgálatába állítsa. Nem akarják vágyaik és szenvedélyeik kielégítésével gyengíteni vagy beszennyezni a mennyei Atyjuknak felkínált áldozatot.

Péter így szól: »Tartóztassátok meg magatokat a testi kívánságoktól, amelyek a lélek ellen vitézkednek« (1Pt 2:11). Minden b•nös kedvtelés bénítja képességeinket, tompítja szellemi és lelki érzékenységünket, és a minimumra csökkenti Isten Igéjének és Lelkének szívünkre gyakorolt hatását. Pál apostol ezt írja a korinthusiaknak: »Tisztítsuk meg magunkat minden testi és lelki tisztátalanságtól, Isten félelmében vivén véghez a mi megszentelésünket« (2Kor 7:1). Pál a Lélek gyümölcsei - a »szeretet, öröm, békesség, béket•rés, szívesség, jóság, h•ség, szelídség« - közé sorolja a »mértékletesség«-et is (Gal 5:22).

Ezeket a kijelentéseket Isten ihlette. Mégis hány állítólagos keresztény gyöngíti képességeit a nyereséghajszában és a divat imádatában; hányan ássák alá Isten képmására formált emberi méltóságukat falánksággal, borivással, tiltott élvezetekkel. És az egyház ahelyett, hogy dorgálná, nagyon sokszor még el• is mozdítja a b•nt - a szórakozás utáni vágy, a kapzsiság és az étvágy felkeltésével -, hogy feltöltse pénztárát, mert erre a Krisztus iránti szeretet túl kevés. Vajon ha Jézus belépne korunk gyülekezeteibe, és meglátná a vallás leple alatti lakmározást és szentségtelen kufárkodást, nem •zné-e ki a szentségtör•ket éppúgy, mint egykor a pénzváltókat a templomból?

Jakab apostol kijelenti, hogy a felülr•l való bölcsesség »el•ször is tiszta«. Ha az apostol találkozott volna azokkal, akik Jézus drága nevét dohánnyal mérgezett ajkukra veszik, akiknek a leheletét és személyiségét megfert•zi az kellemetlen dohányszag; ha látta volna azokat, akik beszennyezik a leveg•t, és egész környezetüket a méreg belélegzésére kényszerítik; ha az apostol találkozott volna a tiszta evangélium által annyira elítélt szokással, vajon nem bélyegezte volna »földi, testi és ördögi« dolognak? A dohányzás számos rabja, a megszentel•dés minden áldására igényt tartva, mennyei reménységér•l beszél. De Isten Igéje világosan kijelenti, hogy »nem megy abba be semmi tisztátalan« (Jel 21:27).

»Nem tudjátok-é, hogy a ti testetek a bennetek lakozó Szent Léleknek temploma, amelyet Istent•l nyertetek; és nem a magatokéi vagytok? Mert áron vétettetek meg; dics•ítsétek azért az Istent a ti testetekben és lelketekben, amelyek az Istenéi« (lKor 6:19-20). Az, akinek a teste a Szentlélek

temploma, nem lesz káros szokás rabja. Az emberi képességek Krisztus tulajdonai. Krisztus megvásárolta az embert vére árán. Az ember minden java az Úré. Hogyan lehetne b•ntelen, ha tékozolja ezt a gondjaira bízott vagyont? Számos látszatkeresztény költ évente mérhetetlen összeget haszontalan és káros élvezetekre, mialatt lelkek pusztulnak el, mert nem ismerik az élet Igéjét. Istent•l visszatartják a tizedet és az áldozatot, miközben többet áldoznak fel a romboló vágyak oltárán, mint amennyit a szegények megsegítésére vagy az evangélium hirdetésére adnak. Ha mindazok, akik magukat Krisztus követ•inek vallják, igazán megszentelt emberek volnának, akkor ahelyett, hogy javaikat szükségtelen s•t káros élvezetekre költenék, az Úr kincstárába vinnék, és e hiv• keresztények példát mutatnának

a mértékletességre, önmegtagadásra és önfeláldozásra. Így lennének a világ világossága.

A világ beleveti magát az élvezetekbe. »A test kívánsága, és a szemek kívánsága, és az élet kérkedése« uralkodik az emberek tömegein. De Krisztus követ•i szentebb dolgokra hivatottak. »Menjetek ki közülük, és szakadjatok el, azt mondja az Úr, és tisztátalant ne illessetek. « Isten Igéjének fényénél joggal mondhatjuk, hogy nem igazán szent az az ember, aki nem tagadja meg teljesen a világ b•nös szokásait és örömeit.

Azokhoz, akik teljesítik e feltételeket: »Menjetek ki közülük, és szakadjatok el,... és tisztátalant ne illessetek«, így hangzik Isten ígérete: »Én magamhoz fogadlak titeket, és leszek néktek Atyátok, és ti lesztek fiaimmá és leányaimmá, azt mondja a mindenható Úr« (2Kor 6:17-18). Minden kereszténynek kiváltsága és kötelessége, hogy Isten dolgaiban gazdag és szép tapasztalatokat szerezzen. »Én vagyok a világ világossága - mondta Jézus -, aki engem követ, nem járhat a sötétségben, hanem övé lesz az életnek világossága« (Jn 8:12). »Az igazak ösvénye... olyan, mint a hajnal világossága, mely minél tovább halad, annál világosabb lesz, a teljes délig« (Péld 4:18). Minden kegyes és engedelmes cselekedet er•síti az ember kapcsolatát a világ Világosságával, akiben »nincsen... semmi sötétség«. Az Igazság Napjának fényes sugarai ráhullnak Isten szolgáira, és nekik vissza kell tükrözniük ezeket a sugarakat. Miként a bolygók hirdetik, hogy van az égen egy nagy világító test, amelynek fényét•l ragyognak •k is, éppúgy kell a keresztényeknek is bizonyságot tenni arról, hogy van Isten a világegyetem trónján, akinek a jelleme méltó a dics•ítésre és a követésre, Szent Lelkének szépsége, jellemének tisztasága és szentsége meg fog mutatkozni tanúiban.

Pál a kolossébeliekhez írt levelében felsorolja az Isten gyermekeinek adott gazdag áldásokat. Ezt mondja: »Nem sz•nünk meg érettetek imádkozni, és kérni, hogy betöltessetek az Isten akaratának megismerésével minden lelki bölcsességben és értelemben, hogy járjatok méltóan az Úrhoz, teljes tetszésére, minden jó cselekedettel gyümölcsöt teremvén és nevekedvén az Isten megismerésében: minden er•vel meger•síttetvén az • dics•ségének hatalma szerint minden kitartásra és hosszút•résre örömmel« (Kol 1:9-11).

Pál azt akarta, hogy efézusi testvérei megértsék, milyen nagy kiváltsága van a kereszténynek. Világosan és érthet•en beszélt arról a csodálatos er•r•l és ismeretr•l, amelyet a Magasságos fiaiként és leányaiként •k is megszerezhetnek. Megvolt a lehet•ségük, hogy »hatalmasan« meger•ödjenek »az • Lelke által a bels• emberben«; hogy »a szeretetben meggyökerezvén és alapot vévén«, megérthessék »minden szentekkel egybe, mi a szélessége és hosszúsága és mélysége és magassága az Isten

jóvoltának«, és megismerjék »a Krisztusnak minden ismeretet felül haladó szeretetét« (Ef 3:16-19). Az apostol imája akkor érinti a legnagyobb kiváltságot, amikor azért könyörög, hogy »beteljesedjetek az Istennek egész teljességéig«.

Itt tárul elénk az a magasztos cél, amelyet mennyei Atyánk ígéreteibe vetett hit által érhetünk el, ha teljesítjük parancsait. Krisztus érdemei által nyitva áll el•ttünk az út a végtelen Hatalom trónjához. »Aki az • tulajdon Fiának nem kedvezett, hanem •t mindnyájunkért odaadta, mimódon ne ajándékozna vele együtt mindent minékünk?« (Róm 8:32). Az Atya mérték nélkül adta Lelkét Fiának, és mi is meríthetünk Jézus teljességéb•l. Krisztus így szólt: »Ha azért ti gonosz létetekre tudtok a ti fiatoknak jó ajándékokat adni, mennyivel inkább ád a ti mennyei Atyátok Szentlelket azoknak, akik t•le kérik?« (Lk 11:13). »Ha valamit kértek az én nevemben, én megcselekszem azt. a »Kérjetek és megkapjátok, hogy a ti örömetek teljes legyen« (Jn 14:14; 16:24).

Legyen a keresztény alázatos, de ne legyen szomorú, és ne becsülje le önmagát! Mindenkinek kiváltsága, hogy olyan életet éljen, amelyet Isten helyeselhet és megáldhat. Nem mennyei Atyánk akarata az, hogy az elítélt ember gyászos hangulata állandóan ránk nehezedjen. Nem a lehorgasztott fej és a túl gyakori befelé fordulás az igazi alázatosság bizonyítéka. Jézusnál megtisztulhatunk. Szégyen és lelkifurdalás nélkül állhatunk a törvény elé. »Nincsen immár semmi kárhoztatásuk azoknak, akik Krisztus Jézusban vannak, kik nem test szerint járnak, hanem Lélek szerint« (Róm 8:1).

Ádám elbukott fiai Jézus által »Isten fiai«-vá lehetnek. »A megszentel• és a megszenteltek egyt•l valók mindnyájan, amely oknál fogva nem szégyenli •ket atyjafiainak hívni« (Isid 2:11). A keresztény embernek a hit, a gy•zelem és az Istenben való öröm életét kell élnie. »Mindaz, ami az Istent•l született, legy•zi a világot; és az a gy•zedelem, amely legy•zte a világot, a mi hitünk« (1Jn 5:4). Jól mondta Nehémiás, Isten szolgája: »Az Úrnak öröme a ti er•ségtek« (Neh 8:10). Pál pedig így nyilatkozott: »Örüljetek az Úrban mindenkor; ismét mondom, örüljetek!« »Mindenkor örüljetek. Szüntelen imádkozzatok. Mindenben hálákat adjatok; mert ez az Isten akarata a Krisztus Jézus által tihozzátok« (Fil 4:4; lThessz 5:16-18).

A bibliai megtérés és megszentel•dés ilyen gyümölcsöket terem. Ezek ritka gyümölcsök, mert az Isten törvényének tanításait - az igaz élet nagyszer• elveit - a keresztény világ közömbösen veszi. Ezért látunk olyan keveset Isten Lelkének mélységes, id•álló munkájából, amely a korábbi ébredéseket jellemezte.

Szemlélés útján formálódunk át. És ha az ember megfeledkezik azokról a szent elvekr•l, amelyekb•l megismerte Isten jellemének tökéletességét és szentségét; ha az emberek figyelmét emberi tanítások és elméletek vonják magukra, akkor nem csoda, hogy az él• kegyesség alábbhagy az egyházban. Az Úr ezt mondja: »Elhagytak engem, az él• vizek forrását, hogy kutakat ássanak maguknak; és repedezett kutakat ástak, amelyek nem tartják a vizet« (Jer 2:13).

»Boldog ember az, aki nem jár gonoszok tanácsán... Hanem az Úr törvényében van gyönyör•sége, és az • törvényér•l gondolkodik éjjel és nappal. És olyan lesz, mint a folyóvizek mellé ültetett fa, amely idejekorán megadja gyümölcsét, és levele nem hervad el; és minden munkájában jó szerencsés lészen« (Zsolt 1:1-3). Csak akkor támadhat fel újra az •skeresztény hit és kegyesség Isten hitvalló népe

között, ha Isten törvénye visszakapja jogos helyét, »Így szól az Úr: Álljatok az utakra, és nézzetek szét, és kérdez•sködjetek a régi ösvények fel•l, melyik a jó út, és azon járjatok, hogy nyugodalmat találjatok a ti lelketeknek!« (Jer 6:16)

---

28. A vizsgálati ítélet

»Nézém - mondja Dániel próféta -, míg királyi székek tétetének, és az öreg korú leüle; ruhája hófehér, és fejének haja, mint a tiszta gyapjú; széke tüzes láng, ennek kerekei ég• t•z; t•zfolyam foly és j• vala ki az • színe fel•l; ezerszer ezeren szolgálának neki, és tízezerszer tízezeren állának el•tte; ítél•k ülének le, és könyvek nyittatának meg« (Dán 7:9-10).

Így tárul a próféta szeme elé az a kiemelked•, ünnepélyes nap, amelyen az egész föld Bírája megvizsgálja az emberek életét és jellemét, mindenkinek »cselekedetei szerint fizet«. Az Öregkorú: Isten, az Atya. A zsoltáríró ezt mondja: »Minekel•tte hegyek lettek és föld és világ formáltaték, örökt•l fogva mindörökké Te vagy Isten« (Zsolt 90:2). Isten az ítélet Bírája, aki minden élet és minden törvény forrása. A szent angyalok pedig - »tízezerszer tízezer és ezerszer ezer« - szolgaként és tanúként vesznek részt ebben a nagy fontosságú törvénykezésben.

»És ímé az égnek felh•iben mint valami emberfia jöve; és méne az öreg korúhoz, és eleibe vivék •t. És ada néki hatalmat, dics•séget és országot, és minden nép, nemzet és nyelv néki szolgála; az • hatalma örökkévaló hatalom, amely el nem múlik« (Dán 7:13-14). Ebben a leírásban nem Krisztus második adventjér•l van szó, hanem arról, hogy Jézus a mennyben az Öregkorúhoz megy, hogy átvegye a hatalmat, a dics•séget és az országot, amelyet - közbenjárói munkája befejeztével - neki az Isten. A prófécia szerint ez az esemény lesz a 2300 nap végén, azaz 1844-ben, és nem a második advent. Nagy F•papunk a mennyei angyalok kíséretében belép a szentek szentjébe, és ott megjelenik Isten színe el•tt, hogy elkezdje az emberért végzett szolgálatának utolsó szakaszát - a vizsgálati ítéletét és az engesztelést mindazokért, akikr•l bebizonyosodik, hogy részesülhetnek áldásaiban.

A jelképes szolgálat idején csak azokért folyt az engesztelés, akik el•z•leg b•neiket megbánva és megvallva Isten elé léptek, és b•neik a b•nért hozott áldozat vére útján átkerültek a szenthelyre. Azon a súlyos napon, a végs• engesztelés és vizsgálati ítélet napján Jézus csak azoknak az ügyével foglalkozik, akik magukat Isten gyermekeinek vallották. A gonoszok megítélése, ami egészen más és külön munka, kés•bb történik. »Az ítélet az Istennek házán« kezd•dik. »Ha pedig el•ször mi rajtunk kezd•dik, mi lesz azoknak végük, akik nem engedelmeskednek az Isten evangéliumának?« (1Pt 4:17).

Az ítélkez•k az emberek nevét és cselekedeteit nyilvántartó mennyei könyvek alapján döntenek. Dániel próféta ezt mondja: »Ítél•k ülének le, és könyvek nyittatának meg«. Amikor János leírja ezt a jelenetet, hozzáteszi: »Majd egy más könyv nyittaték meg, amely az életnek könyve; és megítéltetének a halottak azokból, amik a könyvekbe voltak írva, az • cselekedeteik szerint« (Jel 20:12).

Az élet könyve azoknak a nevét tartalmazza, akik valaha is Isten szolgálatába léptek. Jézus azt mondta tanítványainak: »Örüljetek, hogy a ti neveitek fel vannak írva a mennyben« (Lk 10:20). Pál beszél h•séges munkatársairól, »akiknek neve benne van az élet könyvében« (Fil 4:3). Dániel, bepillantva abba a »nyomorúságos id•«-be, »amilyen (még) nem volt«, kijelenti, hogy Isten népe, »aki csak beírva

találtatik a könyvben«, megszabadul. A Jelenések könyvének írója pedig azt mondja, hogy csak azok lépnek be Isten városába, »akik beírattak az élet könyvébe, amely a Bárányé« (Dán 12:1; Jel 21:27).

»Egy emlékkönyv iraték« az Úr el•tt, amelyben feljegyzik azoknak a jócselekedeteit, »akik félik az Urat és becsülik az • nevét« (Mal 3:16). Hitb•l mondott szavaikat és szeretetb•l fakadó tetteiket nyilvántartják a mennyben. Nehémiás erre hivatkozik, amikor ezt mondja: »Emlékezzél meg énrólam én Istenem... és ne engedd, hogy eltöröltessenek az én jótéteményeim, melyeket cselekedtem vala az én Istenem házával« (Neh 13:14). Az »emlékezés könyve«

minden igaz tettet halhatatlanná tesz. Minden legy•zött kísértést, minden leküzdött b•nt, minden kedves, részvétteljes szót híven feljegyez a krónika. E könyvek minden áldozatot, Krisztusért elviselt szenvedést és fájdalmat megörökítenek. A zsoltáríró ezt mondja: »Bujdosásomnak számát jól tudod: szedd töml•dbe könnyeimet! Avagy nem tudod-é azoknak számát?« (Zsolt 56:9).

A b•nökr•l is feljegyzés készül: »Mert minden cselekedetet az Isten ítéletre el•hoz, minden titkos dologgal, akár jó, akár gonosz legyen az«. »Minden hivalkodó beszédért, amit beszélnek az emberek, számot adnak majd az ítélet napján. « A Megváltó így szólt: »A te beszédeidb•l ismertetel... hamisnak« (Préd 12:16; Mt 12:36-37). A titkos szándékok és indítékok is bekerülnek a tévedhetetlen nyilvántartásba; mert Isten »megvilágítja a sötétség titkait, és nyilvánvalóvá teszi a szívek szándékait« (lKor 4:5). »Ímé, felíratott el•ttem... megfizetek... vétkeitekért és atyáitok vétkeiért mind együtt, szól az Úr« (Ésa 65:6-7).

Isten minden cselekedetet megvizsgál; és e tettek a mennyei könyvekben h•ségr•l vagy h•tlenségr•l tanúskodnak. Minden név mellett félelmes pontossággal van feltüntetve minden helytelen szó, minden önz• tett, minden teljesítetlen feladat, minden titkos b•n, minden ravasz képmutatás. A semmibe vett mennyei intéseket és dorgálásokat, az elfecsérelt pillanatokat, a kihasználatlan alkalmat, a jó vagy rossz befolyást és messzeható következményeit a nyilvántartást vezet• angyal mind feljegyzi.

Az ítéletben Isten törvénye lesz a jellem és az élet mércéje. Bölcs Salamon ezt mondja: »Istent féljed, és az • parancsolataid megtartsad; mert ez az embernek f•dolga! Mert minden cselekedetet az Isten ítéletre el•hoz« (Préd 12:15-16). Jakab apostol így inti testvéreit: »Úgy szóljatok és cselekedjetek, mint akiket a szabadság törvénye fog megítélni« (Jak 2:12).

Akik az ítéletben »méltókká tétetnek«, azok feltámadnak az igazak feltámadásakor. Jézus ezt mondta: »Akik méltókká tétetnek, hogy ama világot elvegyék, és a halálból való feltámadást, ... hasonlók az angyalokhoz; és az Isten fiai, mivelhogy a feltámadásnak fiai« (Lk 20:35-36). Azt is kijelentette, hogy azok, »akik a jót cselekedték«, »az élet feltámadásá«-ban részesülnek (Jn 5:29).

A halott igazak csak az ítélet lezárása után támadnak fel. Ekkor »méltókká tétetnek« »az élet feltámadására«. Egyértelm• tehát, hogy nem lesznek személyesen jelen azon a törvénykezésen, amelyen életüket megvizsgálják, és ügyüket eldöntik.

A véd• maga Jézus Krisztus. • képviseli ügyüket Isten el•tt. »Ha valaki vétkezik, van Szószólónk az

Atyánál, az igaz Jézus Krisztus« (1Jn 2:1). »Mert nem kézzel csinált szentélybe, az igazinak csak másolatába ment be Krisztus, hanem magába a mennybe, hogy most Isten színe el•tt megjelenjék érettünk. « »Ennekokáért • mindenképpen üdvözítheti is azokat, akik • általa járulnak Istenhez, mert mindenha él, hogy esedezzék érettük« (Zsid 9:24; 7:25).

A könyvek megnyílnak az ítéletkor, és Isten megvizsgálja azoknak az életét, akik hittek, illetve hisznek Jézusban. Véd•ügyvédünk a föld els• lakóitól kezdve minden nemzedékben él•k ügyét felhozza; és a sort az él•kkel zárja. Minden név szóba kerül; minden ügyet alaposan megvizsgálnak. Isten számos nevet elfogad, másokat elutasít. Azoknak a nevét, akiknek meg nem bánt és el nem rendezett b•neit •rzi a mennyei nyilvántartás, Isten kitörli az élet könyvéb•l, és az emlékezés könyve jótetteiket sem tartja tovább számon. Az Úr kijelentette Mózesnek: »Aki vétkezett ellenem, azt törlöm ki az én könyvemb•l« (2Móz 32:33). Ezékiel próféta pedig ezt mondja: »Ha az igaz elhajol az • igazságától és gonoszságot cselekszik... semmi igazságairól, amelyeket cselekedett, emlékezés nem lészen« (Ez 18:24).

Azoknak a neve mellett, akik •szintén megbánták b•neiket, és hittel igényelték Krisztus engesztel• áldozatként bemutatott vérét, ez olvasható: bocsánatot kapott. Mivel Krisztus igazságának részesei lettek, és jellemük összhangba került a menny törvényével, Isten eltörli b•neiket, •ket pedig méltónak ítéli az örök életre. Az Úr kijelenti Ésaiás próféta által. »Én, én vagyok, aki eltörlöm álnokságaidat énmagamért, és b•neidr•l nem emlékezem meg! « (Ésa 43:25). Jézus ezt mondta. »Aki gy•z, az fehér ruhákba öltözik; és nem törlöm ki annak nevét az élet könyvéb•l, és vallást teszek annak nevér•l az én Atyám el•tt és az • angyalai el•tt«. »Valaki azért vallást tesz énrólam az emberek el•tt, én is vallást teszek arról az én mennyei Atyám el•tt; aki pedig megtagad engem az emberek el•tt, én is megtagadom azt az én mennyei Atyám el•tt« (Jel 3:5; Mt 10:32-33).

A földi törvényszékek döntései iránt tanúsított legnagyobb érdekl•désünk is csak halvány árnyéka annak az érdekl•désnek, amit a mennyei törvényszék tanúsít, amikor az élet könyvébe bejegyzett neveket az egész föld Bírája megvizsgálja. Mindazok b•neire, akik a Krisztus vérébe vetett hit által gy•ztek, a mennyei Közbenjáró bocsánatot igényel, hogy visszajuthassanak édeni otthonukba, és megkoronázott társaikkal •k is »az el•bbi hatalom« (Mik 4:8) örökösei lehessenek. Sátán azt gondolta, hogy az ember elámításával és megkísértésével meghiúsíthatja azt a tervet, amelyet Isten az ember teremtésével meg akart valósítani. Krisztus pedig most azt kéri, hogy ez a terv úgy váljon valóra, mintha az ember soha nem bukott volna el. Népe számára nemcsak bocsánatot és megigazítást kér, hanem részt is dics•ségéb•l és helyet a trónján.

Miközben Jézus védelmébe veszi a kegyelem országának alattvalóit, Sátán törvényszegéssel vádolja •ket Isten el•tt. A nagy csaló kétkedést próbált kelteni bennük, hogy elveszítsék Istenbe vetett bizalmukat; hogy elszakadjanak szeretetét•l; és áthágják törvényét. Most pedig • mutat rá életükre, jellemük fogyatékosságaira, Krisztustól idegen lényükre, amellyel szégyent hoztak Megváltójukra; rámutat minden b•nükre, amelyeket • sugallt, és mindezek miatt alattvalóinak igényli •ket.

Jézus nem mentegeti e megvádoltak b•neit, de rámutat b•nbánatukra és hitükre, és megsebzett kezét az Atya és a szent angyalok el•tt felemelve ezekkel a szavakkal kér bocsánatot számukra: Név szerint ismerem •ket. Markaimba metszettem •ket. »Isten el•tt kedves áldozatok: a töredelmes lélek; a

töredelmes és b•nbánó szívet oh Isten nem veted Te meg!« (Zsolt 51:19) Népe vádlójának pedig ezt mondja: »Dorgáljon meg téged az Úr, te Sátán; dorgáljon meg az Úr, aki magáévá fogadja Jeruzsálemet. Avagy nem t•zb•l kikapott üszök-é ez?« (Zak 3:2). Krisztus fel fogja öltöztetni h•séges gyermekeit a maga igazságosságába, hogy Atyja elé állíthassa »dics•ségben az egyházat, úgy, hogy azon ne legyen szepl•, vagy sömörg•zén, vagy valami afféle« (Ef 5:27). Nevük be van írva az élet könyvébe, és ez van feljegyezve róluk: »Fehérben fognak velem járni; mert méltók arra« (Jel 3:4).

Így valósul meg teljes egészében az újszövetségben foglalt ígéret: »Megbocsátom az • b•neiket, és vétkeikr•l többé meg nem emlékezem«. »Azokban a napokban és abban az id•ben, azt mondja az Úr, kerestetik az Izrael b•ne, de nem lesz; a Juda vétkei, de nem találtatnak« (Jer 31:34; 50:20). »És ama napon az Úrnak csemetéje ékes és dics•séges lészen, és a földnek gyümölcse nagyságos és díszes Izrael maradékának. És lészen, hogy aki Sionban meghagyatik, és Jeruzsálemben megmarad, szentnek mondatik, minden, valaki Jeruzsálemben az él•k közé beíratott« (Ésa 4:1-2).

A vizsgálati ítélet és a b•nök eltörlése az Úr második adventje el•tt lezárul. Mivel a halottakat a könyvek nyilvántartása alapján ítélik meg, az ítélet lezárta el•tt nem lehet a b•nöket eltörölni. Péter apostol azonban világosan kijelenti, hogy Isten akkor törli le a hiv•k b•neit, amikor eljönnek »a felüdülés idei az Úrnak színét•l«, hogy »elküldje a Jézus Krisztust« (Acs 3:19-20). Amikor a vizsgálati ítélet lezárul, Krisztus eljön, és jutalma is vele, hogy megfizessen mindenkinek cselekedetei szerint.

A jelképes szolgálatban a f•pap, miután elvégezte az engesztelést Izraelért, kijött a szent sátorból és megáldotta a gyülekezetet. Krisztus is közbenjárói munkája befejezésekor »a b•n hordozása nélkül fog megjelenni azoknak, akik várják •t üdvösségükre« (Zsid 9:28), hogy örök életet adjon várakozó népének. Miként a f•pap a szenthelyr•l eltávolított b•nöket megvallotta Azázel bakjának feje felett, Krisztus is a megvallott b•nöket Sátánra, a b•n kezdeményez•jére és felbujtójára fogja helyezni. Miként az Izrael b•neit hordozó bakot »kietlen földre« (3Móz 16:22) küldték, Sátán is, azokkal a b•nökkel a vállán, amelyeket Isten népével elkövettetett, ezer évig az akkor már kietlen és lakatlan föld határai közé lesz zárva. Végül abban a t•zben, amely minden gonoszt elpusztít, Sátánnak a b•n minden büntetését el kell szenvednie. Így jut célba a nagy megváltási terv a b•n végs• megsemmisítésével és a b•n megtagadóinak megszabadításával.

Az ítéletre kijelölt id•ben - a 2300 nap végén; azaz 1844-ben - elkezd•dött a vizsgálat és a b•nök eltörlése. Azoknak, akik valaha is magukra vették Krisztus nevét, át kell esniük az alapos vizsgálaton. Mind az él•ket, mind a holtakat megítélik »azokból, amik a könyvekbe voltak írva, az • cselekedeteik szerint«.

A meg nem bánt és el nem hagyott b•nökre nem lesz bocsánat. E b•nök bent maradnak a mennyei könyvekben, és tanúskodnak a b•nös ellen az ítélet napján. Mind a nappali fényben, mind az éj sötétjében elkövetett b•nök nyilvánvalóak és leplezetlenek a Bíró el•tt. Isten angyalai tanúi voltak minden b•nnek, és feljegyezték •ket a mennyei könyvekbe. A b•nt lehet titkolni, tagadni, leplezni apa, anya, feleség, gyermekek és barátok el•tt; lehet, hogy egyáltalán nem gyanítja senki sem, de a mennyei lények el•tt leplezetlen. A legsötétebb éj sötétje, minden álnok, titkos mesterkedés sem képes egyetlen gondolatot sem eltakarni az Örökkévaló el•l. Isten pontos feljegyzést •riz minden hamis számvetésr•l és

minden tisztességtelen ügyr•l. •t nem téveszti meg a kegyesség látszata. Tévedhetetlenül ítéli meg a jellemet. Az embert megtévesztik a romlott szív• emberek, de Isten átlát minden álruhán; • olvas az ember szívében.

Micsoda ünnepélyes gondolat! Egyik nap a másik után az örökkévalóságba torkollik újabb feljegyzésekkel terhelve meg a mennyei könyveket. Az egyszer kimondott szavakat vagy végrehajtott tetteket nem lehet többé meg nem történtté tenni. Az angyalok feljegyzik mind a jót, mind a rosszat. A mennyei könyvekb•l a föld leghatalmasabb hódítója sem törölheti ki egyetlen nap eseményeit sem. Tetteink, szavaink, s•t még legtitkosabb szándékaink is latba esnek az ítéletkor, amely üdvösségr•l, illetve kárhozatról dönt. Tetteink bizonyságot tesznek felmentésünk vagy elítélésünk mellett, még akkor is, ha elfelejtjük •ket.

Miként a m•vész sima tábláján az arc, a jellem is híven és tévedhetetlen pontossággal rajzolódik ki a mennyei könyvekben. Mégis milyen kevéssé érdekli az embert az a feljegyzés, amelyre mennyei lények tekintete esik. Ha a látható és láthatatlan világot elválasztó lepel fellebbenhetne, és az ember láthatná, amint egy angyal feljegyez minden szót és tettet, amely az ítéletkor ismét el•kerül, naponta mennyi szó maradna kimondatlanul és mennyi cselekedet elvégezetlenül!

Az ítélkez•k tüzetesen megvizsgálják, miként használtuk képességeinket. Mire fordítottuk a mennyt•l kölcsön kapott talentumot? Vajon az Úr, amikor eljön, kamatostól kapja-e vissza a sajátját? Gyarapítottuk-e a reánk bízott - a kezünkbe, a szívünkbe és az agyunkba helyezett - képességeket Isten dics•ségére és a világ áldására? Hogyan használtuk id•nket, tollunkat, hangunkat, pénzünket, befolyásunkat? Mit tettünk a szegények, a lesújtottak, az árvák és az özvegyek személyében megjelen• Krisztusért? Isten a Szent Igének örököseivé tett bennünket. Mit tettünk a világossággal, és az igazsággal, amit azért kaptunk, hogy embereket bölccsé tegyünk az üdvösségre? Semmi haszna nincs annak, ha csak valljuk, hogy hiszünk Krisztusban; csak a cselekv• szeretet igazi. És csak a szeretet tesz Isten szemében értékessé minden cselekedetet. Amit szeretetb•l teszünk, bármilyen kicsinek t•njék is az emberek értékelése szerint, Isten elfogadja és megjutalmazza.

A mennyei könyvek felfedik az eltitkolt önzést. A mások iránti kötelességek elmulasztásáról is feljegyzés készül, és arról is, ha megfeledkezünk a Megváltó kívánalmairól. Az ember látni fogja, milyen sokszor fordította Sátán szolgálatára idejét, gondolatait és erejét, ami pedig Istent illette volna meg. Szomorú az a feljegyzés, amit az angyalok a mennyben készítenek. Értelmes lényeket, Krisztus állítólagos követ•it leköti a világi javak szerzése és a földi örömök élvezete. Pénzt, id•t, er•t áldoznak hivalkodásra és önz• élvezetekre. De imádkozásra, a Szentírás kutatására, lelkük megalázására és b•neik megvallására csak rövid pillanatokat fordítanak.

Sátán számtalan tervet eszel ki gondolataink lekötésére, hogy ne foglalkozzunk azokkal a dolgokkal, amelyeket a legjobban kellene ismernünk. Az •scsaló gy•löli azokat a nagyszer• igazságokat, amelyek nyomán az ember megismeri az engesztel• áldozatot és a korlátlan hatalmú Közbenjárót. Sátán tudja, hogy számára minden azon múlik, hogy el tudja-e az emberek figyelmét terelni Jézusról és az igazságról.

Azok, akik részesülni akarnak a Megváltó közbenjárásának áldásaiban, ne engedjék, hogy szentségük

és istenfélelmük elmélyítését bármi is gátolja! Szórakozás, hivalkodás és nyerészkedés helyett fordítsák inkább az értékes órákat az igazság buzgó, imádságos kutatására. A szentély és a vizsgálati ítélet tanát Isten népének jól kell ismernie. Mindannyiunknak tudni kell, hogy nagy F•papuknak mi a tisztsége és munkája. Különben soha nem lesz olyan hitünk, amilyenre most van szükség, és soha nem fogjuk tudni betölteni azt a helyet, amelyet Isten nekünk szán. Minden egyes ember üdvözülhet, illetve elveszhet. Mindenkinek az ügye függ•ben van Isten ítél•széke el•tt. Mindenkinek szemt•l szemben kell a nagy Bíróval találkoznia. Milyen fontos tehát, hogy mindenki sokat elmélkedjék ezeken az ünnepélyes jeleneteken: az ítél•k leülnek, a könyvek megnyílnak, és a napoknak végén Dániellel együtt minden egyes ember felkel sorsára.

Mindazoknak, akik ismerik ezeket az igazságokat, bizonyságot kell tenniük arról a nagyszer• üzenetr•l, amelyet Isten bízott rájuk. A mennyei templom annak a munkának a központja, amelyet Krisztus végez az emberiségért. Ez a munka a föld minden lakóját érinti. Elénk tárja a megváltás tervét, elvisz minket egészen az id•k végéig, és megmutatja az igazság és a b•n közötti küzdelem diadalmas kimenetelét. A legfontosabb dolog, hogy mindenki tüzetesen kutassa ezeket a témaköröket, és hogy meg tudjon felelni mindenkinek, aki reménységének oka fel•l érdekl•dik.

Krisztus közbenjárása az emberért a mennyei templomban éppoly lényeges része a megváltás tervének, mint halála volt a kereszten. Halálával Krisztus elkezdte a megváltás munkáját, feltámadása után pedig a mennybe ment, hogy befejezze. Hittel a függöny mögé kell lépnünk, »ahová útnyitóul bement érettünk Jézus« (Zsid 6:20). A Golgota keresztjének fénye tükröz•dik vissza azon a helyen. Ott többet megérthetünk a megváltás titkaiból. Az ember megváltása végtelen sokba került a mennynek; ez az áldozat arányban áll Isten áthágott törvényének legsúlyosabb kívánalmaival. Jézus megnyitotta az utat az Atya trónjához. Közbenjár az emberért, hogy azok, akik hittel fordulnak hozzá, kívánságaikat •szintén Isten elé tárhassák.

»Aki elfedezi az • vétkeit, nem lesz jó dolga; aki pedig megvallja és elhagyja, irgalmasságot nyer« (Péld 28:13). Ha azok, akik hibáikat eltitkolják és igazolni próbálják, meglátnák, hogy Sátán miként ujjong, és miként csúfolja Krisztust és a szent angyalokat miattuk,sietve megvallanák és elhagynák b•neiket. Sátán a jellemhibákat kihasználva megpróbálja a személyiséget befolyásolni. Tudja, hogy ez sikerülni fog, ha az ember melengeti a hibáit. Ezért folyvást igyekszik Krisztus követ•it azzal a végzetes filozófiával félrevezetni, hogy úgy sem tudnak gy•zni. De Jézus - megsebzett kezére és összezúzott testére mutatva - képviseli ügyüket, és ezt mondja azoknak, akik követni akarják; »Elég néked az én kegyelmem« (2Kor 12:9). »Vegyétek föl magatokra az én igámat, és tanuljátok meg t•lem, hogy én szelíd és alázatos szív• vagyok: és nyugalmat találtok a ti lelkeiteknek. Mert az én igám gyönyör•séges, és az én terhem könny•« (Mt 11:29-30). Senki se higgye tehát, hogy nem tud megváltozni. Isten hitet és er•t ad hibái legy•zéséhez.

Most van a nagy engesztelési nap. Az Úr azt kívánta, hogy míg a jelképes szolgálat f•papja Izraelért engesztelést végez, az egész Izrael, b•nbánattal és alázattal sanyargassa meg lelkét el•tte, hogy ki ne »irtassék ... az • népe közül«. Annak pedig, aki azt akarja, hogy neve bent maradjon az élet könyvében, most e rövid kegyelmi id• alatt kell b•nbánó szívvel és •szinte megtéréssel megsanyargatnia lelkét Isten el•tt. Tartsunk mélységes, lelkiismeretes önvizsgálatot! A léhaságból és felszínességb•l, amit oly sok

állítólagos keresztény megenged magának, ki kell gyógyulni. Súlyos harc vár mindazokra, akik uralomra tör• b•nös természetüket igába akarják hajtani. A felkészülés munkája személyes munka. Nem csoportosan fogunk üdvözülni. Az egyik ember tisztasága és odaszentel•dése nem ellensúlyozza e tulajdonságok hiányát a másikba. Minden nemzetnek meg kell jelennie Isten ítél•széke el•tt, de Isten minden egyes ember ügyét olyan alaposan vizsgálja meg, mintha rajta kívül nem volna senki más a földön. Mindenkinek a mérce alá kell állnia. Senkin sem maradhat egyetlen folt, vagy sömörg•zén, vagy valami afféle.

Ünnepélyesek azok a jelenetek, amelyek az engesztelés záró szakaszához kapcsolódnak. Súlyos érdekek f•z•dnek e munkához. A mennyei templomban most folyik az ítélet. Már hosszú évek óta tart. Hamar - senki sem tudja, hogy milyen hamar - az él•k nevéhez érnek. Isten félelmes jelenlétében kerül mérlegre az életünk. Most fogadjuk meg - jobban, mint valaha - a Megváltó figyelmeztetését:

»Vigyázzatok és imádkozzatok, mert nem tudjátok, mikor j• el az az id•« (Mk 13:33). »Hogyha tehát nem vigyázol, elmegyek hozzád, mint a tolvaj, és nem tudod, mely órában megyek hozzád« (Jel 3:3).

A vizsgálati ítélet lezárulásakor mindenkinek eld•l a sorsa - életre vagy halálra. A kegyelemid• röviddel az el•tt ér véget, hogy az Úr megjelenik az ég felh•iben. Krisztus - miként a Jelenések könyve ismerteti - el•re látva korunkat, kijelentette: »Aki igazságtalan, legyen igazságtalan ezután is; és aki fertelmes, legyen fertelmes ezután is; és aki igaz, legyen igaz ezután is; és aki szent, szenteltessék meg ezután is. És ímé hamar eljövök; és az én jutalmam velem van, hogy megfizessek mindenkinek, amint az • cselekedete lesz« (Jel 22:11-12).

Az igazak és a gonoszok ekkor még élik halandó életüket a földön. Az emberek ültetnek és építenek, esznek és isznak, mit sem tudva arról, hogy a mennyei templomban elhangzott a végs•, megmásíthatatlan döntés. Az özönvíz el•tt, amikor Noé belépett a bárkába, Isten bezárta a bárka ajtaját, a gonoszok pedig kívül maradtak. Az utóbbiak, nem tudva, hogy végzetük megpecsétel•dött, még hét napig élték nemtör•döm, élvezetszeret• életüket, és kinevették a közelg• ítéletre figyelmeztet• intéseket. »Akképpen lesz - mondja a Megváltó - az ember Fiának eljövetele is« (Mt 24:39). Csendben, észrevétlenül, mint éjfélkor a tolvaj, jön el a dönt• óra, amelyben minden ember sorsa megpecsétel•dik; és Isten végleg visszavonja kegyelmét a b•nöst•l.

»Vigyázzatok azért... hogy ha hirtelen megérkezik, ne találjon titeket aludva« (Mk 13:35-36). Veszélyben vannak azok, akik belefáradtak az •rködésbe, a világ varázsai felé fordulnak. Miközben az üzletember belemerül a nyereséghajhászásba, a szórakozni vágyó élvezetet keres, a divat rabja ékességeit rendezgeti - lehet, hogy pont abban az órában mondja ki az egész föld Bírája az ítéletet: »Megmérettél a mérlegen, és híjával találtattál« (Dán 5:27).

---

29. A b•n eredete

Sok embert a b•n eredete és oka nagyon elbizonytalanít. Látják a gonoszság munkáját, és rettenetes következményeit: a szenvedést, a pusztulást, és azt kérdezik, miként lehetséges mindez annak a Lénynek az uralma alatt, akinek a bölcsessége, hatalma és szeretete végtelen. Ez olyan titok, amelyre nem találnak magyarázatot. Bizonytalanságuk és kétkedésük vakká teszi •ket, és nem veszik észre az Isten Igéjében világosan kinyilatkoztatott és az üdvösség szempontjából nélkülözhetetlen igazságokat. Vannak olyanok is, akik - miközben a b•n létezésér•l kérdez•sködnek - azt is meg akarják tudni, amit Isten nem nyilatkoztatott ki. Ezért nem találnak megoldást problémáikra. S mivel hajlanak a kételyre és az akadékoskodásra, mentségül hozzák fel ezt Isten Igéjének elvetésére. Mások pedig azért nem tudnak megnyugtató magyarázatot adni a b•n nagy problémájára, mert a hagyomány és a téves magyarázatok elhomályosítják az Isten jellemér•l, kormányzatának jellegér•l és a b•nnel való bánásmódjának elveir•l adott bibliai tanítást.

A b•n eredetére lehetetlen olyan magyarázatot találni, ami megindokolná létezését. De eleget tudhatunk mind a b•n eredetér•l, mind végleges megszüntetésér•l ahhoz, hogy világosan lássuk: Isten igazságosan és jóakarattal kezeli a b•nt. Semmit sem tanít a Szentírás világosabban, mint azt, hogy Isten semmiképpen sem felel•s a b•n létrejöttéért; hogy • nem vonta vissza önkényesen kegyelmét; hogy nem volt hiba kormányzatában, ami alkalmat adott volna a lázadásra. A b•n »betolakodó«, amelynek jelenlétét nem lehet megindokolni. A b•n titokzatos, érthetetlen; mentegetése egyenl• volna igazolásával. Ha mentséget lehetne találni rá, vagy okot létezésére, akkor megsz•nne b•n lenni. A b•nre egyetlen meghatározás van, amelyet Isten Igéje ad: »a b•n pedig a törvénytelenség«; egy olyan elv testet öltése, mely harcban áll Isten kormányzatának alapjával: a szeretet nagyszer• törvényével.

A b•n keletkezése el•tt béke és boldogság uralta az egész világegyetemet. Minden tökéletes összhangban volt a Teremt• akaratával. Az Isten iránti szeretet mindent túlszárnyalt, az egymás iránti szeretet pedig tiszta volt. Krisztus, az Ige, Isten egyszülöttje egy volt az örökkévaló Atyával - természetben, jellemben és szándékban. • volt az egyetlen lény az egész világegyetemben, aki tanácskozhatott Istennel, és osztozhatott szándékaiban. Krisztus által teremtette Isten a mennyei lényeket. »•benne teremtetett minden, ami van a mennyekben... akár királyi székek, akár uraságok, akár fejedelemségek, akár hatalmasságok« (Kol 1:16); és Krisztusnak, éppúgy mint az Atyának, az egész menny hódolatát fejezte ki.

Mivel Isten kormányzatának alapja a szeretet törvénye, az összes teremtett lény boldogsága azon múlott, hogy tökéletes összhangban vannak-e a törvény nagyszer• elvével, az igazságossággal. Isten szeretetb•l fakadó szolgálatot kíván minden teremtményét•l - olyan hódolatot, amely Isten jellemének megértéséb•l fakad. A Teremt• nem talál örömet a kikényszerített engedelmességben. Mindenkinek szabad akaratot ad, hogy önként szolgálhasson neki.

De volt valaki, aki visszaélt ezzel a szabadsággal. Benne - akit Krisztus után Isten a legjobban

kitüntetett, és aki a menny lakói közül a leghatalmasabb és legdics•ségesebb volt - fogant meg a b•n. Bukása el•tt Lucifer volt az els• oltalmazó kérub. Szent volt és makulátlan. »Így szól az Úr Isten: Te valál az arányosság pecsétgy•r•je, teljes bölcsességgel, tökéletes szépségben. Édenben, Isten kertjében voltál; rakva valál mindenféle drágakövekkel.« »Valál felkent oltalmazó Kérub; és úgy állattalak téged, hogy Isten szent hegyén valál, tüzes kövek közt jártál. Feddhetetlen valál utaidban attól a naptól fogva, melyen teremtetél, míg gonoszság nem találtaték benned« (Ez 28:12-15).

Lucifer örökké élvezhette volna Isten megbecsülését, az angyalsereg szeretetét és tiszteletét; használhatta volna nemes képességeit mások áldására és Alkotója dics•ségére. De - mondja a próféta »szíved felfuvalkodott szépséged miatt; megrontottad bölcsességedet fényességedben« (Ez 28:17). Luciferben lassan-lassan kialakult az önfelmagasztalás vágya. »Ollyá tevéd szíved, min• az Isten szíve. « »Ezt mondád:... az Isten csillagai fölé helyezem ül•székemet, és lakom a gyülekezet hegyén... Fölibük hágok a magas felh•knek, és hasonló leszek a Magasságoshoz« (Ez 28:6; Ésa 14:13-14). Ahelyett, hogy igyekezett volna a teremtmények Isten iránti szeretetét és h•ségét a legmagasabb szintre növelni, Lucifer megpróbálta szolgálatukat és hódolatukat a maga számára megnyerni. Ez az angyalfejedelem arra a dics•ségre sóvárgott, amelyet a végtelen Atya egyedül Fiának adott, és olyan hatalomra pályázott, amelynek a gyakorlása egyedül Krisztus kiváltsága volt.

Az egész menny örömmel dics•ítette a Teremt•t, és boldogan sugározta vissza dics•ségét. Amíg Istent ilyen tisztelet övezte, az egész mennyben béke és boldogság honolt. Egy disszonáns hang azonban megzavarta a menny harmóniáját. Az »én« szolgálata és magasztalása, amely Isten tervével ellenkezett, balsejtelmeket ébresztett azok lelkében, akiknek Isten dics•sége volt a legfontosabb. A mennyei tanácskozó testületek kérlelték Lucifert. Isten Fia elétárta a Teremt• nagyságát, jóságát és igazságosságát, valamint törvényének szentségét és változatlanságát. A menny rendjét Isten állapította meg; és ha Lucifer eltér attól, meggyalázza Alkotóját, magát pedig romlásba dönti. De a végtelen szeretettel és irgalommal adott figyelmeztetés csak ellenállást keltett. Lucifer hagyta, hogy a Krisztussal szembeni féltékenység eluralkodjék rajta, és még elszántabb lett.

A maga dics•ségét•l eltelve els•bbség után vágyott. Lucifer a neki adományozott magas méltóságot nem tartotta Isten ajándékának, és nem volt hálás érte Teremt•jének. Büszkélkedett fényességével és magasztos helyével. Istennel egyenl• akart lenni. A mennyei sereg szerette és tisztelte Lucifert. Az angyalok boldogan hajtották végre parancsait, • volt a legbölcsebb és legdics•ségesebb közöttük. De a menny elismert Királya Isten Fia volt, akinek hatalma és tekintélye felért az Atyáéval. Isten mindig Krisztussal tanácskozott, Lucifer el•tt pedig nem tárult fel Isten minden szándéka. »Miért legyen Krisztus az els•? - kérdezte ez a hatalmas angyal. - Miért megbecsültebb •, mint Lucifer?«

Lucifer eltávozott Isten közvetlen közeléb•l. Elment, hogy elégedetlenséget szítson az angyalok között. Munkáját titokban végezte, és egy ideig valódi szándékát az Isten iránti tisztelet látszata mögé rejtve igyekezett elégedetlenséget ébreszteni a mennyei lények között. A törvény ellen lázította •ket. Azt állította, hogy e törvények szükségtelen korlátokat szabnak. Lucifer arra biztatta az angyalokat, lényük szentségére hivatkozva, hogy kövessék saját akaratuk parancsait. Azzal a kijelentésével, hogy Isten igazságtalan vele, amikor a legnagyobb dics•ségben Krisztust részesíti, sajnáltatni akarta magát. Azt állította, hogy nem azért igényel nagyobb hatalmat és dics•séget, mert önmagát szeretné felmagasztalni,

hanem a menny minden lakója számára szabadságot akar biztosítani, hogy eljussanak a lét magasabb szintjére.

A nagy irgalmú Isten sokáig t•rt Lucifernek. Elégedetlenkedése kezdetén Lucifer még nem vesztette el kimagasló helyét; s•t még akkor sem, amikor hazugságait a h•séges angyaloknak mondogatni kezdte. Még sokáig a mennyben maradhatott. Isten újra és újra bocsánatot kínált neki azzal a feltétellel, hogy megbánja b•nét és engedelmeskedik. Isten olyan eszközökkel próbálta Sátánt meggy•zni tévedésér•l, amelyeket csak a végtelen szeretet és bölcsesség tud kigondolni. Az elégedetlenség szelleme mindaddig ismeretlen volt a mennyben. El•ször Lucifer maga sem látta, hova sodródik. Nem volt tisztában a saját érzéseivel. De amikor bebizonyosodott, hogy elégedetlenségének semmi oka nincs, már tudta, hogy tévedett, hogy Isten kívánalmai jogosak, és ezt az egész menny el•tt be kell ismernie. Ha ezt megtette volna, megmenthette volna önmagát és sok angyaltársát. Ekkor még nem számolta fel teljesen Isten iránti h•ségét. Elhagyta ugyan oltalmazó kérubként betöltött helyét, de ha elismerve a Teremt• bölcsességét, vissza akart volna térni Istenhez, és örömmel vállalta volna az Isten csodálatos tervében neki szánt helyet, újra elfoglalhatta volna tisztét. De büszkesége nem engedte meghódolni. Elszántan védte a maga álláspontját, bizonygatva, hogy nincs szüksége b•nbánatra, és teljesen belevetette magát az Alkotója elleni nagy küzdelembe.

Lángeszének minden képességét a megtévesztésre összpontosította, hogy megnyerje a vezetése alatt álló angyalok rokonszenvét.

Még azt a tényt is, hogy Krisztus figyelmeztette és tanácsolta •t, kiforgatta, és saját áruló céljai szolgálatába állította. Azoknak, akiket a szeretet és a bizalom leger•sebb szálai f•ztek hozzá, Sátán azt mondta, hogy Isten •t rosszul ítéli meg, álláspontját nem veszi figyelembe, és szabadságát korlátozza. Sátán el•ször csak elferdítette Krisztus szavait, majd megmásította, és kimondottan hazudott, azzal vádolva Isten Fiát, hogy meg akarja alázni a menny lakói el•tt. Ürügyet keresett az angyalokkal való vitára. Azokat pedig, akiket nem tudott fellázítani és teljesen a maga oldalára állítani, azzal vádolta, hogy a mennyei lények érdekeivel szemben közömbösek. Pontosan azzal vádolta az Istenhez h•ségeseket, amit • követett el. Igazolni akarta azt a vádját, hogy Isten igazságtalan vele szemben, ezért a Teremt• szavainak és tetteinek hamis beállításához folyamodott. Isten szándékait ravaszul vitatva el akarta bizonytalanítani az angyalokat. Mindazt, ami egyszer• volt, titokzatosságba burkolta. Ravaszul kiforgatva Jahve legvilágosabb kijelentéseit, kételyt ébresztett velük szemben. Magas beosztása, a menny kormányzatával való szoros kapcsolata nagyobb súlyt adott állításainak, és sok angyalt rábírt arra, hogy lázadjon a Menny tekintélye ellen, miként • is.

A bölcs Isten hagyta, hogy Sátán addig folytassa munkáját, mígnem az elégedetlenség szelleme nyílt lázadássá érett. Sátán terveinek teljesen ki kellett bontakoznia ahhoz, hogy valódi jellegüket és céljukat mindenki felismerhesse. Lucifernek mint felkent kérubnak kimagasló helye volt; a mennyei lények végtelenül szerették, és nagy befolyást gyakorolt rájuk. Isten uralma nemcsak a menny lakóira terjedt ki, hanem minden teremtményére, a világegyetem összes lakójára is. Sátán azt gondolta, hogy ha az angyalokat maga mellé tudja állítani, akkor a többi világ is vele tart. Saját szempontjait ravaszul el•térbe helyezte, hogy célját elérje. Nagyon ügyesen tudott hazudni, és a hazugság mögé bújva el•nyt szerzett magának. Még a h•séges angyalok sem voltak egészen tisztában jellemével, sem azzal, hogy

tevékenysége hova vezet.

Sátánt olyan nagy tisztelet övezte, és minden tettét olyan titokzatosság vette körül, hogy nehéz volt az angyalok el•tt leleplezni munkájának igazi jellegét. A b•n, amíg teljesen ki nem bontakozott, nem t•nt olyan gonosznak, amilyen valójában volt. Mindeddig nem létezett Isten világegyetemében, és a szent lényeknek fogalmuk sem volt jellegér•l és veszedelmes voltáról. Nem tudták, milyen borzasztó következményekkel jár Isten törvényének semmibevevése. Sátán el•ször az Isten iránti h•ség tetszet•s látszata mögé rejtette ténykedését. Azt állította, hogy Isten dics•ségét szolgálja, kormányzatát megszilárdítja és a menny összes lakójának javát akarja. Miközben elégedetlenséget csepegtetett az angyalokba, ravaszul azt a látszatot keltette, hogy meg akarja szabadítani •ket az elégedetlenségt•l. Amikor azt bizonygatta, hogy változtatni kell Isten kormányzatának rendjén és törvényein, úgy tüntette fel, hogy e változtatásokra a menny összhangjának meg•rzése érdekében van szükség.

Isten igazságosan kezelte a b•nt. Sátán viszont azt a módszert alkalmazta, ami Istent•l távol állt - a hízelgést és a csalást. Meg akarta hazudtolni Isten szavait, és az angyalok el•tt hamis színben t•ntette fel kormányzási módszerét. Azt állította, hogy Isten nem jár el igazságosan, amikor törvényeket és szabályokat ró a menny lakóira; hogy a meghódolás és engedelmesség megkövetelésével csupán a maga dics•ségét keresi. Ezért be kellett bizonyítani a menny lakói és az egész világegyetem el•tt, hogy Isten kormányzása igazságos, törvénye tökéletes. Sátán úgy tüntette fel, hogy egyedül • akarja a világegyetem javát szolgálni. Mindenkinek meg kellett azonban látnia a bitorló jellemét és valódi céljait. Id•t kellett adni ahhoz, hogy gonosz cselekedeteivel leleplezze önmagát.

Sátán a viszályért, amit • okozott a mennyben, Isten törvényét és kormányzását okolta. Minden bajt az isteni uralkodás következményeként t•ntetett fel. Az állította, hogy • meg akarja jobbítani Jahve törvényeit. Ezért nyilvánvalóvá kellett válnia, hogy mi húzódik állításai mögött, és mi lesz akkor, ha megcsinálja javasolt változtatásait Isten törvényében. Saját m•vének kell kárhoztatnia •t. Sátán kezdett•l fogva azt állította, hogy nem lázad. Ezért az egész világegyetemnek álarc nélkül kell látnia a csalót.

A végtelen Bölcsesség még akkor sem pusztította el Sátánt, amikor már eldöntött tény volt, hogy nem maradhat tovább a mennyben. Mivel Isten csak szeretetb•l fakadó szolgálatot fogadhat el,teremtményei engedelmességének arra a meggy•z•désre kell épülnie, hogy Isten jó és igazságos. Mivel a menny és a többi világ lakói akkor még nem ismerték a b•n jellegét és következményeit, nem látták volna meg Isten igazságos és irgalmas voltát, ha Sátánt elpusztítja. Ha Sátán azonnal megsz•nt volna létezni, Istent inkább félelemb•l szolgálták volna, mint szeretetb•l. A csaló befolyása nem sz•nt volna meg teljesen, és nem semmisült volna meg egészen a lázadás szelleme. A b•nnek be kellett érnie.

Sátánnak az egész világegyetem érdekében, amelynek korszakai szünet nélkül peregnek, alaposabban ki kellett bontakoztatnia elveit, hogy az Isten kormányzása elleni vádját igazi megvilágításban lássa minden teremtett lény, és hogy Isten igazságossága, irgalma és törvényének változhatatlansága örökre vitán felül álljon.

Sátán lázadása tanulságul szolgál a világegyetem számára az egymást követ• századok során; örök bizonyságul a b•n jellegér•l és borzalmas következményeir•l. A sátáni elv megvalósulása, az emberekre

és angyalokra gyakorolt hatása mutatja, mi következik Isten tekintélyének félretevéséb•l. Nyilvánvalóvá lesz, hogy Isten kormányzatának és törvényének létével fonódik össze minden teremtményének jóléte. E lázadás szörny• emléke örök id•kön át védeni fogja a szent lényeket a törvényszegés természetének fel nem ismerését•l, a b•n elkövetését•l és a büntetést•l.

A mennyben folyó küzdelem utolsó percéig a nagy bitorló igazolni próbálta magát. Amikor elhangzott a kijelentés, hogy Sátánnak összes hívével együtt el kell a boldogság honát hagynia, a lázadó vezér arcátlanul kimondta, hogy semmibe veszi a Teremt• törvényét. Megismételte azt az állítását, hogy az angyaloknak nincs szükségük irányításra, hanem hagyni kell, hogy tegyék azt, amit tenni akarnak, és akaratuk mindig jól fogja •ket irányítani. Isten törvényeit a szabadság korlátjának bélyegezte, és kijelentette: el kell törölni a törvényt, hogy a mennyei seregek a törvény korlátjától megszabadulva a lét magasabb, dics•ségesebb szintjére juthassanak.

Sátán és követ•i a lázadás minden felel•sségét egyhangúan Krisztusra hárították. Azt mondták, ha Isten nem feddte volna meg •ket, akkor nem lázadtak volna fel. E makacs és kihívóan h•tlen •scsaló híveivel együtt megpróbálta megdönteni Isten kormányzását. Tiszteletlenül azt állították, hogy egy' elnyomó hatalom ártatlan áldozatai. De végül el kellett hagyniuk a mennyet.

Ugyanaz a szellem, amely lázadást szított a mennyben, a földön még mindig lázadást sugall. Sátán ugyanazt a módszert alkalmazza az emberek között, amit egykor az angyaloknál. Az • szelleme uralja az engedetlenség fiait, akik hozzá hasonlóan igyekeznek lerombolni Isten törvényének korlátait, és szabadságot ígérnek a parancsolatok áthágóinak. A b•n megfeddése ma is gy•löletes és ellenállást vált ki az emberekben. Amikor Isten int• üzenetei érintik a lelkiismeretet, Sátán arra indítja az embert, hogy igazolja magát, és próbáljon másokat is rábírni a b•neivel való egyetértésre. Az ember ahelyett, hogy hibáit kijavítaná, felháborodást szít a dorgáló ellen, mintha • volna a probléma egyedüli oka. Az igazi Ábel napjaitól fogva mindmáig ez a lelkület mutatkozik meg azok ellen, akik el merik ítélni a b•nt.

Sátán, aki a mennyben Isten jellemét hamis színben t•ntette fel, és Alkotóját szigorúnak és kegyetlennek bélyegezte, az embert ugyanezzel az eszközzel vette rá a b•nre. E sikere után kijelentette, hogy Isten igazságtalan korlátozásai okozták az ember bukását, miként az • lázadását is.

De az Örökkévaló Isten kinyilatkoztatja a maga jellemét: »Az Úr, az Úr, irgalmas és kegyelmes Isten, késedelmes a haragra, nagy irgalmasságú és igazságú. Aki irgalmas marad ezer íziglen; megbocsát hamisságot, vétket és b•nt, de nem hagyja a b•nöst büntetlenül« (2Móz 34:6-7).

Isten megvédte trónja becsületét, és kinyilvánította igazságosságát, amikor Sátánt ki•zte a mennyb•l. De amikor az ember a hitehagyó lelkület csalásainak engedve vétkezett, Isten bizonyságot tett szeretetér•l azzal, hogy egyszülött Fiát halálra adta az elbukott emberért. Az engesztelésben megmutatkozik Isten jelleme. A kereszt súlyos érvelése az egész világegyetem el•tt bebizonyítja, hogy a b•n útjáért, amelyet Lucifer választott, semmiképp sem lehet Isten kormányzatát vádolni.

A Krisztus és Sátán közötti küzdelemben a Megváltó földi szolgálata során a nagy csaló jelleme leleplez•dött. Semmi sem téphette volna ki er•sebben a mennyei angyalok és az egész h•séges

világegyetem lakóinak szívéb•l a Sátán iránti szeretetet, mint az, hogy Sátán kegyetlen harcot indított a világ Megváltója ellen.

Kihívóan követelte, hogy Krisztus hódoljon meg el•tte. Elbizakodott vakmer•ségében felvitte Krisztust a hegycsúcsra és a templom tetejére. Gonosz szándékát elárulta, amikor arra biztatta, hogy ugorjon le a szédít• magasból. Sátán elszánt rosszindulattal helyr•l-helyre üldözte a Megváltót. Azt sugallta a papoknak és a népnek, hogy utasítsák el szeretetét, és azt kiáltsák: »Feszítsd meg! Feszítsd meg!«. Mindez megdöbbentette és felháborította a világegyetem lakóit.

Sátán késztette arra a világot, hogy tagadja meg Krisztust. A gonoszság fejedelme felhasználta minden képességét és ravaszságát Jézus elpusztítására, mert látta, hogy a Megváltó irgalma és szeretete, könyörülete és szánakozó kedvessége bemutatja a világnak Isten jellemét. Sátán vitatta Isten Fiának minden igényét, és emberek segítségével szenvedéssel és fájdalommal nehezítette a Megváltó életét. Az álbölcselet és hazugság, amellyel Sátán gátolni akarta Jézus munkáját, az engedetlenség fiainak gy•lölete, a kegyetlen vádak a példátlan jóságú élet ellen - mind mélyen gyökerez• bosszúszomjból fakadtak. Az irigység és a rosszindulat visszafojtott tüze, a gy•lölet és a bosszúvágy el•tört a Golgotán Isten Fia ellen, és az egész menny néma fájdalommal nézte a jelenetet.

Krisztus, miután meghozta nagy áldozatát, felemelkedett a mennybe, de addig nem fogadta el az angyalok imádatát, míg el nem mondta kérését: »Akiket nékem adtál, akarom, hogy ahol én vagyok, azok is énvelem legyenek« (Jn 17:24). Kimondhatatlan szeretettel és súllyal hangzott a válasz az Atya trónjáról: »Imádják •t az Istennek minden angyalai! « (Zsid 1: 6). Egyetlen folt sem volt Jézusban. Megalázkodása véget ért. Áldozatát befejezte, és olyan nevet kapott, amely minden név felett áll.

Sátán b•nére nem volt mentség. A hazug és gyilkos •scsaló megmutatta valódi jellemét. Nyilvánvaló volt, hogy ugyanazt a lelkületet tanúsította volna, ha irányíthatta volna a menny lakóit, mint amivel hatalmában tartotta az embereket. Azt állította, hogy Isten törvényének áthágása szabadságot és dics•séget teremt. De bebizonyosodott, hogy a következmény rabszolgaság és gyalázat.

Leleplez•dtek Sátán hazug vádjai, amelyeket Isten jelleme és kormányzása ellen felhozott. Azzal vádolta Istent, hogy csupán a maga dics•ségét keresi, amikor teremtményeit•l hódolatot és engedelmességet kíván. Kijelentette, hogy míg a Teremt• mindenki mástól önmegtagadást követel, • maga nem gyakorol önmegtagadást, és nem hoz áldozatot. De nyilvánvaló lett, hogy az elbukott és b•nös ember megváltásáért a világegyetem Uralkodója meghozta a legnagyobb áldozatot, amire a szeretet csak képes; mert »Isten volt az, aki Krisztusban megbékéltette magával a világot« (2Kor 5:19). Az is bebizonyosodott, hogy míg Lucifer dics•ség és els•bbség utáni vágyával kinyitotta az ajtót a b•n el•tt, Krisztus - hogy a b•nt megsemmisítse - megalázta magát, és engedelmes volt mindhaláig.

Világossá vált, hogy Isten mennyire iszonyodik a lázadás indítékaitól. Az egész menny láthatta Isten igazságos voltát mind Sátán elítélésében, mind pedig az ember megváltásában. Lucifer kijelentette: ha Isten törvénye változhatatlan, ha a büntetést nem lehet elengedni, akkor minden törvényszeg•t örökre ki kell rekeszteni a Teremt• kegyelméb•l. Azt állította, hogy a b•nös emberiség nem válható meg, ezért az • jogos zsákmánya. De Krisztus halála olyan érv volt az ember érdekében, amit nem lehetett megdönteni.

A törvény büntetése Krisztust érte, ki Istennel egyenl•, az ember pedig magáénak tudhatja Krisztus igaz életét, és töredelmes, alázatos élettel gy•zhet Sátán halmán, miként Isten Fia gy•zött. Isten igaz, és megigazítja, azokat akik hisznek Jézusban.

Krisztus azonban nemcsak azért vállalta a szenvedést és a halált, hogy megváltsa az embert. Azért jött, hogy a »törvényt naggyá« tegye és »dics•ségessé«. Nemcsak azért jött, hogy e föld lakói úgy tekintsék a törvényt, ahogy kell, hanem azért is, hogy az egész világegyetemnek megmutassa: Isten törvénye változhatatlan. Ha a törvényt el lehetett volna törölni, akkor Isten Fiának nem kellett volna élete feláldozásával engesztelést szereznie annak áthágásáért. Krisztus halála bizonyítja a törvény változhatatlanságát. A b•nös megváltásáért hozott áldozat, amelyre a végtelen szeretet késztette az Atyát és a Fiút, az egész világegyetem el•tt arról tesz bizonyságot, hogy Isten törvényének és kormányzásának alapja: igazságosság és irgalom. Ennek bizonyítására kevesebb, mint ez az engesztelés nem lett volna elég.

A végs• ítéletkor bebizonyosodik, hogy a b•nre semmiféle ok nincs. Amikor az egész föld Bírája Sátánnak szegezi a kérdést: »Miért lázadtál ellenem, és ragadtad el t•lem országom polgárait?« - a b•n szerz•jének nem lesz semmi mentsége. Minden száj megnémul, és a lázadás serege szótlan lesz.

A Golgota keresztje nemcsak a törvény változhatatlanságát hirdeti a világegyetemnek, hanem azt is, hogy a b•n zsoldja a halál. A haldokló Megváltó »elvégeztetett« kiáltásával megkondult Sátán felett a lélekharang. Az oly régóta folyó nagy küzdelem eld•lt, és most már biztos volt, hogy a b•n végleg megsemmisült. Isten Fia átlépte a sír kapuját, hogy »a halál által megsemmisítse azt, akinek hatalma van a halálon, tudniillik az ördögöt« (Zsid 2:14). Lucifer magas méltóságra vágyott, és ezért ezt mondta: »Az Isten csillagai fölé helyezem ül•székemet, ... hasonló leszek a Magasságoshoz. « Isten pedig kijelenti: »Tevélek hamuvá a földön... s többé örökké nem leszel!« (Ésa 14:13-14; Ez 28:18-19). Amikor »eljön a nap, lángoló, mint a süt•-kemence... olyanná lesz minden kevély és minden gonosztev•, mint a pozdorja, és megégeti •ket az eljövend• nap, azt mondja a Seregeknek Ura, amely nem hagy rajtuk gyökeret, sem ágat« (Mal 4:1).

Az egész világegyetem látni fogja a b•n jellegét és következményeit. A b•n végleges megsemmisítése, ami kezdetben az angyalokat megfélemlítette, Istent pedig meggyalázta volna, most bizonyítja Isten szeretetét, és megalapozza dics•ségét a világegyetem lényei el•tt, akik boldogan teljesítik akaratát, akiknek szívében van törvénye. Soha többé nem lesz gonoszság. Isten Igéje így hangzik: »Nem lészen kétszer veszedelem« (Náh 1:9). Isten törvényét, amelyet Sátán a szolgaság jármának bélyegzett, minden lény a szabadság törvényeként fogja tisztelni. A próbára tett és a próbából gy•ztesként kikerült teremtettség soha többé nem lesz h•tlen azzal szemben, aki tökéletesen bemutatta mérhetetlen szeretetét és végtelen bölcsességét.

---

30. “Ellenségeskedést szerzek…”

»Ellenségeskedést szerzek közötted és az asszony között, a te magod között, és az • magva között: az neked fejedre tapos, te pedig annak sarkát mardosod« (lMóz 3:15). Az ember bukása után a Sátánra kimondott isteni ítélet szintén prófécia volt, amely az id•k végéig átfogta a századokat, és el•re jelezte, hogy a nagy küzdelemben a föld minden népe részt fog venni.

Isten kijelentette: »Ellenségeskedést szerzek«. Ez az ellenségeskedés nem természetes. Amikor az ember áthágta Isten törvényét, természete gonosz lett, és Sátán befolyása alá került, nem pedig ellentétbe vele. A b•nös ember és a b•n szerz•je között nem természetszer• az ellenségeskedés. A hitehagyás mindkett•t gonosszá tette. A pártüt• sohasem nyugszik, kivéve ha megértést és támogatást kap azoktól, akiket rá tud venni példája követésére. A bukott angyalok és a gonosz emberek egymás elkeseredett bajtársai lettek. Ha Isten nem lépett volna különös módon közbe, Sátán és az ember szövetséget kötött volna a Menny ellen; és a Sátán elleni ellenségeskedés helyett az egész emberi család Isten ellen lázadt volna.

Sátán nemcsak az angyalokat lázította fel, hanem az embert is b•nre csábította, hogy a Menny elleni harcában társakra találjon. Ami a Krisztussal szembeni gy•löletet illeti, közte és a bukott angyalok között nem volt semmi ellentét. Míg minden másban viszálykodtak, a világegyetem Urának tekintélyét közös er•vel támadták. De amikor Isten meghirdette a Sátán és az asszony - az • magva és az asszony magva - közötti ellenségeskedést, Sátán tudta, hogy az emberi természetet nem fert•zheti zavartalanul; tudta, hogy az ember képes lesz hatalmának ellenállni.

Sátán ellenségeskedése azért lobbant fel az emberiség ellen, mert Isten szeretete és irgalma Krisztus által az ember felé fordul. Sátán szeretné meghiúsítani Isten tervét, az ember megváltását; szeretné meggyalázni Istent kezemunkája eltorzításával és bemocskolásával; fájdalmat akar okozni a mennyben; és be akarja tölteni a földet jajjal és nyomorúsággal. E bajoknak pedig az az oka - mondja -, hogy Isten embert teremtett.

Az ember lelkébe plántált krisztusi kegyelem támaszt ellenségeskedést Sátán ellen. E megtérít• kegyelem és megújító er• nélkül az ember örökre Sátán foglya maradna; olyan szolga, aki mindig készségesen teljesíti Sátán parancsát. De a lélek új alapelve harcot támaszt ott, ahol korábban béke volt. A Krisztustól kapott er• teszi képessé az embert arra, hogy a zsarnokot és a bitorlót elutasítsa. Azok, akik nem szeretik a b•nt, hanem gy•lölik, akik ellenzik és legy•zik azokat az indulatokat, amelyek fogva tartják •ket, olyan er• birtokában vannak, amely kizárólag felülr•l származik.

A krisztusi és a sátáni lelkület közti ellenségeskedésr•l megdöbbent• bizonyságot tett a világ Jézus fogadásakor. Nem annyira az a tény késztette a zsidókat Jézus elvetésére, hogy a Megváltó világi gazdagság, pompa és ragyogás nélkül jelent meg. Hiszen látták, hogy olyan hatalma van, ami ellensúlyozza e küls• értékek hiányát. Krisztus tisztasága és szentsége hívta ki a gonoszok gy•löletét.

Önmegtagadó, b•ntelen, szent élete a büszke, érzéki néppel szemben állandó rosszallás volt. Ez váltott ki ellenségeskedést Isten Fia ellen. Sátán és a gonosz angyalok összefogtak a gonosz emberekkel. A hitehagyás minden súlya az igazság védelmez•jére nehezedett.

Krisztus követ•ivel szemben éppolyan ellenségeskedés mutatkozik, mint Mesterükkel szemben. Azok, akik felismerik a b•n undorító jellegét, és felülr•l való er•vel ellenállnak a kísértésnek, biztosan felkeltik Sátán és alattvalói haragját. Az igazság tiszta elveinek gy•lölete, az igazság védelmez•inek gyalázása és üldözése addig fog tartani, amíg lesz b•n és b•nös. Krisztus követ•i és Sátán szolgái nem érthetnek egyet. A kereszt botránkoztatása még nem sz•nt meg. »Mindazok is, akik kegyesen akarnak élni Krisztus Jézusban, üldöztetni fognak« (2Tim 3:12).

Sátán képvisel•i - megbízójuk irányítása mellett - kitartó munkával próbálják Sátán hatalmát meger•síteni, és országát Isten kormányzatával szemben felállítani. Ezért igyekeznek Krisztus követ•it megtéveszteni, és h•tlenségre csábítani. Céljuk elérése érdekében kiforgatják és meghamisítják a Szentírást, akárcsak vezérük. Sátán Istent igyekezett meggyalázni, képvisel•i pedig Isten népét akarják befeketíteni. Az a lelkület, amely Krisztus halálát okozta, indítja a gonoszokat Krisztus követ•inek elpusztítására. Mindezt az els• prófécia el•re jelezte. »Ellenségeskedést szerzek közötted és az asszony k•zött, a te magod között, és az • magva között. « És ez az id•k végéig fog tartani.

Sátán minden erejét összeszedi, és minden képességét latba veti a küzdelemben. Vajon miért nem ütközik nagyobb ellenállásba? Krisztus katonái miért olyan álmosak és közömbösek? Mert nagyon laza a kapcsolatuk: mert nagy híjával vannak Lelkének. Nem vetik meg a b•nt és nem borzadunk t•le, miként Mesterük. Nem állnak ellene oly határozottan és eltökélten, mint Krisztus. Nem látják, hogy milyen mérhetetlen gonosz és veszélyes dolog a b•n; nem látják a sötétség fejedelmének jellemét és hatalmát. Sokan azért nem szegülnek szembe Sátánnal és ténykedésével, mert hatalmát és rosszindulatát, a Krisztus és egyháza elleni mérhetetlen harcát kevéssé ismerik. Tömegek vannak tévedésben. Nem tudják, hogy ellenségük hatalmas hadvezér, aki a gonosz angyalokat irányítja, és jól bevált terv szerint és ügyes hadmozdulatokkal harcol Krisztus ellen, hogy meggátolja a lelkek megmentését. Az állítólagos keresztények, s•t még az evangélium szolgái is ritkán említik Sátánt; esetleg csak mellékesen a szószéken. Nem vesznek tudomást állandó m•ködésér•l és sikereir•l. Semmibe veszik azt a sok-sok intést, amelyek ravaszságára hívják fel figyelmüket, mintha még létezésér•l sem akarnának tudni.

Míg az emberek mit sem tudnak Sátán stratégiájáról, ez az éber ellenség állandóan a nyomukban van. Beférk•zik otthonunk minden zugába, városaink minden utcájába, a templomokba, az országos tanácskozásokba, a törvényszékekbe; zavart okoz, ámít, megbabonáz; mindenütt rombolja a férfiak, n•k és gyermekek lelkét; megosztja a családokat; gy•löletet, versengést, viszályt, lázadást,

gyilkosságot okoz. És mintha a keresztény világ ezeket mind Istennek tulajdonítaná, létezésüket pedig szükségszer•nek.

Sátán szakadatlan igyekezettel próbálja Isten népét hatalmába keríteni azoknak a korlátoknak ledöntésével, amelyek a világtól elválasztják •ket. Az •si Izrael vétkezett, amikor a pogányokkal tiltott kapcsolatokat létesített.

A modern Izrael hasonlóképpen jut tévútra. »E világ istene megvakította a hitetlenek elméit, hogy ne lássák a Krisztus dics•séges evangéliumának világosságát, aki az Isten képe« (2Kor 4:4). Azok, akik nem állnak eltökélten Krisztus oldalára, Sátánt szolgálják. A meg nem tisztult szív szereti a b•nt; szívesen elköveti és mentegeti. A megújult szív pedig gy•löli a b•nt, és eltökélten harcol ellene. Amikor a keresztények gonosz és hitetlen emberek társaságát keresik, kísértésnek teszik ki magukat. Sátán elrejt•zik el•lük, és megtéveszt• leplét lopva szemük elé vonja. A megtévesztettek nem látják be, hogy az ilyen társasággal Sátán ártani akar nekik, és míg e társaságban jellemük, beszédük, minden tettük a világhoz hasonul, egyre jobban megvakulnak.

A világ szokásaihoz való igazodás világiassá teszi az egyházat. Így nem lehet a világot Krisztusnak megnyerni. A b•nnel való barátkozás elkerülhetetlen következménye, hogy a b•n nem t•nik már olyan visszataszítónak. Aki önként társul Sátán szolgáihoz, csakhamar nem fog félni Sátántól. Ha a kötelesség útján bajba sodródunk, miként Dániel a király udvarában, biztosak lehetünk Isten védelmében; de ha mi tesszük ki magunkat a kísértésnek, el•bb vagy utóbb elbukunk.

A kísért• sokszor azok által dolgozik a legsikeresebben, akik a legkevésbé t•nnek szolgáinak. A tehetségeseket és m•velteket úgy csodálják és tisztelik az emberek, mintha ezek a képességek ellensúlyozhatnák az istenfélelem hiányát, vagy jogcímet adnának Isten kegyeihez. A képesség és a m•veltség ugyan Isten ajándéka, de ha ezzel akarjuk pótolni a hiányzó kegyességet; ha ahelyett, hogy közelebb vinne Istenhez, eltávolít t•le, akkor átokká és t•rré lesz. sokan azt gondolják, hogy az udvariasság és a jó modor bizonyos értelemben mindig krisztusi tulajdonság. Soha nem volt ennél nagyobb tévedés. E tulajdonságoknak minden keresztény jellemét ékesítenie kellene, mert nagy súlyt adnának az igaz vallásnak, de ha nem szenteljük Istennek •ket, e tulajdonságok is a b•n forrásai. Sok m•velt és kellemes modorú ember, aki nem vetemedne közismerten erkölcstelennek bélyegzett tettekre, Sátán kezében elegáns eszköz, Ezek az emberek - csalárd, álnok befolyásuk és példájuk miatt - Krisztus ügyének veszélyesebb ellenségei, mint a tudatlanok és a m•veletlenek.

Buzgó ima és Istenbe vetett bizalom által jutott Salamon olyan bölcsességhez, amely felkeltette a világ csodálatát. De amikor ereje Forrásától elfordult, és önmagában bízva tett lépéseket, a kísért• zsákmánya lett. Azok a csodálatos képességek tehát, amelyeket a legbölcsebb király kapott, a lelkek ellenségének hatékony eszközévé tették.

Egy keresztény se felejtse el soha, hogy »nem test és vér ellen van« tusakodásuk, »hanem a fejedelemségek ellen, a hatalmasságok ellen, az élet sötétségének világbírói ellen, a gonoszság lelkei ellen, melyek a magasságban vannak« (Ef 6:12), bár Sátán ezt a tényt el akarja rejteni el•lük. Az ihletett intés a századokon át eljutott hozzánk is: »Józanok legyetek, vigyázzatok, mert a ti ellenségetek az ördög, mint ordító oroszlán szertejár, keresvén, kit elnyeljen« (1Pt 5:8). »Öltözzétek föl az Istennek minden fegyverét, hogy megállhassatok az •rdögnek minden ravaszságával szemben« (Ef 6:11).

Ádám korától kezdve mindmáig nagy ellenségünk a sanyargatásra és a pusztításra fordítja hatalmát. Most készül az egyház elleni utolsó hadjáratára. Azok, akik Jézust akarják követni, harcba sodródnak ezzel a könyörtelen ellenséggel. A keresztény ember minél inkább követi mennyei Példaképét, annál

biztosabb, hogy Sátán támadásainak célpontjává lesz. Akik tevékenyen részt vesznek Isten ügyében; akik igyekeznek leleplezni a gonosz csalásait, és bemutatni Krisztust az embereknek, mindazok Pállal együtt elmondhatják, hogy az Urat alázatos lélekkel, könnyhullatások és kísértések között szolgálják.

Sátán a legádázabb és legravaszabb kísértéseivel támadta meg Krisztust, de minden összecsapásnál kudarcot vallott. Azok a csaták miértünk folytak; és azok a gy•zelmek lehet•vé teszik számunkra a gy•zelmet. Krisztus mindenkinek er•t ad, aki kér t•le.Sátán senkit nem gy•zhet le saját beleegyezése nélkül. A kísért• nem kapott hatalmat az akarat irányítására, sem pedig a b•n kikényszerítésére. Elcsüggeszthet, de nem szennyezhet be. Meggyötörhet, de nem fert•zhet meg. Az a tény, hogy Krisztus gy•zött, öntsön bátorságot követ•ibe, hogy h•siesen küzdjenek a b•n és a Sátán ellen!

---

31. A gonosz lelkek munkája

A látható és a láthatatlan világ közti kapcsolat, Isten angyalainak szolgálata és a gonosz lelkek munkája, amelyr•l a Szentírás világosan tanúskodik, elválaszthatatlanul összefonódik az emberiség történelmével. Az emberek egyre kevésbé hisznek a gonosz lelkek létezésében, a szent angyalokat pedig, akik szolgálnak »azokért, akik örökölni fogják az üdvösséget« (Zsid 1:14) a halottak lelkének tartják. De a Szentírás nemcsak tanítja, hogy léteznek angyalok, mind jók, mind gonoszak, hanem tagadhatatlanul bizonyítja azt is, hogy ezek nem halott emberek lelkei.

Az ember teremtése el•tt már voltak angyalok, mert a föld alapjainak lefektetésekor »együtt örvendezének a hajnalcsillagok, és Istennek minden fiai vigadozának« (Jób 38:7). Az ember bukása után - miel•tt még egy ember is meghalt volna - Isten angyalokat küldött az élet fájának •rzésére. Az angyalok természetüknél fogva magasabb rend• lények, mint az emberek, pedig a zsoltáríró az emberr•l is ezt mondja: »kevéssel tetted •t (az embert) kisebbé az Istennél« (Zsolt 8:6; lásd még Zsid 2:7).

A Szentírás tájékoztat a mennyei lények számáról, hatalmáról és dics•ségér•l, Isten kormányzatával való kapcsolatukról, valamint a megváltás munkájához való viszonyukról. »Az Úr a mennyekbe helyeztette az • székét és az • uralkodása mindenre kihat. « A próféta pedig ezt mondja: »Hallám a királyi szék... körül sok angyalnak szavát. « A királyok Királyának fogadótermében szolgálnak az angyalok, a »hatalmas erej•ek«, az »• szolgái, akaratának teljesít•i«, »hallgatván az • rendeletének szavára« (Zsolt 103:19-21; Jel 5:11). Dániel próféta ezerszer ezer és tízezerszer tízezer mennyei követet látott. Pál apostol pedig »angyalok ezrei«-r•l beszélt (Dán 7:10; Zsid 12:22). Az angyalok Isten követeiként úgy jelennek meg, »mint a villámlás cikázása« (Ez 1:14); vakító fény kíséretében, sebesen repülnek. Amikor az angyal, akinek tekintete »olyan volt, mint a villámlás, és a ruhája fehér, mint a hó«, megjelent a Megváltó sírjánál, az •rök reszkettek a félelemt•l, »és olyanokká l•nek, mint a holtak« (Mt 28:3-4). Amikor Szanherib, a g•gös asszír gyalázta és káromolta Istent, és Izraelt elpusztítással fenyegette, »azon az éjszakán kijött az Úr angyala, és levágott az assiriabeli táborban száznyolcvanötezeret«. Az angyal »megöle minden er•s vitézt, elöljárót és vezért« Szanherib seregében. »És (Szanherib) nagy szégyennel megtére az • földébe (2Kir 19:35; 2Krón 32:21).

Isten angyalok útján terjeszti ki irgalmát gyermekeire. Angyalokat küldött Ábrahámhoz az áldás ígéretével. Sodoma kapujához is angyalok mentek, hogy megmentsék az igaz Lótot az ítélet tüzét•l. Angyalt küldött Isten a pusztába a kimerültségt•l és éhségt•l haldokló Illéshez, és a pogány király udvarában bölcsességért imádkozó, majd pedig az oroszlánok szabad prédájává kitett Dánielhez. Angyalok vették körül tüzes szekerekkel és lovakkal azt a kis várost is, amelyben Elizeust körülzárták ellenségei. Angyalt küldött Isten Heródes börtönébe a halálra ítélt Péterhez; Filippibe a rabokhoz; a viharos éjszakán a tengeren utazó Pálhoz és társaihoz; Kornéliushoz, hogy bölccsé tegye az evangélium elfogadására. Angyal indította útnak Pétert a megváltás üzenetével a pogány idegenhez. A szent angyalok minden korban így szolgáltak Isten népének.

Krisztus egy-egy •rz•angyalt állít minden követ•je mellé. Az igazakat ezek a mennyei vigyázók védik a gonosz hatalma ellen. Ezt maga Sátán is tudja, hiszen ezt mondta: »Avagy ok nélkül féli-é Jób az Istent? Nem te vetted-é körül •t magát, házát és mindenét, amije van?« (Jób 1:9-10). A zsoltáríró szavaiból kit•nik, hogy Isten kik által védi népét: »Az Úr angyala tábort jár az •t fél•k körül, és kiszabadítja •ket« (Zsolt 34:8). A Megváltó ezt mondta a benne hiv•kr•l: »Meglássátok, hogy eme kicsinyek közül egyet is meg ne utáljatok; mert mondom néktek, hogy az • angyalaik a mennyekben mindenkor látják az én mennyei Atyám orcáját« (Mt 18:10).

Az Isten gyermekeinek szolgálatába állított angyalok bármikor Isten elé járulhatnak.

Isten tehát a mennyei angyalok szüntelen védelmér•l biztosítja a gonoszság seregeivel harcban álló népét, amely ki van téve a sötétség fejedelme megtéveszt• befolyásának és soha nem lankadó rosszindulatának. Ez a védelem nem szükségtelen. Isten azért ígér kegyelmet és oltalmat gyermekeinek, mert Sátán nagy hatalmú követeivel kell szembekerülniük, akik sokan vannak, elszántak és fáradhatatlanok. Rosszindulatukról és hatalmukról veszélyes dolog nem tudni, és nem tör•dni vele.

A gonosz lelkeket, akik megteremtésükkor b•ntelenek voltak, Isten pontosan olyan természettel, hatalommal és dics•séggel ruházta fel, mint a szent lényeket, jelenlegi követeit. De b•nbe estek, majd szövetkeztek Isten meggyalázására és az emberek elpusztítására. Sátánt e lázadó és a mennyb•l vele együtt kivetett társai a századok hosszú során támogatták az Isten tekintélye ellen vívott harcában. A Szentírás tájékoztat összeesküvésükr•l és kormányzatukról, különböz• rendjeikr•l, értelmességükr•l, ravaszságukról, és az emberek békéje és boldogsága ellen sz•tt gonosz terveikr•l.

Az ótestamentumi történelem helyenként említést tesz létezésükr•l és m•ködésükr•l, de a gonosz lelkek a legkirívóbban Krisztus földi élete során mutatták meg hatalmukat. Krisztus eljött, hogy megvalósítsa az ember megváltására készített tervet, Sátán pedig be akarta bizonyítani, hogy joga van uralkodni a világon. Sátán bálványimádásra vette rá az embereket a föld minden részén, kivéve Palesztinát. Csak Palesztina nem hódolt meg teljesen a kísért• uralma el•tt. Krisztus ebbe az országba jött, hogy a menny világosságát árassza az emberekre. Itt két rivális hatalom igényelte az els•bbséget. Jézus szeretettel tárta ki karját, és mindenkit hívott, aki benne bocsánatra és békére akart találni. A sötétség seregei látták, hogy hatalmuk korlátozott, és tudták, hogy ha Krisztus missziója eredményes lesz, uralmuk csakhamar véget ér. Sátán tombolt, mint a láncra vert oroszlán, és kihívóan fitogtatta az emberek teste és lelke feletti hatalmát.

Azt a tényt, hogy egyes embereket démonok szálltak meg, az Újtestamentum világosan kijelenti. Az így meggyötört emberek nemcsak betegségekben szenvedtek. Krisztus jól tudta, hogy mivel van dolga, és felismerte a gonosz lelkek közvetlen jelenlétét és m•ködését.

Számukról, hatalmukról és gonoszságukról, valamint Krisztus hatalmáról és irgalmáról ékesen beszél a gadarai ördöngösök meggyógyításáról szóló szentírási történet. Azok a szerencsétlen megszállottak, lerázva minden korlátot, vonaglottak, tajtékzottak. Kiáltásuk messze elhallatszott. Megsebezték önmagukat, és veszélyt jelentettek környezetüknek. Vérz•, eltorzult testük, és tébolyultságuk olyan látványt nyújtott, amiben a sötétség fejedelme gyönyörködött. E szenved•ket fogva tartó démonok egyike

ezt mondta: »Légió a nevem, mert sokan vagyunk« (Mt 5:9). A római hadseregben egy légió három-ötezer emberb•l állt. Sátán seregei is csapatokba rendez•dtek. Egyetlen csapat, amelyhez ezek a démonok tartoztak, nem kevesebb, mint egy légiót számlált.

Jézus parancsára a gonosz lelkek eltávoztak áldozatukból, és a megszabadított emberek nyugodtan, csendben, józanul, szelíden ültek a Megváltó lábánál. De a démonoknak Jézus megengedte, hogy egy disznónyájat besodorjanak a tengerbe. Gadara lakóit ez a veszteség érzékenyebben érintette, mint a Krisztus nyújtotta áldás, és könyörögtek a mennyei Orvosnak, hogy hagyja el •ket. Sátán éppen ezt akarta elérni. A veszteségért Jézusra hárítva a felel•sséget, felébresztette a nép önz• félelmét, és gátat emelt, hogy ne hallhassák Jézus szavait. Sátán a veszteségekért, csapásokért és szenvedésekért mindig a keresztényeket okolja, hogy a vád ne azokat érje, akiket illet - •t magát és képvisel•it.

Krisztus szándéka azonban nem hiúsult meg. Hagyta, hogy a gonosz lelkek elpusztítsák a disznónyájat, tanulságul azoknak a zsidóknak, akik a nyerészkedés kedvéért tenyésztették e tisztátalan állatokat. Ha Krisztus nem fékezte volna meg a démonokat, akkor nemcsak a disznókat fojtották volna a tengerbe, hanem •rz•iket és tulajdonosaikat is. Az •rz•k és a tulajdonosok egyedül Krisztus hatalmának és irgalmának köszönhették, hogy életben maradtak. A történteket Isten azért engedte meg, hogy a tanítványok tanúi legyenek Sátán kegyetlen hatalmának, amit az emberek és az állatok felett gyakorol. A Megváltó azt akarta, hogy követ•i tudják meg, milyen az az ellenség, akivel szembe kell szállniuk, hogy ne essenek áldozatul cselfogásainak. A környék lakóinak is meg akarta mutatni hatalmát, amellyel széttépi Sátán bilincseit, és megszabadítja foglyait. És bár maga Jézus eltávozott, az oly csodálatosan megszabadított emberek ott maradtak, hogy hirdessék jótev•jük könyörületét.

Más, hasonló jelleg• eseteket is megörökít a Szentírás. A kananeus asszony leányát egy démon kegyetlenül kínozta, de Jézus ki•zte szavával (Mk 7:26-30). »Egy vak és néma ördöngöst« (Mt 12:22); az ifjút, akit megszállt egy néma lélek, és »gyakorta veté •t t•zbe is, vízbe is, hogy elveszítse •t« (Mk 9:17-27); az •rültet, aki »egy tisztátalan ördögi lélek«-t•l gyötörve (Lk 4:36) megzavarta a kapernaumi zsinagóga szombati nyugalmát - a könyörületes Megváltó mindegyiket meggyógyította. Krisztus majdnem minden esetben úgy szólította meg a démont, mint értelmes lényt. Megparancsolta, hogy hagyja el áldozatát, és ne gyötörje tovább. A kapernaumi hívek, látva Krisztus nagy hatalmát, megrémültek, »és egymással szólnak és beszélnek vala, mondván: Mi dolog ez, hogy nagy méltósággal és hatalommal parancsol a tisztátalan lelkeknek, és kimennek?« (Lk 4:36).

A Biblia tanúsága szerint a démonoktól megszállt emberek többsége nagyon szenvedett. De voltak kivételek is. Egyesek, hogy a természetfölötti er• birtokába jussanak, szívesen fogadták Sátán munkáját. Ezeknek természetesen nem volt küzdelmük a démonokkal. Közöttük voltak azok, akik a jövendölés lelkét kapták - Simon mágus, az ördöngös Elimás és az a szolgálóleányka, aki Filippiben Pál és Silás nyomában járt.

Senkit sem veszélyeztet jobban a gonosz lelkek befolyása, mint azokat, akik a Szentírás határozott és b•séges bizonyságtétele ellenére is tagadják az ördög és angyalai létezését és m•ködését. Ameddig nincs tudomásunk mesterkedéseikr•l, addig szinte elképzelhetetlen el•nyük van. Sokan hallgatnak sugallataikra, és közben azt képzelik, hogy a saját fejük után mennek. Ez a magyarázata annak, hogy az

id•k vége felé, amikor Sátán minden erejével ámít és pusztít, mindenütt azt próbálja elhitetni, hogy • nem létezik. Ezzel a fortéllyal álcázza önmagát és munkamódszerét.

A nagy csaló semmit•l sem fél annyira, mint attól, hogy felismerjük cselfogásait. Hogy jobban elrejtse valódi jellemét és szándékát, úgy ábrázoltatja magát, hogy csak gúny és megvetés tárgya legyen. Nagyon meg van elégedve, ha groteszk, visszataszító, torz lénynek - félig állatnak, félig embernek - festik meg. Örül, ha hallja, hogy azok, akik értelmesnek és jól értesültnek vélik magukat, tréfából és gúnyból emlegetik.

Sátán nagyon ügyesen álcázza magát. Ezért kérdezik sokan: »Létezik-e valóban ez a lény?«. Sikerét bizonyítja az is, hogy a vallásos világ általában elfogadja azokat az elméleteket, amelyek meghazudtolják a Szentírás legvilágosabb bizonyságtételét. Sátán a befolyásáról mit sem tudókat képes leginkább hatalmába keríteni. Igéjében Isten azért tár fel oly sok példát Sátán gonosz munkájára, hogy leleplezze Sátán titkos er•it, és az embert el•vigyázatossá tegye támadásaival szemben.

Sátánnak és seregének a hatalma és rosszakarata jogos félelemre adhatna okot, ha nem találnánk védelmet és szabadulást Megváltónknál, aki hatalmasabb náluk. Házunkat reteszekkel és zárakkal gondosan bebiztosítjuk, hogy a gonosz emberekt•l megvédjük javainkat és életünket. De ritkán gondolunk a gonosz angyalokra, akik folyvást igyekeznek közelünkbe férk•zni, és akiknek a támadása ellen saját védelmi eszközeinkre nem építhetünk. Ha engedélyt kapnak rá, megzavarhatják gondolkozásunkat, tönkretehetik és meggyötörhetik testünket, elpusztíthatják javainkat és életünket. Egyedüli örömüket a szenvedésben és pusztításban találják. Félelmes helyzetben vannak azok, akik nem Isten kívánalmait követik, hanem Sátán kísértéseinek engednek, mígnem Isten átengedi •ket a gonosz lelkek irányításának. De akik Krisztust követik, az • oltalma alatt biztonságban vannak. Isten a mennyb•l nagy erej• angyalokat küld védelmükre. A gonosz nem törheti át azt az •réséget, amelyet Isten állít népe köré.

---

32. Sátán csapdái

A Krisztus és Sátán közötti nagy küzdelem, amely majdnem hatezer éve tart, nemsokára lezárul. Az ördög megkett•zi er•feszítéseit, hogy a lelkeket csapdájában tartva, meghiúsítsa azt a munkát, amit Krisztus az emberért végez. Hogy az ember a b•n sötét fogságában maradjon, míg a Megváltó közbenjárása véget ér, és megsz•nik a b•nért való áldozat - ez Sátán célja, ezt igyekszik elérni.

Amikor nem történik semmi különös az ördög hatalmának megfékezésére, amikor az egyház és a világ közömbös, Sátán nem nyugtalankodik, mert nem fenyegeti az a veszély, hogy elveszti foglyait. De amikor az emberek az örök érvény• dolgokra figyelve felteszik a kérdést: »Mit kell nékem cselekednem, hogy üdvözüljek?« - Sátán résen van, hogy összemérje erejét Krisztus erejével, és a Szentlélek befolyását keresztezze.

A Szentírásban olvasunk arról, hogy egy alkalommal, amikor Isten angyalai megjelentek az Úr el•tt, Sátán is eljött velük (Jób 1:6); nem azért, hogy hódoljon az örökkévaló Király el•tt, hanem azért, hogy az igazak elleni gonosz szándékait sikerre vigye. Ilyen céllal vesz részt az istentiszteleteken is. Láthatatlanul bár, de nagy szorgalommal igyekszik a hívek gondolatait irányítani. Mint ügyes hadvezér, el•re lefekteti terveit. Amikor látja, hogy Isten szolgája kutatja a Szentírást, megfigyeli, mir•l akar igét hirdetni. Majd minden ravaszságát és agyafúrtságát felhasználva úgy igyekszik irányítani a körülményeket, hogy a tanítást éppen azok ne hallják, akiket tévedésükr•l meg kellene gy•zni. Azt, akinek a legnagyobb szüksége volna az intésre, meghívatja valamilyen rendezvényre, vagy egyéb dologgal tartja vissza annak a beszédnek a meghallgatásától, amely az élet illata lenne számára.

Sátán azt is látja, hogy az Úr szolgái fájlalják a lelki sötétséget, ami ráborul az emberekre. Hallja, amikor buzgó imában Istent•l er•t és képességet kérnek a közömbösség, a nemtör•dömség, a tunyaság varázsának megtöréséhez. Ekkor Sátán megújult buzgósággal •zi mesterkedését. Az embereket falánksággal kísérti, vagy egyéb vágyak kielégítésére ösztönzi, és ezzel megbénítja fogékonyságukat, olyannyira, hogy éppen azokat a dolgokat nem hallják meg, amelyeknek megismerésére oly nagy szükségük volna.

Sátán jól tudja, hogy azok, akiket rá tud venni az imádkozás és az igekutatás elhanyagolására, képtelenek támadásait kivédeni. Ezért minden lehet•t kitalál figyelmük lekötésére. Mindig voltak olyan vallásoskodó emberek, akik a megismert igazság követése helyett azok jellemhibáit vagy hitbeli tévedéseit keresték, akikkel nem értettek egyet. Az ilyen ember Sátán jobb keze. Nem kevés azoknak a száma, akik vádakat emelnek testvéreik ellen, és miközben Isten dolgozik, és szolgái •szinte hódolattal járulnak elé, e vádaskodók sem maradnak tétlenül. Hamis színben tüntetik fel azoknak a szavait és cselekedeteit, akik szeretik és követik az igazságot. Azt a látszatot keltik, hogy Krisztus legbuzgóbb, leglelkesebb, legönmegtagadóbb szolgái becsapottak vagy csalók. Hamis képet festenek az igaz és nemes cselekedetek indítékáról; vádaskodnak és gyanút ébresztenek a tapasztalatlanok lelkében. Minden elképzelhet• módon igyekeznek tisztátalannak és álnoknak beállítani azt, ami tiszta és igaz.

De senkinek sem kell tévedésben lennie fel•lük. Könnyen felismerhet•, kinek a gyermekei, kinek a példáját követik, és kinek a munkáját végzik. »Gyümölcseikr•l ismeritek meg •ket« (Mt 7:16). Eljárásuk Sátánéhoz hasonlít, a b•szült rágalmazóhoz, »atyánkfiainak vádolója«-hoz (Jel 12:10).

A nagy csalónak sok munkása van. Ezek készek bármiféle tévelygéssel t•rbe csalni a lelkeket. Tarsolyukban az áldozatként kiszemeltek ízléséhez és képességeihez szabott tévelygések vannak. Sátán kétszín•, megtéretlen embereket próbál behozni az egyházba, akik kételyt és hitetlenséget hintenek, és gátolják azokat, akik szeretnék Isten m•vét és vele együtt önmagukat is magasabb szinten

látni. Sokan, akik tulajdonképpen nem hisznek Istenben és Igéjében, de mivel elfogadják az igazság egyes elveit, kereszténynek t•nnek, és tévelygéseiket szentírási tanításként hintik el.

Az az állásfoglalás, hogy lényegtelen, mit hisz az ember, Sátán egyik legjobban bevált csalása. Sátán tudja, hogy az igazság megszenteli azt az embert, aki szeretettel elfogadja az igazságot; ezért folyvást hamis elméletekkel, mesékkel, más evangéliummal igyekszik felcserélni az igazságot. Isten szolgái kezdett•l fogva harcoltak a hamis tanítók ellen, nem csupán azért, mert ezek a tanítók gonosz emberek, hanem mert olyan hazugságokat terjesztenek, amelyek végzetesen hatnak a lélekre. Illés, Jeremiás, Pál határozottan és bátran szállt szembe azokkal, akik elfordították az embereket Isten szavától. Az a liberalizmus, amely a helyes hitbeli meggy•z•dést lényegtelennek tartja, nem talált pártfogásra az igazság e szent védelmez•inél.

A Szentírás bizonytalan, különös értelmezését és a keresztény világ sok, egymásnak ellentmondó vallásos elméletét nagy ellenségünk termelte ki, hogy megzavarja az embereket, és homályba borítsa el•ttük az igazságot. A keresztény egyházak közötti egyenetlenség és megoszlás jórészt annak tulajdonítható, hogy kiforgatják a Szentírást valamilyen kedvelt elmélet alátámasztására. Ahelyett, hogy figyelmesen és alázatos szívvel tanulmányoznák Isten Szavát, hogy megismerjék akaratát, sokan csak azért kutatják, hogy felfedezzenek valami szokatlan és újszer•t.

Téves tanítások vagy Krisztustól idegen szokások fenntartásához egyesek összefüggésükb•l kiragadott igehelyeket hangoztatnak; talán csak egyetlen versnek a felét idézve próbálják igazolni nézetüket, pedig a kihagyott rész pontosan az ellenkez• értelmezést bizonyítaná. A kígyó ravaszságával összefüggésükb•l kiragadott, érzéki vágyaik szerint alkalmazott kijelentések mögé bújnak. Sokan tehát készakarva kiforgatják Isten szavát. Mások pedig - élénk fantáziájú emberek - a Szentírás képeit és szimbólumait tetszésük szerint magyarázzák, és a Biblia tanításaiként adják el• saját szeszélyes ötleteiket, nem sokat adva arra, hogy a Szentírás önmagát magyarázza.

Ha az ember imádkozó, alázatos és tanítható lelkület nélkül kezdi kutatni a Szentírást, a legvilágosabb és legegyszer•bb szakaszok valódi értelmét éppúgy kiforgatja, mint a legnehezebbekét. A római egyház vezet• személyiségei kiválogatják és a saját érdekeiknek megfelel•en magyarázzák a céljukat leginkább szolgáló szentírási részeket, majd a nép elé tárják •ket, de megvonják t•lük azt a kiváltságot, hogy személyes igekutatással értsék meg szent igazságait. Az egész Bibliát kell a nép kezébe adni, úgy, ahogy van.

A Bibliának az a rendeltetése, hogy eligazítsa azokat, akik meg akarják ismerni Alkotójuk akaratát. Isten adta az embernek a biztos prófétai beszédet. Dánielt és Jánost angyalok keresték fel, s•t Krisztus is eljött, hogy közölje a nemsokára bekövetkez• eseményeket. Azok a fontos dolgok, amelyek üdvösségünket érintik, nem titkosak. Isten nem úgy jelentette ki •ket, hogy elbizonytalanítsák vagy megtévesszék az igazság •szinte kutatóját. Habakuk által ezt mondta az Úr: »Írd fel e látomást, és vésd táblákra, hogy könnyen olvasható legyen!« (Hab 2:2). Azok, akik imádkozó szívvel kutatják Isten szavát, könnyen megértik. Minden igaz, •szinte lélek el•tt kitárulkozik az igazság világossága. »Világosság támad fel az igazra« (Zsolt 97:11). Egy egyház sem jut el•re a szentség útján, ha tagjai nem kutatják buzgón, elrejtett kincsként az igazságot.

A napjainkban népszer• »liberalizmus« vakká teszi az embereket ellenségük cselfogásaival szemben. Eközben Sátán következetesen dolgozik, hogy célját elérje. Amikor sikerül a Bibliát emberi elméletekkel kiszorítani, Isten törvénye háttérbe kerül, és az egyházak a szabadság igényével a b•n fogságában vesztegelnek.

Sok ember számára lett a tudományos kutatás átok. Isten engedi, hogy a tudományos felfedezések nyomán a világosság özöne áradjon a világra. De még a legnagyobb elmék is, ha kutatásukban nem Isten Szava az útmutatójuk, zavarba esnek, amikor megkísérlik kikutatni a tudomány és kinyilatkoztatás összefüggéseit.

Az ember csak részlegesen és tökéletlenül ismeri mind az anyag, mind a lélek világát, ezért sokan képtelenek összhangba hozni tudományos nézeteiket a Szentírás kijelentéseivel. Sokan tudományos tényként fogadnak el puszta elméleteket és spekulációkat, és azt gondolják, hogy Isten szavát »a hamis nev• ismeret«-tel kell megmérni (lTim 6:20). A Teremt• és alkotásai meghaladják felfogóképességüket. És mivel nem tudják megmagyarázni •ket a természet törvényeivel, a bibliai történelmet megbízhatatlannak tartják. Azok, akik kétségbe vonják az Ó- és Újtestamentum történelmi megbízhatóságát, nagyon sokszor még egy lépést tesznek: kételkednek Isten létezésében, és a természetnek végtelen hatalmat tulajdonítanak. S mivel elengedik horgonyukat, a hitetlenség szikláján egymaguk küzdenek a szél és a hullámok ellen.

Így tévednek el sokan a hitt•l, és az ördög b•vkörébe kerülnek. Az ember megpróbál bölcsebb lenni, mint Teremt•je. Az emberi filozófia megkísérel kikutatni és megmagyarázni olyan titkokat, amelyeket Isten soha nem fog kinyilatkoztatni, még az örökkévalóságban sem. Ha az emberek azt kutatnák és megértenék, amit Isten közölt önmagáról és szándékairól, olyan képet kapnának Jahve dics•ségér•l, fenségér•l és hatalmáról, hogy felismernék a maguk kicsiségét, és meg volnának elégedve azzal, amit Isten kinyilatkoztatott gyermekeinek.

Sátán mesterfogása az, hogy az embert annak a kutatásával és találgatásával foglalkoztatja, amit Isten nem közölt, és amit nem akar velünk megismertetni. Így vesztette el helyét Lucifer is a mennyben. Elégedetlen volt, mert Isten nem közölte vele szándékának minden titkát; és Sátán teljesen figyelmen kívül hagyta azt, amit a reá bízott magas tisztséggel járó munkáról Isten neki kinyilatkoztatott. Ugyanezt az elégedetlenséget keltve az •t körülvev• angyalokban, bukásukat okozta. Most pedig az embereket

igyekszik ugyanezzel a szellemmel átitatni. •ket is rá akarja venni, hogy mell•zzék Isten félreérthetetlen parancsait.

Akik nem akarják elfogadni a Biblia világos, szilárd igazságait, azok állandóan tetszet•s mesék után kutatnak, hogy megnyugtassák lelkiismeretüket. Minél kevésbé lelkiek a tanítások, minél kevésbé szólítanak önmegtagadásra és alázatosságra, annál szívesebben fogadják •ket. Ezek az emberek aprópénzre váltják fel értelmi képességeiket, hogy érzéki vágyaikat szolgálják. Mivel túl

bölcsnek tartják magukat ahhoz, hogy a Szentírást töredelmes lélekkel, mennyei vezetésért könyörögve, buzgó imádsággal kutassák, nincs pajzsuk a csalás ellen. Sátán szívesen kielégíti az emberi szív vágyait, és az igazságot leplezve, ráer•szakolja csalásait az emberre. A pápaság is így jutott hatalomra az emberi lélek felett. Azok a protestánsok, akik elvetik az igazságot, mert az kereszttel jár, ugyanazon az úton járnak. Azok az emberek, akik kényelemb•l és el•relátásból azért hanyagolják el Isten szavát, hogy ne kerüljenek szembe a világgal, kárhozatos eretnekséget fognak vallásos igazságként elfogadni. Akik pedig szántszándékkal megtagadják az igazságot, a tévedés minden elképzelhet• formáját elfogadják. Aki borzadva tekint az egyik csalásra, talán könny•szerrel elfogadja a másikat. Pál apostol azokról, aki »nem fogadták be az igazságnak szeretetét az • üdvösségükre«, kijelenti: »Azért bocsátja reájuk Isten a tévelygés lelkét, hogy higgyenek a hazugságnak; hogy kárhoztattassanak mindazok, akik nem hittek az igazságnak, hanem gyönyörködtek az igazságtalanságban« (2Thessz 2:10-12). Ezek az intések arra köteleznek, hogy vigyázzunk, mert nem mindegy, milyen tanításokat fogadunk el.

A nagy csaló legsikeresebb eszközei között vannak a spiritizmus megtéveszt• tanításai és hazug csodái. Sátán a világosság angyalának álcázva magát ott teríti ki hálóit, ahol a legkevésbé gyanítják. Ha az emberek buzgó imával kutatva igyekeznének megérteni Isten Könyvét, nem maradnának sötétségben, és nem fogadnának el hamis tanításokat. De amikor megtagadják az igazságot, csalás áldozatai lesznek.

Egy másik veszélyes tévedés az a tanítás, amely tagadja Krisztus istenségét, és azt állítja, hogy Krisztus nem létezett e világra jövetele el•tt. Ezt az elméletet sok olyan ember szívesen fogadja, aki állítása szerint hisz a Bibliában. Pedig ez az elmélet éppen az ellenkez•jét állítja annak, amit Megváltónk nagyon világosan kijelentett az Atyával való kapcsolatáról, a maga isteni jellemér•l és korábbi létér•l. E téves elméletet csak a szentírás indokolatlan kiforgatásával lehet elfogadni. Ez nemcsak elsekélyesíti az ember fogalmait a megváltás munkájáról, de aláássa a Bibliába mint Isten kinyilatkoztatásába vetett hitét is. Ez egyrészt nagyon veszélyes dolog,

másrészt nehezen kivédhet•. Ha az emberek tagadják az ihletett Írás bizonyságtételét Krisztus istenségér•l, nincs értelme err•l vitatkozni velük, mert nincs érv, bármilyen perdönt• is, amely meg tudná gy•zni •ket. »Érzéki ember pedig nem foghatja meg az Isten Lelkének dolgait: mert bolondságok néki; meg sem értheti, mivel lelkiképpen ítéltetnek meg« (lKor 2:14). E tévelygés egy hiuének sem lehet igazi fogalma Krisztus jellemér•l és missziójáról, sem isten csodálatos tervér•l, amelyet az ember megváltására készített.

Még egy másik szövevényes tévedés az a gyorsan terjed• hiedelem, hogy Sátán nem létezik mint személyes lény; hogy nevét a Szentírás csupán az ember b•nös gondolatainak és vágyainak

érzékeltetésére használja.

A nagy egyházak szószékeir•l hangosan hirdetik, hogy minden ember, amikor meghal, találkozik Krisztussal, és tulajdonképpen ez a második advent. Ez a tanítás eltereli az emberek figyelmét az ég felh•iben személyesen megjelen• Krisztusról. Sátán évek óta ezt hangoztatja: »Imé... a bels• szobákban« van (Mt 24:23-26); és sok lélek veszett el azért, mert elhitte ezt a csalást.

A világ bölcsessége szerint imára sincs szükség. Tudós emberek állítják, hogy az ember nem kaphat imájára választ: hogy az imát nem igazolják a természeti törvények; csoda volna teljesedése, és csodák nem léteznek. A világegyetemet - mondják - változatlan törvények igazgatják, és Isten maga sem tesz semmit e törvényekkel ellentétben. Tehát Istent - szerintük - kötik saját törvényei; mintha az isteni törvények m•ködése kizárhatná az isteni szabadságot. Ez a tanítás ellentétben áll a Szentírás bizonyságtételével. Vajon Krisztus és apostolai nem m•veltek csodákat? Ugyanaz a könyörületes Megváltó ma is él, és ma is éppúgy kész meghallgatni a hitb•l fakadó imát, mint amikor az emberek között élt. A természetes együttm•ködik a természetfelettivel. Isten tervét képezi az is, hogy a hittel elmondott imánkra válaszként megadja azt, amit kérés nélkül nem árasztott volna reánk.

Számtalan téves tanítás és furcsa elgondolás létezik a keresztény egyházakban. Nem lehet felmérni, hogy milyen veszélyes következményekkel jár az Isten Szava által lerögzített egyetlen határk• elmozdítása is. Az erre merészked•k közül kevesen állnak meg egyetlen igazság megtagadásánál. A többség az igazság egyik alapelvét a másik után teszi félre, mígnem ízig-vérig hitetlen lesz.

A népszer• teológia tévedései sok olyan embert kergettek kételkedésbe, aki különben a Szentírás híve lehetett volna. De képtelen volt elfogadni azokat a tantételeket, amelyek durván sértették igazságérzetét, az irgalomról és a jóságról alkotott fogalmait. Mivel ezeket a tantételeket egyesek a Biblia tanításaként tüntetik fel, sokan nem hajlandók elfogadni a Szentírást Isten szavaként.

Sátán pontosan ezt akarja elérni. Semmit sem óhajt jobban, mint azt, hogy lerombolja az emberek Istenbe és szavába vetett bizalmát. Sátán áll a kételked•k nagy seregének élén, és mindent megtesz, ami hatalmában áll, hogy embereket a maga oldalára állítson. A kételkedés divatossá válik. Isten rosszallja és elítéli a b•nt, ezért Isten iránt és szava iránt sokan bizalmatlanok. Akik nem akarnak engedelmeskedni az Ige kívánalmainak, azok igyekeznek lerombolni tekintélyét. Csupán azért olvassák a Bibliát, vagy hallgatják a prédikációt, hogy hibát találjanak benne. Nem kevés azoknak a száma, akik azért válnak hitetlenekké, hogy igazolják magukat, vagy kibújjanak a kötelességük teljesítése alól. Mások büszkeségb•l és nemtör•dömségb•l fogadnak el szkeptikus elveket. Mivel túlságosan szeretik a kényelmet ahhoz, hogy valami dicséretre méltó - de er•feszítést és önmegtagadást igényl• - dologgal kit•njenek, a Biblia bírálásával akarnak a rendkívül bölcs ember hírében állni. A mennyei bölcsesség által meg nem világított, véges elme sok mindent képtelen felfogni, és ezért talál okot a kritizálásra. Sokan mintha erénynek éreznék, hogy a hitetlenség, kétkedés és a vallástalanság oldalán állnak. De a becsületesség látszata olyan embert takar, akit az önteltség és a g•g sarkall. Sokan örülnek, ha olyan dolgot találnak a Szentírásban, amivel másokat zavarba hozhatnak. Egyesek el•ször csupán a vita kedvéért bírálnak és érvelnek a rossz mellett. Nem veszik észre, hogy ezzel a madarász hálójába kerülnek. Miután pedig nyilvánosan hitetlenséget vallottak, úgy érzik, ki kell tartani állásfoglalásuk

mellett. Ezért az istentelenekhez csatlakoznak, és bezárják maguk el•tt az Éden kapuját.

Isten elégséges bizonyítékot adott Igéjében a maga isteni jellemér•l.

Azok a nagy igazságok, amelyek megváltásunkat érintik, az Igében világosan feltárulnak. Isten megígérte a Szentlélek segítségét mindazoknak, akik •szintén vágynak rá. Az • segítségével mindenki megértheti ezeket az igazságokat. Isten er•s fundamentumot adott az embernek, amelyre hite támaszkodhat.

A véges emberi elme azonban nem képes arra, hogy teljesen felfogja a végtelen Isten terveit és szándékait. Istent nem lehet kikutatni. Nem szabad megpróbálnunk fellebbenteni azt a függönyt, amely mögött Isten fensége rejt•zik. Ez vakmer•ség lenne. Az apostol így kiált: »Mely igen kikutathatatlanok az • ítéletei, és kinyomozhatatlanok az • útjai!« (Róm 11:33). Abból, amit fel tudunk fogni hozzánk való viszonyából és a szándékaiból, határtalan szeretettel és irgalommal párosuló végtelen hatalmat látunk. Mennyei Atyánk mindent bölcsen és igazságosan irányít. Mi pedig ne legyünk elégedetlenek és bizalmatlanok, hanem tisztelettel és hódolattal hajtsuk meg fejünket! Terveib•l Isten csak annyit nyilatkoztat ki, amennyinek ismerete a javunkat szolgálja. Azon túl pedig bízzunk abban a kézben, amely mindenható, és abban a szívben, amely tele van szeretettel!

Isten elegend• bizonyítékot adott ahhoz, hogy hinni tudjunk, de soha nem fogja a hitetlenség minden okát megszüntetni. Aki okot keres a kételkedésre, fog találni. Akik pedig addig nem hajlandók Istenben hinni és szavának engedelmeskedni, amíg minden akadály és a kétely minden lehet•sége el nem t•nik, azok soha nem fogják megismerni a világosságot.

Az Istennel szembeni bizalmatlanság, ami ellenségeskedés Istennel, a meg nem újult szív természetes hajtása. A hitet a Szentlélek ébreszti; és a hit csak akkor n•, ha ápoljuk. Senki sem válhat er•s hit•vé céltudatos er•feszítés nélkül. A hitetlenség er•södik, ha tápláljuk. Ha az ember szívesebben foglalkozik a kételyeivel és a kifogásaival, mint azokkal a bizonyítékokkal, amelyeket Isten adott hite er•sítésére, akkor azt fogja tapasztalni, hogy kételyei egyre er•södnek.

Akik kétségbe vonják Isten ígéreteit, és megkérd•jelezik kegyelmének biztosítékait, meggyalázzák •t. Ahelyett, hogy befolyásuk másokat Krisztushoz vonzana, inkább eltaszítja •ket t•le. Ezek az emberek terméketlen fák. Szétterjesztik sötét ágaikat, és eltakarják a napfényt más növényekt•l. A növények elhervadnak és elpusztulnak a dermeszt• árnyékban. E medd• fák olyan termést hoznak, amely az id•k végéig tanúskodik ellenük. A kételkedés magvait vetik, amelyek kifogyhatatlanul teremnek.

Akik igazán meg akarnak szabadulni kételyeikt•l, csak egy úton járhatnak. A meg nem értett dolgok megkérd•jelezése és kicsinyes kifogásolása helyett figyeljenek a már reájuk sugárzó fényre, és nagyobb világosságot fognak kapni. Teljesítsék minden felismert kötelességüket, és azokat a feladatokat is meg fogják érteni és el tudják végezni, amelyeket ma még nem látnak tisztán.

Sátán tud szolgálni az igazsághoz megtéveszt•en hasonlító hamisítvánnyal, becsapva azokat, akik engedik magukat becsapni, akik szeretnék elkerülni az igazság kívánta önmegtagadást és áldozatot. De

Sátán egyetlen olyan embert sem tud hatalmában tartani, aki •szintén vágyik megismerni az igazságot - bármibe kerül is. Krisztus az igazság; és a »Világosság eljött volt már a világba, amely megvilágosít minden embert« (Jn 1:9). Isten elküldte az igazság Lelkét, hogy elvezesse az embert minden igazságra. Isten Fiának tekintélye ad súlyt e szavaknak: »Keressetek és találtok!«. »Ha valaki cselekedni akarja az Ó akaratát, megismerheti e tudományról« (Mt 7:7; Jn 7:17).

Krisztus követ•i vajmi keveset tudnak azokról a cselszövésekr•l, amelyeket Sátán és seregei forralnak ellenük. De a mennyben lakozó meghiúsítja ezeket az ármánykodásokat, és megvalósítja dics• terveit. Az Úr megengedi, hogy népe a kísértések perg•tüzébe kerüljön. Nem mintha örömet találna fájdalmukban és szenvedésükben, hanem mert ennek fontos szerepe van végs• gy•zelmük kivívásában. Nem egyeztethet• össze szentségével az, ha távol tartja népét•l a kísértéseket. A próbának éppen az a célja, hogy ellenállóvá tegye az embert a gonosz minden csábításával szemben.

Sem gonosz emberek, sem ördögök nem gátolhatják meg Isten munkáját, és nem zárhatják el •t népét•l, ha gyermekei szelíd, töredelmes szívvel megvallva és elhagyva b•neiket, hittel igénylik ígéreteit. Minden kísértésnek, minden kedvez•tlen befolyásnak - akár nyílt, akár titkos - ellen lehet állni, de »nem er•vel, sem hatalommal, hanem az én Lelkemmel! Azt mondja a seregeknek Ura« (Zak 4:6).

»Az Úr szemei az igazakon vannak, és az • fülei azoknak könyörgésein... És kicsoda az, aki bántalmaz titeket, ha a jónak követ•i lesztek?« (1Pt 3:12-13). Amikor Bálám, a gazdag jutalom reményében meg akarta igézni Izraelt, és az Úrnak bemutatott áldozat kíséretében átkot próbált mondani Isten népére, Isten Lelke ajkára fagyasztotta az átkot. Bálám kénytelen volt így kiáltani: »Mit átkozzam azt, akit Isten nem átkoz, és mit szidalmazzam azt, akit az Úr nem szidalmaz?«; »Haljon meg az én lelkem az igazak halálával, és legyen az én utolsó napom, mint az övé!«. És újbóli áldozat bemutatása után a gonosz próféta ezt mondta: »Imé parancsolatot vettem, hogy áldjalak; ha • áld, én azt meg nem fordíthatom. Nem vett észre Jákóbban hamisságot, és nem látott gonoszságot Izraelben. Az Úr, az • Istene van •vele; és királynak szóló rivalgás hangzik •benne. « »Nem fog varázslás Jákóbon, sem jövend•mondás Izraelen. Idején adatik tudtára Jákóbnak és Izraelnek: mit mívelt Isten?« De harmadszor is oltárok épültek és Bálám ismét megkísérelt átkot hozni Izraelre. De a vonakodó próféta által Isten Lelke meghirdette választottainak jólétét, és megdorgálta ellenségeik oktalanságát és rosszindulatát: »Aki áld téged, áldott lészen, és aki átkoz téged, átkozott lészen« (4Móz 23:8.10.20-21.23; 24:9).

Ebben az id•ben Izrael népe h•séges volt Istenhez. Ameddig engedelmeskedtek törvényének, nem volt hatalom sem a földön, sem a pokolban, amely er•t vehetett volna rajtuk. De az átkot, amelyet Bálám nem mondhatott ki Isten népe ellen, végül sikerült rájuk hozni b•nre csábításukkal. Amikor áthágták a parancsolatokat, elszakadtak Istent•l, és ki lettek szolgáltatva a pusztító hatalomnak.

Sátán jól tudja, hogy a sötétség seregei a leggyengébb embert sem képesek legy•zni, ha az Krisztusban marad. Ha Sátán nyíltan megmutatja magát, ellenállásba ütközik, és alulmarad. Ezért igyekszik a kereszt katonáit kimozdítani szilárd er•djükb•l, • pedig lesben áll seregével, hogy elpusztítsa azokat, akik területére merészkednek.

Csak akkor vagyunk biztonságban, ha alázatosan bízunk Istenben, és engedelmeskedünk minden

parancsolatának.

Egy napig, de még egy óráig sincs senki biztonságban imádkozás nélkül. Különösen azért kérjünk bölcsességet az Úrtól, hogy megértsük Igéjét. Az Ige rávilágít a kísért• mesterkedéseire, és arra, hogy miként lehet legy•zni. Sátán ügyesen tudja idézni a Szentírást. Saját magyarázatát f•zi az igeszakaszokhoz, azt remélve, hogy az embert el tudja buktatni. Kutassuk a Bibliát alázatos szívvel, és soha se felejtsük el, hogy Istenre kell támaszkodnunk! Vigyázzunk állandóan, hogy Sátán t•rbe ne csaljon; és imádkozzuk hittel, szüntelen: »Ne vígy minket kísértésbe!«

---

33. Az els• nagy csalás

Sátán már az emberi történelem hajnalán munkába fogott, hogy elámítsa az emberiséget. Aki lázadást indított a mennyben, az egész föld lakosságát maga mellé akarta állítani az Isten kormányzata elleni harcban. A mennyben azt hangoztatta, hogy Isten törvénye zsarnoki, sérti teremtményei érdekeit. Az a tény azonban, hogy Ádám és Éva, míg engedelmeskedett Isten törvényének, tökéletesen boldog volt, cáfolta Sátán állítását. A b•ntelen párnak készített otthon láttán Sátán irigykedni kezdett. Elhatározta, hogy elbuktatja az embert, és Istent•l elszakítva a maga uralma alá vonja, hogy birtokba vehesse a földet, és a Magasságos vetélytársaként felállíthassa birodalmát.

Ha Sátán megmutatta volna igazi arcát, Ádám és Éva szóba sem állt volna vele, mert Isten felhívta figyelmüket e veszélyes ellenségre. De Sátán rangrejtve dolgozott. Eltitkolta szándékát, hogy biztosabban elérje célját. Megszólította Évát. A kígyót használta fel médiumként, amely kezdetben csodálatosan szép teremtmény volt. »Azt mondta az Isten, hogy a kertnek egy fájáról se egyetek?« (lMóz 3:1). Ha Éva nem állt volna szóba a kísért•vel, elhárította volna a veszélyt. De • megkockáztatta a vitát, és a csaló csapdájába esett. Így buknak el sokan ma is. Megkérd•jelezik és vitatják Isten kívánalmait, és ahelyett, hogy Isten parancsainak engedelmeskednének, emberi elméletekben hisznek, amelyekkel Sátán csak álcázza cselfogásait.

»Monda az asszony a kígyónak: A kert fáinak gyümölcséb•l ehetünk, de annak a fának a gyümölcséb•l, mely a kertnek közepette van, azt mondá Isten: abból ne egyetek, azt meg se illessétek, hogy meg ne haljatok. És monda a kígyó az asszonynak: Bizony nem haltok meg; hanem tudja az Isten, hogy amely napon ejéndetek abból, megnyilatkoznak a ti szemeitek, és olyanok lesztek, mint az Isten: jónak és gonosznak tudói« (lMóz 3:2-5). Sátán azt állította, hogy olyanok lesznek, mint Isten - bölcsebbek, mint addig voltak, és alkalmasak a lét magasabb szintjére. Éva engedett a kísértésnek, és befolyására Ádám is vétkezett. Mindketten elfogadták, amit a kígyó mondott. Elhitték, hogy Isten másképpen érti azt, amit mondott. Kételkedtek Teremt•jükben. Azt gondolták, hogy korlátozza szabadságukat; hogy törvényének áthágásával nagy bölcsességhez és dics•séghez juthatnak.

»Amely napon ejéndel arról, bizony meghalsz« - mondta Isten. És mit tapasztalt Ádám, miután b•nbe esett? Azt, amit Sátán elhitetett vele? Élete dics•bb lett? Akkor a törvényszegésb•l valóban nagy áldás fakadt, és Sátán az emberiség jótev•jének bizonyult. Ádám azonban nem ezt tapasztalta. Isten azt mondta, hogy a b•n büntetéseként az ember visszatér a földbe, ahonnan vétetett. »Por vagy te, s ismét porrá leszesz« (lMóz 3:19). Sátán szavai - hogy »megnyilatkoznak a ti szemeitek« - csak egy vonatkozásban bizonyultak igaznak. Az engedetlen Ádám és Éva szemeit Isten megnyitotta, hogy felismerjék oktalanságukat. Most már ismerték a b•nt, és megízlelték a törvényszegés keser• gyümölcsét.

Az Éden közepén volt az élet fája, amely életadó gyümölcsöt termett. Az engedelmes Ádám el•tt mindig nyitva állt volna az út ehhez a fához, és Ádám örökké élt volna. De amikor vétkezett, halandó lett, és Isten elzárta az élet fájától. Isten ítélete: »Por vagy te, s ismét porrá leszesz«, az élet teljes

megsemmisülését jelenti.

A halhatatlanságot, amit Isten az engedelmesség feltételével ígért, a törvényszeg• ember eljátszotta. Ádám nem örökíthette át utódaira azt, ami neki sem volt. Az elbukott ember számára semmi remény nem lett volna, ha Isten - Fia odaáldozásával - nem tette volna elérhet•vé a halhatatlanságot. Míg »a halál minden emberre elhatott, mivelhogy mindenek vétkeztek«, Krisztus »világosságra hozta ...az életet és halhatatlanságot az evangélium által« (Róm 5:12; 2Tim 1:10). Az ember egyedül Krisztus által lehet halhatatlan. Jézus mondta: »Aki hisz a Fiúban, örök, élete van; aki pedig nem enged a Fiúnak, nem lát életet« (Jn 3:36). Mindenki részesülhet ebben a felbecsülhetetlen áldásban, ha teljesíti a feltételeket. Mindazok, »akik a jó cselekedetekben való állhatatossággal dics•séget, tisztességet és halhatatlanságot keresnek«, elnyerik az »örök élet«-et (Róm 2:7).

Csak a nagy csaló ígérte Ádámnak, hogy az engedetlenség nyomán élet fakad. A kígyó kijelentése, amit Évának az Édenben tett - »bizony nem haltok meg« -, volt az els• prédikáció a lélek halhatatlanságáról. Ezt a kijelentést, amely kizárólag Sátán tekintélyén alapszik, visszhangozzák a keresztény világ szószékeir•l, és az emberiség többsége éppoly szívesen fogadja, mint annak idején •sszüleink. Isten ítéletét - »amely lélek vétkezik, annak kell meghalni« (Ez 18:20) - így magyarázzák: amely lélek vétkezik, nem fog meghalni, hanem örökké él. Lehetetlen nem csodálkoznunk azon a furcsa elvakultságon, amely az embert hiszékennyé teszi Sátán szavai iránt, és hitetlenné Isten szavaival szemben.

Ha az ember a b•neset után hozzáférhetett volna az élet fájához, akkor örökké élt volna, és ezzel a b•nt halhatatlanná tette volna. De villogó pallosú kérubok •rizték »az élet fájának útját« (lMóz 3:24), és Ádám családjának egyetlen tagja sem juthatott el az élet fájához, és nem ehetett az életadó gyümölcsb•l. Ezért nincs egyetlen halhatatlan b•nös sem.

A bukás után Sátán megparancsolta angyalainak, hogy különös igyekezettel terjesszék el az ember természetes halhatatlanságának tanát. E tévedés elfogadóival hitessék el, hogy a b•nös örökké fog élni és szenvedni. A sötétség fejedelme most eszközei útján bosszúálló zsarnoknak tünteti fel Istent, aki a pokolba taszítja mindazokat, akikkel nincs megelégedve, és örökké érezteti velük haragját. És míg a b•nösök kimondhatatlanul szenvednek és gyötr•dnek az örök lángokban, Teremt•jük megelégedéssel tekint le rájuk.

Sátán tehát saját tulajdonságaival ruházza fel az emberiség Teremt•jét és Jótev•jét. A kegyetlenség sátáni tulajdonság. Isten a szeretet; és mindaz, amit • teremtett, tiszta, szent és szép volt, amíg az els• nagy lázadó meg nem honosította a b•nt. Sátán az az ellenség, aki az embert b•nre kísérti, és azután, ha teheti, elpusztítja. Ha pedig már biztos abban, hogy az áldozat az övé, ujjong a pusztulás miatt, amit • okozott. Ha tehetné, az egész emberiséget hálójába fogná. Ha Isten nem lépett volna közbe, Ádám egyetlen fia, egyetlen leánya sem menekülne meg.

Sátán ma is úgy próbálja legy•zni az embert, mint annak idején •sszüleinket - a Teremt• iránti bizalom megrendítésével; azzal, hogy kételyt kelt benne Isten bölcs kormányzásával és törvényei igazságosságával szemben. Sátán és megbízottai, hogy igazolják saját rosszindulatukat és lázadásukat,

Istent még önmaguknál is rosszabbnak tüntetik fel. A nagy csaló a benne rejl• iszonyú kegyetlenséget mennyei Atyánkra próbálja áthárítani. Azt a látszatot akarja kelteni, hogy nagy igazságtalanság történt vele, amikor Isten azért •zte ki a mennyb•l, mert nem akart meghódolni egy ilyen igazságtalan uralkodó el•tt. Elhíreszteli a világnak, hogy micsoda szabadságot élvezhetnének az • elnéz• uralma alatt, ellentétben azzal a szolgasággal, amelyet Jahve szigorú törvényei kényszerítenek rájuk. Így téríti le az embereket az Isten iránti engedelmesség útjáról.

Mennyire ellentétben áll a szeretettel, az irgalommal, s•t az igazságérzetünkkel is az a tanítás, hogy a gonosz halottak az örökké ég• pokol kénköves tüzében kínlódnak; hogy egy rövid földi élet b•neiért addig kell gyötr•dniük, ameddig Isten létezik. Ezt a dogmát mégis világszerte tanítják, és most is helye van sok keresztény hitvallásban. Egy nagy tudású teológia doktor ezt mondta: »A pokol gyötrelmének látványa mindig külön örömet fog jelenteni a szenteknek. Amikor látják mások, hozzájuk hasonló természettel és körülmények között született lények gyötrelmét és a saját dics• állapotukat, tudatosul bennük, hogy milyen boldogok. « Egy másik így szólt: »Míg a harag edényei az elkárhoztató rendelkezés végrehajtását örökre szenvedik, kínlódásuk füstje örökre felszáll az irgalom edényeinek szeme láttára, akik, ahelyett, hogy együtt szenvednének e szerencsétlenekkel, ezt mondják: Ámen, halleluja! Dics•ség az Úrnak! «

A Bibliának melyik lapján lehet ilyen tanítást olvasni? Vajon a megváltottakból a mennyben kihal minden szánakozó és könyörül• érzés, s•t még az emberség is? Felváltja ezeket az érzéseket a sztoikusok közömbössége és a barbárok kegyetlensége? Ó, nem!

Isten Könyve nem ezt tanítja. Akik a fent idézett szemléletet hirdetik, lehetnek tanult, s•t becsületes emberek, de Sátán álbölcseletének becsapottjai. Sátán félreérteti velük a Szentírás súlyos kijelentéseit. Keser•séget és rosszindulatot olvastat ki bel•lük, ami rá jellemz•, nem pedig Teremt•nkre. »Élek én, ezt mondja az Úr Isten, hogy nem gyönyörködöm a hitetlen halálában, hanem hogy a hitetlen megtérjen útjáról, és éljen. Térjetek meg, térjetek meg gonosz utaitokról! Hiszen miért halnátok meg?« (Ez 33:11)

Milyen haszna van Istennek abból, ha azt valljuk, hogy örömmel nézi a szakadatlan gyötrelmet; hogy élvezettel hallgatja a szenved• teremtményei nyögését, sikoltozását és átkozódását, akiket a pokol tüzében tart? Hallhatja-e vajon a végtelen Szeretet e rettenetes hangokat kedves zenének? Micsoda rettenetes istenkáromlás az az állítás, hogy a gonoszok örökké tartó szenvedésével Isten kifejezi a b•nnel, a világegyetem békéjét és rendjét megrontó veszedelemmel szembeni gy•löletét! Ha Isten gy•löli a b•nt, akkor miért állandósítja!? Mert e teológusok tanításai szerint a kegyelem reménye nélküli állandó gyötrelem dühbe hozza a b•n nyomorult áldozatait, és minthogy dühüket átkozódásban és istenkáromlásban fejezik ki, így egyre fokozzák b•nösségük terhét. Isten dics•ségét nem öregbíti a meg nem sz•n• korszakokon át állandóan növekv• b•n.

Az emberi agy képtelen felmérni, hogy mennyi bajt okozott az örök gyötrelemr•l szóló tévtanítás. A Biblia vallását, amely tele van szeretettel, jósággal és részvéttel, beárnyékolja a babona, és körülveszi a félelem. Ha meggondoljuk, hogy Sátán milyen hamis színekkel festi meg Isten jellemét, csodálkozhatunk-e azon, hogy az emberek a mi irgalmas Teremt•nket rettegik, s•t gy•lölik? Azok az ijeszt• nézetek, amelyek Istenr•l világszerte a szószékeken hangoznak el, emberek ezreit, s•t millióit

teszik kételked•vé és hitetlenné.

Az örök gyötrelem elmélete is hamis tan, Babilon utálatosságainak egyfajta bora, amellyel minden népet megitat (Jel 14:8; 17:2). Igazán rejtély, hogyan tudták Krisztus szolgái elfogadni és hirdetni ezt az eretnekséget a szószékr•l. Ez a téves tanítás Rómától származik, akárcsak a hamis szombat. Az igaz, hogy nagy és jó emberek tanították, de •k még nem láttak olyan világosan, mint mi. Ók csak azért a világosságért voltak felel•sek, amely az • korukban sugárzott; nekünk pedig azzal a világossággal kell elszámolnunk, amely a mi id•nkben fénylik. Ha elfordulunk Isten Igéjének bizonyságtételét•l, és elfogadunk hamis tanításokat csupán azért, mert atyáink tanították •ket, mi is a Babilonra kimondott ítélet alá esünk, utálatosságainak borából iszunk.

Sokan, akiket felháborít az örök gyötrelem tana, a másik végletbe esnek. A Szentírásból Istent a szeretet és a könyörület Istenének ismerték meg, és nem tudják elhinni, hogy teremtményeit az örökké ég• pokolba fogja küldeni. Mivel azonban azt vallják, hogy a lélek természeténél fogva halhatatlan, csak arra a következtetésre juthatnak, hogy végül az egész emberiség üdvözül. Sokan a bibliai intéseket csak ijesztgetésnek tartják, amelyekkel Isten az embert engedelmességre akarja bírni, fenyegetéseit azonban úgy sem fogja beváltani. A b•nös tehát, aki Isten kívánalmaival nem tör•dve önz• élvezetekkel tölti életét, reménykedhet abban, hogy végül Isten megkegyelmez neki. Ez a tanítás, amely Isten irgalmára számít, de nem vesz tudomást igazságáról, tetszik az érzéki szívnek, és b•nre bátorítja a gonoszt.

Annak bizonyítására, hogy az egyetemes üdvösség hívei menynyire kiforgatják a Szentírást lélekromboló dogmáik alátámasztására, csupán saját szavaikat kell idézni. Egy hitetlen fiatalember temetésén, aki baleset áldozata lett, egy univerzalista lelkész a Dávidról szóló szentírási kijelentést idézte: »Megvigasztalódott Amnon fel•l, hogy meghalt« (2Sám 13:39).

» Sokszor megkérdezik t•lem - mondta a szónok -, mi lesz a sorsa azoknak, akik b•nösen távoznak e világból, talán részegen, a b•nt•l skárlátvörösen, szennyfoltosan, megtisztulatlanul halnak meg, vagy mint ez a fiatalember, aki soha nem vallott vagy gyakorolt semmilyen vallást. Mi beérjük a Szentírással; válasza megoldja a félelmes problémát. Amnon nagyon gonosz és megátalkodott volt. Amnont leitatták, és részegségében megölték. Dávid Isten prófétája volt. Neki tudnia kellett, hogy Amnonnak rossz vagy jó lesz az eljövend• világban. Hogyan fejezte ki azt, amit érzett? 'Dávid király pedig felhagyott azzal, hogy Absolon ellen menjen, mert megvigasztalódott Amnon fel•l, hogy meghalt' (2Sám 13:39).

Mire következtethetünk ezekb•l a szavakból? Vajon nem arra, hogy nem hitt az id•k végtelenségéig tartó szenvedésben? Ahogy mi sem hiszünk. És itt örvendetes érvet találunk annak a tetszet•s, felvilágosult és kedvez• feltevésnek az alátámasztására, hogy végül egyetemes tisztaság és béke lesz. Dávid megvigasztalódott, amikor látta, hogy fia meghalt. Vajon miért? Mert prófétai szemmel látta a dics•séges jöv•t, és látta fiát minden kísértést•l távol, a megkötözöttségt•l megszabadultan, és a b•n rontásaitól megtisztítva. És miután Amnon megfelel• szentségre jutott, és eléggé tisztán látott, beléphetett az üdvözült, örvendez• lelkek gyülekezetébe. Dávid egyetlen vigasza az volt, hogy a b•nös állapotból és a szenvedésb•l kiemelt szeretett fia elment oda, ahol a Szentlélek fennköltebb befolyása árad sötét lelkére; ahol lelke kitárul a menny bölcsessége és az örökké tartó szeretet édes gyönyörei el•tt, és megszentelt jellemmel alkalmassá lesz arra, hogy a menny örököseinek nyugalmát és társaságát

élvezze.

Ezekb•l a gondolatokból megérthetjük és elhihetjük, hogy az üdvösség semmi olyan dolgon nem múlik, amit mi ebben az életben teszünk; sem a szívünk megváltozásán, sem a hitünkön vagy a hitvallásunkon. «

Krisztus állítólagos szolgája tehát elismételte azt a hazugságot, amit a kígyó az Édenben mondott: »Bizony nem haltok meg«. »Amely napon ejéndetek abból, megnyilatkoznak a ti szemeitek, és olyanok lésztek, mint az Isten. « Ezek szerint a leggonoszabb b•nös is - a gyilkos, a tolvaj, a házasságtör• - halála után részese lehet a halhatatlan boldogságnak.

Honnan veszi következtetéseit a Szentírásnak ez a kiforgatója? Dávid egyetlen mondatából, amellyel kifejezte, hogy megnyugszik a Gondviselésben. »Felhagyott azzal, hogy Absolon ellen menjen, mert megvigasztalódott Amnon fel•l, hogy meghalt. « Miután az id• enyhítette mardosó fájdalmát, gondolatai a halott fiától az él•höz szálltak, aki félve b•nének jogos büntetését•l, önkéntes szám•zetésbe vonult. Ez bizonyítaná azt, hogy a vérfert•z•, részeges Amnon halálakor azonnal a boldogság honába került, és ott megtisztulva felkészült arra, hogy a b•ntelen angyalok társaságában éljen?! Tetszet•s mese valóban, alkalmas az érzéki szív kielégítésére! Ez Sátán tanítása, amellyel hatékony munkát végez. Csodálkozhatunk-e akkor azon, hogy ilyen tanítás nyomán a gonoszság terjed?

Ennek a hamis tanítónak a hitvallása sok más tanító hitvallását illusztrálja. Sokan, akik a Szentírás néhány szavát összefüggéséb•l kiemelve, sokszor az eredeti szöveget a visszájára fordítják, e szétdarabolt szakaszokat olyan tanítások bizonyítására használják, amelyeknek nincs alapjuk Isten Igéjében. Az csupán feltételezés, hogy az idézett bibliaszöveg bizonyítja az iszákos Amnon mennybejutását, ugyanis ezt félreérthetetlenül megcáfolja a Szentírásnak az a világos és határozott kijelentése, hogy a részegesek nem örökölhetik Isten országát (lKor 6:10). A kétked•k, hitetlenek és szkeptikusok így teszik az igazságot hazugsággá; álbölcseletükkel tömegeket vezetnek félre, és a földi biztonság bölcs•jében álomba ringatják •ket.

Ha igaz volna az, hogy amikor az ember meghal, lelke azonnal a mennybe jut, akkor joggal kívánhatnánk inkább a halált, mint az életet. E hiedelem nyomán sokan vetnek véget életüknek. Amikor a bajok, a kétségek, a csalódások er•t vesznek az emberen, akkor könny•nek t•nik elvágni az élet könnyen szakadó fonalát, és elszökni az örök boldogság honába.

Isten az Ige által kétségtelenné teszi, hogy törvényének áthágóira büntetés vár. Akik azzal áltatják magukat, hogy Isten irgalmasabb annál, mintsem végrehajtsa azt a büntetést, amit az igazság megkíván, azok nézzenek fel a Golgotára. Isten b•ntelen Fiának halála tanúsítja, hogy »a b•n zsoldja a halál«; hogy Isten törvényének megsért•jét jogos büntetés sújtja. A b•ntelen Krisztus b•nné lett az emberért. Viselte a törvényszegés szégyenét; szenvedett, mert Atyja elfordította arcát t•le, mígnem a Fiú szíve meghasadt, és kilehelte lelkét. A menny az ember üdvösségéért hozta ezt az áldozatot. Más mód nem volt a b•n büntetésének feloldására. És aki nem fogadja el az ilyen áron nyújtott engesztelést, annak saját magának kell viselnie törvényszegésének terhét és büntetését.

Nézzük, mit tanít még a Biblia a megátalkodott gonoszokról,akiket az univerzalisták szent és boldog mennyei angyaloknak képzelnek!

»Én a szomjazónak adok az élet vizének forrásából ingyen« (Jel 21:6). Ez az ígéret csak a szomjazóknak szól. Csak az kap inni, aki érzi, hogy szüksége van az élet vizére, és kész mindenr•l lemondani érte. »Aki gy•z, örökségül nyer mindent; és annak Istene leszek, és az fiam lesz nékem« (Jel 21:7). A Szentírás feltételeket szab. Hogy mindent örökölhessünk, a b•nnek ellen kell állnunk, és azt le kell gy•znünk.

Az Úr Ésaiás próféta által kijelenti: »Mondjátok az igaznak, hogy jól lészen dolga«. »Jaj a gonosznak, gonoszul lesz dolga, mert kezeinek cselekedete szerint fizetnek néki« (Ésa 3:11-12). »Bár meghosszabbítja életét a b•nös, aki százszor is vétkezik; mégis tudom én - mondja bölcs Salamon -, hogy az istenfél•knek lészen jó dolguk, akik az • orcáját félik; a hitetlennek pedig nem lesz jó dolga« (Préd 8:12-13). Pál pedig arról tesz bizonyságot, hogy a b•nös gy•jt magának »haragot a haragnak és az Isten igaz ítélete kijelentésének napjára, aki megfizet mindenkinek az • cselekedetei szerint«. »Nyomorúság és ínség minden gonoszt cselekv• ember lelkének« (Róm 2:5-6.9).

»Egy paráznának is, vagy tisztátalannak, vagy fösvénynek, ki bálványimádó, nincs öröksége a Krisztusnak és Istennek országában« (Ef 5:5). »Kövessétek mindenki irányában a békességet és a szentséget, amely nélkül senki sem látja meg az Urat« (Zsid 12:14). »Boldogok, akik megtartják az • parancsolatait, hogy joguk legyen az életnek fájához, és bemehessenek a kapukon a városba. De kinn maradnak az ebek és a b•bájosok, és a paráznák és a gyilkosok, és a bálványimádók és mind aki szereti és szólja a hazugságot« (Jel 22:14-15).

Isten kinyilatkoztatta jellemét az embernek, és azt, hogy miként kezeli a b•nt. »Az Úr, irgalmas és kegyelmes Isten, késedelmes a haragra, nagy irgalmasságú és igazságú. Aki irgalmas marad ezer íziglen; megbocsát hamisságot, vétket és b•nt, de nem hagyja a b•nöst büntetlenül« (2Móz 34:6-7). »Az Úr ... a gonoszokat mind megsemmisíti. « »A b•nösök mind elvesznek; a gonosznak vége pusztulás« (Zsolt 145:20; 37:38). A mennyei kormányzat a maga hatalmának és tekintélyének súlyával vet véget a lázadásnak. De a büntet• igazságszolgáltatás minden megnyilatkozási formája teljes összhangban van az irgalmas, türelmes, jóakaratú Isten jellemével.

Isten nem alkalmaz kényszert. Mindenkinek szabad akaratot és döntési lehet•séget adott. Isten nem talál örömet a szolgai engedelmességben. Azt akarja, hogy teremtményei azért szeressék, mert méltó rá. Azt akarja, hogy azért engedelmeskedjenek, mert tudják, hogy • bölcs, igazságos és jóakaratú Isten. Azok, akiknek helyes fogalmuk van ezekr•l a tulajdonságokról, szeretni fogják Istent, mivel a jellemvonásai iránti csodálat vonzza •ket.

A jóság, az irgalom és a szeretet elve, miként azt Megváltónk tanította és életével szemléltette, Isten akaratát és jellemét tükrözi. Krisztus kijelentette, hogy csak azt tanítja, amit Atyjától tanult. Isten kormányzatának elvei tökéletes összhangban vannak a Megváltó tanításával: » Szeressétek ellenségeiteket! «. Isten a világegyetem érdekében semmisíti meg a gonoszokat, s•t azok érdekében is, akiket ítéletével sújt. Isten a gonoszokat is megajándékozná boldogsággal, ha jellemének igazságossága

és kormányzatának törvényei ezt lehet•vé tennék. Körülveszi •ket szeretetének jeleivel, megismerteti velük törvényét, és felkínálja nekik kegyelmét. De •k semmibe veszik szeretetét, nem tör•dnek törvényével, és elutasítják kegyelmét. Miközben élvezik ajándékait, meggyalázzák az Ajándékozót. Gy•lölik Istent, mert tudják, hogy irtózik b•neikt•l. Az Úr sokáig t•ri megátalkodottságukat, de végül eljön a kritikus pillanat, amikor sorsuk eld•l. Láncolja magához e lázadókat? Kényszerítse •ket akarata teljesítésére?

Akik Sátánt választották vezérüknek, és akiket • irányít, azok nem alkalmasak az Istennel való közösségre. A g•g, a csalás, a mértéktelenség, a kegyetlenség beágyazódott jellemükbe. Beléphetnek-e a mennybe ezek az emberek, hogy örökre együtt legyenek azokkal, akiket a földön megvetettek és gy•löltek? Az igazság soha nem lesz kellemes a hazugnak; a szelídség nem lesz kívánatos a beképzeltnek és g•gösnek; a tisztaság nem tetszet•s az erkölcstelennek; az önzetlen szeretet nem vonzó az önz•nek. Milyen örömet kínálhat a menny a földi érdekeknek él•, önz• embereknek?

Mi lenne, ha azok, akik egy életen át Isten ellen lázadtak, egyszerre csak a mennyben találnák magukat - ott, ahol minden örökt•l fogva szent és tökéletes; ahol minden szív tele van szeretettel, minden arc boldogságtól ragyog; ahol az öröm elragadtatott zenéje dics•íti Istent és a Bárányt; ahol a királyi széken ül• arcáról fény sugárzik a megváltottakra? Tudnának-e azok, akik teljes szívükb•l gy•lölik Istent, az igazságot és a szentséget, a mennyei sokaság közé lépve himnuszt énekelni? El tudnák-e viselni Isten dics•ségét és a Bárányét? Semmiképpen! Kegyelmi idejük évekig tartott. Formálhatták volna jellemüket a mennyei életre. De nem tanulták meg szeretni a tisztaságot és nem tanulták meg a menny nyelvét. Most pedig már túl kés•. Azok, akik egész életükben Isten ellen lázadtak, alkalmatlanok a mennyei életre. A menny tisztasága, szentsége és békéje kínszenvedés lenne számukra; Isten dics•sége pedig megemészt• t•z. Menekülnének arról a szent helyr•l. Szívesen fogadnák a pusztulást, hogy elrejt•zhessenek annak színe el•l, aki meghalt üdvösségükért. A gonoszok sorsa saját döntésük következménye. A mennyb•l való kirekesztésük, ami rajtuk múlik, Isten részér•l igazságos és irgalmas cselekedet.

Miként az özönvíz idején a víz, azon a nagy napon a t•z fogja hirdetni Isten döntését, amely szerint a gonoszok gyógyíthatatlanok. Nem akarják Isten tekintélyét elismerni. Akaratukat a lázadásra használták. És amikor életük véget ér, túl kés• lesz ahhoz, hogy megtanuljanak Isten szerint gondolkozni; túl kés• a törvényszegés útjáról az engedelmesség útjára térni, a gy•löletet szeretetre változtatni.

Isten megkímélte a gyilkos Kain életét. Példájából láthatja a világ, mi lenne, ha a b•nös élve maradva folytathatná zabolátlan gonoszságát. Kain »vallásának« és példájának hatására utódai tömegesen süllyedtek a b•nbe, amíg »megsokasult az ember gonoszsága a földön«, és »szíve gondolatának minden alkotása szüntelen csak gonosz« lett. »A föld pedig romlott vala Isten el•tt, és megtelék a föld er•szakoskodással« (lMóz 6:5.11).

Isten irgalmas volt a világhoz, amikor kiirtotta Noé gonosz kortársait. Kegyelemb•l pusztította el Sodoma romlott lakóit is. Sátán megtéveszt• befolyására a gonosztev•k rokonszenvet és csodálatot váltanak ki az emberekb•l, és így másokat is szüntelenül lázadásra indítanak. Így volt ez Kain és Noé korában, Ábrahám és Lót idejében. Így van ez napjainkban is. Isten a világegyetem iránti irgalomból pusztítja el végül kegyelmének elutasítóit.

»A b•n zsoldja halál; az Isten kegyelmi ajándéka pedig örök élet a mi Urunk Krisztus Jézusban« (Róm 6:23). Az élet az igazak öröksége, a halál pedig a gonoszok osztályrésze. Mózes ezt mondta Izraelnek: »El•dbe adtam ma néked az életet és a jót; a halált és gonoszt« (5Móz 30:15). E bibliaversben említett halál nem Ádám halála, mert Ádám törvényszegésének büntetését az egész emberiség szenvedi. Mózes »a második halált«-t állította szembe az örök élettel.

Ádám b•ne miatt a halál az egész emberiséget sújtja. Mindenkinek meg kell halnia. "Lesz feltámadásuk a halottaknak, mind igazaknak, mind hamisaknak«; »mert amiképpen Ádámban mindnyájan meghalnak, azonképpen Krisztusban is mindnyájan megeleveníttetnek« (Acs 24:15; lKor 15:22). A Szentírás azonban különbséget tesz a feltámadottak két csoportja között. »Mindazok, akik a koporsókban vannak, meghallják az • szavát, és kij•nek; akik a jót cselekedték, az élet feltámadására; akik pedig a gonoszt m•velték, a kárhozat feltámadására« (Jn 5:28-29). Akit Isten »méltóvá« tesz az élet feltámadására, az »boldog és szent«. »Ezeken nincs hatalma a második halálnak« (Jel 20:6). De azoknak, akik nem b•nbánattal és hittel könyörögtek bocsánatért, viselniük kell törvényszegésük büntetését - »a b•n zsoldjá«-t. Büntetésük id•tartama és súlyossága »az • cselekedeteik szerint« változik, de a második halállal végz•dik. Mivel Isten igazságosságával és irgalmával nem egyeztethet• össze, hogy a b•nöst b•neivel együtt megmentse, megvonja t•le az életet, amelyet törvényszegésével eljátszott, és amelyre méltatlannak bizonyult. Egy ihletett író ezt mondja: »Egy kevés id• még, és nincs gonosz; nézed a helyét, és nincsen ott.« Egy másik pedig kijelenti: »Olyanok lesznek, mintha nem lettek volna« (Zsolt 37:10; Abd 16). Gyalázattal borítva a reménytelen, örök feledésbe merülnek.

Így ér véget a b•n minden bel•le fakadó bajjal és rontással együtt. A zsoltáríró így szól: »Megdorgáltad a pogányokat, elvesztetted a gonoszt: nevüket mindörökre kitörölted. Az ellenség megsz•nt, elpusztult örökre« (Zsolt 9:6-7). János, bepillantva az, örökkévalóságba - amint a Jelenések könyvében írja -, hallotta az egyetemes himnuszt, amelyet egyetlen disszonáns hang sem zavar meg. Mennyen és földön minden teremtmény Istent dics•íti (Jel 5:13). Egyetlen elveszett lélek sem lesz, aki véget nem ér• gyötrelmében Istent káromolná. A pokol nyomorultjai nem fogják megzavarni az üdvözültek énekét.

Azon a sarkalatos tévedésen alapszik a halálban is megmaradó öntudat tana, hogy az ember természeténél fogva halhatatlan. Ez olyan dogma, amely az örök gyötrelem tanához hasonlóan ellentmond a Szentírás tanításainak, a józan észnek és az emberségnek. A közhiedelem szerint a megváltottak a mennyben mindent tudnak, ami a földön, különösen hátra maradt barátaikkal történik. De mi öröme lenne a halottaknak abban, ha látnák az él•k gondját, baját, ha ismernék szeretteik b•neit, csalódásait, szenvedéseit? Vajon élveznék-e a menny boldogságát földi barátaik felett lebegve? Milyen mérhetetlenül felháborító az a hiedelem, hogy amikor a megátalkodottak utolsót lélegzenek, lelkük a pokol lángjai közé kerül! Milyen kimondhatatlanul gyötr•dnének azok, akik látnák, hogy barátaik készületlenül szállnak a sírba, egy olyan örökkévalóságba, ahol állandósul a fájdalom és a b•n. Ez a gyötr• gondolat már sok embert az •rületbe kergetett.

Mit mond a Szentírás ezekr•l a dolgokról? Dávid kijelentette, hogy az ember öntudatlan a halálban. »Kimegyen a lelke; visszatér földébe, és aznapon elvesznek az • tervei« (Zsolt 146:4). Salamon ugyanígy vélekedett: »Az él•k tudják, hogy meghalnak, de a halottak semmit nem tudnak. « »Mind szeretetük,

mind gy•löletük, mind gerjedezésük immár elveszett; és többé semmi részük nincs semmi dologban, amely a nap alatt történik. « »Semmi cselekedet, okoskodás, tudomány és bölcsesség nincs a seolban, ahová menend• vagy« (Préd 9:7-8.12).

Amikor Ezékiás imájára Isten azt válaszolta, hogy tizenöt évvel meghosszabbítja életét, a hálás király dics•ítette Istent e nagy irgalomért. Énekéb•l megtudjuk, hogy miért örvendezett: »Nem a sír dics•ít Téged, és nem a halál magasztal Téged, h•ségedre nem a sírverembe szállók várnak! Ki él, ki él, csak az dics•ít Téged, mint ma én! « (Ésa 38:18-19). A népszer• teológia tanítása szerint az igaz halottak a mennyben vannak; boldogan és soha el nem haló ajakkal dics•ítik Istent. Ezékiás király nem látta ilyen biztatónak és dics•ségesnek a halált. Szavai összecsengenek a zsoltáríró bizonyságtevésével: »Nincs emlékezés rólad a halálban, a seolban kicsoda dics•ít Téged?« »Nem a meghaltak dicsérik az Urat, sem nem azok, akik alászállanak a csendességbe« (Zsolt 6:6; 115:17).

Péter pünkösdkor azt mondta, hogy Dávid pátriárka »megholt és eltemettetett, és az • sírja e mai napig minálunk van«. »Mert nem Dávid ment fel a mennyországba« (Acs 2:29.34). Az a tény, hogy Dávid a sírban marad a feltámadásig, bizonyítja, hogy az igazak nem jutnak a mennybe halálukkor. Mivel Krisztus feltámadt, Dávid végül Isten jobbjára ülhet, de csak a feltámadás után.

Pál ezt mondta: »Ha a halottak fel nem támadnak, a Krisztus sem támadott fel. Ha pedig a Krisztus fel nem támadott, hiábavaló a ti hitetek, még b•neitekben vagytok. Akik a Krisztusban elaludtak, azok is elvesztek tehát« (lKor 15:16-18). Ha az igazak négyezer éven át haláluk után egyenesen a mennybe mentek, hogyan mondhatta Pál, hogy ha nincs feltámadás, akkor "akik a Krisztusban elaludtak, azok is elvesztek«. Ez esetben nem volna szükség feltámadásra.

A vértanú Tyndale ezt mondta a holtak állapotáról: »Az igazat megvallva, nem vagyok meggy•z•dve arról, hogy (a halottak) már abban a dics•ségben vannak, amelyben Krisztus vagy Isten kiválasztott angyalai. Ez hitvallásunktól is teljesen idegen; mert ha ez úgy lenne, amit nem hiszek, akkor a test feltámadásáról hiábavaló lenne prédikálni. « 1

Tagadhatatlan tény, hogy a halálkor megkapható halhatatlan boldogság reménye sok embert arra késztetett, hogy mell•zze a feltámadás bibliai tanítását. Ezt az irányzatot dr. Adam Clarke így észrevételezte: »Úgy t•nik, hogy a feltámadás tanának az •keresztények sokkal nagyobb fontosságot tulajdonítottak, mint napjaink keresztényei. Ez hogy lehet? Az apostolok állandóan ismételgették ezt a tant, és Isten gyermekeit ezzel szorgalomra, engedelmességre és jókedvre lelkesítették. De korunkbeli utódaik csak ritkán említik! Hirdették ezt az apostolok, és hitték az •keresztények. Ezt prédikáljuk mi is, és így hiszik hallgatóink is. Az evangélium egyetlen tantételre sem helyez nagyobb súlyt, mint erre. Az igehirdetés jelenlegi rendszerében pedig egy olyan tantétel sincs, amit nagyobb hanyagsággal kezelnénk, mint ezt. «

Ennek az lett a következménye, hogy a keresztény világ majdnem teljesen elhomályosította és szem el•l tévesztette a feltámadás dics• igazságát. Egy neves vallásos író lThessz 4:13-18-hoz ezt a magyarázatot f•zi: »Az Úr második eljövetelének megbízhatatlan tanát az igazak boldog halhatatlanságának tanával cseréljük fel, ami alkalmas a vigasztalásra. Számunkra az Úr halálunkkor jön

el. Erre várunk és erre készülünk. A halottak már eljutottak a dics•ségbe. •k nem várnak a megítélésüket és boldogságukat jelz• trombitaszóra. «

Pedig amikor Jézus távozni készült tanítványai köréb•l, nem azt mondta nekik, hogy nemsokára •k fognak hozzá menni. »Elmegyek, hogy helyet készítsek néktek - mondta. És ha majd elmegyek, és helyet készítek néktek, ismét eljövök, és magamhoz veszlek titeket« (Jn 14:2-3). Pál pedig azt mondja, hogy »maga az Úr riadóval, arkangyal szózatával és isteni harsonával leszáll az égb•l, és feltámadnak el•ször, akik meghaltak volt a Krisztusban; azután mi, akik élünk, akik megmaradunk, elragadtatunk azokkal együtt a felh•kön az Úr elébe a leveg•be; és ekképpen mindenkor az Úrral leszünk«. Majd hozzáteszi: »Vigasztaljátok egymást e beszédekkel« (lThessz 4:16-18). Milyen nagy különbség van e vigasztaló szavak és az univerzalista lelkész fent idézett szavai között! Az utóbbi azzal vigasztalta a gyászoló barátokat, hogy bármilyen b•nös is volt barátjuk, amikor kilehelte lelkét, az angyalok maguk közé fogadták. Pál az Úr eljövetelére hívja fel hittestvérei figyelmét, amikor majd a sír béklyói lehullanak, és azok, »akik meghaltak volt a Krisztusban«, feltámadnak az örök életre.

Miel•tt bárki beléphetne az üdvözültek honába, életét - jellemét és cselekedeteit - Isten megvizsgálja. Mindenkit megítél a könyvek feljegyzései alapján, és mindenkit cselekedetei szerint jutalmaz. Ez az ítélet nem a halálkor történik. Figyeljük meg Pál szavait: Isten »rendelt egy napot, melyen megítéli majd a föld kerekségét igazságban egy férfiú által, kit arra rendelt; bizonyságot tévén mindenkinek az által, hogy feltámasztá •t halottaiból« (Acs 17:31). Az apostol itt világosan kijelentette, hogy Isten egy meghatározott id•ben ítéli meg a világot. Pál úgy látta, hogy ez a jöv•ben fog teljesedni.

Júdás ugyanerre az id•szakra utal: »Az angyalokat is, akik nem tartották meg fejedelemségüket, hanem elhagyták az • lakhelyüket, a nagy nap ítéletére örök bilincseken, sötétségben tartotta. « Majd Énok szavait idézi: »Imé eljött az Úr az • sok ezer szentjével, hogy ítéletet tartson mindenek felett« (Jud 6.14-15). János kijelenti, hogy látta »a halottakat, nagyokat és kicsinyeket; és könyvek nyittatának meg... és megítéltetének a halottak azokból, amik a könyvekbe voltak írva« (Jel 20:12).

De amennyiben a halottak már most élvezik a menny boldogságát, illetve a pokol lángjai közt gyötr•dnek, mi szükség van a kés•bbi ítéletre? Isten Igéjének e fontos dolgokról szóló tanítása nem homályos, és nem ellentmondó. Az egyszer• ember is megértheti. De melyik tárgyilagos ember képes bölcsességet vagy méltányosságot felfedezni korunk elméletében? Vajon az Isten közelében talán már századokat eltölt• igazak, miután az ítél•szék megvizsgálta ügyüket, megkapják-e ezt a dicséretet: »Jól vagyon jó és h• szolgám... menj be a te uradnak örömébe«? És kihívják-e a gonoszokat a gyötrelem helyér•l, hogy az egész föld Bírájától meghallják ezt az ítéletet: »Távozzatok t•lem ti átkozottak, az örök t•zre!« (Mt 25:21.41)? Micsoda kegyes szemfényvesztés! Isten bölcsességének és igazságosságának milyen megszégyenít• vádja!

A lélek halhatatlanságának elmélete volt egyike azoknak a hamis tanoknak, amelyeket Róma a pogányságtól vett át és beépített a keresztény vallásba. Luther Márton ezeket a tanításokat a »szörnyszülött mesék«-hez sorolja, »amelyek Róma dekrétumainak szemétdombján teremnek«. Luther magyarázatot f•z e salamoni szavakhoz, amelyeket a Prédikátorok könyve így örökít meg:

»A halottak semmit nem tudnak«. A reformátor ezt mondja: »Ez az ige is azt bizonyítja, hogy a holtaknak nincsenek ... érzéseik. Ott nincs semmi kötelesség, tudomány, ismeret, bölcsesség. Salamon azt mondja, hogy a halottak alszanak, és egyáltalán semmit nem éreznek. Mert a halottak fekszenek, nem számlálva sem a napokat, sem az éveket, de ha felébrednek, úgy fog t•nni nekik, mintha sz•ken egy percet aludtak volna. «

A Szentírásban nem találunk olyan kijelentést, hogy az igazak jutalmukat, a gonoszok pedig büntetésüket a halálukkor kapják meg. A pátriárkáktól és a prófétáktól nem maradt fenn ilyen kijelentés. Krisztus és apostolai még csak nem is céloztak erre. A Biblia világosan tanítja, hogy a halottak nem mennek azonnal a mennybe. Azt olvassuk róluk, hogy alszanak a feltámadásig (lThessz 4:14; Jób 14:10-12). Azon a napon, amikor elszakad az ezüstkötél és összetörik az aranypalack (Préd 12:8), az ember nem tervez többé. Akik alászállnak a sírba, a csendességben vannak. Többé nem tudnak semmit arról, ami a nap alatt történik (Jób 14:21). Áldott pihenés ez a megfáradt igazaknak! Az id•, akár hosszú, akár rövid, számukra egy pillanat csupán. Alszanak, és a mennyei harsonák hangjára dics• halhatatlanságra ébrednek. »Mert trombita fog szólni, és a halottak feltámadnak romolhatatlanságban... Mikor pedig ez a romlandó test romolhatatlanságba öltözik, és e halandó halhatatlanságba öltözik, akkor beteljesül amaz ige, mely meg vagyon írva: elnyeletett a halál diadalra« (lKor 15:52-54). Amikor Isten el•hívja e halottakat mély álmukból, gondolatuk fonalát ott veszik fel, ahol elejtették. Utoljára a halállal tusakodtak; utoljára arra gondoltak, hogy a sír fogságába esnek. Amikor el•jönnek a sírból, els• boldog gondolatuk e gy•zelmes kiáltásban fejez•dik ki: »Halál! Hol a te fullánkod? Pokol! hol a te diadalmad?« (lKor 15:55).

---

34. A spiritizmus

Krisztus követ•i számára végtelenül fontos és vigasztaló az a szentírási igazság, amely a szent angyalok szolgálatát érinti. A népszer• teológia tévelygései azonban elhomályosították és eltorzították ezt a bibliai tanítást. A lélek halhatatlanságának tanát a kereszténység el•ször csak kölcsön vette a pogány filozófiától. Ez a tan kés•bb a hitehagyás s•r• sötétségében keresztény hittétellé vált, és kiszorította azt a világos szentírási igazságot, hogy »a halottak semmit nem tudnak«. Tömegek hiszik el, hogy azok "a szolgáló lelkek", akiket Isten az üdvösség örököseinek szolgálatába állított, meghalt emberek lelkei. Pedig a Szentírás bizonyságot tesz a mennyei angyalok létezésér•l és arról, hogy miel•tt még egy ember is meghalt volna, az angyalok már kapcsolatban voltak az emberi történelemmel.

Az a dogma, hogy az ember a halálban is meg•rzi öntudatát, különösen pedig az a hiedelem, hogy a halott lelke visszatér szolgálni az él•knek, készítette el a modern spiritizmus útját. Ha a halottak Isten és a szent angyalok társaságába kerülnek, és sokkal többet tudnak, mint korábban, miért ne térnének vissza a földre, hogy eligazítsák és oktassák az él•ket? Hogyha a halottak lelke földi barátaik körül lebeg - miként azt neves teológusok tanítják -, miért ne beszélhetnének velük, hogy óvják •ket a vétkezést•l, vagy vigaszt nyújtsanak a gyászban? Hogyan utasíthatnák el a megdics•ült lelkek által küldött mennyei tanítást azok, akik hisznek a halottak öntudatos állapotában? E szentnek tartott kapcsolatot Sátán felhasználja szándékai megvalósítására. A bukott angyalok, akik teljesítik parancsait, a szellemvilág követeiként jelennek meg. A gonoszság fejedelme, azt állítva, hogy kapcsolatba hozza az él•ket a holtakkal, b•vkörébe vonja az embereket.

Sátán az emberek elé tudja idézni meghalt barátaik hasonmását. Bámulatos pontossággal utánozza az ismer•s tekintetet, a jól ismert szavakat, a hanghordozást. A hamisítvány tökéletes. Sok ember, akit megvigasztal az a tudat, hogy szeretteik a menny boldogságát élvezik, a veszély gyanúja nélkül »hitet• lelkekre és gonosz lelkek tanításaira« hallgat.

Amikor e becsapottak elhiszik, hogy a halottak ténylegesen visszatérve érintkezhetnek velük, Sátán megidézi a halottak állítólagos lelkeit. Ezek a lények azt állítják, hogy élvezik a mennyei boldogságot, s•t el•kel• helyet foglalnak el a mennyben. Így széltében-hosszában terjed az a tévhit, hogy Isten nem tesz különbséget az igazak és a gonoszok között. Ezek a látogatók, akik állítólag a szellem világából jöttek, néha helyénvalónak bizonyuló figyelmeztetéseket és intéseket mondanak. Miután megnyerték az emberek bizalmát, olyan tanokat hirdetnek, amelyek aláássák a Szentírásba vetett hitet. Azt a látszatot keltik, hogy érdekl•dnek földi barátaik iránt, és közben elfogadtatják velük a legveszélyesebb tévedéseket. Az a tény, hogy igazat is mondanak, és olykor bekövetkez• eseményeket is meg tudnak jövendölni, a megbízhatóság látszatát keltik. Hamis tanításaikat tömegek fogadják szívesen, és fenntartás nélkül el is hiszik, mintha azok a Biblia legszentebb igazságai lennének. Isten törvényét elvetik, a kegyelem Lelkét semmibe veszik, és a szövetség vérét szentségtelen dolognak tartják. E látogatók tagadják Krisztus istenségét, s•t a Teremt•t is önmagukkal egy szintre helyezik. A nagy lázadó tehát új köntösben folytatja Isten elleni harcát, amely a mennyben kezd•dött, és a földön közel hatezer éve tart.

Sokan a médiumok csalására és b•vészkedésére akarják fogni a természetfölötti megnyilatkozásokat. Az igaz, hogy a médiumok a csalást sokszor valódinak tüntetik fel, de olykor természetfölötti er•k is felt•n•en közrejátszanak. A titokzatos kopogtatás, amellyel a modern spiritizmus elkezd•dött, nem emberi csalás vagy ravaszság terméke volt, hanem a gonosz angyalok munkája, akik így vezették be a leglélekrombolóbb csalások egyikét. Sok embert ejt t•rbe az a hiedelem, hogy a spiritizmus csupán emberi szélhámosság. Amikor pedig szemt•l szembe kerülnek olyan megnyilatkozással, amely szerintük csakis természetfölötti lehet, elhiszik, hogy e jelenségek mögött Isten hatalma húzódik.

Ezek az emberek figyelmen kívül hagyják azt, amit a Szentírás a Sátán és képvisel•i által m•velt csodákról mond. A fáraó varázslói sátáni segítséggel tudták utánozni Isten munkáját. Pál kijelenti, hogy Krisztus második adventje el•tt a sátáni er•k ehhez hasonló csodákat fognak m•velni. »Sátán ereje... a hazugságnak minden hatalmával, jeleivel és csodáival, és a gonoszságnak minden csalárdságával« (2Thessz 2:9-10) fog megmutatkozni. János apostol elmondja, hogy miként fog jelentkezni az utolsó napokban ez a csodatev• hatalom: »Nagy jeleket tesz, annyira, hogy tüzet is hoz alá az égb•l a földre, az emberek láttára. És elhiteti a földnek lakosait a jelekkel, amelyek adatának néki, hogy cselekedje« (Jel 13:13-14). Nem puszta csalásokról szól ez a jövendölés. Sátán eszközei nemcsak színlelik a csodákat, amelyekkel félrevezetik az embereket, hanem ténylegesen képesek csodát m•velni.

A sötétség fejedelme, aki oly régóta használja lángelméjét a csalásra, kísértéseivel ügyesen alkalmazkodik minden emberhez és minden körülményhez. M•velt és jó érzés• embereknek a spiritizmus szalonképesebb és kulturáltabb formáit kínálja, és ezzel sok embert hálójába tud fogni. A spiritizmus nyújtotta bölcsességr•l Jakab apostol így ír: »Ez nem az a bölcsesség, amely felülr•l j•, hanem földi, testi és ördögi« (Jak 3:15). Ezt azonban a nagy csaló leplezi, ha szándékait éppen lepleznie kell. •, aki csillogó mennyei szeráf képében tudott megjelenni Krisztus el•tt a megkísértés pusztájában, az emberhez is a legmegnyer•bb formában, világosság angyalaként jön. Felemel• dolgokra irányítva a figyelmet, az értelemre próbál hatni. Csodálatos, meghökkent• jelenetekkel ragadja meg a képzeletet; a szeretet és a jótékonyság látszatával pedig az érzelmeket is megnyeri. Az embert - képzeletének szárnyakat adva - büszkévé teszi a maga bölcsességére, és arra ösztönzi, hogy semmibe vegye az örökkévaló Istent. Az a hatalmas lény, aki fel tudta vinni a világ Megváltóját egy nagyon magas hegyre, hogy bemutassa neki a föld összes országát és e birodalmak dics•ségét, kísértéseivel meg tudja rontani mindazok érzékeit, akiket Isten hatalma nem véd.

Sátán ma is hízelgéssel ámítja el az embert, mint annak idején Évát az Édenben. Vágyat ébreszt benne a tiltott tudomány és az önfelmagasztalás után. Ezek a b•nök okozták Sátán bukását, és ezekkel akarja az embert is megrontani. »Olyanok lesztek, mint az Isten - mondja -: jónak és gonosznak tudói« (lMóz 3:5). A spiritizmus azt tanítja, hogy »az ember fejl•d• teremtmény, akinek születése óta az a rendeltetése, hogy fejl•djék az Istenség felé, egészen az örökkévalóságig«. Azt is tanítja, hogy »minden lélek magát fogja megítélni, és nem más«. »Az ítélet igazságos lesz, mert önítélet... A trónt önmagadban hordod. « Egy spiritiszta tanító ezt állította, amikor »lelki öntudat«-ra ébredt: »Embertársaim, mindnyájan el nem bukott félistenek voltatok. « Egy másik szerint: »Minden igaz és tökéletes lény tulajdonképpen Krisztus. «

Sátán a végtelen Istennek - az imádat igazi tárgyának - igazságossága és tökéletessége helyébe, Isten

törvényének - az emberi vívmányok igazi mércéjének - igazságossága helyébe az ember b•nös, téved• természetét teszi. Szerinte ez az imádat egyetlen tárgya, az ítélet egyetlen mércéje, a jellem normája. Ez is haladás, de nem felfelé, hanem lefelé.

Mind szellemi, mind lelki életünk törvénye, hogy szemlélés által átalakulunk. Gondolatvilágunk fokozatosan alkalmazkodik ahhoz a témához, amellyel foglalkozunk. Hasonlóvá leszünk ahhoz, amit szeretünk és tisztelünk. Az ember nem juthat magasabbra azoknál a normáknál, amelyeket a tisztaságról, a jóságról és az igazságról elfogadott. Ha valaki önmagát tartja a legnagyszer•bb ideálnak, soha nem jut magasabbra. Inkább egyre mélyebbre süllyed. Csak a kegyelmes Isten képes az embert megszentelni. Ha az ember magára marad, útja szükségszer•en lefelé visz.

Az önz•, élvezetet szeret•, érzéki embernek a spiritizmus kevésbé ravasz álarcban jelentkezik, mint a csiszoltabb és értelmesebb embernek. Az el•bbiek a spiritizmus durvább formáiban találják meg azt, ami megfelel hajlamaiknak. Sátán figyelemmel kíséri az ember természetének gyengeségét. Megfigyeli, hogy ki milyen b•nökre hajlamos. Azután alkalmakat teremt e hajlamok kielégítésére.

Az egyébként megengedett dolgok túlhajszolására kísérti az embert; mértéktelenséggel gyengíti fizikai, szellemi és erkölcsi képességeit. Emberek ezreit rontja meg szenvedélyeik kielégítése útján, és eldurvítja egész lényüket. Hogy pedig munkáját teljessé tegye, a gonosz angyalok által kijelenti, hogy »az igazi tudás az embert minden törvény fölé emeli«; hogy »minden, ami van jó«; hogy »Isten nem kárhoztat«; hogy »minden elkövetett b•n ártatlan«. Amikor így elhiteti az emberekkel, hogy a vágy a legf•bb törvény; hogy a szabadság mindenre feljogosít; hogy az ember csak önmagának tartozik számadással, ki csodálkozhat azon, ha az erkölcstelenség és romlottság elburjánzik? Tömegek kapnak mohón azokon a tanításokon, amelyek megengedik, hogy érzéki szívükre hallgassanak. Az önuralom kantárait az emberi vágyak tartják kézben. Sok ember szellemi és lelki képességeit az ösztönei uralják, és Sátán ujjong, hogy ezrével sodorhatja hálójába azokat, akik magukat Krisztus követ•inek vallják.

De senkinek sem kötelez• a spiritizmus hazugságainak csapdájába esnie. Isten elég világosságot adott a világnak ahhoz, hogy észrevegye a csapdát. Ahogy már láttuk, a spiritizmus alapját képez• elmélet ellentétben áll a Szentírás legvilágosabb kijelentéseivel. A Biblia kinyilatkoztatja, hogy a halottak semmit nem tudnak, és nem gondolkoznak; hogy nem vesznek semmiben részt, ami a nap alatt történik, és nem tudnak szeretteik örömeir•l, sem fájdalmairól.

Isten határozottan megtiltotta a halottidézést. A héberek korában egyesek azt állították - miként ma a spiritiszták -, hogy kapcsolatban vannak a halottakkal. A megidézett halottakat, ahogy a túlvilági látogatókat nevezték, a Biblia »ördögi lelkek«-nek mondja. (Vö. 4Móz 25:1-3; Zsolt 106:28; lKor 10:20; Jel 16:14) A halottidézés - a Szentírás szerint - az Úr el•tt utálatos dolog, és Isten halálbüntetés terhe mellett megtiltotta (3Móz 19:31; 20:27). Pusztán ez a szó: ördöngösség - ma megvetést vált ki az emberekben. Azt az állítást, hogy az ember ördögi lelkekkel érintkezhet, középkori mesének tartják. A spiritizmus azonban, amely híveinek százait, ezreit, s•t mi több, millióit tartja számon, utat talált a tudományos körökbe, betört az egyházakba, pártfogásra talált a törvényhozó testületekben, s•t a királyok udvarában is. Ez az óriási csalás, a régi id•kben kárhoztatott és megtiltott boszorkányság új álarcot öltött.

Ha semmi más nem bizonyítaná a spiritizmus valódi jellegét, a keresztény ember számára legyen elég az a bizonyíték, hogy ezek a lelkek nem tesznek különbséget az igazság és a b•n között, Krisztus legnemesebb és legtisztább apostolai és Sátán legromlottabb szolgái között. Sátán elhiteti az emberekkel, hogy a legbecstelenebbek megdics•ülten a mennyben vannak. Ezt hirdeti a világnak: »Nem számít, milyen gonosz vagy; nem számít, hiszel-e Istenben és a Bibliában, vagy nem. Élj úgy, ahogy tetszik; a menny a hazád. « A spiritiszta tanítók tulajdonképpen ezt hirdetik: »Minden gonosztev• jó az Úr szemeiben, és gyönyörködik • azokban; vagy: Hol van az ítéletnek Istene?« (Mal 2:17). Isten Igéje ezt mondja: »Jaj azoknak, akik a gonoszt jónak mondják és a jót gonosznak; akik a sötétséget világossá, s a világosságot sötétséggé teszik« (Ésa 5:20).

E hazug lelkek megszemélyesítik az apostolokat, és éppen az ellenkez•jét tanítják annak, amit az apostolok a Szentlélek indítására földi életükben tanítottak. Sátán e követei tagadják a Biblia isteni eredetét; ezzel elveszik a keresztény reménység alapját, és kioltják azt a fényt, amely megvilágítja a mennybe vezet• utat. Sátán elhiteti a világgal, hogy a Biblia csupán mese, vagy legalábbis az emberiség gyermekkorához alkalmazkodó könyv, de ma már nem kell komolyan venni, vagy mint idejétmúlt dolgot el kell vetni. Isten Igéje helyett Sátán a szellemvilág megnyilatkozásait kínálja. Ezt a csatornát teljesen • tartja hatalmában. Ezen az úton mindent el tud hitetni a világgal, amit csak akar. Azt a könyvet, amely •t és követ•it megítéli, árnyékba helyezi. Szerinte ott van jó helyen. A világ Megváltóját csak embernek tünteti fel. És miként a Jézus sírját •rz• római katonák elhíresztelték azt a hazugságot, amellyel a zsidó papok és a vének Jézus feltámadását meg akarták cáfolni, a spiritiszták hívei is azt a látszatot keltik, hogy semmi csoda nincs Megváltónk életének körülményeiben. Jézust háttérbe szorítva, saját csodáikra hívják fel a figyelmet, és azt hirdetik, hogy ezek messze felülmúlják Krisztus cselekedeteit.

Az igaz, hogy a spiritizmus most változtat formáján, és egyik-

másik kifogásolhatóbb vonását leplezve keresztény köntöst ölt magára. De a szószéken és a sajtóban elhangzott nézetei hosszú évek óta a köztudatban vannak, és tanúsítják valódi arcát. Ezeket a tanításokat nem lehet letagadni, sem eltitkolni.

A spiritizmus jelenlegi formája korántsem megengedhet•bb, mint a régebbi. S•t a mostani még veszélyesebb, mert ravaszabbul vezet félre. Korábban a spiritiszták elvetették Krisztust és a Bibliát, most pedig azt vallják, hogy el kell fogadni mindkett•t. De a Bibliát a meg nem újult szív tetszése szerint magyarázzák, hogy súlyos és létfontosságú igazságait hatástalanítsák. Azt hirdetik, hogy a szeretet Isten legfontosabb tulajdonsága, de azt gyenge szentimentalizmussá süllyesztik, és nem tesznek különbséget a jó és a rossz között. Arról hallgatnak, hogy Isten igazságos; hogy kárhoztatja a b•nt; és arról is, hogy szent törvénye mit követel. Az embereket arra tanítják, hogy a Tízparancsolatot holt írásnak tartsák. A spiritizmus tetszet•s, megigéz• meséi foglyul ejtik az érzéseket, és az embereket arra befolyásolják, hogy ne fogadják el a hit alapjaként a Bibliát. A spiritiszták Krisztustól éppúgy elzárkóznak, mint korábban, de Sátán annyira elvakítja az embereket, hogy a csalást nem veszik észre.

Kevés embernek van helyes fogalma a spiritizmus megtéveszt• hatásáról, és a befolyásával járó veszélyr•l. Sokan csupán kíváncsiságból barátkoznak vele, de nem hisznek igazán benne. A gonosz lelkek hatalma el•tt való meghódolásnak még a gondolata is rémülettel tölti el •ket. De tiltott területre

merészkednek, és a nagy hatalmú pusztító akaratuk ellenére uralkodik rajtuk. Csak egyszer hallgassanak rá, többet nem engedi ki •ket fogságából. Képtelenek saját erejükb•l elszakadni az igéz•, csábító varázslattól. Csak Isten hatalma - a hittel elmondott imára válaszként - tudja megszabadítani ezeket a t•rbe csalt lelkeket.

Mindazok, akik b•nös jellemvonásokat melengetnek, vagy szántszándékkal vétkeznek, kihívják Sátán kísértéseit. Elkülönülnek Istent•l, és kivonják magukat angyalainak oltalma alól. Amikor Sátán eléjük tárja csalásait, senki sem védi •ket, és könnyen zsákmányul esnek. Akik így hatalma alá kerülnek, aligha tudják, hova vezet ez az út. Miután a kísért•nek sikerült hatalmába keríteni ezeket az embereket, eszközként használja fel •ket mások megrontására.

Ésaiás próféta így ír: »Ha azt mondják nektek az emberek: ‚Kérdezzétek meg a halottidéz•ket és jósokat, akik suttognak és motyognak', akkor ezt mondjátok: ‚Hát nem Istenét kell megkérdeznie a népnek, vagy tán a holtaktól kell felvilágosítást kérni az él•k fel•l.' Vissza a tanításhoz és a kinyilatkoztatáshoz! Aki nem ezt mondja, annak nincs hajnala« (Ésa 8:19-20). Ha az emberek készek lennének elfogadni az ember természetér•l és a holtak állapotáról kinyilatkoztatott világos szentírási igazságot, akkor a spiritizmus állításaiban és megnyilvánulásaiban felismernék Sátán munkáját, hatalmát, jeleit és hazug csodáit. De ahelyett, hogy feladnák az érzéki szív számára oly tetszet•s szabadságot, és elhagynák a b•nt, amit szeretnek, tömegek zárják be szemüket a világosság el•tt, és az intések ellenére sem változtatnak életükön. Sátán pedig köréjük szövi hálóját, és zsákmányul ejti •ket. »Mivelhogy nem fogadták be az igazságnak szeretetét az • üdvösségükre«, ezért »bocsátja rájuk Isten a tévelygés erejét, hogy higgyenek a hazugságnak« (2Thessz 2:10-11).

Akik a spiritizmus tanításai ellen felemelik szavukat, nemcsak embereket támadnak, hanem Sátánt és angyalait is. A magasságban lev• fejedelemségekkel, hatalmasságokkal és gonosz lelkekkel lépnek harcba. Sátán egy tapodtat sem fog engedni, hacsak a mennyei követek hatalmukkal vissza nem szorítják. Isten népe a Megváltó e szavaival állhat ki ellene: »Meg van írva. « Sátán most is éppúgy tudja idézni a Szentírást, miként Krisztus korában. Hogy alátámassza csalásait, kiforgatja a Szentírás tanításait. Azoknak, akik meg akarnak állni a veszélyes id•ben, jól kell ismerniük a Szentírás bizonyságtételét.

Sokan fogják szembe találni magukat a szeretett rokonaikat és barátaikat megszemélyesít• ördögi lelkekkel, akik a legveszélyesebb eretnekségeket hirdetik. Ezek a látogatók a legérzékenyebb húrokat fogják megpengetni, és hazugságaik igazolására csodákat m•velnek. Azzal a bibliai tanítással kell szembeszállnunk velük, hogy a halottak semmit sem tudnak, és hogy ördögi lelkek azok, akik így megjelennek.

»A megpróbáltatás ideje«, »amely az egész világra elj•, hogy megpróbálja a föld lakosait« (Jel 3:10), közvetlen el•ttünk van. Sátán elámítja és legy•zi azokat, akik hitüket nem Isten Igéjére építik. »A gonoszságnak minden csalárdságával« dolgozik, hogy az embereket uralma alá vonja. Csalásai egyre sokasodnak. De célját csak akkor érheti el, ha az ember önként enged kísértéseinek. Akik igazán igyekeznek megismerni az igazságot, és lelküket az engedelmesség útján megtisztítani, minden erejükkel készülve a harcra, azok az igazság Istenében biztos oltalomra lelnek. »Mivel megtartottad az én béket•résre int• beszédemet, én is megtartalak téged« (Jel 3:10) - ígéri a Megváltó. Inkább elküldené

minden angyalát a mennyb•l népe védelmére, mintsem engedné, hogy Sátán egyetlen Istenben bízó embert is legy•zzön.

Ésaiás próféta megjövendölte, mi lesz az a félelmes csalás, amellyel Sátán elhiteti a gonoszokkal, hogy Isten büntet• ítéletei nem sújtják •ket: »Frigyet kötöttünk a halállal, a sírral meg szövetséget csináltunk; az ostorozó áradat ha j•, nem ér el minket; mert a hazugságot választók oltalmunkul, és csalásban rejtezénk el!« (Ésa 28:15). Ehhez a csoporthoz tartoznak azok is, akik makacs megátalkodottsággal azzal biztatják magukat, hogy Isten nem bünteti meg a b•nöst; hogy az egész emberiség, bármilyen romlott is, a mennybe jut, és hasonló lesz Isten angyalaihoz. De akik megtagadják a menny igazságait, amelyek védelmet nyújtanak a megpróbáltatás idején, még inkább frigyre lépnek a halállal, és egyezségre a pokollal. Elfogadják a hazug menedéket - a spiritizmus megtéveszt• hazugságát -, amelyet Sátán kínál.

Elképeszt•, hogy milyen vak a mi nemzedékünk! Ezek utasítják el Isten Igéjét. Azt mondják, nem érdemes benne hinni. Ugyanakkor nagy bizalommal fogadják el Sátán csalásait. Szkeptikusok és csúfolódók ítélik el azok buzgóságát, akik kiállnak az apostolok és próféták hitéért. E csúfolódók a Krisztusról, a megváltás tervér•l és az igazság megtagadóinak büntetésér•l szóló ünnepélyes szentírási kijelentéseket nevetség tárgyává teszik. Sz•k látókör•, logikátlan, babonás embereknek tartják azokat, akik helyt adnak Isten kívánalmainak, engedelmeskednek törvényének - és mélységes szánalmat színlelnek irántuk. E gúnyolódók olyan magabiztosak,mintha tényleg szövetségre léptek volna a halállal, és egyezségre a pokollal; mintha áthatolhatatlan falat emeltek volna önmaguk és Isten bosszúja között. Semmi sem félemlíti meg •ket. Engedtek a kísért•nek, szoros kapcsolatban vannak vele, átvették szellemét, olyannyira, hogy nem tudnak, és már nem is akarnak kimenekülni hálójából.

Sátán régóta készül arra, hogy erejét megfeszítve megtévessze a világot. Munkáját az Édenben kezdte az Évának adott ígérettel: »Bizony nem haltok meg«; »Amely napon ejéndetek abból, megnyilatkoznak a ti szemeitek, és olyanok lésztek, mint az Isten: jónak és gonosznak tudói« (lMóz 3:4-5). Sátán lassan-lassan készítette el legnagyobb csalásának útját a spiritizmus kialakításával. Szándékait még nem valósította meg teljesen, de meg fogja valósítani a végs• id•ben. A próféta ezt mondja: »Láték... három tisztátalan lelket... a békákhoz hasonlókat; ...ördögi lelkek azok, akik jeleket tesznek; akik elmennek a földnek és az egész világnak királyaihoz, hogy egybegy•jtsék azokat a mindenható Isten ama nagy napjának viadalára« (Jel 16:13-14). Ez a csalás az egész világot magával fogja sodorni. Kivéve azokat, akiket Isten hatalma •riz az Igébe vetett hit által. Az embereket nemsokára elfogja valami végzetes biztonságérzet, és csak akkor ébrednek fel, amikor Isten kiönti haragját.

Ezt mondja az Úr Isten: »A jogosságot mér•kötéllé tevém, és az igazságot színel•vé, és jég söpri el a hazugság oltalmát, és vizek ragadják el a rejteket. És eltöröltetik a halállal való frigyetek, és a sírral való szövetségtek meg nem áll; az ostorozó áradat ha elj•, eltapod titeket« (Ésa 28:17-18).

---

35. A pápaság célkit•zései

A protestánsok ma sokkal jobban kedvelik a katolicizmust, mint korábban. Azokban az országokban, ahol nem a katolicizmus a f•hatalmasság, és a pápisták engedékeny hangot ütnek meg, hogy befolyásra tegyenek szert, egyre nagyobb lesz a közömbösség azokkal a tantételekkel szemben, amelyek elválasztják a reformált egyházakat a pápai hierarchiától. A protestánsok körében egyre nagyobb súlya lesz annak a véleménynek, hogy a lényeges kérdésekben nem is különbözünk annyira, mint gondoltuk, és egy kis engedmény a mi részünkr•l közelebb fog vinni minket Rómához. Volt id•, amikor a protestánsok nagyon értékesnek tartották a lelkiismereti szabadságot, amelyet olyan drágán vásároltak meg. Gyermekeiket arra tanították, hogy idegenkedjenek a pápaságtól, és a Rómával való egyezkedést Istennel szembeni h•tlenségnek tartsák. De mennyire másként vélekednek most!

A pápaság védelmez•i kijelentik, hogy az egyháznak csak a híre rossz. A protestáns világ pedig hajlandó elfogadni ezt az állítást. Sokan hangoztatják azt, hogy igazságtalan dolog a ma egyházát azokból a borzalmakból és ostobaságokból megítélni, amely a tudatlanság és a sötétség századaiban jellemezte uralmát. A kor barbárságára fogják a római egyház egykori iszonyú kegyetlenségét, és azt bizonygatják, hogy a modern civilizáció hatása megváltoztatta felfogását.

Elfelejtették-e ezek az emberek a csalhatatlanság igényét, amellyel e hatalom nyolcszáz éve kérkedik? Dehogyis mondott le Róma err•l az igényér•l! S•t soha annyira nem hangsúlyozta ki, mint a XIX. században. Róma állítása szerint az »egyház soha nem tévedett, és a Szentírás szerint nem is fog soha tévedni«. Hogyan is adná fel azokat az elveket, amelyek a let•nt korszakokban meghatározták útját?

A pápai egyház soha nem fog lemondani a csalhatatlanság igényér•l. Ma is helyesnek tartja, hogy szembeforduljon azokkal, akik dogmáit elutasítják. És vajon ma nem ugyanazt tenné, mint régen, ha arra alkalom kínálkozna? Ha megsz•nnének azok a korlátozások, amelyeket a világi hatalmak követelnek meg t•le, és visszakapná Róma korábbi hatalmát, gyorsan feléledne a zsarnokság és a vallási türelmetlenség.

Miként viszonyul a pápai hierarchia a lelkiismereti szabadsághoz? Egy közismert író ezt mondja err•l, és arról a veszélyr•l, amellyel a pápaság politikai sikere különösen az Egyesült Államokat fenyegeti:

»Sokan hajlamosak fanatikusnak vagy gyerekesnek tartani azt az embert, aki az Egyesült Államokban fél a római katolicizmustól. Semmi olyat nem látnak a katolicizmusban, ami szabadságjogaikat fenyegetné; és semmi vészjóslót nem látnak növekedésében. El•ször is hasonlítsuk össze kormányzatunk néhány alapelvét a katolikus egyház alapelveivel!

Az Egyesült Államok Alkotmánya szavatolja a lelkiismereti szabadságot. Mi sem becsesebb vagy fontosabb ennél. IX. Pius pápa 1854. augusztus 15-i enciklikájában ezt mondta: ‚A lelkiismereti szabadság mellett kardoskodó értelmetlen és helytelen hittételek, illetve hangoskodások a

legveszedelmesebb tévelygést jelentik - amely ny•g, egy ország legfélelmetesebb réme.' Ugyanez a pápa 1864. december 8-i enciklikájában kiátkozta ,azokat, akik a lelkiismeret és a vallásgyakorlat szabadságát követelik', és ,akik azt bizonygatják, hogy az egyház nem alkalmazhat er•szakot'.

Róma békés hangvétele az Egyesült Államokban nem jelenti jellegének megváltozását. Türelmes ott, ahol tehetetlen. O'Connor püspök ezt mondja: ,A vallásszabadság csak addig t•rhet• meg, amíg a katolikus világ veszélyeztetése nélkül nem valósítható meg az ellenkez•je.'... St. Louis érseke ezt mondta egyszer: ,Az eretnekség és a hitetlenség b•n; és a keresztény országokban, mint például Olaszországban és Spanyolországban, ahol mindenki katolikus, és ahol a katolikus vallásnak az ország törvényében fontos helye van, éppúgy kell büntetni, mint a többi b•ncselekményt.'...

A katolikus egyházban minden bíboros, érsek és püspök h•ségeskü tesz a pápának, amelyben a következ•k vannak: ,Az eretnekeket, szakadárokat és említett urunk (a pápa) vagy utódai ellen lázadókat minden er•mmel üldözni és támadni fogom!'. «

Az igaz, hogy a római katolikusok között vannak •szinte keresztények. Ezrek szolgálják Istent ebben az egyházban a legjobb ismeretük szerint. Nem férhettek hozzá Isten Igéjéhez, és ezért nem ismerik az igazságot. Soha nem látták meg, mi a különbség a szívb•l való eleven szolgálat és a puszta formaságok és szertartások körforgása között. Isten szánakozó szeretettel figyeli ezeket a lelkeket, akik olyan vallásban nevelkedtek, amely megtéveszt•, és nem elégít ki. Isten világosságot fog adni nekik, amely el•zi az •ket körülvev• sötétséget. Kinyilatkoztatja nekik az igazságot úgy, ahogy a Jézusban van, és sokan Isten népe közé fognak állni.

A katolicizmus mint szervezet azonban most sincs jobban ráhangolódva Krisztus evangéliumára, mint történelmének bármely korábbi id•szakában. A protestáns egyházakat s•r• sötétség veszi körül. Ha nem így lenne, észrevennék az id•k jeleit. A római egyháznak messzeágazó tervei és munkamódszerei vannak. Minden eszközt megragad befolyása kiterjesztésére és hatalmának növelésére, mert heves és elszánt harcra készül, hogy visszanyerje világuralmát; hogy ismét megindítsa az üldözést, és hogy lerontsa mindazt, amit a protestantizmus felépített. A katolicizmus mindenütt tért hódít. Nézd, mint szaporodnak templomai és kápolnái a protestáns országokban! Figyeld meg a protestánsok által annyira pártfogolt f•iskoláinak és szemináriumainak népszer•ségét Amerikában! Nézd, hogy elhatalmasodik Angliában a ritualizmus, és milyen sokan átpártolnak a katolikusok soraiba! E dolgoknak nyugtalanítania kellene azokat, akik nagyra értékelik az evangélium tiszta elveit.

A protestánsok helyeslik és támogatják a katolicizmust. Szokásaival megalkusznak és azonosulnak. Ezen maguk a katolikusok is csodálkoznak, és nem értik. Sokan szándékosan nem látják meg a katolicizmus igazi arcát, és a veszélyeket, amelyek f•hatalmától várhatók. Rá kell venni az embereket arra, hogy gátolják meg ennek az ellenségnek az el•rehaladását, amely mérhetetlenül veszélyezteti a polgári és vallásszabadságot.

Sok protestáns nem tartja szépnek a katolikus vallást, és istentiszteleteiben a ceremóniák unalmas, értelmetlen körforgását látja. De nincs igazuk. A katolikus egyház istentisztelete végtelenül impozáns szertartások sorozata. Csillogása és ünnepélyes rítusai elb•völik az érzékeket, és elnémítják az értelem és

a lelkiismeret hangját. Gyönyörködtetik a szemet. Fény•z• templomok, impozáns körmenetek, aranyoltárok, drágakövekkel ékesített szentélyek, m•vészi festmények és szobrok gyönyörködtetik azokat, akik szeretik a szépet. Zenéjük is felülmúlhatatlan. Tetszet•s a fülnek. A mélyzengés• orgona sokszín• hangja beleolvadva a hívek sokaságának énekébe, szétárad az impozáns katedrálisok magas boltozatain, áhítatot és tiszteletet ébresztve a lélekben.

A küls• ragyogás, a pompa és a ceremónia, amely csúfot •z a b•nbeteg lelkek sóvárgásából, bels• romlottságról árulkodik. Krisztus vallásának nincs szüksége ilyen csábító küls•ségekre. A keresztr•l sugárzó fényben az igazi kereszténység olyan tiszta és szép, hogy semmilyen dekoráció nem növelheti igazi értékét. A szentség szépsége, a szelíd és csendes lélek az, amely értékes Isten el•tt.

Nem biztos, hogy a ragyogó stílus mögött tiszta, emelkedett gondolatok húzódnak. Sok földi és érzéki gondolkozású embernek jó m•vészi érzéke és kifinomult ízlése van. Sátán ezeket a képességeket sokszor felhasználja, hogy az emberek a lélek szükségleteit elfelejtve, szem el•l veszítsék az elkövetkezend•, a halhatatlan életet; hogy elforduljanak végtelen Segít•jükt•l, és csak ezért a világért éljenek.

A küls•ségek vallása tetszet•s a meg nem újult embernek. A katolikus istentisztelet pompájának és ceremóniájának csábító, megigéz• hatása van, amely sok embert elámít. Ezek az emberek a római katolikus egyházat a menny kapujának tekintik. Csak azok tudnak ellenállni ennek a befolyásnak, akik az igazság fundamentumán er•sen állnak, és akiknek a szívét Isten Lelke megújította.

Ezrek, akik nem tapasztalatból ismerik Krisztust, elfogadják a kegyesség látszatát a kegyesség ereje nélkül. A tömegek éppilyen vallásra vágynak.

Az egyháznak az az állítása, hogy joga van a b•nök alól feloldozni, a katolikusokban azt az érzést kelti, hogy szabad vétkezniük. A gyónásban, amely nélkül az egyház nem oldoz fel, szintén engedélyt látnak a vétkezésre. Aki letérdel az elbukott ember el•tt, és megvallja szívének titkos gondolatait és elképzeléseit, az meggyalázza emberi méltóságát, és megrontja lelkének minden nemes indítékát. Ha valaki felfedi b•neit a papnak - téved•, b•nös halandónak, aki sok esetben józantalan és megvesztegethet• -, jellemének normája alább száll, és így beszennyez•dik. Istenfogalma az elbukott emberiséghez alacsonyodik le, mivel a pap Istent képviseli. Az embernek a másik ember el•tt elmondott megalázó b•nvallomása sok olyan b•n titkos forrása, amely beszennyezi a világot, és méltóvá teszi a végs• pusztulásra. De aki szereti kielégíteni vágyait, az szívesebben vall halandó embertársának, mintsem kitárja lelkét Isten el•tt. Az emberi természetnek kellemesebb vezekelni, mint lemondani a b•nr•l. Könnyebb zsákruhában, csalánnal és megsebz• láncokkal megsanyargatni a testet, mint megzabolázni a testi kívánságokat. Nehéz az az iga, amelyet az érzéki szív vállal, ahelyett, hogy önmagát Isten igájába hajtaná.

A római egyház és a Krisztus els• adventjekor létez• zsidó egyház között felt•n• a hasonlóság. Míg a zsidók titokban lábbal tiporták Isten törvényének minden szabályát, küls•leg szigorúan megtartották rendelkezéseit, amelyeket megterheltek az engedelmességet fájdalmassá és terhessé tev• el•írásaikkal és hagyományaikkal. A zsidók azt vallották, hogy tisztelik a törvényt; a katolikusok pedig azt állítják, hogy tiszteletben tartják a keresztet. Dics•ítik Krisztus szenvedésének szimbólumát, életükkel pedig megtagadják azt, akit a kereszt képvisel.

A pápisták keresztet helyeznek templomaikra, oltáraikra és öltözetükre. Mindenütt látható ez a jel: a kereszt, amelyet látszólag tisztelnek és dics•ítenek, Krisztus tanításait pedig értelmetlen hagyományok, hamis értelmezés és szigorú el•írások alá temetik. Az,amit a Megváltó a szentesked• zsidókról mondott, még jobban ráillik a római katolikus egyház vezet•ire: »Nehéz és elhordozhatatlan terheket kötöznek egybe, és az emberek vállaira vetik; de •k az ujjukkal sem akarják azokat illetni« (Mt 23:4). A katolikusok számos lelkiismeretes embert a megsértett Isten haragjától való állandó rémületben és félelemben tartanak, miközben sok egyházi méltóság fény•z• és kicsapongó életet él.

A bálványok és az ereklyék imádása, a szentek segítségül hívása és a pápa dics•ítése Sátán cselfogásai, amelyekkel az ember figyelmét elvonja Istenr•l és Fiáról. Hogy romlásukat okozza, igyekszik elterelni figyelmüket arról az egyetlen Valakir•l, akiben üdvösségre lelhetnek. Nem bánja, ha bárkihez fordulnak, csak ahhoz ne, aki ezt mondta: »Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterheltettetek, és én megnyugosztlak titeket« (Mt 11:28).

Sátán folyvást igyekszik hamis színben feltüntetni Isten jellemét, a b•n jellegét és a nagy küzdelemben kockán forgó tényleges kérdéseket. Filozófiájával eltereli figyelmünket az Isten törvényében foglalt kötelességeinkr•l, és engedélyt ad a vétkezésre. Ugyanakkor hamis istenfogalmat táplál az emberekben, hogy Istent•l inkább féljenek és gy•löljék, mintsem szeressék. Saját kegyetlenségét is a Teremt•nek tulajdonítja. E kegyetlenség vallási rendszerekben ölt testet, és istentiszteleti formákban fejez•dik ki. Sátán így vakítja el az embereket, és nyeri meg az Isten elleni harcban. Az Isten tulajdonságairól alkotott hamis fogalmak elhitették a pogány népekkel, hogy emberáldozatokra van szükség az Istenség kegyének elnyeréséhez; és a bálványimádás különböz• formái iszonyú kegyetlenségekben öltöttek testet.

A római katolikus egyház, amely a keresztény szokásokba pogány elemeket kever, és a pogánysághoz hasonlóan hamis színben tünteti fel Isten jellemét, olyan eszközökhöz folyamodott, amelyek legalább olyan kegyetlenek és felháborítóak, mint a pogányok szokásai. F•hatalma idején Róma kínzóeszközök alkalmazásával fogadtatta el tantételeit. Máglyára küldte azokat, akik nem ismerték el követeléseit. Olyan vérfürd•ket rendezett, amelyeknek a méretei csak az ítéletkor lesznek nyilvánvalók. Egyházi méltóságok Sátán irányítása mellett megtanulták, hogyan kell olyan eszközöket csinálni, amelyekkel a lehet• legnagyobb kínt okozhatják áldozatuk életének kioltása nélkül. Sok esetben az emberi elviselhet•ség végs• határáig ismételgették a pokoli kínzást, amíg a természet feladta a harcot és a szenved• boldog szabadulásként köszöntötte a halált.

Ez volt Róma ellenfeleinek sorsa. Híveit korbáccsal, éheztetéssel és a testi sanyargatás minden elképzelhet• és lesújtó formájával figyelmezte. A Menny kegyének elnyerése érdekében a vezekl•k a természet törvényeinek megrontásával hágták át Isten törvényét. Azoknak a kötelékeknek a széttépésére biztatták •ket, amelyeket Isten az ember földi vándorútjának áldására és boldogítására hozott létre. A temet• olyan áldozatok millióit rejti magában, akik egy életen át próbálták legy•zni természetes érzéseiket, elfojtani az embertársaik iránti rokonszenvet, mert Róma ezeket Istent sért• dolgoknak min•sítette.

Ha meg akarjuk ismerni azt a céltudatos kegyetlenséget, amelyet Sátán évszázadokon át gyakorolt,

nem azok között kell keresnünk, akik soha nem hallottak Istenr•l, hanem a kereszténység központjában és egész területén. Csak át kell tekintenünk Róma történelmét. A megtévesztés e mamutszervezete útján a sötétség fejedelme megvalósítja célját: meggyalázza Istent, és szerencsétlenné teszi az embert. Amikor látjuk, miként sikerül álcáznia magát, és megvalósítania munkáját az egyház vezet•i által, akkor jobban megértjük, miért olyan ellenszenves neki a Biblia. Ha az ember olvassa e Könyvet, feltárul el•tte Isten irgalma és szeretete, és felismeri, hogy • nem helyez terheket az emberre. Csak egyet kér: megtört, b•nbánó szívet és alázatos, engedelmes lelkületet.

Krisztus életében semmi sem utal arra, hogy az ember csak kolostorba zárkózva válhat alkalmassá a mennyei életre. Megváltónk soha sem tanította azt, hogy a szeretetet és az együttérzést vissza kell fojtani. A Megváltó szíve csordultig volt szeretettel. Az ember minél jobban megközelíti az erkölcsi tökéletességet, annál éberebb lesz, annál jobban felismeri a b•nt és szánja a szenved•t. A pápa Krisztus helytartójának mondja magát, de vajon mennyiben hasonlít jelleme Megváltónk jelleméhez? Tudunk-e arról, hogy Krisztus embereket börtönbe vagy kínpadra küldött volna, mert nem adták meg neki a menny Királyának kijáró tiszteletet? Vagy hogy halálra ítélte volna azokat, akik nem hittek benne? Amikor egy samaritánus falu lakói semmibe vették Jézust, János apostol mélységes felháborodással kérdezte: »Uram, akarod-é, hogy mondjuk, hogy t•z szálljon alá az égb•l, és emésszе meg ezeket, mint Illés is cselekedett?«. Jézus szánakozva nézett tanítványára, és megdorgálta keménységéért. Így szólt: »Az embernek Fia nem azért jött, hogy elveszítse az emberek lelkét, hanem hogy megtartsa« (Lk 9:54.56). Mennyire más lelkületr•l tett bizonyságot Krisztus, mint állítólagos helytartója!

A római egyház ma egy makulátlan arcot mutat a világnak, és mentegeti iszonyú kegyetlenkedéseit. Keresztény köntöst öltött magára, de nem változott meg. A pápaság a let•nt korszakokban vallott elvei mellett ma is kitart. A legsötétebb id•kben kigondolt tanításait ma is vallja. Senki ne hagyja magát megtéveszteni! A pápaság, amelynek a protestánsok ma tisztelettel adóznak, ugyanaz, mint amely a reformáció idején uralta a világot, amikor Isten emberei életüket kockára téve lerántották a leplet gonoszságáról. Ugyanaz a fennhéjázó büszkeség és önteltség jellemzi, amellyel királyokon és fejedelmeken hatalmaskodott, igényt tartva az Istennek kijáró tekintélyre. Lelkülete nem kevésbé kemény és uralkodó ma sem, mint amikor elfojtotta az emberi szabadságot, és megölte a Magasságos szentjeit.

A pápaság hitehagyó lett. Tehát pontosan az történt, amit a prófécia el•revetített (2Thessz 2:3-4). Politikájához tartozik, hogy olyan jelleget ölt, amellyel a legjobban elérheti célját. »Az eretnekeknek és az eretnekséggel gyanúsított személyeknek tett ígéretet nem kötelez• megtartani« - mondja. Vajon Krisztus egyházához tartozik az a hatalom, amelynek történelme ezer évig a szentek vérével íródott?

Nem ok nélkül hangzott el protestáns országokban az a kijelentés, hogy a katolicizmus ma kevésbé különbözik a protestantizmustól, mint korábban. Történt változás, de nem a pápaságban. A katolicizmus valóban sokban hasonlít a jelenlegi protestantizmushoz, mert a reformátorok kora óta a protestantizmus nagy mértékben hanyatlott.

Mivel a protestáns egyházak a világ kegyeit keresik, a hamis szeretet elvakítja szemüket. Azt tartják, hogy helyes minden gonoszságban a jót látni. Ennek az lesz az elkerülhetetlen következménye, hogy

végül minden jót gonosznak fognak tartani. Ahelyett, hogy •riznék azt a vallást, amelyet egykor a szentek kaptak, úgy t•nik, mintha menteget•znének, amiért szeretetlenül vélekedtek Rómáról, elnézést kérve fanatizmusukért.

Még azok közül is sokan, akik kifogásolják a katolicizmust, veszélytelennek látják hatalmát és befolyását. Azt hangoztatják, hogy a középkor szellemi és erkölcsi sötétsége kedvezett dogmái, babonái és elnyomása terjedésének, de korunk kultúrája, a nagyobb tudás és a növekv• szabadság meggátolja a türelmetlenség és a zsarnokság feléledését. Annak a puszta gondolatát is nevetségesnek tartják, hogy ilyen állapotok létezhetnek ebben a felvilágosult korban. Az igaz, hogy nagy világosság - szellemi, erkölcsi és vallási - sugárzik a most él• nemzedékre. Isten szent Igéjének nyitott lapjairól a menny világossága árad a világra. De nem szabad elfelejteni, hogy minél nagyobb a világosság, annál nagyobb azoknak a sötétsége, akik azt meghamisítják és elutasítják.

Ha a protestánsok imádkozó szívvel kutatnák a Bibliát, meglátnák a pápaság valódi jellegét, megdöbbennének attól, amit látnak, és •rizkednének t•le. Sokan azonban olyan bölcseknek tartják magukat, hogy úgy érzik, szükségtelen ahhoz Istent alázatos szívvel keresni, hogy az igazságot megismerjék. Miközben felvilágosultságukkal büszkélkednek, nem ismerik sem a Szentírást, sem Isten hatalmát. Valamivel azonban el kell hallgattatni lelkiismeretüket, és azt keresik, ami kevésbé lelki és megalázó. Olyan úton akarnak járni, amelyen nem kell Istenre gondolniuk, azt a látszatot keltve, hogy nem feledkeztek el róla. A pápaság nagyon alkalmas ezeknek az igényeknek a kielégítésére. Mindkét osztály igényeinek - és ez a két osztály felöleli szinte az egész emberiséget - megfelel: azokénak, akik saját érdemeik által akarnak üdvözülni, és azokénak is, akik b•neikkel együtt akarnak üdvözülni. Ebben rejlik a pápaság befolyásának titka.

A s•r• szellemi sötétség kedvez•nek bizonyult a pápaság sikereihez.

De azt is meg fogjuk látni, hogy a nagy szellemi világosság éppoly kedvez• sikerei eléréséhez. A let•nt korokban, amikor az emberek vakok voltak, mert Szentírás híján nem ismerték az igazságot, ezrek estek t•rbe, mert nem vették észre a nekik állított csapdát. Korunkban sok embert elkápráztat az emberi spekulációk hamis csillogása, amit tévesen tudománynak neveznek. Nem veszik észre a kelepcét, és belesétálnak, mintha be volna kötve a szemük. Isten azt akarja, hogy az ember értelmi képességeit Alkotójától kapott ajándéknak tartsa, és az igazság és a szentség szolgálatába állítsa. De ha g•göt és becsvágyat ápol önmagában, és saját elméleteit Isten szava fölé emeli, akkor a tudás nagyobb kárt okozhat, mint a tudatlanság. Korunk hamis tudományának tehát, amely aláássa a Bibliába vetett hitet, éppúgy sikerül utat készítenie a pápaságnak és tetszet•s formaságainak elfogadására, mint a sötét középkorban, amikor a pápaság azzal növelte befolyását, hogy a tudományt háttérbe szorította.

Az Egyesült Államoknak azokban a mozgalmaiban, amelyek az egyház intézményeihez és intézkedéseihez most szerzik meg az állam támogatását, a protestánsok a katolikusok nyomdokaiba lépnek. S•t mi több, kaput tárnak a pápaság el•tt, hogy a protestáns Amerikában visszanyerje az Óvilágban elvesztett f•hatalmát. E mozgalomnak pedig az a tény ad nagyobb jelent•séget, hogy f• célja a vasárnapünneplés kikényszerítése. Róma ezt a szokást, amely t•le indult ki, hatalmi jelének tartja. A pápaság alkalmazkodik a világ szokásaihoz, és az emberi hagyományokat jobban tiszteli, mint Isten

parancsolatait. Ez a szellem - a pápaság szelleme - áthatja a protestáns egyházakat, és a vasárnap felmagasztalására ösztönzi, ugyanarra, amit a pápaság el•ttük már megtett.

Ha az Olvasó meg akarja tudni, milyen er•k fognak közrem•ködni a közeljöv• küzdelmében, csak nyomon kell követnie a történelmet, amely tanúskodik arról, milyen eszközöket alkalmazott Róma ugyanebb•l a célból a múltban. Ha az Olvasó meg akarja tudni, hogy a katolikusok a protestánsokkal együtt hogyan fognak bánni dogmáik megtagadóival, vizsgálja meg, milyen lelkületet tanúsított Róma a szombattal és a szombat meg•rz•ivel szemben.

Királyi rendeletek, egyetemes zsinatok és a világi hatalom által támogatott egyházi utasítások intézkedtek arról, hogy a pogány ünnep megtisztel• helyhez jusson a keresztény világban. A vasárnap ünneplését kikényszerít• els• hivatalos intézkedés a Konstantin császár által kiadott törvény volt. Ez a rendelet megkövetelte a városlakóktól, hogy pihenjenek »a napnak tiszteletre méltó napján«, de megengedte a vidék népének a mez•gazdasági foglalatosságot. Ezt a tulajdonképpeni pogány rendelkezést a császár léptette életbe, miután névlegesen elfogadta a kereszténységet.

Mivel a császári parancs nem bizonyult elégségesnek Isten tekintélyének helyettesítésére, Eusebius, a fejedelmek kegyeit keres• püspök, Konstantin jó barátja és rajongója azt állította, hogy Krisztus áttette a szombatot vasárnapra, de a Szentírás egyetlen kijelentésével sem bizonyította az új tant. Maga Eusebius akaratlanul bevallja, hogy hamisítás történt, és megmondja, kik voltak a változtatás igazi szerz•i. »Mindazt - mondja -, amit kötelességünk volt szombaton elvégezni, áthelyeztük az Úr napjára. « A vasárnap melletti érvelés, bármilyen alaptalan volt, az embereket az Úr szombatjának semmibe vételére bátorította. Mindazok, akik a világ dics•ítésére vágytak, elfogadták a népszer• ünnepet.

Amikor a pápaság meger•södött, továbbra is a vasárnapot dics•ítette. Egy ideig az emberek, amikor nem mentek templomba, elvégezték munkájukat a földeken, de a hetedik napnak még mindig a szombatot tartották. De fokozatosan változás történt. A papoknak tilos volt vasárnap polgári vitákban ítéletet hozniuk. Nem sok id• múlva pedig mindenkinek - bármi is volt a rangja - megtiltották, hogy vasárnap köznapi munkát végezzen; ha szabad ember volt, bírság, ha pedig szolga, megkorbácsolás terhe mellett. Kés•bb elrendelték, hogy a gazdagok vagyonuk felének elvesztésével b•nh•dnek; és ha tovább is makacskodnak, rabszolgák lesznek, az alacsonyabb néposztályokat pedig örökös számkivetettséggel sújtják.

Csodákra is hivatkoztak. Többek között elmondták, hogy egy földm•vesnek, aki éppen vasárnap akarta felszántani a földjét, és ekéjét egy vasdarabbal tisztogatta, a vas hozzátapadt a kezéhez, és két évig »mérhetetlen szenvedés és szégyen közepette« cipelte magával.

Kés•bb a pápa megparancsolta a plébániák papjainak, hogy intsék meg a vasárnap megszentségtelenít•it. Mondják meg nekik, hogy járjanak templomba és imádkozzanak, ha nem akarnak valami nagy csapást hozni magukra és szomszédaikra! Egy papi zsinat azt az indokot hozta fel - amivel azóta még protestánsok is sokszor érvelnek -, hogy mivel egyes emberekre vasárnapi munkájuk közben villám sújtott le, minden bizonnyal a vasárnap a nyugalomnap. »Ebb•l látszik - mondta a f•pap -, hogy Isten mennyire haragudott rájuk e nap semmibevevése miatt«. Ezután felszólították a papokat és a

lelkészeket, a királyokat és a fejedelmeket, és minden hiv• embert, hogy »mindent tegyenek meg annak érdekében, hogy az a nap visszakapja megtisztel• helyét. A jöv•ben pedig a kereszténység dics•ségére •szintébben ünnepeljék. «

Mivel a zsinati rendeletek elégtelennek bizonyultak, az egyház felkérte a világi hatóságokat egy olyan rendelet kiadására, amely az embereket megfélemlíti és a vasárnapi munkától eltiltja. Egy zsinat, amelyet Rómában tartottak, minden korábbi döntésnek még nagyobb súlyt és fontosságot adott. E döntések az egyházi törvényekben is helyet kaptak, a polgári hatóságok pedig csaknem az egész keresztény világban kötelez•vé tették •ket.'

Még mindig nagy gondot jelentett az, hogy a vasárnap megtartását nem lehetett a Szentírással szentesíteni. A nép kételkedett abban, hogy tanítóinak joga volna Jahvénak - »a hetedik nap az Úrnak, a te Istenednek szombatja« - határozott kinyilatkoztatását a Nap napjának dics•ítéséért elvetni. A bibliai bizonyságtétel hiányának pótlására egyéb eszközökre volt szükség. A vasárnap egyik fanatikus védelmez•jének, aki a XII. század vége táján sorra látogatta az angliai gyülekezeteket, az igazság h•séges tanúi ellenszegültek. E tanító er•feszítései olyan eredménytelenek voltak, hogy egy id•re eltávozott az országból, és valami olyasmi után kutatott,amivel érvényre juttathatja tanításait. Amikor visszatért, a hiányt pótolta, és kés•bbi munkája eredményesebb lett. Hozott magával egy - állítólag Istent•l származó - tekercset, amely a vasárnap megtartásának hiányzó parancsát tartalmazta, és félelmes fenyegetéseket az engedetlenek megfélemlítésére. Ezt a nagyra becsült iratot, amely éppoly hamisítvány volt, mint az általa igazolt intézmény, és amely - állítása szerint - a mennyb•l hullt alá, Jeruzsálemben, a Golgotán lev• Szent Simeon nev• oltáron találták meg. Az igazság azonban az, hogy a római pápa palotája volt a születési helye, és onnan került ki. Az egyház hatalmát és virágzását el•segít• csalásokat és hamisítványokat a pápai hierarchia minden korban törvényesnek tartotta.

A tekercs szerint tilos dolgozni a szombat kilencedik órájától, azaz délután három órától, hétf• napfelkeltéig. A tekercs megbízhatóságát állítólag sok csoda támasztotta alá. Például a megadott id• után dolgozó emberek megbénultak. Egy molnár, aki megkísérelte gabonáját meg•rölni, liszt helyett vérzuhatagot látott kiömölni, és a malomkerék a nagy er•vel rázuhanó víz ellenére is mozdulatlan maradt. Egy asszony, aki tésztát tett a süt•be, nyersen vette ki, pedig a süt• forró volt. Egy másik, aki a kilencedik órára megdagasztotta a kenyerét, de úgy döntött, hogy hétf•ig félreteszi, másnapra - mennyei csoda folytán - megsült cipók formájában talált rá. Egy ember, szombaton a kilencedik óra után sütött kenyeret. Másnap reggel, amikor megtörte, vér folyt bel•le. Ilyen képtelen és babonás koholmányokkal próbálták a vasárnap hívei megalapozni e nap szentségét.

Skóciában, akárcsak Angliában nagyobb becsülete volt a vasárnapnak, amikor az •si szombat egy részével együtt ünnepelték. De hogy mennyi id•t kellett szentnek tartani, az változó volt. A skót király rendelkezése szerint »a szombatot déli tizenkét órától kell szentnek tartani«, és hétf• reggelig senki sem foglalkozhat világi dolgokkal.

Bár a pápisták mindent megtettek a vasárnap szentségének megalapozásáért, •k maguk nyilvánosan megvallották a szombat mennyei tekintélyét, és azt is, hogy az az intézmény, amely a szombat helyére került, emberi eredet•. Egy XVI. századi pápai zsinat világosan kimondta: »Egyetlen keresztény se

felejtse el, hogy a hetedik napot Isten megszentelte, és nemcsak a zsidók kapták és ünnepelték, hanem azok is, akik úgy tettek, mintha Istent imádnák; habár mi, keresztények az • szombatjukat az Úr napjára tettük át. « Isten törvényének meghamisítói tudták, mit csinálnak. Szántszándékkal helyezték magukat Isten fölé.

A valdensek közül némelyek szombatot ünnepeltek. Sokáig tartó, véres üldözésük beszédesen szemlélteti, milyen politikát folytatott Róma a vele ellenszegül•kkel. Mások is hasonlóképpen szenvedtek a negyedik parancsolat iránti h•ségükért. Az etióp és abesszin egyház történelme különösképpen sokatmondó. A középkor sötétjében Közép-Afrika keresztényeit szem el•l veszítette a világ, és •k hosszú századokon át szabadon gyakorolhatták hitüket. De Róma végül tudomást szerzett létezésükr•l, és az abesszin császárt csakhamar rávette, hogy ismerje el a pápát Krisztus helytartójának. Ezt további egyezkedések követték. Majd egy rendelet született, amely a legszigorúbb büntetés terhe mellett megtiltotta a szombat ünneplését. A pápai zsarnokság azonban nemsokára olyan kellemetlen iga lett, hogy az abesszinok elhatározták: letörik a nyakukról. Iszonyú harc árán ki•zték birodalmukból a római katolikusokat, és helyreállították az •si hitet. A gyülekezetek boldogan köszöntötték a szabadságot, és soha nem felejtették el azt a leckét, amelyet Róma megtévesztéseir•l, fanatizmusáról és önkényuralmáról tanultak. E félrees• ország népe örült, ha a keresztény világ többi része nem vett róla tudomást.

Az afrikai gyülekezetek úgy tartották a szombatot, mint a pápai egyház, miel•tt teljesen hitehagyóvá lett. Míg Isten parancsának engedelmeskedve megtartották a hetedik napot, az egyház szokásaihoz alkalmazkodva vasárnap sem dolgoztak. Róma, miután övé lett a legf•bb hatalom, sárba taposta Isten nyugalomnapját, hogy felmagasztalja a sajátját. De a majdnem ezer évig rejt•zköd• afrikai gyülekezetek nem osztoztak hitehagyásában. Amikor Róma uralma alá kerültek, kénytelenek voltak az igazi szombat ünneplésével felhagyni, és tiszteletben tartani a hamisítványt. De mihelyt visszanyerték függetlenségüket, újra engedelmeskedtek a negyedik parancsolatnak.

Ezek a feljegyzések, amelyek megörökítik a múltat, világosan tanúsítják, hogy Róma gy•löli az igazi szombatot és e szombat híveit. Kiderül bel•lük, hogy milyen eszközöket használ a maga alkotta intézmény megünnepeltetésére. Isten Igéje azt tanítja, hogy ezek az események meg fognak ismétl•dni, amikor Róma hívei és a protestánsok összefognak, hogy felmagasztalják a vasárnapot.

A Jelenések könyve 13. fejezetének próféciája kinyilatkoztatja, hogy a bárányszarvú fenevad által jelképezett hatalom »azt cselekszi, hogy a föld és annak lakosai imádják« a pápaságot, amelyet itt a párduchoz hasonló fenevad szimbolizál. A kétszarvú fenevad azt is mondja »a föld lakosainak, hogy csinálják meg a fenevadnak képét«, és ez a hatalom mindenkivel - »kicsinyekkel és nagyokkal, gazdagokkal és szegényekkel, szabadokkal és szolgákkal« - elfogadtatja a fenevad bélyegét (Jel 13:11-16). Bebizonyosodott, hogy az Egyesült Államok az a hatalom, amelyet a bárányszarvú fenevad jelképez, és hogy ez a prófécia akkor fog teljesedni, amikor az Egyesült Államok kikényszeríti a vasárnap megtartását. E nap megünneplésére Róma a maga fels•bbségének elismeréseként tart igényt. De nemcsak az Egyesült Államok fog meghódolni a pápaság el•tt. Róma befolyása azokban az országokban, amelyek egykor elismerték f•hatalmát, korántsem sz•nt meg. A prófécia pedig megjövendöli hatalmának visszaállítását. »Látám, hogy egy az • fejei közül mintegy halálos sebbel megsebesíttetett; de az • halálos

sebe meggyógyíttaték; és csodálván, az egész föld követé a fenevadat« (Jel 13:3). A halálos seb azt a kudarcot jelzi, amely a pápaságot 1798-ban érte. Ezután - ahogy a próféta mondja - »az • halálos sebe meggyógyíttaték; és csodálván, az egész föld követé a fenevadat«. Pál világosan kijelenti, hogy a »b•n embere« a második adventig megmarad (2Thessz 2:3-8). Egészen az id•k végéig fogja folytatni csaló munkáját. A Jelenések könyvének írója ugyancsak a pápaságra utal, amikor azt mondja, hogy »imádják •t a földnek minden lakosai, akiknek neve nincs beírva az életnek könyvébe« (Jel 13:8). Mind az Óvilág, mind az Új, a vasárnap tiszteletével - amely kizárólag a római egyház tekintélyén alapszik - hódolni fog a pápaság el•tt.

Több mint fél évszázadig az Egyesült Államok számos próféciakutatója bizonyságot tett err•l a világnak. A jelenlegi események tanúsítják, hogy rohamosan haladunk e prófécia teljesedése felé. Protestáns tanítók éppúgy hivatkoznak a vasárnap ünneplésének isteni eredetére, éppúgy nélkülözve a szentírási bizonyítékot, mint a pápai vezet•k, akik csodákat találtak ki, hogy Isten parancsát helyettesítsék. Újra hallani fogjuk azt az állítást, hogy a vasárnapi nyugalomnap megszentségtelenítése miatt sújtják Isten büntet• ítéletei az emberiséget. Már most is szó esik err•l. Rohamosan tért hódít az a mozgalom, amely az embereket a vasárnap megtartására kényszeríti.

Bámulatos, hogy a római egyház milyen fondorlatos. Fel tudja mérni, mi fog történni. Csak az alkalomra vár. Látja, hogy a protestáns egyházak a hamis szombat elfogadásával el•tte hódolnak, és hogy a protestánsok is azokkal az eszközökkel fogják a vasárnap megtartását kikényszeríteni, amelyeket • is alkalmazott a múltban. Akik elvetik az igazság világosságát, azok igényelni fogják a magát csalhatatlannak nevez• hatalom segítségét annak az intézménynek a felmagasztalásához, amely t•le származik. Hogy Róma milyen szívesen siet ebben a munkában a protestánsok segítségére, azt nem nehéz kitalálni. Ki tudná a pápai vezet•knél jobban, miként kell bánni azokkal, akik nem engedelmeskednek az egyháznak?

A római egyház - az egész világot behálózó ágazataival - egyetlen hatalmas szervezetet képez a Szentszék irányítása mellett, amelynek érdekeit kell szolgálnia. Híveinek millióit a föld összes országában arra kötelezi, hogy engedelmeskedjenek a pápának. Bármilyen nemzetiség•ek, és bármely ország polgárai, az egyház tekintélyét kell els• helyre tenniük. Az államnak tett esetleges h•ségesküjük mögött ott van a Rómának tett engedelmességi fogadalmuk. Ez a fogadalom feloldoz minden olyan eskü alól, amely sérti Róma érdekeit.

A történelem tanúsítja, hogy Róma milyen ravaszul és szívósan igyekszik beavatkozni a nemzetek ügyeibe; és ha egyszer megvetette valahol a lábát, még a fejedelmek és a nép romlásba döntése árán is el•térbe helyezi saját céljait. 1204-ben III. Ince pápa a következ• szokatlan esküt csikarta ki II. Péter aragon királytól: »Én, az aragonok királya, vallom és ígérem, hogy mindig h• és engedelmes leszek uramhoz, Ince pápához, valamint katolikus utódaihoz és a római egyházhoz. Nagy gondom lesz arra, hogy birodalmam is engedelmeskedjék neki. Védelmezem a katolikus vallást, és üldözöm az eretnek romlottságot. « Ez összhangban van a római f•pap hatalmi igényével, amely szerint a pápának »joga van császárokat trónjuktól megfosztani«, és »felmenthet alattvalókat becstelen uralkodók iránti engedelmességük alól«.

Ne felejtsük el, hogy Róma mivel dicsekszik; azzal, hogy soha nem változik. A római egyház ma is vallja VII. Gergely és III. Ince elveit. Ha hatalmában állna, most is éppoly er•szakosan megvalósítaná ezeket az elveket, mint a let•nt századokban. A protestánsok aligha tudják, mit csinálnak akkor, amikor Róma segítségével akarják felmagasztalni a vasárnapot. Miközben saját céljuk megvalósítására törekszenek, Róma el•tt a maga hatalmának helyreállítása, elvesztett fels•bbségének visszaszerzése lebeg. Jusson csak érvényre az Egyesült Államokban az az elv, hogy az egyház igénybe veheti, illetve irányíthatja az államhatalmat, azaz a vallásos szertartások világi törvényekkel kikényszeríthet•k; dióhéjban: ha az egyház és az állam uralkodik a lelkiismereten, akkor Róma diadala ebben az országban biztosítva van.

Isten Igéje figyelmeztet a közelg• veszélyre. Ha a protestáns világ nem figyel erre, akkor fogja megtudni, mi Róma valódi célja, amikor már túl kés• kimenekülni hálójából. Róma csendben n• hatalommá. Tanításai éreztetik befolyásukat a törvényhozó termekben, az egyházakban és az emberi szívekben. Titokban már építi büszke és masszív tornyait, amelyekben korábbi üldözéseit megismétli. Lopva és alig észrevehet•en növeli erejét, hogy készenlétben legyen, amikor ütésre emelheti kezét. El•nyhöz akar jutni, és ez már sikerült is neki. Nemsokára látni és érezni fogjuk, mi Róma igazi szándéka. Megvetésnek és üldözésnek teszi ki magát az, aki hisz és engedelmeskedik Isten Igéjének.

---

36. A közelg• küzdelem

A mennyben elkezd•dött nagy küzdelemnek már egészen az elején az volt Sátán célja, hogy Isten törvényét megdöntse. Ezért lázadt fel a Teremt• ellen. A mennyet ugyan el kellett hagynia, de a harcot folytatta a földön. Szívósan igyekszik az embert elámítani, hogy rá tudja venni Isten törvényének áthágására. Hogy ez Isten egész törvényének félredobásával történik, vagy csak egyetlen szabály elvetésével - az eredmény végtére is ugyanaz. Aki »egy ellene vétkezik, az egész törvényt megsérti; befolyásával és példájával a törvényszegés oldalára áll, és az »egésznek megrontásában b•nöse (Jak 2:10).

Sátán, hogy a menny törvényeit lejárassa, kiforgatta a Biblia tanításait, és ezért tévedések kerültek sok ezer ember vallásába, akik azt vallják, hogy hisznek a Szentírásban. Az igazság és a tévelygés közötti utolsó nagy összecsapás csupán az Isten törvénye miatti hosszú küzdelem végs• csatája. Mi most kapcsolódunk be ebbe a harcba, az emberi törvények és Jahve rendelkezései, a Biblia vallása és a mesék és hagyományok vallása közötti küzdelembe.

Már lázasan m•ködnek azok az er•k, akik e harcban az igazság és a szentség ellen szövetkezni fognak. Isten szent Igéje, amely oly sok szenvedés és vér árán jutott el hozzánk, nem sok megbecsülést kap. A Bibliához mindenki hozzáférhet, de kevesen fogadják el igazán életük útmutatójának. Aggasztó mértékben eluralkodott a hitetlenség, de nemcsak a világban, hanem az egyházban is. Sokan olyan tanításokat is megtagadnak, amelyek a keresztény hit oszlopai. Az állítólagos kereszténység nagy hányada részben vagy teljesen elveti azt, amit az ihletett írók a teremtés nagy tényér•l, az ember teremtésér•l, az engesztelésr•l és Isten törvényének örökérvény•ségér•l mondanak. Emberek ezrei, akik bölcsességükkel és függetlenségükkel kérkednek, a gyengeség tanújelének tartják a Bibliába vetett feltétlen hitet; a Szentírás bírálását, és legfontosabb igazságainak elspiritualizálását és elsekélyesítését pedig a nagy tehetség és m•veltség bizonyítékának vélik. Sok lelkész arra tanítja híveit, sok tanár és tanító pedig tanítványait, hogy Isten törvénye megváltozott, illetve már nem érvényes, és akik kívánalmait most is érvényesnek és szóról szóra követend•nek tartják, azok csak gúnyt és megvetést érdemelnek.

Az emberek az igazság megtagadásával az igazság Szerz•jét tagadják meg. Isten törvényének sárba tiprásával a Törvényadó tekintélyét cáfolják. Hamis tanokból és elméletekb•l éppoly könny• bálványt csinálni, mint fából vagy k•b•l. Sátán hamis színben tünteti fel Isten tulajdonságait, és az általa festett képb•l az ember téves fogalmat alkot Isten jellemér•l. Jahve helyett sokan egy filozofikus bálványt ültetnek a trónra, míg Krisztust, az Ige és a teremtés munkája nyomán megmutatkozó él• Istent csak kevesen imádják. Ezrek istenítik a természetet, a természet Istenét pedig megtagadják. A bálványimádás ma éppúgy létezik a keresztény világban, mint az Illés korabeli, •si Izraelben, csak más formában. Sok bölcsnek tartott ember istene - filozófusoké, költ•ké, politikusoké, újságíróké; az elegáns, divatos körök istene, számos f•iskola és egyetem istene, s•t egyes teológiai intézmények istene - nem sokkal különb, mint Baál, Fönícia napistene.

A keresztény világ tévedései közül egyik sem támadja vakmer•bben a Menny tekintélyét, egy sem ésszer•tlenebb és károsabb következményeiben, mint az a rohamosan tért hódító, divatos tanítás, hogy Isten törvénye hatályát vesztette. Minden nemzetnek megvannak a maga törvényei, amelyek tiszteletet és engedelmességet követelnek. Ezek nélkül egy kormányzat sem létezhet. Az ég és a föld Teremt•je pedig törvények nélkül igazgatná keze alkotásait? Tegyük fel, hogy neves lelkészek nyilvánosan azt tanítják, hogy az országukat igazgató és polgárainak jogait véd• törvényeket nem kell betartani, hogy azok korlátozzák az emberek szabadságát, és ezért nem kell nekik engedelmeskedni. Meddig t•rnének meg egy ilyen embert a szószéken? És vajon súlyosabb vétség áthágni az állami és a nemzeti törvényeket, mint sárba taposni a mennyei elveket, amelyek minden kormányzat alapját képezik?

Ha egy nemzet törvényeit eltörölnék, és alattvalóinak önkényes cselekvési lehet•séget adnának, ez korántsem lenne olyan következetlen dolog, mintha a világegyetem Kormányzója helyezné hatályon kívül törvényét, és fosztaná meg a világot a b•nöst elítél• és az engedelmest felment• normától. Ha a szentség normáját félreteszik, a gonoszság fejedelme szabad utat kap a földön.

Ahol Isten szabályait elutasítják, ott a b•n nem t•nik rossznak, és a szentség nem kívánatos. Akik nem hajlandók meghódolni Isten kormányzata el•tt, azok teljesen alkalmatlanok önmaguk kormányzására. Bomlasztó tanításaikkal elültetik az engedetlenség szellemét a gyermekek és az ifjúság szívébe, akik természetszer•en nehezen t•rik az irányítást. A következmény: törvényellenes, feslett társadalom. A tömegek, miközben azok hiszékenységén gúnyolódnak, akik engedelmeskednek Isten kívánalmainak, mohón kapnak Sátán ámításain. A vágyaknak adják át a gyepl•t, és olyan b•nökben élnek, amelyekkel a pogányok kihívták Isten büntet• ítéletét.

Akik arra tanítják az embereket, hogy Isten parancsolatait könnyen vegyék, azok engedetlenséget vetnek, és azt is aratnak. Ha ledöntenék az Isten törvénye által emelt korlátot, az emberi törvények is hamar tekintélyüket veszítenék. Mivel Isten tiltja a becstelenséget, az irigységet, a hazugságot és a csalást, az emberek sárba tiporják Isten törvényeit, mert földi jólétük gátjának tartják. E szabályok szám•zése azonban beláthatatlan következményekkel jár. Ha a törvény nem volna kötelez•, miért félne bárki is áthágásától? Javaink nem volnának biztonságban. Az emberek er•szakkal elvennék felebarátaik tulajdonát, és a leger•sebb lenne a leggazdagabb. Az emberi életet sem tisztelnék. A házassági eskü nem védené többé szent véd•bástyaként a családot. Az er•sebb er•szakkal elvenné felebarátja feleségét, ha megkívánná. Az ötödik parancsolatot elvetnék a negyedikkel együtt. Gyermekek gátlástalanul kioltanák szüleik életét, ha ezzel elérhetnék romlott szívük vágyait.

A civilizált világ tolvajok és gyilkosok hordájává válna. A béke, a nyugalom, a boldogság elt•nne a földr•l.

Az a tanítás, amely szerint nem kell Isten kívánalmainak engedelmeskedni, gyengíti az erkölcsi kötelezettség súlyát, és rányitja a gonoszság zsilipjeit a világra. A jogtalanság, kicsapongás és romlottság elsöpr• áradatként zúdul reánk. Sátán a családban is rombol. Zászlója ott leng az állítólagos keresztények otthonában is. Irigykednek, gyanúsítgatnak, képmutatóskodnak, egymástól elhidegülnek, versengenek, viszálykodnak, elárulják az igazságot, kielégítik b•nös vágyaikat. A vallási elvek és tanítások egész

rendszere, amelynek a társadalmi élet alapját és vázát kellene képeznie, düledez•, omladozó romhalmaznak t•nik. Sokszor a legaljasabb b•nöz•k, amikor vétségükért börtönbe kerülnek, olyan kiváltságokban, figyelmességben részesülnek, mintha irigylésre méltó, kitüntet• teljesítményt értek volna el. A sajtó jellemüknek és b•ncselekményüknek nagy reklámot csinál. Közhírré teszi vétkük felháborító részleteit, és ezzel másokat is elindít a csalás, lopás és gyilkolás útján. Sátán pedig ujjong ördögi mesterkedése sikerének. A b•n csodálata, a fékezhetetlen gyilkolás, a minden rend• és rangú mértéktelenség és romlottság iszonyú fokozódása láttán tegye fel mindenki a kérdést, aki féli Istent: mit lehet tenni a gonoszság áradatának feltartóztatására?!

Számos bíróság is megvesztegethet•. A hatalmasságokat a nyereség és az érzéki örömök utáni vágy sarkallja. Mértéktelenségükkel sokan annyira eltompították képességeiket, hogy Sátán csaknem korlátlanul uralkodik rajtuk. A jog tudósai megvesztegethet•k, megtéveszthet•k. Iszákosság, dorbézolás, indulatosság, irigység és mindenféle visszaélés el•fordul azok között, akik részt vesznek a törvénykezésben. »Az igazság messze áll, mivel elesett a h•ség az utcán, és az egyenesség nem juthat be« (Ésa 59:14).

Az a romlottság és lelki sötétség, amely Róma f•hatalma idején eluralkodott, elkerülhetetlenül következett abból, hogy betiltotta a Szentírást. De mi lehet az elharapódzott hitetlenségnek, Isten törvénye elvetésének, és az ebb•l következ• romlottságnak az oka a vallásszabadság korában, amikor az evangélium teljes fénnyel ragyog? Most, hogy Sátán már nem tarthatja a Szentírás elrejtésével uralma alatt a világot, más eszközökhöz nyúl, hogy célját elérje. A Bibliába vetett hit romba döntése éppúgy Sátán célját szolgálja, mint magának a Bibliának a megsemmisítése. Ha Sátán el tudja hitetni az emberrel, hogy Isten törvényét nem kötelez• megtartani, éppúgy ráveszi a törvényszegésre, mintha az ember egyáltalán nem ismerné el•írásait. Most is, mint az el•bbi korokban, Sátán felhasználja az egyházat szándékai el•mozdítására. Korunk vallásos szervezetei hallani sem akarnak a világos, de népszer•tlen bibliai igazságokról, és a megdöntésükre kigondolt magyarázataikkal és nézeteikkel elhintik a szkepticizmus magvait. Ragaszkodva ahhoz a pápai tévedéshez, hogy az ember természeténél fogva halhatatlan, és a halál állapotában is meg•rzi öntudatát, elvetették a spiritizmus csalásai ellen emelt egyetlen véd•bástyát. Az örök gyötrelem tana sok emberben kételyt támaszt a Bibliával szemben. A negyedik parancsolat kívánalmainak hallatán az emberek meg fogják tudni, hogy a hetedik napi szombatot meg kell tartani. Ekkor sok népszer• tanító kijelenti, hogy Isten törvényének ma már nincs kötelez• érvénye. Csak így tudnak kibújni egy olyan kötelezettség alól, amelyet nem akarnak teljesíteni. Elvetik a törvényt a szombattal együtt. Amikor a szombat reformja nagyobb méreteket ölt, csaknem az egész világ meg fogja tagadni Isten törvényét, hogy elhárítsa a negyedik parancsolat követelményeit. A vallási vezet•k tanításai hitetlenséghez, spiritizmushoz és az Isten szent törvényének semmibevevéséhez vezetnek. E vezet•ket félelmes felel•sség terheli a keresztény világ gonoszsága miatt.

Ezek az emberek azt állítják, hogy a rohamosan terjed• romlottság jórészt az úgynevezett »keresztény szombat« megszentségtelenítésének tulajdonítható, és hogy a vasárnap megtartásának kikényszerítésével nagy mértékben megjavulnának a társadalom erkölcsei. Ez az állítás különösen Amerikában hangzik, ahol az igazi szombat tantételét legtöbbet prédikálják. Az egyik legkimagaslóbb és legfontosabb erkölcsi reform, a mértékletességi munka itt gyakran kapcsolódik a vasárnapmozgalomhoz. Az utóbbi képvisel•i azt állítják önmagukról, hogy a társadalom legf•bb érdekeinek el•mozdításán fáradoznak. Azokat pedig,

akik nem hajlandók összefogni velük, a mértékletesség és a reform ellenségeinek bélyegzik.

De az a tény, hogy egy mozgalom, amely tévelygéshez vezet, olyan munkához kapcsolódik, amely önmagában jó, nem érv a tévelygés mellett. Álcázhatjuk a mérget egészséges ételbe keverve, de hatását nem változtathatjuk meg. Ellenkez•leg, veszélyesebbé tesszük, mert így valószín•bb, hogy gyanútlanul beveszik. Sátán egyik stratégiája, hogy annyi igazságot kever a hazugságba, amennyivel a hazugságot hihet•vé tudja tenni. El•fordulhat, hogy a vasárnapmozgalom vezet•i olyan reformokat hirdetnek, amelyekre az embereknek szükségük van; olyan elveket, amelyek összhangban vannak a Bibliával, de ha e reformok és elvek Isten törvényének megrontásával járnak, Isten szolgái nem foghatnak össze hirdet•ikkel. Nincs mentségük, ha emberi el•írásokkal felcserélik Isten parancsolatait.

E két nagy tévedéssel - a lélek halhatatlanságával és a vasárnap szentségével - fogja Sátán az embereket csalásainak foglyává tenni. Míg az el•bbi a spiritizmus alapját rakja le, az utóbbi Rómával hozza közös nevez•re az embereket. Az Egyesült Államok protestánsai els•ként fognak a szakadékon át kezet nyújtani a spiritizmusnak; és átnyúlnak a mélység felett is, hogy a római hatalommal kezet fogjanak. E hármas szövetség hatására ez az ország követni fogja Rómát a lelkiismeret jogainak sárba tiprásában.

Amikor a spiritizmus még jobban fog hasonlítani a mai névleges kereszténységhez, még több embert fog megtéveszteni és t•rbe ejteni. Sátán alkalmazkodik a mai élet körülményeihez. Világosság angyalaként jelenik meg. A spiritizmus útján meglep• dolgok fognak történni. Betegek meggyógyulnak, és sok tagadhatatlan csoda történik. És mivel a gonosz lelkek úgy tesznek, mintha hinnének a Bibliában, és tisztelik az egyházat, az emberek isteni er• megnyilatkozásaként fogják elfogadni munkájukat.

Az állítólagos keresztények és a hitetlenek között ma alig lehet különbséget tenni. Számos egyháztag szereti azt, amit a világ szeret, és könnyen felzárkózik a világ mellé. Sátán egyesíteni akarja •ket, hogy mindnyájukat a spiritizmus soraiba sodorva ügyét er•sebbé tegye. A pápistákat, akik a csodákat az igaz egyház jeleként dics•ítik, könnyen megtéveszti ez a csodatev• hatalom; a protestánsok pedig, mivel eldobták az igazság pajzsát, szintén a csalás

áldozatai lesznek. Katolikusok, protestánsok és a világ fiai egyaránt elfogadják a kegyesség formáját a kegyesség ereje nélkül, és ebben a szövetségben a világot megtérít• és régóta várt millennium nagyszer• mozgalmának kezdetét látják.

A spiritizmus köntösében Sátán az emberiség jótev•jének mutatkozik. Meggyógyítja a betegeket, és »egy új és dics•bb« vallási rendszert kínál, miközben pusztító munkát végez. Kísértéseivel tömegeket tesz tönkre. A mértéktelenség elveszi az ember józan eszét. Következménye: érzéki b•nök, versengés, vérontás. Sátán gyönyörködik a háborúban, mert a háborúval felkelti a lélek legádázabb indulatait. Áldozatait b•nnel és vérrel átitatva sodorja az örök pusztulásba. A nemzeteket szembeállítja egymással, mert a háborúval el tudja terelni a figyelmüket arról a munkáról, amely az embert felkészíti az ítélet napjára, az Istennel való találkozásra.

Sátán az elemeket is felhasználja, hogy segítségükkel lelkeket gy•jtsön cs•rébe. Kikutatva a természet

laboratóriumának titkait, latba veti minden képességét, hogy - amennyire csak Isten engedi - úrrá legyen az elemeken. Amikor engedélyt kapott Jób meggyötrésére, ó, milyen gyorsan elsöpört nyájat és gulyát, szolgákat, házakat, gyermekeket! Egyik baj pillanatok alatt követte a másikat. Isten pajzsként és bástyaként védi teremtményeit a pusztító hatalmától. De a keresztény világ semmibe veszi Jahve törvényét; és az Úr meg fogja tenni azt, amit mondott: visszavonja áldásait a földt•l, és leveszi véd• kezét azokról, akik törvénye ellen lázadnak, és másokat is erre tanítanak és kényszerítenek. Sátán tartja kézben mindazokat, akiket Isten nem oltalmaz. Sátán egyeseket támogat és sikerhez segít, hogy el•mozdítsák terveit; másokra pedig bajt hoz, és elhiteti velük, hogy azt Isten okozta.

Míg Sátán kiváló orvosnak tünteti fel magát, aki minden kórt meg tud gyógyítani, az általa okozott betegségek és csapások nyomán népes városok kihalt romhalmazzá válnak. Már most is dolgozik. A mindenütt és ezer formában el•forduló tengeri és szárazföldi balesetekben és szerencsétlenségekben; a hatalmas t•zvészekben, vad tornádókban és félelmetes jégverésekben; viharokban, árvizekben, ciklonokban, szök•árakban és földrengésekben Sátán keze van. Elsöpri az ér• termést, aminek következménye éhínség és nyomor. Halálos fert•t lehel a leveg•be, és emberek ezreit elviszi a ragály. E jelenségek egyre s•r•ödnek és súlyosbodnak. Pusztul mind ember, mind állat. »Gyászol és megromol a föld«; »elhervadnak a föld népének nagyjai. A föld megfert•ztetett lakosai alatt, mert áthágták a törvényeket, a rendelést megszegték, megtörték az örök szövetséget« (Ésa 24:4-5).

A nagy csaló el fogja hitetni az emberekkel, hogy e bajokat Isten szolgái okozzák. A menny haragját kihívók minden bajukkal azokat terhelik meg, akiknek az Isten parancsolatai iránti engedelmessége folyvást dorgálja a törvényszeg•ket. Azt állítják, hogy Istent sérti a vasárnapi nyugalomnak megszentségtelenítése; hogy ez a b•n csapásokat von maga után, amelyek addig tartanak, amíg a vasárnap megtartását szigorú törvények nem teszik kötelez•vé; hogy akik a negyedik parancsolat hangoztatásával aláássák a vasárnap iránti tiszteletet, azok az emberiség bajkever•i, akik megfosztják a világot Isten kegyelmét•l, és a földet a jólétt•l. Tehát megismétl•dik az Isten szolgája ellen felhozott •si vád, a régi jó indokkal: »És mikor meglátta Akháb Illést, monda Akháb néki: Te vagy-é az Izrael megháborítója? • pedig monda: Nem én háborítottam meg az Izraelt, hanem te és a te atyád háza, azzal, hogy elhagytátok az Úrnak parancsolatait, és a Baál után jártatok« (lKir 18:17-18). Amikor az emberek a hamis vádak hallatán haragra gerjednek, szinte ugyanazt teszik Isten követeivel, mint a hitehagyó Izrael Illéssel.

A spiritizmusban megmutatkozó csodatev• hatalom azok ellen fogja érvényesíteni befolyását, akik inkább Istennek engedelmeskednek, mint embereknek. A szellemvilág követei azt állítják magukról, hogy a menny küldöttei, akiket Isten azzal bízott meg, hogy a vasárnap megtagadóit meggy•zzék tévedésükr•l, és arról, hogy az ország törvényeinek az Isten törvényének kijáró engedelmességgel tartoznak. Ezek a lények keseregni fognak a világ romlottsága miatt, és a vallástanítókkal együtt •k is vallják, hogy az erkölcstelenség oka a vasárnap meggyalázása. Nagy lesz a felháborodás azok ellen, akik bizonyságtételüket nem fogadják el.

Ebben a harcban - az Isten népe ellen vívott végs• csatában - Sátán politikája ugyanaz, mint amit a mennyben, a nagy küzdelem megindításakor alkalmazott. Isten kormányzatának er•sítését színlelte, és titokban minden igyekezetével meg akarta dönteni. És a saját b•nös vágyaival a h•séges angyalokat

vádolta meg. A római egyház történelmét ugyanez a politika - a megtévesztés politikája - jellemzi. A menny helytartójának munkáját színleli, miközben magát Isten fölé akarja emelni, törvényét pedig megváltoztatni. Róma gonosztev•knek bélyegezte azokat, akik uralma alatt az evangélium iránti h•ségük áldozatai lettek. Azt mondta, hogy Sátán cinkosai. Gyalázta •ket, hogy mások, s•t a maguk szemében is a legalávalóbb b•nöz•knek t•njenek. Így lesz ez most is. Sátán megkísérli Isten törvényének tisztel•it elpusztítani. Törvényszeg•knek bélyegezteti •ket, akik meggyalázzák Istent, és csapásokat hoznak a világra.

Isten soha nem hat kényszerrel az akaratra, sem a lelkiismeretre. Sátán viszont könyörtelen kényszert alkalmaz azokkal szemben, akiket másként nem tud megrontani. Megfélemlítéssel vagy er•szakkal próbál a lelkiismereten uralkodni és hódolatot kicsikarni. Igénybe veszi mind a vallási, mind a világi hatalmakat, hogy Isten törvényével dacolva er•szakkal szerezzenek érvényt emberi törvényeknek.

A bibliai szombat tisztel•it a törvény és a rend ellenségeinek fogják nevezni, akik ledöntik a társadalom erkölcsi korlátait, felfordulást és erkölcsi romlást okoznak, és Isten csapásait hozzák a földre. Lelkiismereti aggályaikat megátalkodottságnak, konokságnak és a fels•bbség semmibevevésének bélyegzik. Állampolgári h•tlenséggel fogják vádolni •ket. Az Isten törvényének kötelez• érvényét megtagadó lelkészek a szószékr•l fogják hirdetni, hogy engedelmességgel tartozunk a polgári hatalmaknak, mint Istent•l rendelt tekintélynek. Törvényhozó testületek és bíróságok a parancsolatok megtartóit hamis színben tüntetik fel és elítélik. Szavaikat kiforgatják, és indítékaikat a lehet• legrosszabbnak tartják.

Amikor a protestáns egyházak elvetik az Isten törvénye mellett szóló világos szentírási érveket, szívesen elnémítanák azokat, akiknek a hitét nem tudják a Bibliával megdönteni. Míg behunyják szemüket a tények el•tt, állásfoglalásuk azok üldözéséhez vezet, akik lelkiismeretükre hallgatva távol tartják magukat a többi keresztény gyakorlatától, és nem hajlandók elismerni a pápai szombattal járó követelményeket.

Az egyházi és állami méltóságok összefognak, hogy minden rend• és rangú embert rábeszéljenek; kényszerítsenek vagy megvesztegetéssel rávegyenek a vasárnap tiszteletben tartására. A mennyei tekintély hiányát zsarnoki rendeletekkel pótolják. A politikai korrupció kiöli a jogosság szeretetét és az igazság tiszteletét. Még a szabad Amerikában is a hatalmasságok és a törvényhozók, hogy a nép kegyét megnyerjék, követelésének engedve kötelez•vé teszik a vasárnap megtartását. A lelkiismereti szabadságot, amelynek oly nagy volt az ára, már nem tartják tiszteletben. A nemsokára meginduló küzdelemben teljesedik e prófétai kijelentés: »Megharaguvék azért a sárkány az asszonyra, és elméne, hogy hadakozzék egyebekkel az • magvából valókkal, az Isten parancsolatainak meg•rz•ivel, és akiknél vala a Jézus Krisztus bizonyságtétele« (Jel 12:17).

---

37. A Szentírás véd•bástya

»Vissza a tanításhoz és a kinyilatkoztatáshoz! Aki nem ezt mondja, annak nincs hajnala« (Ésa 8:20). Isten népének a Szentírásnál kell védelmet keresnie a hamis tanítók befolyása és a sötétség lelkeinek megtéveszt• hatalma ellen. Sátán minden úton-módon igyekszik az embert elzárni a Biblia kínálta ismerett•l, mert a Biblia világos kijelentései leleplezik csalásait. Minden alkalommal, amikor Isten m•ve új életre kel, a gonoszság fejedelmének munkája is megélénkül. Most összeszedi minden erejét a Krisztus és követ•i elleni végs• küzdelemhez. Nemsokára szemtanúi lehetünk utolsó nagy csalásának. Az antikrisztus szemünk láttára viszi véghez bámulatos tetteit. A hamisítvány annyira fog hasonlítani az igazságra, hogy csakis a Szentírás által lehet különbséget tenni köztük. Minden kijelentést és minden csodát a Biblia bizonyságtételével kell ellen•rizni.

Azok, akik igyekeznek Isten parancsolatainak engedelmeskedni, gúnynak és támadásnak lesznek kitéve. Csak Isten segítségével állhatnak meg. Hogy el tudják viselni a reájuk váró próbát, meg kell érteniük Isten akaratát, Igéjének kinyilatkoztatásait. Csak azok tudják megdics•íteni Istent, akiknek helyes fogalmaik vannak jellemér•l, kormányzatáról, szándékairól, és azokkal összhangban cselekszenek. Csak azok fognak az utolsó nagy küzdelemben végig kitartani, akik felvértezték értelmüket a Biblia igazságaival. Egyszer mindenki fel fogja tenni magának ezt a súlyos kérdést: Istennek engedelmeskedjem-e vagy embereknek? A dönt• óra már a küszöbön van. Szilárdan áll-e lábunk a sziklán, Isten változhatatlan Igéjén? Ki tudunk-e híven tartani Isten parancsolatai és a Jézus hite mellett?

Megváltónk, miel•tt keresztre feszítették, elmondta tanítványainak,

hogy meg fogják ölni, de újra életre kel. Angyalok is jelen voltak e beszélgetésnél, hogy Jézus szavait bevéssék a tanítványok elméjébe és szívébe. De a tanítványok földi szabadságot, Róma igája alóli szabadulást vártak, és nem tudták elviselni azt a gondolatot, hogy az, akiben minden reményük összpontosult, megalázó halált szenvedjen. Nem lett volna szabad elfelejteniük Jézus szavait, mégis elfelejtették. És amikor jött a próba, készületlenül találta •ket. Jézus halála minden reményüket romba döntötte, mintha a Megváltó nem is figyelmeztette volna •ket rá. A próféciák nekünk is éppoly világosan mutatják a jöv•t, miként Krisztus szavai a tanítványoknak. Az Ige tisztán feltárja a kegyelemid• lezárulásához f•z•d• eseményeket, és azt, hogy miként kell a nyomorúság idejére felkészülnünk. De a tömegek nem értik ezeket a fontos igazságokat, mintha Isten ki sem nyilatkoztatta volna •ket. Sátán résen áll, hogy elragadjon minden benyomást, amely az embert bölccsé teheti az üdvösségre. És a nyomorúság idején sokan készületlenek lesznek.

Amikor Isten olyan fontos intéseket küld az embernek, hogy az ég közepén szálló szent angyalok által hirdetett üzenettel ábrázolja, akkor mindenkit•l, akinek értelmet adott, megkívánja, hogy figyeljen az üzenetre. A fenevad és képe imádásáért járó félelmes büntetés (Jel 14:9-11) késztessen mindenkit a próféciák szorgalmas kutatására. Mindenkinek meg kell tudnia, mi a fenevad bélyege, és miként kell

elhárítani. De a sokaság elfordítja fülét az igazság hallásától, és a mesékre figyel. Pál apostol a végs• id• felé tekintve kijelentette: »Lesz id•, mikor az egészséges tudományt el nem szenvedik« (2Tim 4:3). Ez az id• már itt van. A tömegeknek nem kell a Biblia igazsága, mert keresztezi b•nös, világot szeret• szívük vágyait, Sátán pedig gondoskodik a nekik tetsz• tévedésekr•l.

De Istennek lesz egy népe a földön, amely minden tanítás normájának és minden reform alapjának a Bibliát és csakis a Bibliát tartja. A tudósok nézetei, a tudomány következtetései, a többség hangja, az egyházi zsinatok hitvallásai és határozatai - amelyekb•l oly sok és sokféle van, mint az általuk képviselt egyházakból - külön-külön és együttvéve sem tekinthet•k bizonyítéknak

egyetlen hitpont mellett, sem ellen. Miel•tt bármilyen tantételt vagy el•írást elfogadnánk, kérdezzük meg, hogy mit szól hozzá az Úr!

Sátán az emberek figyelmét Isten helyett folyvást emberekre igyekszik terelni. Ráveszi •ket, hogy a Szentírás kutatása helyett püspökökt•l, lelkészekt•l, teológiai professzoroktól kérdezzék meg, mi a kötelességük. E vezet•k befolyásolásával pedig úgy irányítja a tömegeket, ahogy neki tetszik.

Amikor Jézus eljött, hogy az élet igéit szólja, az egyszer• emberek boldogan hallgatták; és sokan - még a papok és a f•emberek közül is - hittek benne. De a papság feje és a nemzet vezet•i tanításait készakarva kifogásolták és elvetették. Bár minden ellene koholt vádjukkal kudarcot vallottak, és bár Jézus szavaiban érezhet• volt a menny hatalma és bölcsessége, •k mégis az el•ítélet mögé bújtak, és Messiás voltának legvilágosabb bizonyítékát sem fogadták el. Különben minden bizonnyal tanítványai lettek volna. Jézusnak ezeket az ellenségeit az emberek gyermekkoruktól kezdve tisztelték, és már megszokták, hogy tekintélyük el•tt vakon fejet hajtanak. »Hogy lehet - kérdezték -, hogy f•embereink és tanult írástudóink nem hisznek Jézusban? Ha • volna a Krisztus, e kegyes emberek hinnének benne. « E tanítók befolyására tagadta meg a zsidó nép Megváltóját.

Ma is sok szentesked• ember tükrözi azoknak a papoknak és f•embereknek a lelkületét, akik nem hajlandók megvizsgálni, hogy mit mond a Szentírás korunk különleges igazságairól. Hivatkoznak gazdagságukra, népszer•ségükre, nagy létszámukra, és közben megvetik az igazságnak azt a néhány szegény, népszer•tlen képvisel•jét, akiket vallásos hitük elkülönít a világtól.

Krisztus tudta, hogy az a hatalom, amelyet az írástudók és a farizeusok indokolatlanul bitoroltak, nem fog megsz•nni a zsidók szétszóródásával. Profetikus szemmel látta, hogy emberek tekintélyét fogják a lelkiismeret mércéjévé tenni. Ez a törekvés súlyos átokként nehezedett az egyházra. A félelmes átkot, amelyet Jézus az írástudókra és a papokra mondott, és intését, amellyel óvta a népet e vak vezet•k követését•l, feljegyezték a kés•bbi nemzedékek okulására.

A római egyház a papság számára tartja fenn a Szentírás magyarázatának jogát. Azzal az indokkal, hogy csak egyházi személyek illetékesek Isten Igéjének magyarázására, visszatartotta a Bibliát a köznépt•l. Bár a reformáció mindenkinek felkínálta a Szentírást, a Róma által képviselt elv a protestáns egyházakban is tömegeket tart vissza a Biblia személyes kutatásától. Azt tanulták, hogy fogadják el a Biblia tanításait úgy, ahogy az egyház tanítja. És emberek ezrei félnek elfogadni azt - bármilyen világos

is a Szentírásban -, ami ellentétben áll hitvallásukkal vagy egyházuk hagyományos tanításaival.

Annak ellenére, hogy a Biblia óv a hamis tanítóktól, sokan szívesen rábízzák üdvösségüket a papságra. Ma emberek ezrei, akik vallásosnak mondják magukat, csak azzal tudják megokolni, mit miért hisznek, hogy vallási vezet•ikt•l így tanulták. Szinte nem is figyelnek a Megváltó tanításaira, és fenntartás nélkül elhiszik a papok szavait. De vajon a papok tévedhetetlenek? Hogyan bízhatjuk lelkünket vezetésükre, ha Isten Igéje alapján nem látunk bennük fényhordozót?! Sokan azért követnek tanult embereket, mert nincs erkölcsi bátorságuk ahhoz, hogy letérjenek a világ kitaposott útjáról; mivel kényelmesek ahhoz, hogy saját maguk kutassanak, a tévelygés láncai menthetetlenül megkötözik •ket. Látják, hogy a korunknak szóló igazság világosan kiolvasható a Bibliából, és érzik is, hogy a Szentlélek ereje kíséri hirdetését, de a papság rosszallása elfordítja •ket a világosságtól. E becsapott lelkek - értelmük és lelkiismeretük meggy•z•dése ellenére - nem mernek másként gondolkozni, mint a lelkész, az egyéni véleményüket, örök érdekeiket feláldozzák más hitetlenségének, g•gjének és el•ítéletének oltárán.

Sátán sokféle módon használja fel az emberi befolyást foglyai megkötözésére. Tömegeket nyer meg magának azzal, hogy az érzések selyemszálaival Krisztus keresztjének ellenségeihez köti •ket. Bármilyen kötelék legyen is ez: szül•i, gyermeki, hitvesi vagy társadalmi, az eredmény ugyanaz. Az igazság ellenségei felhasználják befolyásukat a lelkiismeret irányítására, és a hatalmukban tartott lelkeknek nincs elég bátorságuk vagy önállóságuk ahhoz, hogy a saját belátásuk szerint teljesítsék kötelességüket.

Isten dics•sége elválaszthatatlan igazságától. Nem lehet Bibliával a kézben hamis nézetekkel dics•séget adni Istennek. Sokan állítják, hogy nem számít, mit hiszünk, csak éljünk becsületesen! De az életet a hit alakítja. Ha a világosság és az igazság hozzáférhet• számunkra, de mi nem igyekszünk meglátni és meghallani, tulajdonképpen elutasítjuk, és a sötétséget választjuk.

»Van olyan út, mely igaz az ember szeme el•tt, de vége a halálnak útja« (Péld 16:25). Amikor minden lehet•ség megvan Isten akaratának megismerésére, a tudatlanság nem mentség a tévedésre és a b•nre. Az az utas, aki útkeresztez•déshez érve figyelmen kívül hagyja a jelz•táblát, és a szerinte helyes utat választja, bármilyen jószándékú, minden valószín•ség szerint a rossz úton fogja találni magát.

Isten azért adta nekünk Igéjét, hogy megismerjük tanításait. Azt akarja, hogy mi magunk keressük, mit kíván t•lünk. Amikor a törvénytudó ezzel a kéréssel fordult Jézushoz: »Mit cselekedjem, hogy az örök életet vehessem?« - a Megváltó a Szentírásra hivatkozva ezt mondta: »A törvényben mi van megírva? Mint olvasod?« A tudatlanság nem mentség; ez nem menti fel az Isten törvényének áthágásáért járó büntetés alól sem az ifjút, sem az öreget, hiszen kezükben van a törvény elveinek és kívánalmainak hiteles ismertetése. Nem elég a jó szándék. Nem elég azt tenni, amit az ember helyesnek vél, vagy a lelkész helyesnek mond. Üdvösségünk forog kockán. Minden embernek személyesen kell kutatnia a Szentírást. Bármilyen er•s is a meggy•z•dése, bármennyire is bízik abban, hogy a lelkész tudja, mi az igazság, nem építhet rá. Van egy térképe, amelyen fel van tüntetve a haza felé vezet• út minden jelzése. Nem kell találgatnia.

Minden értelmes lény els• és legfontosabb kötelessége, hogy megtudja a Szentírásból, mi az igazság.

Az igazságot ismerve pedig a világosságban kell járnia, és mindenkit példája követésére kell buzdítania. Nap mint nap szorgalmasan kell kutatnunk a Bibliát, minden gondolatot mérlegelve, és igét igével összevetve. Isten segítségével nekünk kell kialakítanunk nézeteinket, mint ahogy életünkért is saját magunk vagyunk felel•sek Isten el•tt.

Számos m•velt ember a Biblia legvilágosabb igazságait valószín•tlennek és homályosnak tünteti fel. Nagy bölcsességet színlelve azt tanítják, hogy a Szentírásnak van egy misztikus, titokzatos, lelki jelentése, amelyet nem lehet megfejteni. Ezek az emberek hamis tanítók. Nekik mondja Jézus: »Nem ismeritek az írásokat, sem az Istennek hatalmát« (Mk 12:24). A Bibliát, amikor nem szimbólumokban vagy képekben, hanem világosan beszél, szó szerint kell érteni. Krisztus ezt ígérte: »Ha valaki cselekedni akarja az • akaratát, megismerheti e tudományról« (Jn 7:17). Ha az emberek szó szerint vennék a Bibliát, ha nem volnának hamis tanítók, akik félrevezetik és elbizonytalanítják •ket, akkor olyan munkát lehetne végezni, ami megörvendezteti az angyalokat, és Krisztus nyájába tévelyg•k ezrei jönnének.

Amikor a Szentírást kutatjuk, összpontosítsuk rá minden figyelmünket, és igyekezzünk megérteni, amennyire Isten mélységes dolgait halandó ember felfoghatja! De ne felejtsük el, hogy az igazi tanulót a gyermek formálhatósága és alázatossága jellemzi! A szentírási problémákat nem lehet a filozofikus problémák leküzdéséhez alkalmazott módszerekkel megoldani. A Biblia kutatásához nem szabad azzal a magabiztossággal fogni, ahogy sokan a tudományos kérdéseket vizsgálják; hanem imádkozva, Istenre támaszkodva, akaratának megismerésére igazán vágyakozva. Alázatos és tanulékony lelkülettel kell a nagy VAGYOK-tól tanulnunk, nehogy a gonosz angyalok elhomályosítsák értelmünket, és szívünket keménnyé, érzéketlenné tegyék az igazság iránt.

A Szentírásnak sok olyan része, amelyet m•velt emberek titokzatosnak mondanak, vagy lényegtelennek tartva figyelemre se méltatnak, vigasztalást és eligazítást nyújt azoknak, akik Krisztus iskolájában tanulnak. Sok teológus szándékosan nem látja meg azokat az igazságokat, amelyeket nem akar gyakorolni. Ez az egyik oka annak, hogy alig-alig érti Isten Igéjét. A bibliai igazságok megértése nem annyira az értelmi képességen múlik, hanem inkább a céltudatosságon és az igaz élet utáni vágy •szinteségén.

A Bibliát soha nem szabad imádkozás nélkül kutatni. Csak a Szentlélek tudja megéreztetni velünk a könnyen megérthet• dolgok fontosságát, és csak • akadályozhatja meg a nehezen érthet• dolgok kiforgatását. Isten mennyei angyalokat bízott meg azzal,hogy Igéjének befogadására alkalmassá tegyék szívünket; olyannyira, hogy az Ige szépségében gyönyörködni, intéseib•l okulni tudjunk, ígéreteib•l pedig életet és er•t merítsünk. Tegyük magunkévá a zsoltáros könyörgését: »Nyisd meg az én szemeimet, hogy szemléljem a te törvényednek csodálatos voltát« (Zsolt 119:18)! A kísértés sokszor legy•zhetetlennek t•nik, mert az imádkozás és az igekutatás elhanyagolása miatt a megkísértett nem emlékszik mindjárt Isten ígéreteire, és nem a Szentírás fegyvereivel próbálja Sátánt legy•zni. De azokat, akik jártasak akarnak lenni Isten dolgaiban, angyalok veszik körül, és a bajban emlékeztetik •ket az éppen akkor szükséges igazságokra. Tehát, amikor az ellenség »elj•, mint egy sebes folyóvíz« (Ésa 59:19), Isten Lelke zászlót bont el•tte.

Jézus ezt ígérte tanítványainak: »Ama vigasztaló pedig, a Szentlélek, akit az én nevemben küld az Atya, az mindenre megtanít majd titeket, és eszetekbe juttatja mindazokat, amiket mondtam néktek« (Jn 14:26). De ahhoz, hogy a veszély idején Isten Lelke eszünkbe juttathassa Krisztus tanítását, el•bb azt szívünkbe kell zárnunk. »Szívembe rejtettem a Te beszédedet - mondta Dávid -, hogy ne vétkezzem ellened« (Zsolt 119:11).

Mindazoknak, akik értékelik az örökkévaló dolgokat, résen kell lenniük a szkepticizmus támadásaival szemben. Az emberek az igazság oszlopait is ki fogják kezdeni. Nem menekülhetünk meg a maró gúnyolódástól és álokoskodástól, a csalárd és bomlasztó tanításoktól, a modern hitetlenségt•l. Sátán minden rend• és rangú emberhez alkalmazza kísértéseit. A tanulatlant gúnyolja és csúfolja, a m•velt embert pedig tudományos ellenvetésekkel és filozofikus érvekkel támadja, - mindenkit azzal a céllal, hogy kételyt és megvetést keltsen a Szentírással szemben. Még a tapasztalatlan fiataloknak is van bátorságuk a keresztény alapelvekkel szemben kételyt ébreszteni. Ez az ifjúkori hitetlenség, ha felszínes is, kihat másokra. Sok embert atyái hitének kigúnyolására és a kegyelem Lelkének megsértésére indít (Zsid 10:29). Sok szépen induló életet, amely Isten dics•ségét és a világ áldását szolgálhatta volna, megrontott a hitetlenség átkos lehelete. Akik hisznek az öntelt emberi értelem ítél•képességében, azt képzelve, hogy Istent•l kapott bölcsesség nélkül megmagyarázhatnak mennyei titkokat, és felismerhetnek igazságokat, azok Sátán csapdájába esnek.

A világtörténelem legünnepélyesebb id•szakában élünk. A földön él• tömegek sorsa nemsokára eld•l. Saját jöv•nk és mások üdvössége múlik azon, hogy mi most hogyan élünk. Szükségünk van Isten Lelkének vezetésére. Krisztus minden követ•jének komolyan meg kell kérdeznie: »Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?« Meg kell magunkat alázni böjtben és imában az Úr el•tt, és sokat kell elmélkednünk Isten Igéjén, különösen az ítélet jelenetein. Mély és él• tapasztalatokat kell szereznünk Istennel. Egy pillanatot sem vesztegethetünk el. Létfontosságú dolgok történnek körülöttünk. A Sátán által megigézett területen élünk. Isten •rállói, ne aludjatok! Az ellenség résen áll, hogy ha tétlenkedtek és elszunnyadtok, lecsapjon rátok, és zsákmányul ejtsen benneteket.

Sok embert Isten egészen másként lát, mint ahogy •k gondolják. Sokan gratulálnak maguknak a b•nökért, amiket nem követtek el, és elfelejtik számba venni azokat az elmulasztott jó és nemes tetteket, amiket Isten elvárt volna t•lük. Nem elég csupán fának lenni Isten kertjében. Gyümölcsöt is kell teremni. Isten számon kér t•lük minden elmulasztott jót, amit kegyelme erejével véghez vihettek volna. A mennyei könyvek nyilvántartása szerint hiába foglalják a helyet. De még az • helyzetük sem teljesen reménytelen. Az Isten irgalmát semmibe vev•ket és a kegyelmével visszaél•ket a türelmes Szeretet még mindig védelmébe veszi. »Annakokáért mondja: Serkenj föl, aki aluszol, és támadj fel a halálból, és felragyog tenéked a Krisztus. Meglássátok annakokáért, hogy mi módon okkal járjatok... Áron is megvegyétek az alkalmatosságot, mert a napok gonoszok« (Ef 5:14-16).

A próba idején fog meglátszani, ki tette Isten Igéjét élete szabályává. Nyáron nem lehet különbséget tenni az örökzöld és a többi fa között. De amikor eljön a tél és a fagy, az örökzöld változatlan marad, a többi fa pedig lehullatja leveleit. A kétszín• hitvallót sem lehet most megkülönböztetni az igazi keresztényt•l. De küszöbön van az az id•, amikor a különbség nyilvánvaló lesz. Ha feltámad az ellenségeskedés, ha újra úr lesz a vakbuzgóság és a vallási türelmetlenség; ha lángra lobban az üldözés, a

lágymelegek és a képmutatók meginognak, és feladják hitüket. De az igazi keresztény sziklaszilárdan megáll. Hite er•sebb, reménysége fényesebb lesz, mint amilyen a jólét napjaiban volt.

Ezt mondja a zsoltáríró: »A Te bizonyságaid az én gondolataim«. »A Te határozataidból leszek értelmes, gy•lölöm azért a hamisságnak minden ösvényét«(Zsolt 119:99.104).

»Boldog ember az, aki megnyerte a bölcsességet. « »Mert olyanná lesz, mint a víz mellé ültetett fa, amely a folyó felé bocsátja gyökereit, és nem fél, ha h•ség következik, és a levele zöld marad; és a száraz esztend•ben nem retteg, sem a gyümölcsözést•l meg nem sz•nik« (Péld 3:13; Jer 17:8).

---

38. Az utolsó figyelmeztetés

»Láték más angyalt leszállani a mennyb•l, akinek nagy hatalma vala; és a föld fénylett annak dics•ségét•l. És kiálta teljes erejéb•l, nagy szóval mondván: Leomlott, leomlott a nagy Babilon, és lett ördögöknek lakhelyévé, minden tisztátalan léleknek tömlöcévé, és minden tisztátalan és gy•lölséges madárnak tömlöcévé. « »És hallék más szózatot a mennyb•l, amely ezt mondja vala: Fussatok ki bel•le én népem, hogy ne legyetek részesek az • b•neiben, és ne kapjatok az • csapásaiból« (Jel 18:1-2.4).

Ez az ige arra az id•re utal, amikor a Jel 18. fejezetének angyala meg fogja ismételni a Jel 14. fejezete (8. vers) második angyalának üzenetét; azt, hogy Babilon elbukott. A Jel 18. fejezetében említett angyal utalni fog azokra a rontásokra is, amelyek 1844 nyara, az üzenet els• meghirdetése óta utat találtak a Babilont megtestesít• szervezetekbe. A vallásos világ aggasztó állapotát mutatja be ez az üzenet. Az igazság ismételt elutasításával az emberek lelki látása egyre homályosabb, szíve egyre makacsabb lesz, mígnem teljesen hitetlenségbe merevednek. Isten intéseivel dacolva konokul lábbal tiporják a Tízparancsolat egyik törvényét, és végül még üldözik is azokat, akik a Tízparancsolatot szentnek tartják. Aki Isten Igéjét és népét megveti, az Krisztust veti meg. Amikor az egyházak elfogadják a spiritizmus tanításait, az érzékiséget fékez• korlát led•l, és hitvallásuk csak palást lesz, amely alá gonoszságukat rejtik. A természetfölötti megnyilatkoztatásokba vetett hit ajtót nyit az ördög csalásai és tanításai el•tt, és a szellemvilág befolyása meg fog mutatkozni az egyházakban.

Így néz ki Babilon e próféciában vázolt id•ben: »Az • b•nei az égig hatottak, és megemlékezett az Isten az • gonoszságairól« (Jel18:5).

Gonoszságának mértéke betelt, és pusztulása a küszöbön van. De Istennek még vannak Babilonban gyermekei. A büntet• ítélet végrehajtása el•tt e h•ségeseket ki kell onnan hívni, hogy ne legyenek részesek Babilon b•neiben, és ne érjék •ket a Babilont sújtó csapások. Értük van az a mozgalom, amelyet az a mennyb•l leszálló és a földet dics•ségével beragyogó angyal szimbolizál, aki hangosan kiált, és közhírré teszi Babilon b•neit. Az • üzenetéhez kapcsolódik ez a felszólítás: »Fussatok ki bel•le én népem!«. Ez az üzenet és a harmadik angyal üzenete a föld lakóihoz szóló utolsó figyelmeztetés.

A világ félelmetes események el•tt áll. A föld hatalmasságai, amelyek egymással összefogva harcot indítanak Isten parancsolatai ellen, elrendelik, hogy mindenki - kicsinyek és nagyok, gazdagok és szegények. szabadok és szolgák (Jel 13:16) - a hamis szombat megtartásával alkalmazkodjon az egyház szokásaihoz. Az engedelmesség megtagadása államellenes cselekménynek fog min•sülni, amelyért halálbüntetés jár. Másrészr•l pedig Isten törvénye, amely elrendeli a Teremt• nyugalomnapjának megtartását, követel engedelmességet, és kinyilatkoztatja mindazok megbüntetését, akik megsértik rendelkezéseit.

Aki e félreérthetetlen következmények ismeretében lábbal tiporva Isten törvényét, emberi törvényeknek engedelmeskedik, az magára veszi a fenevad bélyegét, annak a hatalomnak a h•ségjelét,

amelynek Istent megtagadva engedelmeskedik. A menny intése így hangzik: »Ha valaki imádja a fenevadat és annak képét, és bélyegét felveszi vagy homlokára vagy kezére, az is iszik az Isten haragjának borából, amely elegyítetlenül töltetett az • haragjának poharába« (Jel 14:9-10).

De Isten büntetése csak akkor fog lesújtani, ha az ember már meggy•z•dhetett az igazságról, és azt tudatosan elutasította. Sok embernek még soha nem volt alkalma meghallani a korunknak szóló különleges igazságokat. A negyedik parancsolat kötelez• voltát még senki nem világította meg nekik igazán. De aki olvas minden szívben, és mérlegre tesz minden indítékot, nem engedi, hogy bárkinek is, aki tudni akarja az igazságot, téves fogalmai legyenek a küzdelem kimenetelér•l. Isten nem kíván vak engedelmességet.

Mindenki eleget fog tudni ahhoz, hogy értelmesen dönthessen.

A h•ség nagy próbája a szombat lesz, mert az igazságnak különösen vitatott pontja. A végs• próbatétel idején éles határvonal fog húzódni Isten szolgái és azok között, akik nem szolgálják •t. Míg a negyedik parancsolat megtagadása és a hamis szombat megtartása, amit az állam törvénye megkíván, egyenl• az istenellenes hatalomnak tett h•ségesküvel, addig az igazi szombat megtartása, ahogy az Isten törvénye megszabja, a Teremt• iránti h•ség bizonyítéka. Míg az egyik csoport a földi hatalmaknak való engedelmesség jelét elfogadva a fenevad bélyegét veszi fel, a másik a menny tekintélyéhez való h•ség jelét választva, megkapja Isten pecsétjét.

Mindeddig sokan rémhírterjeszt•knek tartották a harmadik angyali üzenet igazságainak hirdet•it. Jövendöléseiket - hogy az Egyesült Államokban úrrá lesz a vallási türelmetlenség; hogy az egyház és az állam egymással szövetségben üldözni fogja Isten parancsolatainak megtartóit - alaptalannak és képtelenségnek min•sítették. Meggy•z•déssel mondták, hogy ez az ország soha nem lesz más, mint ami eddig volt - a vallásszabadság védelmez•je. De amikor a vasárnapünneplés kötelezésének kérdése mindenütt vita tárgya lesz, kiderül, hogy közeledik ez a kétségbevont és el nem hitt esemény, és a harmadik üzenet még soha nem tapasztalható hatást vált ki.

Isten minden nemzedék idején elküldte szolgáit, hogy megróják a b•nt mind a világban, mind az egyházban. Az emberek azonban kellemes dolgokat akarnak hallani, és a tiszta, kend•zetlen igazságot nem fogadják szívesen. Számos reformátor, amikor munkáját elkezdte, nagyon óvatosan próbálta az egyház és a nemzet b•neit megróni. Azt remélte, hogy •szinte keresztény életének példamutatásával vissza tudja vezetni az embereket a bibliai elvekhez. De Isten Lelke érintette e reformátorokat - mint annak idején Illést, akit egy gonosz király és egy hitehagyó nép b•neinek megfeddésére indított - és arra kényszerültek, hogy a Biblia világos kijelentéseit prédikálják; azokat az elveket, amelyeket korábban vonakodtak hirdetni, most buzgón hirdették, és elmondták, hogy milyen veszély fenyegeti az embereket. Azt tolmácsolták, amit az Úr adott szájukba, nem félve a következményekt•l. És az emberek kénytelenek voltak meghallgatni a figyelmeztetést.

A harmadik angyal üzenete tehát hangozni fog. Amikor a legnagyobb er•vel kell azt hirdetni, az Úr alázatos eszközök által fog dolgozni, befolyásolva azok értelmét, akik szolgálatára szentelik magukat. A munkásokat inkább a Lélek kenete fogja felkészíteni, mint az oktatási intézmények. A hit és az ima

emberei a Lélek indítására szent lelkesedéssel lépnek el•, hogy azt hirdessék, amit Isten mond nekik. Babilon b•nei közismertté válnak. Hogy milyen félelmes következményekkel jár, ha az egyház a polgári hatalmasság által kényszeríti ki rendelkezései megtartását; hogy a spiritizmus behatolt az egyházba; hogy a pápai hatalom lopva, de rohamosan tör el•re - ezt mind leleplezik. Ezek a súlyos figyelmeztetések fel fogják ébreszteni az embereket. Ezrek és ezrek figyelnek fel rájuk; akik soha nem hallottak err•l. Megdöbbenve hallják, hogy az egyház Babilon, amely b•nben él, tévelyeg és elbukott, mert elvetette a mennyb•l küldött igazságot. Az emberek felkeresik korábbi tanítóikat, és türelmetlenül kérdezik, hogy igaz-e az, amit hallottak. A lelkészek pedig meséket mondanak, kellemes dolgokat jövendölnek, hogy csillapítsák félelmüket, és megnyugtassák felébresztett lelkiismeretüket. De mivel az embereket nem elégíti ki a puszta emberi tekintély, és szeretnék tudni, mi az, amit világosan »szól az Úr«, a nagy tekintély• papság, akár a régi farizeusok, tekintélyük kétségbe vonása miatt haragra gerjedve, az üzenetet Sátántól származónak bélyegzik, és a b•nt szeret• tömegeket felingerlik, hogy szidalmazzák és üldözzék azokat, akik az igazságot hirdetik.

Amikor a vita egyéb kérdéseket is érint, és az emberek figyelme Isten sárba tiport törvényére terel•dik, Sátán akcióba kezd. Az üzenetet kísér• er• felingerli azokat, akik ellenzik hirdetését. A papság majdhogy emberfölötti er•feszítéssel igyekszik elzárni a világosságot, nehogy híveire sugározzék. Minden rendelkezésre álló eszközzel megkísérli elfojtani e létfontosságú kérdések megvitatását. Az egyház a polgári hatalom fegyveréért kiált, és ebben a munkában a katolikusok és a protestánsok összefognak. A vasárnap megtartását

kényszerít•k mozgalmának merészsége és elszántsága egyre fokozódik, és a törvényt is igénybe veszik Isten parancsolatainak megtartói ellen. Bírsággal és bebörtönzéssel fenyegetik •ket. Egyeseknek pedig magas állást ajánlanak fel, és egyéb jutalmakkal és kedvezményekkel próbálják rávenni •ket hitük megtagadására. De •k rendíthetetlenül így válaszolnak: »Mutassátok ki Isten Igéjéb•l tévedésünket!« Így védekezett Luther is hasonló körülmények között. A törvényszék elé állított hiv•k ékes bizonyságot tesznek az igazságról, melynek hallatán egyesek állást foglalnak Isten valamennyi parancsolata mellett. Így jut el az igazság olyan emberek ezreihez is, akik különben mitsem tudnának róla.

Az Isten szavának becsületes követ•i lázadóknak fognak min•sülni. Szül•k, akiket Sátán elvakított, durvák és kemények lesznek hiv• gyermekükhöz. A gazda és a gazdasszony sanyargatja az Isten parancsolatait megtartó szolgát. »A szeretet meghidegül!« Gyermekek elvesztik örökségüket és otthonukat. Szó szerint fognak teljesedni Pál szavai: » Mindazok is, akik kegyesen akarnak élni Krisztus Jézusban, üldöztetni fognak« (2Tim 3:12). Az igazság egyes követ•it, akik nem hajlandók megünnepelni a vasárnapot, börtönbe vetik, másokat el•znek hazájukból, egyesek pedig rabszolgasorsra jutnak. Az ember ezt most lehetetlennek tartja. De amikor Isten visszavonja mérsékl• Lelkét a földr•l, és a mennyei elveket gy•löl• ember Sátán hatalmába kerül, az események megdöbbent•en fognak alakulni. A szív nagyon kegyetlen tud lenni, ha eltávozik bel•le Isten félelme és szeretete.

Amikor közeledik a vihar, sokan, akik hitet tettek a harmadik angyal üzenete mellett, de az igazságnak való engedelmesség híján nem szentel•dtek meg, elhagyják helyüket, és az ellenség soraiba lépnek. Mivel egyesülnek a világgal, és azonosulnak szellemével, szinte egészen magukévá teszik a világ szemléletét. És amikor a próba jön, csak a könny• és népszer• utat tudják választani. Tehetséges,

kellemes emberek, akik valamikor szívesen követték az igazságot, képességeiket megtévesztésre és félrevezetésre használják. Korábbi testvéreik legelkeseredettebb ellenségeivé válnak. Amikor a szombatünnepl•knek a törvény el•tt kell hitüket megvédeniük, ezek a hitehagyók Sátán legaktívabb eszközeiként fogják meghazudtolni és vádolni •ket. Rágalmakkal és gyanúsítgatásokkal ellenük fogják hangolni a hatalmasságokat.

Az üldözés idején Isten szolgáinak hite próbára lesz téve. E követek híven fogják tolmácsolni a figyelmeztetést, csak Istenre és Igéjére figyelve. Isten Lelke munkálkodik szívükben, és szólásra készteti •ket. Szent lelkesedést•l f•tve, és a mennyei sugallat kényszerére indulnak munkába. Nem mérlegelik, hogy az Úrtól rájuk bízott igék hirdetésének milyen következményei lesznek. Nem tör•dnek földi érdekeikkel, és nem igyekeznek meg•rizni sem a hírnevüket, sem az életüket. De egyesek a támadások és gyalázkodások perg•tüzében rémülten kiáltják: »Ha el•re láttuk volna szavaink következményeit, csöndben maradtunk volna. « Sátán akadályokat gördít útjukba. Kegyetlen kísértéseivel ostromolja •ket, és •k úgy látják, hogy a munka, amelyre vállalkoztak, messze meghaladja képességeiket. Fél•, hogy belebuknak. Elmúlt a lelkesedés, amely f•tötte •ket. Mégsem tudnak visszafordulni. Érezve tehetetlenségüket, a Mindenhatóhoz sietnek er•ért. Ráébrednek arra, hogy nem a saját szavaikat szólták, hanem azét, aki megbízta •ket, hogy az intést tolmácsolják. Isten szívükbe helyezte az igazságot, és •k nem tudták elhallgatni.

Isten embereinek a múltban éppilyen próbái voltak. Wiclif, Husz, Luther, Tyndale, Baxter, Wesley azt hirdette, hogy minden tanítást a Biblia mérlegére kell tenni. Kijelentették, hogy mindazt elvetik, amit a Biblia helytelenít. E reformátorokat kegyetlenül üldözték. De •k tovább hirdették az igazságot. Az egyház történelmének minden id•szakát egy-egy különleges igazság kibontakozása jellemezte; mindig az, amire Isten népének éppen szüksége volt. Minden új igazság a gy•lölet és a támadások ellenére utat tört magának. Akik fényének áldásaiban részesültek, kísértésnek és próbának voltak kitéve. Az Úr a válságban különleges igazságot ad népének. Ki meri megtagadni hirdetését? Isten azt parancsolja szolgáinak, hogy közöljék a kegyelem utolsó hívását a világgal. E szolgák csak lelkük veszélyeztetésével hallgathatnak. Krisztus követ•i ne tör•djenek a következményekkel! Teljesítsék kötelességüket, és a többit bízzák Istenre!

Amikor a támadások er•ödnek, Isten szolgái ismét elbizonytalanodnak,mert azt hiszik, hogy •k hozták magukra a bajt. De lelkiismeretük és Isten Igéje meggy•zi •ket arról, hogy helyesen cselekedtek. És bár a próbák még tartanak, •k er•t kapnak elviselésükhöz. A harc egyre súlyosabb lesz, de a veszéllyel együtt n• a hitük és a bátorságuk is. Ezt mondják: »Nem merjük a világ kegyének elnyeréséért Isten szavát megmásítani, szent törvényét megosztani, egyik részét lényegesnek, a másikat lényegtelennek tartani. Az Úr, akit szolgálunk, meg tud minket szabadítani. Krisztus legy•zte a föld hatalmasságait; mi pedig féljünk a legy•zött világtól?«

Az üldözés különböz• formái mögött az az elv húzódik, amely mindaddig érvényesül, amíg Sátán és él• kereszténység létezik. Aki Istennek szolgál, szükségképpen maga ellen ingerli a sötétség seregeit. Gonosz angyalok támadnak ellene, akik attól félnek, hogy Isten szolgája elragadja zsákmányukat. A gonosz emberek pedig, akiket a jó példa megítélt, a gonosz angyalokkal összefogva csábító kísértésekkel akarják elszakítani a h•ségeseket Istent•l. Ha így nem érnek célt, akkor kényszerrel próbálnak

lelkiismeretükre hatni.

De ameddig Jézus a mennyei szentek szentjében közbenjár az emberért, a Szentlélek fékez• befolyása érezhet• lesz a vezet•k és a nép között egyaránt. Az országok törvényeire is bizonyos fokig még mindig hatást gyakorol. E törvények nélkül a világ helyzete sokkal rosszabb volna, mint amilyen most. Míg sok vezet• Sátán serény eszköze, Istennek is megvannak az eszközei a nemzet vezet•i között. Az ellenség olyan intézkedéseket javasol szolgái útján, amelyek súlyosan hátráltatnák Isten ügyét. A szent angyalok pedig arra indítják az Istent fél• államférfiakat, hogy megdönthetetlen érvekkel ellenezzék ezeket a javaslatokat. Így fog néhány ember határt szabni a gonoszság hatalmas áradatának, féken tartva az igazság ellenségeit, hogy a harmadik angyal üzenete elvégezhesse munkáját. Amikor felhangzik az utolsó intés, azok a vezet•k, akik által az Úr most munkálkodik, fel fognak figyelni rá. Némelyikük el is fogadja az üzenetet, és a megpróbáltatás idején közösséget vállal Isten népével.

A harmadik angyalhoz csatlakozó angyal be fogja tölteni az egész földet dics•ségével. Egy világméret• munka és rendkívüli er• jelentkezésének megjövendölése ez. Az 1840-44-es adventmozgalom Isten hatalmának dics•séges megnyilatkozása volt. Az els• angyal üzenete eljutott a világ minden misszióállomásához, és egyes országokban olyan érdekl•dés támadt a vallás iránt, amelyre a XVI. századi reformáció óta nem volt példa. De mindezt túl fogja szárnyalni az a hatalmas megmozdulás, amely a harmadik angyal utolsó intését viszi a világnak.

Ez a munka hasonló lesz a pünkösdnapihoz. Miként az evangélium hirdetésének kezdetén a Szentlélek kiáradásával a »korai es•« hullt, hogy szárba szökkentre a kalászt, az evangélium lezárulásakor a »kés•i es•« fog hullni, hogy beérlelje a termést. »Ismerjük hát el, törekedjünk megismerni az Urat. Az • kijövetele bizonyos, mint a hajnal, és elj• hozzánk, mint es•, mint kés•i es•, amely megáztatja a földet« (Hós 6:3). »Ti is, Sionnak fiai! Örvendezzetek és vigadjatok az Úrban, a ti Istenetekben; mert megadja néktek az es•t igazság szerint, és korai és kései es•t hullat néktek« (Jóel 2:23). »Az utolsó napokban, ezt mondja az Isten, kitöltök az én Lelkemb•l minden testre. « »És lészen, hogy mindaz, aki az Úrnak nevét segítségül hívja, megtartatik« (Acs 2:17.21).

Nem lesz kisebb az az er•, amivel Isten az evangélium hatalmas munkáját lezárja, mint amilyennel ezt a munkát elindította. A próféciák, amelyek az evangélium hirdetésének kezdetén a korai es• kiáradásában teljesedtek, a lezárulásakor a kés•i es•ben ismét teljesedni fognak. Ez a »felüdülés ideje«, amelyet Péter apostol el•re látott, amikor ezt mondta: »Tartsatok tehát b•nbánatot és térjetek meg, hogy eltöröltessenek a ti b•neitek; hogy eljöjjön az Úrtól a felüdülés ideje, és elküldje Jézust« (Acs 3:19-20).

Isten szolgái szent lelkesedést•l fényl• arccal sietnek egyik helyr•l a másikra, hogy hirdessék a menny üzenetét. Az egész földön ezernyi hangon szól majd a figyelmeztetés. Csodálatos dolgok fognak történni. Betegek meggyógyulnak, és a hiv•k munkáját jelek és csodák kísérik. Sátán is dolgozik, de hamis csodákkal. Még tüzet is hoz alá az égb•l az emberek szeme láttára (Jel 13:13). A föld lakóinak el kell dönteniük, ki mellé állnak.

Az üzenet nem annyira érveléssel, mint Isten Lelkének mélységes meggy•zése nyomán fog terjedni. Az érvek már korábban elhangzottak. A magvetés megtörtént, és most a mag ki fog kelni, és termést hoz. A

missziómunkások által terjesztett irodalom megteszi a hatását. De sok embert, aki az igazság hatása alá került, még mindig gátol valami az igazság tökéletes megértésében és az engedelmességben. A fénysugarak mindenhova bevilágítanak, és az igazság tisztán felragyog. Isten •szinte gyermekeit a családi és egyházi kapcsolatok nem tudják már visszatartani. Elszakítják ezeket a kötelékeket. Az igazság mindennél drágább nekik. Az igazság ellen szövetkez• er•kkel szemben sokan az Úr oldalára állnak.

---

39. A nyomorúság ideje

»Abban az id•ben felkél Mihály, a nagy fejedelem, aki a te néped fiaiért áll, mert nyomorúságos id• lesz, amilyen nem volt attól fogva, hogy nép kezdett lenni, mindez ideig. És abban az id•ben megszabadul a te néped; aki csak beírva találtatik a könyvben« (Dán 12:1).

Amikor a harmadik angyal üzenetének hirdetése lezárul, Isten visszavonja kegyelmét a föld törvényszeg• lakóitól. Isten népe ekkorra befejezi munkáját. Az Úr rájuk árasztotta a »kés•i es•«-t, elküldte nekik a »felüdülés«-t, és •k felkészültek a próbákra. A mennyben angyalok sietnek ide, s oda. A földr•l visszatér• angyal jelenti, hogy munkáját elvégezte. A végs• próba ráköszöntött a világra, és akik a menny törvényeinek híven engedelmeskedtek, megkapták »az él• Isten pecsété«-t. Jézus ekkor befejezi közbenjárását a mennyei szentek szentjében. Felemeli kezét, és ezt kiáltja: »Elvégeztetett!«. És amikor ünnepélyesen kihirdeti, hogy »aki igazságtalan, legyen igazságtalan ezután is; és aki fertelmes, legyen fertelmes ezután is; és aki igaz, legyen igaz ezután is; és aki szent, szenteltessék meg ezután is« (Jel 22:11), az angyalsereg leteszi koronáját. Mindenkinek a sorsa eld•lt - életre vagy halálra. Krisztus elvégezte népéért az engesztelést, és eltörölte b•neiket. Alattvalóinak száma betelt; »az ország pedig és a hatalom és az egész ég alatt lev• országok nagysága« az üdvösség örököseinek tulajdona lesz, és Jézus királyok Királyaként és uraknak Uraként fog uralkodni.

Amikor Jézus kilép a szentek szentjéb•l, sötétség borul a föld lakóira. E félelmetes id•szakban az igazaknak közbenjáró nélkül kell a szent Isten színe el•tt élniük. A gonoszokat nem korlátozza már semmi. Sátán teljesen hatalmában tartja azokat, akik megmásíthatatlanul megkeményítették szívüket. Isten türelme véget ért. A világ elutasította irgalmát, megvetette szeretetét, és lábbal tiporta törvényét. A gonoszok túllépték a határt. Próbaidejük lejárt. Isten Lelke, akinek makacsul ellenálltak, végül eltávozott t•lük. A menny kegyelmét nélkülözve védtelenek a gonosszal szemben. Sátán ekkor a végs• nagy z•rzavarba taszítja a föld lakóit. Amikor Isten angyalai elengedik az emberi indulatok vad viharát, minden ellentét kiélez•dik. Az egész világra kiterjed a pusztulás, ami rettenetesebb lesz, mint ami Jeruzsálemet sújtotta.

Egyiptom els•szülötteit egyetlen angyal ölte meg, és gyászba borította az egész országot. Amikor Dávid megsértette Istent a népszámlálással, egyetlen angyal okozta azt a rettenetes pusztulást, amely Dávid b•nének büntetése volt. A gonosz angyalok éppúgy pusztítanak Isten engedélyével, mint a szent angyalok Isten parancsára. A gonoszság er•i készen állnak a világszéles pusztításra. Csak Isten engedélyére várnak.

Az emberek azzal vádolják Isten törvényének tisztel•it, hogy csapásokat hoznak a világra. A természet félelmes háborgásáért, az emberek viszálykodásáért, a vérontásért és a mérhetetlen szenvedésért - •ket okolják. Az az er•, amely az utolsó figyelmeztetést kíséri, felb•szíti a gonoszokat. Haragjuk fellángol azok ellen, akik elfogadták az üzenetet, és Sátán még jobban elmélyíti a gy•lölet és az üldözés szellemét.

Amikor Isten végleg elfordult a zsidó nemzett•l, a nép és a papok err•l mit sem tudtak. A Sátán irányítása alatt álló és a legiszonyúbb indulatoktól f•tött emberek még mindig Isten választott népének tartották magukat. A templomban tovább folytak a szolgálatok. Áldoztak beszennyezett oltárain, és naponta Isten áldását kérték arra a népre, amely Isten drága Fiának vérét ontotta; szolgáinak és apostolainak életére tört. Amikor a szentélyben elhangzik a visszavonhatatlan ítélet, és a világ sorsa örökre eld•l, a föld lakói nem fognak tudni err•l. Azok, akikt•l Isten végleg visszavonta Lelkét, a vallás formaságait továbbra is megtartják. A sátáni szenvedély, amellyel a gonoszság fejedelme betölti •ket gonosz terveinek megvalósításához, az Isten iránti buzgóság látszatát fogja kelteni.

Amikor a keresztény világban különösen kiélez•dik a szombat körüli vita, és a vallási tekintélyek a világi hatalmasságokkal összefogva rákényszerítik az emberekre a vasárnap megtartását, egy maroknyi nép, amely határozottan megtagadja a népszer• rendelet iránti engedelmességet, egyetemes gy•lölet tárgyává válik. Hangsúlyt fog kapni az a vélemény, hogy nem szabad megt•rni azt a kisebbséget, amely szembehelyezkedik az egyházi intézménnyel és az állam törvényével; hogy inkább •k szenvedjenek, mintsem egész nemzetekre kiterjedjen a z•rzavar és a jogtalanság. Tizennyolc évszázaddal korábban Krisztus ellen éppen így érveltek a »nép f•emberei«. »Jobb nékünk - mondta a ravasz Kajafás -, hogy egy ember haljon meg a népért, és az egész nép el ne vesszen« (Jn 11:50). Ez az érv meggy•z•nek fog látszani; és végül azok ellen, akik megszentelik a negyedik parancsolatban foglalt szombatot, egy rendelet fog megjelenni, amely a legszigorúbb büntetésre méltónak ítéli ezeket a hiv•ket, és megengedi az embereknek, hogy egy meghatározott id• után megöljék •ket. A hitehagyó protestantizmus az Újvilágban az Óvilág katolikusaihoz hasonlóan fog eljárni azokkal szemben, akik Isten minden rendelkezését tiszteletben tartják.

Isten népe ekkor kerül abba a szorult helyzetbe, amelyet a próféta Jákób háborúsága idejének nevez. Ezt mondja ugyanis az Úr: »A félelemnek, rettentésnek szavát hallottuk, és nincs békesség... miért változtak orcáik fakósárgává? Jaj! mert nagy az a nap, annyira, hogy nincs hozzá hasonló; és háborúság ideje az Jákóbon; de megszabadul abból!« (Jer 30:5-7).

Jákób a gyötrelem éjszakáján buzgón kérte Istent, hogy szabadítsa meg Ézsau kezét•l (lMóz 32:24-30). Ez az éjszaka jelképezi azt a szenvedést, amely Isten népét a nyomorúság idején fogja sújtani. Jákób, aki csalással szerezte meg az Ézsaunak szánt atyai áldást, annyira megrémült bátyjának halálos fenyegetését•l, hogy életét féltve elmenekült. Hosszú évekig tartó számkivetése után Isten parancsára elindult feleségeivel, gyermekeivel és nyájaival szül•hazája felé. Az ország határához érve rémülten hallotta a hírt, hogy Ézsau egy csapat harcos élén közeledik felé, kétségkívül azért, hogy bosszút álljon. Várható volt, hogy Jákób fegyvertelen és védtelen házanépe az er•szak és öldöklés tehetetlen áldozata lesz. Aggodalmát és félelmét súlyosbította a nyomasztó önvád, mert saját b•ne okozta ezt a veszélyt. Egyedüli reménysége Isten irgalma volt, és egyetlen védelme az ima. Mégis mindent megtett, hogy jóvátegye bátyja elleni b•nét, és elhárítsa a fenyeget• veszélyt. Krisztus követ•inek is, amikor közeledik a nyomorúság ideje, mindent el kell követniük, hogy helyes megvilágításba kerüljenek az emberek el•tt; hogy eloszlassák az el•ítéletet, és elhárítsák a lelkiismeret szabadságát fenyeget• veszélyt.

Jákób, miután családját elküldte magától, hogy ne legyenek gyötrelmének tanúi, egyedül maradva Isten elé járult. Megvallotta b•nét, és hálásan megköszönte Istennek iránta tanúsított irgalmát. Majd mélységes

alázattal hivatkozott az atyáival kötött szövetségre, és azokra az ígéretekre, amelyeket Béthelben éjszakai látomásban és számkivetése földjén személy szerint Istent•l kapott. Elérkezett életének válságos pillanata. Minden kockán forgott. A sötétben és a magányban tovább imádkozott. Megalázta magát Isten el•tt. Egyszer csak egy kéz nehezedett a vállára. Ellenség tört életére - gondolta -, és kétségbeesett er•feszítéssel küzdött támadójával. Amikor felhasadt a hajnal, az idegen természetfölötti erejét vette igénybe, és érintésére az er•s Jákób bénultan, tehetetlenül, sírva, könyörögve kapaszkodott a titokzatos ellenség nyakába. Jákób most már tudta, hogy a szövetség angyalával küzdött. Megnyomorodott. De irtózatos szenvedése ellenére sem mondott le szándékáról. Régóta nyugtalanította, bántotta, mardosta a b•ntudat. Most tudni akarta, hogy Isten megbocsátotta-e b•nét. A mennyei látogató mintha távozni készült volna. De Jákób belekapaszkodott, és áldásért könyörgött. Az angyal sürgette: »Bocsáss el engem, mert feljött a hajnal!« De a pátriárka kiáltott: »Nem bocsátlak el téged, míg meg nem áldasz engemet. « Micsoda bizalom és micsoda szívós kitartás! Ha Jákób kérkedve, önhitten követel•zött volna, nyomban megsemmisül. • azonban megvallotta, hogy gyenge és méltatlan, de bízott a szövetségét megtartó Isten irgalmában.

»Küzdött az angyallal, és legy•zte« (Hós 12:4). Ez a b•nös, téved•, halandó ember b•neit megbánva, magát megalázva, akaratát feladva gy•zött a menny Urával vívott harcban. Remegve kapaszkodott Isten ígéreteibe, és az a szív, amely végtelenül szeret, nem tudott nemet mondani a b•nös könyörgésére. Jákób gy•zelmének bizonyítékául, és azért, hogy másokat is példája követésére bátorítson, nevét, amely b•nére emlékeztette, Isten olyan névre változtatta, amellyel gy•zelmének állított emléket. Az a tény pedig, hogy Jákób gy•zött az Istennel vívott harcban, biztosíték volt arra, hogy az emberekkel vívott küzdelemben is gy•zni fog. Már nem félt bátyja haragjától, mert az Úr volt az oltalma.

Sátán, aki vádolta Jákóbot Isten angyalai el•tt, és jogot formált arra, hogy b•ne miatt elpusztítsa, arra késztette Ézsaut, hogy Jákób ellen induljon. És azon a hosszú, küzdelmes éjszakán megpróbálta a pátriárkát a b•ntudattal elcsüggesztve Istent•l elszakítani. Jákób már a kétségbeesés határán volt. Tudta, hogy a menny segítsége nélkül elpusztul. •szintén megbánta súlyos b•nét, és Isten irgalmára hivatkozott. Nem volt hajlandó szándékáról lemondani, és er•sen belekapaszkodva az Angyalba, komolyan, szívettép• kiáltással könyörgött, amíg nem gy•zött.

Sátán a nyomorúság idején fel fogja bujtani a gonoszokat, hogy pusztítsák el Isten népét, miként annak idején Ézsaut is felbujtotta, hogy támadja meg Jákóbot. És ahogy Jákóbot vádolta, úgy fogja Isten népét is vádolni. A világ népét alattvalói közé sorolja. De az a kis csapat, amely megtartja Isten parancsolatait, elveti az • fels•bbségét. Ha Sátán eltörölhetné •ket a földr•l, gy•zelme teljes lenne. Látja azonban, hogy a szent angyalok vigyáznak rájuk, és ebb•l arra következtet, hogy Isten megbocsátotta b•neiket. Arról azonban nem tud, hogy ügyük eld•lt a mennyei templomban. Pontosan tudja, milyen b•nök elkövetésére kísértette •ket, és ezeket a b•nöket mérhetetlenül eltúlozva tárja Isten elé, és azt állítja, hogy ezek az emberek éppoly méltatlanok Isten kegyelmére, mint •. Nem igazság - mondja -, hogy az Úr e vétkez•k b•neit megbocsátja, •t pedig és angyalait elpusztítja. Zsákmányaként tart rájuk igényt, és követeli •ket Istent•l, hogy rájuk tehesse gyilkos kezét.

Sátán vádolja Isten népét b•neik miatt, az Úr pedig megengedi, hogy a végs•kig megpróbálja Istenbe vetett bizalmukat, hitüket és állhatatosságukat. Amikor a múltra gondolnak, reményük meginog, mert

nem sok jót fedeznek fel önmagukban. Teljes tudatában vannak gyengeségüknek és érdemtelenségüknek. Sátán azzal a gondolattal próbálja megrémíteni •ket, hogy esetük reménytelen; hogy soha nem fognak megtisztulni. El akarja venni hitüket, hogy kísértéseinek engedve, elforduljanak Istent•l.

Isten népét körülveszi az ellenség, és el akarja pusztítani. De gyötrelmüket nem az üldözést•l való félelem okozza. Attól félnek, hogy nem bánták meg minden b•nüket, és valamelyik hibájuk miatt nem valósul meg rajtuk a Megváltónak ez az ígérete: »Megtartalak téged a megpróbáltatás idején, amely az egész világra elj•« (Jel 3:10). Ha biztosan tudnák, hogy Isten megbocsátott nekik, nem riadnának vissza sem a kínzástól, sem a haláltól. De ha méltatlannak bizonyulnak, és jellemhibáik miatt elveszítik életüket, Isten szent nevére hoznak szégyent.

Isten népe mindenfelé cselszövésr•l hall, és lázadást lát. Mélységesen sóvárognak arra, hogy vége szakadjon ennek a nagy hitehagyásnak és a gonoszok gonoszságának. Kérik Istent, hogy állítsa meg a lázadást, de ezt mardosó önváddal teszik, mert kevés volt az erejük a b•n áradatának elutasítására és visszaszorítására. Úgy érzik, hogy ha minden képességüket fejlesztve mindig Krisztus szolgálatában álltak volna, Sátán seregei kevésbé tudtak volna diadalmaskodni rajtuk.

Furdalja •ket a lelkiismeret, mégis sok-sok b•nük megbánására és a Megváltó ígéretére hivatkoznak: »Fogja meg er•ségemet, kössön békét velem, békét kössön velem! « (Ésa 27:5). Hitüket nem rendíti meg, amiért imájukra késik a válasz. Végtelenül aggódnak, rettegnek és gyötr•dnek ugyan, de nem hagyják abba az esedezést. Megragadják Isten erejét, miként Jákób az Angyalt, és ezt mondogatják: »Nem bocsátlak el téged, míg meg nem áldasz engemet.«

Hogyha Jákób el•z•leg nem bánta volna meg a b•nét - azt, hogy csalással szerezte meg az els•szülöttségi jogot -, az irgalmas Isten nem hallgatta volna meg imáját, és nem •rizte volna meg életét. Ha a nyomorúság idején Isten népének - aggódásuk és gyötr•désük közben - be nem vallott b•nök jutnának eszükbe, összeroskadnának. Kétségbeesésükben elveszítenék hitüket, és nem tudnának bizalommal szabadulásért könyörögni Istenhez. Nagyon is tudatában vannak méltatlanságuknak. Nincsenek elrejtett hibáik.

B•neik el•ttük mentek az ítéletre. Isten eltörölte e b•nöket, és •k már nem is emlékeznek rájuk.

Sátán sok emberrel el tudja hitetni, hogy Isten elnézi az apró mulasztásokat. De az Úr - ahogy Jákób esetében megmutatta - semmiképpen nem hagyja jóvá és nem t•ri el a gonoszt. Sátán le fogja gy•zni azokat, akik mentegetik és rejtegetik b•neiket, mert azok bevallatlanul és megbocsátatlanul bent maradnak a mennyei könyvekben. Minél hangzatosabb a hitvallásuk, és minél rangosabb a helyük, Isten annál súlyosabbnak ítéli eljárásukat, és annál biztosabb nagy ellenségük diadala. Akik halogatják az ítéletre való felkészülést, azok nem fognak elkészülni sem a nyomorúság idején, sem kés•bb. Esetük reménytelen.

Azok az állítólagos keresztények, akik a végs• félelmes csatáig nem készültek el, reményt vesztve, mardosó fájdalommal fogják megvallani b•neiket, miközben a gonoszok ujjonganak gyötrelmükön. E

b•nvallomás éppolyan, mint Ézsaué és Júdásé. A törvényszegés következményét siratják, nem pedig magát a b•nt. Nem bánták meg és nem utálják igazán a b•nt. Azért ismerik be b•nüket, mert félnek a büntetést•l, de az egykori fáraóhoz hasonlóan a büntetés elmúltával újra dacolnának a mennyel.

Jákób története is bizonyságot tesz arról, hogy Isten nem veti el a Sátán által megkísértett, rászedett, b•nre csábított, de hozzá •szinte b•nbánattal visszatér• embert. Sátán el akarja pusztítani, de Isten elküldi angyalait, hogy a veszély idején vigasztalják és oltalmazzák. Sátán támadása ádáz és elszánt. Csalásai félelmesek. De az Úr szemmel tartja népét, és meghallja kiáltásukat. Szenvedésük mérhetetlen. A kemence lángjaiban már-már elhamvadnak. De az Ötvös kihozza •ket onnan, mint t•zben megpróbált aranyat. Isten éppúgy szereti •ket a súlyos próba idején, mint amikor a legfényesebben ragyogott felettük a nap. De a tüzes kemence szükségszer•, mert ott válik le róluk a földiesség, és Krisztus képmását csak így tükrözhetik tökéletesen vissza.

A reánk váró kín és gyötrelem olyan hitet igényel, amely elvisel fáradtságot, késedelmet és éhséget; olyan hitet, amely a kemény próba idején sem lankad. A kegyelemid• alatt mindenki felkészülhet erre a próbára. Jákób azért gy•zött, mert állhatatos és céltudatos volt. Gy•zelme a kitartó ima hatalmát bizonyítja. Akik megragadják Isten ígéreteit, mint Jákób; akik olyan buzgók és állhatatosak, mint amilyen • volt, azok hozzá hasonlóan gy•zni fognak. De akik nem hajlandók önmagukat megtagadni, és Istennel küzdeni, akik nem imádkoznak áldásaiért buzgó kitartással, azok nem fognak áldást kapni. Küzdeni Istennel - milyen kevesen tudják, mi is az! Mily kevesen tárták fel egyszer is lelküket h•vággyal Isten el•tt annyira, hogy minden idegszáluk megfeszült! Amikor a kétségbeesés hullámai leírhatatlan er•vel csapnak át az esdekl• emberen, mily kevesen kapaszkodnak törhetetlen hittel Isten ígéreteibe!

A kishit•eket súlyosan fenyegeti az a veszély, hogy belekerülnek a sátáni csalások és a lelkiismeretet elfojtó rendelet szívóhatásába. És ha ekkor ki is állják a próbát, a nyomorúság idején még jobban elcsüggednek és elkeserednek, mert nem szokták meg azt, hogy Istenben bízzanak. A hit leckéit, amelyeket addig nem tanultak meg, e rettenetes körülmények között lesznek kénytelenek megtanulni.

Most kell igyekeznünk arra, hogy Istent - ígéreteinek igénylésével - megismerjük. Az angyalok minden buzgó és •szinte imát feljegyeznek. Mondjunk le inkább önz• kedvteléseinkr•l, mintsem elhanyagoljuk az Istennel való beszélgetést! A legnagyobb szegénység és a legönmegtagadóbb életkörülmény az • jóváhagyásával jobb, mint a gazdagság, méltóság, kényelem és barátság - anélkül. Id•t kell szakítanunk az imádkozásra. Ha engedjük, hogy földi érdekek kössék le figyelmünket, az Úr adhat nekünk id•t úgy is, hogy elveszi bálványozott aranyunkat, házainkat és term•földjeinket.

A fiatalok nem esnének b•nbe, ha csak olyan útra lépnének, amelyre kérhetik Isten áldását. Ha a hírnökök, akik az utolsó ünnepélyes intést viszik a világnak, nem hidegen, unottan, közömbösen kérnék Isten áldását, hanem buzgón és hittel, miként Jákób, sok olyan helyet találnának, ahol elmondhatnák: »Láttam az Istent színr•l színre, és megszabadult az én lelkem« (lMóz 32:30). A menny a gy•ztesek közé sorolná •ket, akik diadalmaskodtak Istenen és embereken.

Nemsokára itt van a »nyomorúságos id•..., amilyen nem volt« még. Mindeddig nélkülözött

tapasztalatokra van szükségünk, amelyek megszerzésére sokan túlságosan lusták. Sokszor a várható bajt nagyobbnak látjuk, mint amilyen a valóságban. De nem így van ez az el•ttünk álló veszéllyel. A legéletszer•bb ábrázolás sem tükrözi vissza, hogy milyen súlyos lesz a megpróbáltatás. A próbában mindenkinek egyedül kell Isten el•tt megállnia. Ha »Noé, Dániel és Jób« az országban volna, »élek én, az Úr Isten mondja, nem szabadítanának meg sem fiat, sem leányt; •k igazságukkal csak a maguk lelkét szabadítanák meg« (Ez 14:20).

Addig kell krisztusi tökéletességre igyekeznünk, amíg nagy F•papunk engesztelést végez értünk. Megváltónk még gondolatban sem engedett a kísértés hatalmának. Sátán az emberi szívben talál olyan sarkot, ahol meg tudja vetni a lábát - dédelgetett, b•nös vágyat, amellyel kísértéseit érvényre juttathatja. De Krisztus elmondhatta önmagáról: »Jön a világ fejedelme: és énbennem nincsen semmije« (Jn 14:30). Sátán nem talált semmi olyat Isten Fiában, ami által legy•zhette volna. Jézus megtartotta Atyja parancsolatait, és nem volt benne semmi b•n, amit Sátán ki tudott volna aknázni. Csak ilyen lelkülettel lehet megállni a nyomorúság idején.

Ebben az életben kell elszakadnunk a b•nt•l Krisztus engesztel• vérébe vetett hit által. Drága Megváltónk kér, hogy zárkózzunk fel mellé, és egyesítsük gyengeségünket az • erejével, tudatlanságunkat az • bölcsességével, érdemtelenségünket az • érdemeivel. Isten gondviselése az az iskola, amelyben megtanulhatjuk Jézus szelídségét és alázatosságát. Az Úr nem a könnyebb és a kellemesebb út felé mutat, amelyet mi választanánk, hanem az élet igazi célja felé. Rajtunk múlik, hogy együttm•ködünk-e azokkal az eszközökkel, amelyekkel isten jellemünket a mennyei mintára akarja alakítani. Ha ezt a munkát elodázzuk vagy mell•zzük, lelkünk nagy veszélyben forog.

János apostol látomásban egy er•teljes hangot hallott a mennyb•l, amely ezt kiáltotta: »Jaj a föld és a tenger lakosainak; mert leszállott az ördög tihozzátok, nagy haraggal teljes, úgymint aki tudja, hogy kevés ideje van« (Jel 12:12). Félelmetesek azok a jelenetek, amelyek a mennyei hangot erre a kiáltásra kényszerítik. Amint az id• rövidül, Sátán haragja egyre n•. Csaló és pusztító munkája a nyomorúság idején fog tet•zni.

Nemsokára félelmes természetfölötti jelenségek lesznek az égen, a csodákat m•vel• démonok hatalmának jeleként. Az ördögi lelkek bejárják az egész világot. Elmennek a föld királyaihoz, hogy rávegyék •ket a csalásra, és arra, hogy Sátánnak segítsenek a menny ellen vívott utolsó csatájában. Közrem•ködésükkel Sátán uralkodókat és alattvalókat egyaránt elámít. Magukat Krisztusnak színlel• emberek jelennek meg, és a világ Megváltóját megillet• címre és imádatra tartanak igényt. Csodákat tesznek, gyógyítanak; és azt állítják, hogy olyan kinyilatkoztatásokat kaptak a mennyb•l, amelyek a Szentírás bizonyságtételének ellentmondanak.

A csalás nagy drámájának tet•fokán Sátán meg fogja személyesíteni Krisztust. Az egyház régóta hirdeti, hogy reményei a Megváltó adventjével fognak beteljesülni. A nagy csaló ekkor azt a látszatot fogja kelteni, hogy Krisztus eljött. Sátán a föld különböz• részein káprázatos, csillogó, fenséges lényként jelenik meg az embereknek. Hasonlítani fog ahhoz a képhez, amit János a Jelenések könyvében Isten Fiáról festett (Jel 1:13-15). Emberi szem nem látott nagyobb dics•séget annál, mint ami •t körülveszi. Ez a gy•zelmi kiáltás harsog bele a leveg•be: »Krisztus eljött! Krisztus eljött!«. Az emberek leborulnak

el•tte, és imádják. • pedig felemeli kezét, és áldást mond reájuk, miként Krisztus áldotta meg tanítványait, amikor a földön élt. A hamis Krisztus hangja lágy, szelíd, és megnyer•. Nyájas, kedves hangon elmond néhányat a Megváltó ajkáról elhangzó drága mennyei igazságokból. Betegeket gyógyít, majd Krisztustól bitorolt szerepében azt állítja, hogy a szombatot áttette vasárnapra, és megparancsolja mindenkinek, hogy szentelje meg azt a napot, amelyet • megáldott. Kijelenti, hogy azok, akik a szombat szentségét makacsul vallják, az • nevét káromolják, ha nem hajlandók meghallgatni angyalait, akik által fényt hint, és igazságot tanít. Ez a súlyos csalás szinte leleplezhetetlen. Miként a Simon mágus által félrevezetett samaritánusok, a tömegek is - kisemberek és nagyok - hitelt adnak ezeknek a varázslatoknak, és ezt mondják: »Ez az Istennek ama nagy ereje!« (Acs 8:10).

Isten népét azonban nem lehet megtéveszteni. E tanítások ellentmondanak a Szentírásnak. A hamis Krisztus a fenevadra és a fenevad képének imádóira mond áldást, pontosan azokra, akikre a Biblia tanúsága szerint Isten ki fogja tölteni elegyítetlen haragját.

Sátán nem hamisíthatja meg Krisztus adventjét. A Megváltó figyelmeztette népét e csalásra, és világosan megjövendölte, milyen lesz második eljövetele. »Hamis krisztusok és hamis próféták támadnak, és nagy jeleket és csodákat tesznek, annyira, hogy elhitessék, ha lehet, a választottakat is... Azért ha azt mondják majd néktek: Ímé a pusztában van; ne menjetek ki. Ímé a bels• szobákban; ne higgyétek. Mert amiképpen a villámlás napkeletr•l támad, és ellátszik egészen napnyugatig, úgy lesz az ember Fiának eljövetele is« (Mt 24:24-27.31; 25:31; Jel 1:7; lThessz 4:16-17). Ezt az eljövetelt nem lehet utánozni. Err•l mindenki tudni fog. Az egész világ látni fogja.

Csak azok lesznek felvértezve az egész világot foglyul ejt• hatalmas csalással szemben, akik szorgalmasan tanulmányozták a Szentírást, és szeretik az igazságot. A Biblia bizonyságtétele nyomán felismerik az álcázott csalót. A próba senkit sem fog elkerülni. A kísértés rostája megmutatja, ki az igazi keresztény. Vajon Isten népe olyan szilárdan ragaszkodik az Igéhez, hogy érzékei nem fogják megcsalni? Fog-e ragaszkodni a Bibliához - és csakis a Bibliához - ebben a válságban? Sátán mindent megtesz, amire lehet•sége van, hogy az a nap készületlenül találja •ket. Ügyeikb•l akadályt kovácsol számukra; földi kincsekb•l csapdát állít nekik; nehéz, kimerít• terheket helyez rájuk, hogy az élet gondjaival túlterhelt szívüket a megpróbáltatás napja tolvajként lepje meg. Amikor a rendelet, amelyet a kereszténység különböz• vezet• személyiségei a parancsolatok megtartói ellen adnak ki, megfosztja •ket a kormányzat védelmét•l, és kiszolgáltatja a pusztulásukat óhajtóknak, Isten népe elmenekül a városokból, a falvakból, és csoportokba ver•dve kihalt, félrees• helyeken tanyázik. Sokan fognak menedéket találni a hegyek között. A Piedmont-völgyi keresztényekhez hasonlóan a föld magaslatait teszik szentélyükké, és megköszönik Istennek a »k•szálak csúcsá«-t (Ésa 33:16). De minden népb•l és társadalmi osztályból sokan - nagyok és kicsik, gazdagok és szegények, feketék és fehérek - a legigazságtalanabb és legkegyetlenebb fogságba kerülnek. Isten gyermekei láncra verten, börtönrácsok mögött, halálra ítélten, egyesek halálra éheztetve, sötét, undorító börtönökben nehéz napokat fognak átélni. Emberi fül nem figyel sóhajukra; emberi kéz nem segít rajtuk.

Vajon az Úr elfelejti-e népét e nehéz órában? Elfelejtette-e Isten a h•séges Noét, amikor ítéletével sújtotta az özönvíz el•tti világot? Elfelejtette-e Lótot, amikor t•z szállt alá az égb•l, hogy megemésszé a síkság városait? Elfelejtette-e Józsefet, akit Egyiptom bálványimádó népe vett körül? Elfelejtette-e Illést,

amikor Jézabel megesküdött, hogy a Baál próféták sorsára juttatja? Ott felejtette-e Jeremiást sötét és zord tömlöcében? Ott felejtette-e a három héber ifjút a tüzes kemencében, vagy Dánielt az oroszlánok vermében?

» Szól Sion: Elhagyott az Úr engem, és rólam elfeledkezett az Úr! Hát elfeledkezhetik-é az anya gyermekér•l, hogy ne könyörüljön méhe fián? És ha elfeledkeznének is ezek: én terólad el nem feledkezem. Ímé, az én markaimba metszettelek fel téged« (Ésa 49:14-16). A seregek Ura mondta: »Aki titeket bánt, az • szemefényét bántja« (Zak 2:8).

Az ellenség börtönbe vetheti Isten gyermekeit, de a börtönfalak nem emelhetnek válaszfalat lelkük és Krisztus között. Minden hatalom felett áll az, aki látja gyengeségeiket, aki ismeri minden megpróbáltatásukat. Cellájuk magányában angyalok fogják felkeresni •ket, a menny fényét és békéjét hozzák nekik. Palotává lesz a börtön, mert a hitben gazdagok laknak benne; a sötét falakat mennyei fény világítja meg, mint amikor Pál és Silás éjfélkor imádkozott, és dicsénekeket énekelt a filippi börtönben.

Isten büntet• ítélete azokat fogja sújtani, akik népét sanyargatni és pusztítani akarják. Isten türelme a gonoszok iránt törvényszegésre bátorítja az embereket, de büntetésük nem marad el, és rettenetes lesz, ha soká késik is. »Mint a Perázim hegyén, felkel az Úr, és mint a Gibeon völgyében, megharagszik, hogy megtegye munkáját, amely szokatlan lesz, és hogy cselekedje dolgát, amely hallatlan lesz« (Ésa 28:21). Irgalmas Istenünknek a büntetés szokatlan tett. »Élek én, ezt mondja az Úr Isten, hogy nem gyönyörködöm a hitetlen halálában« (Ez 33:11). Az Úr »irgalmas és kegyelmes Isten, késedelmes a haragra, nagy irgalmasságú és igazságú..., megbocsát hamisságot, vétket és b•nt«. »Hosszút•r• az Úr és nagy hatalmú, és nem hagy büntetlenül« (2Móz 34:67; Náh 1:3). Az igazságos Isten rettenetes dolgokkal fog földre tiport törvényének érvényt szerezni. A törvényszeg•re váró büntetés súlyosságára abból következtethetünk, hogy az Úr nem siet az ítéletet végrehajtani. A nemzet, amelynek Isten sokáig t•r, és amelyre nem sújt le addig, míg be nem tölti gonoszságának mértékét, végül ki fogja inni a harag poharát, amelybe nem vegyül irgalom.

Amikor Krisztus közbenjárása megsz•nik a szenthelyen, Isten kitölti elegyítetlen haragját azokra, akik imádják a fenevadat és képét, és felveszik magukra a fenevad bélyegét (Jel 14:9-14). Izrael népének megszabadítása el•tt Isten csapásokkal sújtotta Egyiptomot. Azok a csapások, amelyek Isten népének végs• szabadulása el•tt a világot fogják sújtani, hasonlítanak az egyiptomi csapásokhoz, csak rettenetesebbek lesznek annál, és sokkal több embert érintenek. A Jelenések könyvének írója így ecseteli azokat a szörny• csapásokat: »Támada gonosz és ártalmas fekély azokon az embereken, akiken vala a fenevad bélyege, és akik imádják vala annak képét. « A tenger »olyanná l•n, mint a halott vére; és minden él• állat meghala a tengerben«. És »a folyóvizek« és »a vizek forrásai« vérré lesznek. Bármennyire iszonyú is ez a büntetés, Isten igazságosságához nem fér kétség. Isten angyala kijelenti: »Igaz vagy Uram..., hogy ezeket ítélted; mivelhogy szentek és próféták vérét ontották, vért adál nékik inni; mert méltók arra« (Jel 16:2-6). Akik Isten népét halálra ítélik, éppoly b•nösek vérük ontásában, mintha saját kezükkel ölték volna meg •ket. Krisztus is vétkesnek nyilvánította a korabeli zsidókat az Ádám kora óta megölt szent emberek vére ontásáért, mert éppolyan lelkület•ek voltak, és ugyanazt akarták tenni, amit a próféták gyilkosai.

A következ• csapásnál a napnak » adaték. .. , hogy az embereket tikkassza t•zzel. És tikkadának az emberek nagy hévséggel« (Jel 16:8-9). A próféták elmondták, milyen lesz a föld e félelmes id•kben: »Gyászol a föld,... mert elveszett a mez• aratása!... a mez•nek minden gyümölcsfája kiaszott. Bizony kiszáradott az öröm az emberek közül. « »Elsenyvedtek a magvak barázdáik alatt, elpusztultak a gabonás házak... Mint nyög a barom! Megháborodtak a marha-csordák, mert nincs legel•jük... kiszáradtak a vizeknek ágyai, és t•z emésztette meg a puszta virányait. « »Azon a napon jajjá változnak a templomi énekek, így szól az Úr Isten, és temérdek lesz a hulla; szó nélkül hányáé mindenüvé« (Jóel 1:10-12.17-20; Ám 8:3).

Ezek a csapások nem egyetemesek, különben a föld lakói mind elpusztulnának. De ilyen szörny• csapásokról halandó ember soha nem hallott. Azok a büntetések, amelyek a kegyelemid• lezárta el•tt sújtották az embereket, mind kegyelemmel voltak elegyítve. A közbenjáró Krisztus vére pajzsként védte a b•nöst b•nének teljes büntetését•l, de a végítéletkor Isten irgalom nélkül önti ki haragját.

Azon a napon tömegek fognak vágyakozni Isten kegyelmének védelme után, amelyet oly sokáig semmibe vettek. »Ímé, napok j•nek, azt mondja az Úr Isten, és éhséget bocsátok e földre; nem kenyér után való éhséget, sem víz után való szomjúságot, hanem az Úr beszédének hallgatása után. És vándorolni fognak tengert•l tengerig és északtól fogva napkeletig. Futkosnak, hogy keressék az Úrnak beszédét, de nem találják meg« (Ám 8:11-12).

Isten népe sem menekül meg a szenvedést•l. Üldözni és nyomorgatni fogják •ket, nélkülözni és éhezni fognak, de nem pusztulnak el. Az az Isten, aki Illésr•l gondot viselt, egyetlen önfeláldozó gyermekét sem hagyja magára. Aki számon tartja fejük hajszálait, gondja lesz rájuk, és az éhínség idején is eledelt ad nekik. Míg a gonoszok az éhségt•l és a ragálytól elpusztulnak, az igazakat angyalok védik, és kielégítik szükségleteiket. Annak, »aki igazságban jár«, szól az ígéret: »Kenyerét megkapja, vize el nem fogy. « »A nyomorultak és szegények keresnek vizet, de nincs, nyelvük a szomjúságban elepedt: én, az Úr, meghallgatom •ket, én, Izrael Istene, nem hagyom el •ket« (Ésa 33:15-16; 41:17).

»Mert a fügefa nem fog virágozni, a sz•l•kben nem lészen gyümölcs, megcsal az olajfa termése, a szántóföldek sem teremnek eleséget, kivész a juh az akolból, és nem lesz ökör az istállóban. « De azok, akik félik •t, »örvendezni« fognak »az Úrban«, és vigadni szabadításuk Istenében (Hab 3:17-18).

»Az Úr a te •riz•d, az Úr a te árnyékod a te jobb kezed fel•l. Nappal a nap meg nem szúr téged, sem éjjel a hold. Az Úr meg•riz téged minden gonosztól, meg•rzi a te lelkedet. « »• szabadít meg téged a madarásznak t•réb•l, a veszedelmes dögvészt•l. Tollaival fedez be téged, és szárnyai alatt lészen oltalmad; pajzs és páncél az • h•sége. Nem félhetsz az éjszakai ijesztést•l, a repül• nyíltól nappal; a dögvészt•l, amely a homályban jár; a döghaláltól, amely délben pusztít. Elesnek mell•led ezeren, és jobb kezed fel•l tízezeren; - hozzád nem is közelít. Bizony szemeiddel nézed és meglátod a gonoszoknak megbüntetését! Mert azt mondtad te: az Úr az én oltalmam; a Felségest választottad hajlékoddá: nem illet téged a veszedelem, és csapást nem közelget a te sátorodhoz« (Zsolt 121:5-7; 91:3-10).

Emberileg mégis az lesz várható, hogy Isten népe ekkor vérével fogja bizonyságtevését megpecsételni, akárcsak az el•tte járó mártírok. •k maguk is attól tartanak, hogy az Úr kiszolgáltatja •ket ellenségeik

gyilkos kezébe. Félelem és gyötrelem ideje ez. Éjjel és nappal szabadulásért kiáltanak Istenhez. A gonoszok ujjonganak, és gúnyosan kiáltják: »Hol van a ti hitetek? Isten miért nem szabadít meg titeket kezünkb•l, ha valóban az • népe vagytok?« De a várakozók visszagondolnak a golgotai kereszten haldokló Jézusra, és az így kiáltozó, gúnyolódó f•papokra és f•emberekre: »Másokat megtartott, magát nem tudja megtartani. Ha Izrael királya, szálljon le most a keresztr•l, és majd hiszünk neki« (Mt 27:42). Jákóbhoz hasonlóan •k is küzdenek Istennel. Tekintetük bels• harcról árulkodik. Sápadtság ül minden arcon. De nem hagyják abba a buzgó imát.

Ha az emberek szeme mennyei látásra nyílna, hatalmas erej• angyalok csoportjait látnák azok körül, akik megtartották Krisztus béket•résre int• beszédét. Az angyalok szeretettel figyelik Krisztus követ•inek szorult helyzetét, és hallgatják imájukat. Vezérükt•l várják a parancsot, hogy kiragadják •ket a veszedelemb•l. De még egy kicsit várniuk kell. Isten népének ki kell innia a kelyhet, és meg kell keresztelkednie a szenvedések tüzében. Pontosan az a késedelem a legjobb válasz könyörgésükre, amely oly nagyon fáj nekik. Miközben bizakodva várnak az Úr cselekvésére, gyakorolniuk kell azt a hitet, reménységet és türelmet, amelyet oly kevéssé gyakoroltak vallásos életükben. De Isten a választottakért megrövidíti a nyomorúság idejét. »Az Isten nem áll-é bosszút az • választottaiért, kik •hozzá kiáltanak éjjel és nappal? ... Mondom néktek, hogy bosszút áll értük hamar« (Lk 18:7-8). A vég hamarabb itt lesz, mint ahogy az ember várja. A búzát az angyalok kévékbe kötve fogják Isten cs•rébe gy•jteni; a konkolyt pedig nyalábba fogva a pusztulás tüzébe vetni.

A mennyei •rszemek megbízatásukat híven teljesítve tovább •rködnek. Bár rendelet jelöli meg azt az id•t, amikor Isten parancsolatainak megtartóit meg lehet ölni, ellenségeik helyenként elébe fognak vágni a rendeletnek, és id• el•tt megkísérlik kioltani életüket. De senki sem törhet át a hatalmas •rz•k seregén, akiket Isten a h•séges emberek köré állít. A városokból és a falvakból menekül•k közül egyeseket megtámadnak ugyan, de az ellenük felemelt kard összetörik, és gyenge szalmaként hullik le. Lesznek olyanok, akiket harcosok alakjában megjelent angyalok védenek meg.

Isten minden korban angyalok útján nyújtott segítséget és szabadulást népének. A mennyei lények tevékenyen részt vesznek az emberek ügyeiben. Hol villámlásként fényl• ruhában, hol vándoröltözet• emberekként t•ntek fel, és megjelentek Isten embereinek emberi formában. Délid•ben megpihentek a tölgyek alatt, mintha elfáradtak volna. Elfogadták az emberek vendégszeretetét. Vezettek vándorokat, akikre ráesteledett. Saját kezükkel szították lángra az oltár tüzét. Kinyitottak börtönajtókat, és kiszabadították az Úr szolgáit. A menny vértjében jöttek, hogy elhengerítsék a követ a Megváltó sírjáról.

Az angyalok sokszor vesznek részt emberi alakban az igazak összejövetelein. Ellátogatnak a gonoszok közé is, miként Sodomába is elmentek, hogy feljegyezzék tetteiket, és megállapítsák, átlépték-e már Isten türelmének határát. Az Úr gyönyörködik az irgalmasságban. Egyesek kedvéért, akik valóban szolgálják •t, visszatart csapásokat és meghosszabbítja tömegek békességét. Az Isten ellen vétkez•k aligha tudják, hogy életükért néhány hiv• embernek adósok, akiknek a gúnyolásában és sanyargatásában örömet találnak.

A világ urai nem is sejtik, hogy tanácskozásaikon sokszor angyalok viszik a szót. Emberi szemek tekintenek rájuk; emberi fülek hallgatják felhívásaikat; emberi ajkak ellenzik javaslataikat, és gúnyolják

ki tanácsaikat; emberi kezek bántalmazzák és sebzik meg •ket. A tanácskozótermekben és a törvényszékeken e mennyei követek azt tanúsítják, hogy jól ismerik az emberiség történelmét. Jobban tudnak érvelni az elnyomottak ügyében, mint a legtehetségesebb és a legékesebb beszéd• véd•ügyvédek. Meghiúsítottak döntéseket, és megakadályoztak gonoszságokat, amelyek késleltették volna Isten m•vét, és nagy szenvedést okoztak volna népének. A veszedelem és a szükség idején »az Úr angyala tábort jár az •t fél•k körül, és kiszabadítja •ket« (Zsolt 34:8).

Isten népe vágyakozva vár Királya közeledtének jeleire. A »meddig tart még az éjszaka« kérdésre az •rök határozottan válaszolják: »'Közelg a reggel, de még éjszaka van!' (Ésa 21:11-12). Fény ragyog a hegycsúcs felett vonuló felh•kön. Nemsokára látható lesz Királyunk dics•sége, és az Igazság Napja felragyog. A reggel és az éj küszöbén vagyunk - az igazak végtelen napjának és a gonoszok örök éjének kezdetén. «

Miközben a küzd•k Istent ostromolják könyörgésükkel, úgy t•nik, mintha a láthatatlan világot eltakaró függöny már-már felgördülne. Az égen az örök nappal hajnalpírja fénylik, és mint angyalok éneke zengenek e szavak: «Álljatok er•sen, maradjatok hívek! Jön a segítség! «. Krisztus, a mindenható Gy•z•, a halhatatlan dics•ség koronáját nyújtja fáradt katonáinak. Hangja a félig nyitott kapukból hangzik: "Ímé, tiveletek vagyok. Ne féljetek! Ismerem minden fájdalmatokat. Én is szenvedtem ugyanúgy, mint ti. Nem új ellenséggel hadakoztok. Én megvívtam a csatát értetek, és több lesz az, mint gy•zelem, amit az én nevemmel kivívtok. «

Drága Megváltónk akkor küld segítséget, amikor szükségünk van rá. Az utat, amely a mennybe visz, az • lába nyoma szentelte meg. Minden tövis, amely megsebzi lábunkat, az övét már megsebezte. Minden keresztünket • már el•bb hordozta. Az Úr megengedi a harcot, hogy felkészítse lelkünket a békére. A nyomorúság ideje súlyos megpróbáltatást hoz Isten népének. De ekkor üt az óra, amikor minden •szinte hiv•nek felfelé kell tekintenie, hogy hitben megpillantsa maga körül az ígéret szivárványát.

»Így térnek meg az Úrnak megváltottai, és ujjongás között Sionba j•nek, és örökös öröm fejükön; vigasságot és örömöt találnak, elt•nik a fájdalom és sóhaj! Én, én vagyok megvigasztalótok! Ki vagy te, hogy félsz halandó embert•l? ember fiától, aki olyan lesz, mint a f•?! Hogy elfeledkeztél az Úrról, Teremt•dr•l..., hogy félsz szüntelen minden napon nyomorgatódnak haragjától, aki igyekszik elveszteni? De hol van a nyomorgató haragja? Hirtelen megszabadul a fogoly, és nem hal meg a veremben, kenyere sem fogy el: Hiszen én vagyok az Úr, a te Istened, aki megreszkettetem a tengert, és zúgnak habjai; seregeknek Ura az Én nevem! Én adtam beszédemet a te szádba, és kezem árnyékával födöztelek be« (Ésa 51:11-16).

»Ezért halld meg ezt, szenved•, ki részeg vagy, de nem bortól! Így szól Urad, az Úr, és Istened, aki népéért bosszút áll: Ímé, kiveszem kezedb•l a tántorgás poharát, haragom öblös kelyhét, nem iszod többé azt meg! És én adom azt nyomorgatóid kezébe, akik azt mondották lelkednek: Hajolj meg, hogy átmenjünk terajtad, és a te hátadat olyanná tetted, mint a föld, és mint amin• az utca a járóknak!« (Ésa 51:21-23).

A korszakokon áttekint• Isten a dönt• órákban gyermekeire irányítja figyelmét, akik ellen a földi hatalmasságok fellépnek, és akik mint a szám•zött foglyok, attól félnek, hogy halálra éheztetik vagy megölik •ket. De a szent Isten, aki Izrael el•tt szétválasztotta a Vörös-tengert, meg fogja mutatni hatalmát, és kiszabadítja gyermekeit. »Azon a napon, ezt mondja a Seregeknek Ura, amelyet én szerzek, tulajdonommá lesznek, és kedvezek nékik, amint kiki kedvez a maga fiának, aki szolgálja •t« (Mal 3:17). Ha Krisztus h• tanúinak vére ekkor hullana, az nem volna Isten aratására gyümölcsöt term• magvetés, miként a mártírok vére volt. H• bizonyságtevésük senkit sem gy•zne meg az igazságról, mert a kérlelhetetlen szív addig taszította el magától a kegyelem hullámait, amíg azok nem tértek többé vissza. A sötétség fejedelmének diadala lenne, ha

az igazakat megölnék ellenségeik. Ezt mondja a zsoltáros: »Bizony elrejt engem az • hajlékában a veszedelem napján; eltakar engem sátrának rejtekében« (Zsolt 27:5). Krisztus pedig ezt mondta: »Menj be népem, menj be szobáidba, és zárd be ajtóidat utánad, és rejtsd el magad rövid szempillantásig, míg elmúlik a bús harag! Mert ímé az Úr kij• helyér•l, hogy meglátogassa a föld lakóinak álnokságát« (Ésa 26:20-21). Dics• lesz azoknak a szabadulása, akik türelmesen várták Krisztust, és akiknek a neve be van írva az élet könyvébe.

---

40. Isten népe megszabadul

Amikor az emberi törvények védelmét megvonják Isten törvényének tisztel•it•l, számos országban intézkednek elpusztításukról. A rendeletben kit•zött id• közeledtére az emberek eltervezik a gy•lölt közösség kiirtását. Elhatározzák, hogy egy éjszakán dönt• csapást mérnek rájuk, hogy végképp elnémítsák az ellenkezés és a dorgálás hangját.

Isten gyermekei - egyesek a börtöncellákban, mások az erd•k és a hegyek eldugott rejtekében - Istenhez könyörögnek védelemért, miközben mindenféle gonosz angyalok által befolyásolt fegyveresek megölésüket tervezik. De amikor a válság tet•zik, Izrael Istene közbelép, hogy megszabadítsa választottait. Az Úr ezt mondja: »És fölzendül éneketek, mint a szent ünnepek éjszakáján, és örvendez szívetek, amint azé, aki... megy az Úr hegyére, Izrael k•szálához. És megzendíti az Úr dics•séges szavát, karjának lesújtását megmutatja megbúsult haragjában és emészt• t•z lángjában, vízáradással, zivatarral és jéges• kövével« (Ésa 30:29-30).

Amikor a diadalittas, gúnyolódó, átkozódó gonosz tömeg már-már ráront zsákmányára, az éj sötétjénél s•r•bb feketeség ereszkedik a földre. Majd egy szivárvány, amely az Isten trónjáról áradó dicsfényben ragyog, átíveli az eget, és - úgy t•nik - mintha körülzárna minden imádkozó csoportot. A dühös sokaság megtorpan. Elhal a gúnyos kiáltás. Elfelejtkeznek gyilkos dühük célpontjáról. Szörny• balsejtelmek között merednek Isten szövetségének jelére, és szeretnének elrejt•zni megsemmisít• fényessége el•l.

Isten népe ekkor egy tiszta, cseng• hangot hall, amely ezt mondja: »Nézzetek fel!« És •k az égre emelve szemüket, meglátják az ígéret szivárványát. Elt•nnek az eget eltakaró haragos, fekete felh•k, és Isten népének tekintete, mint egykor Istváné, a mennyre mered. Megpillantják Isten dics•ségét és a trónon ül• Emberfiát, akinek mennyei alakján a megalázás jelei láthatók; ajkáról pedig hallják a kérést, amelyet Atyja és a szent angyalok el•tt mond: »Akiket nékem adtál, akarom, hogy ahol én vagyok, azok is velem legyenek« (Jn 17:24). Ismét egy zeng•, gy•zelmes hang hallatszik: »Jönnek! Jönnek a szentek, az ártatlanok és makulátlanok; megtartották az én béket•résre int• beszédemet; angyalok közt fognak járni. « És a szilárd hit•ek halvány, remeg• ajkáról gy•zelmes kiáltás hangzik.

Isten éjfélkor mutatja meg hatalmát népe szabadítására. Felt•nik a nap, és teljes fényben ragyog. Jelek és csodák történnek gyors egymásutánban. A gonoszok rémülten és csodálkozva nézik e jeleneteket, az igazak pedig szent örömmel szemlélik szabadulásuk jeleit. A természetben mintha minden a visszájára fordulna. A folyók állóvizekké válnak. Sötét, nehéz felh•k jelennek meg, majd egymásra tornyosulnak. A haragos ég közepén egyetlen tiszta hely van, amely leírhatatlan dics•ségt•l tündököl. Onnan hallatszik Isten hangja, amely olyan, mint a sok víz zúgása. Ezt mondja: »Meglett!« (Jel 16:17).

Ez a hang megremegteti az eget és a földet. Hatalmas földrengés támad, olyan, »amilyen nem volt, mióta az emberek a földön vannak, ilyen földindulás, ilyen nagy« (Jel 16:18). Úgy t•nik, mintha az ég megnyílna és bezárulna, és az Isten trónjáról áradó dics•ség sugarakat lövellne. A hegyek szélben

hajladozó nádként inognak, és durva kövek szóródnak szerteszét. Mennydörgés hallatszik. Vihart jelez. A tenger tombol. Forgószél süvölt, mintha öldökl• démonok kiáltoznának. Az egész föld megduzzad, mint a hullámzó tenger. Felszíne széttöredezik. Mintha az alapja kimozdult volna. Egész hegyláncok lesüllyednek. Lakott szigetek elt•nnek. A kiköt•k környékét, amelyet a gonoszság Sodomává formált, elnyelik a tajtékzó hullámok. Isten megemlékezik a nagy Babilonról, »hogy adjon annak inni az • búsult haragja borának poharából«. Hatalmas jégdarabok, »tálentom«-nyi nagyságúak pusztítanak (Jel 16:19.21). A föld legragyogóbb városai összeomlanak. Nagyúri paloták, amelyekre a föld nagyjai vagyonukat tékozolták, hogy a maguk dics•ségét emeljék, szemük láttára válnak romhalmazzá. A börtönfalak széthasadnak, és Isten gyermekei, a hitükért raboskodók megszabadulnak.

Sírok nyílnak meg, és »sokan azok közül, akik alusznak a föld porában, felserkennek, némelyek örök életre, némelyek pedig gyalázatra és örökkévaló utálatosságra« (Dán 12:2). Azok, akik a harmadik angyal üzenetébe vetett hittel haltak meg, megdics•ülten jönnek el• sírjukból, hogy meghallják, amikor Isten békeszövetséget köt törvénye megtartóival. Azok is, »akik •t általszegezték« (Jel 1:7), akik gúnyolódtak és nevettek Krisztus haláltusáján; és akik a leghevesebben támadták igazságát és népét, feltámadnak, hogy meglássák Krisztus dics•ségét és a h•ségesek megdics•ítését.

Az eget még mindig vastag felh•k takarják, de már id•nként látható a nap, amely Jahve bosszút árasztó szemének t•nik. Az égb•l vad villámok cikáznak, és lángsz•nyeggel borítják el a földet. A rettenetes égzengést titokzatos, félelmes hangok harsogják túl, és meghirdetik a gonoszok pusztulását. E szavakat nem érti mindenki, de a hamis tanítók jól tudják, mit jelentenek. Akik még nem is olyan rég vakmer•k, kérked•k, kihívók voltak, és ujjongva tiporták Isten törvénytartó népét, nem tudnak hova lenni a megdöbbenést•l, és reszketnek a félelemt•l. Jajveszékelésük túlharsogja az elemek tombolását. A démonok elismerik Krisztus istenségét, reszketnek hatalma el•tt. És páni félelemt•l fetreng• emberek irgalomért esedeznek.

Az •si próféta, aki látomásban szemlélte az ítélet napját, ezt mondta: »Jajgassatok, mert közel van az Úrnak napja, mint pusztító hatalom j• a Mindenhatótól« (Ésa 13:6). »Meni be a k•sziklába, és rejt•zzél el a porba az Úr félelme el•l, és az • nagyságának dics•sége el•tt! A kevély szem• közember megaláztatik, és a f•emberek magassága porba hajtatik, és csak az Úr magasztaltatik fel ama napon. Mert a seregek Urának napja elj• minden kevély és magas ellen, és minden felemelkedett ellen, és az megaláztatik. « »Ama napon odadobja az ember ezüst bálványait és arany bálványait, miket magának csinált, hogy azok el•tt meghajoljon, a vakondokoknak és denevéreknek, hogy elmenjen a sziklák lyukaiba és a hegyek hasadékaiba, az Úr félelme el•l és az • nagyságának

dics•sége el•tt, mikor felkél, hogy megrettentse a földet» (Ésa 2:10-12. 20-21) .

Csillag t•nik el• egy felh•hasadékban. A sötét háttérben fénye négyszeresére n•. A remény és az öröm üzenetét hozza a h•ségeseknek, de szigorral és haraggal tekint az Isten törvényét megszeg•kre. Azok, akik mindent feláldoztak Krisztusért, most az Úr sátrának rejtekében biztonságban vannak. Próbára lettek téve, de a világ és az igazság megvet•i el•tt megmutatták, hogy hívek az értük meghalt Krisztushoz. Csodálatos változás történik azokkal, akik még a halállal farkasszemet nézve is szilárdan meg•rizték feddhetetlenségüket. Hirtelen megszabadulnak a démonoktól megszállt emberek sötét és

rettent• zsarnokságától. Arcukon, amely nemrég még sápadt, gondterhelt és elgyötört volt, most a csodálat, a hit és a szeretet ragyog. Ajkukon felcsendül a diadalmas ének: »Isten a mi oltalmunk és er•ségünk! Igen bizonyos segítség a nyomorúságban. Azért nem félünk, ha elváltoznék is a föld, ha hegyek omlanának is a tenger közepébe: zúghatnak, tajtékozhatnak hullámai; hegyek rendülhetnek meg háborgásától« (Zsolt 46:2-4).

Miközben az ének, amely szent hitr•l tanúskodik, Isten felé száll, a felh•k elvonulnak, és láthatóvá lesz a csillagos ég, amely leírhatatlan fényben tündököl a sötét és haragos mennybolt hátterében. A mennyei város dics•sége átsugárzik a félig nyitott ajtókon. Majd az égen megjelenik egy kéz. Két egymásba hajtott k•táblát tart. A próféta ezt mondja: »Az egek kijelentik az • igazságát, mert az Isten bíró« (Zsolt 50:6). A szent törvény, Isten igazsága, amely mennydörgés és fényesség közepette az élet kalauzaként hangzott el a Sinai-hegyr•l, most az ítélet mércéjeként tárul az emberek elé. A kéz szétnyitja a táblákat, és a Tízparancsolat szabályai tüzes tollal írt igéknek látszanak, és oly tisztán rajzolódnak ki, hogy mindenki el tudja olvasni. Az emlékek megélénkülnek, a babonaság és az eretnekség sötétsége szertefoszlik, és Isten tíz rövid, átfogó, hiteles igéje a föld minden lakója elé tárul.

Lehetetlen azoknak a rémületét és kétségbeesését leírni, akik lábbal tiporták Isten szent kívánalmait. Isten kinyilatkoztatta nekik törvényét, összemérhették volna vele jellemüket, és megláthatták volna hibáikat, míg alkalmuk volt a megtérésre és megújulásra. De a világ kegyének elnyeréséért elvetették Isten rendelkezéseit, és másokat is törvényszegésre tanítottak. Isten népét szombatrontásra akarták kényszeríteni. Most az a törvény, amelyet semmibe vettek, elítéli •ket. Meg kell látniuk a félelmes valóságot: hogy nincs semmi mentségük. •k döntötték el, hogy kit fognak szolgálni és imádni. »Akkor ismét látni fogjátok, hogy különbség van az igaz és a b•nös között, az Istent tisztel•k és az •t nem tisztel•k között» (Mal 3:18).

Isten törvényének ellenségei - a papoktól a legkisebb emberig - most új fogalmat kapnak az igazságról és a kötelességr•l. Túl kés•n ismerik fel, hogy a negyedik parancsolatban foglalt szombat az él• Isten pecsétje. Túl kés•n látják meg a hamis szombat valódi jellegét, és azt, hogy fövény volt az az alap, amelyre építettek. Rádöbbennek arra, hogy Isten ellen harcolnak. A vallás tanítói sok embert romlásba vittek, miközben azt hazudták, hogy az Éden kapujához vezetik •ket. Csak a végs• leszámoláskor derül ki, milyen nagy a felel•ségük a szent tisztséget visel• embereknek, és milyen súlyos következményekkel jár a h•tlenségük. Csak az örökkévalóságban fogjuk igazán megérteni, hogy milyen veszteség egyetlen lélek elvesztése. Félelmes lesz annak az embernek a végzete, akinek Isten ezt fogja mondani: Távozz t•lem, gonosz szolga!

Isten a mennyb•l fogja meghirdetni Jézus eljövetelének napját és óráját, és megkötni népével az örökkévaló szövetséget. Szavai zúgó mennydörgésként zengenek végig a földön. Isten Izraele figyel, felfelé tekint. Arcuk Isten dics•ségét•l fénylik, mint a Sinai-hegyr•l alászálló Mózesé. A gonoszok képtelenek rájuk tekinteni. Amikor pedig az áldás elhangzik azok felett, akik a szombat megszentelésével megdics•ítették Istent, hatalmas gy•zelmi kiáltás hangzik fel.

Nemsokára keleten megjelenik egy kicsiny fekete felh•. A távolból sötétnek látszó felh• körülveszi a Megváltót. Isten népe ebben a felh•ben felismeri az Emberfiának jelét. Ünnepélyes csendben figyelik a

föld felé közeled• és egyre fényesebb és dics•ségesebb felh•t, mígnem nagy fehér felh• lesz bel•le, amely megemészt• dics•ségként fénylik. Felette a szövetség szivárványa ível. Jézus hatalmas gy•z•ként lép el•. Most nem »fájdalmak férfia«-ként jön, hogy kiigya a szégyen és a szenvedés keser• poharát, hanem a menny és a föld gy•zteseként, az él•k és holtak bírájaként, aki »hiv és igaz«; aki »igazságosan ítél és hadakozik«. »És mennyei seregek követik... vala •t« (Jel ,19:11.14). A királyt útján szent angyalok hatalmas, megszámlálhatatlan sokasága kíséri. Ajkukon dics•ít• ének, mennyei dallam hangzik. Az égen számtalan tündökl• alak látható - »tízezerszer tízezer és ezerszer ezer«. Emberi tollal nem lehet megrajzolni ezt a képet; az a tündöklés meghaladja az emberi képzeletet. »Dics•sége elborítja az egeket, és dicséretével megtelik a föld. Ragyogása, mint a napé« (Hab 3:3-4). Amint az »él•« felh• közelebb ér, minden szem meglátja az élet Fejedelmét. Szent fejét nem csúfítja töviskorona. Szent homlokán a dics•ség királyi koronája tündököl. Arca fényesebb, mint a vakító déli nap. »És az • ruháján és tomporán oda vala írva az • neve: királyoknak Királya és uraknak Ura« (Jel 19:16).

Közelében minden arc »fakósárgává« válik. Isten kegyelmének visszautasítóit az örök nyomorúság rettegése lepi meg. »Szíve megolvadt, a térdek reszketnek..., mindnyájuk arca elvesztette pirosságát« (Jer 30:6; Náh 2:10). Az igazak reszketve kiáltják: »Ki állhat meg?«. Az angyalok ajkán elhal az ének, és egy ideig félelmes csend van. Majd Jézus hangja hallható. Ezt mondja: »Elég néked az én kegyelmem. « Az igazak arca felragyog, és minden szívet öröm tölt be. Az angyalok pedig, akik közelednek a földhöz, egyre hangosabban kezdenek énekelni.

A királyok Királya leereszkedik a lángoló t•z övezte felh•n. Az ég tekercsszer•en felgöngyölödik, a föld remeg, minden hegy és minden sziget kimozdul a helyéb•l. »Eljön a mi Istenünk, és nem hallgat; emészt• t•z van el•tte, s körülötte er•s forgószél. Hívja az egeket onnan felül, és a földet, hogy megítélje népét« (Zsolt 50:3-4) .

»És a földnek királyai és a fejedelmek és a gazdagok és a vezérek és a hatalmasak, és minden szolga és minden szabad, elrejték magukat a barlangokba és a hegyek k•szikláiba; és mondának a hegyeknek és a k•szikláknak: Essetek mireánk, és rejtsetek el minket annak színe el•l, aki a királyi székben ül, és a Bárány haragjától: mert eljött az • haragjának ama nagy napja; és ki állhat meg?« (Jel 6:15-17).

Elhallgat a gúnyolódó tréfálkozás. A hazug ajkak elnémulnak. Megsz•nik a fegyverek zaja, a csata kavargása, a saruk harci zaja, és nincs többé »vérbe fert•ztetett öltözet« (Ésa 9:5). Csak az ima, a sírás és a jajveszékelés hangja hallatszik. A nemrég még gúnyolódó ajkak ezt kiáltják: »Eljött az • haragjának ama nagy napja; és ki állhat meg?«. A gonoszok azért imádkoznak, hogy inkább a hegyek sziklái temessék el •ket, mintsem találkozzanak azzal, akit semmibe vettek és elutasítottak.

Ismerik azt a hangot, amely behatol a halottak fülébe. Hányszor hívta megtérésre •ket e szomorú, kedves hang! Hányszor szólalt meg barátnak, testvérnek a Megváltó szívhez szóló kérlelése! A kegyelem elutasítóinak semmi sem szólhat olyan kárhoztatóan, vádolóan, mint az a hang, amely oly sokáig esdekelte: »Térjetek meg, térjetek meg gonosz utaitokról! Hiszen miért halnátok meg?« (Ez 33:11). Ó, ha ez a hang ismeretlen lett volna nekik! Jézus ezt mondja: »Hívtalak titeket, és vonakodtatok, kiterjesztém az én kezemet, és senki eszébe nem vette; és elhagytátok minden én tanácsomat, és az én feddésemmel nem gondoltatok« (Péld 1:24-25). Ez a hang emlékeket ébreszt bennük, amelyeket

szívesen elfelejtenének - a semmibe vett intéseket, a visszautasított hívásokat, a lebecsült kiváltságokat.

Ott vannak azok is, akik kigúnyolták a megalázott, szenved• Krisztust. Lelkük megremeg, amikor eszükbe jutnak a f•pap felszólítására mondott ünnepélyes szavai: »Mostantól fogva meglátjátok az embernek Fiát ülni az Istennek hatalmas jobbján, és elj•ni az égnek felh•iben« (Mt 26:64). És most látják dics•ségben, és látniuk kell azt is, hogy Isten jobbján ül.

Akik kinevették, amikor Isten Fiának nevezte magát, most szótlanok. Ott van a g•gös Heródes, aki gúnyt •zött Krisztus királyságából, és megparancsolta gúnyolódó katonáinak, hogy koronázzák Krisztust királlyá. Ott vannak azok is, akik durván vállára tették a bíborpalástot, szent homlokára a töviskoszorút, a »jogart« a kezébe adták, és gúnyolódva, átkozódva térdet hajtottak el•tte. Akik ütötték és leköpték az élet Fejedelmét, azok most nem tudják elviselni átható tekintetét, és menekülnek megemészt• dics•sége el•l. A katona, aki átszúrta oldalát, az emberek, akik átszögezték a kezét és a lábát, rémülten és b•ntudattal nézik a szögek és a dárda nyomát.

A papok és a f•emberek el•tt megdöbbent• pontossággal elevenednek fel a Golgota eseményei. Rémült borzongással emlékeznek vissza, miként kiáltották ujjongva, fejüket csóválva: »Másokat megtartott, magát nem tudja megtartani. Ha Izrael királya, szálljon le most a keresztr•l, és majd hiszünk neki. Bízott az Istenben; mentse meg most •t, ha akarja« (Mt 27:42-43).

Jól emlékeznek a példázatra, amelyet a Megváltó azokról a sz•l•munkásokról mondott, akik megtagadták gazdájuktól a sz•l•skert termését, bántalmazták szolgáit, és a fiát megölték. Az ítéletre is emlékeznek, amit •k mondtak ki: A sz•l•skert ura »mint gonoszokat gonoszul elveszti •ket«. A papok és a vének a saját eljárásukat és megérdemelt végzetüket ismerték fel e h•tlen emberek b•nében és büntetésében. Halálos gyötrelmükben kiáltozni kezdenek. A Jeruzsálem utcáin egykor végig harsogó »feszítsd meg, feszítsd meg« kiáltásnál hangosabb ez az ijeszt•, kétségbeesett sikoltás: »• az Isten Fia, az igazi Messiás!«. És szeretnének elmenekülni a királyok Királyának közelségéb•l. De az elemek harcában széthasadt föld mély üregeiben hiába próbálnak elrejt•zni.

Az igazság megtagadóinak életében vannak pillanatok, amikor megjelennek el•ttük képmutató életük kínzó emlékei, lelkiismeretük felébred, és lelkük eleped a mit sem ér• sajnálkozástól. De ez nem is hasonlítható ahhoz a b•ntudathoz, amely akkor támad bennük, amikor »elj•, mint vihar, az, amit•l féltek«, és a nyomorúság, »mint forgószél, elközelget«! (Péld 1:27) Akkor azok, akik Krisztust és h• népét el akarták pusztítani, meglátják a megdics•ültekre sugárzó fényességet, és rémüldözésük közben hallják a szentek boldog kiáltását: »Ímé Istenünk, akit mi vártunk, és aki megtart minket« (Ésa 25:9).

A föld rázkódása, a villámok cikázása és az ég zengése közepette hívja el• Isten Fia az alvó szenteket. Kezét az ég felé emeli, és az igazak sírjára tekintve kiáltja: »Ébredjetek, ébredjetek, ébredjetek, ti, akik alusztok a porban, és keljetek fel!«. A halottak az egész földön meghallják ezt a hangot, és akik hallják - minden nemzetségb•l, ágazatból, nyelvb•l és népb•l mérhetetlen sokan életre kelnek. A halál tömlöcéb•l lépnek el•, hervadhatatlan dics•ségben. Lépésük zajától zeng a föld. »Halál! hol a te fullánkod? Pokol! hol a te diadalmad?« (lKor 15:55) - kiáltják. Az él• igazak és a feltámadt szentek hangja boldog gy•zelmi kiáltásban olvad össze.

A halottak olyan termettel támadnak fel, amilyennel a sírba szálltak. Ádám is a feltámadt sokaság között áll. Alakja méltóságteljes, alig kisebb, mint az Isten Fiáé. Élesen különbözik a kés•bbi nemzedékekt•l. Ez is mutatja, hogy az emberiség elkorcsosult. De az igazak az örök ifjúság frissességével és elevenségével támadnak fel. Isten kezdetben nemcsak a maga jellemének, de alakjának és arcának hasonlatosságára is teremtette az embert. A b•n azonban eltorzította Isten képmását, és majdnem kitörölte az emberb•l. De Krisztus eljött, hogy visszaadja azt, ami elveszett. • át fogja változtatni a mi nyomorúságos testünket, és hasonlóvá teszi az • dics•séges testéhez. A halandó romlandó test, amelyet eltorzított és beszennyezett a b•n, tökéletes, szép és halhatatlan lesz. Minden fogyatékosság és rútság a sírban marad. A rég elvesztett Édenbe - az élet fájához - visszavitt üdvözültek növekedni fognak, mígnem elérik kezdetben kapott méltóságteljes magasságukat. A b•n átkának utolsó maradványa is elt•nik, és Krisztus h• gyermekei »az Úrnak, a mi Istenünknek« szépségét fogják viselni, és testben, lélekben, értelemben Uruk tökéletes hasonmását fogják tükrözni. Ó, sokat emlegetett, régóta remélt, türelmetlenül várt, de igazán soha meg nem értett, csodálatos üdvösség!

Az él• igazak »nagy hirtelen, egy szempillantásban« elváltoznak. Isten szava nyomán megdics•ülnek; Isten halhatatlanná teszi •ket, és a feltámadt szentekkel együtt elragadja •ket az Úr elé a leveg•be. Az angyalok »egybegy•jtik az • választottait a négy szelek fel•l, a föld egyik végét•l a másik végéig«. A kicsi gyermekeket szent angyalok helyezik anyjuk karjába. Barátok, akiket régen elszakított egymástól a halál, újra találkoznak, hogy soha többé el ne váljanak. Most boldogan énekelve együtt emelkednek fel Isten városába.

A felh•hintó oldalán szárnyak vannak; alatta pedig él• kerekek; és amint a szekér felfelé gurul, a kerekek ezt kiáltják: » Szent! « .Útközben a szárnyak is kiáltják: »Szent!«, és a kísér• angyalok is kiáltják: »Szent, szent, szent, az Úr Isten, a Mindenható!« És amint a szekér az Új Jeruzsálem felé gördül, a megváltottak »Hallelujá«-t zengenek.

A Megváltó, miel•tt belép Isten Városába, átadja követ•inek gy•zelmük szimbólumait, és rájuk helyezi királyságuk rangjeleit. A fényl• sorok négyszöget alkotnak Királyuk körül, akinek fenséges alakja messze kimagaslik a szentek és az angyalok között. Szeméb•l sugárzik a jóság és a szeretet. Az üdvözültek megszámlálhatatlan sokasága Krisztusra függeszti tekintetét. Minden szem az • dics•ségét szemléli, akinek »rút, nem emberi volt ábrázatja, és alakja sem ember fiaié«. Jézus a dics•ség koronáját saját jobbjával helyezi a gy•z•k fejére. Mindenkinek van koronája; rajta új neve (Jel 2:17) és ez a felirat áll: »Szentség az Úrnak. « Jézus minden kézbe gy•zelmi koronát és csillogó hárfát tesz. Amikor a parancsnokló angyalok megadják a hangot, az üdvözültek ujjai ügyesen futnak végig a hárfa húrjain, és sokszín• dallamot csalnak ki bel•lük. Minden szív leírhatatlan örömmámorban úszik, és minden száj hálás dicséretre nyílik: »Annak, aki minket szeretett, és megmosott bennünket a mi b•neinkt•l az • vére által, és tett minket királyokká és papokká az • Istenének és Atyjának: annak dics•ség és hatalom mind örökkön örökké! « (Jel 1:5-6).

A Szent Város a megváltottak elé tárul. Jézus szélesre tárja gyöngykapuit. Az igazság megtartói belépnek rajtuk, és megpillantják az Édent, az ártatlan Ádám otthonát. Halandó fül által soha nem hallott hangon e szavak hallatszanak: »Küzdelmetek véget ért. « »Jertek, én Atyámnak áldottai, örököljétek ez

országot, amely számotokra készíttetett a világ megalapítása óta. «

Ekkor teljesedik az az ima, amelyet a Megváltó tanítványaiért mondott: »Akiket nékem adtál, akarom, hogy ahol én vagyok, azok is énvelem legyenek. « Krisztus az Atya elé, »az • dics•sége elé« állítja »feddhetetlenségben nagy örömmel« (Jud 24) azokat, akiket vérén vásárolt meg, és ezt mondja: »Imhol vagyok én és a fiak, kiket Te adtál nekem. « »Akiket nékem adtál, meg•rizém. « A megváltó szeretet csodái ezek! Mily mámoros örömet hoz az az óra, amikor az örökkévalóság Atyja a megváltottakra tekintve meglátja a saját képmását, amikor a b•n torzítása megsz•nik, rontása elmúlik, és az ember újra összhangba kerül Istennel.

Jézus leírhatatlan szeretettel köszönti h•séges gyermekeit »Uruk örömében«. A Megváltó boldog, hogy a dics•ség országában láthatja a gyötrelme és megaláztatása árán megmentett lelkeket. Az üdvözültek osztoznak örömében, amikor a szentek között észreveszik azokat, akik imáik, fáradozásuk, szeretetük és áldozatuk nyomán tértek Krisztushoz. A fenséges fehér trón köré gy•lve, kimondhatatlan öröm tölti el szívüket, amikor meglátják azokat, akiket •k vezettek Krisztushoz. Látják, hogy e hiv•k is megnyertek másokat, és az • gyümölcsük is újakat. Mindnyájan révbe jutottak. Koronájukat Jézus lábához teszik, és dicsérik •t a végtelen örökkévalóságon át.

Amikor Jézus Isten városában fogadja a megváltottakat, elragadtatott ujjongás zeng át a légen. A két Ádám találkozik. Isten Fia kitárt karral fogadja az emberiség •sét, akit • teremtett, aki Alkotója ellen vétkezett, akinek a b•néért a Megváltó a keresztre feszítés nyomát a testén viseli. Amikor Ádám megpillantja a durva szögek helyét, Urának nem a keblére, hanem alázattal a lábához borul, és így kiált: »Méltó, méltó a megöletett Bárány!«. A Megváltó gyengéden felemeli Ádámot, és tekintetét rég elvesztett édeni otthonára irányítja.

Ádám élete az Édenb•l való ki•zetés után tele volt gyötrelemmel. Minden hervadó levél, minden áldozati állat, a gyönyör• természet minden betegsége, az ember tisztaságán ejtet szennyfoltok újra meg újra b•nére emlékeztették. Mérhetetlenül mardosta a b•ntudat, amikor látta a sokasodó gonoszságot, és amikor óvó szavára az volt a szemrehányó válasz, hogy • okozta a b•nt. Csaknem ezer éven át viselte türelmes alázattal vétkének büntetését. •szintén megbánta b•nét. Bízott a megígért Megváltó érdemeiben, és a feltámadás reménységével halt meg. Isten Fia jóvá tette az ember kudarcát és bukását. Jézus engesztel• szolgálata nyomán Ádám visszakapja korábbi birodalmát.

Ádám elragadtatással tekint a fákra, amelyekben egykor gyönyörködött. Ártatlan és boldog korában • szedte le róluk a gyümölcsöt. Látja a sz•l•t, amelyet • ápolt, a virágokat, amelyeket egykor oly szívesen gondozott. Értelme felfogja, hogy valóság az, amit lát; hogy ez a kert tényleg a helyreállított Éden, amely pompásabb most, mint amikor elvesztette. A Megváltó az élet fájához vezeti. Szakít pompás gyümölcséb•l, és Ádámnak nyújtja. Ádám körülnéz, és az Édenben meglátja üdvözült családjának sok-sok tagját. Csillogó koronáját Jézus lábához teszi, és keblére borulva átöleli. Majd megérinti az aranyhárfát, és gy•zelmes énekét visszhangozza a mennybolt: »Méltó, méltó, méltó a Bárány, aki megöletett, és újra él!« Ádám családja átveszi a hangot. Koronájukat a Megváltó lábához teszik, és térdet hajtva imádják •t.

E megbékülésnek tanúi azok az angyalok, akik sírtak Ádám bukásán, és örültek, amikor a feltámadt Jézus - megnyitva a nevében hiv•k sírját - visszatért a mennybe. És most, látva, hogy a megváltás munkája lezárult, az angyalok is dicsénekbe kezdenek.

A trón a kristálytengerre néz, amely az Istent•l rásugárzó dics•ségben mintha t•zben ég• üvegb•l lenne. A tengeren sorakoznak fel azok, akik diadalmaskodtak »a fenevadon és az • képén, és bélyegén és az • nevének számán«. A száznegyvennégyezer a Bárannyal a Sion-hegyén áll, kezükben az »Istennek hárfái«, és a »hárfások szava«, »akik az • hárfájukkal hárfáznak«, olyan, mint a sok víz zúgása és nagy mennydörgés hangja. A trón el•tt »új éneket« énekelnek, amelyet a száznegyvennégyezren kívül senki más nem tanulhat meg. Ez Mózes éneke és a Bárányé - a szabadulás éneke. Ezt az éneket csak a száznegyvennégyezer tudja megtanulni, mert ez tapasztalatuk éneke - olyan tapasztalaté, amilyen senki másnak soha nem volt. »Ezek azok, akik követik a Bárányt valahová megy. « Krisztus a földr•l, az él•k közül ragadta el •ket, és •k »Istennek és a Bárránynak zsengéi« (Jel 15:2-3; 14:1-5). »Ezek azok, akik jöttek a nagy nyomorúságból. « Olyan nyomorúságot viseltek el, amilyen nem volt, amióta nép kezdett lenni. Kiállták Jákób éjszakájának gyötrelmeit, és közbenjáró nélkül álltak meg az utolsó csapások idején. De megszabadultak, mert »megmosták az • ruháikat, és megfehérítették ruháikat a Bárány vérében«. »Szájukban nem találtatott álnokság, mert... feddhetetlenek« Isten el•tt. »Ezért vannak az Isten királyi széke el•tt; és szolgálnak néki éjjel és nappal az • templomában; és aki a királyi széken ül, kiterjeszti sátorát felettük.

« Az éhség és a ragály a szemük láttára tette a földet pusztasággá. A nap nagy h•séggel perzselte az embereket. •k is szenvedtek, éheztek, szomjaztak. De »nem éheznek többé, sem nem szomjúhoznak többé, sem a nap nem t•z rájuk, sem semmi h•ség, mert a Bárány, aki a királyi széknek közepette van, legelteti •ket, és a vizeknek él• forrásaira viszi •ket; és eltöröl Isten az • szemeikr•l minden könnyet« (Jel 7:14-17).

A Megváltó minden korszakban a megpróbáltatás iskolájában nevelte és fegyelmezte választottait. Keskeny ösvényen jártak, és megtisztultak a szenvedések kohójában. Jézusért elviseltek támadást, gy•löletet, rágalmat. Harcok és fájdalmak árán is követték Megváltójukat. Megtagadták önmagukat, és keserves csalódásokban volt részük. Fájó élményeikb•l megismerték a b•n utálatosságát, hatalmát, terhét, keservét, és meggy•lölték a b•nt. Annak a végtelen áldozatnak a tudata, amelyet a menny gyógyulásukért hozott, szégyennel tölti el •ket, Isten iránt pedig olyan hálával és dics•ítéssel telik meg a szívük, ami az el nem bukott lények számára érthetetlen. Mélységesen szeretnek, mert Isten sok b•nt bocsátott meg nekik. Akik osztoztak Krisztus szenvedésében, azok részesülhetnek dics•ségében is.

Isten örökösei padlásszobákból, kunyhókból, börtönökb•l, veszt•helyekr•l, hegyekr•l és pusztaságokból, a föld barlangjaiból, a tenger üregeib•l jönnek el•. A földön »nélkülözve, nyomorgattatva, gyötörtetve« jártak. Milliók szálltak meggyalázva a sírba, mert állhatatosan elutasították Sátán megtéveszt• követeléseit. Földi bíróságok a legelvetemedettebb b•nöz•knek nevezték •ket. De most »Isten (a) Bíró« (Zsolt 50:6), és a földi döntések visszájukra fordultak. »Népe gyalázatát (az Úr) eltávolítja« (Ésa 25:8). »Hívják •ket szent népnek, az Úr megváltottainak. « Isten »ékességet« ad nekik »a hamu helyett, örömnek kenetét a gyász helyett, dics•ségnek palástját a csüggedt lélek helyett« (Ésa 62:12; 61:3). Nem lesznek többé gyengék, lesújtottak, legy•zöttek és elnyomottak. Most már mindig az

Úrral lesznek. A föld legnagyobb méltóságai nem viseltek gazdagabb öltözéket annál, mint amilyenben •k állnak a trón el•tt. Földi uralkodók homlokára soha nem helyeztek olyan tündökl• fejéket, amilyen az • fejüket koronázza. Örökre vége szakad a fájdalomnak és a sírásnak. A dics•ség királya letöröl arcukról minden könnyet. Nem lesz többé semmi ok a bánatra. A megváltottak pálmaágat lengetve dicséneket zengnek, tisztán, szépen és harmonikusan. Mindenki énekelni kezd, mígnem az egész mennyet betölti a himnusz: »Az üdvösség a mi Istenünké, aki a királyi székben ül, és a Bárányé!«. És a menny összes lakója e hálaénekkel válaszol: »Ámen: áldás és dics•ség és hálaadás és tisztesség és hatalom és er• a mi Istenünknek mind örökkön örökké« (Jel 7:10. 12).

Ebben az életben csak ízlelgetjük a megváltás csodáit. Véges elménkkel mélységesen elgondolkozhatunk azon a szégyenen és dics•ségen, életen és halálon, igazságon és irgalmasságon, amely a kereszten találkozott, de a legnagyobb er•feszítéssel sem tudjuk teljesen felfogni, mit is jelent. A megváltó szeretet hosszúságáról és szélességér•l, mélységér•l és magasságáról csak némi fogalmat alkothatunk. Amikor a megváltottak úgy látnak, amint Isten látja •ket, és úgy ismernek, ahogy Isten ismeri •ket, akkor sem fogják teljesen megérteni ezt a szeretetet. De az örök korszakokon át újabb és újabb igazságok tárulkoznak ki a csodálkozó és elragadtatott értelem el•tt. Amikor földi bajok, fájdalmak és kísértések elmúlnak és okai is megsz•nnek, Isten népe még akkor is tisztán és világosan fogja tudni, hogy mi volt megváltásának ára.

Az egész örökkévalóságban Krisztus keresztjét tanulmányozzák a megváltottak és err•l énekelnek. A megdics•ült Krisztusban a megfeszített Krisztust fogják látni. Soha nem felejtik el, hogy •, aki hatalmával teremtette és fenntartotta a roppant tér megszámlálhatatlan világát, Isten szeretett Fia, a menny Felsége, akit kérubok és fényl• szeráfok gyönyör•séggel imádnak, megalázta magát, hogy felemelhesse az elbukott embert; hogy a b•n átkát és szégyenét, Atyja arcának elrejt•zését viselte, mígnem az elveszett világ szenvedése meghasította szívét, és kioltotta életét a Golgota keresztjén. A világegyetem örökké csodálni és imádni fogja Alkotóját, minden sors Bíráját, aki az ember iránti szeretetb•l letette dics•ségét, és megalázta magát. Amikor az üdvözültek Megváltójukra néznek, és arcán meglátják az Atya örök dics•ségét; amikor trónjára tekintenek, amely örökt•l fogva mindörökké létezik, és felfogják, hogy országának soha nem lesz vége, lelkesen énekelni kezdenek: »Méltó, méltó a Bárány, akit megöltek, és aki megváltott minket Istennek a maga végtelenül drága vérén!«.

A kereszt titka minden más titkot megmagyaráz. A Golgotáról sugárzó fényben Isten tulajdonságait, amelyekre korábban félelemmel és csodálattal gondoltunk, szépnek és vonzónak találjuk. Az irgalom, gyengédség és atyai szeretet egybeolvad a szentséggel, igazsággal és hatalommal. Míg Krisztus magas és felemelt trónjának fenségét szemléljük, meglátjuk jellemének szépségét, és megértjük, ahogy még soha, hogy mit jelent ez az örökkévaló név: »Mi Atyánk«.

Látni fogjuk, hogy az, akinek bölcsessége végtelen, csak Fiának odaáldozásával válthatott meg minket. De a Megváltót ezért az áldozatért kárpótolja a megváltott, szent, boldog és halhatatlan lényekkel benépesült föld. Annak a küzdelemnek az eredményeként, amelyet a Megváltó a sötétség hatalmaival vívott, a megváltottak boldogsága növelni fogja Isten dics•ségét az örökkévalóságon át. Egyetlen léleknek oly nagy értéke van, hogy az Atya elfogadja az érte fizetett árat. Krisztus is boldogan nézi mérhetetlen áldozatának gyümölcseit.

41. A Föld pusztulása

»Az • b•nei az égig hatottak, és megemlékezett az Isten az • gonoszságairól... Amely pohárból itatott, ugyanabból két annyit töltsetek néki. Amennyire dics•ítette magát és dobzódott, annyi kínnal és gyásszal fizessetek néki; mert ezt mondja az • szívében: Úgy ülök, mint királynéasszony, és nem vagyok özvegy, és semmi gyászt nem látok. Ennekokáért egy nap j•nek •reá az • csapásai: a halál, a gyász és az éhség; és t•zzel égettetik meg; mert er•s az Úr, az Isten, aki megbünteti •t. És siratják •t, és jajgatnak •rajta a föld királyai, akik vele paráználkodtak és dobzódtak, ... mondván: Jaj! jaj! te nagy város, Babilon, te hatalmas város, hogy egy órában jött el ítéleted« (Jel 18:5-10).

»A föld kalmárai is«, akik »az • dobzódásának erejéb•l meggazdagodtak«, »távol állanak az • kínjától való félelem miatt, sírván és jajgatván, és ezt mondván: Jaj! jaj! a nagy város, amely öltözött gyolcsba és bíborba és skárlátba, és megékesíttetett arannyal, drágakövekkel és gyöngyökkel; hogy elpusztult egy órában annyi gazdagság!« (Jel 18:11.3.15-17).

Ezek a büntetések sújtják Babilont Isten haragjának napján. Babilon betöltötte gonoszságának mértékét. Ideje lejárt. Megérett a pusztulásra.

Amikor Isten véget vet népe fogságának, rettenetes lesz azok ébredése, akik az élet nagy harcában mindent elvesztettek. A kegyelemid• alatt Sátán csalásaitól elvakultan megindokolták vétkeiket. A gazdagok kérkedtek és fölényeskedtek a szegényekkel, pedig gazdagságukhoz Isten törvényének áthágásával jutottak. Nem táplálták az éhez•ket, nem ruházták fel a mezíteleneket, igazságtalanok és irgalmatlanok voltak. A maguk dics•ségét

keresték, és igyekeztek embertársaik tiszteletét kivívni. De most elvesztik mindazt, ami által naggyá lettek; kifosztottak és védtelenek lesznek. Rémülten nézik bálványaik pusztulását, amelyek drágábbak voltak nekik, mint Alkotójuk. Földi gazdagságért és örömökért eladták lelküket, és nem az Isten mércéje szerinti gazdagságra törekedtek. Ezért fulladt kudarcba az életük. Örömeik keser•ségre változnak, kincseik elértéktelenedtek. Egy élet szerzeményei egy pillanat alatt válnak semmivé. A gazdagok siratják palotáik pusztulását, aranyuk és ezüstjük elvesztését. De panaszszavuk elhal, mert félnek, hogy bálványaikkal együtt •k is elpusztulnak.

A gonoszok szíve tele van bánattal. De nem azt sajnálják, hogy elfeledkeztek Istenr•l és embertársaikról, hanem azt, hogy Isten gy•zött. B•neik következményeit siratják, de gonoszságukat nem bánják meg. Minden követ megmozgatnának a gy•zelemért.

A világ látja, hogy azoknak, akiket kigúnyolt, kinevetett és pusztulásra szánt, nem árt a ragály, a fergeteg és a földrengés. Aki megemészt• t•z a törvényszeg•nek, biztos menedék népének.

A lelkész, aki az emberek kegyeiért feláldozta az igazságot, most meglátja tanításainak jellegét és

következményeit. Nem kétséges, hogy a Mindenható szeme elkísérte a szószékre, figyelte, amikor az utcán járt, és amikor emberek ügyeivel foglalkozott. Minden lelki hatás, minden leírt sor, minden kimondott szó, minden cselekedet, amely hamis nyugalmat kínált, az embereknek magvetés volt; és a magvet• a szerencsétlen, elveszett lelkekben most láthatja munkájának gyümölcsét.

Az Úr így szól: »Hazugsággal gyógyítgatják az én népem leányának romlását, mondván: Békesség, békesség, és nincs békesség. « »Megszomorítjátok az igaznak szívét hazugsággal, holott én •t bántani nem akartam, s meger•sítitek a hitetlen kezeit, hogy meg ne térjen gonosz útjáról, hogy •t életben megtartsam« (Jer 8:11; Ez 13:22).

»Jaj a pásztoroknak, akik elvesztik és elszélesztik az én mez•mnek juhait... Ímé, én megbüntetem a ti cselekedeteiteknek gonoszságát. « »Jajgassatok pásztorok, és kiáltsatok, és heverjetek a porban, ti vezérei a nyájnak, mert eljön a ti megöletéseteknek és szétszóratástoknak ideje... És nincs hová futniuk a pásztoroknak, és menekülniük a nyáj vezéreinek« (Jer 23:1-2; 25:34-35) .

A papság és a nép belátja, hogy nem törekedett az Istennel való kapcsolatra. Felismerik, hogy lázadtak az igaz és igazságos törvények szerz•je ellen. A mennyei elvek elvetésével a b•n, a viszály, a gy•lölet és a gonoszság ezer és ezer forrását fakasztották fel, mígnem a föld egy nagy harcmez•vé, erkölcsi fert•vé vált. Ez a kép tárul most azok elé, akik elvetették az igazságot, és melengették a tévelygést. Nyelv nem tudja kifejezni, mennyire vágynak az engedetlenek és a hitehagyók arra, amit örökre elvesztettek - az örök életre. Azok, akiket a világ képességükért és ékesszólásukért bálványozott, most igazi megvilágításban látják ezeket. Felismerik, mit játszottak el törvényszegésükkel, és azok lábához esnek, akiknek a kitartását semmibe vették, kigúnyolták, és most beismerik, hogy Isten •ket is szerette.

Az emberek rájönnek arra, hogy be lettek csapva. Egymást vádolják romlásukért, de mindannyian egy emberként elkeseredetten kárhoztatják a papokat. A h•tlen pásztorok tetszet•s dolgokat prófétáltak. Hallgatóikat Isten törvényének semmibevevésére biztatták, és arra, hogy üldözzék azokat, akik a törvényt szentnek tartják. Most ezek a tanítók kétségbeesetten beismerik a világ el•tt, hogy félrevezették az embereket. A tömegek tombolnak a düht•l. »Elvesztünk! - kiáltják -, és ti okoztátok pusztulásunkat!« És rátámadnak a hamis pásztorokra. Éppen azok, akik valamikor a legjobban csodálták •ket, szórják a legszörny•bb átkokat rájuk. A kezek, amelyek egykor babérkoszorút helyeztek homlokukra, elpusztításukra emelkednek fel. A kardokat, amelyekkel Isten népét akarták lemészárolni, most rosszakaróik ellen fordítják. Mindenütt folyik a harc, és ömlik a vér.

»Elhat e harsogás a földnek végére, mert pere van az Úrnak a pogányokkal, • minden testnek ítél• bírája, a hitetleneket fegyverre veti« (Jer 25:31). Hatezer évig folyt a nagy küzdelem. Isten Fia és a menny követei harcoltak a gonoszság hatalma ellen. Inteni, tanítani, menteni akarták az embereket. Most már mindenki döntött. A gonoszok teljesen Sátán mellé álltak az Isten elleni harcban.

Ütött az óra, hogy Isten megvédje sárba tiport törvényének tekintélyét. Ez a küzdelem nemcsak Sátán ellen, hanem az emberek ellen is folyik. »Pere van az Úrnak a népekkel... a b•nösöket kardélre hányja!« (Jer 25:31)

Megkapták a szabadulás jegyét azok, »akik sóhajtanak és nyögnek mindazokért az utálatosságokért, amelyeket cselekedtek«. Most elindul a halál angyala - az ezékieli látomás öldökl• fegyverrel ábrázolt angyala -, aki ezt a parancsot kapta: »Vénet, ifjat, szüzet, gyermeket és asszonyokat öljetek meg mind egy lábig, de azokhoz a férfiakhoz, akiken a jegy van, ne közelítsetek, és az én templomomon kezdjétek el« (Ez 9:4.6). Az öldöklés a nép állítólagos lelki •rei között kezd•dik. El•ször a hamis •röknek kell elpusztulniuk. Nincs irgalom, nincs kímélet. Férfiak, asszonyok, hajadonok és kisgyermekek együtt pusztulnak el.

»Az Úr kij• helyér•l, hogy meglátogassa a föld lakóinak álnokságát, s felmutatja a föld a vért, és el nem fedi megöletteit többé« (Ésa 26:21). »És ez lesz a csapás, amellyel megcsapkod az Úr minden népet, amelyek Jeruzsálem ellen gyülekeznek: Megsenyved a húsuk, éspedig amíg lábaikon állnak, szemeik is megsenyvednek gödreikben, nyelvük is megsenyved szájukban. És azon a napon lesz, hogy az Úr nagy háborúságot támaszt közöttük, úgy, hogy ki-ki a maga társának kezét ragadja meg, és a maga társának keze ellen emeli fel kezét« (Zak 14:12-13). Isten elegyítetlen haragjának félelmetes kiáradásakor elhullanak a föld gonosz lakói az ádáz indulattal vívott eszeveszett harcban - papok, hatalmasságok, a nép, gazdagok és szegények, nagyok és kicsinyek. »És azon a napon az Úrtól levágatnak a föld egyik végét•l fogva a föld másik végéig; nem sirattatnak meg, és össze sem hordatnak, el sem temettetnek« (Jer 25:33).

Amikor Krisztus eljön, a gonoszokat eltörli a föld színér•l. Megemészt•dnek szájának leheletét•l, és elpusztulnak dics•ségének fényét•l. Krisztus elviszi népét Isten városába, és a föld lakatlan lesz. »Ímé az Úr megüresíti a földet, és elpusztítja azt, és elfordítja színét, és elszéleszti lakóit! « » Megüresíttetvén megüresíttetik a föld, és elpusztíttatván elpusztíttatik; mert az Úr szólá e beszédet.« »Mert áthágták a törvényeket, a rendelést megszegték, megtörték az örök szövetséget. Ezért átok emészti meg a földet, és lakolnak a rajta lakók; ezért megégnek a földnek lakói« (Ésa 24:1.3. 5--6) .

Az egész föld olyan, mint egy kietlen pusztaság. A földrengés által elpusztított városok és falvak romjai, gyökerest•l kitépett fák, a tengerb•l kivetett és a földb•l kiszakított töredezett sziklák hevernek szerte a föld felszínén, és roppant nagy üregek jelzik az alapjukról levált hegyek helyét.

Ekkor lesz az az esemény, amelyet az engesztelési nap utolsó ünnepélyes mozzanata szimbolizált. Amikor a szentek szentjében véget ért a szolgálat, és a b•nért való áldozat vére által a templom megtisztult Izrael b•neit•l, a f•pap az él• b•nbakot az Úr elé állította, és a gyülekezet színe el•tt megvallotta felette »Izrael fiainak minden hamisságát és minden vétkét, mindenféle b•neit: és... azokat a baknak fejére« helyezte (3Móz 16:21). Amikor pedig a mennyei templomban ér véget az engesztelés munkája, Isten és a mennyei angyalok, valamint a megváltott sereg színe el•tt Jézus hasonlóképpen helyezi Isten népének b•neit Sátánra. Sátánnak minden b•nért, amelyre rávette az embert, felelnie kell. És miként a b•nbakot a f•pap lakatlan vidékre küldte, Krisztus is szám•zi Sátánt a puszta földre, a lakatlan és sivár pusztaságra.

A Jelenések könyvének írója megjövendöli Sátán szám•zését, a föld káosszá és kietlenné válását, és azt, hogy ez az állapot ezer esztendeig fog tartani. Az Úr második eljövetelének és a gonoszok elpusztulásának ábrázolása után a próféta így folytatja: »Láték egy angyalt leszállani a mennyb•l, akinél

vala a mélységnek kulcsa, és egy nagy lánc a kezében. És megkötözé a sárkányt, azt a régi kígyót, aki az ördög és Sátán, és megkötözé azt ezer esztend•re, és veté •t a mélységbe, és bezárá azt, és bepecsételé •felette, hogy többé el ne hitesse a népeket, míg betelik az ezer esztend•; azután el kell néki oldoztatni egy kevés id•re« (Jel 20:1-3).

Hogy a »mélység« kifejezés a kusza és sötét földet jelenti, az nyilvánvaló más bibliai igékb•l. A föld »kezdetben« való állapotáról a Biblia azt mondja, hogy »kietlen és puszta ... és Betétség vala a mélység színén« (lMóz 1:2). A próféciából kit•nik, hogy ilyenné is alakul vissza, legalábbis részben. Jeremiás kijelenti: »Nézek a földre, de ímé kietlen és puszta; és az égre, de nincsen világossága! Nézek a hegyekre is, ímé reszketnek; és a halmokra, de mind ingadoznak! Nézek és ímé egy ember sincsen; és az ég madarai is mind elmenekültek. Nézek, és ímé a b• term•föld pusztává l•n; és minden városa összeomlott« (Jer 4:23-26).

A kietlen föld lesz ezer esztendeig Sátánnak és gonosz angyalainak az otthona. A földhöz láncolt Sátánnak nem lesz lehet•sége arra, hogy más világokat is felkeressen, és arra sem, hogy kísértse és megzavarja azokat, akik soha nem buktak el. Ilyen értelemben lesz megkötözve. Nem lesz a földön senki, aki felett hatalmát gyakorolhatná. Meg lesz fosztva a csalás és a rontás lehet•ségét•l, ami hosszú századokon át egyedüli öröme volt.

Ésaiás próféta, el•re látva Sátán pusztulását, így kiált: »Miként estél alá az égb•l fényes csillag, hajnal fia!? Levágattál a földre, aki népeken tapostál!... Ezt mondád szívedben: Az égbe megyek fel, az Isten csillagai fölé helyezem ül•székemet... Hasonló leszek a Magasságoshoz. Pedig a sírba szállsz alá, sírgödör mélységébe! Akik látnak, rád tekintenek, és elgondolják: Ez-é a föld ama háborgatója, aki királyságokat rendített meg? Aki a föld kerekségét pusztasággá tette, városait lerontá, és foglyait nem bocsátá haza! « (Ésa 14:12-17).

Sátán a hatezer éves lázadásával a »föld ama háborgatója« lett. »A föld kerekségét pusztasággá tette, városait lerontá, és foglyait nem bocsátá haza. « Hatezer éven át börtönébe zárta Isten népét, és örökre fogságában is tartotta volna. De Krisztus letörte a bilincseket, és szabadon bocsátotta a foglyokat.

Isten még a gonoszokat is elzárja az ördög hatalmától. Sátán egyedül marad itt gonosz angyalaival, hogy meglássa a b•n átkos következményét. »A népeknek minden királyai dics•ségben nyugosznak, ki-ki az • sírjában. l e pedig messze vettetel sírodtól, mint valami hitvány gally... Nem egyesülsz velük a sírban, mert elpusztítád földedet, megölted népedet« (Ésa 14:18-20).

Sátán ezer évig mérhetetlen szenvedések között fog ide-oda kóborolni a kihalt földön, és nézi Isten törvénye elleni lázadásának következményeit. Bukása óta a szüntelen tevékenység szám•zte életéb•l az elmélkedést. De amikor hatalmától meg lesz fosztva,gondolkozhat azon, mit csinált a mennyei kormányzat elleni lázadása óta. Félhet és retteghet az ijeszt• jöv•t•l, amikor minden gonoszságáért szenvednie, és az általa okozott b•nökért b•nh•dnie kell.

Isten népének Sátán fogsága örömet és boldogságot hoz. Így szól a próféta: »Majd ama napon, amelyen nyugalmat ád néked az Úr fáradságodtól és nyomorúságodtól, és ama kemény szolgálattól,

amellyel szolgálnod kellett, e gúnydalt mondod Babilon királya felett (aki itt Sátánt ábrázolja), és szólsz: Miként l•n vége a nyomorgatónak...! Eltörte az Úr a gonoszok pálcáját, az uralkodónak vesszejét. Aki népeket vert dühében szüntelen való veréssel, leigázott népségeket haraggal, kergettetik feltartózhatatlanul« (Ésa 14:3--6).

Az els• és második feltámadás közötti ezer év alatt ítélet folyik a gonoszok felett. Pál apostol írásaiból kit•nik, hogy ez az ítélet a második adventet fogja követni. »Id• el•tt semmit se ítéljetek, míg el nem j• az Úr, aki egyrészt világra hozza a sötétségnek titkait, másrészt megjelenti a szíveknek tanácsait« (lKor 4:5). Dániel kijelenti, hogy amikor »eljöve az Öregkorú«, »ítélet adaték a magasságos egek szemeinek« (Dán 7:22). Ekkor az igazak mennyei királyokként és papokként uralkodnak. János ezt mondja a Jelenések könyvében: »Láték királyi székeket, és leülének azokra, és adaték nékik ítélettétel. « »Lesznek az Istennek és a Krisztusnak papjai, és uralkodnak •vele ezer esztendeig« (Jel 20:4.6). Err•l mondta Pál, hogy »a szentek a világot ítélik meg« (lKor 6:2). Krisztussal együtt ítélkeznek a gonoszokon. Összevetik tetteiket a törvénykönyvvel, a Bibliával, és mindenkinek az ügyét a cselekedetei szerint döntik el. Majd kiszabják a gonoszok büntetését a cselekedeteik szerint; és ez az ítélet bekerül a nevük mellé a halál könyvébe.

Krisztus és népe Sátánt és angyalait is megítéli. Pál ezt mondja: »Nem tudjátok-é, hogy angyalokat fogunk ítélni?« (lKor 6:3). Júdás pedig kijelenti, hogy »az angyalokat is, akik nem tartották meg fejedelemségüket, hanem elhagyták az • lakóhelyüket, a nagy nap ítéletére örök bilincsekben, sötétségben tartotta« (Jud 6).

A második feltámadás az ezer esztend• végén lesz. Ekkor a gonoszok feltámadnak, és megjelennek Isten el•tt, hogy »a megírott ítélet«-et végrehajtsák rajtuk. A Jelenések könyvének írója, miután látta az igazak feltámadását, így szólt: »A többi halottak ...meg nem elevenedének, mígnem betelik az ezer esztend•« (Jel 20:5). Ésaiás pedig ezt mondja a gonoszokról: »Összegy•jtve összegy•jtetnek gödörbe, mint a foglyok, és bezáratnak tömlöcbe, és sok napok után meglátogattatnak« (Ésa 24:22).

---

42. A küzdelem véget ér

Az ezer esztend• végén Krisztus a megváltottak és az angyalok kíséretében ismét eljön a földre. Félelmes méltósággal száll alá, és életre szólítja a gonoszokat a végítéletre. Hatalmas sereg jön el•, megszámlálhatatlan, mint a tenger fövénye. Micsoda különbség van köztük és azok között, akik az els• feltámadáskor léptek ki sírjukból! Az igazakat Jézus hervadhatatlan ifjúsággal és szépséggel ruházta fel. A gonoszok pedig a betegség és a halál nyomait viselik.

Az emberek sokaságát magával ragadja Isten Fiának dics•sége. A gonoszok egy emberként kiáltják: »Áldott, aki j• az Úrnak nevében!«. Nem a Jézus iránti szeretet mondatja ezt velük. Akaratlanul mondják. Az igazság kényszeríti ki szájukból. Most is éppúgy gy•lölik Krisztust, és szívük éppúgy lázad ellene, mint amikor sírba szálltak. Nem lesz több kegyelemidejük a múlt hibáinak helyrehozására. Ennek semmi értelme nem lenne. Az élethosszig tartó törvényszegés nem lágyította meg szívüket. A második próbaid• alatt is megkerülnék Isten kívánalmait, és lázadást szítanának a menny ellen, akárcsak az els•ben.

Krisztus az Olajfák-hegyére ereszkedik le, ahonnan feltámadása után felemelkedett, és ahol az angyalok megismételték visszatérésének ígéretét. A próféta ezt mondja: »Bizony eljön az Úr, az én Istenem, és minden szent vele. « »És azon a napon az Olajfák-hegyére veti lábait, amely szemben van Jeruzsálemmel napkelet fel•l, és az Olajfák-hegye közepén ketté válik,... igen nagy völggyé. « »És az Úr lesz az egész földnek királya, e napon egy Úr lészen, és a neve is egy« (Zak 14:5.4.9). Az új Jeruzsálem káprázatos ragyogással alászáll az égb•l a fogadására megtisztított és el•készített helyre. Krisztus belép a Szent Városba, és vele népe és az angyalok.

Ekkor Sátán felkészül az utolsó nagy összecsapásra. A tét a f•hatalom. Amíg a gonoszság fejedelme nem gyakorolhatta hatalmát, és nem volt kit becsapjon, addig tehetetlen és komor volt. De amikor a gonoszok feltámadnak, és Sátán maga mellett látja a nagy sokaságot, reménye újjáéled, és eltökéli, hogy nem adja fel a nagy küzdelmet. Az elkárhozottak egész seregét zászlaja alá gy•jti, és megkísérli velük tervét megvalósítani. A gonoszok Sátán foglyai. Krisztus megtagadásával meghódoltak a lázadó vezér el•tt. Most is készek javaslatait elfogadni, és parancsát teljesíteni.Sátán azonban korábbi ravaszságához híven nem árulja el kilétét. Fejedelemnek mondja magát, a világ jogos urának, akit jogtalanul kiforgattak örökségéb•l. Becsapott alattvalói el•tt megváltónak tünteti fel magát. Azt hazudja, hogy az • hatalma hozta ki •ket a sírból, és azt ígéri, hogy felszabadítja •ket a legkegyetlenebb elnyomás alól. Krisztus távollétében Sátán – állításai alátámasztására csodákat m•vel. A gyengéket er•ssé teszi, és mindenkit betölt a maga szellemével és erejével. Majd vállalja, hogy a szentek tábora ellen vezetve •ket, elfoglalja Isten Városát. Ördögi ujjongással mutat a feltámadtak megszámlálhatatlan sokaságára, és kijelenti, hogy vezérükként képes lesz legy•zni a várost, és visszaszerezni trónját és birodalmát.

Abban a roppant nagy tömegben temérdek ember van az özönvíz el•tti id•kb•l: magas kort megélt, hatalmas termet• szellemóriások, akik a bukott angyalok befolyásának engedve minden ügyeskedésüket

és tudásukat a maguk dícs•ségére használták. Csodás m•vészi alkotásaik láttán a világ bálványozta lángelméjüket. De Isten eltörölte •ket a föld színér•l kegyetlen és gonosz találmányaik miatt, amelyek a földet megfert•zték és Isten képmását eltorzították.Vannak közöttük királyok és hadvezérek, akik népeket gy•ztek le; vitéz emberek, akik soha egyetlen csatát sem vesztettek el; büszke, becsvágyó harcosok, akiknek közeledtére birodalmak reszkettek. A halál nem változtatott rajtuk. Sírjukból kilépve felvették megszakadt gondolataik fonalát. Ugyanaz a gy•zelmi vágy sarkallja •ket, ami a sírba szálláskor bennük élt.

Sátán el•ször angyalaival tanácskozik, majd a királyokkal, hódítókkal és hatalmasokkal. Felmérik párthíveik erejét, létszámát, és kijelentik, hogy a városon belüli sereget, amely az • seregükhöz képest kicsi, le tudják gy•zni. Terveket fektetnek le a gazdag és dícs• Jeruzsálem elfoglalására. És nyomban készül•dni kezdenek a csatára. Ügyes szakemberek harceszközöket gyártanak. Sikereikr•l híres hadvezérek a harcosok sokaságát seregekké szervezik.

Végül támadásra szól a parancs, és a megszámlálhatatlan sereg elindul. Soha nem volt földi hódítónak ekkora serege. Az els• földi háború óta eltelt évszázadok során soha nem hívtak össze ehhez fogható hadsereget. Sátán, a leggyakorlottabb harcos áll az el•had élén. Angyalai is egyesítik erejüket a végs• harcra. Királyok és harcedzett katonák zárkóznak fel Sátán mögé, majd hatalmas csapatok következnek parancsnokuk vezérletével. A tömött sorok katonai pontossággal haladnak a repedezett, egyenetlen földön Isten Városa felé. De Jézus parancsára bezárulnak az új Jeruzsálem kapui. Sátán seregei pedig körülveszik a várost, és felkészülnek az ostromra.

Krisztus ekkor ismét megmutatja magát az ellenségnek. Messze a város felett, fényes arany alapzatú trónon ül az Isten Fia, és körülötte országának polgárai. Nincs nyelv, amely el tudná mondani, nincs toll, amely le tudná írni Krisztus hatalmát és fenségét. Az Örökkévaló Atya dícs•sége betakarja a Fiút, betölti Isten Városát, és a kapukon át beragyogja az egész földet.

A trónhoz legközelebb azok állnak, akik egykor Sátán ügyéért buzgólkodtak, de aztán t•zb•l kikapott üszökként mélységes, lelkes odaszentel•déssel követték Megváltójukat. Majd azok következnek, akiknek a jelleme hazug és hitetlen környezetben jutott el a keresztény tökéletességre, akik tisztelték Isten törvényét, amikor a keresztény világ érvénytelennek mondta; és azok az embermilliók, akik a korszakok hosszú során mártírként szenvedtek hitükért. Mögöttük pedig a «nagy sokaság, amelyet senki meg nem számlálhatott, minden nemzetb•l és ágazatból és népb•l és nyelvb•l.. a trón el•tt és a Bárány el•tt…fehér ruhákba öltözve, és az • kezeikben pálmaágak» (Jel 7:9). Harcuknak vége. A gy•zelmet kivívták. A versenyt megfutották és megnyerték. A pálmaág a kezükben gy•zelmüket szimbolizálja; a fehér ruha pedig Krisztus makulátlan szentségét jelképezi, amely most már az övék.A megváltottak dícsénekbe kezdenek. Énekük az ég boltozatán visszaver•dve betölti a leveg•eget. « Az üdvösség a mi Istenünké, aki a királyi székben ül, és a Bárányé!» (Jel 7:10). Az angyalok és a szeráfok ajkáról is az imádat hangja csendül. Sátán hatalmának és gonoszságának láttán a megváltottak most értik meg igazán, hogy csak egy hatalom- a Krisztusé- tehette •ket gy•ztesekké. Abban a fényl• sokaságban senki sem tulajdonítja a saját érdemeinek az üdvösséget, saját erejének és jóságának a gy•zelmet. Tetteikr•l, szenvedéseikr•l említés sem történik. Minden ének tartalma, minden himnusz mondanivalója ez: Az üdvösség a mi Istenünké és a Bárányé!

A föld és a menny összesereglett lakóinak jelenlétében megtörténik Isten Fiának megkoronázása. Majd a királyok Királya, aki megkapta a legnagyobb méltóságot és hatalmat, ítéletet mond a kormányzata ellen lázadókra, és végrehajtja ítéletét törvényének áthágóin és népe sanyargatóin. Isten prófétája ezt mondja: » Láték egy nagy fehér királyi széket, és a rajta ül•t, akinek tekintete el•l elt•nék a föld és az ég, és helyük nem találtaték. És látám a halottakat, nagyokat, és kicsinyeket állani az Isten el•tt; és könyvek nyittatának meg, majd egy más könyv nyittaték meg, amely az életnek könyve; és megítéltetének a halottak azokból, amik a könyvekbe voltak írva, az • cselekedeteik szerint» (Jel 20:11-12).

A gonoszoknak, mihelyt a könyvek megnyílnak, és Jézus rájuk tekint, minden b•nük eszükbe jut. Meglátják, hol tért le lábuk a tisztaság és a szentség útjáról. Rádöbbennek, hogy g•gjükkel és lázadásukkal milyen súlyosan megsértették Isten törvényét. A megejt• kísértések, amelyeket b•nös életükkel hívtak ki, az áldások, amelyekkel visszaéltek, Isten küldöttei, akiket semmibe vettek, az intések, amelyeket elvetettek, a gazdagon áradó kegyelem, amelyet konok, megátalkodott szívük visszautasított- mind megjelennek. És mintha tüzes bet•kkel íródnának eléjük!

A trón felett felt•nik a kereszt. Körképszer•en felsorakoznak Ádám megkísértésének és bukásának jelenetei, és a nagy megváltási terv egymást követ• eseményei: a nyomorúságos környezet, amely a Megváltót születésekor fogadta; a gyermek Jézus engedelmessége és szerénysége; keresztsége a Jordán vizében; pusztai böjtje és megkísértése; ahogy szolgált az embereknek,a menny legdrágább áldásait kínálva nekik; jótékony és irgalmas cselekedeteivel zsúfolt napjai, a hegyek magányában imával töltött , átvirrasztott éjszakái; az irigyked•, gy•lölköd•, gonosz cselszövések, amelyekkel jótetteit viszonozták; a megdöbbent•, megmagyarázhatatlan vívódás a Gecsemáné-kertben az egész világ b•neinek nyomasztó súlya alatt; a gyötrelem éjszakájának félelmes eseményei; ahogy kiszolgáltatták a gyilkos cs•cseléknek; ahogy ellenkezés nélkül t•rte, hogy elfogják, miközben lekedvesebb tanítványai elhagyták, és foglyul ejt•i Jeruzsálem utcáin durván hajtották; ahogy az Isten Fiát diadalmasan bemutatták Annásnak; ahogy a f•pap palotájában, Pilátus törvénytermében, a gyáva, kegyetlen Heródes udvarában gúnyolták, sértegették, kínozták és halálra ítélték- mind elevenen lejátszódik.

Majd a végs• jelenetek tárulnak a hullámzó tömeg elé- a Golgota felé vezet• utat taposó türelmes Szenved•; a kereszten függ• mennyei Fejedelem; a haláltusáján nevet• g•gös papok és gúnyolódó cs•cselék; a természetfölötti sötétség; a hullámzó föld, a megrepedt sziklák, a megnyílt sírok- jelezve azt a pillanatot, amikor a világ Megváltója kilehelte lelkét.

E rettenetes jelenetek a valóságnak megfelel•en játszódnak le. Sátán, angyalai és alattvalói nem tudják szemüket levenni a maguk kovácsolta eseményekr•l. Mindenki visszaemlékszik a maga szerepére. Heródes, aki Betlehemben meggyilkolta az ártatlan gyermekeket, hogy megszabaduljon Izrael Királyától; az aljas Heródiás, akinek b•nös lelkén szárad Keresztel• János vére; a gyenge, megalkuvó Pilátus; a gúnyolódó katonák; a papok, a f•emberek, és az •rjöng• tömeg, akik ezt kiáltották: «Az • vére mirajtunk és a mi magzatainkon! ». Mindnyájan látják vétkük szörny•ségét. És miközben az üdvözült sereg »• meghalt értem! » kiáltással a Megváltó lábához teszi koronáját, •k hasztalan próbálnak elrejt•zni Krisztus tekintetének mennyei fenségét•l, amely túlszárnyalja a nap ragyogását.

Krisztus apostolai-a h•s Pál, a szenvedélyes Péter, a szeretett szív• János, valamint h•séges testvéreik is ott vannak a megváltottak sokaságában, és velük a mártírok hatalmas serege; a falakon kívül pedig – minden hitvány és förtelmes dologgal együtt- azok, akik üldözték, börtönbe vetették és megölték •ket. Néró- e kegyetlen és erkölcstelen szörnyeteg- látja azok boldogságát és megdícs•ülését, akiket egykor megkínzott, és akiknek határtalan szenvedésében gyönyörködött. Néró anyja is tanúja saját tettei gyümölcsének, annak, hogy miként örökl•dtek fiában az • jellemének gonosz vonásai, a szenvedélyek, amelyek az • befolyása és példája nyomán fejl•dtek ki és er•södtek meg fiában, és olyan b•ncselekményekben gyümölcsöztek, amelyek megremegtették a világot.

Vannak ott pápista papok és f•papok, akik Krisztus követ•inek vallották magukat, de Isten népének lelkiismeretét úgy akarták elfojtani, hogy kínpadra, börtönbe és máglyára küldték •ket. Ott vannak a g•gös pápák, akik Isten fölé emelték magukat, akiknek volt bátorságuk arra, hogy a Magasságos törvényét megváltoztassák. Az úgynevezett egyházatyáknak lesz mivel elszámolniuk Isten el•tt, de szívesen elmenekülnének e számadás el•l. Túl kés•n látják be, hogy a Mindenható félt•n •rzi törvényét, és korántsem fogja igazolni a b•nöst. Most ismerik csak fel, hogy Krisztus azonosul szenved• népének érdekeivel. Most érzik szavainak súlyát: »Amennyiben megcselekedtétek eggyel emez én legkisebb atyámfiai közül, énvelem cselekedtétek meg» (Mt 25:40).

Az egész gonosz világ a menny kormányzásával szembeni lázadása miatt Isten ítél•széke el•tt áll. Nincs senki, aki ügyüket védené. Nincs mentségük. A rájuk kimondott ítélet: örök halál.

Ekkor mindenki el•tt világossá válik, hogy a b•n zsoldja nem a csodálatos függetlenség, nem az örök élet, hanem rabság, romlás és halál. A gonoszok látni fogják, mit vesztettek lázadó életükkel. Az «igen-igen nagy örök dícs•séget» semmibe vették, amikor Isten felkínálta nekik. De milyen kívánatosnak t•nik most! «Mindez az enyém lehetett volna- kesergi az elveszett ember-, de én eldobtam magamtól. Ó, micsoda elvakultság! Nyomorúsággal, gyalázattal és reménytelenséggel cseréltem fel a békességet, boldogságot és dícs•séget. » Belátják, hogy Isten jogosan rekeszti ki •ket a mennyb•l. Életükkel ezt vallották: «Nem akarjuk, hogy • (Jézus) uralkodjék rajtunk! »

A gonoszok megigézve nézik Isten Fiának koronázását. Látják kezében a mennyei törvénytáblákat- a tilalmakat, amelyeket semmibe vettek és áthágtak. Tanúi a megváltottak kitör• csodálatának és elragadtatott imádatának; és miközben az ének hangja végigzúg a városon kívül rekedt tömeg felett, egy emberként kiáltják: «Nagyok és csodálatosak a Te dolgaid, mindenható Úr Isten; igazságosak és igazak a Te utaid, óh szentek Királya! » (Jel 15:3)- és térdre hullva imádják az élet Fejedelmét.

Sátán k•vé meredve nézi Krisztus dícs•ségét és méltóságát. •, aki valamikor oltalmazó kérub volt, tudja, honnan esett ki. Hogy megváltozott, milyen mélyre süllyedt a fényl• szeráf, a «hajnal fia»! A tanácsból, amelyben egykor megbecsült helye volt, örökre ki van rekesztve. Látja, hogy az Atya közelében dícs•ségét elfedezve áll valaki. Sátán látja, amikor egy hatalmas angyal Krisztus fejére teszi a koronát, és tudja, hogy • kapta volna ezt a megtisztel• feladatot.

Eszébe jut régi hazája, amelynek • is ártatlan és feddhetetlen lakója volt; a béke és a boldogság, amelyet • is élvezett addig, amíg nem kezdett Isten ellen zúgolódni, és Krisztusra irigykedni. Vádaskodott,

lázadozott, hazudozott, hogy megnyerje az angyalok rokonszenvét és támogatását. És amikor Isten bocsánatot kínált neki, • semmit nem tett saját gyógyulása érdekében. Ezek az emlékképek mind felidéz•dnek benne. Elgondolkozik azon a munkán is, amit az emberek között végzett, és e munka következményein – egymás közti ellenségeskedésükön, a rettenetes mészárlásokon, birodalmak emelkedésén és bukásán, királyságok megdöntésén, a kavargások, harcok és forradalmak hosszú során. Eszébe jut, milyen szívósan támadta Krisztus munkáját, és miként próbálta az embert mindjobban lezülleszteni. Látja, hogy ördögi ármánykodásával nem tudta megrontani azokat, akik Jézusba vetették bizalmukat. Birodalmára, fáradságos munkájának gyümölcsére tekintve csak kudarcot és pusztulást lát. Most elhitette a tömeggel, hogy Isten városa könny• zsákmány lesz. De • tudja, hogy ez nem igaz. A nagy küzdelemben újra és újra vereséget szenvedett, és meghódolásra kényszerült. Nagoyn jól ismeri az Örökkévaló hatalmát és méltóságát.

A nagy lázadó mindig igazolni akarta magát. Be akarta bizonyítani, hogy a lázadásért Isten kormányzása a felel•s. E roppant intelligencia minden képességét erre a célra összpontosította. Megfontoltan, tervszer•en dolgozott, és bámulatos sikerrel fogadtatta el tömegekkel a hosszú küzdelemre adott magyarázatát. Az összeesküvés elindítója évezredeken át igazságként adta el• a hazugságot. De most ütött az óra, amikor a lázadás véglegesen meghiúsul, és Sátán története és jelleme leleplez•dik. Krisztus trónfosztására, népének elpusztítására és Isten városának elfoglalására tett utolsó nagy er•feszítésével az •scsaló egészen lerántja álarcát. A vele szövetkez•k észreveszik a vállalkozás teljes kudarcát. Krisztus követ•i és a h•séges angyalok szemlél•i az Isten kormányzása elleni fondorkodás kiteljesedésének. És mindenki elborzad t•le.

Sátán látja, hogy lázadása, amelyre senki nem kényszerítette, alkalmatlanná tette a mennyei életre. Képességeit az Isten elleni harcban gyakorolta. A menny tisztasága, békéje és harmónijáa mérhetetlen gyötrelem lenne számára. Isten irgalma és igazságossága ellen emelt vádjai elnémulnak. A gyalázat, amellyel Jahvét akarta illetni, teljesen visszahull reá. És Sátán most leborul, és beismeri, hogy Isten jogosan ítélte el.

»Ki ne félne Téged, Uram! És ki ne dícs•ítené a Te nevedet? Mert csak egyedül vagy szent. Mert elj•nek mind a pogányok, és lehajolnak el•tted; mert a Te ítéleteid nyilvánvalókká lettek » (Jel 15:4). Minden kétely, amely a hosszú küzdelem során az igazság és tévelygés kérdésében felmerült, most tisztázódik. A lázadás következményei, az isteni rendelkezések mell•zésének gyümölcsei minden értelmes teremtmény el•tt nyilvánvalóak lesznek. Az egész világegyetem láthatja a különbséget Isten kormányzata és Sátán uralma között. Sátánt a saját cselekedetei ítélik el. Az események teljes mértékben igazolják Isten bölcsességét, igazságosságát és jogosságát. Világossá válik, hogy Isten a nagy küzdelem során tett minden intézkedésében tekintettel volt népének örök érdekeire és a teremtett világokra. «Dícsér Téged, Uram, minden teremtményed, és áldanak Téged a Te kegyeltjeid» (Zsolt 145:10). A b•n történelme az egész örökkévalóságon át tamúskodni fog arról, hogy minden teremtény boldogsága szorosan összefügg Isten törvényének létezésével. A nagy küzdelem összes tényét látva, az egész világegyetem – h•ségesek és lázadók. Egyként hirdetik: «Igazságosak és igazak a Te utaid, óh szentek Királya! »

Az a nagy áldotat, amelyet az Atya és a Fiú az emberért hozott, világosan tárul a világegyetem elé. Ütött az óra, amikor Krisztus elfoglalja jogos helyét, és fejedelemségek, hatalmasságok és minden néven

nevezend• méltóságok fölé magasztosul. A reá váró örömért – hogy megdícs•ítheti a fiak sokaságát- nem tör•dve a gyalázattal, elviselte a keresztet. Felfoghatatlanul nagy volt a fájdalom és a gyalázat, de még nagyobb az öröm és a dícs•ség. A Megváltó rátekint a képmására átalakult megváltottakra, akiknek jelleme Isten jellemének tökéletes tükre, és arca Királyuk arcának mása. Meglátja bennük lelke vajúdásának gyümölcsét, és elégedett. Majd olyan hangon, amelyet mind az igazak, mind a gonoszok tábora meghall, ezt mondja: « Íme, •k azok, akikért véremet ontottam! Értük szenvedtem, értük haltam meg, hogy velem éljenek az örökkévalóságban. » És a trón körül álló fehérruhások dicsénekbe kezdenek: «Méltó a Bárány, hogy vegyen er•t, és gazdagságot és bölcsességet és dícs•séget, és áldást» (Jel 5:12).

Sátán kénytelen elismerni Isten igazságosságát, és meghajolni Krisztus f•hatalma el•tt, de jelleme változatlan marad. Elsöpr• áradatként tör ki bel•le ismét a lázadás. Eszeveszett dühében eltökéli, hogy nem adja fel a nagy küzdelmet. És felkészül a menny Királya elleni utolsó elkeseredett harcra. Alattvalói közé rohan, és megpróbálja •ket a maga dühével áthatni, és azonnali harcra indítani. De a megszámlálhatatlan milliók között, akiket • csábított lázadásra, senki sem akad, aki elismerné fels•bbségét. Hatalma véget ért. A gonoszok éppúgy gy•lölik Istent, mint Sátán, de •k felismerik helyzetük reménytelenségét, azt, hogy nem tudják Jahvét legy•zni. Démoni dühvel támadnak Sátánra, és azokra, akik eszközei voltak a megtévesztésben, mert haragjuk most már • ellenük lobbant fel.

Ezt mondja az Úr: « Mivel ollyá tevéd szívedet, min• az Isten szíve: azért, ímé, hozok reád idegeneket, a nemzetek legkegyetlenebbjeit, és kivonszák fegyvereiket bölcsességed szépsége ellen, és megfertéztetik fényességedet. A sírgödörbe szállítnak alá. »

«Elvesztélek, te oltalmazó kérub a tüzes kövek közül… A földre vetettelek királyok el•tt, adtalak szemük gyöngyör•ségére… Tevélek hamuvá a földön mindenek láttára, akik reád néznek… Rémségessé lettél, s többé örökké nem leszel. » (Ez 28: 6-8, 16-19).

« A vitézek harci saruja és a vérbe fert•ztetett öltözet megég, és t•znek eledele lészen. » « Haragszik az Úr minden népekre, és megbúsult minden • seregükre; megátkozá, halálra adta •ket. » «Hálókat hullat a gonoszokra; t•z, kénk• és éget• szél az • osztályrészük» (Ésa 9:5; 34:2; Zsolt 11:6). Istent•l az égb•l t•z száll alá. A föld feltöredezik. El•kerülnek a föld mélyébe rejtett fegyverek. Emészt• lángokat lövell minden tátongó szakadék. Még a sziklák is tüzet fognak. Eljött a nap, amely lángol, mint a kemence. A roppant nagy forróságtól az elemek megolvadnak. A föld is megolvad, és ami rajta van, megég (Mal 4:1); 2Pt 3:10). A föld felszíne olyan, mint a megolvadt anyag- roppant nagy bugyborékoló t•ztenger. Ütött a gonoszok megítélésének és végpusztulásának órája- «bosszúállás ez az Úrnak, a megfizetés esztendeje Sionnak ügyéért »(Ésa 34:8).

A gonoszok a földön kapják meg büntetésüket (Péld 11:31). «Pozdorjá»-vá lesznek, « és megégeti •ket az eljövend• nap, azt mondja a Seregek Ura » (Mal 4:1). Egyesek egy pillanat alatt pusztulnak el; mások hosszú napokig szenvednek. «Cselekedeteik szerint» kapják büntetésüket. Sátánnak – mivel Isten az igazak b•neiért is •t terheli meg- nemcsak saját lázadásáért kell szenvednie, hanem azokért a b•nökért is, amelyekre Isten népét rávette. Büntetése sokkal súlyosabb, mint azoké, akiket elámított. Amikor már elpusztul mindenki, akit csalásaival elbuktatott, • még él és szenved. A tisztító lángokban a gonoszok – a gyökér és az ágak- végül megsemmisülnek. Sátán a gyökér, hívei az ágak. Maradéktalanul lesújt rájuk a

törvény szabta büntetés, ahogy azt az igazság megköveteli. A menny és a föld, ezt látva, Jahve igazságosságát hirdeti.

Sátán romboló munkájának mindörökre vége. Hatezer évig megvalósíthatta szándékát: megtöltötte a földet bajjal, és fájdalmat okozott az egész világegyetemnek. Az egész teremtettség nyögött és vajúdott. Most Isten teremtményei örökre megszabadulnak Sátántól és kísértéseit•l. «Nyugszik, csöndes az egész föld. (Az igazak) ujjongva énekelnek» (Ésa 14:7). A dícs•ítés és a gy•zelem hangja hallatszik az egész h•séges világegyetemben. «Nagy sokaság szavát», «mintegy sok vizek zúgását, és mintegy er•s mennydörgések szavát» hallani, «mondván: Alleluja, mert uralkodik az Úr, a mi Istenünk, a mindenható»(Jel 19:6).

A földet pusztító t•z borítja, de az igazak biztonságban vannak a Szent Városban. Akik az els• feltámadáskor léptek ki sírjukból, azokon nincs hatalma a második halálnak. Míg Isten a gonoszoknak megemészt• t•z, népének nap és pajzs (Jel 20:6; Zsolt 84:12).

«Láték új eget és új földet; mert az els• ég és az els• föld elmúlt vala» (Jel 21:1). A t•z, amely a gonoszokat megemészti, megtisztítja a földet. Elsöpri az átok minden nyomát. Nincs örökké ég• pokol, amely a megváltottakat a b•n félelmes következményeire emlékezteti.

A b•nnek csak egy emléke marad: Megváltónk örökre viselni fogja kereszthalálának nyomait. A b•n kegyetlen munkájának semmi emléke nem marad, csak a sebhelyek Krisztus fején, oldalán, kezén és lábán. A megdícs•ült Krisztust szemlélve, a próféta így szól: «Ragyogása, mint a napé, sugarak támadnak mell•le, és ott van az • hatalmának rejteke» (Hab 3:4). A megsebzett oldalából folyó vér békéltette meg az embert Istennel. Ott van az Üdvözít• dícs•sége, ott van az «• hatalmának rejteke». A Megváltó áldozata «elégséges… a megtartásra»; ezért arra is van hatalma, hogy megsemmisítse azokat, akik Isten irgalmát semmibe vették. Jézus a megalázás nyomait a legmagasabb érdemjelként viseli. A Golgota sebei a Megváltót dícs•ítik és hatalmát hirdetik az örök korszakon át.

«Te nyájnak tornya, Sion leányának vára! Elj• tehozzád és elérkezik az el•bbi hatalom» (Mik 4:8). Mióta a lángoló pallos az els• emberpárt elzárta az Édent•l, szent emberek várva várták ezt az id•t, «Isten tulajdon népének» megváltását (Ef 1:14). Az ember a földet, amely eredetileg az • birodalma volt, átjátszotta Sátánnak, és ez a hatalmas ellenség sokáig uralta. De Isten a megváltás terve útján visszaszerezte. Mindaz, ami elveszett a b•n miatt, «megtaláltatott». «Így szól az Úr, … aki alkotá a földet és teremté azt és meger•síté; nem hiába teremté azt, hanem lakásul alkotá» (Ésa 45:18).Ez volt Isten eredeti szándéka a föld megteremtésével. És ez a terv most valóra vált; a földet örökké a megváltottak fogják lakni. « Az igazak öröklik a földet, és mindvégig rajta lakoznak» (Zsolt 37:29).

Sokan attól félve, hogy az eljövend• örökség túlságosan anyagi jelleg•nek t•nik, azokat az igazságokat is elspiritualizálják, amelyek otthonukként emlegetik örökségünket. Krisztus –amint tanítványainak ígérte- azért ment el, hogy Atyja házában lakóhelyet készítsen számukra. Akik hisznek Isten Igéjének tanításaiban, azok tudnak a mennyei lakóhelyekr•l. De még «szem nem láta, fül nem hallotta, emberi szív föl nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik •t szeretik»(1Kor 2:9). Az emberi nyelv alkalmatlan arra, hogy megfogalmazza az igazak jutalmát. Csak azok fogják tudni, hogy milyen, akik meglátják.

Véges elme képtelen felfogni, hogy milyen dícs•séges lesz a mennyei Éden.

A Biblia «hazának» nevezi a szentek örökségét (Zsid 11:14-16). Ott a mennyei Pásztor él• vizek forrásaihoz vezeti nyáját. Az élet fája minden hónapban megtermi gyümölcsét, és leveleivel a népeknek szolgál. Ott kiapadhatatlan, kristálytiszta vízforrások fakadnak, és a partjukon hajladozó fák árnyékot vetnek az ösvényekre, amelyen az Úr megváltottai járnak. A szélesen elterül• síkságok gyönyör• dombokba torkollnak. Isten hegyeinek fenséges ormai magasra emelkednek. A békés rónákon, az él• vizek mellett Isten népe, a sokáig zarándok és vándor nép, otthonra talál.

«Népem békesség hajlékában lakozik, biztonság sátraiban, gondtalan nyugalomban. » «Nem hallatik többé er•szaktétel földeden, pusztítás és romlás határaidban, és a szabadulást hívod k•falaidnak és kapuidnak a dícs•séget. » «Házakat építenek és bennük lakoznak, és sz•l•ket plántálnak, és eszik azok gyümölcsét. Nem úgy építenek, hogy más lakjék benne; nem úgy plántálnak, hogy más egye a gyümölcsöt… Kezeik munkáját elhasználják választottaim» (Ésa 32:18; 60:18; 65:21-22).

Ott «örvend a puszta és kietlen hely, örül a pusztaság és virul, mnt •szike. » «A tövis helyén ciprus nevekedik, és bogáncs helyett mirtusz nevekedik. » «Lakozik a farkas a bárannyal, és a párduc a kecskefiúval fekszik… és egy kisgyermek •rzi azokat. » «Nem ártanak és nem pusztítanak sehol szentségemnek hegyén»- mondja az Úr (Ésa 35:1; 55:13; 11:6,9).

Fájdalom nem férk•zhet a menny légkörébe. Ott nem lesz könny, sem gyászmenet, sem gyászszalag. «Halál nem lesz többé; sem gyász, sem kiáltás…, mert az els•k elmúltak. » «Nem mondja a lakos: beteg vagyok! A nép, amely benne lakozik, b•nbocsánatot nyer» (Jel 21:4; Ésa 33:24).

Az Új Jeruzsálem, a megdícs•ült új föld f•városa «ékes korona… az Úr kezében, királyi fejdísz Istened tenyerén». «Benne volt az Isten dícs•sége; ragyogása hasonló volt a legdrágább k•höz, a kristályfény• jáspishoz. » »A népek az • világosságában fognak járni, és a föld királyai oda viszik be dícs•ségüket. «Ezt mondja az Úr: »Vigadozni fogok Jeruzsálemmel, és örvendezni népemmel. Nem hallatszik ott többé sírás és jajgatás hangja. » «Íme, az Isten sátora az emberekkel van, és • velük fog lakni, •k pedig népei lesznek, és maga az Isten lesz velük» (Ésa 62:3; Jel 21:11,24; Ésa 65:9; Jel 21:3).

«Éjszaka nem lesz» Isten városában. Nem lesz szüksgégünk, sem igényünk a pihenésre. Senki nem fárad bele Isten szolgálatába és nevének dícs•ítésébe. Mindig frissek leszünk, mint reggel, és a reggelnek soha nem lesz vége. «És nem lesz szükségük szövétnekre és napvilágra; mert az Úr Isten világosítja meg •ket» (Jel 2:5). A nap fényét feleslegessé teszi az a ragyogás, amely nem fájó és nem vakít, pedig felmérhetetlenül túlszárnyalja a déli nap ver•fényét. A Szent Várost Isten és a Bárány dícs•sége el nem halványuló fénnyel önti el. A megváltottak az örök nappal nap nélküli világosságában fognak járni.

«Templomot nem láttam abban: mert az Úr , a mindenható Isten annak temploma, és a Bárány» (Jel 21:22). Isten népének abban a kiváltságban lesz része, hogy szabadon érintkezhet az Atával és a Fiúval. «Most tükör által homályosan látunk» (1Kor 13:12). Most Istenr•l csak annyit tudhatunk, amennyit az emberekkel való eljárásai és a természet dolgai visszatükröznek bel•le. De majd színr•l színre látjuk •t, és nem lesz köztünk fénytompító fátyol. Közelében leszünk, és nézhetjük arcának dícs•ségét.

A megváltottak kölcsönösen ismerni fogják egymást. A szeretet és a rokonszenv, amelyet Isten plántált a lélekbe, a legszebb és a legigazabb kifejezésre jut. A b•ntelen kapcsolat a szent lényekkel, a harmonikus együttlét a szent angyalokkal és minden korszak h•ségeseivel- akik megmosták ruháikat és megfehérítették a Bárány vérében-, a szent kötelék, amely összekapcsol «minden nemzetség»-et «mennyen és földön»(Ef 3:15)- mind hozzájárul a megváltottak boldogságához.

Ott a halhatatlan lények soha nem csökken• örömmel fogják a teremt• hatalom csodáit, a megváltó szeretet titkait fürkészni. Ott nem lesz Isten elfelejtésére kísért• kegyetlen, ámító ellenség. Ott minden tehetség fejl•dik, minden képesség gyarapszik. A tanulás nem fogja elménket fárasztani, és er•nket kimeríteni. Ott a legnagyobb vállalkozások is véghezvihet•k, a legmagasztosabb törekvések is megvalósíthatók, a legmagasabb célok is elérhet•k. Mindig új magaslatok hívogatnak, új csodák gyöngyörködtetnek, új igazságokat érthetünk meg, és új dolgok serkentgetik a lélek és a test képességeit.

A világegyetem minden kincse kutatásra tárul Isten megváltott gyermekei elé. A halandóság béklyóitól megszabadult ember fáradhatatlanul szárnyal távoli világok felé, amelyeknek lakói sírtak az emberi szenvedés láttán, de örömének csendült ajkukon már egyetlen ember megtérésének hírére is. E föld lakói kimondhatatlan élvezettel osztoznak az el nem bukott lények boldogságában és bölcsességében. Megismerik tudásuk kincseit, amelyeket a végtelen korszakokon át Isten keze munkájának szemlélésével gy•jtöttek. Tisztán látó szemmel nézik a természet dics•ségét- napokat, csillagokat és naprendszereket-, amelyek kijelölt pályájukon keringenek Isten trónja körül. Mindenre –a legparányibbtól a legnagyobbig- a Teremt• neve van írva. Minden Isten végtelen hatalmát hirdeti.

És az évek, az örökkévalóság évei folyamán még káprázatosabb, még dícs•ségesebb dolgok tárulnak fel Istenr•l és Krisztusról. N• a szeretet, a tisztelet, és boldogság, miként a tudás is. Az ember minél többet megtud Istenr•l, annál jobban csodálja jellemét. Ahogy Jézus feltárja a megváltás kincseit, és a Sátánnal vívott nagy küzdelem csodálatos eredményeit, a megváltottak szívét még nagyobb áhítat tölti be, és még mámorosabb örömmel pengetik aranyhárfájukat. Tízezerszer tízezer és ezerszer ezer hang cseng össze a dícs•ítés hatalmas kórusában.

«Minden teremtmény a mennyben és a földön, a föld alatt és a tengerben, és minden, ami ezekben van, ezt mondja: A királyi széken ül•é, és a Bárányé az áldás és a tisztesség, a dícs•ség és a hatalom örökkön-örökké (Jel 5:13).

A nagy küzdelem véget ért. Nincs többé b•n, és nincsenek b•nösök. Az egész világegyetem megtisztult. A végtelen nagy teremtettséget tökéletes harmónia és boldogság tölti be. T•le, aki mindent teremtett, árad az élet, a fény és az öröm a határtalan téren át. Él•k és élettelenek – a legparányibb atomtól a legnagyobb csillagig- tökéletes szépségükkel és felh•tlen boldogságukkat hirdetik, hogy Isten a szeretet.

-vége-